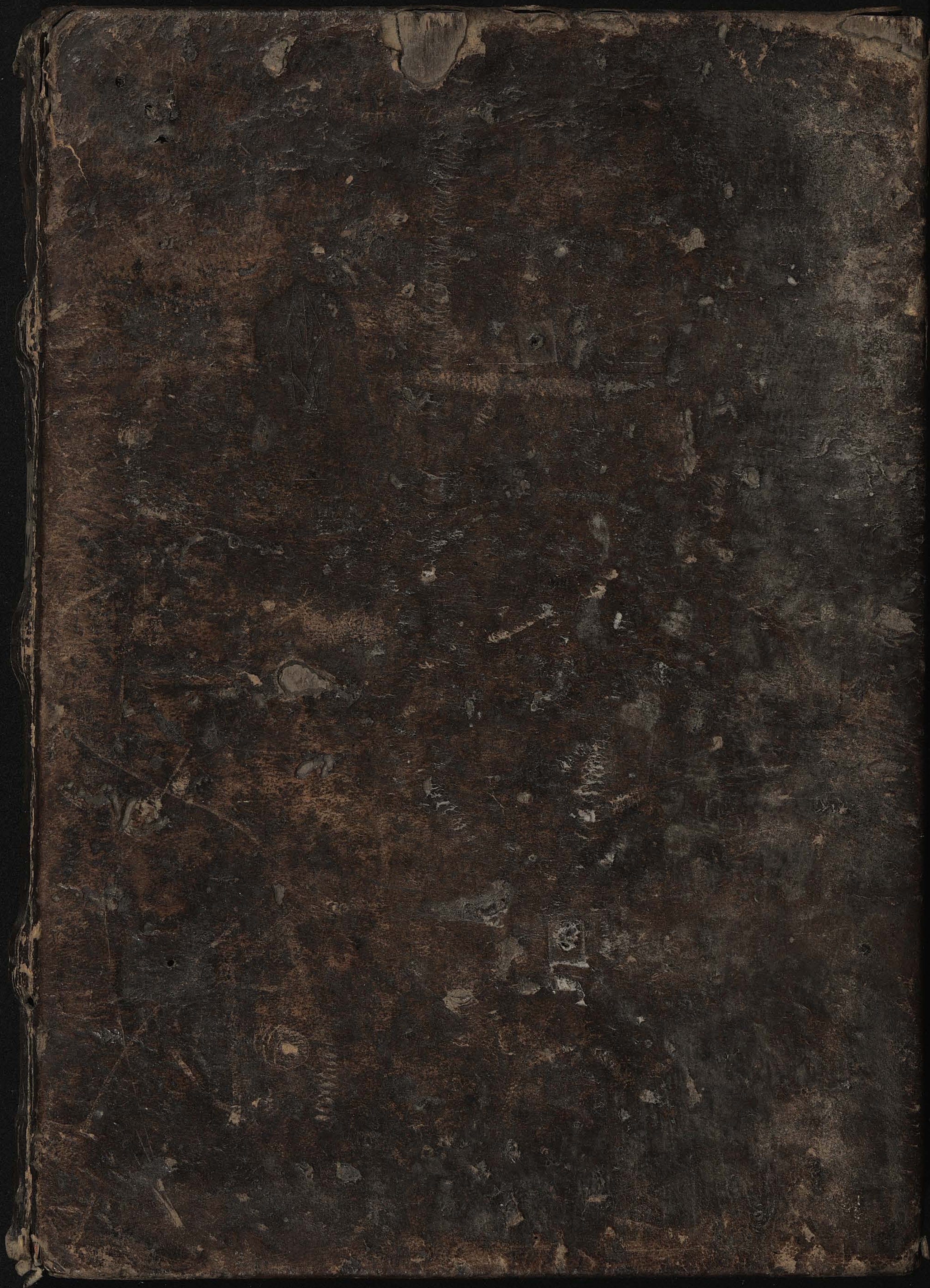

Iste liber est magistri Nicolai
Spicymir de Cracovia
decretorum doctoris et Can-
toris Cracoviensis

Augustinus de Spiritu et anima
Et Damasceni libri 4or

per me Emptus est

Crac

[illegible] mortem in error(e) uite uestre neque
acquiratis perdicionem in operibus ma-
nuum uestrarum. quoniam deus mortem
non fecit. nec letatur in perdicione uiuorum.
Creauit enim ut essent omnia. et sana-
biles fecit naciones orbis terrarum.
Non est in illis medicamentum exter-
minii. nec inferorum regnum in ter-
ra. [illegible] uiuencium. Tu autem.
W. Jan. 1206 Iusticia enim perpetua est et inmorta-
lis. Iniusticia autem mortis est acqui-
sitio. Impii autem manibus et uer-
bis accersierunt illam. et estimantes
illam amicam defluxerunt et
sponsionem posuerunt ad illam. quoniam
digni sunt morte. qui sunt ex parte
illius. Tu autem domine.
Diligite lumen sapiencie omnes
qui preestis populis. Quid est
sapiencia et quemadmodum facta sit re-
feram et non abscondam a uobis
sacramenta dei. Ab inicio natiui-
tatis inuestigabo et ponam in lucem sci-
enciam illius. et non preteribo ueritatem
neque cum inuidia tabescente iter
habebo quoniam talis homo non erit
particeps sapiencie. Multitudo autem
sapiencium sanitas est orbis terra-
rum. Et rex sapiens populi stabilimen-
tum est. Ergo accipite disciplinam
per sermones meos et proderit uobis.
Sum quidem et ego mortalis homo
similis omnibus et ex genere terreni
illius qui prior factus est. et in uentre
matris figuratus sum caro. Tu.
Decem mensium tempore coa-
gulatus sum in sanguine ex
semine hominis et delectamento som-
pni conueniente. Et ego natus ac-
cepi communem aerem et in similiter
factam decidi terram. et primam uocem
similem omnibus emisi plorans.
In uoluntatis nutritus sum et curis
magnis. Nemo enim ex regibus
aliud habuit natiuitatis inicium.
Unus ergo introitus est omnibus
ad uitam. et similis exitus. Propter
hoc optaui et datus est michi sensus
et inuocaui et uenit in me spiritus
sapiencie. et preposui illam regnis et sedi-
bus. et diuicias nichil esse duxi in com-
paracione illius. nec comparaui ei lapidem
preciosum. quoniam omne aurum in compara-
cione eius. harena est exigua. et tamquam
lutum estimabitur argentum in conspectu
illius. Tu autem domine.
Super salutem et speciem dilexi illam
quoniam inextinguibile est lumen
eius. Venerunt autem michi omnia bo-
na pariter cum illa. et innumerabilis ho-
nestas per manus illius. Et letatus sum
in omnibus. quoniam antecedebat me ista sa-
piencia. et ignorabam quoniam
omnium mater est. quoniam sine
fictione didici. et sine inuidia commu-
nico. honestatem illius
non abscondo. Tu autem.
Infinitus enim thesaurus est hominibus
quo qui usi sunt. participes facti sunt
amicicie dei. propter disciplinae dona commen-
dati. Michi autem dedit deus dicere
ex sentencia. et presumere digna horum
que michi dantur. quoniam ipse sapiencie
dux est et sapiencium emendator. T.
Qui diligit deum exorabit pro pecca-
tis. et continebit se ab illis et in
oracione dierum exaudietur. Et sicut qui the-
saurizat ita et qui honorificat ma-
trem suam. Qui honorat patrem
iocundabitur in filiis et in die oracionis
exaudietur. Tu autem.
Qui honorat patrem suum uita
uiuet longiori. et qui obedit patri
refrigerabit matri. Qui timet dominum.

[illegible]

Non uox sed uotum non musica cordula uoti
Non clamor sed amor pulsat in aure dei
[illegible] [illegible] restat agendum

Aug[us]t[inus] d[e] d[oct]r[i]na [christiana]
Damascenus
Aug[us]t[inus] de vita x[rist]iana
Statuta p[ro]uincialia
Summa de iure co[n]o[nico]
Ilefonsus Aldefunsus
Imago vite ?
I
hom
et. h
mor
H
iune
firm
mat
nen
fily.
G
hon
tu.
Et si
spna
eium
F
fi
Quan
comm
Quor
et ab
nequ
fuer
E t
et
eius.
le heb
aiun
duas
Gnen
elemo
specto
mosi
tuos
esurie
afres
¶ In
comm
Job. le
tur h.

xxxiij q. v. ij Capitulo Moyses in fine

Quia primo exibat domum conpugnavi et per habitationem mulierum dicitur et cetera quia spiritus et in prolixitate hoc fit. Ideo in sanguis fuit
habitatio Glosa super verbo Secto vel in corpore unde et confirmatio et de ar. generandus Anglicos pulverem in passu fuit habet
ne aer habet in ferro

. neq
itus
nnn?
alliste
f eos
vii
uni
orat
uitera
o sit
z rec
s fama
- sustu
as aque
mor q
quod ne
ula
u. ce
tu
ulta for

Quoniam ut dictum est ut me ip-
sum cognoscam sustinere non
possum ut me habeam incogni-
tum. Magna namque negligentia est nescire quid
animus sit quo caelestia tam profunde cogitamus,
quo interiora tam subtili indagatione investiga-
mus, et de ipso quo creatore nostro tam sublimia desi-
deramus scire. Non enim res peregrina nec longe quaeren-
da animus quo ista sapimus, sed semper est nobiscum,
adest, tractat, loquitur, et in nascendo datus est in-
tra ingenium rerum secreta scire et se ipsum
cognoscere non potest. Paucis siquidem licet ipso animo
animum cernere, id est ut ipse se animus videat. Si autem
non potest, quadam divina providentia ne inve-
niendi facultas desit religiosis animis et dili-
genter caste pie ac religiose quaerentibus. Et ideo
reddo me mihi in uno dono meo, cum maxime me
debeo, et video quid sit animus et quae patria ei.

Animus est quaedam substantia rationis
particeps regendo corpori accommoda-
ta. Animus sapientia illustratur et suum
principium recipit et se ipsum cognoscit, et quod sit
indecorum ut extra se quaerat quid in se ipso possit
invenire intelligit. Corporis vero passionibus
consolutus et per sensibiles formas ex semetipso ad-
ductus oblitus est quod fuit, et quia nihil aliud se
fuisse meminit, nihil praeter quod videt esse credit. Solo sen-
su extra corpora et imaginatione extra corporum simi-
litudines atque locorum versatur. Et mens sive vigi-
lando sive dormiendo et ab hac detractione per
puram intelligentiam ascendens in unum se colligit et
naturalis dicitur. Ratio siquidem est animi aspectus quo per se ip-
sum verum intuetur. Ratiocinatio est rationis inquisitio.
Quare ista opus est ad videndum ista, ad inquirendum animus
invisibilis est, nec aliter enim invisibilia cernere va-
let. Visibilia per corpus videt, invisibilia per se, quia et
in eo se videt quod invisibile se videt. Unum tamen
in eo per corpus sic sensus in luctu manus
et luctu ut animus corporis dominator, rector, habita-
tor videt se ipsum per se ipsum, non quaerit
auxilium oculorum, immo vero ab omnibus corporis sensibus
tamquam impedientibus et perstrepentibus abstrahit
se ad se ut noverit se apud se. Et dum velit deum
cognoscere elevat se super se mentis acie. Non enim
quid tale deus est qualis est animus. Non tamen videri ni-
si animo potest, neque inde ut animus potest incommuta-
bilis. Siquidem est veritas sine defectu substantia. Non talis est
animus, sed deficit et proficit, proficit, novit, ignorat, me-
minit, obliviscitur, modo vult, modo non vult. Diffu-
sis cogitationibus huc atque illuc vagatur, considerando
speculatur omnia, videt absentia, intimat interna in
suo obitu et penetrat aspectu abdita, scrutatur et uno
momento descendit ad inferna, ascendit inde et
sensus suos per orbis fines et mundi
secreta circumit, ascendit ad caelum, adhaeret Christo,
coniungitur deo. Ipse siquidem est ei patria et habita-
tio ad cuius similitudinem factus est. Quisquis ergo
se talem reddi desiderat redeat ad se et stet in
se et sit intra semetipsum apud semetipsum, quae-
rat et videat unde constet homo et ex qua parte sui factus
sit ad imaginem dei.

Ex duabus
substantiis constat homo, anima tamen et anima
et carne. Carne enim sensibus suis quibus
non sentiens non movetur caro absque animae socie-
tate. Anima vero rationabile suum tenet sine carne.
Est siquidem rationabilis pro rationabilitate habilis et
illuminari ad aliquid cognoscendum infra se et sup-
ra se et iuxta se. Cognoscit siquidem deum supra
se, se in se, angelum iuxta se, et quicquid caeli ambitu
continetur infra. Per concupiscibilitatem et ira-
scibilitatem habilis est afficere ad aliquid appetendum
vel fugiendum, amandum vel odiendum. Et ideo
de rationabilitate omnis sensus oritur animae
et de aliis omnis affectus. Affectus vero quadripar-
titur esse dinoscitur, dum de eo quod amamus
iam gaudemus vel gaudendum speramus, et de eo
quod odimus iam dolemus vel dolendum

Manuscriptus illegibile.

2

metuim · et ab hi de concupiscentia dolor et me
tus oriunt. Isti quid iiii affes aie tm sunt ui
ciorum et uirtutum quidam principia et cois materia af
fectus siquid omi opi nom imponit et qm ui
tus e hiius mentis bn oponte coponendi et i
~~regendi~~ atque ordinandi sunt dicti affes ad
id q debent ut uirtutes pfice possint. Aliocqui
in uicia facile decidet cu g pdent modeste for
tit et iuste amor et odium instituunt iuitutes ex
urget prudencia s et tepancia fortudie et iusti
cia · que qi origines atque cardines sunt om uir
tut et hom a cu affectuose et uirtuose in aia in
stituunt podiu odiu mundi et sui pficise i a
more di et px p cotepti tpaliu infiorum et crese
~~endo~~ desidui oniorum et supnor sensu ii univ.
e maia et q ipa et cu corp no sit corpe dicit
cu nn ii sit nisi un. Verutm p uaria i ti
ora uariat et uarie nuncupat. dr naz sensus
ymago ro intelis intellia et hi oma in aia no
aliud sunt qm ipa. aie om reru similitudine
insignita. Aia cu dr natiua qda po et nu
dignitate ideo inuisibiles rr cas pintellia
cophnd et inuisibiles actualiu formis psensum
passiones collig et sui psensus ad sensibilia ex
cat sui pintelliam ad inuisibilia ascendat rr
similitudies ad se ipam trhit. ignota inqrit et
inuetis usat ro aie et intellu ale m m q i oculi
in intelligui et sapim mentes dns et ita fca e
ad ymagine di ut nulla mposita n ab ipa una
re formet. mes em ex eo dca e que eminent in
aia pstancior siquid ius aie e aq procedit in
tellia pintelliam ut cu ipam uirtute intellit per
sapiam dilig. Sapia e amor dni sui sapor boi
a sapore quid dr inis usio e intellia · gust sap
illa contempler ista delectat cu ab inferiorib ad sup
iora ascede volum. Prius occurrit nob sensus
dein ymaginaco · post ro · post intellia et in su
mo e sap · summa naz sapia ipe ds e. Sapia ho
minis e pietas i · cult dei · ymaginaco e ius

et q pperates int se ipa uaria exercicia et una
essencia ronal et una aia pperates q dicuse
essencia una sedm exerciciu multa sunt sedm essen
ciam unu sunt maia et quod ipsa et sic ine uisi
bilis v · pticta qda distinccone e ordiat. ita s. aq
aere · ethe sui firmamento ipa quoque supmo celo
qempireu nocat. sic aie mundo sui corpis p
cognati ptessus sunt ad sapia sensus s ymago
ro intells et intellia · qm em pgssionib ronalis
exercet ad sapia et iiii affes adeari qs mox is
tis pgssionib insemz ipa pficies anima sensu
et affcu · q intus quib da pedib que spu uiuit
spu ambulet · usque ad cherubim et seraphim · i · us
que ad plenitudine scie et regnu caritatis hanc
aia perceicu uirtutes que faciant hi pnatam.

E t hos pgssus
nominib et ~~[illegible]~~ — ordinibus
anglor conparare pdemi lectori relinq facile
siquid e ei si sciat aptare sensu qui pm aie
nuci e angl · qui nuncii uocant ymaginacone
archangl · odiu mundi uirtutib odiu sui pota
tib rone pncipatib amore px dnacoib in
tellin tronis intelliam cherubim · amore di se
raphym · timor namque de suppliciis et dolor de
pccis faciunt cotemptu mundi et sui ut cu uirtuti
b faciat miracla et cu potestatib et expellit de
mona spes de pmissis et gaudiu de pmiis faciat
amore px et dei.

A nima ad similitudine
A ttoris sapie fca rr ipse similitudinis git
ur et apho diffinita e om similitudo sit in se.
siquide uires quib anima intelligat et iom
nib simil existit. cu sit una similis e tre
psensu aq pymaginacone aeri · prone firm
amento pintellin · celo pintelliam similis e lapidi
b pessencia arborib puita aialib psens
et imaginacone angl pintelln · do pintellia.
et sic ds e captibil et pticipabil omnib e dey
q nil suo munere et usu ex omnib pticipat.

adeſſencia q̄ ſũt ⁊ ſcdm̃ illa idoneã ſpẽm que
ab aliis differt ⁊ ſ' ī utꝛiq; ad cõgruũ uſũ quo ꝑ
ficiũt ita h' om̃i exiſtenti inſũt q̄ quedã ueſtig
ſũme eẽncie ymagĩs ⁊ mũnis .i. t̃ĩitatis pa
tris ⁊ f. ⁊ ſ. ſ. Eternitas quippe ẽ in p̃re . ſpẽs in ymã
gine . uſus in mũne nob' aut̃ oĩs dĩitatis uſus
ẽ ex mũne q̄dam̃ nãz q̄i ꝑpim q̃oz nob' ũr ẽe ſpc
.ſ. in pore p̃ris ⁊ f. mun̄ exiſpo nimir̃ ẽ uſus oĩs
g̃re c p̃re ⁊ filĩ ipe reg ⁊ erud cõſolat̃ ⁊ ꝑducit
eccam ad xᵐ q̄ ipe ſimul' ſin macla ⁊ ruga . eter
regñ dõ ⁊ p̃ri . ſic ap̃re ꝑ filiũ ⁊ ſpm̃ ul' po ĩ ſpu
diuina ad nos deſcedũt . p̃r ſiq̄dẽ tradid filiuz
ſuũ q̄ redimet . ſ' nos miſit ſpm̃ ſcm̃ q̄ ſuos ad
optaret . in filios filiũ ded in p̃ciũ redēpcõis . ſ.
.ſ. in pignus adopcõis . Si igr̃ tota ſiat hedditate
adopcõis ne ergo de dei pietate diffidat q̄m
maioz ẽ ei mĩa q̄m nr̃a miſicordia . ⁊ q̄ſquis
ad eũ toto corde clamauit exaudiet eũ q̄ʒ mi
ſicorſ ẽ tardi ſiquide ũr om̃i peccoꝝ uenia da
re q̄m om̃i peccoꝝ accipe . Sic enĩ feſtinat ab
ſoluẽ reũ ac tormẽto cõſciẽ ſue . q̄i pl' ↄciet cõpaſſi
miſeri q̄m ipm̃ miſerum paſſio ſua capax eſt
aĩa om̃iũ ꝑ rõnabilitatẽ ad cognicõnẽ ⁊ ꝑ
cõcupiſcibilitatẽ ad dilcõnẽ nĩ uniuſitati ca
pax inuenit̃ . Sũt ei in aĩa ⁊ ſ' id q̄ aĩa nlis
ſi cognoſcẽs oĩa ⁊ diuides int̃ om̃ia ⁊ nlis affc
quo ſuo ordie ⁊ gradu diligat om̃ia . Vnp̃m
facultates ⁊ q̄i miſtra cognoſcendi ⁊ diligndi ex
ñ ht̃ cognicõnẽ t'ĩi ũitatis ⁊ ordiacõnẽ dilcõi
neqq̄m ht̃ ñ ex gr̃a ſcã ſiquide ado mens rõna
lis ſic ei imagĩe ſuſcip' ī cõgicõnẽ ⁊ amorem
vaſa nãq; q̄ creatr̃ ſapia ſormãt ñ ſit adiu
tr gr̃a replet ne uacua ſint ſi ſtrenuũ opa
riũ inuenit .

Anima ẽ ſubã rõnal' intelligat ado ſcã
ſpũal' nõ ex dei ñ ſ; ꝑ cõi cãtã ex nicho
ſcã in bonũ malũq; cõuitibil' ⁊ ido aliqñ ẽ mod
ſiquitũ intelectus mutari ⁊ ab ſolute di ei ꝑ
participacõne bã ſit alienũ ī ꝑ . ⁊ aliqñ mod

qui ſenſum quo ei ꝑbat uitã uel bñ ĩ male
ſit amitte nõ pot̃ ñ paſt'is aũ carnẽ geſtis me
tuũ ñ ĩ carnẽ cõcluderet . ut q̄dã uoluñt ſ; neo
ido p' ẽe in hõie ſiñ ſordes pc̃i ñ ad fuit liberata
d' eñ inita aĩa ad corp' uẽit ñ ſi ſcdm̃ ei ꝑcepta
age uellẽ in cede acciperet ẽtne uite atq; ſocietatis
anglorꝫ . Si aut̃ cõtẽpſeriet penas iuſtiſſimas luet
ſiue doloris cõium ſine ignis et̃n .

Anima
vero dca ẽ quod ad uiuend' animet corp' h' ẽ ui
uificet . ſpc ipa aĩa ꝑ ſpali ñ ul' ꝑ eo q̄ ſpiret
ĩ cor' appllat' ẽ ſpc . ſpc nãz ad ſubãm dr̃ ī hõie
q̄niuis aĩa ad notet ⁊ ad ſpc . ſ. nãz ad ſbam
dr̃ ⁊ aĩa ad uiuificacõẽ ead' ẽ eẽn ſ; ꝑꝑetas diu
ſa . nã uñ ⁊ id ſpc dĩ ē ipm̃ dr̃ ſpc ad corp' aĩa
ſpc ẽ in q̄ntũ rõne ẽ p'dcã ſubã rõnal' . anima
ẽ in q̄ntũ ẽ uita corpis de q̄ dcm̃ ẽ . Q' ꝑdid
aĩam ſuã ſaluã faciet eã idẽ q̄ſq̄s ꝑ xp̃o dm
hinc uitã que nc corpis uiuificacõe exaĩa
t'pali mor cõſtat ubĩ ↄ deſperit ĩ ſuto eande
corpis nõ ſolũ aĩe uitã et'nam . ⁊ imortale re
cipiet . h' ua aĩa . q̄ ĩ cor' ẽe ht̃ ⁊ ex cor' aĩa ꝑi
ł ⁊ ſpc uocari ꝑ ñ due aĩe rõnal' ⁊ ſenſual' al
ta q̄ h' uiuat ⁊ alia q̄ ut q̄dã putãt ſapiat
ſ; una ead' q̄ aĩa ⁊ iſemꝫ ipa uiũ ꝑ intellm̃ et
corpi uitã ꝑbet ꝑ ſenſũ hũanũ nãz corp' nec
uiue ñ naſci . ſiñ rõali aĩa ꝑ . uegetat̃ tñ et
mouet̃ ↄſert humanã form̃ in utero recip' pꝰ
q̄m rõnalẽ aĩam accipiat . ſic ⁊ ãgulla ⁊ ꝑ uas ſiñ
aĩa motũ . ⁊ ierem̃ tñ hr̃e uidem' . duplex q̄dẽ eſt
uita aĩe . alia q̄ uiuit in carne . ⁊ alia q̄ uiuit in deo
duo ſiq̄d' ſenſus ī hõie ſũt . un' inter ⁊ un' exterior
⁊ utq; ꝑ ſuũ ſũt ht̃ in q̄ reficit̃ ſenſus inter ī cõte
placõẽ dĩitatis ſenſus exterior ī cõteplacõẽ hũai
tatis ꝑpt̃ea ei d's h' õ fcs ẽ ut tot' ĩ hõie in ſe bĩfica
ret ut tota cõuiſio hõis eẽt ad ip̃m ⁊ tota dilcõ
eſſ; in illo ẽ aſſenſu carnis inde ꝑ carnẽ ⁊ aſen
ſu mẽtis ꝑ dĩitatis cõteplacõne h' eiat t'm bon

hominis sunt. egredietur pascua in creatore suo inveniet pascua
foris in carne salvatoris et pascua intus in divinitate est
creatoris. hoc bonum magnum sentit esse malum quam proposito bono qui
tus erat egressa est anima ad bona aliena que foris erant et
pactum fecit cum dulcedinibus seculi requiescens super illas non atten
dens absenciam boni sui interioris eo quod dolores suas cer
neret in bonis alienis. Nam est exterior sensus carnalis ideo sub
ductus interior mentis sensus quasi obdormivit non enim cognosce
bat interioris sensus cum iocundi bonorum exteriorum caperent
animam que in carne vivit in carne sentit et dolores omnes
fugit. ignorat propter vulnera autem anime prius ignorat non me
dicinam querit medicus. Cum autem mortuus fuerit sensus anime
quivivit in carne et vivificare incipiet sensus ille qui
sentiet semetipsum et tunc sciet dolores suos et sentire in
cipiet vulnera sua. tanto gravius quanto prius magis enim
malum quod magis est intimum et magis perdidit bonum.

Spiritus

Spiritus modo dicitur natura spiritualis et aerina et flatus
aeris qui a corde receptus et inde protinus corpus emittitur. mor
talium vita flatu necto constat. iste tamen spiritus vere dici
anima non potest quia aeris varie dissolvitur. dicitur spiritus anima sui pecto
ris. sive hominis dicitur spiritus mentis rationalis ut est quidam tamquam oculus ani
ad quem pertinet imago et cognitio dei. Oculus est anime mens ab
omni labe corruptionis pura mentis aspectus est intellectus vis
io. tria homini anime necessaria sunt. id est ut sanos oculos habeat ut
aspiciat ut videat. sanos oculos habet cum a mortalium
cupiditatibus est purgata ac remota. aspicit et videt
virtute contemplationis oculos suos figit. videt est illa contempla
tione conspicit quanta sunt gaudia quanta leticia quanta
serenitas. quanta iocunditas. sanitas illa secuntur
facit aspectus rectam visus beatam. Cum enim ab omni fece libera in
culpa diluta et se demum conspicere ipsa tranquillissime re
nitet et nichil sibi metuit quia nulla sua culpa quod eam agi
tet ingentem gloriam et medium fiduciam perget in deum. id est in ipsam
contemplationem veritatis siquidem rectum sequitur ipsa visio
dei que est finis aspectus sic anima prius sanatur in conducta
fiet. Spiritus etiam est quedam vis anime mente inferior non corpo
ralium rerum similitudines exprimuntur. non ipse spiritus corpus est
sed corpori similis. que enim spiritu videntur non sunt corporalia. sed

corporibus similia facies siquidem hominis est nobis forinsecus
nota et in memoria nostra habet imaginem suam corporalem
quidem sed corpori similem. ac quam recurrimus est clausis
oculis eam cogitamus. quod est enim ad corporis sensum aliquod cor
pus ulterius hoc est aciei similitudo corporis que est in memoria et quod est
voluntatis ad copulanda ymaginem corporis que est in memoria
et quod est voluntatis adeo non visum visionem quoque copulanda hoc est
eadem intencio voluntatis ad copulanda imaginem corpo
ris que est in memoria et visionem cogitantis. ille spiritus dicitur factus ad ima
ginem et similitudinem dei. imago est cognicio veritatis. ymago siquidem
dei cognicione. similitudo in dilectione. ymago quod rationalis
similitudo quod spiritualis hoc et siquidem veritati in illa impressa
substantia rationalis mens in quo renovamur intelligimus et sapimus.
spiritum diximus. hunc quem spiritum apostolus mentem vocat. Unde ait: Re
novamini spiritu mentis vestre. id est mente nichil enim aliud est spiritus men
tis quam mens sic corpus carnis non est aliud quam caro.

Mens

Mens dicitur a mene.

Mens autem a luna crescere et deficere et varia vicissi
tudine commutatur. mundus tamen quod fuerit quadam perfecta novita
te vestitur sic mens non capax sum in se fit nunc incedit infir
mitate se se reffrens sibi vis falsa redarguit in ad
corporalia regenda defertur in eternis rebus inspiciendis
velle consolidis adherere. Ideo siquid mentis aspectum quod bonum
malumque discernit virtutis eligit dominusque diligit mens vim
visor capax omnium rerum similitudine insignita anima enim
dicere est natura quandam potest et nulli dignitate ideo vim
sibiles rerum eas per intelligentiam comprehendit et visibiles actu
autem foris per sensum passiones colligit et sic per sensus ad
sensibilia exeat sic per intelligentiam ad invisibilia ascen
dat. rerum similitudines ad se ipsa trahit presencia cognoscit
absencia intelligit. ignota inquirit et inventis usatur
rationale et intellectuale nomen quo rationamur intelligimus et sapi
mus mentem diximus. et ita facta est ad imaginem dei ut nulla
interposita natura ab ipsa veritate formetur mens enim ex eo deum est
quod emineat in anima precellencior siquidem anime vis a qua procedit
intelligencia per intelligentiam ut est ipsa intueri intellectus per sapienciam
diligit. Sapiencia enim est amor boni sui sapor boni. Consapo
requod dicitur mentis visio est intelligencia. Sed sapiencia illa con
templacione ista delectatur cum ab inferioribus ad superiora.

ascendere nolum. prius occurrit nob sensus deinde ima
ginacio. postea ro. postea intellia. et in summo e sapia sin
ma nam sapia ipse ds e. Sapia hois e pietas. i.
cultus dei. Imaginacio e uis aie que rer corporaliu
corporales percip formas. s; absentes sensus namq for
mas in materia percip imaginacio extra materia. et e uis
que extrinsus formata. sensus educit eas usq ad intimu
in medio ita imaginacio nra; de sensu oritur et secundum e
diuersitates ipi uariacio multa inde; aia carnalibus
oculis multa aut fantasien imagina cone concip et iis
q. ostendit mouet erigit et fluctuare in in no asc
endens s; in semetipa tamqm imaginacio per res
spacio puagat n exit absenta s; nuetatibus suis
illa rep sentat hic siquide ise qi quda latitudie
et altitudie. nra pearitate diu et omis fideles s.
oplectitur p mediacone uniusa. que a principio
mundi. usq ad fine ds p nram salute opat est
meditatur. post contemplacone q sursu s celestia cont
platur. ro autem uires aie q uir corporaliu forma dif.
erenciales ppas et accidencia percip oia incorporea
s; n extra corpa. n rone subsistencia abstrahi
enim a corpib; q fundantur in corpibus n actone s;
osidacone. n nepe ipi corporis sedm qui e cor corp
e. nimmu utiq cor e. Intellis ea uis aie e q im
sibilia percip sicuti angls demones aias et aie spm
creat. Intellia ea uis aie e q imediate suppoitur deo cu
nu siqd ipm sum ver et n mommutabile sic aia
sensu percip corpora imaginacone corpm similitudies
rone corpm nas. intellm spm creat intellia spm icreat.
et quay sensus percip imaginacio rep sentat cogitacio
fomat igeniu inuestigat. ro iudicat. memoria ser
uat intellia ophind et ad meditacone sui contemplacoe
adduc. Ingeniu e uis aie siu intencio q se extedit aia et
erec; usq ad incognitor cognicone. ingeniu sic exqui
ignota. ro discernit inuenta. memor recondit iudicata
et affres adh iudicanda. sic sit iudica ascens ab infi
oribus ad supiora. et uima siu conditamis depedet.
intells nam queda imago ... n uim. et similitu
intellie ro intells rois fantastice ... spc enim et
supmu corpis corp. i. ignis quada similitudie inig
et igni aer aeri aqua aq tre sensus informat imagine
imaginacio rone et fac rone et fac scia siu prudencia et
sinn roi occurens. diuina psciencia informat ea et fac intelli
a siu sapia e itaq in rone quedda ad supna et celestia
intendens et id dr sapia et e qdda ad inferiora et caduca.
respiciens et id uocatur prudencia. h duo ex rone sic et in
rone consistit et diuidit se ro in duo. sursu. et deorsu sur
su in sapia deorsu in prudencia q. i uir et mulier et ibi
sit supior et regat mulier inferior et regatur. Vn deinde e
melior e iniqtas uiri. q bn faciens mulier. Melior
e siqde q pcelesle desidiu accessus carne mocia et
ei subtrahendo affligit q qui pcarnale actone re
soluitur potencia que omoda sunt ei satiface contedun

Sensus

Sunt ergo extius qr ocls carnis e. qinmus enim ex
natura hat facultate uidendi n q tn pse oseq uisioe
n aut audit n ex bnficio lucis. et soni imagina
co iuuatur intius qr ex sensibilibus concipit ro iuuat
intius. qr spc roal ex dono cacois abilis ad cognosce
re dm uer. et ad diligend bon n radio inferioris lucis
fiunt pfusus et calore succensus. in qin oseq. sapiam
siu caritatis affem intells intelligencia iuuantur supi qr
ds et ignis et lux e lux g splendore emittes q retinz.
ense illuiat intellia ad cogicone ueritatis. Igne u calore
de se emittes s; n amittes iflamat affem pamore
ueritatis. et sic sole no uidet ocls no ilue sol. sic uer
dorlium lum n potit intellia n supi lune. Vnde inq
pphia et in lumine tuo ui. lum. Cu eni mortale h indue
rit imortalitate. et corruptile h induer incorrupco
ne tc inte pit incorpe spuale effci sedm modulu
nrm pfitis illuminacoe oia sciem. et pcorporis in
corruptibil leuitate ubiq. de potiin. uolabim
inte pcontemplacone uolabim corpe. pincorrup
cone. discenem mente. discenem et corpe. c sens
nri corpei iuenit imaginacone ro intellin intells inu
tabit indom. Sensu uisibi percipiuntur in imagine
ouniet inuisibilium rones et distincoes inuisibilium
inuestigacoes. ad intellin et intelliam spectant spna

lium et divinorum comprehensiones et contemplationes. Sensus vero
et imaginatio ad rationem non ascendunt, sed infra rema-
nentes eam aliquibus deducere possunt, et quasi a longe quid-
dam ostendere ad quam non possunt. Sicut quaedam propter cor-
intellectum et intelligentiam ratio iuvare potest, sed ad statum eorum non-
dum ascendere, quoniam metas suas et fines suos proprios habet, quos
transcendere non potest. Sensum et imaginationem cum ceteris ani-
malibus communia habemus. Videmus siquidem visibilia et
visorum recordamur; in quibusdam et sensibus nos superant quoniam in
eis sunt in brutis animalibus, quibus nichil David erat im-
bellius, aliquid amplius daretur in sensu. Et e contrario tanto maior
necessitas incumbit homini excedere rationis quanto maiorem
defectum patitur sensualitatis. Ratio autem inde incipit. Unde
aliquid occurrit quod nobis cum animalibus non sit commune. Videmus
quae sunt infra rationem, quaedam iuxta rationem, quaedam supra rationem sunt.
Quae supra percipimus, sicut dura et mollia, frigida et calida,
candida et nigra. Iuxta rationem sunt et pura ratione quae ratione per-
cipimus, sicut commoda et incommoda, vera et falsa, iusta et
iniusta. Ratio siquidem est quidam animi motus visum mentis acuens,
vera a falsis distinguens. Supra rationem sunt quae nec sensus
docet nec ratio persuadet, sed aut divina revelatione com-
prehenduntur aut scripturarum auctoritate creduntur, sicut Deum in una
substantia trinum et in tribus personis substantialiter unum. Deus siquidem
est rerum universitas, ita quod nullum singulorum et in motibus
rationis non subiacet, quia ratio non est de re aliqua.

Anima est spiritus intellectualis, rationalis, semper vivens,
semper in motu, bonae malaeque voluntatis capax,
benignitate Creatoris; secundum sui operis officium variis nun-
cupatur nominibus. Dicitur namque anima dum vegetat, spiritus dum con-
templatur, sensus dum sentit, animus dum sapit, dum intelli-
git mens, dum discernit ratio, dum recordatur memoria, dum
consentit voluntas. Ista tamen non differunt in substantia quemad-
modum in nominibus, quoniam omnia ista una anima est; proprietates quidem
diversae, sed essentia una. In spiritu tamen et anima potest esse differentia,
quoniam omnis spiritus anima. Haec duplices actiones sunt: alio namque
quo consilio erigitur ad Deum, atque alio inclinatur ad car-
nem. Inclinatur autem sic: cum sit subtilis et invisibilis, ubi-
que non per se sed per potentias suas se extendit et ostendit. Per concupi-
scibilitatem namque appetit, per irascibilitatem contempnit,

per rationabilitatem intuitur atque discernit. Tota animae essen-
tia in his potentiis suis consistit, non in partes dividitur, cum
sit simplex et individua. Et si aliquas partes habere di-
citur, per similitudinem quandam in unitate compositionis. Intelligendum est:
simplex substantia est anima, non maior nec minor est ratione substantiae,
quoniam anima sed una et eadem substantia secundum diversas potentias diver-
sa sortitur vocabula. Has potentias habet antequam cor-
pori misceatur; naturales siquidem sunt ei. Nichil aliud sunt quam ipsa.
Tota animae substantia in his tribus plena et perfecta consistit,
id est in rationabilitate, concupiscibilitate, quasi quadam sua trinitate.
Et tota quidem trinitas haec quaedam animae unitas et ipsa anima. Deus
est omnia sua, et anima quaedam habet siquidem sua, et ipsa anima est
omnia potentiae naturales eius atque virtutes, idem sunt quod ipsa non est.
Sine viribus est, sine virtutibus non est. Solus enim est sua prudentia,
sua temperantia, sua fortitudo, sua iustitia. Potentiae animae
sunt rationabilitas, concupiscibilitas; vires sunt et sensus et imagi-
natio, ratio, memoria, intellectus et intelligentia. Potentiam potest di-
videre vires et vires potentia.

Quibusdam affectibus et quadam amicitia anima corpori
coniungitur, quoniam amicitia nemo carnem suam odio
habuit. Saciata namque illi nec eius societatem praeguertit, ineffa-
bili conditione diligit illud, amat carcerem suum, et ideo
liberata esse non vult. Doloribus eius vehementer afficitur, formi-
dat interitum quem mori non potest, timet defectum quod perimi de-
ficere non potest. Oculorum speculatione depascitur, sonoris de-
lectatur auditibus, suavissimis iocundatur odoribus, larga
epulatione reficitur, et licet huius rebus illaqueata ipsa irreti-
atur, tamen in memore affligitur subtrahuntur huic, et non numquam
subripiunt vicia contraria rationi. Dum anima dilecto corpori indul-
gentius remittendo licet noscitur plus peccato prius quam per-
dita anima ad corpus movendum et vivificandum. Novem quidem sunt
foramina in humano corpore quibus fere necessaria influunt et
effluunt. Omne quod id corpus vegetatur et regitur sunt et utrisque
quaedam substantia corporis scilicet supremum et spiritus infimum in quibus sine
rerum confusione personali tamen unione facile necti possi-
bilia eis gaudet similibus. Itaque anima quae vere spiritus est et caro vere
corpus est in suis [illegible] extremitatibus facile et conve-
niunt [illegible] i. in fantastico animae quod corpus
non est sed si[illegible] simile corporis et sensualitate eius

que fecit ipse quia sine aia fi no pot· sic em supm
aie intellia su mens ymagine ⁊ silitudine sug
it supioris ·i· dei· vn ⁊ ei susceptia ee potuit ⁊ adunj
one plem q qm ipse noluit absq; ulla demutor na
fuit· supm carnis ide sensualitas aie gerens simi
tudine adunione plem ei ee suscipe pot· n illd
imr e· cu ⁊ insensu ⁊ memor pecudis qda inita
co ronabilitatis ⁊ inapetitu uolutatis ⁊ inhis
q refug repbacois· ipc nag corpal qui utiq; nec e
cor ⁊ sensu nu int intra discnit ⁊ ocupiscibulita
elig ⁊ n irascibilitatis repbat· ht siquide corpea v
ta qsda gdus inementor qb; adimagine sume v
te pficit· pm em corpee uite e sensificaco sds per
sensu ingdiens ymaginaco· tci pimagine acept
or memoria· qrtus f sensuu passioes· qda sine dis
crecone intllie pudncia· inq quide cu iois imago
e ⁊ nlla io e inhis omib; corpea uita spuale ui
ta contrat· pmu meo q sentit· scdo meo q sensum
accip· tcio meo q acepta retint· qrto meo q sue
ymagicois siue insensib; scdm qnda iois simili
tudine su adpetend siue adfugiend si inflectit ?
uenientissima aut media sunt carnis ⁊ aie sen
sualitas carnis que maxime ignis e ⁊ fantastica spc
q igne uigor dr· vn ⁊ quida loqns de aialib; ait· ig
ne e ill uigor ⁊ celestis origo ⁊ mira societas carn
et aie spc uite ⁊ lum tre· Sic em scptu e fac ds ho
mine de limo tre· ⁊ inspirau infacie ei spiraclm v
te dans ei sensu ⁊ intllm ut psensu luiu sibi soci
at iuunficaret ⁊ pintllm reg· ⁊ ut pintllm ei ing
det ⁊ otepiaret dei sapia ⁊ psensu foris egdet ⁊ co
teplaret opera sapie intllm int illustrau sesu for
decorau ⁊ ut inutroq refcone int inueniret ad felicita
foris adiocundidtate s; q boa exiora diu stare non
possut· iusus e homo abexterorib; adinteriora redire
⁊ abinterorib; ad supiora ascende· tante siqde digmta
tis e humana odco no nllm bon pot· simu ei suffice
possit· plen fuit miraclo q ta diusa ⁊ ta diuisa ad
iuice· adinuice potuit oiungi n mim mirabile e
q limo nro de se ipm ouinxit ⁊ e inuice unirent·

de ⁊ limi tanta sublimitas ⁊ tanta uilitas n em do sb
limi· nich limo uili mirabil fu ouncto n mirabil·
⁊ scda n mim mirabil fuit· erit ⁊ icta e ho ⁊ angls ⁊
ds uni ei spc eod nanq; bono bon e ho quo bon e ang
elus eodq; ho utq; bts e· s; tn ambo ad ipm ead uolu
tate· eod s· spu cupiut· Si em ta dispaire nim carnis
⁊ aie adunia fedacone a; amicicia do ouinge potuit
neqqm erit impossibile ei ronabile spm q usq; ado scor
cum tenui corpis humiliat e cu eod corpe glificato n
sit ei glie q fu sartine ad osorcium beator· spuu qui
isua puitate psitint· exaltare atq; ad sue glie pnci
pacone sublimare ad h siquide sola caritate nlla
nocite illu creau· altissimi u sue btitudis pticipe fa
cet· Si g tm gaudiu ⁊ tanta leticia e uita ista corpal
q ostat ex psen spc incorpe corruptibili qnt gaudi
um· qnta leticia erit in uita etna· que ostat ex psen
ditatis ispu ronali· subiciet g tc corp aio aim deo
⁊ uiri spc erit cu eo· i tn simhuuu pmansit ⁊ gram
sui catoris pqm glificand e angnoint ⁊ ex carne
⁊ aia ostat ho inutroq bon suu ht inquo gaudet et
exultat bon aie ds e cu affluen dulcedis sue· bon car
nis e mund cu hndancia iocundi sue· s; mund iste ex
tior e ds aut inttor· nich em eo inttor ⁊ nich eo psen
ci· intimus e omi re q inipo sut oia extior e omi re q
ipse sup oia· A dh g mundo ad dm reuertetes ⁊ q· ab
hinc sursum ascendentes pnos in; ipos tnsire debem
tnsire ad dm h e intrare insem; ipm ⁊ n sol ad se
intrare· s; ineffabili qdam intimis se ipm tnsire q
intius ntris ⁊ intinsec penetus se ipm tnscend il
le uacit ad dm ascend ⁊ abh imdi· g distractoib
cor nrm colligam ⁊ adintima gaudia reuocemus·
Et si cor nrm sp tene no possum· saltu ab illicitis
⁊ uanis cogitacoib; restringam· ut aliqn indine
oteplacois lume fige ualeam· Hec e em requie
cord nri· cu dm suu oteplat ⁊ ipa sua otepleone
suauit reficit ⁊ dulce e illi osidand ⁊ laudadum·
sp e suaue· n em ad bam uita ptranci nr q ueld
clausis carnalib; sensib; ex carne mudoq; effic
tu· q pia int sem; ipm oiuti alienuq; effcim a

8.

In mortaliu cupiditatib; sibi soli 7 deo loq.

Cum anima sit incorporea p subtiliore tam cor
pus sui .i. pigne 7 aerem q in ipso qq mundo
excellen sut corpa 7 io mag spui similiora corpo
ammistrat ista quoq pora excipiut aie inir uiuifi
cacoi seo q incorpee sunt nate sint ppinqora qm hu
mor 7 tra ut ad eor pxim misceum tota moles anmis
trat ulls qui sine his duob; uel incorpe sensus sut ul
ab anima sponter corpis mor 7 ignis 7 aer q leuia st
mouent tram 7 aqm que gma sut q ipi 7 corpa pt
absensum aie moui uidem 7 q ignis 7 aer qui du
paie psntia tenent incor tenet tereno 7 humido u
oim in fiant tepaco pt eiusde aie absensum adsu
pna euadr ac se se expediut. Corpis aut sic fit opo
corp constat ex officialib; membris officialia ex osi
milib; osimilia ex humorib; humores ex cibis cibi
ex elis 7 mich hor e aia. s; mistis tanqm in organis ag
7 ph corpa osulit 7 hunc mte in qua fcs e maiam
inia que tuc sepata 7 ornata fuit ogruunt uiui
ficatoi 7 nunq recedit aia secu trahns. Si uero disse
pata 7 osusa fuit inimica reced aia secu trahns a
nima sensu. s; 7 ymaginacone rom 7 intellin intelli
genca ocupiscibilitate irascibilitate 7 ex his scdm m
ita afficit ad delcone sine ad dolore. corpus aut quod
integru pus tanqm organu oseparatum 7 dispoitu
ut melos music inse ounet 7 tactu resonaret nuc
osractu 7 inutile ad acacone iacz. aia u recurrentib
ad regiones suas exerceat requiescit ab his tn omo
tib; quib; corpus ptempus 7 loc moueat ipa ptemp
7 loc heat ipa ptepus illocalr mota qm 7 si organu
put s; nisi melos nec q organu mouebat anima
int dm 7 corp pona ptepus mouet uel reminisce
do que oblita fuant uel discendo q ignorabat ul
uolendo q nolebat ploco aut q no mouet qm per
loci spacia no distend. ds aut corpe non eg; ut sic n
in loco nec in alicubi nec tpe ut aliqn nec ea ut ali
unde. nec for ut ad u aliq gne subiecti in quo sb
sistat uel cui assistat.

Habet anima qndam ppam natam oinib; hus

mundane mol elucentis excellenciore qm n acit
possit in alia fantasia opaluum qs psens carnis p
cipm cogitari s; mente intelli itaq sentiri intelli p
sentiri 7 no pot 7 no eni est de nec corp nec uita si
sensu. qlis e in arborib; n uita sine rabili qlis e in
aialib; s; uita 7 uita 7 uita ppetua. nec quide minor
qm anglor. si ex pcepto catoris hic uixit pceptu ei esse
ut in dilcone mea p dilcone namq ronabile creatura
sibi copulauit ut eu sp heret. 7 in ipso manet de eo
meo delectas. gaudens. 7 exultans p dilcone catori suo
7 sibi inuice rabil catia copulata e sol q e dilcois un
culu q ligat utrsq in idipm p amore dei. oms ei adh
emus p amore pxim oms ad inuice unu sum ut bo
nu oim fiat singlor 7 q qsq in se no ht in alto possi
deat caritas e uia di ad hoies. 7 uia hoim ad dm per
caritate ei uenit de ad hoies uenit in hoies fcus
homo p caritate hoies eligit diligit dm. ad dm cur
runt ad dm puenut s; familiaris e do caritas u ipe
mencone he noluit ubi caritas no e ins. g qntum
debem dilige dm meu qui me fecit cu no erat rede
mit cu pieram no era 7 de nich me fec no lapide no
aue no arbore no aliq de aialib; s; hoiem me uolu
it ee. ded m in iure sentire discrecone pro ra 7 ad morte de
scendit morte suscep passione sustinuit. morte uic.
7 sic me restaurauit 7 abierat qm in peccis meis ve
nundat sum uenit ille post me ut redimet me 7 tm
dilex me ut sanguis sui pcium applender p me ta
li quide pacto 7 redux de exilio 7 de suicio redemit
noie g suo uocau me unx me oleo leticie quo ipse
unctus erat ut uncto essem unctus 7 a x diceret
xpianus. sic aut gra ei 7 mia semp puenut me
de inlus namq picul liberauit me liberator ms qn
errabam eduxe qn ignoraba docuit me. qn peccaba
corripuit me. qn ostistabar osolat e me. qn desperi
bam oforttauit me. qn in dux me. qn cecidi erexit.
qn steti tenuit. qn ueni scepit h 7 multa alia fec
in de ms de quib; dulce e m sp loqui sp cogitare
semp gras age ut p omib; bnficus sius possim
eu laudare 7 amare cu eni cunctis sit psidens

singulos implens ubique presens custos curam agens
et cum singulis. qui omnibus providens ita totum ad custodi-
am meam occupatum video. Si ego super custodiam meam
occupatus in deo stabo sic omnium oblitus sit et in solum me intendere
velit. speciem presentie exhibet. semper se paratum ostendit si me pa-
ratum invenit. quocumque intendo non me deserit nisi ego prior eum deseruero.
Quocumque vado non recedit quoniam ubique est ut quocumque
ivero inveniam eum. cum quo possim esse quicquid facio presto assistit
utpote perpetuus inspector omnium cogitationum intentionum
et actionum mearum. cumque hec diligenter considero timore pre-
magno et rubore confundor. quia illum in ubique presentem et
omnia occulta videntem intueor. multa enim sunt in me de
quibus coram eo erubesco. et quibus valde illi displicere timeo
eo quod potioribus his quod illi rependam habeo nisi tantum ut dam-
nari. non enim melius aut decentius quam predilectione rep-
rehendi potest quod predilectione reprehendi potest quod predilectione
datum est hoc preterea eum dixisse videor. sed forte non presto vo-
luntate sua in deo his qui mecum senciunt quod est sentio.

A nima presencia
Anima sua corpus vivificat et sic colligata est ei ut
non cum vellet et si mori segregare possit et retinere cum mis-
sione eius carcerem audierunt. Invita siquidem anime consilium
vita corporis et de morte anime mors corporis. Sic enim anima
vita sua facit carnem vivere et de fonte non irrigat animan-
do sic caro per corruptelam materie sue animam sic cupidi-
tatibus illicitis inquinant occidit et cum alia nature moderatur
alterius tamen sit vivacior in incertis naturam id est ut animam carnis
spiritualem anima suis virtutibus prestet ut animam carnalem caro
vitiis ei efficiat. anima tamen de morte nichil habere potest nisi
provincia ei comparatur fuit. nam caro aliquid de vita retin-
ere potest non autem vitiis infecta aut virtutibus dotata fuerit
ratione insignita est anima qua artibus docetur egregiis
et disciplinis instruitur eximiis ut divina sapiat et humana
teneat ac sic tota animalia decenter excellat utpote ratio-
nalis substantia. Nichil enim propius est anima substantia rationalis id est spiritus ratio-
nalis. Immortalis est anima ne creatoris sui similitudine dis-
crepare videatur. non enim potest esse ymago et similitu-
do dei si mortis clauderetur. Sed quadam modo quandam modum
vite quem nullo modo potest amittere immortalis est secundum
non quandam mutabilitatem qua potest vel deterior fieri mortalis
est et sic mortalis est vite vivere potuit licet misere vivere autem
te non possit sic et incorporei dei corporea est nichil enim invisi-
bile et incorporeum natura credendum est excepto incorporeo et invisib-
ilis deus qui instituit et continuit sepe est simplex et sed omnium
dis sufficiens sibi ipsum et idipsum et cum usque sit in semetipso
dinoscitur invisibilis et incorporeus esse. omnis non rationalis creatura
corporea est angeli et omnes virtutes corporee licet non carne
subsistant. ex eo intellectuales corporeas esse dicimus quia loco
circumscribuntur sic et in anima humana que carne clauditur. quod id
circo et in loco et localis dicitur per id in loco quod hic aliicubi presens
est localis quia quod alicubi presens est totum alicubi non est. non
tamen habet corporalem dimensionem nec corporalem circumscriptionem quando
corporalis quantitatis expers est. sed quia presencia et operatione in lo-
co clauditur localis et ipsa dicitur. Verumtamen non sic corpus cum sit locus
principium medium assignatur et finis sicut incorporee non que sum-
me incommutabilitatis ubique est tota. anima est quoniam tale aliquid
non est ipsa non tamen per loci spatium ita subsistit vel movetur
ut maiore sui parte locum occupet et breviare breviorem
minorem sit in parte quoniam in toto per omnes siquidem corporis
particulas tota simul adest. nam minor in minoribus
non in maioribus maior. sed alicubi intencior et omnibus tota
et in singulis tota est. sic enim ubique deus est toto mundo et in omni
creatura sua. sic anima ubique tota in toto corpore suo tamen
quam in suo quodam mundo in toto tamen in cerebro et in
corde quod ad deum pertinet precipue in celo.

I nvisibilis et incorporea est anima. si enim visibilis esset cor-
porea esset. palpabilis esset et per partes haberet. neque tota simul
in uno loco esse potest. possit nullum ei corpus a simul totum
tangere potest anima in magnis montibus tota simul adest tota vi-
det tota in sono invenit tota colit pinguiam et palatum sapores
sentit et discernit tota tangit et dura vel mollia tota sim-
ul approbat vel improbat. calida vel frigida summo tamen
digito tota discernit tota est visus tota est auditus tota
meminit et cum tota memoria cum tota intellectus
est voluntas. cum tota cogitat tota est cogitatio cum tota
diligit tota est dilectio. potest namque ex parte cogitare
et ex parte diligere.

H abet anima actiones quibus exercetur ad virtutes dolori

namque de peccatis timor de suppliciis desiderium de pro
missis de premiis gaudium. quecumque exercicia sunt virtutum
hee virtutes quibus instruitur et armatur contra vicia. pru
dencia namque scit quid debeat facere. temperancia habet con
aspa. fortitudine iusticia quod scit quod cuique debeat reddere.
prudentie non est scire quod possit fortitudo facere quod possis temperancie
non presumere quod non possis iusticie velle plus quam possit. prudencie
est in eligendis temperancia in utendis. fortitudo in tolleran
dis. iusticia in distribuendis. prudencie est nil petendo appe
tere et nichil preter iustum velle facere. temperancie est nil nisi temporalia ti
mere et quecumque agimus vel cogitamus ad rationis normam dirigere.
fortitudinis est terrenas cupiditates non reprimere set penitus ob
liviscere. iusticie est omnem animi cognacione ad solum deum erigere cum
tanquam nichil aliud sit sola mentis acie intueri. habet anima sa
cramentales virtutes quibus iniciatur ut fides spes. sacramentum bap
tismum. inunctione confirmatur et cum quibus deo consecratur. habet
et virtutes quibus perficitur et quibus deo coniungitur ut est humilitas
pietas. caritas. humilitas eam deo subicit. puritas iungit.
caritas unit. Habet quoque anima vires quibus corpori commiscetur
quarum prima est vitalis. secunda vitalis. tercia animalis et sicut deus trinus et unus
unus et perfectus omnia tenet omnia implet omnia sustinet omnia
superedit et circumflectitur. sic anima huius tribus viribus per totum
corpus diffunditur non locali distencione set vitali animacione
naturalis vis operatur sanguinem in epate et alios humores quos
per venas ad omnia corporis membra transmittit. ut nutriant augeantur
tur nutriantur. vis ista quadrifaria dividitur namque
in appetitivam retentivam. expulsivam et distributivam. appe
titiva quod necessaria corpori appetit retentiva suscepta detinet do
nec ex illis digestio fiat expulsiva nociva et superflua
expellit distributiva bonos bonorum ciborum humores omnibus
membris distribuit prout cuique expedit.

Vis vitalis est vitalis est in corde que ad contemplandum
furiose cordis aerem hauriendo vitam et salutem
toti corpori tribuit. aere namque post sanguine purificatum
per totum corpus impellit per venas pulsatiles que arterie no
cantur. ex quarum motu temperanciam atque distemperanciam cor
poris phisici cognoscunt.

Vis animalis in cerebro et inde facit. iubet enim nervos
eadem membra movere. tres namque sunt ventriculi

cerebri unus ante nos a quo omnis sensus et alter post
rior a quo omnis sensus et alter posterior a quo omnis motus.
tercius inter utrumque medius id est racionalis. sensus corporis sic
sunt quorum est in corpore subtilissimum et hoc anime similius et vicinius
quod certa id est lux primum per oculos intuenda. deinde mixtura
quadam primo cum aere ponitur secundo cum aere caliginoso
so atque vel nimioso tercio complectitur humore quarto cum
terrena transicione v sensus cum ipso sensu oculorum perficit
in ipsa sola excellit isti sensus in facie locati sunt
ideo sepcium est arbitror quam in facie deus insufflavit homini
spiraculum vite cum fecisse animam viventem. Anterior quippe
pars exterior in vito preponitur quia ista dicit et illa loquitur
ab ista sensus et ab illa motus sic consilium precedit actionem.
Iste vires tam corporis quam anime dici possunt quam ab anima in
corpore fiunt nec sine utroque fieri possunt.

In prima parte cerebri vis animalis vocatur phantasti
calis id est ymaginaria quia in ea corporalium rerum si
militudines et ymagines continentur. unde et phantasticum dicitur.
in media parte cerebri vocatur racionalis quia ibi examinat
et iudicat ea que per ymaginacionem representantur. in ultima
parte vocatur memorialis quia ibi commendat memorie racione iudicata.

Aliud est in nobis quo corpora sentimus.
Aliquid quinque sensus corporis facimus aliud quo non corpora cor
poribus similia cernimus. ubi et nos ipsos aliter quam corporibus si
miles intuemur. aliud quo nec corpora nec corporum similitudines
intuemur conspicimus set illas res que non habent ymagines sibi
similes sicut est deus vel ipsa mens vel intelligencia vel racio similes.
sicut est de virtutes scilicet castitas prudencia iusticia caritas pie
tas et quecumque alie sunt quas intelligendo vel cogitando enume
ramus discernimus et diffinimus. porro anima non est corporea quamvis non
omnis similitudo corporis corpus est dormienti enim in sompnis te vel
corpore apparebis. neque id corpus tuum set anima tua nec ipsum corpus
set similitudo corporis tui. iacebit enim corpus tuum. ambulabit
illa tacebit lingua corporis tui loquitur illa clausi sunt oculi tui.
videbit illa et ita in ea tota et integra continetur similitudo car
nis tue in hac similitudine que per loca congrua vel incognita
discurrit et sentit leta et tristia. anima autem mortui sicut dormi
entis in ipsa similitudine corporis sui sentit seu bona seu
mala non tamen sunt corporea set corporalibus similia quibus anime

exute corporibus afficiuntur sive bene sive male, cum et ipse suis corporibus similes sibimet appareant. Sunt tamen et non leticia et non molestia facta de substantia spirituali in spirituali substantia. Certum namque quandam spiritualem naturam in nobis esse, ubi corporalium rerum similitudines aut formantur aut formate ingeruntur, seu cum presencia aliquo corporis sensu tangimus et continuo eorum similitudo in spiritu formatur et in memoria reconditur, seu cum absencia iam nota vel que non novimus cogitamus, ut inde formetur quedam spiritualis, quedam intellectualis. Innumerabilia pro arbitrio et opinione fingimus que vel non sunt vel esse nesciuntur. Innumerabiles quoque et formas varie rerum animo nostro versantur, vel cum aliud facimus vel facturi sumus, aliquo spiritu rapiente tolli anima mihi videnda sive bona sive mala nimia quadam intencione cogitacionis vel aliqua vi morbi, ut furentibus per febrem accidere solet, seu commixtione eiusdem alterius spiritus sive boni sive mali, ita corporalium rerum imagines in spiritu exprimuntur tanquam corpora ipsius corporis sensibus exprimuntur, aut absencia adeo videantur tanquam presencia. Et que non sunt tanquam pre oculis assistunt, quod dormientibus et in extasi rapti vel nichil vel aliquid significancia. Unde sepius imagines rerum corporalium tanta expressione illis representantur ipsis spiritu et corpora presentantur vigilantibus, ut inter visionem dormiencium et naturam commixtionem dormiencium vigilancium non discernatur. Sed continuo caro eius moveatur et contra propositum suum vel contra rectos mores concumbere videantur, et quod naturaliter collectum est per genitales vias emittatur. Hic modum vigilantes cohibet, dormientes autem ideo non possunt, quia potestatem non habent imaginis corporalis expressionis quam caro naturaliter movetur et sequitur quod hunc motum sequi solet. Et quod sine peccato vigilantibus non potest fieri in spiritu et corporalium rerum imagines appetuntur et multa vel arbitrio finguntur vel preter arbitrium deliniantur. Ipsa namque anima que motum proprio semper innotum est, quod per corpus non fiunt vel non plene fiunt corporalia sentire vel ad corporalia in sine intencionis diligere corpore sopito spiritu corporalium similitudines aut ipsa agit versare assolet, aut oblatas intuetur cum in eas videndas aliquo spiritu assumitur.

Anima est substantia spiritualis simplex et indissolubilis invisibilis et incorporea atque passibilis et mutabilis carens pondere figura colore non est credenda pars substantie dei, sed creatura dei, et de substantia dei vel de quibus elementorum materia, sed ex nichilo est creata. Si enim ex semetipso deus eam fecisset, nequaquam viciosa sed mutabilis vel misera esset. Si autem ex elementis facta fuisset, esset corporea, cum sit incorporea. Ignota habens originem initium habet, finem non habet, cum sit spiritualis, nec nichil habet mixtum concretumque terrenum, neque humidum nec aereum nec igneum. Nullum habet colorem, nullo loco continetur, nullis membris circumscribitur, nullo spacio finitur, sed ita est cogitanda et intelligenda sicut sapientiam iusticiam et ceteras virtutes. Ab omnipotente creatore natura anime invisibilis est et ideo invisibiliter in corpore namque de corpore invisibiliter egreditur. Per oculos corporis videmus sicut et terram et que in eis conspicua sunt; oculis nostris spiritus corporum similitudines intuetur. Quicquid enim corpus non est et tamen aliquid est, recte iam spiritus dicitur. Ideo quedam in oculta spirituali rapitur anima ne luce corporum expressas quasdam corporalium rerum similitudines in spiritu videat, sed intellectu ea que nec corporum habent conspiciet, sicut est sapiencia et iusticia, velud ipsa mens et omnis affectio bona. Ista tria genera visionum manifestata sunt: primum corporale, quo per corporis sensus corpora senciuntur; secundum spirituale, quo corporum similitudines spiritu in mente cernuntur; tercium intellectuale, quo ille res que nec corpora nec corporum formas habent conspiciuntur. In intellectuali visione nunquam anima fallitur: aut enim intelligit et verum est, aut non intelligit. In visione autem corporali sepe fallitur anima cum in ipsis corporibus fieri putat quod fit in eorum sensibus, sicut navigantibus videtur moveri in terra que stant, et intuentibus celum sydera stare que moventur, et divaricatis radiis oculorum res una duas formas habere videtur, et unus homo duo capita, et in aqua remus fractus est. Multa hiis similia. In visione et spirituali anima fallitur et illuditur, quia ea que videntur quemadmodum aliquando vera, aliquando falsa, aliquando perturbata, aliquando tranquillata sunt. Ipsa autem vera sunt aliquando futuris omnino similia et aliquando similia et aperte dicta, aliquando obscuris significationibus et quasi figuratis locutionibus prenunciata in extasi, ut quando ab omnibus sensibus corporis alienatur et avertitur anima amplius quam in sompno solet, minus quam in morte non fallitur, sed ipsa mente divinus adiuta vel aliquo ipsa visa exponente, sicut in apocalypsi Johanni exponebatur magis revelacio est. Cum enim bono spiritu assumitur anima falli non potest, quia sancti angeli miris modis visa sua facili quadam ac prepotenti iunctione vel commixtione nostra esse faciunt, et visionem suam quadam ineffabili modo in spiritu nostro informatur. Ipsi siquidem huius corporalibus ministrandis atque indicandis presunt et eorum

significata similitudines in spiritu ita discernunt et tanta praeter
quodam tractat ut mea et possint spiritibus hominum revelari
in se. Sic est quod angelus domini apparuit in somnis Ioseph dicens ac-
cipe Mariam coniugem tuam. Et item tolle puerum et matrem eius. Visiones
autem dicit prophetarum. Effundam de spiritu meo. O. et c. Et in .ii. et
sede ut supra sunt et alia visa inusitata. Et humana ex spiritu pro-
prio modo multis existunt vel ex corporis spiritu quadam suggestione sic fun-
di anima afficitur. Non solum enim vigilantes homines curas suas
cogitando versant in similitudinibus corporum. Verum etiam dormientes
id somniant quo indigent. Nam et negotia sua gerunt ex animi
cupiditate et epulis poculisque inhiant. Instant si forte esuri-
entes esurientesque dormierint. Vigilantibus etiam quodam instinctu
occulto ingestas esse cogitationes quae divinarent novimus sicut
Caiphas pontifex potentialiter prophetavit cum intentio prophetandi
ei voluntate non haberet. Minus etiam modo anima et eadem non est visionem
seu vigilantibus seu dormientibus seu aegrotantibus. Quoniam ex alio genere sunt quae videt
quam ex non spiritu, de quo vel in quo fiunt similitudines corporum in-
sa. Sicut freneticorum similia sunt visis somniantium. Ob-
servatas namque vias sentiendi, hinc ut videat quae som-
niantes vident visa et somniantium similia sunt cogita-
tionibus vigilantium dormientium quippe intercluditur consopita via co-
sentiendi quae intentionis ad oculos ducit. Sicque ipsa intentio
in aliud versa cernit visa somniorum tamquam species corporales
assistit ut se dormiens vigili videat. Et non similia corporibus, sed ipsa
corpora intueri se putet. Est autem multa amplius amentium ve-
hementi stupore. Quanta celeritate et facilitate in se anima fabricet
imagines corporum quas per corporis oculos non videt, vel frene-
neticorum et somniantium vel etiam in extasi visiones cernimus.
Illa tamen non in sorte est procul dubio corpus non est. Non enim corpora
visa illas imagines faciunt in spiritu nostro, hunc vel aliquem
spiritum se formenti, sed ipse spiritus in se ipso celeritate mirabili
utpote spiritualis intellectualis ac rationalis.

Omnium quae sibi visu videntur dormientes v. sunt genera. Sci-
licet oraculum, visio, somnium, insomnium, fanta-
sma. Oraculum est cum in somnis parens vel aliqua sancta gravisque persona
vel sacerdos vel etiam deus eventurum quid aperte vel non eventurum faciendum
vel evitandum enuntiat. Visio est cum ita quis videt quod eodem modo
quo apparuerat eveniat. Somnium figuris est tectum sine interpretatione
intelligi non potest. Insomnium est quando id quod fatigaverat vigila-
tem ingerit se dormienti, sicut est cibi cura vel potus vel certa stu-
dia vel artes vel infirmitates. Secundum namque studia quae quisque
exercent somniant et solitorum actuum simulacra imp-
ressi mentis impressa apparent in somniis. Verum et infirmitate
diversitate diversa accidunt somnia et secundum morum et humorum
varietates variantur et somnia. Alii namque vident sanguinei, alii
cholerici, alii flegmatici, alii melancolici. Illi vident varia
rubea, isti alba et nigra. Phantasma est cum qui vix dor-
mire coepit et adhuc vigilare se putat, se aestimat aspicere irru-
entes in se vel passim vagantes formas discrepan-
tes et varias, laetas vel turbulentas, in quo genere ephialtes
quem publica persuasio quiescentes opinatur invadere et pondere
suo pressos ac sentientes gravare. Quod nihil aliud est quam quaedam
fumositas a stomacho vel a corde ad cerebrum ascendens
et ibi virtutem animalem opprimens.

Sic et humana opinio quod quadam arte maleficorum et
potestate daemonis homines possint converti in lupos et iu-
menta et quaecumque necessaria portare et post peracta opera iterum ad se
redire, non sit mentis mente bestiale, sed rationabile humanumque
servari. Hoc sic intelligendum est quod daemones, nisi non creant, sed ad
tale facere possunt, ut videantur esse quae non sunt. Non enim aliqua ar-
te vel potestate animum, sed nec corpus quidem aliqua ratione in membra et linea-
menta bestialia veraciter converti potest, sed fantasticum hominis,
quod etiam cogitando sive somniando per innumerabilium genera vari-
atur et cum corpus non sit, corporum similes formas mira cele-
ritate capit, sopitis aut oppressis corporeis hominis sensibus ad
aliorum sensus figura corporea perduci potest. Ita tamen quod corpora homi-
num ipsa alicubi lateant viventia, quae si invito gravius atque ob-
pressius quam somno suis sensibus obseratis fantasticum
et velud formatum in alicuius animalis ymagine alienis sensibus
appareat. Talisque sibi homo videatur qualis sibi videri posset
in somnis portare omnia. Istaque omnia si vera corpora sunt, por-
tantur a daemonibus ut illudatur hominibus, partim vero omnium cor-
pora partim falsa iumentorum tenentibus humanum.

Humanus spiritus aliquando bonus, aliquando malus spiritus assu-
mit, nec facile discerni potest a quo spiritu assumatur,
nisi quod bonus instruit, malus fallit. Fallit autem saepe in ma-
nifestis bonis ut cum sibi crediderit tamen fuerit ad sua se-
ducat. Sic plerumque humanum spiritum rapit quaedam occulta mixtura.

qui idem spiritus est videntis et spiritus pacientis et spiritus vexantis, ut in demoniacis videmus. Anima tamen hominis, id est mens, nisi a creatura que eam creavit iuxta substanciam impleri non potest. Sola enim trinitas implere eam potest. Dicitur autem sathanas mentem alicuius et principale cordis non ingredi quidem in eum et in sensum eius, sed fraude et iniquitate ac omni malicia illum alliciens atque seducens affectum malicie cor eius iecit per cogitaciones et incentiva viciorum quibus ipse plenus est, plenus utpote fallax nequam et fraudulentus deceptor. Anima autem non ei participacione nature, non enim substancie, ut quidam putant, quem implet, dicitur autem eius habitator esse, sed per fraudulenciam deceptionis ac malicie in eo habitare dicitur. Quam implet solus creator, intrans se in mentem et implet eam seu substanciam quam creavit.

Demones et acrimonia sensus et celeritate motus aerei corporis terrenorum corporum sensum facile precedunt et quedam cognita pronunciant que homines mirantur propter tarditatem terreni corporis. Accessit autem demonibus propter tam longum tempus quo eorum vita protenditur longe rerum maior experiencia quam hominibus propter brevitatem sue vite evenire. Ideo futura predicunt et quedam mira faciunt quibus homines alliciunt et seducunt. Unde quedam mulieres post sathan conversae demonum illusionibus et fantasmatibus seducte credunt se et confitentur nocturnis horis cum Dyana paganorum dea vel cum Herodiade et innumera multitudine mulierum equitare eaque in visionibus observare. Ipse namque sathanas qui transfigurat se in angelum lucis, cum mentem cuiusque mulierculae ceperit et hanc sibi per infidelitatem subiugaverit, illico transformat se in diversarum personarum species et similitudines, et mentem quam tenet captivam in somniis deludens modo leta modo tristia, modo cognitas modo incognitas personas ostendens per devia queque deducit. Et cum solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc non in animo sed in corpore evenire opinatur. Ideo nimis stultus est qui hec omnia que in spiritu fiunt etiam in corpore accidere arbitratur, cum Ezechiel et alii prophete, Johannes et evangelista et alii apostoli in spiritu, non in corpore, visiones viderunt.

Cum homines vivi seu mortui hominibus dormientibus vel vigilantibus apparent, non in propriis rebus id sunt vivunt, sed in quibusdam similitudinibus rerum, vel aut angelicis operacionibus fieri credendum per dispensacionem providentie dei bene utendo bonis et malis secundum inscrutabilem altitudinem iudiciorum suorum, seu hinc instruantur mentes mortalium seu fallantur, sive consolentur sive terreantur, sicut unicuique prebenda est misericordia vel irroganda iusticia ab eo cui misericordiam et iudicium non inaniter decantat ecclesia. Ibi siquidem sunt spiritus defunctorum ubi non vident neque audiunt que aguntur aut eveniunt in ista vita hominibus. Ita tamen est cura eis de vivis quamquam quid agant omnino nesciant. Nesciunt quid mortui quid hic agatur, sed dum agitur postea audire ab eis qui hinc moriendo ad eos pergunt, non quidem omnia sed que sinuntur etiam indicare et eos oportet audire. Et scire possunt ab angelis qui hoc presto sunt nobis et animas nostras ad illas deferunt; spiritu dei revelante cognoscere possunt que hic aguntur que eos necesse est noscere. Quidam et ex mortuis ad vivos mitti possunt non per propriam naturam sed per divinam potenciam. Utrum autem ista fiant per eorum potenciam aut per angelos eorum suscipientes personam affirmare non audeo. Deus enim omnipotens qui est ubique presens per angelica ministeria usque quo ipsa potest hominibus prebere solacia cum in huius vite miseria iudicat esse prebenda.

Potencie anime atque virtutes longa exercitacione atque successu temporum crescunt; ipsa vero non crescit nec decrescit, sed aut carnalitate membrorum aut humorum crassitudine et eorum corrupcione impedita vires suas exercere non potest. Anima dum carne exuta est vivum audit videt et omnes sensus atque ingenia vivaciter tenet, utpote pura sibi, tota et perpetua. Et sic deus ubique totus est in semetipso, sic anima ubique est quemadmodum in semetipsa. Hec philosophi: idem anima est post corpus ubi erat in corpore agens; ibi deus est ubi erat priusquam fieret mundus, ubi esset si mundus deesset. Sicut semper deus est incorporalis et tamen anima potest tamen habere similitudinem corporis, non corporalem sed corpori similem et corporalium omnium membrorum cum de corpore egreditur. Sic enim anima ad spiritualia premia fertur aut ad loca penalia similia corporibus, qualia sepe demonstrata sunt his qui rapti sunt a sensibus corporis et mortuis similes iacuerunt, cum et ipsi in se ipsis similitudinem quandam gererent corporis sui, per quam possent ad illa ferri et talia similibus sensibus experiri. Anime siquidem que in corporibus vivunt per dilectionem rerum visibilium corporibus ymaginibus afficiuntur, corporibus exeuntes in eisdem ymaginibus tormentantur.

patiuntur. Prepedita enim corporalibus passionibus deum possunt quia
a corruptione corporalium affectionum se mundare non sinunt quam
corpulenciam de carnis dilectione traxerunt. Aliquando quedam anime in
eisdem locis in quibus culpam commiserunt puniuntur. Quedam
in abditis receptaculis usque ad ultimam resurrectionem con-
tinentur. Sicut unaqueque digna est requie vel miseria.

Multa de anima dixi sed notandum dixi quomodo facta
sit. Quomodo de corpore egreditur hoc non possum dicere quoniam
neque initium meum scio neque finem nescio unde venio aut quo
vado. Sed pro parte scio quod mortales sumus et quod velimus nolimus
omnes moriemur. Quoniam mors ubique exspectat nos. Ideo semper debemus
esse parati ut cum corpus reuertetur ad terram de qua sumptum est
et spiritus redeat ad dominum qui dedit illum. Hoc siquidem nos monere
debet quod a veteribus sapientibus ipse homo ita diffinitus est. Homo est
animal rationale et mortale. Hoc genere posito quod animal dictum est. Additas
duas differentias video quibus admonendus erat homo et quo esset redeun-
dus et unde fugiendus. Sicut enim progressus anime usque ad mortalia
lapsus est rationis sic regressus eius usque ad rationem esse deberet
quod impugnantibus mentis resistere valeat ubi sursum (?) sua mi-
nuat et ordine appetat sub illo scilicet deo a quo regi debet et supra
ea que regere debet. Uno verbo quod rationale dicitur separatur a bestiis altero
quod mortale a diuinis. Illud nisi tenuerit bestia erit. Hoc nisi auerterit
diuina non erit. Ideo ut homo sibi incognitus se cognos-
cat magnus opus est consuetudine recedendi a sensibus ut ani-
mum ad se colligat et in se ipso retineat. Hi siquidem sensi-
bus anima ne carne semetipsam valeat et creatorem suum quem
sola et simplex sine istis oculis debet intueri. Anima namque
rationalis inter eas res que sunt a deo condite fiat omnia et
ideo deo proxima est quando est pura eique in summa caritate coheserit.
Tamen a deo lumine illo intelligibili perfusa quodammodo et illus-
trata non per corporeos oculos sed per se ipsius principale id est per
intelligentiam deum cernit in quo est perfectissima pulchritudo et be-
atissima pulchritudo et perfectissima visio qua visione fit beata.
Remoueat ergo a consideratione sua omnes noticias que per corporis
sensum extrinsecus capiuntur quecumque namque corporalia et cor-
porum similitudines sensus quoque et ymagines inuenerit intus
ex eis recordando reuiuiscunt. Ad superiorem hominem pertine-
re (?) quas istis communis (?) intus anima exteriora percipit. Cernens ergo cum
videt se ipsa presencia quadam interiori non simulata sed vera

presencia videat se in se. Nichil enim tam nouit mens quam id quod
sibi presto est nec menti magis quicquam presto est quam ipsa sibi. Anima co-
gnoscit viuere se se meminisse se intelligere se velle cogitare
se scire iudicare. Nouit hec omnia in se nec imaginatur quasi ex-
tra se illa aliquo sensu tetigit corporis sicut corporalia queque tan-
guntur ex quorum cogitationibus si nichil sibi affingat ut tale ad
se putet quicquid ei de se remanet hoc solum ipsa est. Nichil enim tam
in ipsa mente quam ipsa mens est. Non quicquam sic mente cogno-
scit quantum mens. Cum enim querit mens quid sit mens profec-
to nouit quod se ipsam querat et nouit quod ipsa sit mens que
se ipsam querit nec enim alio querit se quam se ipsa. Cum ergo
querentem se nouit se utique nouit et omne quod nouit tota nouit
atque ita totam se nouit. Et si pro parte inuenta est non se totam in-
quirit. Tamen quia si se totam querit tota sibi presto est. Nichil vero sibi in
presenciale esse potest. Quod autem de se querit quid anima sit utrum quod na-
tura sit vel qualis non sit querit id est quam similis quam dissimilis
deo quam humilis et deuota quam pura quam sancta. Sed quia mixtis (?)
est corporalibus que cum amore cogitat et cum quibus amore
assuefacta est non neque sine imaginibus eorum in se semetipsa-
na (?) tanto amoris glutino ei cohesunt que foris sunt
corporalia ut et cum absunt ista presto sint imagines eo-
rum cogitanti quia per se eicere eas a se non potest ut se solam
inspiciat et videat. Redeat ergo ad se et stet in se non sic
quasi absentem se querat sed velud presentem se curet cernere. Ea
a se non potest et intencionis voluntatis quam per vagabatur
statu ad in se ipsa et se cogitet ut se ipsam cognoscat et
diligat et ita videbit quod numquam se non amauit numquam
nesciuit sed anima sit amando cum eis se confundit ita
ut sine magno labore ab eis separari non possit quibus
cum amore inhesit. Prepedita fantasiis corporum imaginibus
deformatur eisdemque arte impressis et soluta a corpore non ex-
uitur. Si enim a corruptione corporalium affectionum hic non mun-
datur corpore exuta corporalibus tenetur passionibus. Studeat
ergo in hac vita sed adhuc sedancia (?) mundare quatenus cum hinc
exierit nichil corporeum secum trahat et a corporali passione
immunis existat.

Viuificatione et sensificatione descendit anima ad
corpus. Presencia namque sua illud viuificat et col-
ligit in unum atque in uno tenet diffluere atque contabe-

sce no sunt. ogruenciam ei atqꝫ modu suat no tm
in plitudine. sed ꝫ increscendo atqꝫ gignendo. Intend
ꝫ se aia in tactu ꝫ eo calida ꝫ frigida. aspa ꝫ leuia dꝫ
ꝫ mollia. leuia gͣuia sent. atqꝫ discnit. deinde innum
abiles dras. sapor. odor. sonor. formar. gustando.
olfaciendo. audiendo. uidendo diiudicat. atqꝫ in hiis
omnibꝫ ea que scdm naturam sui corporis sut appet
fugitqꝫ. Dia remouet se ab hiis sensibꝫ. cto interual
lo tempm ꝫ eor mot qͣ p qsda fias repas. fr imagies
qs p eas hausit secu catuatim ꝫ multiplr usat eu uero
uelud in illsne uel dina uel dm uel se ipam suasqꝫ co
sidare uirtutes abstrah se ab omibꝫ sensibꝫ corpis quib
no adiuuat nisi ad corpeas fors coloresqꝫ senciendos
ꝫ spu atqꝫ rone se ospic. Intelligencia atqꝫ otemplacoe ad
dm ascend. Deus u reuelacone atqꝫ dina inspiracoe
descend. meditaco siquide ocdte uitatis studia inestiga
co otemplaco e pspicue uitatis iocunda admiratio.
illam itaqꝫ dina illuiat reuelaco ut uitate ognos
cat. Istam dina inspiraco inflamat ut ea diligat. cor
aut sensu ul imagine ad dm ascend. humanu siqd
ex iiii. elmtis oposit e. sꝫ in cne ꝫ ossibꝫ tra maxime
appet sp tiam solitudine aq in humoribꝫ aer otine
in pulmone. Idco sp in motu e qr uentilabr e cord ne
nimio calore oseruat ꝫ dissoluat. sedes ignis e in
corde ꝫ io infius e latu ꝫ supius acutu. qm formaz
ignis retinꝫ. Quedā uis ignea aere tpata a corde ad
cebru ascend. ibiqꝫ pificata ꝫ colata p oclos aures
nares cetaqꝫ instrumta sensuu foras pgredit et ex
tactu extiori formta. v. sensus corpis faciut. vide
licet uisum. auditu. odorat. gustum. tactu. q tan
gendi sensus ab antiori pte cereb ad ptiore transies
et iui p ceruice ꝫ medulla spine descendes p tot corpus
diffundit. p te ipa uis ignea que extius formta se
sibꝫ dr eade formata p ipsa sensuu instra p que eg
dit ꝫ in quibꝫ natā opante intrsum ad cella fantas
tica usqꝫ retht ꝫ retrahit atqꝫ imaginaco efficit.
pea eade ymaginaco ab intiori pte capitis ad me
diam transiens ipam aie ronal subam ongit ꝫ
excitat discrone. in tm iam pificata ꝫ subtil effca
ut ipsa spm in mediate oiungat ueit tn uim cor s
retinens ꝫ ppetate que qr brutis aialibꝫ no trscend
fantastica cella in ronalibꝫ aut purior fit ꝫ usqꝫ ad
ronale ꝫ incorpeam aie sbam otingnda defert ꝫ p
gredi e itaqꝫ imagaco similitudo corpis p sensus qꝫ cor
peas ex otactu oprm ocepta extrisec atqꝫ p eos de ssr
intrsus adpte pore corpei spc reducta eiqꝫ impssa in
summo s. corpal spc ꝫ infimo ronal corpale informans.
ꝫ ronale otingens spm corpm uoco aerem uel po
igne. qui p sui utilitate uidi no pot ꝫ corpa mu ue
getando uiuificat. quedā aut uegetat tm ꝫ no sen
sificat sic arbores ꝫ herbas ꝫ uniuslas intra gmi
nancia quedā uegetat ꝫ sensificat sic oia bruta a
nimalia in qbꝫ qda tm sensum hut. ꝫ imaginacoe
no hut. quedā u ymaginacom ꝫ sensu hnt. cu itqꝫ
magis e sensificari qm tm uegetari. ostat pfecto
hunc inde ee subtiliore ꝫ ubi magis subtil e magis
spo e. magis siquide incorpe nate appinqt cu uni
ginacone hut formas qr osensum prat. uich eni
in corpe alicui aial spui uiueni ee. pot qm id ubi
p sensum ac sup sensum. uis ymaginandi ocipit
qr quide in tantum sublime e ut qcqꝫ sut illud e aliud
no sit quam id.

Omne qd ualiter subsistit aut creator ꝫ creatore e u
ꝫ a deo odita creatura creator oim de e. uni de pr ꝫ f.
et spc scs. ex quo omia p que omia in quo omia. Pau
lo adtestante qui ait qm ex ipo ꝫ p ipm ꝫ in ipo sut omi.
ipi glia in scla sclor. omis u creatura e opaco aut odito
ris septiformi rone distingr. pmo in mente dina. Scdo
in rone anglica. tcio in informi ma. . Qrta in for
cone. V. in ppagacone. Vi. in gubnacone. Sopa. in rep
acone. In mente dina inuariabilr. In rone dina cog
noscibilr. in informi ma. inuisibilr ꝫ eabilr in reru
simlr creator. informacone ꝫ p morās tempm sepoe ꝫ
ordinacone uariabilr. sepabilr. ꝫ tempabilr. In
ppagacone uisibilr. in gubnacone fortr ꝫ suauit.
in restauracone miscdr ꝫ ronabilr. Ad pma distinc
cone ptinent rones. s. que fiunt pncipales forme
ꝫ inmutabiles ac sp eod in se hntes que dina mente

continent⁹ ⁊ cu ipe neq; moriant^r neq; mitant s; tam
illas formari d;. om̄e q'd oriri ⁊ intire pot ⁊ om̄e q'd ori
occidit. dīa ū nō q̄libet s; que asserit^r esse illi ydonea.
ei sui pte q̄ excellit. i. pmitliam sūa eas rōnes terminat.
Ad scd̄am distinctōe ptinet teophanie. i. dei apicōes.
teophanie namq; ut ait gg. theolog. ⁊ ei expōitor m̄
ximus monach mu n̄ anglica atq; humana illūiata.
p̄gata pfcā fiūt p grām ex ɔdescensione diuīe sapie.
⁊ ascensione humane anglicecq; intellie. Ad tcīa dis
tōne ptin; m̄ informis ⁊ pmordiales esse m̄ inform
is est. mutabilitas s; capax om̄ formar̄ s; plato ⁊ aug.
s; dion̄. m̄ informis ē informitas queda sp̄ei forme ɔ
dinacōne pticipacōne cares. Quida ex doctoribz dicūt
q' c̄ator p̄ore tp̄e fec̄ informe natām ⁊ eam p̄ea pordia
cōne q̄rlibz natur. a. p. t. s̄i scda ɔsidacōne formauit. sed
ut ait ag. utrūq; simul c̄atu ē. ⁊ m̄ fcm̄ ē. ⁊ q' fcm̄ est
formata quippe c̄auit natām. ⁊ q̄m utrūq; in scptura
dici oprtuit. neq; simul utrūq; dici oprtuit. prius illud
unde fcm̄ aliquid ē. q̄m illd q' inde fcm̄ ē. dici potuit.
om̄ c̄atar p̄ ē que causat ⁊ nō c̄atur. s̄a q̄ c̄at ⁊ c̄at^r.
tcia q̄ c̄atur ⁊ nō c̄at. p̄ma cā s̄r que c̄at ⁊ nō c̄at^r. s̄a
ū cā creat ⁊ c̄at. sic sunt om̄s c̄ati sp̄c. marie rōales ⁊
om̄s pmordiales esse. que c̄ata sūt īnatia informi.
ul' elis mundi. ubi om̄a fcā futā sūt inuisibilit^r. ⁊ cā
lr tcia ū c̄at et nō c̄at incorruptibilibz c̄ais q̄ ige
nacōe tp̄ibz ⁊ locis ɔgnoscūt^r que nō sunt nt c̄as
efficiente enumate. q̄m h' post q' ex ip̄is faciūt spi
rituū uolūtates. Ad q̄rta distīn. ptinent opa ɔdcō
nis. sūt q̄. vii. diebz fec̄ d̄s atq; ɔpleuit. añ om̄ die
c̄ans ibz p's. ⁊ diebz dispones ⁊ ordians ibz sequen
tibz exornans. p̄ discnens. s̄a distingūs. t̄. dispones.
. iiii. exornans celos. v. aere. ⁊ aq̄m. vi. t'ram. Ad. v.
distinc ptin; ad op' ppagacōis. ad. vi. ū spc gubna
cōis. s; op' ppagacōis usq; ad fine scli d's nō deserit.
op' ū gubnacōnis metinum nō cessabit. Ad. vii. dis.
ptin; ad op' restauracōnis. op' restauracōis ē uerbū
incarnatū. cū om̄ibz sacm̄tis suis tam pcedentibz
q̄m sequentibz usq; ad finem seculi.

Aīa noīat^r tot homo interior q' uiuificat^r reg^r ⁊
continet^r. lutea illa massa humidata siccis ne are
fcā dissoluat^r. du g' uiuificat corp' aīa ē dium uelo
animi ē. du scit mens du recolit mem̄ ē dum iudicat
rō ē du spirat ul' ɔtēplat^r sp̄c ē. du sentit sensus est.
ūa m̄ sensus d̄r p'hus que sentit. vn̄ ⁊ sentina nom̄
accip' ht ⁊ dicit. v. sensus. q' peos aīa subtilissīe
totū corp' agitat uigore se tiendi. Ita aūt h' om̄a
adiuncta sūt aīe. ut una res sit. p'efficienciis tn̄ c̄ar
diu'sa nōia aīa sortita ē. Inessen ē simp'. inofficiis m
ultiplex. mem̄ aūt mens ē. vn̄ imemores amentes di
cīs. om̄ i's thesaur^r ⁊ custos mem̄ est n̄ euariari s̄a
g̃ndis ē ei p'plexitas ⁊ animi ip̄a ē. nec aliud significo
q̄m aīam. cū mente dico s; p' a^d aīam. ⁊ p' a^d m̄te.
Nam tot q' uiuit hōis aīa ē. Cum a' aīa in se agit.
se ex se. ⁊ p se sola mens dici sol; sens^s ad sua inistia
implenda ɔsueci aīa dei sp̄m id esse q' pnunciat
aīam. euāg dīa. x. d. p'tatem hēo pone. a. m. ⁊ rursus
p' hēo sumendi eam. de h' quocq; ip̄a aīa dn̄i passio
nis t'p memorat^r euāng ita pauli dicens. Et inclīn
to capite emisit sp̄m. quid ē eñ emitte sp̄m n̄ q' aīa
pone. s; aīa dcā ē p eo q' dic̄ sp̄c. sp̄c aūt ul' p spiritu.
natā uel p eo q' sp̄ret in cor. Ite aīm d'nis id aliud
ēe q̄m aīam s; aīa uite ē animi ɔsiliū. vn̄ dnt ph̄i.
sine aīo uitā h're ⁊ sine mente aīam sic inaīanti
bz. Ad mentē eñ ptinet uūr. ut sciat ad aīm ū ue
lit. p'u ⁊ gemitis uto sine scia ⁊ uolūtate uiuūt m
ens aūt uocata ē q' emineat in aīa uel q' meminit.
uel q' p' non aīa s; q' excellit in aīa mens uocat^r.
tanq̄m capud ul' ocl's. vn̄ ⁊ ip'e h'o mente imago d'
dei. mens namq; in eo dcā ē q' emineat in aīa pat
nantior in aīa siquide uis ē a q' pcedit intelligentia.

Racō est aīe quida mot^r.

Rursum mentis acuens uacq; a s'tis disting
uens. Redeat g' ad se mens rōnal' ⁊ colligat se i se.
ut sine imaginibz corporis se ip̄am ⁊ oip'tis dei inui
sibile natā ɔsiderare ualeat. t'renar fantasmata
imagīn. ⁊ q'cq' t'renum cogitacōi ei occurrit respu
at. talem se intus queat ⁊ uideat q'lis ē sine illis. ɔsid
et se talē q'lis ē sub eo. sup corp' c̄ata ē deinde sup se

ipsam surgit et se ipsam deserat atque quodam oblivione
sui veniat et se contemplationi sui creatoris humiliter et devote sub
iciat. cum enim cepit mens per puram intelligentiam semet ipsam
excedere et illa incorporee lucis claritate tota intus et in his
que interius videt quadam intime suavitatis sapore [illegible]
et ex eo intelligencia sua condita et in sapientiam vertere in tantum in hac
mentis excessu pax illa que exsuperat omnem sensum in ve
ritate obtinetur ut fiat silencium in celo quasi hora dimidia.
ita ut contemplatoris animum nulla altercantium cogitationum turbetur
tumultuatione nichil omnino inveniens quod vel desiderium per
turbet vel per fastidium arguat vel per odium accuset. sed tota
contemplationis tranquillitate totus colligitur et intromittitur in quendam
affectum intimum inusitatum intrinsecus nescio quid dulcedine
quieti sic semper sentiret profecto magna felicitas esset. nichil
sensualitas nichil ait imaginatio. sed omnis inferior vis anime
in tantum induatur officio priori aut anime pars in medio in me
dens secernitur et summe tranquillitatis archanum felici io
cunditate introducitur. unde quod est sermo dei sed efficax et penetra
bilior omni gladio ancipiti et pertingens usque ad divisionem
anime et spiritus et ideo nichil in creaturis ac divisione mirabili continuum
ubi id quod essencialiter unum est ac indivisum in semet ipsum scindi.
et quod simplex in se et sine partibus constat quasi quadam peticione
dividitur. neque enim in homine uno alia essencia est spiritus est alia est
est anima. sed prorsus eadem una simplicis nature substantia. non
enim in hoc gemino vocabulo gemina substantia intelligitur. sed
tamen ad distinctionem ponitur gemina vis. eiusdem substantie una su
perior per spiritum aut inferior per animam designatur. In hac itaque divi
sione anima et quod animale est imo remanet spiritus autem et quod spirituale
est ad summa evolat ab infimis dividitur. ut ad summa subli
metur ab anima scinditur ut deo uniatur. quoniam qui adheret deo unus
spiritus est. felix divisio et mirabilis separatio quod corpolentum est et fertile
deorsum remanet quod spirituale est et subtile usque ad specu
lationem divine glorie sublimatur ad gloriam et iocunditatem
licet enim mens humana non sit eiusdem nature cuius deus ymago
tamen illius nature quia nulla melior est ibi querenda et inve
nienda est in nobis quam et natura nostra nichil habet melius. sed prius mens
ipsa in se ipsa consideranda est et in ea reperienda est ymago dei.
mens igitur quando cogitatione se conspicit intelligit se et recog
noscit. quando contemplatione ad deum ascendit ut eum intelligat

et diligat ymago dei dicenda est. cogitando etiam in
se sic dicit apostolus. vir non debet velare caput suum. cum sit
imago dei et gloria. id est quanto magis se extendit in id quod
eternum est. tanto inde magis formatur in imaginatione dei et
ideo non est cohibenda ut inde se contineat. ac temperet quando in
ea agit vel cogitat que sunt temporalia in illa applicatur et tamen
non est dicenda imago dei et ideo debet velare caput suum ne in
nimium sit progressio eius ad inferiora. ne cum licita agit illicita
concupiscat.

Tanta dignitas
humane conditionis esse dinoscitur ut non solum sub
sistentis [illegible] sic anima sex digitur corpora sed consilio sancte trinitatis
et opere divine maiestatis creatus sit homo ut ex primo conditionis ho
nore intelligeret quantum debet suo conditori deum tantum modo de cre
ationis dignum privilegium prestitit ei conditor et tanto amplius
conditorem diliget quanto mirabili se ab eo intelligit conditum.

Nec ob hoc solum quod consilio
sancte trinitatis sic excellunt a conditore conditus est
sed et quod ad imaginem et similitudinem suam creator omnium eum crea
vit quod nulli alii ex creatis donavit. que imago diligencius
interioris hominis nobis est consideranda. primo quod sicut deus unus sp
ubique totus est omnia vivificans. movens et gubernans
sicut ait apostolus. quod in eo vivimus movemur et sumus. anima sic
in suo corpore ubique tota vivit vivificans illud movens
et gubernans. non est in maioribus sui corporis membris maior et
minoribus minor. sed in minimis tota est et in maximis tota. et
sic infusa corpori est ut neque per membrorum partes partibus sit
divisa. nam in quolibet loco pars corporis vel percutitur tota dolet.
miro autem modo in eadem vivificatione membris presidens cum
ipsa per non sit divisa. per corpus ait tamen divisa. ipsa quippe est que per
oculos videt. audit per aures. per nares odoratur. per os gustat.
per membra omnia tangit. et tangendo lene ab aspero discernit
et cum non sit divisa presens operatur divisa. ex qua re intelligitur quod in
est anima sicut suum in eodem in suo corpore. sicut deus in suo mundo. In
tus siquidem et exterius superius et inferius est regendo superiora
portando superiora replendo interiora circumdando exteriora sic est
intus ut extra sit sic circumdat ut penetret. sic presidet ut por
tet. sic portat ut presideat. Et sic deus neque crescentibus creaturis
crescit neque decrescentibus decrescit. sic nec anima nec minimis membris
minuitur. nec [illegible] alius auctis augetur. hec est imago sup

silitudo omipis dei qm aia ht inse. Quidam z sce t
nitatis imagine ht primo in eo qr sic deus uiuit z sa
piens e et z aia. trinitas qr ad imagine pfce quide z sūe
trinitatis q e in pre z filio z spu s. condita e z licz unu sit
aia natura. tres tn in se ht uires. i. intellm. uoluntate
z memoria. qd ide licet aliis ubis in eu designat cu
dr. diliges dnm dm tuu toto cor t z ex to. aia t z ex to
to intellu ex tota uolunt. ex tota memor. na sic ex pre
gignitur fil z ex pre filius pced sps scs. i ex intellu gnatur
uoluntas z tc ex his ambob pced mem. sic facile a
quolibet sapite pot intelli. neqz eni aia pfca pot esse si
his sine tbz nec hor tum aliq sine aliis duobz integre
constat qntu ad sua btitudine z sic deus pr. ds fil. de et
sps s. e no eni tres dii. sz unus e de z tres psone. Ita aia
intells. aia uoluntas. aia mem. no tn aie tres in corpe
uno. sz aia una z tres uires. Atqz in his trib dina
imagine gerit mirabilr in sua natalit intior ho
z ex his qsi excellencioribz aie uiribz iubet diligere
conditore z inqntu intellr diligat z qntu diligat sp
mem hat nec solu suffic deo intells n fiat in amore
ei uoluntas imo neqz hi duo sufficiut n mem addat
qr sp in mente intellutis z diligentis maneat deus ut sic
nullu pot ee moment quo homo no u rat uel fruat
bonitate dilig nulla i uiu sit moment quo psnte no ha
beat mem eu z io in uiste ur dem intiore hoiem ima

Nunc u de similitudine imaginem dei
naiam dicam na sic deus cator qui hoiem ad ima
gine adam cauit est caritas boni iust z paciens z mi
tis z misicors. mund z cetera scilz uirtutu insignia q de
eo legnt ita homo cat e ut caritate hret z boni esz z iu
et paciens mitis. mund z misicors qi uirtutes qnto qsqz
plus inse ipo ht tanto pximior e deo. z maiore sui condi
toris gerit similitudine. Si u qd absit aliqs pdeuia uicioz
z dnisicula malor ab hac nobilissima sui conditoris simi
litudine degen oberrat tc fiet de eo qd scptu e. Homo c
in honore eet n intell z eu qs maior honor potuit ee
hoi qm ut ad silitudine sui conditoris conderet z eisdem
uirtutu uestimtis ornaretur qbus z condito de q leg
Dns regnu decore induit est ... i. omnium
uirtutu splendore z tocius bonitatis decore ornat uel quod
mai pot hoi ee dedit aut infelicior miseria qm ut hac si
militudie glia sui conditoris amissa ad informe z irrabi
le brutor et iumtor similitudine dilabat qua ppt qsz
diligntei ascendat pime condicois sue excellnciam et ue
neranda sce trinit imagine in se ipo agnoscat honoreqz di
uine silitudis ad qm cat e nobil mor et excone uirtutis.
iumtor hre contendat ut qm apparebit ql sit tc silis illi
appareat q eu mirabilr ad silitudine sua in pmo hoie con
dit mirabiliqz in fo. i. in se ipo reformauit

Magna conuenien est int dm z aiam deus namqz ui
ta e spc e sapia et amor uita z aia e spc e inq
ipu e sapia z amor. uita deus est uita z aia e silis sed
dissp silis qr uita qr se ipa uiuens qr no tm uiuens sz
uiuificans sic z ille. hec aia e dissp qm ille cator e et
illa cata. nisi eni cata ab eo no esset z n ab ipso uiuifica
no uiuet uiuit aia illi uita z si spualu uita n uiuat
sz tal uita e pocius mors qm uita. qm mors pccor pessima.
aia qd q p carne uiuit uiuens mortua e. z io boni est
illi no uiue qm sic uiuet. vita aia e uiues qr no aliu
de qm se ipa. z ob hoc no tam uiuens qm uita e. inde e
qr infusa corpi uiuat illo ut sit corp dei uite psencia
non uita sed uiuens.

Creata est aia a deo uita a uita simp a simplici in
mortal. ab imor. ut sit longe a creatore suo appro
pinqre ur simpl essen z ppetuitate uite. licet eni spua
lit no uiuat imortalr tam nece e ut uiuat. Creata est
aia magno z a magno rect a recto eo magno quo capax
extior ea recta a recto quo apparet supnor eo bta q deo
unica aia namqz qd dei pietas respic humilitas sibi c.
pena reduc iustic deducit obedien condu pura pducit
deuoco introdu pitas iung. caritas unit. aia in se amo
rem quo sp p stare cu deo aut redire si mota eu suis affibz
imo deffcibz ab eo fuit sol amor. ex omnibz aie sensibz atqz
affcibz in quo pot aia z si no ex quo suo rede actori ul de
simili mutua rende uice z si uni amat qm minor e ind.
sie ex tota se dilig nich de esse ubi totu e. Renuncias erg
cunctis affcibz aliis. tota soli incumbat amori effundes
se tota in amore illi. cui rende ht in redimen amore.

amat siquidem deus ut ametur et eum amat nichil aliud uult quam amari sciens ipso amore beatos qui se amauerint per amorem ueniet ad homines uenit in homines factus est homo et delicie mee esse cum filiis hominum. Mee uero delicie erunt eum ad dominum uenientem et uidebimus eum sicuti est. atque similes ei erimus. et tunc erit maxima uisio plena eius de cognitione. uera dilectio et firma coniunctio societas indiuidua. similitudo perfecta et uita beata in eternum et uult in perpetuas eternitates. Sic enim corpus in resurrectione suam uitam et sensum recipiet. id est cognitionem recipiet et amorem dei. quia cognitio sit uita ipsa ueritas affirmat dicens Hec est uita eterna ut cognoscant te deum uiuum et quem misisti ihesum christum. amor et sensus est. nam sicut exterior homo creata illa corporalia quinque pertito sensu afficitur. id est uisu auditu et ceteris sic exterior interior homo in beata uita. creata. uel ineffabilia dei ineffabili amore afficietur. id est uisu. auditu et ceteris. Erit enim deus summum amabit quandam lucem quandam uocem quandam odorem quendam cibum et quendam amplexum interioris amabit. ibi enim fulget quod non capit locus. ibi sonat quod non capit tempus ibi olet quod non spargit flatus. Ibi sapit quod non minuit edacitas ibi heret quod non diuellit sacietas. ibi siquidem deus uidetur sine intermissione cognoscitur sine errore amatur sine offensione laudatur sine fatigatione.

Nobilis creatura est anima ciuitas namque est dei de qua tam gloriosa sunt dicta ad imaginem et similitudinem dei facta est hec ciuitas in toto terrarum appellanda est quia ad fruendum uisionem summe pacis que fecit utraque unum creata est mens eius paradisus est in qua celestia dum meditatur quasi in paradiso uoluptatis ap̄n delectatur domus et summi patris familias est anima propter unitatem morum. est sponsa christi propter dilectionem templum spiritus sancti per significationem ciuitatis regis eterni propter concordiam ciuium. Et quia nulla est ciuitas absque populo disponuntur in ea conditores nostri populum triplicis gradus id est sapientes ad consulendum milites ad pugnandum artifices ad ministrandum. Ciues huius ciuitatis sunt uiles et ingenui anime uigores tamquam indigene quorum distincti sunt gradus quia alii superiores alii inferiores. alii medii. qui sunt intellectuales sunt medii rationales. infimi animales quorum hec differentia est animales sunt sensuales appetunt uisibilia rationales discernunt et discretionis oculo aspiciunt ea. Intellectuales pertrahit ad diuina. Intellectuales quasi sunt tamquam anime consiliarii dicentes ei. Deum time et mandata eius obserua. propter hec enim est omnis homo. Rationales sunt tamquam milites qui hostes concupiscentiarum inpugnant per arma iusticie. animales seu sensuales sunt tamquam rustici et artifices qui corporalibus rudimentis insistunt et corpori necessaria ministrant. Hec triplicem uim anime id est sensualem rationem intellectualem philosophi partes uocauerunt non integrales sed uirtuales quia potentie eius sunt. Sensualitas ea uis anime est qua corpus uegetat et per eorum illa sensus exteriora sentit et discernit. omnis enim sunt tam exteriores quam interiores ad animam referuntur in ipsa ab illa procedentes. Vt enim sentiant in omnes ab anima habent. Ratio est uis anime super corporalia et in spiritalia collocata discernit id est in actibus quod est loyce uirtutes animus quod est ethice et per proprietatem rerum inuestigat naturas quod est phisice. In his uero tribus tota philosophia consistit tota uero philosophia ratio comprehendit. Intellectus seu intelligentia ea uis anime est qua diuinis quantum homini possibile est cognoscitur ad celestia archana penetranda ratio per se non sufficit nisi adiutorium sunt et finis ei si bene utique eum ad cognitionem secretorum que diu inuestiganda quesiuit peruenit intellectus seu intellectus nuncupatur ratio tamen dicitur intelligentia soli dei esse et admodum paucorum hominum sed hominum alium palato sepe potest quod est consors et cooperator est rationis quam sine ea ratio nec ad incognita procedere nec cognitorum scientiam retinere potest. Quod est uis anime accepta retinens preterita per sensus elapsa recolligens. humanus appetitus intima et summa positus est plurimum utique ad utrumque diuisus est mixti sit diuisus in quantacumque per tot tercie nomen ei mu to sortitur si enim uoluptatis pascitur carnalis seu animalis nominatur. si spiritualibus desideriis delectatur spiritualis nuncupatur. appetitus sicque est illis uis in anime mouendi sicque semper attributa

Quo de uiribus anime sepe mentione feci diffinire eas debeo q̄t que de anima dicta uel dicenda sunt euidentius intelligi possunt. Sensualitas sensus imaginatio ratio cetera quam anime ... possunt sensualitas communis est quedam uis ignea sensualitas sensus animalitas. Sensualitas anime est inferior uis ei que fecit trahimus sensualitate carnis. uelud familiam obedientem. Sensus et imaginis faciunt eas faciunt martha menti reponit in sensu instrumentum est sensualitatis et imaginis origo. Ipsa namque uis ignea que extrasecus formata sensus de eadem formata usque ad intimum transducta imago uocatur. sensus itaque imaginem imago cogitationem.

cogitacio meditacione meditacio acuit ingenium ingeni
um racione racio conducit intellectum intellectus intelligenciam intelligencia per
contemplacionem ipsam veritatem admiratur et perceptam caritatem in ea delectatur
Sensus est passio anime in corpore ex qualitatibus extra accidentibus. Ima
ginacio est vis anime que figuram corporearum rerum absente corpore sine exte
riore sensu dinoscit. Cogitacio est circa quelibet animi occupacio. Me
ditacio est frequens cogitacio modum et causam et racionem uniuscuiusque rei inves
tigans. Ingenium est quedam anime vis intenta et ad incognita per se valens.
Racio est quedam vis anime que omnia discernit et iudicat set ma
xime cum inhiat spiritualibus et ymaginem dei in se conservat.
Intellectus est tercia vis existencium perceptio. Intelligencia est tercia de solo principi
pio scilicet deo ydea ipsius et de incorporeis sublimis pura et certaque cognicio.
Contemplacio est perspicue veritatis iocunda admiracio. Caritas
est concordia mencium et societas electorum in vita beatarum animarum
et angelorum quia neque anime nec angeli in perceptam caritatem viuunt.

Anima racionalis et intellectualis facta est ad
imaginem et similitudinem dei ut factorem suum per ima
ginem cognoscat et per similitudinem diligat. Ex imagine itaque dei
habet racionem ex similitudine caritatem. caritas vero in se ipsa representat
tat veritatem. hanc racio sentit et perceptam requirit. hanc caritas in
venit et invenendo beata quiescit. hanc nisi per fidem sequitur spes in ce
lum usque comitatur caritas penitus amplexatur. Anima itaque
spiritualis sive intelligencia racionalis primo creatorem suum inspiciat et in
creatorem ipsi videat et mediante arbitrii libertate ad eum qui
condidit omnia se et cetera referat. sic in homine trinitas appareat quod cari
tas manifestat ut caritatem semper homo exibeat semper conspiciat quam
trinitatis ymaginem portat sic homo eius habebit similitudinem cuius
in se naturaliter portat ymaginem appareat igitur imago dei intelligencia ra
cionali in mente spirituali. In honore liberi arbitrii appareat similitudo
dei in moribus puris in operibus perversis in virtutibus per graciam ut mortem
non subornet ut iusticia operibus comprobetur ut gracia virtutibus compleatur
et sic domino presentetur.

Anima tot corporis hominis tot pertinet animatur est quod inspirata adeo
homini vita non de paradiso celesti sumpta sed de nichilo ab eo facta
de ceteris animatis. Scriptura dicit producat aqua et cetera. Germinet terra her
bam virentem et cetera. animam vero non aqua non terra produxit sed deus in
spiravit non tamen animam vivam sed spiraculum vite racionale ex di
vina ymagine factum ex dei similitudine.

Anima est pars dei probat hec in mutabilitas quam incurrit
de eius misericordia est hec sede mutata per culpa quamquam dampnata
propria quamquam fit in sua nichil tamen ei necesse posset in adeo recessisset.
fuisset recessit autem quam peccavit perinde torquetur miseria.
a deo refuga ab uno diuiditur spargitur adulta et per sua merita
patitur fit morbida fit molesta ea propter sensus corporis turbata
mentis tribati hebetes fiunt mendici et stupidi in carne patitur
langores oriuntur et mortis molem pergrauatur anima non forma
ex materia informi set in sua creacione formam accepit quod facta est ad y
maginem et similitudinem dei atque non amittitur remanet informis.
quia rea quia dissimilis nec ideo tamen efficitur irracionalis quia gestat y
maginem dei. unde et potest reformari set nec est si tota per corpus concludi
et insipiens in viro conparatur ideo fit anima pectoris vel alterius corporis.
ipsum enim corpus et nunc et in fine spiritus est intra cum que facta est unum per se
set non ideo fit cor et si penitus hebetetur non enim distrahitur partibus non loco
concluditur non est maior in maioribus non minor in minoribus sui corporis
partis inter ydoneis. spiritus namque est anima racionalis quelibet obtusa maliciis
et ubicumque est tota est non traducitur a patre in filium ne unum sit anima ambo
sicut neque anima patris sic anima filii mea est non pars anime patris. deus generat
se infundendo parit namque seu diuidi augeri vel minui pro
substancia sua spiritus nescit non enim potest esse maior set melior. Si
enim particulariter infunderetur corpore esse probaretur. Quod si deluitat
antiquum semen anime cum semine haberet generando infundi multa que inho
nesta et impossibilia sunt dum clamant quod de spiritu racionali nec dici
debent non opinari. ideo res est obscura retexere et male fusa cernis

Dicimus autem racionales sensuum denotata est
anima pessem sit cottidie de nichilo nouas per singulas naturas.
ex infusione dei anima non utique nouas quales enim in exordio de die
vi masculo et femine dedit tales cottidie inspirat singulis noua
de non creacione non noua institucione. Pater meus usque modo
operatur et ego operor operatur usque nunc preter sui operacione siquidem no
ua institucione non noua pulla agnus pista quiescens. Re ue
ro corpore pater prima sui creacione nouo nulle tantum set similis
in exordio conditis temporali successione propagantur. anime autem non simul
creantur fere sunt set non consimili quod ad ymaginem dei et similitudinem
fiunt simul fere reputantur et non simul condite iudicantur. non
simul condite per eum simul fere procorpori sunt ad imaginem et similitudinem dei.
propagata caro de carne generacio conducitur set spiritus de spiritu minime

Certa tenemus quod caro concreta propagatur.
de carne plebe concupiscencie quam cito innificatur originalis

culpe uinculo pmit eius affectionib; aia que carnem uiuifi
cat eius affectionib; aia que carnem uiuificat aggrauat sub hoc
pecti uinclo puuli detinent qui sine x remedio moriunt.
hnt enim originale pctm non paciam sz ptracte utiqz contrac
tu aieqz refusum. enim namz ita uiuit aia cu carne sit unu ps sic
ei actore deo aia 7 caro uiuit indiuiduu unu homo. Vn salu
uitusqz nate pietate addicit enim qr aio e. 7 aie qr carnis est. pro
unitate p. no pdiuisitate nate. qr igit ibi de singlis e pru
comune fit ambor. ppum pnata. qr ppsona. Exinde fit aia
origiali culpe subnoxia qm caro contrahit. 7 aie refundit
cui qm unita e in ps. licet diuisa sit i nata. Vn nece e puulu
qui uiuit x sacramento renouari. ne obsit ei aie societas c
uis pcti q generat et de corpe exuta. n dum in corpe uiuit.
x sacramento salutari remedio expiata. Currant g adu
lti erant, pse ipis impendat 7 puul sacmenta fidei fo
ci piant ipi fidem. eu sacmtis ut puulos mr renouaro.
fides ecce tueat. 7 adultos eu sacmtis opa fidei comune
t. His ita p gram renouatis tande cplebit in resurrectione
gnali. ut caro ipa resurgat in gla aie sue restituta muna
7 etna. felix 7 beata.

Si grat cur de donet aias in quos absz remedio
salutari mors contingit. R. qr dnia institutio q res
et rerum nate condunt. nec pcto tollit. nec moltitia ppendit
vn e qr lex carnal cople neqz i in mal iuit suo puat. gnat
adulti. fornicatores. pphem. natar in insito n in talibz depit
ti namz siquid e put de instituit. qr suu e opat slata fids
e qdam ius 7 po. dnie rebz candis insita que unicuiqz rei
suu esse tribuit. qr bona qsqz male uiit qua mal esse iudi
cat. Juste enim puniunt q rape in cessa conant. sic Satham
celum. sic prothoplast pdidit padisum. abutunt licitis q
boa dei maculant usibz inconcessis maclatu bona di. Hic q
cu ardore libidinis exercent opa copte carnalis. sz ex hns
filii gnant quor corpa sumente catoru cata format 7 de in
spirante spiracim uite aiat spiracim. Spiracim uite hu
mana aiam. intellige qm no pduc tra uel aq sz de inspirat
q si corpori aiant. Vn homo fcus in aiam uiuentem memo
rat. In hijs 7 in alijs optime agit. put institu qr nullus
adiuuant boa. n impediut mala bonos qr pueht sua
gra malos tenz sua iustic. Nos quide sin dum domini

bonis abutimur rei 7 mihi pit inuenimur. Ipse u do qui sua
mal bn utit scs et optime adorer ipi corpi terreno de pcti
rdnce ppagto p institutione sua inspirat aiam bn utens.
molita puaricatione ura que si esse illis cator potat in
inputari. si creator spararat oim tpe sacmta 7 obedien
pia ppomit edea ut q pctm sacmenta sint in remediu.
et rpaliu obsuaco. mandator etnor afft at pmia donor.
Vn siqui sub pcto geniti obeunt puuli absqz remedio
salutari. ptinescce iticiam dei q nich debz alicubi sed
dampnat in singul malum. qr no fec in eis. Si aute
puulos renouat sacmentis admirare miam di q sic
nesciunt eu qua ex carne nascunt. sic nesciut gram
q p xpm renouant. n excusat puulos a culpa qr non
erantrunt ea n excludit gram ab eis qr ea nesciut q
is in eis culpam inueris. in eis ex carne tradicta qus
in eis gram inueies a do collata illa debite dapnatur.
h indebite pparat. Illa iudiciu pdicat. h miam repsen
tat. in utriqz de agnoscit eni mia 7 iudiciu laude ppet
tat. sz ab hijs inuendis mens nra mens infirm qr pec
obruta cicl ad seipam redeat smet remediu qrat ut qd
in adam cecid in xpo resurgat.

Plura uetes de n aio dixisse inuenimur sz no i ut
no aliqr tentare uideat. ego aut ex eor dictis qma
diligntei potiu breue istud 7 ctum collige atqz in unuz
redige studui qr mem comendet. hebes namqz e memo
his 7 buitate gaudet. 7 si multa didit fit minor in sing
lis ex cor 7 aia constat homo. 7 quicqz ocul corpis uidet pp
cor fcm e cor. pp aiam. aia pp dm. vita pp cors aia e. uita
aie de est. immortal e aia. 7 carne caret. neqz ht q cad
ut resurrectione pt ruina. neqz pcto recidit. et ideo imor
uita nra pit sz corp destituit d discedens aia inun suam
no pdit. sed qr uiuificauat hec dimittit inquit mse e
eu morte altius fac ipa no recipit fac inquitum non
uiuificando qr dest n amittendo qr uiu. Itaz mors
hois nich aliud e q carnis occasus aq cu uis poten
uiuificantis abscessit intam de qua sumpta e redit
amissis sensibz quos no pse ipm hnt. aia aut non
alit. qm sol lucem. diei uitam tribuit qm cu uenit
morte effic cu recedit. Mors tn no consumit uincta.

nichilo

sz diuidit dum originē sue uitq; reddit ⁊ quis putet
aīam corpis sīmorte ↄsilium audiat·q dns meū dic
Nolite metuē eos q occidunt cor· aīam aut occidē nō
possunt fatigat corp cogitacōnibz mētis affic· in corp
mens doloribz corpis ex· uū· eius cor ↄstat aīa n elm
ē nō ex elis sz dē nō ē cata ⁊ soli cātori suo ↄgnita· lx lz
g omnibz que mise hoc ē incorpe suo uisibilia uidet n
esse uel posse ēē uidet· se enat g ⁊ diudicet se ipse a toto
toto q uisibile uidet uise ⁊ inuisibile omīno se ēē uidz
in eo q uidet se ⁊ tum uidi se non posse uidz· dem eleu
et se sup se· ⁊ in eo q pmū et pncipale speclm ē spe
culandi dei aliuisq; ymagini ac silitudini pximū·
⁊ ↄgr mag fcm inuisibile dm faciat h aut ē ipa racō
et mens rōne utens que ad pmam silitudiē di fca ē·
ut ipse inueire possit eū a quo fca ē· ⁊ uiei amore atz
cōtēplacōne dulcit regelce ea nāz p filius suū actore
maifānt· q illi silitudini uiemi ppinqūt· hē aut ipa aīa
rōnal cāta que excellent ⁊ ipe ad uū silitudiē fca est·
⁊ tc ciei cātorē suū q nō uidet agnosc· ⁊ diuig eū se ad
ipsius silitudinem fca intellit·

De oimpie cui btitudo nz angi pot q pfcā ē nec
minui q etna ē sola siu caritate nlla siu necte
rōales spē cāuit ut eos sue btitudis pticipes facet· Ali
os ū in sua sitate incelo ↄfirmūt· alios aut pp sr· biā
in stlo pcipitaū· atq; alios ad pbanda hūilitate ⁊ obe
diencia intra hitacōne trenis corpibz sociauit· ū ad
uite sensum lutea matia negetaret· Hit namz in ū
sua qnda mutabilitate ⁊ qm iuuificandis corpibus
appropinqūt· miq q nō mch sue sitat deponūt· Cū n·
delectacōne corpis afficiuntq q· qndam corpulēcia in tra
hūt q piorē eor natam corrupit· ⁊ hoc uiciū qnto alti ei
i corbz manentibz inhesit tato difficili eos acorbz disce
dentes desit qm nō tollit passio ⁊ cū tollr cā passiōis n
abhi fetulen se in hac uita mūdare studiūt· Nos g qui
in medio bonor ⁊ malor positi sum· ↄsidare sepe debem·
et gaudiū illor ⁊ istor suppliciū az istā miam· Rōal
siquidē ē aīa yta ut sciat discenē int bonū ⁊ malū· ē ⁊ co
cupiscibil ira· ut possit amare bonū· ⁊ odire malū
De ↄcupi nascit· delctacō· amor· ⁊ de amore desidiū et
gaudiū· amorē delctacō cord aliē ad aliq pp aliq desi
deriū· etens atq; p gaudiū requiescens· p desidium in appe
tendo ⁊ p gaudium in fruendo n aliud bonū ē· Si bonū
ē cor hūmanū n q bn amat q bonū ē nec aliunde malū ē
si malū ē n q malū amat q bonū ē· oīne eni q ē bonū
ē· sz in eo q male amat tant uiciū ē· De irasci· ont odiū·
ira eni odiū gnat· de odio dolor ⁊ timor· ē in h pcca nra ira
scim et ea odire incipim· dolem q peccauim ⁊ penas pro
pccis timem·

Sic cator oīm dē int ceta ⁊ sup ceta que cāuit rōale
dignat ē ampli illustrē natam· s· qm sua simili
fec insigne ⁊ sue btitudis nolū ēē pticipe· ē m rōnalis
cāte licet silis uideat origo· fca ē diuisa condco dū ps eius
meria ē felici firmita ps ruentibz infin deiecta ⁊ incar
tar tradita ⁊ in iudiciū eruciendā suat· ps aut tcia t
renis unita corpibz loc medium sortita cognoscit· ⁊ qp ea
de media sūmis uicinior indeliciis erat pōita padisi·
Nūc aut ppinqior infimis pr eatu inobedie hūiata ē i
loco afflictionis· Sūm igitur hor oīm loc plenam hz le
ticiam infim solam uisticiā· ibi eni plena felicitas· hic
sola ⁊ sūma mifia ē in medio sāe sūma spat· sz nom
infima timenda ⁊ io ia nob amplior timoris eam qua
spei quo uiciniores eisdē infimis mipa deiecti degim
ūba mortis· q ū ⁊ uli btitudinis ⁊ uū nlom dampcōis et
ne· Quam dē aīam psnor qntā uitor pticipe posse fieri
cognoui niles ei affes· iiij· in diuidit ut uū bona illa opta
ret· ⁊ meis posset qniz letari ⁊ rurs· uū illa mala metu
ere ul meis ⁊ dolore ppetuo ↄtistari· Intim sane eo ⁊ mo
dica molestia sz ⁊ timor hz penam ⁊ spes ipa que differtur
affligit aīam pmi· g pr et tribil uidet qui n illa ⁊ ppe
tua illa gaudia finis dolores eq ppetuas reis insine pau
nō nlla tam nos ⁊ in psenti expimenta cape nolū gau
dii uel doloris· vnde rīo in illa dēms cdi sz ⁊ ad eius sinis
q obtari valeant· ⁊ tum etum n psen gaudio mulorū
ↄpacōne sūt gaudia neq; tēia psens· mulli ↄpacōne tr
ticia neq; despiet siquis minim oīm opam dare maluit
qadm pō illa ualeat ↄcupisce gaudia illos fordant· qm
hī uite intare molestias captare leticiā· Vū tamē in
ueire ē ⁊ in psenti· vū utilit gaudeat qs uel salubr·

contristetur. silet de beneficiis suis gratias agens deo et inde uocetur
et exultet et ipsa seu et proximorum delicta imploret. Unde et
omnia dispositione media inter eosdem affectus constituta est ut in medio
hominis per quem minus discernere et iudicare possit. Unde gaudet
seu doleat timore et quod cupiat uel quod timeat sane qui triplicem
esse uim anime dicunt rationabile irascibile et concupiscibile. asserentes
affectus quos diuisos sed quodam sibi cognatione iunctos inter et
tristicia sub irascibili desiderium et leticiam comprehendisse uidentur
Intimi igitur inter affectus uarios in sua fluctuans anima necesse est ut ter
tam demum uel in imis uel in summis accipiens statione in solo
deinceps uel gaudio uel dolore persistat. deus est in summo mundus
in imo ille medie statu eternitatis sue consistit. super iste eius su
mutabilis. sue spiritus instabilis sue humanus animus qui in quadam
medio collocatur quadam conditionis sue excellentie. et hic in
rabilis quod deorsum est sternimus et ad illa que est apud deum uiam in
mutabilitate non dum peruenit. Si uero in his que deorsum tenseunt
sed per cupiditatem immiserit statim per infinitas distractiones
rapietur et a semetipso quodam diuisus dissipabitur. Si uero abstra
infinita distractione que finita est deorsum se erexerit et sed
infima deserens atque paulatim se intra colligens secum
esse didicerit tanto amplius minimum colliget. quanto magis cogi
tatione et desidio sursum eleuabitur donec tandem omnino immu
tabilis sit et ad illam ueram et unicam que est apud deum im
mutabilitatem perueniat ubi perpetuo sine omnis uicissitudine requiescet.

Credimus animas non esse ab initio. neque cum
angelis simul creatas sicut origenes fingit nec in
corporibus per coitum seminari sicut luciferiani et cirillus et aliqui latinorum
presumptores affirmant. sed dicimus eas creatione solum
nunc creatione esse corpus tamen per coniugium copulam seminari dei uero
iudicio coagulari in uulua et compingi atque formari hic formato
iam corpore animam creari et infundi ut uiuat in utero homo con
stans ex anima et corpore et egrediatur ex utero uiuus plenus hu
mana substantia neque duas animas contendimus esse in uno corpore sicut
multi scribunt unam animalem qua animatur corpus et immixta sanguini sit
et aliam spiritualem que rationem ministrat. sed dicimus unam eandemque esse
animam in homine que et corpus sua societate uiuificet et semetipsam
sua ratione disponat habens in se libertatem arbitrii. ut et sue
substantie cogitatione eligat quod uult libertati se quod arbitrium sine conuersis
sus est homo postquam non seductione serpentis per eam cecid

it et uigorem arbitrii non tamen electione ne non esset
sibi quod non emendaret peccatum. manet itaque ad querendam
salutem arbitrii libertas. id est rationalis uoluntas. sed admonente
prius deo et inspirante ad salutem. Ut uero acquiescamus salutari in
spirationi nostre potestatis est. ut adipiscamur quod adipisci desideramus
diuini est muneris ut non labatur de adoptato salutis munere solli
citudinis nostre est et celestis pariter adiutorii. ut labamur nostre pota
tis est et ignauie solus hominem credimus habere animam substantiuam
que et exuto corpore uiuit et sensus suos atque ingenia uiuaciter tenet
neque cum corpore moritur ut arabs asserit. neque post modicum interitum
sicut zeno dicit quia substantialiter uiuit. Animalium uero anime non sunt sub
stantiue sed cum carne ipsa carnis uiuacitate nascuntur et cum
carnis morte finiuntur. et ideo non ratione reguntur sicut plato
et alexander putant. sed ad omnia nature incitamenta ducuntur.
Et anima humana non cum carne moritur quia neque cum carne ut superius
diximus seminatur sed formato in utero matris corpore dei iu
dicio creatur et infunditur ea diuinis ut uiuat homo intus in utero
matris corpore et sic prodeat maturitate in mundum. anima creata
tore principium habens ex quo est perfecta est in genere suo. Unde ex quo
est sciret omnia que ab homine sciri possunt in quantitas est car
nis post primum hominem que ante primam corruptione humana
tis ex quo fuit perfecte habuit sciam humanam probari potest si in
humanitate ex quo coniungitur corrupto corrumpitur nec potestates suis
potuit excedere deo nature usu et experientia et aliquo doctrina excitatur
incipit discernere uelut si quis cum subtili acie oculorum in tenebrosa
detrudatur. inde tamen non potest ibi nisi prius assuescat uidere
et accendatur. Unde uirgilius quantum non noxia corpora tardant et lice
anime sint actiones corporis. Alie anime actiones corporis tamen uicia
uel uirtutes possunt esse anime. Cum enim ad hoc sit data ut illicitos
motus eius corrigat ignorantia illi contingit uel neglientia.
sic sicut discipulis suis neglientia doctoris uel domini peccet in
gisteris uel dominis extra culpam. sic anima uel contingentibus extra
culpa non est. cum ita debeat imperare et illa obedire.

Duabus substantiis constat homo. anima tantum et carne. anima cum ratione
sua carne cum sensibus suis quos tamen sensus absque anime
sociate non mouet caro. anima uero et sine carne rationale suum
tenet. Notandum tamen quod idem ipsi sensus qui in exteriori homine
describuntur simili modo secundum modum suum in exteriori esse manifestantur quia spirituales res non corporalibus sensibus sed spiritua-

timande sunt uel diuina uox in deut. ait. Videte quod
ego sum deus et non est alius preter me et in apo. Qui
habet aures audiendi audiat quod spiritus dicit ecclesiis et inspiratur. Gustate
et uidete quoniam suauis est dominus. et apostolus. Christi bonus odor sumus et in
hiis que pereunt et in hiis qui salui fiunt. Et meritum. dominus
mulierem fide se tetigisse magis quam corpore ostendens dominus.
Tetigit me aliquis nam et ego sensi uirtutem tetigisse me sic
ergo cum omni cautela obseruandum quid ad corporis sensus et quid ad
anime pertineat dignitatem ne forte confusus ordo et irrationabi-
ex tamen aliem repugnare uideatur ueritati. non est tercius in substancia
hominis spiritus ut diximus ostendimus. sed spiritus ipsa est anima que spiritualis
uel pro eo quod spiret in corpore spiritus appellatur anima uero ex eo uocatur
quod ad uiuendum uel ad uiuificandum animet corpus tercium non quod ab
apostolo cum anima in corpore induerit spiritum. quoniam sancti spiritus intelli
gamus quem orat apostolus ut integer perseueret in nobis ne in uicio ui
cio aut minuatur aut fugiet a nobis. quia spiritus sanctus effugiet fic
tum et auferet se a cogitationibus que sunt sine intellectu. Ju
giter ergo meditatione animum in se exceamus et consideremus miserias et
necessitates nostras. labores et dolores. Lungentes enim hunc
uitam intramus cum labore uiuimus. cum labore et timore exi
turi sumus. Cogitemus quam sit breuis uita. uia quam uia lubrica.
quam mors certa. et hora mortis incerta. Cogitemus quantis ama
ritudinibus admixtum sit siquid iocundum aut dulce in uita huius
uite occursu suo nobis arrident quam fallax et suspectum quam in
stabile et transitorium est. quicquid huius mundi amor pretulerit quod
quid spes aut plenitudo temporalis promittit. consideremus quid pa
tre celestis suauitas atque dulcedo. Attendamus et perpendamus
unde cecidimus et ubi iaceamus quid perdidimus. et quid inuenimus. ut
ex utroque intelligamus. quantum nobis in hoc exilio sit lugendum.
Hinc enim Salomon. ait. qui apponit scientiam. apponit dolorem
et quanto magis homo mala sua intelligit tanto amplius secum
spirat et gemit. Meditatio siquidem parit scientiam. scientia compunctio
nem compunctio deuotionem deuotio perficit orationem. Meditatio cum
frequens cogitatio curiosa et sagax obscura inuestigare et
occulta adtrahere ad noticiam. Scientia est quando homo ad cognitionem
sui assidua meditatione illuminatur. Compunctio est quando consideratio
ne malorum suorum cor intimo dolore tangitur. Deuotio est pius et
humilis affectus in deum humilis ex scientia proprie infirmitatis. pius ex
consideratione diuine clementie. Oratio est mentis deuotio. id est conuersio

in deum per pium et humilem affectum. Affectus est spontanea quedam
ac dulcis in se animi inclinatio. Fluctuans ita deum inclinat ad
pietatem et misericordiam quemadmodum purus mentis affectus. Scienciam
celestium et terrestrium rerum et laudare et amare solent homi
nes et multo meliores sunt qui huic sciencie preponunt nosc
ere semetipsos laudabilior est animus cui nota est miseria sua.
quam qui ea non respecta uias siderum natas rerum scrutatur.
Qui uero iam in deum euigilauit spiritus sancti calore excitatur atque in
eius amore coram se uiluit ad eum quem intrare uolens. nec ua
lens eoque sibi lucente adtendit in se et inuenit se suamque e
gritudinem illius mundicie contemperari non posse cognoscit di
lecte flere habet eumque precari ut misereatur et totam eius miseriam
eruat hunc ita agentem ac dolentem. sciencia non inflat
quia caritas edificat preposuit enim scientiam scientie. id est scire semet
ipsum et infirmitatem suam magis quam scire uires herbarum
et omnium. et hanc apponendo scienciam. apposuit scili
cet dolorem. scilicet peregrinationis sue ex desiderio patrie
sue et uisione dei quoniam cernere finis. Explicit iste liber.

Deum nemo vidit unquam. unigenitus
dei filius qui est in sinu patris ipse enar
ravit. Ineffabilis igitur est deus et incon
prehensibilis. nullus enim cognoscit patrem ni
si filius. nec filium nisi pater et spiritus sanctus ita non ea que sunt
ut spiritus hominis novit ea que sunt in ipso. post primam vero
beatam naturam nullus novit unquam deum nisi cui ipse reve
lavit non hominum solum sed neque supermundanarum virtutum
ipsorum in quo cherubim et seraphim. non dereliquit nos
tamen deus in omnimoda ignorancia. sui omnibus enim cognitio
existendi deum ab ipso naturaliter inserta est. sed et ipsa creatio et eius perma
nencia et gubernatio magnitudinem divine nature. sed et per
legem et prophetas prius. deinde vero et per unigenitum filium suum
dominum vero et deum et salvatorem nostrum ihesum christum secundum quod
possibile nobis est. sui ipsius manifestavit nobis cognitionem.
Non omnia igitur que tradita sunt nobis per legem et prophetas et apostolos
et ewangelistas. suscipiamus et veneremur et cognoscamus
nichil ultra hec inquirentes. bonus enim existens deus et omnis
boni tributor est. non invidie. neque passioni alicui suppositus.
Longe enim a divina natura que est impassibilis et sola est invidia.
Ut igitur omnia sciens et quod confert unicuique providens quod utile
est nobis cognoscere revelavit. quod autem non potamus ferre tace
lavit vel siluit. hec nos diligamus et in hiis maneamus
et non transferamus terminos eternos. neque transgrediamur divinam
tradicionem. De ineffabilibus et effabilibus et cognoscibilibus et incognoscibilibus.

Oportet igitur eum qui de deo dicere vel audire vult
manifeste scire quod neque omnia sunt ineffabilia
neque omnia effabilia que sunt theologie et dispensationis neque
enim omnia sunt incognoscibilia neque omnia cognoscibilia. aliud
autem est cognoscibile et aliud ineffabile quemadmodum et aliud est
loqui et aliud est cognoscere. multa igitur eorum que de deo obtuse in
telliguntur non integre enunciari possunt. sed ea que super nos sunt
nos cogimur in hiis que super nos sunt dicere. sicut de deo dicimus sopnum
et iram et negligenciam. manus et pedes et similia. Quoniam igitur quod deus
est deus sine principio sine fine eternus et sempiternus. increatus
immutabilis inalterabilis. vere simplex incompositus incorpo
reus invisibilis impalpabilis incircumscriptibilis infinitus incomprehensi
bilis incognoscibilis. magnus bonus iustus omnipotens. omnium

creaturarum conditor. omnitenens. omnium continens omnium provisor.
potestativus iudex et cognoscimus et confitemur et quoniam unus est deus sol
una substancia. et quoniam in tribus ypostasibus et cognoscimur et est a patre
et filio et spiritu sancto et quoniam pater et filius et spiritus sanctus secundum omnia uni
sunt preter ingenerationem et processionem. et quoniam unigenitus filius
et verbum dei et deus per viscera misericordie sue propter nostram salutem bene
placito patris et cooperatione spiritus sancti sine semine conceptus incorrup
pcione ex sancta dei genitrice et semper virgine maria genitus est in
ipsum secundum et homo perfectus ex ipsa factus est. et quoniam deus ipse perfectus
est simul et homo perfectus ex duabus naturis. scilicet deitate et huma
nitate et in duabus naturis intellectualibus voluntariis opera
tivis et arbitrio liberis et simpliciter dicendo perfectis existentibus
secundum unicuique eorum decentem terminum et racionem deitati et hu
manitati in qua una vero composite ypostasi persona. et quoniam
esurivit et sitivit et laboravit et crucifixus est mortis et
sepulchri experienciam suscepit et surrexit die tercia et ad ce
los rediit. unde ad nos devenit et deveniet postea et deveniet
scriptura testis est. et omnis sanctorum cetus. quid autem est dei substancia
vel qualiter deus de deo genitus est. vel procedit vel qualiter se ipsum exina
nivit ingenitus filius et qualiter deus homo factus est ex virgi
nalibus sanguinibus alio preter naturam ordine plasma
tus vel qualiter siccis pedibus super aquas ambulavit et igno
ramus dicere non possumus. non possibile igitur est quid preter
ea que divine a divinis eloquiis veteris et novi testamenti enar
rata sunt et manifestata dicere de deo vel invisibiliter intellige
re omnino igitur est. De eo quod [illegible] deus et cetera

Quidem de hiis quidem qui divinas scripturas susci
piunt veteris et novum testamentum non venit in dubium pluri
bus grecorum gentilium. sicut enim diximus cognitio existendi deum
naturaliter nobis inserta est. quoniam vero in tantum prevaluit perniciosi
malicia hominum nature ut quosdam in irrationabilissimum
et omnium malorum pessimum perdicionis deducere baratrum.
ut dicant non esse deum quorum insipienciam sacrorum enunciator
ut david dixit. insipiens in corde suo non est deus. Igitur
dominum quidem discipuli et apostoli omnifaria sancto illuminati spiritu et eius
virtute et gracia divina operantes miraculorum sagena ad lumen
divine cognitionis de profundo ignorancie eos piscantes deduc
xerunt. similiter et horum gracie et dignitatis successores et pastores
illuminativa spiritus sancti graciam suscipientes et miraculorum vir

signa

tate et sermonis gratia obtenebratos illuminaverunt et seductos converterunt. Nos autem qui neque miraculorum neque doctrine suscepimus carismata, indignos enim nos metipsos voluptatum passionibus fecimus, age pauca eorum que tradita sunt nobis ab hiis gratie. De hoc disputemus, patrem et filium et spiritum sanctum invocantes. Omnia que sunt aut creabilia sunt aut increabilia. Si creabilia igitur quidem sunt, omnino sunt et vertibilia vel alterabilia. Quorum enim esse a versione incipit, hec versioni subiecta sunt, vel corrupta vel secundum electionem alterata. Si vero sunt increabilia, consequenter et invertibilia omnino. Quorum enim esse contrarium est, et qualitatis existendi proprietates contrarie sunt. Quis enim non credit omnia entia, quecumque sunt sub uno sensu, quin immo et angelos verti et alterari et multiformiter moveri et transmutari, intellectualia quidem angelos in quo quidem et animas et demones secundum electionem, et eam que in bono est profectionem et eam que ex bono est abscessionem, intensionem et remissionem; reliqua vero secundum generationem et corruptionem, et augmentationem et diminutionem, et eam que est secundum qualitatem transmutationem et localem motum. Vertibilia igitur ut omnino et creabilia vero entia omnino ab aliquo condita sunt. Oportet autem conditorem increabilem esse. Si enim et ipse creatus est, omnino ab aliquo creatus est, quousque deveniemus ad aliquod increabile. Increabilis igitur existens conditor omnino et invertibilis est. Hoc autem quid utique aliud erit quam deus? Sed et ipsa creationis permanentia et conservatio et gubernatio docet nos quoniam est deus, qui hoc universitatem consistere facit et continet et conservat et semper ei providet. Qualiter enim utique contrarie nature, ignis dico et aque et aeris et terre, invicem in unius mundi consummationem adinvicem convenissent et indissolubiles permansissent, nisi aliqua omnipotens virtus convenire fecisset et semper indissolubile conservaret? Quid est quod statuit celestia et terrestria et quecumque per aerem et quecumque per aquam, magis autem ea que ante hec, celum et terram et aerem et naturam ignis et aque? Quis hec miscuit et dispertivit? Quid est quod hec movet et agit incessabile et sine prohibitione motum movere? Artifex horum, et qui rationem imposuit omnibus secundum quam hoc machinatur et deducitur. Quis autem est artifex horum? Nonne qui fecit hec et ad esse deduxit? Non enim casui dabimus talem virtutem. Sit enim generari casus, cuius ordinare est? Et hoc videlicet demus. Cuius erit observare et custodire secundum eas quibus primum substituta fuerunt rationes? Alterius scilicet est et non casus. Hoc autem quid utique est nisi deus?

De eo quod deus quoniam est deus incomprehensibilis.

Quod igitur quidem manifestum est. Quid vero secundum substantiam et naturam incomprehensibile est hoc omnino et ignotum. Quoniam enim incorporeum quidem est manifestum. Qualiter enim corpus est quod infinitum et indeterminatum et infigurabile et impalpabile et invisibile et simplex et incompositum? Qualiter enim invertibile est, si circumscriptibile est et passibile? Et qualiter est impassibile quod ex elementis est compositum et ipsa rursus resolutum? Compositio enim principium vero est pugne, pugna distantie, distantia vero solutionis. Solutio vero alienum est a deo omnino. Qualiter autem et conservetur? Enim per omnia incedat et impleat omnia deus, sicut ait scriptura: Nonne celum et terram ego impleo, dicit dominus. Impossibile enim corpus per corpora incedere quin incidat et incidatur et plicetur et rebinetur, sicut quecumque humidorum miscentur et contemperantur. Si vero quidam, scilicet plato et aristotiles, aiunt immateriale corpus, ut id quod apud grecorum sapientes quintum dicitur corpus, quod est impossibile et omnino sicut celum, hoc enim quintum corpus aiunt, quid igitur est quod hoc movet? Omne enim quod movetur ab alio movetur, et illud quidem et hoc infinitum donec deveniamus in aliquod immobile. Quod enim primum movet immobile est, quod est deus. Qualiter autem non in loco est circumscriptum quod movetur? Solus igitur deus est immobilis et per immobilitatem suam omnia movens. Incorporeum igitur esse deum opinandum est. Sed nec hoc substantie eius est demonstrativum, sicut neque ingenerabile et sine principio esse et inalterabile et incorruptibile et quecumque de deo vel circa deum esse dicuntur. Hec enim non quid est significant sed quid non est. Oportet autem qui vult substantiam alicuius dicere quid est enuntiare, non quid non est. Verumtamen in deo quid est dicere impossibile est secundum substantiam. Familiarius autem est magis ex omnium ablatione facere sermonem. Nichil enim horum que sunt est, non ut non ens, sed super ipsum esse ens. Si enim eorum que sunt cognitiones sunt, quod super cognitionem est omnino et super substantiam erit, et econverso quod super substantiam et super cognitionem erit. Infinitum est igitur deus et incomprehensibilis, et hoc solum eius comprehensibile, infinitas et incomprehensibilitas. Quecumque autem dicimus de deo affirmative, non naturam sed ea que sunt circa naturam eius ostendunt. Et si enim bonum et si iustum et si sapiens et si quodcumque dixeris, non naturam dicunt, sed et ea que sunt circa naturam. Sunt et quedam affirmative de deo dicta virtutem

superinundatiue negationis infinita puta tenebras dicentes in deo non intelligimus. sed quoniam non est lux super lucem et lux quoniam non est tenebre. Demonstratio quoniam unus est deus et non multi

Quoniam igitur est quidem deus sufficienter demonstratum est. et quoniam idem est incomprehensibilis eius substancia. quoniam vero unus est et non multi. his quidem qui divine credunt scripture non dubium est. Ait enim dominus in legislationis principio. ego dominus deus tuus. qui eduxi te de terra egypti. non erunt tibi dii alii preter me. et rursus. Audi israel dominus deus tuus deus unus est. et per ysayam prophetam. Ego enim ait deus primus et ego post hec. et preter me non est deus. ante me non est genitus alius deus. et post me non erit. sed et dominus in sacris ewangeliis ita ait ad patrem. hec est uita eterna ut cognoscant te qui solus uerus es deus. His autem que divina scriptura non persuadentur sic disputabimus. deus perfectus est et indeficiens et secundum bonitatem et secundum sapientiam et secundum uirtutem sine principio infinitus eternus et incircumscriptus et simpliciter dicendo per omnia perfectus. sic igitur multos dicemus deos. necesse est differenciam in multis considerari. Si enim nulla differentia est in eis unus magis est et non multi. si vero et differencia est in eis ubi est perfeccio. sive enim secundum bonitatem. sive secundum uirtutem. sive secundum sapientiam. sive secundum tempus. sive secundum locum deficit a perfectione nequaquam erit deus. Si vero per omnia est ydemptitas unum magis ostendit et non multos. quoniam autem et multis existentibus incircumscriptibile quod modo dicimus servabitur. etenim ubi ubicumque enim fuerit unus nequaquam erit ibi alter. qualiter autem et a multis gubernabitur mundus et non dissolvetur et corrumpetur pugna in gubernatoribus considerata. differentia enim contrarietatem inducit. Si autem dixeris quod quoniam unusquisque partis principatur. quid est quod ordinat et participationem eius facit. Illud enim utique erit magis deus. unus igitur est deus perfectus incircumscriptibilis. totius factor et contentor et gubernator et super perfectus et preperfectus. De logo id est uerbo dei

Sic igitur et solus et unus deus non innominabilis id est sine uerbo. est uerbum autem huius non ypostaton id est insubsistens habet non incipiens esse neque quiescens non enim fuit quando fuit unumquam deus innominabilis id est sine uerbo sed semper eius habet sive ipsius uerbum ex se ipso genitum. non secundum nostrum uerbum. anypostatum id est non subsistens, uiuum per

in aere effusum

effusum sed enypostatum id est subsistens uiuum perfectum non extra eum incedens sed in ipso semper ens. ubi enim esset si extra eum fieret. quia enim nostra natura temporanea est et facile dissolubilis propterea et uerbum nostrum est anypostatum id est non subsistens. deus autem semper ens et perfectus ens perfectum et enypostatum id est subsistens habet suum uerbum et semper ens et uiuens et omnia habens quecumque genitor habet. sicut enim nostrum uerbum de intellectu procedens neque per omnia idem est cum intellectu neque omnifariam aliud. nam ex intellectu ens aliud est preter ipsum. ipsum autem intellectum in apertum ducens. non adhuc omnifariam aliud est preter intellectum. sed secundum naturam unum ens. aliud est subiecto. ita et dei uerbum in eo quidem quod subsistit secundum se ipsum separatur ab eo a quo existenciam habet in eo non quod eadem ostendit in se ipso que circa deum inspiciuntur idem est secundum naturam cum ipso. sicut enim quod in omnibus perfectum in patre consideratur. ita et in eo quod ex eo genitum est uerbum considerabitur et cetera.

Oportet autem uerbum et spiritum habere eundem et nostrum uerbum non expers est spiritu. sed in nobis quidem non spiritus alienus est. aura substancia aeris est que est attractio et effusio ad corporis consistenciam. quod in tempore pronunciationis uox verbi fit uerbi uirtutem in se ipsa manifestans. In divina vero natura simplici et incomposita esse quidem spiritum dei pie confitendum est. propterea quod non est dei uerbum deficiens nostro uerbo non est autem pium spiritum secundum quod extrinsecus superingrediens deo spiritum estimare sicut et nobis compositis sed sicut dei uerbum audientes non anypostatum id est non subsistens neque ex disciplina adueniens neque per uocem prolatum neque in aerem effusum et solutum estimamus sed substancialiter existens et electiuum et operatiuum et omnipotens. ita et spiritum dei edocti sequentem cum uerbo et manifestantem eius operationem non spirationem et anypostatum id est non subsistentem intelligimus. ideo enim detrahetur uel deducetur ad humiliationem magnitudo divine nature si secundum similitudinem nostri spiritus et non qui in ipso est spiritus intelligatur. sed uirtutem substancialem ipsam in se ipsam in propria ypostasi consideratam ex patre procedentem et in uerbo requiescentem et eius existencie monstratiuam neque separari a deo in quo est et a uerbo cui consequitur potentem neque ad non existenciam refluentem sed secundum similitudinem uerbi subpostasim existentem.

tenebras

et preter me non est

et alacio et attraccio

aliena

ciam, invenientem, electivam, per se mobilem, operativam,
semper bonum volentem, ad omnes proposiciones concurrentem,
habentem cum voluntate virtutem. Neque principium habentem
neque finem; neque enim deficit umquam pater verbo
neque verbo spiritus. Ita per eam quidem que est secundum naturam
unitatem multitudinis deorum gentilium destruitur error; propter
autem verbi susceptionem et spiritus iudeorum destruitur dogma; alter-
utriusque vero heresis permanet utilitas: ex iudaica quidem
suspicione nature unitas, ex gentilitate vero ea que se-
cundum ypostaseos est discrecio sola. Si vero contradixerit iudeus ad
verbi susceptionem et spiritus, a divina scriptura redarguatur et
constringatur. De verbo enim inquid david: In eternum domine per-
manet verbum tuum in celo. Et rursus: misit verbum suum
et sanavit eos. Verbum autem prolatum non mittitur, neque in
eternum permanet. De spiritu vero idem david: Emitte spiritum tu-
um et creabuntur. Et rursus: Verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris ei-
us omnis virtus eorum. Et Job: Spiritus divinus qui fecit me, spiraculum vero
omnipotentis quod continet me. Spiritus autem qui mittitur et facit et
firmat et continet non est anhelitus quod solvitur, quemadmodum
neque corporalis melodia; utraque enim deo convenienter intelligenda
sunt.

Credendum ergo est in unum deum, unum principium sine prin-
cipio, increatum, ingenitum, non perditabilem, immortalem,
eternum, infinitum, incircumscriptum, indeterminatum, infini-
te potentie, simplicem, incompositum, inflexibilem, impas-
sibilem, immutabilem, inalterabilem, invisibilem, fontem boni-
tatis et iusticie, lumen intellectuale, inaccessibilem, virtutem
nulla mensura cognitam, sola sua vero propria voluntate
mensuratam. Omnia enim quecumque vult potest. Omnium creaturarum
visibilium et invisibilium factorem, omnium contentivam et con-
servativam, omnium provisivum, omnium dominantem et principantem et
regnantem infinito et immortali regno, nullum contrarium habentem,
omnia implentem, a nullo contentam, ipsam magis continentem
et continentem et supersplendentem incontaminate univer-
sis subsistenciis, eminentem et super omnia existentem et omnis sub-
stancie precipuam, seu super substancialem et super ea que sunt exis-
tentem, superdivinam, superbonam, superplenam, omnes principatus et
ordines determinantem et super omnem principatum et ordinem col-
locatam, super substanciam et vitam et racionem et intelligenciam, per se lucem, per se

bonitatem, per se vitam, per se substanciam, quoniam non ab alio esse ha-
bentem aliquo eorum quecumque sunt, ipsam deitatem autem fontem ex-
istentem essencie hiis que sunt, hiis que vivunt fontem
vite, hiis que racione participant racionis, omnibus omnium bonorum
causam, omnia scientem ante generacionem eorum. Unam substanciam,
unam deitatem, unam virtutem, unam voluntatem, unam operacionem, unum
principium, unam potestatem, unam dominacionem, unum
regnum in tribus perfectis ypostasibus cognitam et adora-
tam una adoracione, creditam et cultam ab omni racionali
creatura, inconfuse unitam et indistanter divisam,
quod inopinabile est. Credimus in patrem et filium et spiritum sanctum in quibus
et baptizamur: Baptizantes eos in quiens nomine
patris et filii et spiritus sancti. Amen. In unum patrem omnium principium
et causam, non ex aliquo genitum, quod solum, id est non causam
habentem, non creatum aut ingenitum, solum existentem,
omnium quidem factorem, unius vero solus patrem natura
unigeniti filii eius domini vero et dei et salvatoris nostri ihesu
christi, et productorem vel emissionem spiritus sancti. Et in unum
filium dei unigenitum, dominum nostrum ihesum christum, ex patre
genitum ante omnia secula, lumen de lumine, deum ver-
um ex deo vero, genitum non factum, consubstancialem patri, per quem omnia facta
sunt. Ante omnia secula dicentes ostendimus quoniam sine tempore et
sine principio ei est generacio. Non enim ex non ente ad esse
deductus est filius dei, qui est splendor glorie et caracter
patris ypostaseos et viva sapiencia et virtus et verbum en-
ypostatum, id est subsistens, et substancialis et perfecta et vivens
ymago invisibilis dei, sed semper erat cum patre et in ipso, eterne et si-
ne principio ex ipso genitus. Non enim fuit umquam pater quando
non fuit filius, sed simul pater simul et filius ex ipso genitus.
Pater enim sine filio nequaquam vocabatur. Si autem erat non habens fi-
lium, non esset pater; et si postea habuit filium, postea factus est pater, non ex-
istens ante hoc pater, et ita versus est ex non esse patrem ex non fieri patrem,
quod omni blasphemia est difficilius. Inpossibile enim est dicere
deum desolatum naturali germinacione; germinacio autem est
ex se ipso, id est ex propria substancia, filium secundum naturam generare. In filii
quidem generacione impium dicere tempus mediare vel post pa-
trem filii existenciam genitam esse ex ipso, scilicet ex patris nativita-
tem dicimus generacione filii. Et si non ex principio dabimus filium
coexistere patri ex ipso genitum, versionem patris ypostaseos

induceret quoniam non ens pater qui est pater preter filium est, fecit pater. Creacio enim et si preter filium est, sz non ex dei substancia, ex non ente non ad esse voluntate et virtute eius deducta est, et non tamen generacio dei natura. Nam generacio quidem est ex substancia generantis producens quod generatum secundum substanciam. Creacio vero et factio est exterius et non ex substancia creantis et facientis fieri quod creatur et sit dissimile omnino. Igitur in deo quidem qui solus est impassibilis et inalterabilis et inmutabilis et semper similiter habens se et generare et creare est impassibile. Natura enim ens impassibilis et influxibilis ut simplex et non composita non apta nata est sustinere passionem vel fluxum neque generando neque creando neque alia cooperacione indiget. Sz generacio quidem sine principio est et eterna nature operacio existens et ex ei substancia producens ut generatione qui generat non sustineat et non deus primum et deus posterior sit et adiectionem suscipiat. Creacio vero in dei voluntate operacio existens non coeterna est cum deo quia non aptum natum est quod ex non ente ad esse deducitur coeternum esse ei quod sine principio est et semper est. Sicut ergo non similiter facit homo et deus. Homo enim nichil quidem ex non ente ad esse deducit sed quod facit ex preiacente materia facit non volens solum exinde sed et precogitans et intellectu reformans quod fiet deinde et manibus operans et labore sustinens et satisfactione. Misrociens autem et non dirigente et veniente propter quod vult eo quod adveniat. Deus autem volens solum ex non ente ad esse deduxit universa. Ita neque similiter generat deus et homo. Deus enim sine tempore quidem ens et sine principio et impassibilis et non influxibilis et incorporeus et solus et infinitus et impassibiliter et sine tempore et sine principio et non fluxibiliter generat et sine coitu et neque principium habet incomprehensibilis eius generacio neque finem et sine principio quidem propter invisibile non fluxibiliter propter impassibile et incorporeum. Sine coitu vero propter incorporeum. Rursus quia unus solus est deus non indigens alio. Infinite vero et indesinibiliter quia sine principio est et sine tempore et sine fine et quia semper similiter habet quod ei sine principio est et infinitum est. Quod autem gratia infinitum est non omnino sine principio est ut angeli. Generat igitur qui semper est deus suum verbum perfectum ens sine principio et sine fine et non in tempore generet deus qui tempore superior est et natura et existenciam habet. Homo autem manifestum est quod hic generat vel sub generacione existens accorrupcione et fluxui et in-

titudine et corpus circumindutus et marem et feminam in natura habens. Indigens enim est masculus femine auxilio. Sed propicius sit huic summo qui super omnis ens est et omnem intelligenciam et comprehensionem excedit.

De convenientibus filio. Docet igitur sancta katholica et apostolica ecclesia simul patrem simul unigenitum eius filium ex ipso genitum sine tempore et influxibiliter et impassibiliter et incomprehensibiliter ut solus universorum novit deus. Sic simul ignis est et simul quod ex eo lumen et prius non est ignis et posterius lumen, sed simul sunt et sicut lumen ex igne generatum inseparabiliter et in ipso semper manens non habet propriam ypostasim id est subsistenciam preter ignem. Qualitas enim est naturalis ignis est lumen. Filius autem dei unigenitus ex patre genitus inseparabiliter et indistanter et in ipso manens semper habet propriam ypostasim preter eam que est patris. Igitur verbum quidem et splendor dicitur quia sine coitu et impassibiliter et sine tempore et influxibiliter et inseparabiliter genitum est ex patre. Filius autem et caracter paterne ypostaseos quia perfectus est et enypostatus id est substantivus per omnia patri est similis preter non generacionem. Unigenitus vero dicitur quoniam solus ex solo patre solitarie genitus est. Neque enim assimilatur alia generacio filii dei generacioni. Neque enim est alius filius dei. Et si enim spiritus sanctus ex patre procedit sz non generabiliter sz processibiliter. Alius modus existencie est hic et incomprehensibilis et ignotus sicut filii generacio. Ideoque omnia quecumque habet pater eius sunt preter non generacionem que non significat substancie differenciam neque dignitatem sz modum existencie. Sicut et adam ingenitus ens, plasma enim dei, et seth genitus, filius enim genitus est ade, et eva ex costa ade procedens, non enim genita est ipsa, non natura differunt ab invicem. Homines enim sunt sz existencie modo. Oportet scire quoniam ingenitum, conceptum id est increatum, scilicet quod non genitum vel factum significat ingenitum per duo n, conceptum ostendit quod non genitum est. Sz secundum primum significatum quidem differt substancia a substancia. Alia enim est substancia increata scilicet ingenita per unum n et alia genita scilicet creata. Secundum vero quod significatum non differt substancia a substancia. Omnis enim speciei animalium prima ypostasis ingenita est sz k genos non ingenita. Cata enim sunt quedam accidere

semp ido neqq abeo separat' sz semp deo et sz lum[en] q[uo]d ex igne gn[er]atu[m]

n;

p[r]imu

duo

p[r]imu

uerbo ei deducta factam ul' fconem ingnacone
no tn ingnita sut ex no existente alio eiusde speci
ei. ex quo gignet. scdm pmu g sigcatum comuni
catum tres sce ditatis sup dine ypostaseos. csubacia
les eni 7 incarte existunt scdm no scdm sigcatu neq
qm solus eni pr e ingnitus. no eni exalterut e ypo
stasi ee filu e gnitus. ex pris eni suba sine pncipio. 7
sn tpre gnit est 7 sol spc scs pcessibil. ex suba pris no
gnit sz pcedens ita quide dina docente scptura. in no
gnacois 7 pcessiois incophensibili existente. sed 7 h
sciend e q non ex nob tnslatum ad btam ditatem pat
nitatis 7 filiacois 7 pcessionis. s. nom econtrio inde
nob tradita est. ut ait diuus apls. ppea flecto genua
mea 7 prm ex quo oms pnitas in celo 7 in tra. Si no
dicim prm pncipium esse filii 7 maiorem no pore
eu esse filio tpre ul natura ostendim. per ipm enim
scla fec. neq scdm aliud quod nisi scdm cam. hoc est
qm filius ex pre gnitus e et non pr ex filio 7 qm pat
ca est filii naturalit sic non ex lumine ignem agi
mus puenire. s; lum magis ex igne. Cum igitur
audierim pncipium 7 maiorem filio prm. cau
sam intelligam. 7 sic no dicimus altius sube
igne esse 7 altius lumen ita no possibile e dce
altius sube prem 7 filiu. s. altius. sz uni 7 eidem
7 qualeadm acum ipp lumie. id q ex ipo puenit lu
cem ignem. 7 no ponim organum ministrale ee
ignis q ex ipo lum. ituitem aut mag natalem
ita dicim prm omia quecuq fac p unigenitum
filium suum face non quasi p organum minis
triale. s; p naturale 7 en ypostatum. i. subsistente
itute psonale indiuidualem 7 sic dicim ignem
illuminare 7 rursus dicimus lum ignis lumina
re. ita omia quecumq fac pr. similit 7 filii simul
it fac. sz lumen quide non ppam ypostasim pter
igne ht. filius aut pfca ypostasis e a paternali inse
pabili ypostasi. ut supius exposuim. impossibile
eni e inuenire in carte ymagine in tuis inmutabilit
inse ipam modum sce trinitatis ostendente. catum
eni 7 incopositum e 7 influxibile 7 itibile 7 acum

scriptibile 7 formam hns 7 corruptibilit. qut
manifeste ostendet omnibz hns eminente 7 super
subanciale dinam subam. Omis aut cacio mani
festu e. q a ptibz hoz continet 7 omis scdm sua. s. na
turam 7 corrupcom subiacet.

Simulit credim 7 inum
spm scm dni 7 uiuificante. ex pre pcedente.
7 in filio requiescente cu pre 7 filio simul adora
tu 7 glificatu. ut 7 csubanciale 7 coetnu di spm re
ctum 7 pncipalem fonte 7 uite scificacionis dm e
pre existente 7 nuncupatu. increatu. plenum cdito
re oim ptentissum. omium opatiu oim omipotente. infinite potente
dnatorem omis cacionis cui nil dnatur dificam
te no dificatum implente no impletum pticipat
no pticipante scificante no scificat. i. depcatorem.
no interpellatoie paraclit ut uniuisoz intpllacones
suscipiente p omia simile pri 7 filio ex pre patre
pcedente 7 p filiu traditu 7 susceptu. s. ab oi catura
7 p se ipm cante 7 in subam deducente uniusa 7 sci
ficante 7 ptinente enypostatu. i. in ppa ypostasi ex
istente. inseparabile 7 ingnacone. Nam pr quidem 7 indiscessibile a pre 7 filio. om hnte quanq ht pr 7 fili pt n gnone 7 gnone.
cnetios. i. sin causa 7 inigenit. no eni e ex aliquo
neq ex se ipo esse ht. ~~neq ex se ipo esse ht~~ neq quid
eoz quecumq ht ipse aut magis e. pncipium 7 cau
sa essendi 7 qualit essendi naturalit omibz. filii aute
ex pre e gnabilit. spc aut scs 7 ipse quide ex pre e. sz n
gnabilit. sz pcessibilit. Et qm quide e differa gna
cois 7 pcessionis didicim. Qs aut e mod differe est.
nequaquam aut simil aut 7 filii 7 prm ex pre gnatio.
7 sci spc pcessio. omia igit quecuq ht filius 7 spc
ex pre ht. 7 ipm esse. 7 si non pr e. nq filii est. nq spc. s.
Et si no pr ht quide neq filius ht. nq spc 7 pp pre
h e pp esse prem filii e. 7 spc scs pp prm ht filii 7 spiri
t omia quecuq hnt. hoc e q pr ht ea pt ingnaco
ne. 7 gnacone 7 pcessione. In hiis eni sol ypostatic
is ppetatibz abinuice differunt. Hee sce tres ypostase
os no suba caractistico no ppe ypostaseos indiui
sibilit sut diuise. Dicim aut uniuquoq hoz tum
pfectam hre ypostasim ut no ex tribz impfectis unam

naturam compositam perfectam cognoscamus. Sed in tribus
perfectis ypostasibus unam simplicem substantiam superper
fectam et preperfectam. Omne enim quod ex imperfectis conficitur compo
situm omnino est. Ex perfectis autem ypostasibus impossibile
est compositum generari esse. Unde neque dicimus speciem ex ypos
tasibus, in ypostasibus et imperfectum autem dicimus ex hiis que
non servant speciem rei que ex ipsis perficitur. Lapis enim et
lignum et ferrum singulum secundum se ipsum perfectum est secundum suam propriam
naturam. Ad domum autem que ex ipsis conficitur imperfectum unum
quodque eorum consistit. Neque hoc est singulum eorum secundum se
ipsum domus. Perfectas igitur ypostases dicimus ut non compositionem
in divina intelligamus. Nature compositio enim principium est dist
antie. Et rursus in se invicem. Has tres ypostases di
cimus ut non multitudinem et plebem deorum inducamus. Per
tres quidem ypostases incompositum et inconfusum. Per consubstantia
lem non ut in se invicem esse. Has invicem ypostases
et ydemptitates et voluntatis operationis et virtutis et po
testatis et motus communis ut ita dicam indivisibile
et esse unum deum cognoscimus. Unus enim vere deus est deus
et verbum et spiritus eius.

Oportet autem scire quod aliud est re considerari et aliud
ratione et cogitatione. Igitur in omnibus creaturis y
postaseon quidem divisio re consideratur. Re enim Petrus [illegible]
[illegible] separatus consideratur. Communitas autem et copulacio ratione
et cogitatione consideratur. Intelligimus enim intellectu quoniam Petrus
et Paulus eiusdem sunt nature et communem unam habent naturam.
Utrumque enim eorum animal est rationale mortale et utriusque
caro est animata anima rationali et intellectuali. Hec communis
natura ratione est considerabilis. Neque enim hee ypostases in se invi
cem sunt. Seorsum autem unaqueque et secundum partem et secundum se ip
sam separata est. Plurima separancia eam ab alia habens.
Eadem a loco distant et tempore differunt et mente dividuntur
et virtute et forma, scilicet figura et habitu et complexione et dignita
te et adinventionibus et omnibus caracteristicis proprietati
plus autem differunt omnibus eo quod non se invicem sed separatim
sunt. Unde et duo et tres homines dicuntur et multi. Hoc autem et in omni
inde est creatura inspicere non et in super substantiali et incomprehensibili et
super omnia trinitate et e converso est illic enim commune quidem et unum
re consideratur et propter coeternum et idem ydemptitatem substantie

et operationis et voluntatis et mentis aspirationem
et propter potestatis et virtutis et bonitatis ydemptitatem non
dixi similitudinem sed ydemptitatem et propter unum insultum motus
una bonitas, una enim substantia, una virtus, una voluntas,
una operatio, una potestas, una et eadem non tres sibi ~~sunt si~~
similes ad invicem sed una et idem motus trium ypostaseon. Unum
quodque enim eorum habet se ad alterum non minus quam ad se ipsum. Hoc est
quoniam secundum omnia unum sunt pater et filius et spiritus sanctus preter inge
nerationem et generationem et processionem. Cogitatione non est
qui intellectu divisit. Unde enim deum divisit cognoscimus
in solis non proprietatibus et paternitatis et filiationis et processio
nis et secundum causam et causabile. Et quod pater est causa et filius est hec causa hec — vel hac
et spiritus et perfectitudinem ypostaseos, id est existencie modum,
differentiam intelligimus. Neque enim localem distanciam ut in
nobis possumus et increatum sceptibili dicere deitate in se i
se invicem enim hee sunt ypostaseos non ut confundantur
sed ut habeantur secundum domini sermonem ego in patre et pater in me est dicens
neque voluntatis differentiam vel mentis vel operationis vel
virtutis vel alicuius alterius que realem et perfectam generant
divisionem. Ideo neque tres deos dicimus patrem et filium et spiritum
sanctum. Unum autem magis deum sanctam trinitatem in unam [illegible]
te in unam cum filio et spiritu sancto relatis non compositis neque con
gregatis secundum Sabellii synheresim. Uniuntur enim ut di
ximus non ut confundantur sed ut habeantur in invicem et in eam que
invicem, id est incessionem circumincessionem habeant sine omni con
gatione et commassatione. Neque extra se stantibus vel per substantiam
incisis secundum Arrii divisionem. Impartibilis enim in divisis perso
nis si oportet succincte dicere est deitas et velut in solis
tribus habitis invicem et distantibus existentibus una
luminis connexio et copulacio. Igitur cum quidem ad deitatem
respexerimus primam ~~autem~~ causam et monarchiam et unum et
idem deitatis ut ita dicam motionem et voluntatem
et substantie et virtutis et operationis et dominationis ydemptitatem
unum nobis est quod ymaginatur. Cum autem ad ea in quibus est deitas
vel quod certius celsius dicam que sunt deitas et que
ex prima causa sine tempore cum eadem glorificatione et sine distantia
sunt. Hoc est ad est ad tres ypostases. Et trinum sunt que ado
rantur. Unus igitur pater qui pater est sine principio, id est sine causa. Non
enim est ex aliquo. Unus filius est qui est filius et non sine princi-

hoc est no sine causa ex patre eius e. Si uero ex patre prin
cipium sumat et sine principio fore e eum tempum no
sub tempore Verum sps scs qui procedens sps quidem ex patre non fi
liatur aut s; procesibilit neque ex patre recedere ab inge
natione proprietate ea qua genitus neque filio agnatione quoniam e ex
ingenito quam ei secedere suple neque spu uel in patr
rem incidente uel in filium quoniam processit uel quoniam e deus
proprietas enim e inmobilis uel quomodo unque proprietas manet
mota uel incidens. si enim filius e qui pater non proprie e proprie
uero enim pater est pater et si pater e qui filius non proprie e filius
uero enim pater e filius et uero sps scs. Oportet scire quoniam patrem non
dicimus aliquo esse deus aut eum filium patrem esse. filium aut
non dicimus anomium i. sine causa esse neque patrem dicimus aut
eum et ex patre et filium patris spm aut scm et ex patre dicimus.
et spm patris nominamus ex filio enim spm non dicimus. spm uero
filii nominamus. siquis enim spm xpi non habet. Ait diuinus apostolus
et per filium manifestum esse et traditum nobis confitemur. Insu
fflauit enim et dixit discipulis suis. Accipite spm sanctum.
sicut ex sole quidem et radius et splendor. Ipse enim e fons ra
dii et splendoris per radium uero splendor nobis traditur. et ipse
e qui illuminat nos et participatur a nobis. filium aut nec sp
iritum dicimus neque ex spu.

Deus simplex e.

Deus et incompositus quod aut ex multis et differen
tibus compositum e. s; igitur instabile. et sine principio et sine tem
pore et incorporeum et immortale et eternum. et bonum et condito
rem et alia talia substantiales differentias diximus in deo non ex
conexum tot non simplex erit s; compositum. et utile im
pietatis e. Oportet enim singulum eorum que in deo dicuntur non
secundum substantiam e significare existimare s; quod non e ostende
dere aut habitudinem quandam aut aliquid eorum a quibus
distinguitur aut aliquid eorum que assequuntur naturam aut
operatione. Igitur uidetur quidem omnibus principalius eorum qui i
in deo dicuntur nomen esse quod est. quemadmodum iste oraculo loquens
moysi in monte ait. Dic filiis israel. qui e misit me. Tot
enim in se ipso comprehendens habet esse habuit uel non quoddam pe
lagus substantie infinitum et indeterminatum. sicut ait scs Dyonisius.
Boni enim e in deo dicere prinum esse et ita bonum secundum uero the
os nominari privium dicitur quod dicitur uel ab eo quod e thein i. currere.

et fouere uniuersa. uel ab ethyn. i. ardens. deus enim ignis
consumens omnem maliciam e. uel a theaste i. considerando
rando omnia. nulla enim latet immo omnium contempla
tor e. Considerauit enim omnia ante generationem eorum intem
poranee sine tempore excogitans et singulum secundum uo
luntatiuam suam intemporaneam i. sine tempore cogitatione
que e predeterminatio et ymago et exemplum in predetermina
to tempore. sit igitur primum quidem ipsius omne demonstra
tiuum e et nunquid e. secundum uero operationis incorruptibile
uero et sine principio et ingenitum i. increatum et incor
poreum et sine tempore et inuisibile et quecumque talia quod non e sig
nificat quod hoc est quoniam non incepit esse nec corrumpatur neque
creatus e. nec e corpus. nec incepit esse nec uidetur. bonum aut et iu
stum et scm. quecumque talia sequuntur naturam. non ipsam
uero substantiam ostendunt. hoc aut principium deus rex et quecumque
talia habitudine ad ea que a quibus distinguitur ostendunt
eorum enim que dominacioni subiciuntur dicitur deus et eorum que reg
nuntur rex et eorum que conduntur conditor et eorum que pascuntur
igitur pastor.

Omnia quidem hec
communiter in omni diuinitate sunt suscipienda
et eodem modo et simpliciter et impartibiliter et unite. uerum tamen
pater et filius et sps scs et sine causa et cum causa et ingenitum et genitum
et processibile que non substantie sunt significatiua. s; eius que ad inuicem
est habitudinis et existencie modi. hec igitur scientes et
ex hiis que ad diuinam substantiam manu ducti. non ipsam
substantiam comprehendimus. s; ea que sunt circa substantiam. sicut nec si
cognouimus quod anima incorporea e. et non quantitata et infor
mabilis iam et substantiam eius comprehendimus. nec corporis si cogno
uimus quoniam album et nigrum. s; ea que sunt circa substantiam ue
rum autem sermo docet simpliciter esse deum et unum simpliciter
habere operationem bonam omnibus omnia operantem. secundum solis radi
um. qui omnia fouet et in uno quoque secundum naturalem aptitu
dinem et susceptiuam uirtutem operatur ab eo qui conditur deo ta
le suscipiens operationem. distinguitur aut et quecumque diuine et
misericordis dei uerbi incarnationis. In hiis nec pater nec sps s
ulla ratione communicauit non secundum acceptionem et inestima
bile miraculorum operationem quoniam et secundum nos ipso deus uerbum
factus operatus e. ut mutabilis deus et dei filius. Amen.

Quia non plura in deo
corporalia nomina
scriptum symbolice dicta inuenimus scire oportet quod
homines existentes nos et grossam habentes carnem indy
ctos diuinas et excelsas et materiales dignitates operationes
intelligere et dicere impossibile est nisi ymaginibus et for
mis et notis que sunt secundum nos usui fuerimus. Secundum igitur
de deo corporalium dicuntur symbolice sunt dicta. habent autem quod
dam excellentiorem intelligentiam. Simplex est enim deus et non fi
guratus. oculos quidem dei et palpebras et uisum quendam im
uisorum considratiuam eius uirtutem et quod inde eius cognitionem latere
ac intelligimus. ex eo quod apud nos phisicum sensum per
fectior et agnitio et certitudo nascitur. aures autem et audi
tum propiciationis eius et nature susceptionis deprecationis edem
nos hiis qui deprecationem faciunt, perhibent sensuum nunc
tium. familiariter eis aures inclinantes. os autem et loque
lam demonstrationem uoluntatis eius quia apud nos per os et
loquelam significantur esse que in corde cogitationes sunt.
cibum communicationem non et potum uirtutem ad eius uoluntatem de
currentium etenim nos per gustatiuum sensum nature replemus
nectium appetitum. odoratum autem acceptionem eius que adim
sum nostre intelligencie et beniuolentie quia apud nos phisice
sensum ubi odoris coacceptio nascitur faciem autem eam
que per operationes eius demonstrationem et manifestationem conueni
quia nostra manifestatio per faciem fit manus autem perfectionem
operationis eius. ut enim et nos utilia et magis preciosiora
operamur manibus dextram autem id quod in ipsis eius au
xilium quia et nos scilicet magis in potioribus et imperiosi
oribus et plurima indigentibus in uirtute utimur palpatio
nem non ecorem eius et ualde subtilium et oculorum deuotio
nem et exquisitionem quia apud nos non possumus que palpa
re in se ipsis quid occultare pedes autem et incessum aux
ilium indigentiis uel inimicorum ultionem uel animalium
quendam actiuum et gressum et perseuerantiam ex eo quod apud nos
pedum usum accessus perficitur. indignationem autem immu
tabilitatem consiliorum uoluntatis eius ex eo quod apud nos
per iracundiam ea que adinuicem sunt certificantur conuentiones.
Iram autem et furorem ea que ad malicia et inimicicia et gustio
nem etenim nos per iram nostre odio habentes ulciscimur et au
tem obliuionem autem et soporem et dormitationem dila
tationem eius que ad inimicos ultionis et consueti ad fa
miliares auxilii retardationem et simpliciter dicendo omnia
que corporaliter dicuntur in deo occulta habent quendam intelligentiam.
exhiis secundum nos ea que sunt super nos edocentem ubi
quid de corporali dei ubi aduentum dicimus est. ipse enim nunc
sumit hominem propter nostram salutem suscepit animam intellectualem
et corpus humane nature perpetuates et naturales et non detes
tabiles et cetera.

Hec igitur ex sacris quidem edocti sumus eloqui
is sunt diuersi dixit Dyonisius ariopagita.
quia deum omnium est causa et principium eorum que sunt essentia
uiuentium uita erat eorum que rationaliter sunt. ideo eorum
que intellectualiter sunt intellectus et excidentium quidem ab eo
reuocatio et restitutio. Corrumpentium non quod quidem natura
reuocatio et reformatio eorum que mouentur secundum quem
dam excitabilem saluum firmamentum sacrum et stanci
um nunc et eorum qui ad ipsum reducuntur uia et recordi
nata manuductio. adiciam autem quoniam et eorum qui ab ipso
facti sunt est pater principaliter enim deus est pater qui de non entibus
ad esse deduxit quoniam qui meruerunt ex ipso et esse generare
susceperunt eorum qui sectantur et ab ipso pascuntur pastor
illuminatorum splendor perfectorum perfectio deificatorum
deificatio distantium pax simplicium simplicitas et
unitorum unio. principium uniuersi superale et super pri
cipale principium et occulta scilicet sue cognitionis est quod fas
est et possibile uniuscuiusque bona tradicio et cetera.

Locus est corporalis finis
eius secundum id quod continetur:
ut puta aer continet et corpus autem continetur non inuisus
aut continens aer locus est eius quod continetur corporis. sed
finis eius quod continet aeris et tangens id quod continetur cor
poris autem quodcumque est continet non est in eo quod continetur.
Est autem et intelligibilis et incorporea natura et intelligi
bilis locus ubi et intelligitur ubi nunc est et operatur
et non corporaliter continetur sed intelligibiliter non enim
habet figuram ut corporaliter comprehendatur. Igitur deus quidem
inmaterialis existens et incircumscriptibilis in
loco non est. Ipse enim sui ipsius locus est.

quidem

diuus

aut

generent

Q

omnia implens et super universa existens et ipse conti-
nens omnia. Dicitur autem in loco esse, et dicitur locus dei ubi ma- di
nifesta fit eius operatio. Nam ipse quidem per omnia imm-
iscibiliter pertransit et omnibus tradit suam operationem secundum
uniuscuiusque aptitudinem et susceptibilem virtutem, dico utique
et munde et electivam puritatem. Puriora enim immaterialia sunt
materialibus et virtuosa malicie coniunctis. Dicitur dei dr
locus qui plus participat operatione et gratia eius. Propter hoc
celum eius thronus est. In ipso enim sunt qui faciunt voluntatem
eius angeli et qui semper glorificant deum. Hec enim est requies.
Et terra scabellum pedum eius. In ipsa enim per carnem cum ho-
minibus conversatus est. Pes autem dei sancta dei eius caro dicitur. Diversis
in locis nominata dicitur et ecclesia locus dei. Hunc enim in glo-
rificatione eius velud quoddam templum determinavimus,
in quo et eas que ad deum sunt intercessiones facimus.
Similiter et locorum quibus manifesta nobis est eius operatio-
sive per carnem sive sine corpore facta est loci dei dicuntur. Sci- sine
endum autem est quoniam deus impartibilis est totus totaliter ubique
est et non ens incorporaliter divisus, sed totus in omnibus corpore
et totus super omne.

Angelus autem corporaliter quidem in loco non continetur
ut typum accipiat et formetur. Veruntamen
dicitur esse in loco quia adest intelligibiliter circumscribitur
ubi et operatur. Non enim potest secundum idem in diversis locis opera-
ri. Soli enim deo ubique est secundum idem operari. Nam ange-
lus quidem velocitate nature et quia prompte scilicet parate cito
transit et operatur in diversis locis. Deus autem ubique ens et su-
per omnia ubique et secundum idem differenter operatur una et
simplici operatione.

Anima vero colligata est corpori tota toti et non parte
parti et non continetur ab ipso sed continet ipsum sicut
ignis ferrum et in ipso existens proprias operationes
operatur. Circumscriptibile quidem est quod loco et tempore
vel comprehensione comprehenditur. Inscriptibile vero est quod horum est
nullo horum continetur. Igitur incircumscriptibilis quidem
solus est deus sine principio et sine fine ens et omnia solus n. et
continens et nulla comprehensione comprehensus. Incomprehensibi-
lis et indeterminabilis a nullo cognitus ipse vero
solus sui ipsius est contemplator. Angelus autem

et tempore circumscribitur. Incepit enim esse et loco et intelli-
gibiliter ut prediximus et comprehensione. Etenim ad invi-
cem natura sciunt, et universaliter a conditore determi-
nantur finaliter, id est perfecte. Corpora autem et principio et fine in
et loco corporali et comprehensione. Invertibilis omnino deus et immu-
tabilis est. Omnia enim que non sunt in nobis prescia
predeterminavit unumquodque secundum proprium et decentem
locum et tempus. Secundum hoc pater nullum iudicabit. Iudicium
autem omne dedit filio. Iudicavit autem pater et filius ut deus et fi-
lius et spiritus sanctus. Ipse autem pater ut filius ut homo corpora-
liter descendit et sedebit in throno glorie. Corporea enim circum- sio
scriptibilis est et descendit et sedile et iudicabit om-
nem orbem terrarum in iusticia. Omnia distant a deo non
loco sed natura. In nobis scientia et sapientia et consilium ut habitus
accidit et recedit, non tamen in deo. In ipso enim nichil fit et re-
cedit. Inalterabilis enim est et immutabilis et non oportet in deo
accidens dicere. Bonum deus concurrens habet consubstantiale cum substantia
non loco sed naturam qui concupiscit semper omni hic inde
eum. In omnibus enim est deus. Ab ente enim dependet entia et
non est esse quid nisi in ente habeat. Quoniam in omnibus quidem
concretus est deus ut continens naturam. Secundum vero eius carni
deum verbum ypostasim unitus est et commixtus est in confu-
sione. Idest quod est nostrum. Quis videt patrem nisi filius et spiritus nil
voluntas et sapientia et virtus. Filius est patris. Non oportet in deo
dicere qualitatem ut non compositum eum dicamus ex substantia et qualitate.
Filius ex patre est et omnia quecumque habet ex ipso habet. Ideo non habet p fecit
in a se ipso quicquam. Non enim habet propriam operationem preter pa-
trem. Quoniam natura invisibilis eius deus invisibilis opera-
tionibus fit ex mundi constitutione et gubernatione cognitus.
Ymago patris est filius et filii spiritus per quem Christus inhabitans in ho-
mine dat ei quod secundum ymaginem dei est. Spiritus sanctus id est medi-
um ingeniti et geniti et per filium patri copulatus. Spiritus dei dicitur spiritus Christi, in-
tellectus Christi, spiritus domini, ipse dominus, spiritus adoptionis, veritatis, liber-
tatis et sapientie. Deum fecimus est horum universorum omnia
substantia implens omnia continens. Impletivus mundi
dicitur secundum substantiam. Deus enim est extra substantiam et incircumscripti-
bilis. Continua eorum que sunt pro conscientia adoranda: in non
deus et pater qui est semper ingenitus ex nullo genitus; gene-
rans autem filium coeternum deo et filium est quod semper cum patre est.

sine tempore et eterne et non fluxibilit et impassibilit
et indistant ex ipso genit' deus spc scs e uinus scifica
cata· en ypostates· idest in ypostasi existens ex pre
indistanter predens et in filio requiescens· co sub
stancialis patri et filio uerbum e q' sbancialit cu patre
spexistit· uerbum rursus e et naturalis intell's· motus
secdm que mouet et intelligat et cogitat· uelud lux
est et splendor· uerbum rursus e quod non uerbo pfert·
sed in corde enunciat et rursus uerbum e angels in
silencie· Igit deus quide uerbum est et subancial' e· et
en ypostasos· ide in ypostasi· ens reliq' uo tria uir
tutes sut anime· non in ypa ypostasi osiderata quoru
primum quidem intellus nature e ingnitum ul ge
nitu· ex ipso semp naturalit irrogatum· secdm u dic
q' in corde e dispositum· tercium uero e qd pfert· Spc
intelligit multipliciter spc scs etc· dnr aut uirtutes spc
sci· spc scs e et angelus bonus spc e et demon spc e et
anima e aut qn et intellus spc est spc est et uentus e
spc est et aer et cetera.

Inseruabile sine principio inmortale incircumsceptibile
et infinite et eternum inmateriale bonum oditiuu· iustu et
illuminatiui inmutibile inpassibile et inoprhensibile
non captabile indeterminat· incorpeum inuisibile non
intelligibile non indigens· ipse dominans et ipse potestatiui
et omnium dominatiuu· et omnium conuentiuu et uite datiuu
et omnipotens et infinita potens et scificatiui et distributiuu
et possidere contine q' omnia et omnibus puidere omnia·
hec et similia natura hnt non aliunde suscipiens s; ipsa
tribuens omnia bona· ppriis creaturis sec uni cuiq' su
sceptam uirtutem· necnon in inuicem ypostaseon pmans
cia et firmitas· Indistabiles enim hee et inseparabiles ab
inuice sunt· non osusibilem hntes eam que in inuicem
e circuicionem non ut commisceant et ofundant s; ut ha
beant ab inuice· filius enim in patre e et spu et spc in patre et filio
o et pater in filio et spu nulla facta omixtione uel omassacoe
uel ofusione secdm unitate et ydem ptate· motus· Unu
hautum ypostaseon q' in creaturis natura osidari in
possibile e· et qm diuina intuleen et opaco existens una
et simplex et inpartibilis et omptime inptibilibus uariata·

et omnibus ea que ipse eorum nate ostituunt distribu
ens manz simplex multiplicata quide inptibilibus
inptibilit et ptibilia ad sua simplicitate oiungen
et conuertes· Omnia enim eam desiderant et in ipsa ha
bent existenciam et in ipsa omnibus esse secdm qm quo
hunt nature tradant et in ipsa est eorum que sunt esse et eo
rum que uiuunt uita et eorum que ronalit sunt raco
et eorum que intellualit sunt intellia ipsa sup intellim ex
istens et sup ronem et sup uita et sup subam· ampli
autem ex post omnia pensiue inuisibilit et ppam aute
inch· ampli aute et simplici cognicone ognosce oia
diuino et omnium osidatio et inmaterali suo oculo et sim
pliciter inuenit apsencia et pterita et futura· an gnaco
nem eorum et sine pcto esse et dimitte pcca et saluare et
qm omnia quide quecumq' uult pot non quecumq' aut
pot uult· pot aut pdere mundu non uult aute· et c.
se secula fecit qui existebat ante
secula· Ad quem dicens ait dauid·
a seculo tu es et diu apls· p que et se
cula fecit Oportet igit scire qm seculi no
men plura sigcat· seculum enim dicit et uni
cuiq' eorum hominu que sunt uita· dicit rursus
seclm et mille annorum tempus· rursus dr seclm uni
uersa presens uita et seculu futura uita· que post resu
rrectione que infinita est dr rursus seclm non tpus
neq' tpus alia tempris pars a solis motu et cursu
mensuratiu· s· p dies et noctes osistens· sed qd simul
ptendit cu etnis uelud quendam temporale mo
tu et spaciu· q' enim e his qui sub tpe sunt tpus
hoc etnis est seclm· Dicunt igit vii· quide scla mu
di hi· s· a celi et terre creatione usq' ad omune hom
inum osumacione et resurrcionem· Etiam quoq'
osumacio pticularis que e unicuiq' mors· e aut
et omunis et omnimoda osumacio· cu omnis hominu
fiet resurrcio· Octauu aut seclm e et futur e non ant
mundi consistencia· cum neq' sol erat diuidens
diem a nocte· non erat seclm mensurabile· sed quod
simul ptendit cu etnis uelud tempal' motus et
spacium et seclm hoc quide eonu etnum· i· seclm

est. sed quod et dicitur deus eternus .i. secularis idest seculum. sed
et eonyus .i. perennis. Et enim ipsum secundum ipse secula fecit.
solus enim sine principio ens deus. omnium ipse est factor et seculorum
et omnium que sunt. deum autem dicens manifestum sci
licet est quoniam patrem dico et unigenitum eius filium dominum
nostrum ihesum christum et spiritum eius omnisanctum secundum unum deum
nostrum. Dicuntur autem secula seculorum. secundum hoc quod et presentis mun
di vii. secula .i. etates continent hominum et secundum quod unum om
nium seculorum est contentivum et secundum seculi dicitur quod presens et quod fu
turum. eonya autem .i. secularis .i. eterna vita et eonyum .i. idest
seculare .i. eternum supplicium et infinitatem futuri seculi signi
ficat. neque enim post resurrectionem diebus et noctibus tempus nu
merabitur. erit autem magis una die sine vespera. sole iusti
cie splendide iustis supplicente peccatoribus autem nox pro
funda infinita. Qualiter igitur quod mille annorum que tem
apocatastaseos restitucionis numerabitur tempus. omnium igitur seculorum
unus factor est deus qui universa condidit qui existit ante
secula vel existebit

Quia igitur bonus est et super bonus deus. non contentus
est sui ipsius contemplacione. sed superhabundancia
bonitatis attemptavit generari quedam omnibus benefacere
et participata sua bonitate ex non ente ad esse deducit
et condit universa. visibilia et invisibilia et eum qui ex
visibili et invisibili componitur hominem. autem creat exco
gitans et excogitacio opus existit verbo completum
perfectum spiritu.

Ipse angelorum est factor et conditor ex non ente ad esse eos
deducens secundum propriam ymaginem creavit eos et naturam
incorpoream velut quendam spiritum vel ignem immateria
lem ut ait divinus david. Qui facit angelos spiritus et mini
stros inflammam ignis. Levitatem et ignicionem et calorem
et incisionem et acuicionem ea circa divinum desiderium
et ministerium describens et ad superiora allacionem
eorum et ab omni materiali intelligencia liberatam. angelus
igitur substancia intellectualis semper mobilis. arbitrio libera.
incorporea deo ministrans secundum graciam non natura in
mortalitatem suscipiens cuius substancie speciem et terminum
solus qui creator novit. incorporeus autem et immaterialis
dicitur quantum ad nos. Omne enim comparatum ad deum quod solo

incomparabilis et grossum et materiale invenitur.
Solus enim essencialiter immaterialis et incorporeus deus
est. Est igitur natura racionalis et intellectualis et arbitrio libera ver
tibilis secundum mentem .i. voluntatem. omne enim creabile
est et vertibile. solum enim quod increabile est et invertibile. et omne
racionale est arbitrio liberum. igitur racionalis et intellectualis
quidem arbitrio libera est. ut creabilis vero vertibilis est. habens
facultatem et manendi et proficiendi in bono et ad ma
lum vertendi vel susceptibilis penitencie quia incorporeus. homo
enim propter corporis infirmitatem penitenciam sumpsit. immorta
lis est non natura sed gracia. Omne enim quod incipit et finitur secundum
naturam. solus autem deus semper ens. magis autem et super
semper. non sub tempore enim. sed super tempus. est qui tem
porum est factor. lumina secundum intellectualia ex primo et sine principio
lumine illuminacionem habencia non lingua et auditu
indigencia. sed sine sermone voce prolato tradencia sibi
invicem et consilia et intelligencias. Per verbum igitur dei
creati sunt omnes angeli et a sancto spiritu perficacione perfecti sunt
secundum porcionem dignitatis et ordinis illuminacionem
et graciam participantes. circumscriptibiles tamen cum enim sunt
in celo et non in terra. et cum in terram a deo mittuntur non
remanent in celo. et non terminantur autem parietibus
et ianuis et claustris et signaculis indeterminabi
les sunt. Indeterminabiles autem dico non enim secundum quod
sunt apparent dignis quibus deus apparere eos voluerit.
Sed in transfiguracione sicut possunt qui vident inde
indeterminatum enim est natura et principaliter solum
quod increatum est. omne enim creatum ab eo qui creavit
id deo terminatur. extra substanciam sanctificacionem a spiritu
sancto habentes prophetizantes per divinam graciam non nupcijs in
digentes quia non sunt mortales. intellectus non existen
tes intellectualibus locis sunt non corporaliter secundum naturam
figurantur neque tres habent dimensiones sed intellectualiter
assunt et operantur ubicumque fuerint iussi. et quia non possunt
secundum tempus hic et illic esse et operari sunt quales secundum sub
stanciam sunt differentes ab invicem nesciuntur. solus autem qui
fecit eos deus novit qui et omnia scit. Differunt autem
ab invicem illuminacione et stacione. sunt secundum illumina
cione stacione habentes sunt secundum stacionem illuminacione

participantes et se invicem illuminantes ipsi enim inveniam ordinis vel nature. Manifestum autem est quod qui eminent inferioribus tradunt illuminacionem et cognicione fortes sunt et parati ad dei voluntatis explecionem. Et ubicumque confestim inveniuntur ubicumque divinus iusserit nutus velocitate nature. Et custodientes preter terre et gentibus et locis presidentes sic a conditore perordinati sunt et ea que sunt secundum nos dispensantes et auxiliantes nobis. Omnia autem quoniam secundum divinam voluntatem et missionem super nos eminentes semper circa deum existentes difficile mobiles sunt ad malum, sed non immobiles ad malum. Nunc autem et immobiles non natura sed gratia et solius boni dei ascensione invenientes deum secundum quod possibile est eis et tunc cibum habentes super nos existentes ut incorporei et ab omni corporea passione eruti non tamen passibiles. Solus enim deus impassibilis est. Et transfigurantur autem ad quodcumque dominator deus iusserit et ita hominibus super apparent et divina eis revelant mysteria in celo conversantur et unum opus habent hymnis laudare deum ministrare eius divine voluntati. Sicut autem sanctissimus et sacratissimus et theologissimus ait Dyonisius ariopagita omnis theologia id est divina scriptura celestes substantias id est substancias novem esse dixit. Hunc divinus igitur sacer initiator intreas determinat trinos ornatus et primum quidem esse ait eum qui circa deum est semper et proxime et immediate inniti esse traditum est enim qui sex alas habentium cherubin et sanctissimorum thronorum est. Secundum vero eum dominacionum et virtutum potestatum. Tercium vero et ultimum eum qui principatuum et archangelorum et angelorum est. Quidam autem aiunt quod ante omnem quidem generacionem angeli geniti sunt ut theologus dicit Gregorius primum quidem excogitavit angelicas virtutes et celestes et excogitacio eius fuit opus. Alii vero quoniam post primum genitum est primum celum geniti sunt angeli. Quoniam autem ante hominis creacionem vel plasmacionem omnes confitentur. Ego autem theologo Gregorio consencio. Dicebat enim intellectualem substanciam creari et ita insensibilem et tunc ex utroque id est hominem. Quicumque vero angelos conditores esse cuiuscumque substancie dicunt hii omnes sunt patris sui dyaboli. Creatura enim existentes non sunt conditores omnium autem factor et provisor et contentor deus est qui solus increatus qui in patre et filio et spiritu sancto hymnis laudatur et glorificatur. Oportet autem scire quoniam quidem quod hominibus est mors hoc est angelis casus. Post casum enim non est eis penitencia quemadmodum nec hominibus post mortem.

Ex hiis angelicis

Ex virtutibus qui preerat terrestri ordini et cui terre custodia commissa a deo erat et in natura malus non factus sed bonus existens et in bono genitus et nequaquam in se ipso a conditore malicie semitam habens non ferens illuminacionem et honorem quem ipsi conditor largitus fuerat liberi sui arbitrii electione usus est ex eo quod secundum naturam in id quod preter naturam et elevatus est secundum adversus eum qui fecit ipsum deum rebellare ipsi vel illi volens et primus desistens a bono in malum devenit. Nichil enim aliud est malum nisi privacio boni sicut et tenebre lucis sunt vel discessio vel privacio. Bonum enim lumen est intelligibile similiter et malum tenebre est intelligibiles. Lumen igitur creatum a conditore et bonum factus est. Vidit enim omnia quecumque fecerat et erant valde bona. Liberi arbitrii voluntate tenebre factus est simul autem cum eo avulsa et consecuta est eum et concidit multitudo infinita eorum qui sub ipso ordinati erant angelorum eiusdem igitur nature cum angelis existens mali facti sunt electione voluntarie ex bono ad malum declinantes. Non habent igitur potestatem neque virtutem adversus aliquem nisi a deo dispensante concedantur sicut in Job et in porcis in evangelio scriptum est. Permissione dei facta et fortitudinem habent et transmutantur et transfigurantur in quamcumque volunt figuram secundum ymaginacionem et futura quidem nec angeli neque demones noverunt tamen predicunt angeli quidem deo eis revelante et predicere iubente. Unde quecumque dicunt fiunt. Predicunt autem et demones quandoque quidem et ea que longe fiunt videntes quandoque vero coniicientes. Unde et multa menciuntur quibus non oportet credere. Et si multociens vera dicunt quoniam divina noverunt autem et scripturas sacras. Omnis igitur malicia et immunde passiones ex ipsis excogitate sunt. Et incutere quidem homini concessi sunt violenciam autem inferre homini alicui non prevalent in nobis enim est suscipere immissionem

Malum d. e.

f. 28

erant

i. pugnam. Ideirco dyabolo et demonibus eius paratus est
ignis inextinguibilis qui tormentator eternaliter eternaliter
in his que fecerunt eos. Oportet autem scire quoniam quod est hominibus
mors hoc est angelis casus. post casum enim non eis pe
nitencia quemadmodum nec hominibus post mortem.
Ipse quidem deus
qui in trinitate et unitate glorificatur. fecit celum et terram.
et omnia que in eis ex non ente ad esse deducens. universa
hec quidem non ex preiacenti hyle. i. materia puta celum et terram.
aerem. ignem. aquam. illa vero ex hiis que genita erant ab ip
so puta animalia plantas semina. ex terra et aqua et aere et
igne et conditoris precepto genita sunt
Celum est continencia visibilium et invisibilium cre
aturarum. infra ipsum enim et intellectuales angelorum virtutes.
et omnia sensibilia concluduntur et circumterminantur. solus autem
deus incircumscriptibilis est. omnia implens et omnia continens
et omnia circumterminans et super omnia ens. et omnia conclud
ens. quod igitur celum ait scriptura et celum celos celorum et usque
ad tercium celum. vir eius paulus raptus est. ait dicimus. quoniam in
tota mundi generacione celi factam susceperunt. quoniam quidam foris
sunt sapientes sine stellis et speri forme aiunt. ea que sunt
moysi. sua facientes dogmata. deum et firmamentum voca
vit deus celum. quod in medio aque genitum esse iussit. ordin
ans id separare per medium aque que erat super firmamen
tum. cuius naturam divus vasylius subtilem esse ait velud
fumum. ex divina edoctus scriptura. Alii vero qui aquosam
ut in medio aquarum genitum. alii ex .iiii. elementis. alii quintum
corpus et aliud preter quatuor. quidam igitur opinati sunt. incir
cuitu quidem hoc totum continere celum et sphericum forme exis
tere et undique supremam partem ipsum esse mediastinum
ma. eius qui ab eo continetur loci esse infimam partem. leuia
vero corporum superiorem ordinem sortita esse a conditore. grauia
vero inferiorem. regionem que est media. est igitur leuius elemen
tum ignis. i. deorsum sursum positum fertur. quem utique post celum
consequentem ordinatum. i. constructum esse aiunt. Huc autem dicunt
etheria. post hunc preter hunc inferius. aerem. terram. autem et a
quam ut grauiora et inferius stabiliora in media assumptio
appensam esse ut ex adverso sint inferius quidem terra et aqua.
aqua vero leuius est terra. unde mobilior est ea existit desuper

aut undique sicut incircuitu aerem et circa aerem
undique periferia deforis aut omnium incircuitu celum. — aiunt
Circulariter autem motum celum et constringere que infra se
sunt et ita manere omnia infirma. et non excidencia. vii. v
zonas aiunt esse celi aliam aliam excelsiorem. Dicunt autem — aiunt
id subtilissime nature velud fumum et secundum unamquamque
zonam esse unam planetarum. vii. enim planetas esse aiunt.
Solem. lunam. iouem. mercurium. martem. venerem. sa
turnum. i. venerem autem aiunt eum qui quandoque quidem eosforus.
i. lucifer. quandoque vero hesperus fit planetas autem hos vocaverunt
quoniam adversum celo faciunt motum. celo enim et reliquis stellis
ab oriente ad occasum ipsi soli ab occasu ad oriente mo
tum habent et hoc cognoscimus ex luna parum secundum vesperam
repedante. igitur quicumque dixerunt sphericum esse celum equa
liter dicunt distare illud et se motum esse altitudine et desuper ex latit
ibus et desubter de subtus autem et ex latitudinibus. dico quantum ad nos
trum sensum quia secundum consequenciam. i. veritatis racione un
dique superiorem locum celum habet et terra inferiorem et aiunt
celum sperice circumdare et terram et aerum ferre cum suo a
cutissimo motu solem et lunam et reliquos planetas et
super terram quidem existente sole. hinc quidem noctem.
illic vero dicit. alii vero emisperium. i. semisericulum. celum
esse ymaginati sunt quoniam divinati sunt. annunciatore da
vid dicit. Qui extendit celum sicut pellem. quoniam extendit ta
bernaculum et beatus ysa. qui statuit celum velud came
ram. i. semicirculum. i. archam et quoniam occidens sol et lu
na et astra circuient terram. ab occidente in aquilone et ita
rursus in orientem devenerunt in sinum. hoc sinum. illo mo
do in immutabilia divina iussione facta et firmata sunt et divinam vo
luntatem et consilium fundamentum. inconcussibile habent. ipse enim dix
~~erunt~~ et facta sunt. statuit ea in seculum et in seculum seculi. preceptu
m posuit et non preteribit. Igitur est quidem celum celi quod primum est celum super
firmamentum existens. ecce duo celi etenim firmamentum
vocavit celum. assuetum autem est divine scripture et aerem cyra
non. i. celum vocare quoniam ex alto. i. videtur rursum benedicite aer — volatilia
omnia ~~volatilia~~ orationem. i. celi solius aeris dicens aer
enim volatilium est gressus et non celum. ecce tres celi quod di
vinus ait apostolus. Si vero et vii. zonas. vii. celos suscipere volu
eris. nil verbum veritatis nocebit. assuetum est et hebraice lingue

celum. p̄t uocare celos. celum igit͛ celi uolens dice
celos celor͛ dixit. quod ostendit celum celi. q͛ ē sup͛
firmamētū. sed ⁊ aque que sūt sup͛ celos ⁊ aere firma
mento ul͛. vii. celis firmamēti uel firmamēto ꝯsuetu
dine ebraÿce lingue p̄t celos nōiat. Omnia igit͛ que
sūt. secōm generationem subiciunt͛ corruptōni secōm na
ture ꝯsequencia. sed ⁊ celi gr͛a dī ꝯtinent͛ ⁊ ꝯseruant͛.
solus aut͛ deus sine p̄ncipio ē natiuita͛ ⁊ sine fine. Ideoq;
dcm̄ ē ei. ipi p̄ibunt tu aut͛ p̄manes uerū ptam̄. nō oīo
finalit͛ destruent͛ celi. nam inueterascent. quidē ⁊ uelud
uestimentū inuoluent͛ et altabunt͛. ⁊ erit celū nouū.
⁊ t͛ra noua. multa aut͛ mensura celū mai͛ eximit t͛ra
subām inmutū celi. nō optet querere ignota nob̄ exis
tente. nullus aliquos celos uel luminaria existimet in
anīata. Sunt enim ⁊ insensibiles q̄re ⁊ si dicat diuīa scp
tura. letent͛ celi ⁊ exultet t͛ra. eos qui in celis sūt ange
los ⁊ qui in t͛ra hōies adiecicīam uocant. nouit autem
scriptura ⁊ p̄sopeia. i. p̄sonar͛ fictōne uti. ⁊ ut de anīa
tis et de inanimatis loqui sicut illud. Mare uidit ⁊ fu
git. iordanis ūsus ē. ad qūe retrorsum. ⁊ quid t͛ mare.
q̄m fugisti. ⁊ tu iordanis q̄ ūsus es retrorsum. ⁊ monte͛
⁊ colles int͛rogant͛. Sermones exaltacōnis sic ⁊ nobis
ꝯsuetum ē dice. Congregata ē ciuitas nō edificia signi
ficare uolentib; set ciuitatis h̄itatores. Et celi enarrāt
gl̄iam dn̄i; nō uocem que auribus sensibilib; audit͛ emit
tentes sed ex p̄pria magnitudine ꝯditoris ūtute nobis
ostendens quor͛ pulchritudinem excogitantes ꝯditore͛
sic optimum artificē admiram͛ ⁊ glorificamus. ⁊ cet͛a.

Ignis unum. iiii. elementor͛
Et leue sursū ferri h̄ibilior re

Liquus et obuisimus ⁊ illuminatis p̄ma. die a conditore
creat͛. ait enī diuīa scriptura dix͛ deus. fiat lux ⁊ f͛cm est
lux. nō aliud enī ē ignis nisi lux. sic quidam aiūt. A
lii nō mundanū hunc igne͛. sub aere aiunt quē uocāt
ethera. Igit͛ in p̄ncipio. quidē fec͛ deus lux. s. p̄ma die p
ulchritudinem ⁊ ornatū. omīs inuisibilis creature. au
fer͛ enim lux ⁊ omnia in tenebris ignota manebūt
p̄prium eū possint demonstrare decorem. uocauit aū
deus lumen quidē diem. ⁊ tenebras uocauit noctem te
nebre aut͛ nō subā quedam sed accidens luminis enī
est p̄uatio. aer enim non in subā sua h̄t lumē ipm enī
p̄uari aerem lumine tenebras uocauit deus. ⁊ non suba
aeris est tenebre sed luminis p̄uacō quod accidens ma
gis ostendit q̄m subam non uocata est aut͛ p̄ma nox.
sed dies q̄ nō p̄ma est dies ⁊ ultima nos sequit͛. Igit͛
nox diem ⁊ a p̄ncipio diei usq; ad aliam diem. unā cum
nocte dies est. dix͛ enī scriptura. ⁊ f͛ca ē uesp͛a. ⁊ f͛cm est m
mane dies un͛. Igit͛ in quib; trib; quidē dieb; refuso et
nō contracto lumine diuīo p̄cepto dies ⁊ nox fiebat. Q͛rto
nō die fecit deus luminare. s. magnū. sed solem in p̄ncip
tū ⁊ potestate. diei. p̄ ip̄m enī dies ꝯsistit. dies enim ē in
essendo sup͛ t͛ram solem ⁊ spacium diei. ē qui ab orien
te usq; ad occidentem sup͛ t͛ram ē solis cursus ⁊ lumina
re min͛. s. lunam ⁊ planetas reliquos et stellas in p̄n
cipatū ⁊ potestate ut illuīent eam. Nox aut͛ ē in essen
do solem sub t͛ram ⁊ spaciū noctis qui ab occidente ad
occidente͛ sup͛ t͛ram. ē solis cursus. luna igit͛ et stelle
ordinate sūt nocte illuīare. nō ut die [illegible] semp͛ sub t͛ra
sed sol h̄as simul ⁊ lunā uehemētiori claritate occultās
nō sinit apparere luminarib;. Sz h̄is p̄mū creatū lum̄
conditor imposuit nō ut ap̄ans aliō lumē. sz ut uacās
illud remaneret. lum̄ lunāre enī ē. nō ipm lum̄. sed lūis
receptaculū. ex hiis luminarib; vii. planetas aut͛ ⁊ dn̄t
e contrario celi motum moueri. Ideoq; planetas. i. erraticos
vos eos uocaūrunt. nā celū quidē aiunt ex oriente in occi
dente͛ moueri. planetas aut͛ ex occidente mouent͛ simil͛
aut͛ circumferre celū sui ip̄ius motu ut acutiori. vii. plane
tas vii. aut͛ planetar͛ nōia sūt hec. sol. luna. mercurius.
mars. ven͛. saturnus. Cum aut͛ secōm numerū q̄m zona celi
unū. vii. planetar͛. in p̄ma. s. quidē supiori saturnū
in s͛cda uo iouem. ⁊ in t͛cia uo marte͛. d. in q͛rta uo solem
est in q͛nta uo uenerem. e. in sexta uo mercuriū. i. in septīa
uo inferior͛ lunā. s. currunt aute͛ cursum incessabile que
conditor statuit ul͛ ordinauit eis ⁊ quē admodū fundauit
eos ut ait diuius dauid. lunā ⁊ stellas que tu fundasti. q͛
enī dix͛ fundasti significauit stabilitate͛ ⁊ inmutabilita
te ab eo dati ei ordinis ⁊ ꝯstructōis. statuit enī eos in signa
⁊ dies. ⁊ annos ⁊ signa. nā p̄ solē quidē. iiii. ursiones con

sistunt et pro quidem in natura. In ipsa enim fecit deus uni
versa et ostendit et in eo quousque nunc in ipsa florum germina
tio fit. Et equinoctialis versio. xii. enim horarum et diem et
noctem constituit. ipsa vero ex medio oriente solis consistit
eucrata .i. bene contemperata existens sanguinis augmentativa.
calida et humida existens et ipse medians hiemem et
estatem. hyeme quidem calidior et siccior est. estate vero frigi
dior et humidior. protenditur autem octavam a martii vicesimi
usque iunii xxiiii. Deinde elevato solis ortu ad aquilonis
proximiores partes estivalis versio succedit medians vernam
et autumpnum. Ex vere quidem calidum habens ex autumpno vero
siccum. calida enim est et sicca rubea sicut colera. Ipsa vero
quidem maximam facit diem horarum xv. noctem vero valde
parvissimam horarum ix. spacium habentem. sed ipsa protenditur
a iunii xxiiii usque septembris xv. deinde rursus in me
dium orientem sole revertente autumpnalis versio estiva
lem versionem transmutat media quodam modo habens frigidi
tatis et caloris siccitatis et humiditatis et medians
estivalem et hyemalem versionem. ex estivali quidem siccum
ex hyemali vero frigidum habens. frigida enim est et sicca et
colere nigre augmentativa existit. Hec rursum equi
noctialis versio existit xii horarum diem et noctem habens. pro
tenditur autem hec a xxv septembris usque decembris
xxv. Sole autem ad propinquiorem et humiliorem meridianum
orientem descendente hyemalis suscipit versio frigida
et humida et medians autumpnalem et vernalem. Ex au
tumpnali quidem frigidum habens ex hyemali vero humidum pos
sidens. ipse autem parvissimam quidem diem habens ix horarum
existentem. noctem vero maximam horarum existentem xv.
flegmatis autem ipsa existit augmentativa. protenditur autem a
xxv decembris usque martii. sapientes autem conditores precipiunt ut non ex sum
ma frigiditate a xxv decembris vel humiditate vel
caliditate vel siccitate in summam contrariam venientes
quantitatem indisciles incidant egritudines fallaces et
repentinas transmutationes novit simo. Ita igitur sol
quidem versiones et periodorum operatur sed et dies et noctem
hos quidem oriens et super terram veniens. illos vero super terram
occidens. tamen luminaribus lune et astris intuentibus
cedentis constituit autem et xii zodia .i. animalia ex astris

esse in celo contrarium motum efficientia soli et lune et ali
is planetis. et per xii hec zodia et animalia pertransire vii
planetas. nam sol quidem secundum unumquodque animal per
ficit mensem et per xii menses xii animalia pertran
sit. xii autem nomina animalium sunt hec vel horum sunt menses.
aries vero mense martii xxi suscipit solem. thaurus men
se aprilis xxiii. cancer mense iunii xxiiii. leo mense
iulii xxv. virgo mense augusti xxvi. libra septembris
xxv. scorpio mense octobris xxv. sagittarius mense
novembris xxv. capricornus mense decembris xxv. a
quarius mense ianuarii xx. pisces mense februarii xx.
luna vero secundum unumquemque mensem hec xxii ani
malia pertransit inferius existens et circulum hec pertransiens
sic enim si feceris polum circulum infra alium polum
maiorem polus minor inveniretur. ita et cursus lune mi
nor existens minor est et expletur citius. Igitur greci quidem
pactionem horum solis et lune ortum et occasum et concur
sum aiunt omnia dispensari. que secundum nos etiam
hec enim astrologia negatur. Nos autem dicimus quoniam
signa quidem ex ipsis fiunt imbris et siccitatis frig
iditatis et caliditatis humiditatis et siccitatis et vento
rum talium horum. nostrorum autem actuum nequaquam. non
enim liberum arbitrium a conditore factum dominum nostrorum existens
actuum. Si enim ex astrorum conversatione omnia agimus secundum
necessitatem agimus. quod autem secundum necessitatem fit neque
laudis neque malicia est. Si autem neque virtutem neque
maliciam habemus neque virtutibus vel tormentis
existimus digni. iniquus autem et deus iniustus
his quidem bona. illis vero tribulationes dans sed
nec gubernatione nec suarum creaturarum deus faciet provi
dentiam. si secundum necessitatem ducuntur omnia et feruntur
sed et rationale superfluum in nobis erit. nullius enim
existens actus dominum superflue consiliamur. rationale autem
omnino consilii gratia nobis datum est. Unde omne rationale
et arbitrio liberum est. Nos autem dicimus quoniam non ipsa causa
sunt astra neque eorum que fiunt neque corruptionis eorum que
corrumpuntur. signa autem sunt magnarum ymbrium
et aeris transmutationis. fortassis autem utique quis dixerit
quoniam et [illegible] non sunt causa sed signa. sed et quia

a decembri usque ad xxv

neque laudis
neque coronis
neque tormentis

litatis aeris fiet a sole et luna et astris. Alii et alii diu
sas complexiones et situs et dispensaciones constituunt
situs autem sunt eorum que in nobis sunt. agunt enim
ratione et causam non constituunt autem multociens et come
te signa quedam significantes mortes regum qui non
sunt. Celebris autem que a principio genita sunt astra sed
diuina iussione secundum ipsum tempus constituuntur et cursus d
issoluuntur. et secundum dominum propter nos secundum ipsum nos secundum
carnem clemenciam amicam hominum et salutarem generacio
nem. iussum est a magis astrum non eorum quidem a principio
genita sunt astra fiunt et genitum est hoc ex eo quod
quando quidem ex oriente in occidentem faciebat cursum.
quandoque autem ex aquilone in austrum et quando quidem occu
ltabatur. quando autem apparebat. hoc enim non est astrorum
ordinis uel nature. Oportet autem scire quod ex sole illumi
natur luna. non ut a pociante deo dare ei proprium lumi
nem. sed ut richmus et ordo imponatur creature regnantis et rec
ti et seruientis et nos communicare et credere sibi inuicem
et supponi quidem factori et conditori et dominatori deo. deinde et
hiis qui ab ipso constituti sunt principes et non diiudi
care ipsum quid hoc principatur. ego autem non. suscipere
autem omnia cum gratiarum actione et bona mente. deficit
autem sol et luna eorum qui creaturas adorant peruertere
adorem insipienciam corripiencia et erudiencia et
mutabilia sunt et alterabilia omne enim mutabile non est deus.
secundum enim propriam naturam omne corruptibile mutabile. deficit
autem sol quidem corpore lune uelud quidem medius paries
facto et obumbrante et non sinente pertransire nobis lumine
in qua igitur inuenitur corpus lune occultans solem
in tanto eclipsis fit. si autem minus est lune corpus ne
miretis est enim sol a quibusdam quidem dicitur multiplex terre
a patribus autem nostris equalis terre et multociens parua nubes
uelat eum aut et paruus collis uel paries lune uero eclipsis
ex obumbracione terre cum facta xv luna et inuenta fu
erit ex aduerso secundum summum centrum. sol quidem
sub terram. luna uero super terram obumbracionem enim
facit terra et non potest solare lumen illuminare lunam
et inde deficit. autem oportet scire quoniam perfecta est creata luna a cre
atore. scilicet xv. dicebat enim completam generari. iiii. autem

die ut diximus creata est cum sole. anticipauit igitur solem
xi diebus. a iiii. enim die usque xv dies xi sunt. Ideoque
et secundum unumquemque annum xii menses lune xi
diebus deficiunt a xii mensibus solis. qui enim sunt
solis. ccc. lxv. dies habent. iiii. uero adiectis secundum unumquemque
iiii annos .i. dies perficitur qui dicitur bisextus et anni
lune habent dies ccc. lxv. lune autem annus habet dies ccc
liiii. luna enim ex quo genita et renouata fuit au
getur usque quo facta fuit dierum xiiii et dimidium et
quartum. et incipit deficere usque dies xxix et dimi
dium et frangitur fit sine lumine et rursus copulata soli
renouatur et regeneratur rememoratione ferens nostre resur
rectionis. secundum unumquemque igitur annum hos xi di
es tribuit soli. secundum igitur tres annos embolismi mensis
1. inmissimis mensibus unus mensis sit hebreis et anni
ille xiii mensium inuenitur ex adiectione xi dierum
manifestum est. autem quod composita sunt sol et luna et astra et
corrupcioni secundum propriam naturam supposita sunt horum
autem naturam nescimus. quidam igitur aiunt ignem sine aliqua
materia inapparibile esse et aiunt uero extinctum in aere
aiunt transmutari. Zodiacus circulus obliquus est
mouetur diuisus in xii sectiones que uocan
tur zodia .i. animalia. zodium autem unumquodque habet
decanos tres particulos xxx. particula uero habet minu
ta lx. habet igitur celum particulas ccc. lx. quod enim
super terram est hemisperium clxxx. et quod super ter
ram clxxx. domus planetarum sunt scorpio et aries
mercurii thaurus et libra ueneris gemini et uirgo
mar[illegible]s cancer lune leo solis sagittarius et pisces
iouis. capricornus et aquarius saturni. altitudi
nes. aries solis thaurus lune cancer iouis uir
go martis. libra saturni capricornus mercurii
pisces ueneris figure lune sunt. synodus quando ue
nerit in particulam in qua est sol et dicitur generacio cum di
stiterit a solis particulis xv. oriens quando apparuerit
menoydes secundo cum distat particulis lx. dichotomi
cum distat particulis nonaginta amphikurtos secundo
cum distat particulis. clxxx. Secundo autem diximus
primum augmente et secundum deficiente per duos et dimi

manifestu

lxx

particulas clxxx

1. g. eclipti

plena luna lumine secundo cum distat
particulis clxxx.

dium dies ptransit luna singulum zodiaci ai
mal. i. signum.

Aer est elementum tenuissimu humidu
et calidum igne quide ignius. tra aut et aqs
leui respiratonis et uocis. causa incolorantium. sci
licet exnatura. color est no huius lucidum transpa
ribile luminis eni est susceptiuu et gribz sensibz
nrs ministrans. per id enim uidem. audim. olfa
eni susceptiuu coloris et frigiditatis. siccitatis.
et humiditatis eni omnes qui secdm locum sut mo
tus sut sursum deorsum intus extra dextrorsu
sinistrorsum et circularis mot ex se no huius lumie
sed a sole et luna et stellis et igne illuminat et hoc e
q dix scriptura. qm tenebre sup abyssus uoles
ostendere q no ex se aer lum hit sed alia quedam
e subalumis.

Ventus est aute motus aeris sed et locus aeris
e. locus enim uniuscuiusq corporis est eius 9tin
cia. quid aut 9tinet corpa nature aer sut aut lo
ca diuisa. unde hic aeris locus fit ex quibz euenit
[illegible] denominacones huius. xii. aut oms sut. ai
[illegible] unt aut aere uel extinctionem ignis uel
naporem aque calefce e demq aer secdm pprium
quide natura calid. infrigidat aut uicinitate qu
e ad aqm et tram. ut inferiores quide ptes ei frigide st
supiores no calide. uent no e fluxus aeris a locor
pmutacone uni fluit denominacoes aeris. et cet.

Post et aqua

Primum. iii. elemtor est fcura dei. optima a
qua est elmtor humid et frigidum. que et deorsu duc
tile facile effusibile. huius no meminit dna scriptur
dices et tenebre erant sup abyssum et spc dni fere
bat sup aquas. abyssus aute nich aliud e. nisi aqu
multa cui finis incophensibil e hominibz. in pnci
pio aqua sup omne tram redundabit et primum
quide fecit deus firmamtu sepans p medium a
qm que erat sup firmamtu. in medio eni abyssi
aqr firmamtum e. diuina iussione. unde et
firmament dixit. de fi. et stm e cui gra aut sat

firmamentum aqm ds imposuit pp sol et ethe
ris calidissimu feruorem. mox ei post firmame
tu ether expansus e. sz et sol cu luna et stellis eri
firmamento sut et nisi sup iaceret aqua inflam
matu iam utiq esset a calore firmament. deni
iussit ds congregari aquas in 9gregacione un
am. unam aute 9gregationem dicere no sigtat
in uno loco 9gregari eas. Recte enim postea ait
et consistencias aquar uocauit maria. sz simul
et secdm separatas aitg fieri aquas. hic sino sigta
uit Congregate igit sunt aque in 9gregationes
suas. et uisa est sicca. huic duo maria que egypti
circumfluunt. media eni hec duor iacet marium.
illic rubrum. hinc nrm 9stituti sunt diuisi pela
gi. et montes et portus et insulas et sinus diuersor
huius. et littora. et actas. litus no arenosum dicit
acte no petrosus. et de ppinquo pfund locus. s. que
in pncipio mor pfunditate ht. simulit aute et secd
oriente e mare q d indicum. et boreale q dr capsia
sed et stagna huic 9girgata sunt. est et igit occean
quide uelud fluuius quida. circuiens omne tram
de quo dixisse uidet in scptura diuina. qm fluuius
pcedit de paradiso. potabilem et dulcem huius aqua
hinc pbet aqm mari. oim que in mari diu morans
et stans immobil amara fit sole et semp symphoi
bz quod in eis subtilissimu. aut haurientibz unde
et nubes 9sistunt et ymbres fiunt. ptransicola coe
dulcorata aqua. hic occeanus et in. iiii. pncipia sci
licet flumina. uii. diuidit nom uni. physon. hic e
ganges indic et nom scdo. geon. hic e nilus aeth
iopia. in egiptu descendens. et nomen tcio. tygris
et nom. iiii. eufrates. sunt et alia plurima et maxima
flumina quor hec guide iminate euacuant alia
no intra 9sumunt un et omis tra pforabilis e. et
cauernosa uelud qdam uenans huius. pqs ex mari
suscipiens aquas fontem secdm qlitatem igit terre pficit
fontium. aqua fit excolat eni ptium marina aq
et ita dulcoratur si no locus unde fons reddit con
tigit amar uel salsus ad tram et aqua reducitur

coartata autem multociens aqua et erumpta ca
lefit et hinc per se plantarum calide redeunt. aque di
uina igitur iussione hinc ut exeis fontes riui et flu
mina irrigant et montes facti sunt. primo igitur aque
precepit deus educere animam uiuentem pacifica et eum
qui in principio ferebatur super aquas spiritum sanctum renoua
tur erat hominem. Ita enim diuinus ait basilius eduxit animali
tur erat hominem ... et magna ut cete dracones pisces magnus rep
tantes et uolatilia pennata. per uolatilia igitur copu
lantur et aqua et terra et aer ex aquis enim hec facta sunt. Intra
uero cursans et in aere uolant. Sequitur optimum elementum
tum est aqua et primo nisi usu utilissimum. et sordis p
gatiuum. non solum corporis sed et anime si assumpserit
gratiam sancti spiritus.

Terra est unum elementorum et siccum et frigidum
et graue immobile adeo ex non ente ad esse p
ma die deductum. in principio enim ait fecit deus
celum et terram. cuius firmitatem et basem nullus homi
num dicere potuit. Hii enim in aquis aiunt firmam et fi
xam esse eam. ut ait diuinus dauid. qui firmauit ter
ram in aquis. alii uero super aerem. alius uero ait quod fir
mauit terram ex nichilo et rursus diuinorum enarrator
dauid ut ex persona dei conditoris. Ego ait firmaui colu
pnas eius continentiam eius uirtutem columpnas no
minans quod autem ait super maria fundauit eam osten
dit undique circumfusam terre aque naturam. et si se
ipsa et si in aere et si in aquis et si in nichilo dabimus
firmatam esse eam. oportet non recedere pie intelligentie. sed
omnia simul. continuo confiteri et contineri auctoritate con
ditoris. In principio igitur sicut ait scriptura ab aquis terra ne
labatur et instructibus inornata erat deo uero iuben
te aquarum receptacula facta sunt et tunc montes exciderunt et di
uina iussione proprium suscepit ornatum. omnimodis herbis
et plantis pulchra. effecta quibus diuina imposuit uis
sio uirtutem. augmentatiuam et nutritiuam et semi
natiuam. scilicet simul generatiuam. eduxit uero conditore iube
te omnia genera animalium et reptilium et ferarum et iumentorum
et omnia quidem ad hominis oportunum usum. sed ho
rum quidem hec ad escam puta ceruos oues dorcades et que

talia. alia uero ad ministerium puta camelos
boues equos asinos et que talia. alia uero ad io
cunditatem. puta simias et uolucres et picatos
et que talia. sed et plantarum et herbarum he quidem
fructifere et commestibiles. hee uero odorifere et flo
ride ad iocunditatem nobis tribute. puta rose.
et que talia. alie uero ad egritudinum sanati
onem. non est enim neque animal neque planta in qua non
operatione quedam hominum utilitati usui
consentientem conditor imposuit. qui enim
omnia ante generationem eorum nouit sciens
quod in libertate arbitrii transgressor homo esset
et corruptioni traderetur. omnia ad oportunum
suum usum eius que in aere que in terra que in aquis
erant autem ante transgressionem quidem omnia sub
iecta homini erant. principem enim eum con
stituit deus omnium que in terra et in aquis sed
et serpens homini erat assuetus. magis et alius
adherens et delectabilibus et adiunctis motti
bus. Unde per eum pessimam princeps malorum dyabolus
suggestionem primis parentibus inseruit. sed et terra
sponte fructus ferebat ad utilitatem subdi
torum et animalium. Et neque ymber erat neque
hyemps. post transgressionem uero paratus est iu
mentis insipientibus et assimilatus est eis. principi
pali in se ipso communi irrationalem concupi
scentiam rationalis intellectus preparans. et faciens
inobediens diuini conditoris mandato factus est. Insur
rexit autem a conditore in inordinato principi sub
iecta creatura sed et iussum est nunc inutilis est ferarum
usus terrens et ad cognitionem et inuocationem
dei qui nos fecit sensus. sed et spina post transgres
sionem germinata est. extra secundum dominicam annun
nationem post quam conni
tati rose spina in submemorationem transgres
sionis nos ducens propter quam spinas et tribu
los terra emittere nobis condempnata est. quoniam
quidem hec ita sit credendum esse. ex hoc quod et usque
nunc horum permanentia operatur dominus simo.

dixit autem augmentamini et multiplicamini et reple
te terram. speritam autem speciem qui tamen esse terram. a
liis vero prinet habere formam minorem autem et valde
breuior est celo. velud quodam punctus in medio
huius celi dependens set ipsa transibit et altabitur
beatus autem est qui terram hereditabit que enim sanctos
suscepta est terra immortalis est. quis ergo digne in
finitam et incomprehensibilem conditoris sapientiam
ammirabitur vel quis ad decentem gratiarum actionem
deueniet. datoris tantorum bonorum.

Quia vero ex visibili et invisibili creatura con
diturus erat deus hominem secundum propriam ymagi
ginem et similitudinem. sicut quendam regem et prin
cipem omnis terre et eorum que sunt in ipsa consti
stituit ante eum velud quandam regiam in qua
conuersans beatam omnium ditem haberet vitam.
et hec est paradysus dei diuinis manibus in edem pla
tatus gaudii et exultationis vniuerse promptu
arium. edem enim voluptas nominatur vel in
terris. oriente quidem omni terra excelsior positus.
temperato vero et tenuissimo et purissimo aere cir
cumfulgens. plantis semper floridis comatus et bo
no odore plenus. lumine repletus pulcritudine
vniuerse fore et hore sensibilis super excedens intel
ligentia. diuina vero regio et digna ei qui secundum
ymaginem erat dei conuersatio. in quo nullum ir
rationabilium habitabat. solus vero homo diui
narum manuum plasma. in medio vero hu
ius lignum vite deus plantauit et lignum cog
nitionis. lignum quidem cognitionis experienti
am quandam et approbationem et exercitium hominis
obedientie et inobedientie. Ideoque lignum cog
nitionis boni et mali vocatum aut quia virtutem
dabat cognitiuam proprie nature accipientibus
quod bonum quidem erat perfectis. malum autem in
perfectioribus adhuc et concupiscentia auidioribus sicut
solidus cibus. mollibus adhuc et lacte indigenti
bus. nolebat enim qui creauit nos deus solli
citos esse et circa multa turbari modo et curi

osos et prouisiores pro se vite fieri. quod utique et
adam passus est. Cumque gustasset enim cog
nouit quoniam nudus erat et cingulum sibi
ipsi fecit. folia enim ficus cum accepisset est
cum cinctus est. ante gustum enim et nudi
erant vtique et adam et eua et non erubescebant
tales autem inpassibiles. voluit nos esse deus.
inpassibilitatis enim summe hoc est. ad hoc
enim et nos sollicitos vnum opus habentes quod
angelorum est. ymnis laudare incessabiliter et
indeficienter creatorem et eius voluptari
contemplatione et ei suas iactare sollicitudi
nes quod et propheta dauid ad nos enarrauit.
Iacta in domino sollicitudinem tuam et ipse te e
nutriet dicens dominus et in sacris euangeliis
proprios suos discipulos dicens ait. ne solliciti
sitis anime vestre quid manducetis. et corpori
vestro quid induamini. et rursum petite
regnum dei et iusticiam eius et hec omnia
hec adicientur vobis. et ad martham. martha
martha sollicita es et turbaris erga plurima. unum vero est
opus. maria vero optimam partem elegit que non auferetur ab ea.
sedens scilicet secus pedes eius et audiens sermones eius.
vite vero lignum aut lignum operatorem habet
habens vite tributiuam vel his vita dignis
et morti non subiectis solis comestibile. quidam
igitur sensibilem paradysum ymaginati sunt. id est
intellexerunt. alii vero intelligibilem. verumptamen
mihi videtur quoniam sicut homo sensibilis simul
et intelligibilis. sic et quod huius sacratissimum
templum sensibile simul et intelligibile. et
duplicem habens ostensionem. corpore enim in
diuinissima regione et super pulcherrime sicut hystori
ce diximus dictatur. anima vero in sublimiori incor
porali in pulcriori loco conuersabatur deum habens in
habitantem et ferens eum gloriosum operatorium
et eius circum amictus gratiam a solo deo. scilicet qui
solus est dulcissimus. dulcissimo fructu et
contemplationis lasciuiens velud quodam

angłs ꝛ alius ꝛ hac uirtutis qđ utiqꝫ et
lignum uite digne nomiat̃ ē. uitam enī
morte ñ insitam dulcedo diuīe ptīcipatōis
assumntibꝫ tradit· qđ utiqꝫ ꝛ omne lignum
dš creauit. de omni enim ligno ait qđ est
in paradiso escam comedite· ipē enim ē. hoc
omne in quo ꝛ p quem hic omne consistit.
lignum aūt boni ꝛ mali cognitionis ē mł
tiplicˀ contemplatōis dignatio ipā est
aūt ꝓprie nature. sup dignioꝛ quē q̇dem
bona ē. pfcīs ꝛ in diuina contemplatione ā
bulantibꝫ. ex se ipā conditoris magnā
operationem diuulgans hiis qui ñ timēt
casum. ꝓpterea quia ex tempe in hītum qn
dam deuenerunt talis contemplatōis
ñ bona aūt est iunioribꝫ adhuc ꝛ concu
piā audioribꝫ q° ꝓ ī incititudinē eius
que inde melioris ē ꝑmanentie ꝛ ꝓpterea
quia ñdum firmiṫ sunt infixi. in solu
boni amore ꝓprij peuratio corpis ad se ip
sam rethere ꝛ euellere apta nata ē. Ita du
plicem ut estimo diuinū paradisum ꝛ iūꝫ
sči pr̄es tradiderunt. possibile aūt est intelli
gere omne lignum eam· que ex omnibꝫ
creatis diuine uirtutis innascitᵘʳ. ꝛ cogni
tōem sicut ait diuꝰ apłs. Inuisibilia enī eius
a creatione mundi hiis que fcā sunt in
tellecta conspiciuntᵘʳ omniū aūt intelligibił
ꝛ contemplatōem harꝫ ā que sčd nos ē· q̄
uīe· s· constitutionis excelsior ē. sicut ait diuꝰ
dauid. mirabilis fcā ē cognitō tua ex me
hᵉ est ex mea constitutione. fallax aūt hoc
ad eʼ excitaverat nouitᵉ plasmato ꝓ eas q°
diximus eas aut lignum quiđ uite. eam
que ex omnibꝫ sensibilibꝫ innascitᵘʳ diuini
cꝫ ē intelligiam ꝛ eam que ꝑ ipā ad uniuersorꝫ
conditorē ꝛ eam ꝛ gnōnis opatorē. fit ana
gogē· i· reductionē qđ ꝛ omne lignum no
minauit qđ plenum est· ꝛ indiuisibile so

lam boni ferens ptīcipatōem. lignum
aūt cognitionis boni ꝛ mali. sensibilē
ꝛ uoluptuosum cibum· q̇ sčdm qꝰ uidetᵘʳ
apparet q̇dem dulcorat in uitate aūt ī
ptīcipatōe malorꝫ ptīcipantē constituit
ait enim dš· ab omni ligno qꝰ ē in paradyˀ
so esca comedas· ꝑ omnes ut estimo crea
tās in me fcōem anagogice reducans
dicens ꝛ unum fructum boni ex omībꝫ
fructifica me· i· fcōem ꝛ uere uitam· oīa
ī uitam fructificent· ꝛ in eam ptīcipatōē
fac ꝓprie existentie ꝑmanentiā. Ita enim
eris inmortałˀ. a ligno uo cognoscendi bo
num ꝛ malum ñ comederis ab eo· q̇ cum
qꝫ aūt die comederis ab eo· morte moue
mini. naturałˀ enim sensibilis cibꝫ ē· qꝰ ex
nobis subeffluxit· ē repletō ꝛ inuaniū sece
dit ꝛ corruptōem· ꝛ impossibile ē incor
ruptibilem. manere eum qui in ptīci
patione sensibiłˀ cibi fit ꝛ ē.
Ita ḡ intelligibilem subām sub
stituit dš anglos in quo ꝛ omnes qui
sčdm celum sunt ordines· hec enim ma
nifeste intelligibiłˀ ꝛ incorpabiłˀ sunt
natē· Incorporee aūt in quo cōpate de
materie grossitudinē. solus enim uē dš·
inmatialis· ꝛ incorporē ē· amplius aūt
ꝛ sensibile celum ꝛ etiam· ꝛ que horꝫ sunt
in medio· ꝛ hanc quidē familiarē. famili
aris enim ē deo rōnałˀ natura ꝛ solo intel
lectu comprehēsibiłˀ aliam uo omni fari
am a longe existentem ut sub sensum. s.
cadentē oportebat aūt ex utrisqꝫ mixtio
nem fieri. maioris sapīe. cognitōem· ꝛ
circa naturas genātōis ut ait diuꝰ gg·
ueld quēdam copulam uisibiłˀ ꝛ inuisi
biłˀ nē. hᵉ aūt· i· oportebat. dixi condito
ris ostendēs consilium. hi enim ius ēt
lex ē. decentessima ut ꝛ nulli plasmato

n figulo quid me fecisti ita. potestatem
enim h[abe]t figulus ex eodem luto diu[er]sa co(n)
ferre uasa. i. construere in ostensionem
sue sap[ient]ie. Quia g[itur] hec ita h[ab]ebant ex uisibi
li et inuisibili na[tur]a. condit hominem p[ro]priis
manib[us] sec[un]d[u]m ymaginem et similitudi
nem. ex t[er]ra quidem corp[us] plasmat. animam
a[u]t[em] r[ati]onalem et intelligibilem p[er] familia
rem p[ro]p[ri]am insufflationem. dans ei q[uod] utiq[ue]
diuinam ymaginem dicim[us] nanq[ue] q[uo]d e[st] s[ecundu]m
ymaginem intellectuale significat. et arbitrio
libere p[er] se potestatiuum q[uo]d a[u]t[em] sec[un]d[u]m simi
litudinem uirtutis. sec[un]d[u]m q[uod] homini possib
le e[st] similitudinem. simul a[u]t[em] corp[us] et anima
plasmata e[st]. n[on] hoc quidem prius illa u[er]o po
sterius sed origenis deliratones. fecit g[itur] d[eu]s
hominem innocentem rectum uirtuosum
si[ne] tristicia si[ne] sollicitudine omni uirtute
decoratum. omnib[us] bonis comatu[m]. ue
lud q[ue]dam mundo sec[un]d[u]m in magno p[ar]uu[m]
angl[orum] alium adorantem mixtu[m]. co(n)sid[er]a
t[or]em inspectorem uisibil[is] creationis doctorem
intelligibil[is]. regem eor[um] que sunt s[ub] sup
t[er]ram. rectum deu[m] t[er]restrem. et celestem tempora
lem et inmortalem. uisibilem et intelligibilem
medium magnitudinis et humilitatis
eundem sp[iritu]m et carnem. sp[iritu]m p[ro]p[ter] gr[ati]am carnem
p[ro]pter elationem. hoc q[ui]dem ut maneat et glo
rificet creatorem. benefactorem. illud u[er]o ut pa
tiat[ur] et patiens summe memoret[ur] et ca
stiget[ur] magnitudine largitionis honora
tum al[ius] hic dispensat h[ic] est in p[re]senti ui
ta et alio transituru[m] in s[e]c[u]lo futuro et q[uod]
finis e[st] misterii ad dei intuitu[m] deificand[us].
deificatum a[u]t[em] p[ar]ticipatione diuine il
luminationis et n[on] in diuina[m] t[ra]nslatum
sub[stanti]am. fecit a[u]t[em] eu[m] natura[m] inpeccabilem.
inpeccabilem a[u]t[em] inquio n[on] ut n[on] suscepi
entem peccatum. solus enim d[eu]s peccati e[st] insceptiu

bil[is]. s[ed] n[on] in natura peccare h[abe]ntem. in electione
u[er]o mag[is]. s[cilicet] potestatem h[abe]ntem manere et
p[ro]ficere in bono diuinam coop[er]antem gr[ati]am.
simil[ite]r et u[er]ti ex bono in malo fi[eri]. d[e]o p[er]mit
tente. p[ro]p[ter] lib[eru]m arbitrium. n[on] uirtus est fit.
q[uod] ui fit. quid e[st] anima. a[nim]a g[itur] e[st] sub[stanti]a ui
uens simplex et incorporea corp[or]alib[us]
oc[u]lis sec[un]d[u]m p[ro]p[ri]am na[tura]m inuisibilis. in
mortal[is] r[ati]onalis et intellectual[is]. infigura
bilis organico utens corp[or]e. et huic uite
et augmentationis et sensus et g[e]n[er]ationis tribu
tiua n[on] aliud h[ab]ens p[re]t[er] se ip[s]am intellect[um].
s[ed] p[ar]tem sui ip[s]ius purissimam sic[ut] enim
oc[u]l[u]s in corp[or]e. ita in anima e[st] intell[ectu]s. ar
bitrio lib[er]a e[st]. uoluntatiua et op[er]atiua.
u[er]tibilis. i. uoluntate u[er]tibil[is]. q[uonia]m et creabil[is].
omnia h[ec] ex eius qui co(n)didit ea in gr[ati]a
suscipiens ex q[uo] et e[ss]e et na[tur]a ita e[ss]e suscepit.
incorp[or]alia a[u]t[em] et inuisibilia. et infigurabi
lia sec[un]d[u]m duos modos. Intelligimus
hoc q[ui]dem sec[un]d[u]m sub[stanti]am. h[ic] u[er]o sec[un]d[u]m gr[ati]a[m].
et h[ic] quidem na[tur]a essentia. hec u[er]o ad materie gro
ssitiem dicunt[ur]. g[itur] quidem in d[e]o na[tur]a. in angelis a[u]t[em]
et demonib[us] et animab[us] gr[ati]a et ut ad ma
terie grossitiem dicit[ur] corp[us] e[st]. q[uod] tripli[citer] e[st] diuisi
uum sec[un]d[u]m q[uod] h[abe]t longitudinem et latitudi
nem. et p[ro]fund[um]. s[cilicet] grossitiem. omne u[er]o corp[us] ex
.iiii. elem[en]tis consistit. animaliu[m] u[er]o corpora
ex .iiii. humorib[us]. oport[et] a[u]t[em] scire q[uonia]m .iiii.
elem[en]ta sunt. s[cilicet] t[er]ra sicca et frigida. aq[ua]
frigida et humida. aer calid[us] et humid[us].
ignis calid[us] et siccus. simil[ite]r et humores.
.iiii. p[ro]portionem h[abe]ntes cum .iiii. elem[en]tis.
nigra colera que h[abe]t p[ro]portionem cum t[er]ra.
sicca enim e[st] et frigida. flegma p[ro]portionem
h[abe]t cum aq[ua]. frigidum enim e[st] et humid[um].
sanguis p[ro]portionem h[abe]t cum aere. humi
d[us] enim et calid[us] e[st]. rubea bil[is] p[ro]portionem h[abe]t
cum igne. calida enim e[st] et sicca. fruct[us]

g̃ ex elementis consistunt humores u̇o ex
fructibꝫ. animalium u̇o corpora ex hu
moribꝫ. ⁊ in eadẽ resoluuntur. omne enim
compositum in eadẽ resoluitur ex qbꝫ ꝯ
positum ẽ. oportet scire qm̃ homo ⁊ ina
nimatis communicat ⁊ irronalibꝫ ꝑ
ticipat uita ⁊ rõnalium suscipit intel
lectũ communicat enim inanimatis q̇
dẽ sc̃m corpꝰ ⁊ contrõnẽ que ẽ ex .iiii. ele
m̃tis. plantis u̇o ⁊ sc̃dm hec ⁊ sc̃dm uir
tutẽ q̃ ẽ sc̃dm nutritiuam ⁊ augmentatiuã
uirtutẽ. irronalibꝫ aũ ⁊ in hiis q̇dem ⁊ in
sup sc̃dm appetitum .i. iram ⁊ concupiscẽ
⁊ sc̃dm sensum ⁊ sc̃dm uoluntarium in
petum motũ. sensꝰ g̃ sunt .v. uisꝰ auditꝰ
odoratꝰ gustꝰ ⁊ tactꝰ. motꝰ aũ qui sc̃dm in
petũ est. ad locum m̃sibile ⁊ mobile. toci
corpis ⁊ uocatiõ ⁊ respiratiõ hec enim in
nob̃ sunt facẽ ⁊ ñ facere. copulatꝰ aũ rõ
nale incorpis ⁊ intellectualibꝫ naturis
excogitãs ⁊ intelligens ⁊ iudicans singlã
⁊ uirtutes ꝑsequẽs ⁊ uirtutũ autẽ pietatem
amplectens. Jdq̃ꝫ ꝑuus mund̃ homo est.
oportet aũt scire qm̃ q̃ꝑtia quidẽ corpꝰ
soliꝰ sunt incisio ⁊ fluxꝰ ⁊ transmutatio.
transmutatio quidẽ que ẽ sc̃dm q̃litatẽ .s.
caliditatẽ ⁊ frigiditatẽ ⁊ quecumq̃ sunt
talia. fluxꝰ aũt qui ẽ sc̃dm eleuationem. eua
cuantur enim sicca ⁊ humida ⁊ sp̃s quoꝝ in
digito repletõe quare naturales sunt pas
siones ⁊ fames ⁊ sitis. ꝓprium u̇o anime ẽ
pietas ⁊ intellia. communes u̇o anime ⁊
corpis sunt uirtutes. hiitibꝫ ⁊ hiis ad ani
mam relõnẽ uelud anime ꝯtente corpe.
oportet cognoscẽ qm̃ rõnalis natura ꝑtici
pat irronalis diuiduntur enim uirtutes aĩe
in irronale ⁊ rõnale. Jrronales u̇o due s̃
ꝑtes hec quidẽ inobediens ẽ rõni .s. ñ sua
detur rõne. illa u̇o obediens ẽ ⁊ ꝑsuadibilꝰ

rõne g̃ inobediẽs quidꝰ ⁊ uiui u̇o ꝑsuadetur
rõe ẽ zodic .i. uitale. q̃ ⁊ pulsatiuum uo
catur ⁊ sciatiuum sꝫ ⁊ generatiuum ⁊ pla
tatiuum ⁊ q̃ nutritiuum uocatur. sꝫ aũ
ẽ ⁊ augmentiuum q̃ ⁊ plasmat corpa. hec
enim ñ rõe gubnantur. sꝫ nã. obediens
u̇o ⁊ ꝑsuasibile rõne diuiditur in concu
piam ⁊ iram. Vocatur aũt coit irronalis
ps aĩe passiuũ ⁊ appetitiua. oportet aũt
cognoscẽ. qm̃ ꝑsuasibilis ptis rõe ẽ ⁊ q̃
sc̃dm impetum uoluntarii motus. oportet
scire qm̃ rete hec quid sunt bone. hec u̇o
sunt male. Expectatꝰ g̃ bonum concu
piam constituit ꝑsens bonum u̇o leti
ciam. sili aũ expectatum malum timorẽ. ꝑ
sens u̇o tristitiam: oportꝫ scire qm̃ bon
hic dicentes ul' q̃ ue bonum ẽ. ul' q̃ ui
detur bonum dicimus. similiter u̇o ⁊ malu.

Leticiatur hec quidẽ
sunt animales. hec u̇o corpales ⁊
animales quidẽ sunt q̃cumq̃ꝫ sunt so
lius anime ipsius sc̃dm se ipsam quecumq̃ꝫ s̃
circa disciplinas ⁊ contemplatõem. cor
porales u̇o sunt q̃ cum communione
anime ⁊ corpis fiunt ⁊ ꝓpterea corpales
uocantur q̃cumq̃ꝫ circa cibos ⁊ coitꝰ ⁊ que
talia sunt. solius aũ corpis nequaqm̃ in
ueniet quis leticias. rursus leticiatꝰ hec
quidẽ sunt u̇e. hec u̇o sunt m̃daces ⁊
que q̇dem m̃tis .i. anime solius sc̃dm
doctrinã ⁊ contemplatõem sunt. que
u̇o cum corpe sc̃dm sensum sunt ⁊ earꝫ
que cum corpe s̃ leticiarꝫ. hec q̇dem s̃
naturales simlr ⁊ necẽe sine qbꝫ uiuẽ im
possibile ẽ. ut nutritiue. indigentiẽ re
pletiue ⁊ indumenta necẽa. alie u̇o na
turales quidẽ sunt ñ necẽe u̇o. ut q̃
sc̃dm naturam ⁊ sc̃dm legem mixtiones
hec enim in ꝑmanentiã q̇dem totius

gnis conferunt possibile autem est et si
ne eius inuigilitate uiuere. alie uero
nec necessarie sunt neque naturales ut ebrie
tas luxuria et plenitudo utilitatem ex
cedentes. neque enim inconstantiam uite
nostre conferunt neque in successiones ge
neris. sed et nocent. eum ergo qui secundum deum
uiuit oportet necessarias simul et naturales
pertransire. in secundo uero ordine naturales
non necessarias ponere. que cum decenti tempore
et modo et mensura fientes. alias autem om
nino oportet renuere. bonas autem leti
tias oportet estimare eas que non sunt
complete cum tristicia. neque plenitudinem
inferunt. neque altius nocumenti sunt gra
uie. neque mensuram excedunt. neque as
tudiosis operibus nos abstrahunt. miseros
uel seruos constituunt. et cetera.

Tristicie uero species sunt .iiii. accidia
achos. inuidia. misericordia. accidia ergo est
tristicia aggrauans. achos uero est tristici
a uocem auferens. inuidia est uero tristici
a malienis bonis. misericordia uero est tristicia
malienis malis. et cetera.

Diuiditur autem et timor in sex. in seg
nitiem. in erubescentiam. in uerecun
diam. in amminicationem. in stuporem. in
agoniam. segnities ergo est timor future
operationis. erubescentia uero est timor in
expectatione conuicii. optima autem est hec
passio. uerecundia uero est timor in turpi
actu. nec hoc uero inseparabile est ad salutem.
admiratio uero est timor ex magna y
maginatione. stupor uero est timor ex in
assueta ymaginatione. agonia uero est
timor periculi. scilicet pro infortunium timentes
enim infortunia actionis agonizant.
Ira uero est feruor eius qui
circa cor est. sanguinis exuaporatione

fellis. uel returbationem fiens. Ideo et fel
dicitur. et fellea. est autem quando ira est et desiderium
uindicte. iniusticiam enim passi uel esti
mantes iniusticiam pati. irascimur.
et fit tunc mixta passio ex concupiscentia et
ira. species autem ire sunt tres. ira que uocatur
fel. et mania et cotus. id est furor. Ira enim
principium et motum. ira et fel uocatur.
mania uero est fel permanens. scilicet memoria
mali. dicitur autem amanendo et a memorie tra
dendo. cotus autem. id est furor est ira obseruans
tempus in uindictam. dicitur autem cotus a ristea
abiniacendo. est autem ira id quod audax
est irritis. uindex concupiscentie. cum e
nim concupiscimus quid et prohibemur
ab aliquo irascimur aduersus eum ut
iniusta passi mente. scilicet iudicante dignum
angustia. quod factum est in eius custodie
tibus secundum naturam et ordinem est principium.
eius autem qui non suadetur ratione est angen
tatiuum nutritiuum generatiuum uita
le quod pulsuale uocatur. autem naturale au
gmentatiuum quidem et nutritiuum quidem
et generatiuum. uitale et cordium autem pulsu
ale nutritiue ergo uirtutes sunt .iiii. attrac
tiua que attrahit cibum et non permittit
illum confestim expelli. contentiua.
que continet cibum. alteratiua que al
terat cibum in humores. expulsiua que
superfluitates parum expellit et emit
tit. oportet uero scire quoniam earum que secundum
alia sunt uirtutum. hee quidem sunt anima
les. alie uero naturales. alie uero et otice
uitales. et animales quidem sunt que sunt
secundum electionem. scilicet is qui secundum impetum
est motus est sensus. motus autem qui est
secundum impetum est. que secundum locum est.
mutatio et mobilitas totius corporis et
uocis emissio et spiratio. In nobis enim

y

est facere hec. et non facere. natura
les autem et zotice sunt inuoluntarie. et
naturales quidem sunt nutritiua
et augmentatiua et spermatica. zotica uero
est que pulsatiua est. hee enim et uolentes et
nolentes operantur. etc.

Ymaginatiuum est uirtus
uitonalis anime. per sensus operans que
dicitur sensus. ymaginabile uero et
sensibile est quod ymaginationi in
cidit. uel subiacet. ut uisus quidem est
prima uisibilis uirtus. uisibile uero quod
subiacet uisui. lapis forte. uel quid ta
lium. ymaginatio uero est passio uito
nalis anime. que ab ymaginabili ali
quo fit. fantasma uero est passio ma
nis. que inuitonabilibus anime aut
lo facta ymaginabili. organum autem
ymaginatiuum est anterior uenter ce
rebri.

Sensus est uirtus anime suscepti
ua. materiarum. scilicet cognoscitiua.
sensus. et dicuntur organa. id est membra per
que sentimus sensibilia uero que sen
sui subiacent. sensitiuum uero animal
quod habet sensus. sunt autem sensus quinque
similiter et organa. v. primus sensus est
uisus. organa uero uisus sunt qui ex
cerebro sunt nerui et oculi. sentit autem ui
sus. secundum primam quidem rationem colo
rem. dinoscit autem cum colore et coloratum
corpus et magnitudinem eius. et formam
quidem et locum ubi est. et interuallum quod
est in medio et numerum et motum et statio
nem. et asperum et leue et equale et inequale.
et acutum et obtusum et consistentiam
sine aquosa est siue terrestris. scilicet humida uel sic
ca. secundus sensus est auditus. uocum et soni
tuum existens sensibilis. dinoscit autem

eorum acumen et grauitatem et lenitatem. et
asperitatem et magnitudinem. organa
uero eius sunt nerui qui ex cerebro. qui
molles et aurium constructio. solus autem
homo et simia non mouent aures. tertius
autem sensus est odoratus. qui fit quidem per
nares remittens uapores ad cerebrum.
finitur autem ad fines anteriorum et lenium
uentriculorum cerebri. autem sensiua et sus
ceptiua uaporum. uaporum autem generalissima
differentia est. bonus odor et malus odor et
quod medium horum quod neque bene neque
male est olens. fit autem bonus odor ex hu
moribus qui in stomachis corporibus certis
sime digestis. medium uero media dis
positio indigestis. non uel nequaquam diges
tis malus odor fit. quartus sensus est
gustus. est autem saporum susceptiuus. id est
sensibilis organa autem eius lingua. et ei
plusquam quam et palatum in quibus sunt
hii qui a cerebro feruntur nerui dila
tati et renuntiantis duci ea que facta fit
susceptionem. scilicet sensuum que uero uo
cantur gustatiue qualitates saporum sunt hee.
dulcedo acredo ponticitas. stipticitas a
maritudo. salsitas unctuositas. uisco
sitas. horum enim est gustus cognosciti
uus. aqua uero sine qualitate est. secundum has
qualitates nullam enim harum habet ponticu
tas uero intensior super habundantia
haustitatis. V. uero sensus est tactus. qui
et communis est omnium animalium. hic
fit a cerebro missis neruis ad totum
corpus. hic et alia sensus organa tactus
habent sensum. supponitur autem tactatiui
calidum et frigidum. molle et durum uis
cosum et aridum graue et leue. per solum
enim tactum hee cognoscuntur. communi
a uero tactus et uisus sunt. asperum et le

ue et siccum et humidum et grossum et
subtile sursum et deorsum et locus et
magnitudo cum fuerit talis ut secundum
unam eorum immissionem tactus con
prehendatur et densum et rarum et rotun
dum cum fuerit paruum et alie quedam
figure. similiter autem et appropians corpus sentit.
cum memoria autem et mente similiter autem et
numerum usque duo uel tria cum hec par
ua sint et facile comprehendantur. hec autem
magis tactu uisus suscipit. oportet sci
re quoniam unumquodque aliorum organorum
sensuum duplicem conditor construxit
ut uno leso alius impleat usum. du
os enim oculos et duas aures et duo fora
mina naris et duas linguas sed in quibus
dam animalium diuisas ut in serpen
tibus. in homine uero unitas. tactum uero
in toto corpore preter ossa et neruos et ungues
et cornua et pilos et alia talia. quedam
oportet scire quoniam uisus quidem secundum
rectas lineas uidet. odoratus uero et audi
tus non secundum rectam solum sed undique. tac
tus autem et gustus non secundum rectam neque undi
que cognoscunt sed tunc solum cum ipsis
appropinquauerint propriis sensibilibus.

Excogitatiui
uero sunt iudicia compositiones
et intellectus et actus et occasiones et fuge
actionum. proprie uero intellectiue intelligi
bilium et uirtutes et doctrine et artium
rationes et consiliatiuum et electiuum. hic
autem est id quod somnia nobis futura
ora deo denuntiat quam solam diui
nationem pythagorici dicunt esse he
breos sequentes. instrumentum autem et hic medi
us uentriculus cerebri et animalis spiritus
qui est in ipso.

Memoratiuum autem est me
morie et rememorationis promptua
rium. et causa memoria enim est fanta
sia derelicta ab aliquo sensu secundum ac
tum apparente uel coaduatio sensus et
intellectus. anima enim sensibilia quidem
per sensus suscipit id est sentit et fit opinio. in
telligibilia uero per intellectum et fit in
telligentia. cum igitur typos eorum que o
pinatus est et eorum que intellexit custodit
memorari dicitur. oportet autem scire quoniam
intelligibilium susceptio non fit ni
si ex disciplina uel naturali ingenio.
non enim ex sensu. nam ex sensibilia
eiusdem secundum seipsa memorie comme
dantur. Intelligibilium uero si quid quidem
didicimus memoramur. substantie uero ea
rum memoriam non habemus. rememo
ratio uero dicitur memorie deperdite ob
liuione restitutio. obliuio autem est memo
rie ablatio. igitur fantasticum quidem id est
ymaginatiuum per sensus suscipiens fanta
sias tradit excogitatiuo et discreti
uo. idem enim sunt utraque quod suscipi
ens et diiudicans transmittit memo
ratiuo. organum autem memoratiui est
posterior uentriculus cerebri quem paren
kefalida uocauit et animalis spiritus quidem
est in eo.

Rursus autem diuiditur rationale
in interius dispositum sermonem et
prolatum. est autem interius dispositus qui
dem sermo motus anime excogitati
uo fiens sine aliqua enuntiatione.
Unde multotiens et silentes sermonem
totum apud nosmetipsos pertransimus
et in somniis disputamus. secundum hoc
maxime rationales omnes sumus. Ete
nim qui a natiuitate sunt muti uel
qui propter aliquam egritudinem et passio

nem uocem ammiserunt. in homini
rationales sunt. platus uero sermo in uo-
ce et in sillabis operationem habet. qui per
linguam et os profertur sermo. Ideoque
platiuus dicitur. est autem annunciatiuus
intellectus secundum hunc et locutiuus autem dici-
tur et cetera.

Passio equiuoce dicitur. dicitur enim pas-
sio et que corporalis est. ut egritudines
et cetera. dicitur rursus passio et que anima-
lis est. concupiscentia et ira. est autem communiter
quidem et generaliter passio animalis
quam sequitur uoluptas uel tristici-
a. sequitur autem passionem tristicia. et non
ipsa passio est tristicia. insensibilia enim
patientia non dolent. non igitur passio est dolor
sed passionis sensus. uel sensibilitas.
oportet autem hanc dignam ratione esse. sed
magnam ut sensui subiaceat. ani-
malium autem passionum terminus uel
diffinitio est hec. passio est motus appe-
titiue uirtutis sensibilis uel sensatus.
in ymaginatione boni uel mali. et a-
liter passio est motus irrationalis anime
uel animi. per susceptionem boni uel ma-
li. susceptio enim boni concupiscentiam mo-
uet. suspitio uero mali iram. generalem autem
sed communiter passionem ita definiunt.
passio est motus ex alio in aliud. operatio
uero motus effectiuus. affectiuum autem
dicitur quod ex se ipso mouetur. Itaque et i-
ra operatio quidem est irascibilis partis
anime. passio uero est duarum partium
anime. et adhuc totius corporis cum
ab ira uiolenter ducatur ad operationes
ex alio factus est motus qui dicitur pas-
sio. sed secundum alium modum operatio
passio dicitur. nam operatio quidem est qui
secundum motus naturam. passio uero que
preter naturam. secundum hanc igitur rationem
operatio passio dicitur. cum non secundum naturam
mouetur. siue ex se ipso siue ab alio. cor-
dis igitur quidem secundum pulsus est motus
naturalis existens. operatio uero est qui
uero secundum saltus est inmoderatus exi-
stens et non secundum naturam passio est et non
operatio. non omnis autem motus passiuum
passio uocatur. sed qui sunt uehementio-
res et in sensum procedentes. qui enim par-
ui sunt et insensibiles non dum pas-
siones sunt. Oportet enim habere passi-
onem et magnitudinem dignam ratione. I-
deo adicitur in diffinitione passionis motus
sensibilis. parui enim motus latentes
sensum non faciunt passionem. oportet
autem scire quoniam natura anima duplices
habet uirtutes. has quidem cognitiuas il-
las uero zoticas uel uitales. et cogniti-
ue quidem sunt. intellectus mens opinio
ymaginatio sensus. zotice uero sunt. sed
appetitiue consilium et electio. ut autem ap-
tius fiat. quod dicitur subtilius dicamus
ea que sunt de hiis et primum quidem de
cognitiuis dicamus. igitur de magnitu-
dine quidem in sensu sufficienter. Iam in
om superioribus dictum est. per sensum igitur in anima con-
stituitur passio. que uocatur ymagi-
natio ex ymaginatione uero fit opinio.
deinde mens diiudicans opinionem.
siue uera est siue falsa iudicat ueritatem.
unde et mens dicitur a metiendo. et excogi-
tando et diiudicando. Quod igitur iudica-
tum est et determinatum. uere intellectus dicitur. aliter autem
oportet cognoscere quoniam primus quidem
motus intelligentia dicitur. que uero circa
aliquid est intelligentia uocatur. que intentio
permanens et figurans animam ad
id quod intelligitur. excogitatio uero meo

dem manens. et se ipsam examinans.
et diiudicans. frenesis nominatur. frene
sis autem dilatata facit cogitationem. i.
endyatentum intus. i. dispositum ser
monem nominatur quem determinantes
dicamus motum anime plenissimum
in excogitatio fientem sine aliqua enun
tiatione explatum sermonem autem
pervenire per linguam enarrativum. Et
diximus ergo de cognitivis virtutibus di
cemus et de zoticis. scilicet appetitivis. opor
tet scire quoniam anime inserta est. natura
liter virtus appetitiva eius quod secundum naturam
est. et omnium que substantialiter naturam assistit
contentiva que vocatur voluntas. et
nam substantia quidem esse et vivere et moveri
secundum intellectum et sensum. appetit propriam
familiarem concupiscens naturalem et
plenam permanentiam et plenam essentiam.
Ideoque et sic determinat hanc naturalem vo
luntatem. thelima. i. voluntas est ap
petitus rationalis et vitalis. ex solis dependens
naturalibus quare thelisis. i. voluntas
quidem est ipse naturalis et vitalis et rationa
lis appetitus omnium nature. constitu
tivorum simplex virtus qui aliorum enim
appetitus non existens. naturalis non dicitur
voluntas. voluntas autem est qualiscumque
naturalis thelisis. i. voluntas. scilicet natura
lis et rationalis appetitus alicuius rei. Consta
inmaceret quidem hominis anime virtus
rationalis appetendi. cum ergo naturaliter
motus fuerit ipse rationalis appetitus ad
aliquam rem dicitur bulisis. i. voluntas est
appetitus et desiderium cuiusdam rei natura
lis. dicitur bulisis. i. voluntas et in hiis
que sunt in nobis et in hiis que non sunt
in nobis hoc est impossibilibus et possibili
bus volumus enim multotiens forni

cari vel sobrii esse et dormire vel quid
talium. et hec eorum sunt que sunt in no
bis. et possibilia volumus autem et reges
esse. hoc non est eorum que sunt in nobis.
volumus autem fortassis et numquam mori.
vocatum impossibilium est. est autem bulisis
enim. i. voluntas finis. non eorum que ad
finem. Igitur finis est quidem volun
tabile. ut regem esse. ut sanum esse ad
finem autem est quod consiliabile est. scilicet modus
per quem debemus sani esse. vel regnare
deinde post consiliationem. bulisim.
i. voluntatem inquisitio et scrutatio
et post hec si ex hiis que in nobis sunt est. fit
consilium. scilicet consiliatio consilium
autem est appetitus inquisitivus. de hiis que
in nobis sunt. rebus fiens. consiliatur e
nim si debet pertractare rem vel non. deinde
iudicat quod melius et dicitur iudicium.
deinde disponit et amat et ex consilio
iudicatum est et revocatur sententia. si enim
iudicet et non dispositus fuerit ad quod
iudicatum est. scilicet non diligat. id non dicitur
sententia. deinde post dispositionem
fit electio. electio autem duobus propositis eli
gere hoc pre alio. deinde impetum facit
ad operationem et dicitur impetus. deinde
utitur et dicitur usus. deinde cessat ab ap
petitu. post usum igitur in irrationabi
libus quidem appetitus fit alicuius
et confestim impetus ad operationem.
Irrationalis enim est appetitus irrationa
lium et aguntur a naturali appetitu.
Ideo neque voluntas dicitur irrationalium
appetitus neque consiliatio. voluntas
enim rationalis est. et libi arbitrio natura
lis appetitus. in omnibus autem rationali
bus entibus dicitur ducitur. magis natu
ralis appetitus quoniam ducit libero arbitrio

enim ⁊ cum rõne mouetur quia cõ
iugate sunt ⁊ cognoscitiue ⁊ uitales
uirtutes in eodem libero ar. g appetit
⁊ libere arbitrio inquirit ⁊ scrutatur
⁊ libe arbitrio iudicat ⁊ libe ar. dispo
nit ⁊ libere arbitrio eligit ⁊ libere ar.
impetum facit ⁊ libere ar. agit. operatur
semp in hiis que secdm naturam sunt
oportet aut scire qm in deo uoluntate
quidem dicimus electõe aut principalr
n̄ dicimus. n̄ enim consiliatur ds. ig
norantie enim est consiliari de eo enim
quod ignoscitur nullus consiliatr. si a
est consilium ignorantie omnino ⁊ c
so. ds autem omnia noscens simplr
n̄ consiliatur. neq; uero in diuina ani
ma dei inquirimus consilium uel electõe
non enim hūit ignorantiam. sicut n̄
hūit ignorantiam ⁊ si enim ignorantis
future nature erat. sz tn̄ secdm ypostasim
sim unita deo ubo omnium cognitio
ne hebat non gra. sz ut dictum e. xp eam.
que secdm ypostasim unionem. idem
enim erat ⁊ ds ⁊ homo. ideo neq; snīa
lem uoluntate hebat. uoluntate enim
hebat naturalem. simplice eam que
in omnibz ypostasibz hominū simplr
considatur. snīam aut. s. quod thelito.
i. uoluntabile n̄ hebat. scā eius anima
diuine eius uoluntati contrarium.
neq; aliud preter diuinam eius uolun
tatem. snīa enim cōditur simul cum
ypostasibz preter quam in ecce ⁊ simpli
ci ⁊ incomposita ⁊ indiuisibili trinitate
⁊ deitate. illic enim ypostasibz n̄ in toto
diuisis ⁊ distantibz. neq; quod uolun
tabile uel uoluntas diuiditur. ⁊ illic
quidem quia una e natura. una ⁊ na
lis uoluntas. quia uō ⁊ ypostaseos ⁊

distabiles sunt. unum est ⁊ quod uo
luntabile ⁊ unus est motus. trium y
postasium. i. psonar. In hominibz aut
quia natura quidem una e. ⁊ una ⁊ na
lis uoluntas. quia uō ypostaseos sepa
te sunt ⁊ distant ab inuicem. ⁊ secdm locū
⁊ tempus. ⁊ secdm eam que ad res e. dispo
sicionem ⁊ secundum alia plurima. h g
differentes sunt uoluntates ⁊ snīe. in dno
aut nro ihu xpo quia quidē sunt differen
tes. nature differentes sunt. ⁊ uoluntates
naturales siue deitatis ⁊ humanitatis.
i. uoluntatiue uirtutes. quia uō una
ypostasis. ⁊ unus uolens unum ⁊ qd uo
luntabile. s. gnomico. i. snīatiua uolū
tas humana. sua uoluntate se sequte
s. diuina suam uoluntate. ⁊ hec uole
te que diuina ei uoluntas uolebat
uelle eam oportet aut scire qm qd aliud
quidem e thelisis aliud uō bulisis ali
ud thelito ⁊ aliud thelicon. uoluntas
dr duobz modis. uno quid modo uo
luntas quidē est ipa quidē uirtus sim
plex uolendi. ⁊ dr apud grecos thelisis.
alio uō modo est uoluntas que circa
quid thelisis. ⁊ dr apud grecos thelisis
i. bulisis. thelicon. i. uoluntabile est
que supposita est prime uoluntati res.
s. quod uolumus puta mouetur appe
titus ad cibum. quid simplr quid ap
petit motus uoluntatis rōnalis. the
lisis uoluntas e. appetitus aut qui ad
cibum. uoluntas e secdm significatum. ip
se aut cibz thelisis. i. uoluntabile est.
thelicon. i. uoluntatiuum aut est qd
ht uoluntatiuam uirtutē. puta hō
thelon. i. uolens aut ipse qui utitur uo
luntate. s. secdm primum significa
tum. sciendum aut est quod uoluntas

Voluntatiuū

cum secdm primum sigtatum e. dicitur
uirtutem uoluntatiuam que dr uo
luntas naturalis qnz au significat the
lito. uolutitabile z dr thelima .i. uolu
tantas sinalis.

Oportet scire qd omnes p dce uirtu
tes z cognoscitiue z uitales z ales
z artificiales opationes dur. opatio e
nim e naturalis. uniuscuiusqz sube uirt
z mot z rurs opatio est. naturalis omis
sube innatus motus. Vnde manifestu
qm quorz suba eadem horum z opatio
eadem. quorz aut nature differentes horz
z opationes differentes possibile enim
subam expte ee naturali opatione. o
patio rursus est naturalis manifesta
tiua uniuscuiusqz sube uirtus z rurs ope
ratio est naturalis. z prima semp mob
lis uirtus anime intellectual. hec e sep
mobilis eius ro. naturalr abissa sem
per irrigata z rurs opatio est natural
uniuscuiusqz sube uirtus z motus. qua
sive solu quod e non ens dur aut opa
tiones z gestiones actus. ut loqui. am
bulare. comedere. bibe. z que talia. s
z passiones naturales multocies opa
tiones dur. puta fames sitis. z queqz
talia. dr au opatio z opus uirtutis.
z greci apothelisma dnt. dupliciter aute
dr uirtute z opatione. dicimus eni pu
erum lactantem uirtute gramaticum
ht enim aptitudine p disciplina fieri
gramaticum z uirtute gmatice z opati
one. opatoe quide quia ht sciam gma
tice. s. uirtute uo qm pot exponere. n
opatur a expositionem. dicim rurs
opatoe gmaticum. qm opatur. s. ex
ponitur; nunc oportet g scire qm scds
mod communis e. eius qd uirtute z ei

qd opatione. scds quidem eius quod
uirtute. primus au eius qd opatone. o
patio nature est prima z sola uera que
pse eligibilis. s. ronalis z liba arbitri
o uita z eius que secdm nos spei consti
tutiua qua primates dnm nescio
qlr eum dm humanatum dnt. opa
tio est nature motus effectiue. effecti
uum au enim dicitur qd ex se ipsa mo
uetur. z cetera.

Quia uo inuoluntarium
in actu aliquo est. s; z id quod no
estimatur inuoluntariu in actu qdā
e. multi au quidem. z qd uere e inuo
luntarium. n solum in patiendo s; z
in agendo ponunt. oportet scire qm
actus opatio ronalis actus au seqr.
laus ul uituperatio. z hu quide eorz e
delectatione. hu uo cum tristitia a
guntur. s; hu quide eorz sunt eligibi
les agenti. hu au fugibiles z eligibiliu
um hu quide semp eligibiles. hu uo
secdm quodam tempus. similr z fu
gibilium. z rurs hu quide actu mia;
consequitur. hu au indulgentia digi
hntur. hu au odio hentur. z puniunt
g uoluntariu quidem omnino seqr.
laus ul uituperato. z ca delectatione a
gi z eligibiles esse actus agentibz ul
semp uel tunc cum agunt inuolun
tariu au uel mia uel indulgentia di
gnum estimati. z cum tristitia agi. z
non esse eligibiles nec pse ipsm pficit q
agitur z si cum patiatur. Inuolunta
rium au hec quidem e. secdm uiolenti
am quide cum seiuum principium. s.
ca deforis e. s. cum ab alio non pati
mur nequaqz psuasi nz committimus
scdm proprium impetum. nz uniusaliter

expositor.

secundum uiolentiam
hanc au pignorantiam.

confitemus. nec p nos ipos qd̕ in uio
lentiā deducet̃ facimus quod ꝛ determi
nantes inquirimus cui principium enī
deforis ē. nil committente. uel ꝯsentē
secdm̄ primum impetum. unū passio
principium aū animus sciuam cām. q̕
aūt p ignorantiam inuoluntarium
ē. tum si ipsi tribuamus cām ignoranti
e. s; ita contingit sicut enim ebrius qui ho
micidium faciet ignorans quidē occi
dit. ñ tamen uoluntarie. cām enim
ignorantie. s; ebrietatē ipse egit. si aū
quis in assueto loco sagittans p̄rēm
transeuntem interficit. p ignorantiā.
dr̄ inuoluntarie hoc fecisse. inuolunta
rio g̃ dupli̕r ente. hoc quidē secdm̄ uiolē
tiam hoc aū p ignorantiā uoluntariū
utrisq; opponitur. ē enim uoluntariū
qd̕ neq; secdm̄ uiolentiam neq; p igno
rantiam fit. uoluntarium g̃ ē. illud
principium hoc ē causa in se ipo scien
tem. singularia p que ꝛ in quib; ē act̕.
singularia aū sunt que uocant̃ circū
stantie constituentes p̃ticulā. puta quis
scit qui fecit quis ē qui passus ē q̄dē
.s. id quod actum est. forte occidit. q. s.
organo: ū. .s. loco. qn̄. s. in qli tempe
quali̕r modus actus pp̄. quid. s. pp̄ q̃le
cām. sciendum q̕ sunt q̃dam media
inuoluntarii ꝛ uoluntarii que in delec
tabilia ꝛ tristicia ē pp̄ maius malum
acceptamus. ut pp̄ naufragium iac
tamus que in naui. scientes quod in
fantes. ꝛ irronabilia uolent̃ quidē fa
ciunt. ñ tamen in eligentia. ꝛ queq;
pp̄ iram agimus. ñ p consiliati uolu
tarie facios ñ tm̄ ꝛ secdm̄ elcoēm ꝛ amic̕
repente sup uenit nob uoluntarie q̃
dem ñ tm̄ ꝛ eligentib; ꝛ qui thesauro si

ne spe potitur uoluntarie potit̃ ē nō
tm̄ qua eligens omnia hec uolunta
ria quidem pp̄ ea. que in eis letamur
ñ tm̄ ꝛ secundum electionem. pp̄ ea quia
nō a consilio. oportet aū omnino consi
lium antecedere electionē sicut dcm̄ ē ꝛc̄.

De libero arbitrio sermo est. hoc ē
ideo quod in nob est. primam quidem
ht̃ questionem. si quid ē in nob multi
enim sunt qui ad hoc obuiant. sedam
que sunt que in nob sunt ꝯ quor̄ pote
statem hēmus. tertiam cām. i. cālem scīa
ri pp̄ quam qui fecit nos d̕s liberos ar
bitrio. fecit resumētes g̃ de primo quod
primum dicamus demonstrantes qm̄
sunt quedam in nob ex hiis que ab il
lis in confessionem deducunt̃ ut dica
mus. ita eor̄ que fiunt omnium. ut
dm̄ aiunt cām ēē uel necessitatem uel
ymarmenē. i. fortunā uel natam. ul̕ euē
tum. uel casum s; dei quidē opus sub a
ꝛ prudentia. necessitatis uō eor̄ que sep
simili̕ hn̄t motus fortune uō ex necessi
tate que pp̄ ea sunt psici. ꝛ enim ꝛ hec
necessitatis ē. nature uō g̃nō augmenta
tio. corruptio plante ꝛ animalia. euē
tus aū que rara ꝛ inopinabilia determi
nant enim euentum concisionē ꝛ con
cursum duarum cārum ab electione
principium hn̄tiū aliud quidem preter
id quod aptum natum ē pficientium.
ut sepulcrum fodientem thesaurū in
uenire. nec enim hiis qui posuit thesau
rum ita posuit ut inueniret hic neq;
qui inuenit ita fodit ut thesaurum
inueniret. s; hic quidē ut qn̄ uellet
auferret hic aū ut sepulcrum foderet
contidit aū aliud quidē p̃ter id qd̕

pelegerit utique casus inanimatorum et irrationalium symptomata sive nature et arte. ita ipsi aiunt enim ergo horum subiciuntur que per homines fiunt. siquidem homo non est causa et principium actuum. non enim dicendum fas est inscribere quoniam actus et invisitos. neque necessitati non enim eorum que semper similiter habent sunt. neque fortune. non enim contingentium sed rariorum que fortune dicuntur. neque nature nature enim opera animalia sunt et plante neque eventui. neque enim rari et inoperabiles sunt hominum actus. neque casui inanimatorum enim dicunt vel irrationalium simptomata casus relinquitur autem ipsum agentem et facientem hominem principium esse propriarum operationum arbitrio liberum. amplius adhuc si nullius est principium actus homo superflue habet consiliativum ad quid enim utetur consilio nullius enim dominus actus. omne enim consilium actus gratia. quod autem optimum et pretiosissimum eorum que in homine superfluum enuntiare inconvenientissimorum utique erit. Si igitur consiliatur actus gratia consiliatur. omne enim consilium actus vel actionis gratia et propter actum vel actionem.

Horum que fiunt. hec quidem sunt in nobis. quedam in nobis quidem sunt que nos sumus liberi arbitrio facere et non facere. hoc est omnia que per nos voluntarie aguntur. non enim voluntarie dicentur agi actu non ente in nobis. et simpliciter que sequitur laus vel vituperatio et in quibus est consilio. lex. principaliter autem in nobis fiunt alia omnia et de quibus consiliamur. consilium autem eorum que pariter contingunt. est pariter autem est contingens autem est quod et ipsum possumus. et oppositum ei facere. autem huius electionem intellectus. videtur et hic est principium actuum. hec igitur sunt que in nobis pariter contingunt puta moveri et non moveri. impetum facere et non facere. appetere necessaria et non appetere. mentiri et non mentiri. dare et non dare. letari in quibus oportet. et non letari. similiter in quibus non oportet. et quecumque talia in quibus sunt virtutis et malitie opera hec enim sumus liberi arbitrio facere. eorum autem que pariter contingunt sunt et artes. Jn nobis enim est percipere quantumcumque volumus. artem et non percipere. oportet scire quod electio quidem actuum in nobis est. actus autem multociens prohibetur secundum quendam modum providentie. et est in quibus igitur eum rationali confectum committetur liberum arbitrium. omne enim generabile et vertibile est quorum enim principium generationis a versione incepit necesse hec vertibilia. conversio autem est non entis ad esse deducere et ex subiecta materia aliud quod generari. igitur quidem inanimata et irrationabilia vertuntur secundum predictas corporales alterationes. in rationabilia vero secundum electionem rationalis creatur enim quidem hoc quidem est contemplativum. hoc autem activum. contemplativum quidem quod excogitat ut habent vel se vel omnia entia. activum autem est quod consiliativum quod determinat actibilis rationem rectam et vocatur contemplativum quidem intellectum activum quidem rationem. contemplativum quidem sapientiam activum autem prudentiam omnis igitur consilians ut in se ipso ente electione actibilium consiliatur. ut quod prediiudicatum est ex consilio eligat. et eligens agat. si non hoc ex necessitate existit. rationali liberum arbitrium autem

enim n̄ erit rōnale aū rōnale ens dō
erit actiuum ⁊ liberum arbitrio. Vn̄
irrōnabilia enim non sunt libera arbi
trio aguntur enim magis a natura q̄m
agant. ideo non contradicunt naturali
ciborum appetitui. s; simul appetierunt q
dem impetum faciunt ad actum. homo g
rōnalis. ens agit magis naturam q̄
agatur. Ideoq; appetens. Si equidem
uelit ⁊ potestatem h̄t refrenare appe
titum uel sequi eū. vnde irrōnalia q
dem neq; laudantur neq; uituperant
homo aū ⁊ laudatur ⁊ uituperatur. o
portet scire q̄m angeli rōnales entes.
arbitrio liberi existunt ⁊ ut creabiles
⁊ uertibiles. ⁊ ostendit quidem diabolus bonū
a conditore f̄cs libertate uō arbitrii ⁊
malicie inuentor ē effēs. ⁊ que cum ip
so apostatice uirtutes. s. demones. re
liqui uō ordines angelorum qui in bono
permanentes.

Horum aū que n̄ in nob
hec quidem ex hiis que in nobis
h̄nt principia. s. cās hoc ē remuntiati
ones actuum nr̄orum in p̄senti ⁊ in futuro
seclo reliqua uō omnia ad diuina uolun
tate dependent. Nam generatio quidem
omnium ex dō corruptio enim p̄p nr̄am
maliciam inducta ē. ad supplicium
⁊ utilitatem d̄s enim mortem n̄ fecit
n; iocundatur que perdicione uiuentiū
ē. uel p hominem uel p̄p hominem aū
magis mors. hoc ē p ade p̄uaricationē
similiter aū ⁊ reliqua supplicia. uel puni
tiones. reliqua uō omnia dō reponen
da. uel imponenda. ⁊ enim generatio nr̄a
conditricis eius uirtutis ē. ⁊ permanē
tia contentiue eius ē uirtutis ⁊ gub
natio ⁊ salus. p̄uisiue eius ē uirtutis

⁊ bonorum eterna las[c]iuia bonitatis eius
ē. custodientibus ea que sunt secundum na
turam in quo ⁊ creati sumus. quia uō
quidam contra dn̄e p̄uidentie dicam
pauca ⁊ de p̄uidentia.

Prouidentia g. ē que ex deo ē
ad existentia sit cura. rursus pro
uidentia est uoluntas dei p̄p q̄m om
nia que sunt conuenientē deductio
nem suscipiunt. si aū dei uoluntas
dei ē p̄uidentia omnino nec̄ ēē ē. om
nia que fiunt secundum rectam rōnem ⁊
optima ⁊ deo decentissima fieri ⁊ ut n̄
est melius fieri. nec̄ enim est eundē ēē
factorem eorum que sunt. ⁊ p̄uisorē n;
enim decens neq; consequens ē alui
quidē factorem ēē uniuersorum. alium aū
p̄uisorem. ita enim in imbecillitatem
omnino sunt. utiq; hic quidem facie
di. hic aū p̄uidendi. dō g est factor ⁊ p̄ui
sor. s; factiua eius uirtus ⁊ contentiua
⁊ p̄uisiua bona eius uoluntas ē. omīa
enim quecumq; d̄s fecit in celo ⁊ in terra
⁊ uoluntati eius nullus resistit. uolu
it generari omnia ⁊ generata. uel generata sint.
uult consistere mundus ⁊ consistit. ⁊ omīa
quecum; uult fiunt q̄m aūt p̄uidet bn̄
⁊ rectissime intelliget. utiq; quis utiq;
solus d̄s bonus ē natura ⁊ sapiens. ut
g bonus p̄uidet qui enim n̄ p̄uidet
n̄ est bonus. ⁊ enim ⁊ homines que ir
rōnabilia proprius filius p̄uident natu
liter. ⁊ qui n̄ p̄uidet exprobratur. ut aū sa
piens optime eorum que sunt curam
h̄t oportet g hiic attendentes. omīa
aū mirari omnia laudare. omnia
inp̄scrutate acceptare que p̄uiden
tie sunt opa. ⁊ si appareat multis i
niusta. p̄p ea incognoscibilis. ⁊ incom

prehensibil' est dei prudentia ⁊ actões
⁊ que futura et soli cognita sunt ⁊ cogi
tationes nr̃e omnia aũ dico que ĩ nõ
ñ · que enim in nob non prudentionis
prudentie sunt · s; nr̃i liberi arbitrii p
rudentie hec quidẽ scd'm acceptionẽ
sunt · hec aũ scd'm concessionẽ · scd'm ac
ceptionem quecumq; in contradictione
quidem bona · scd'm aũ concessionem
ꝯcedit enim multociens ⁊ iusti incidẽ
in calamitates ut eam q̃ in ipso latet
uirtutem · alius manifestam faciat ũ
in iob · aliqñ concedit inconuenienti
um quid agi · ut p operationem estima
tum inconuenientẽ magnum q̃d et
mirabile dirigatur · ut per crucem sa
lutem hominũ scd'm alium modum
concedit pati sem̃ male · ut ñ extrecta
consc̃ia excidat · ul' excitata ei uirtute
⁊ grã̃ in superbiam excidat · ut in pau
lo derelinquit' quis ad tempus · in di
rectionẽ alioꝝ ut q̃d scd'm ip̃m intu
entes · alii erudiantur · ut in lazaro
⁊ diuite naturalr̃ enim uidentes q̃sdã
patientes ul' etiam delinquunt q̃s
in altius glãm ñ ꝓprium ul' parentũ
peccm̃ ut q̃d a natiuitate cecus in glo
riam filii hominis rurs' concedit'
quis pati in altius zelum ut glã ei'
quis passus ẽ · magnificata in q̃o
alius passio fiat · ipẽ future glẽ ⁊ eter
noꝝ bonoꝝ desiderio ut in dei marti
rib; concedit quis ⁊ innefariam in
cidẽ operationem q̃m; in directionẽ
altius decoris passionis · ut puta
ẽ quis elat' in uirtutib; ⁊ in directi
onib; eius · concedit hunc d's · in ad
ultium incidere · ut ex casu in sensũ
ueniẽs ꝓprie infirmitatis humili

etur · ⁊ ad iuuens confiteat' dño ·
oportet scire q̃m electo quidẽ operatio
num in nob ẽ · finis aũt bonarum qui
dem operatio dei ul' cooperatione depẽ
det · iuste cooperantis ꝓ operantib; eli
gentib; bonum recta consc̃ia · scd'm p
cognitionem eius maloꝝ aũ derelicti
onis dei · Rursus scd'm p cognitionẽ ei
iuste derelinquentis · derelictionis sunt
sp̃es due · est enim derelictio dispensati
ua · eruditiua · ⁊ derelictio finalis
desperatiua dispensatiua quidẽ ⁊ erudi
tiua que ad directionem ⁊ salutẽ et
glãm patientis fit · ⁊ ad altius zelũ
⁊ ymitationem · uel ad glãm dei · fina
lis aũ derelictio qñ deo omnia que ad
salutem faciente · insensibilis ⁊ inme
dicinalis magis aũ incurabilis et
ꝓprio ꝓposito permanet homo tunc tra
ditur in finalem p ditionem ut iudas
parcat nob deus ĩr a tali eruat dereli
ctione oportet aũ scire q̃d multi mõ
sunt dei prudentie · ⁊ n; sermone in
terpretari · neq; intellectu comprehendi
potentes · oportet aũ scire ⁊ nosce q̃d oẽs
tristes superuenientes hiis qui eum grã
rum actione suscipiunt ad salutem
inducuntur · ⁊ in omnino utilitatis
sunt · Oportet scire q̃d d's an cedet · uelle
omnes saluari ⁊ regni eius potiri ⁊ for
tunari · ñ enim in puniendo plasma
uit nos · s; ad participand' bonitatem
ei' ut bonus · peccantes aũ uult puniri ·
ut iuste cr̃ · Igitur prima quidẽ an
cedens uoluntas ⁊ acceptatio ex ipso
existẽs secunda aũ sequens aũ uoluntas
⁊ ꝯcessio ex nr̃a causa ⁊ ipsa duplex h̃
quidẽ dispensatiua ⁊ eruditiua ad
salutem · hec aũ dispensatiua ad fina

sem punctionē. ut diximus. hec aū
in his que n̄ in nob. eorum aū que in
nob. que quidē antecedēter bona uult
& acceptat p̄niciosa aū & uere essentialiter
mala. neque antecedenter neque consequenter
uult. concedit aū libero arbitrio qd̄
enim secdm uim fit. n̄ ronale neque uirt̄.
Puidet aū deus omni creature. benefa
ciens & erudiens. & p̄ipsos multociens
demones ut in iob. & in porcis & cetera.

Oportet
cognoscere qd̄ omnia quidē
p̄cognoscit d̄s. n̄ aū omnia p̄detmi
nat. p̄cognoscit enim & que in nob. n̄
p̄determinat aū ea. n̄ enim uult mali
tiam fieri neque compellit uirtutē. qre diuine
p̄cognitiue iussionis. opus ē p̄detia
tio. p̄determinat aū que in nob. sm̄
p̄cognitionem eī. Jam enim sm̄ p̄cog
nitionē eī. p̄iudicauit & decreuit omīa
d̄s sm̄ bonitatē & iusticiā eī. oportet aū
cognoscere qm̄ uirtus quidē ex deo da
ta ē n̄e. & ip̄e est omnis boni p̄ncipiū
& cā & sine eius coopatione & auxilio
impossibile bonum uelle uel facē nos
in nob aū est. ul̄ p̄manē in uirtute &
sequi dm̄ ad hanc uocationē. ul̄ rece
dē a uirtute qd̄ est in malicia fieri & se
qui diabolum ad hanc uocationem
inuolent. malicia enim nich aliud
ē. nisi recessio boni quēadmodū & tene
bre a lumine recessio manētes g̃ in
eo. qd̄ secdm naturam ē & in uirtute
sumus. declināntes aū ex eo qd̄ secdm
naturam ē ex uirtute. ad id qd̄ pret
naturā deuenimus. & in malicia sum̄.
p̄nia est ex eo quod p̄p naturā. ad q̄d
secdm naturā & ex diabolo ad deum
reuisio p̄ conpunctionē & laborē. hūc

g̃ hominem conditor astrinx̄. mascu
lum statuit & tribuit ei sui ip̄ius di
uinam grām & in coīcē eius p̄ hanc
ip̄sum fec̄. unde & animalium noīa
tionem p̄phetice. ut seruorum ip̄i dato
p̄ dn̄atiue fecit secdm ymaginem eī
dei & ronalis & intellectualis. & lib abi
tr̄s. decent̄ terrestrium p̄ncipatus sus
cepit. a communi uniuersorum conditorē.
sciens aū p̄cognitor d̄s quod in transgres
sione fiet. & sub corruptione cadet. fec
ex ip̄o feminā auxiliatricem ē ip̄i. sicut
ip̄e secdm ip̄m auxiliatricē aū ad eam
que p̄ genitum. i. p̄ gñat̄. p̄t gñus transgres
sionem ex successione consistentiā. p̄ri
ma enim plasmatio genes. i. generatio
dr̄ & n̄ genuisis. i. genitura. genesis q̄
dem dr̄ que ex deo ē p̄ima plasmatio.
genuisis aū que ex condempnatōe &
morti p̄p transgressionē ex ad inuicē
successio. hunc posuit in paradiso & in
telligibili. & sensibili. Jn sensibili aū
sup̄ terram dictabatur corporalr̄ anima
lr̄ cum angelis conuersabatur & diuinas
intellias & his nutriebatur. nudus sim
plicitate & inartificiali uita ad solum
conditorē p̄ creaturas inducebatur
& eius contemplatōe uoluptabatur. q̄
niā g̃ ip̄m p̄ se potestatiua arbitrij
uoluntate naturalr̄ sub ornauit.
dat legem ei n̄ gustare de ligno cogi
tionis de quo ligno sufficient̄ in eo
qui de paradiso sermone demū secdm ue
stim diximus uirtutē. hoc mandatū
ip̄i dat annuntiās q̄ si quidē custo
diet. dignitatem. ronem anime uic
toriā tribuens recognoscēs eū qui cā
uit & huius custodiens p̄ceptum. eter
na p̄ticipabit puritate & uiuet inet

num. melior fiens morte. si au anima
subiciet corpi. ⁊ corpis que honorab
delectabilia primum honore ignorans
⁊ insipientibꝫ assimilabr iumentis et
qui fecit iugum excuciens ⁊ diuini eius
despiciens preceptum. morti erit obnoxi
et corruptioni. ⁊ labori submittitur
miseram trahens uitam. si enim erit
utile inexptꝰ existentem ⁊ pbatum i
corruptione fieri ⁊ formari. ut n insu
pbiam incidat ⁊ iudicium dyaboli
inquo ille. ille enim prius incorruptibi
le. post eum qui ex elatione casum. eam
que in malo impenitibile habuit ⁊ inmuta
bilem infixione sortitus ⁊ angli p eu
que ex eligentia uirtutis elecom. eam q
in bono pgrām intransmutabilem confir
matōem. oportebat g̃ primum pbati
hominem. ⁊ experientiam ⁊ obliuatione
mandati pfectum. ita incorruptōem ui
talis ferre brauium. medius au dei ⁊ hy
les fcs p obseruationem quidem man
dati post ereptionem eius que ad enti
a naturalis habitudinis unitus deo
secundum habitum. eam que circa bo
num infixione suscipe intransmutabi
le futurus erat. p transgressionem au ad hy
lem magis motus ⁊ eius cause inqui
euellens intellectum corruptioni fa
miliaris existere ⁊ passibilis p impas
sibili. ⁊ mortalis p inmortali fieri. ⁊
concubitu influxili geniuseos. i. geni
ture indigere ⁊ desiderio uite. a uolu
ptuosis quidem. i. hanc constitutiōi
bꝫ possideri. ad eos au qui hoz p̃dere
ti sunt priuationem intrepide nimi
um inuitari. ⁊ desiderium quidem ex
deo ad hylem. furorem au ex salutis
uere inimico transferre ad id qd eius

extribꝫ homo sylon. Inuidia g̃ dia
boli uictus est homo. n enim ferebat
inuidiosus ⁊ odiosus. bono ipe de
mon pelationem in fius fcs supiori
bꝫ fortunari. unde ⁊ deitatis spe me
dax decipit miserum hominem ⁊ ad p
priam elationis altitudinem reducens
ad silem subleuatus. infert casus ba
ratrum.

F Hac g̃ immissione ar
chetan. i. principis mali de
monis. deceptum hominem
⁊ conditoris mandatum n custodi
entem ⁊ denudatum gra. ⁊ ea que ad
dnm p̃sintia exutum ⁊ tectum malitio
se uite aspitate. hec enim monstrāt
folia fici. ⁊ circumamictum. s. mor
tiemitate. s. mortalitate ⁊ grossitie
carnis. hoc enim mortiemax pellui
circumdatio. ⁊ a paradiso secdm iustu
dei iudicium fcm. exulem ⁊ morte c
dempnatum ⁊ corruptioni subpositu
n despexit compatiens ds qui ee ded.
⁊ bn ee largitus ē. sꝫ multis prius pe
dagogice erudiuit. ⁊ ad conuisionem
uocauit timore ⁊ tremore aque di
luuio ⁊ toci genis paulominꝰ omo
da destructōe ⁊ confusione ⁊ diuisiōe
linguarum anglorꝫ p̃sidatu. sciā
ciuitatum incendio typicis dei appa
ritōibꝫ plus. inctionis. unctōnibꝫ. si
gnis ⁊ pdigiis. uariis uirtutibꝫ. lege
pph. p que qd in studium ducebatur
s. h. erat pecci destructio multiplici
ter effusi ⁊ in seruitutem redigentis ho
minem. ⁊ omnem spem malitie cogentis
ul coaceruantis uite ⁊ ad hoc n ee hois
reuisio. qm p peccm mors inmundu int
iuit uelud quedam fera siluestris

& inmansueta humanã deuastans
uitam oportebat aũ redimẽ̃ futurẽ.
inpeccabilem ẽẽ & non morti p peccm̃.
obnoxium amplius aũ & mutari. & re
nouari naturam & ope pedagogice e
rudiri & doceri uirtutis uiam. a corrup
tione quidem seducente ad uitã intro
ducentẽ etiam finis magnum circa
ipm̃ phylanthropie. i. amori hoĩm
clementie demonstrat. pelagus ipse e
nim conditor & dn̄s eam que p prio
plasmate recepit. lucrationem & ope
magi^r doctor fit. & qm̃ ditatis spe ini
micus decipit hominẽ carnis p blem
ate. i. p̃ mansione decipit^r. & monstrat^r
simul bonitas & sapientia & iustitia &
potentia dei uel uirtus. Nam bonitas
qm̃ quidem non despexit p prii plasm
atis infirmitatem. s; uiscera eius cõ
mota sunt in ip̃o cadente. & manũ por
rexit. Iustitia qm̃ homine uicto n̄ a
lium facit uincere tyrannum. n; in
eripit hominẽ ex morte. s; qm̃ quon
dam p peccm̃ in seruitutẽ redigit mors
hĩt bonus. & iustus uictorẽ rurs̃ fecit
simili simile. te saluauit q̃ aporon. i.
difficile erat. sapiã uõ qm̃ inuenit a
porti. i. difficilium solutionẽ. ualde de
centissimam acceptationẽ enim dei
& patris unigenitus filius. & u̇bum
dei & d̄s qui erat in sinu p̄ris qui hõu
sios. i. ɔsubal^r patri & scõ spũi qui per
ponios. i. ante sctã qui anarchos. i.
sine principio. qui in principio ẽ̃et
qui apud dm̃ & p̃rem est & d̄s est incli
nans celos descendit. i. n̄ humiliatã
ip̄ius altitudinẽ humiliãs n̄ humi
litate. condescendit sui ip̄ius seruus
ɔdescensione. & inenarrabili. & incõp

hensibili. hec enim monstrat descensi
o & deus. ens p̄f̃cs. homo p̄f̃cs fit et per
ficitur. quod omnium nouoꝝ nouis
simum. quod solum nouum sub sole.
p quod infinita dei ostendit^r uirtus. q̃d
enim maius qm̃ dm̃ fieri hominẽ et
u̇bum caro inuisibilit^r factũ est ex spũ
scõ. & maria scã semp uirgine & dei genitrice. & mediator dei & hominum exis
tit. q̃d solus clemens phylantrophos
. i. amator hominũ n̄ ex uoluntate ui^r
concupĩa uel contactu uiri. ũl gñati
one uoluptuosa. n̄ contaminata ma
trice uirginis conceptus. s; ex spũ scõ
& prima ade generatione ũl plasmati
one. & fit obediens patri ea que secũ
nos & ex nob̃ assumptione nr̃am io
bediam sanans. & phyrogrammos. i. sb
scripto nobis obedientie fiens quia si
ne eon est salute fortunari. & c̃.

Angl̃s enim dñi
missus ẽ ad sctãm
uirginem ex dauitica tri
bu deductam manifestum enim q̃d
de tribu iuda ortus est dn̄s. ex qua tri
bu nullus accedebat altari ut & dñs
dixit apl̃s. de quo p̃ dicemus dicem
diligentius. cui euuangelizãs dixit.
Aue grã plena dñs tecum. hec autẽ
in sermone turbata est. & inquit ad
eam angl̃s. ne timeas maria inueni
sti grãm apud dm̃ & paries filium &
uocabis nom̃ eius ih̃s. Ipse enim sal
uabit p plm̃ eius a peccãtis suis. Vnde
hoc nomen ih̃s saluator interpretat^r.
ipã uõ dixit apotrusis. i. amirante. q̃lr
erit michi hoc quia uirum n̄ cognoͦ
scõ. rurs̃ inquit ad ipsam angl̃s. sp̃s
scs̃ sup ueniet sup te & uirtus altissi

mi obumbrabit tibi. Ideo et quod na
scetur scm̄ uocabitur filius dei. hec ad
ipm̄. Ecce ancilla dn̄i fiat m̄ sedm uer
bum tuum. post asensum g semp uir
ginis sp̄us sup uenit sup ipsam sedm
dn̄i sermonem. quem dixit angls pur
gans ipam et uirtutem susceptiuam
u̇bum dei tribuens simul au et generatiua
et sup obumbrauit. sup ipam dei altis
simi enypostatos. i. ypostasim hȳus sa
pia et uirtus quod filius dei u̇l patri
homoysios. i. consubalis. uelo dinan
sporos. i. scm̄ et confixit uel construxit
s ipsi excastis et purissimis sanguini
bz carne animatam rōnali anima et in
tellectuali primitias nr̄e masse non sp
maticos. non seminali. s; conditiue. p
spm̄ scm̄. non hiis quo sedm paru ad
ditamtis expleta forma s; nec sub un
p̱fcā ipm̄ dei qd u̇bum erat existens
carnes ypostasis. n enim p ypostas.
i. p existente sedm se ipam carni uni
tus est ds u̇bum s; inhitans in utero
sce uirginis. incircum scripte. mei
ypostasi. ex castis semp uirginis san
guinibz carne animatam. anima rō
nali et intellectuali subsistuit. pmi
tias assumis nr̄e masse ypm̄ u̇bum
scm̄. s. carni ypostasis. que siml caro
simul dei u̇bi caro. siml caro animata
rōnalis. et intellectual. ideo nō homi
nem dificatum dicimus. s; dm̄ hua
natum. eis enim naturam p̱fcs fcs
e. natura p̱fcs homo idem ipe nutens
naturam. n; fantasias. i. ymagias
dispensatione. s; ex semp uirgine. et
rōnali et intellectuali animate carni
et in ipo ee sortito unit sedm ypostasi.
inconfuse et inaltrate. et indiuise. non

tūs mutans eius ditatis nām in car
nis eius puritate et subam. neq; in
mixe subam eius carnis in naturā
eius diuinitatis. n; ex diuina ei nā
et ea qm assumpsit humana natura
unam nām p̱ficiens compositam.

Incōutabili enim
et inaltabili unite sunt ad inuicem
due nature. n; dina natura excede
te a ppria simplicitate. neq; utiq; u
sa humana in ditatis naturam s
existentiam incedente. n; utiq; ex
duabz una fcā composita natura.
composita enim natura neutri ear
exquibz composita e. nāe hōusios.
i. consubalis. existere pot. ex alus p
ficiens aliud puta corpus qd ex. iiii.
elemtis compositum est. neq; igni
dr hōusion. i. consubale. n; ignis dr.
n; aer nominat n; aqua n; tra n;
au alicui hor est hō usion. i. consub
stantiale. si g sedm hereticos unius
composite. xp̄s post unionem exti
tit ex simplici natura u̇sus e incom
positam. Et n; pri simplicis existen
nature. e hō usios. i. consubalis. n;
matri non enim ex ditate et huani
tate e composita. n; utiq; in ditate
e. et humanitate n; ds nominabitur
n; homo. s; xp̄s solum. et erit hoc no
men xp̄s. non ypostaseos. i. p sone
eius nom. s; unius sedm ipos nē. nos
neq; unius nature composite xp̄m
nominam. n; ex aliis aliud quem
ad mod ex anima et corpe hominem
uelud ex. iiii. elementis corpus. s; ex
aliis eadem. nā ex ditate quidē et
humanitate dm̄ p̱fcm eundem ee
et dici ex aliabz et in aliabz naturis

confitemur. hoc autem nomen xps ypposta
seos .i. persone dicimus non monotro
pos unimode dictum sed duarum naturarum
existens significatiuum. ipse enim se
ipsum unxit. ungens quidem ut deus
diuinitate eius. unctus autem ut homo ipse e
nim est. hoc uel illud. unctio autem diuinitas
enim humanitatis. si enim unius nature
composite ens xps homousyos .i. con
substantialis. erit ergo et patri compositus et car
ni homousyos .i. consubstantialis. quod inconue
niens et omni blasphemia repletum
qualiter autem et una natura contrariarum substa
tiarum differentiarum susceptiua fiet qualiter
enim possibile eandem naturam secundum idem
capabilem esse et incapabilem. mortalem et im
mortalem. circumscriptibilem et incircumscrip
tibilem. si autem et unius dicentes xpm na
ture simplicem. hanc dicent. aut nu
dum deum confitebuntur. et fantasiam in
ducunt humanitatem. aut nudum homi
nem secundum nestorium et non quod perfectum in diuini
tate et humanitate perfectum. non quomodo autem
et duarum susceptiuum dicent xpm na
turarum unius composite nature. xpm post
unitionem dicentes. quod enim unius xps
nature. ante unionem omni ubique ma
nifestum sed hoc est quod facit hereticis erro
rem qui idem dicunt naturam et ypposta
sim. qui autem unam hominum naturam inqui
mus. sciendum quod non inspicientes ea
que anime et corporis rationem hoc dicimus.
impossibile enim unius nature dicere a
nimam et corpus ad inuicem comparata. sed
quia plurime ypostaseos .i. persone homi
num sunt. omnes autem eandem suscipi
unt rationem nature. omnes enim ex anima
sunt compositi et corpore. et omnes naturam
anime participant. et substantiam corporis

possident communem speciem. plurimarum et diuersa
rum ypostaseon .i. personarum unam
naturam inquimus unaquaque .s. ypposta
seos .i. persona duas naturas habente. et in
duabus perfectis naturis anime dico et cor
poris. In domino autem nostro ihesu xpo non est com
munem speciem suscipere. neque enim generatus
est neque umquam generabitur alius xps ex diuinita
te et humanitate deus perfectus idem. et homo
perfectus. hinc non est dicere unam naturam
in domino nostro ihesu xpo. ideo umquam et duabus na
turis perfectis et diuina et humana inquimus
genitam esse unionem. non secundum syrmon
.i. commassationem. uel confusionem. uel
anacrasin .i. complexionem. ut theyla
tos .i. a deo remotus dixit dioscorus. et
seuerus. et horum contaminatus plebs.
secundum prosopicam .i. personalem. uel scheti
cam .i. habitudinalem. uel katuaxiam.
.i. secundum dignitudinem. uel tantobuli
am .i. eandem uoluntatem. uel homotimia
.i. coequalitatem honoris. uel homonimi
am .i. equiuocationem. et endokian .i. accep
tionem ut dei inimicus dixit nestorius
et diodorus. et hopsuestias. theodorus. et horum
demoniaca conuentio est. sed secundum compo
sitionem. et secundum ypostasim inmutabiliter.
et inconfusibiliter. et inalternabiliter. et indiui
sibiliter. et inseparabiliter. et in duabus naturis
perfecte se habentibus. unam ypostasim con
fitemur filii dei incarnatam. eandem. y
postasim dicentes diuinitatis et humanita
tis eius et has duas naturas confiten
tes in ipso seruari post unionem non segre
gatum et secundum partes ponentes unamquamque
quia sed unitas inuicem in una ypostasi .i.
consubstantialem enim inquimus unio
nem. sed ueram et non per fantasiam .i. yma
ginationem substantialem autem non ut in dua

bus naturis perficientibus unam compo
sitam naturam. scilicet unitis invicem secundum veri
tatem in unam ypostasim compositam. i.
filii dei et servantibus earum substantialem differentiam
determinamus creabile. mansit creabile.
et quod increabile. increabile et mortale man
sit. mortale et inmortale. inmortabi
le et circumscriptibile. circumscriptibile et in
circumscriptibile. incircumscriptibile. visi
bile. visibile. invisibile. invisibile. et
hoc quidem refulget miraculis. hoc autem
convictis subiectum. autem propria familia
ri affatu humana verbum ipsius enim
sunt que secundum sue incarnationis sunt
et tradit carni sua propria secundum retribu
tionis modum per eam que ad invicem
partium circumincessionem et eam que secundum
ypostasim unionem et quoniam unus erat
et idem qui et divina et humana operabatur
in altera cum alterutrius communione
ideo utique et dominus glorie crucifixus esse dicitur
et invenitur divina non patiente natura. et filius
hominis autem ante passionem in celo esse in
confessione dictus est. ut ipse dominus dixit.
unus enim erat et idem dominus glorie qui natura
et veritate. filius hominis. i. homo genitus.
et eius et miracula et passionis cognosci
mus et si secundum aliud miraculificabat et
secundum aliud passiones et ipse sustinebat
scimus enim quemadmodum unam
eius ypostasim ita et naturarum substantialem dif
ferentiam salvari. qualiter autem salvabitur differentia
non servatis hiis que differentiam habentibus ad
invicem. differentia enim differentium est dif
ferentia. igitur ratione quidem que differunt ab
invicem nature Christi. i. ratione substantie inqui
mus copulari ipsum extremis secundum qui
dem deitatem et patri et spiritui secundum huma
nitatem autem et matri et omnibus homini

bus quia autem ratione copulantur natura eius
differre ipsum inquimus et a patre spiritu et
matre et reliquis hominibus. copulantur
enim eius nature eius ypostasi. i. per
sona unam ypostasim. compositam
habentes. secundum quam differunt et a patre et spiritu
et matre et nobis et cetera.

Igitur quoniam quidem aliud
est substantia. aliud ypostasis. mul
tiens diximus. et quoniam substantia quidem
commune et circumspectivam omigdeon. i.
eorum que unum sunt speciei ypostase
on. i. personatum significat. ut puta deus
homo ypostasis autem individuum de
monstrat. scilicet patrem filium et spiritum sanctum
petrum paulum. sciendum igitur quod deitatis
quidem et humanitatis nomen substantia
rum. scilicet aut naturarum est representativum
deus autem et homo et divina natura ordina
tur quando dicimus. deus est incomprehen
sibilis substantia. et quoniam unus est deus. accipi
tur autem et de ypostasibus ut particulari
suscipiente universalioris nomen ut quando
inquit scriptura propter unxit te deus deus tuus.
ecce enim patrem et filium manifesta
vit. et ut quando dicit. homo quidem erat
in terra ausitide. iob enim solum ma
nifestavit. In domino igitur nostro ihesu christo. quoniam
quidem naturas cognoscimus. unam
autem ypostasim. ex utris compositam.
quando quidem naturas respicimus deitatem
tatem et humanitatem vocamus. quando autem
causa que ex naturis compositum ypo
stasim quandoque quidem ex utroque christum no
minamus. et simul deum et hominem secundum
idem. et deum incarnatum. quandoque autem ex
una partium deum solum et filium dei
et hominem solum et filium hominis. et
quandoque quod ex excelsis solis. quandoque autem ex

humilibꝫ solis. unum enim ē. qđ ⁊
illud. ⁊ hoc similr̄ existit h̄ quidē eius
semꝑ aneitos .i. incausalr̄ expire. h̄
fēs aū post ea ꝑꝑ phylantropiam .i.
amorem hominum g̃ d̄itatem quidē
d̄ites non nominam̄. de causa que
humanitatis ydiomata. non enim
dicimus d̄itatem passibilē ul̄ creab
lem. ut que de carne .s. humanitate
ꝑdicamus d̄itatis ydiomata. n̄ eni
dicimus carnē .s. humanitatē incā
bilem. in ypostasim aū. ⁊ si ex utrisqꝫ
⁊ si ex una ꝑtium hanc nominamus.
utraqꝫ ydiomata ipi imponim̄.
Etenim xp̄s q̄n utrūqꝫ. ⁊ d̄s ⁊ homo in
cābilis ⁊ increabilis. ⁊ incābilis ⁊ ꝑ
tibilis ⁊ impatibilis. ⁊ q̄n ex una ꝑti
um d̄s nominatur ⁊ filius dei susci
pit. ea que existentis nature ydioma
ta .s. carnis d̄s passibilis nominat̄
⁊ d̄s glie circumscr̄e. n̄ sedm̄ qđ d̄s s;
sedm̄ q̄ homo idem ipē ⁊ q̄n homo ⁊
filius hominis nominat̄. Suscipit
ea que diuine sube sunt ydiomata ⁊
gliationes. puer preonios .i. an̄ secla ge
nitus ⁊ homo anarchos .i. sine prin
cipio. n̄ sedm̄ qđ puer ⁊ homo. s; se
cdm̄ qđ d̄s existens ꝑennos .i. an̄ secla
fēs ē in ultimis puer. ⁊ hic ē modꝰ
retributōis. alteratur natura ret̄
buente alti. qđ ꝑꝑria ꝑꝑ ypostaseos
.i. ꝑsone ydemptitatem. ⁊ eam que
ad inuicem circumcessionē. sedm̄
hoc possum dicere de xp̄o. hic d̄s nr̄
in terra uisus ē. ⁊ homo hic increabil̄
est. ⁊ impassibilis ⁊ incircumscriptibil̄
⁊ cetera.

Quemadmodꝰ aū in diuinitate
unam naturam confitem̄ tres
aū ypostases .i. ꝑsonas sedm̄ ūitatē
entes inſimus ⁊ omnia q̄dem n̄alia
⁊ subalia simplicia instim̄. diffiā aū
ypostaseon .i. ꝑsonarum in solis tribꝫ
ꝑꝑrietatibꝫ. aneto .i. incarnali ⁊ pat̄
nali ⁊ enati .i. creabili ⁊ finali ⁊ causa
ꝑcessibili recognoscimus. inseccessibi
les aū ipsas ⁊ indistabiles inuicem
⁊ unitas ⁊ inuicē inconfusibilr̄ circū
inducentes ꝑcipimus. ⁊ unitas qui
dem inconfusibilr̄ tres enim sūt. ⁊ si
unite sunt diuisas aū indistant̄. ⁊
si enim unaq̄qꝫ sedm̄ se ipsam subsis
tit. s; ꝑfcā est ypostasis ul̄ ꝑꝑriam sit
am ꝑꝑrietatem ul̄ familiarem .s. exi
stentie modum diūsam possidet. sed
unite sunt ⁊ suba ⁊ naturalibꝫ ydio
matibꝫ ⁊ in nō distando ut in se credē
do apr̄iali ypostasi ⁊ unus d̄s ⁊ sunt
⁊ dicuntur eodem modo ⁊ in diuina ⁊
ineffabili ⁊ omnem intellectum ⁊ c̄
ꝑhensionem sup̄ excedente dispensa
tione unius scē trinitatis dei ūbi ⁊ d̄ō
nr̄i ihū xp̄i duas quidem natās cō
fitemur ⁊ diuinam ⁊ humanā con
uenientes inuicem ⁊ sedm̄ ypostasim
unitas. unam aū ypostasim in dua
bꝫ naturis ul̄ ex duabꝫ natis ꝑfcam
compositam. seruari aū dicimus du
as natās ⁊ post unionē in una com
posita ypostasi .s. in uno xp̄o ⁊ sedm̄
ūitatem ipas ēē. ⁊ ea que harum sūt
naturalia ydiomata .i. ꝑꝑrietates u
nitas nimirum inconfusibilr̄ ⁊ indi
uisibilr̄ ⁊ diffent̄ ⁊ naturas quemad
modum tres ypostaseos scē trinitatis
inconfusibilr̄ unite sūt ⁊ indistan
t̄. diuise ⁊ numerantur. ⁊ n̄us diuisio
nem ⁊ distantiā. ul̄ alienationem.

ul incisionem in ipsis non operatur. unum enim dum cognoscimus patrem ꝛ filium ꝛ spiritum sanctum. eodem modo ꝛ ipsi nature ꝛ si unite sunt. sed si inconfusibiliter unite sunt ꝛ si inuicem circumincedunt secundum eam que ad inuicem. ꝛ fusionem et transmutationem non susceperunt custodit enim alterutra natura sibi ipsius naturalem proprietatem intransmutabilem. ideo ꝛ unitas ꝛ numerus non introducit diuisionem unus enim est xpistus in deitate ꝛ humanitate. perfectus numerus enim non diuisionis. sed unionis causa aptius natum est esse. sed uel qualitatis uel quantitatis numeratorum significatiuus siue unitorum siue diuisorum. unitorum quidem. quoniam quinquaginta lapides habet murus. diuisorum autem quoniam .L. lapides iacent in campo ꝛ hec unitorum quidem. quoniam due nature sunt in carbone. Ignis dico ꝛ ligni diuisorum autem quoniam natura ignis alia est ꝛ ligni alia. alio modo uniente ꝛ diuidente ea ꝛ non numero. quemadmodum igitur impossibile est tres ypostases deitatis ꝛ si unite sunt inuicem unam ypostasim proferre. ut non confusionem ꝛ destructionem ypostaseon differentie operemur. ita ꝛ duas naturas xpisti. que secundum ypostasim unite sunt impossibile unam naturam dicere ut non destructionem ꝛ confusionem ꝛ inexistentiam eorum differentie operemur.

Communia ꝛ uniuersalia predicantur de subiectis ipsis particularibus commune igitur est substantia particulare autem ypostasis quoniam non potestatem nature habet. sed particulare numero ut attomum numero enim ꝛ non natura differre dicuntur ypostases predicatur autem substantia de ypostaseos. i. persona. quia unaquaque homoydeon. ypostaseon. i. earum. i. que sub eadem specie sunt personarum perfecta substantia est. ideo neque differunt ab inuicem ypostases secundum substantiam. sed secundum accidentia que sunt caracteristica. i. designatiua ydiomata. caracteristica uero ypostaseos ꝛ non nature. Ꝉ enim ypostasim determinant substantia est. accidentibus quare quod commune cum proprietatibus habet ypostasis. i. persona substantia autem secundum se ipsam non subsistit. sed in ypostasibus contemplatur. patiente igitur una ypostasi. omnis substantia passibilis existens secundum quam quidem hec ypostasis dicitur passa in una suarum ypostaseon. non tamen deinum. nec esse ꝛ omnes homoydees ypostaseos compati patienti ypostasi. Ita igitur confitemur deitatis naturam omnem perfecte esse in unaquaque suarum ypostaseon. i. personarum. omnem in patre. omnem in filio. omnem in spiritu sancto. ideoque perfectus deus pater. perfectus deus filius perfectus deus spiritus sanctus. Ita ꝛ in humanatione unius sancte trinitatis uerbi dei aimus omnem ꝛ perfectam naturam deitatis in una eius ypostaseon. i. personarum unitam esse humane nature. ꝛ non partem parti adunatam. denique diuinus apostolus. quoniam in ipso habitat omnis plenitudo deitatis corporaliter hoc est in carne eius. ꝛ eius discipulus ꝛ dei ferens ꝛ in diuinis magnus dionisius ait quoniam totaliter in una sui ipsius communicat ypostaseon. i. personarum non tamen dicere cogemur. omnes ypostaseos sancte deitatis. s. tres omnibus humanitatis ypostasibus secundum ypostasim unitas esse secundum nullam enim communicauit rationem patri ꝛ spiritus sanctus incarnationem uerbi dei non secundum acceptionem ꝛ uoluntatem omni au

humane nature animus unitam esse
omnem deitatis substantiam. in nullo enim
eorum que plantavit minuta natura.
deus verbum autem principio plasmans
nos defecit. sed omnia assumpsit corpus
animam intellectualem rationabilem
et horum ydiomata. quod enim unius
horum inparticeps animal non habet. totus
enim totum assumpsit me. et totus
toti unitus est. ut toti in salutem gratiam
det quod enim inassumptum est non curab
ile est. unitum est igitur carni per medium intel
lectum verbum dei mediante deitatis pu
ritate. et carnis grossitie hygemon.
enim. i. dux principale quidem et anime
et carnis intellectus est. Intellectus autem
quod anime purissimum. sed et intellectus deus
et quando quidem concedit ameliori proprium
intellectus christi. hygemoniam. i. principa
litatem demonstrat. vincitur autem
ameliori et sequitur id et hoc agit que divi
na vult voluntas regio intellectus factus est
deitates unite ipsi secundum ypostasim. sic in
deliz et caronio cohitator ut hereticorum
scelerosa erat opinio dicens. Non enim
utique mediumicon. i. duo media cor
paliter. alia. i. materialia indicans. qua
liter autem deus perfectus et homo perfectus. et homousi
os. i. consubstantialis. et patri et nobis christus di
citur. si ipse divine nature potestati
humane in christo unita est. dicimus autem
naturam nostram resurrexisse a morti
is. et ascendisse ad celos. et sedere a dex
tris. non quod secundum omnes ypostases
resurrexit. et sedit a dextris. sed omnis
natura ypostasi ait denique divinus apostolus.
consurrexisse et consedisse nos fecit
in christo. et hoc autem aimus. quoniam commu
nibus. subiis unito generata est omnis

enim substantia communius est omnium que
ab ipso continentur. hypostaseon. et non est
invenire particularem. et propriam naturam.
i. substantiam quia non est easdem ypostases
homousius. i. consubstantiales. et heteroūsion
i. alterius substantie dicere. et sanctam trinitatem
homousion. et heterō sion consubstantialem
et alterius substantie. secundum deitatem dicere. ea
dem christi naturam unamquamque ypostaseon
et personarum consideretur. et quando dicimus
naturam verbi incarnatam esse. secundum be
atos et athanasium et karillum deitatem
dicimus unitam esse carni. Ideo non pos
sumus dicere. nam verbi passa est non enim
passa est deitas in christo. dicimus autem hu
manam naturam passam esse non tamen omnis
ypostases. i. personas hominum ostendentes
et in humana natura passum esse christum
confitemur quare naturam verbi dicentes
ipsum verbum significamus. verbum autem una
et quod quod commune substantie possidet habet. et quod
proprius ens ypostaseos. i. persone.

Precem quidem in
ptempalir. et eternaliter aim
pdinam verbi ypostasim simplicem. et in
compositam incabilem incorpeam. in
uisibilem. intactibilem incircumscripti
bilem. omnia habentem que habet pater. ut homou
sion eius. i. consubstantialem naturatis
vel generationis modo et habitudine a paterna h
ypostasi differentem perfecte habentem nunquam
quod a paternali secedentem ypostasi. In ulti
mis autem diebus a paternalibus finibus non dese
rens verbum incircumscriptibiliter in
habitasse in utero sancte virginis asporos. i.
inseminaliter. et comprehensibiliter. ut scitur
ipse et in ipsa pemo. i. preterna eius yposta
si. substituisse sibi ipsi. carnem. et ex sancta
virgine. In omnibus igitur et secundum omnia erat

et inuito existens · sce dei genitricis · sed in
ipso actu incarnationis. Incarnatus igitur est
ex ipsa assumens primitias nostre masse
carnem animatam. anima rationali et in
tellectuali ut ipsa existeret carne ypostasis
que dei uerbi ypostasis · et composita generatur
que prius simplex erat ypostasis compo
sita uero ex duabus perfectis naturis. et deitate
et humanitate conferat ipsa diuine dei uer
bi filiationis et caracteristice et determina
tiuum ydioma secundum quod diuisa sunt
et patre spiritu sancto. carnis caracteristica et de
terminata ydiomata secundum que differt
et a matre et reliquis hominibus · ferat autem
et diuine uero nostre ydiomata · id est proprietates per
que unitus est patri et spiritui sancto. et humane
nature cognitionis secundum que unitus
est et matri et nobis. amplius autem differt
et a patre et spiritu et matre et nobis existendo et deum
simul et hominem eundem. hoc enim Christi
hypostaseos · id est persone maxime proprium
ydioma cognoscimus · qua propter confite
mur ipsum unum filium dei et post inhu
manatione et filium hominis eundem unum
Christum · unum deum solum unigenitum filium
et uerbum dei Ihesum dominum nostrum duas eius
natiuitates uenerantes. Unam que ex
patre preternam · id est eternam super causam et ratione
et tempus et naturam. et unam que in ul
timis propter nos et secundum nos et super nos.
propter nos quoniam propter nostram salutem. secundum nos
quoniam natus homo ex muliere. et tempore
conceptionis super nos quoniam non ex semine sed
ex spiritu sancto et sancta uirgine · supra legem con
ceptionis · non deum solum ipsum predicantes
nudum ab ea que secundum nos humanita
te neque utique hominem solum denudantes
ipsum deitate non alium et alium. sed unum
et eundem simul. et deum perfectum et hominem per

fectum totum deum et totum hominem et eundem
super diuina eius deitate. per hoc autem dicimus
quod perfectum deum et perfectum hominem plenitu
dinem. et indeficientiam manifestan
tes naturarum per hoc autem quod dicimus to
tum deum et totum hominem esse monadicon
id est singularitatem. et insecabilitatem
monstrantes · ypostaseos · id est persone.
et unam naturam · dei uerbi incarnatam
confitemur per hoc quod dicimus incar
natam carnis substantiam significantes secundum
beatum karillum. et incarnatum est
igitur uerbum et propria immaterialitate non
excessit. et totum incarnatum est et totum
est incircumscriptum quod immoratur cor
paliter et conceditur et diuine est incircumscriptum
tum non coextensa carne eius. cum incir
cumscripta eius deitate. ideo totus quidem
est deus perfectus · non totum autem deus · non enim solum
est deus sed homo. et totus homo. et totus homo per
fectus · non totum autem homo · non solum enim
homo · sed et deus non totum quidem nature est re
presentatiuum totus autem hypostaseos
quemadmodum · alterum quidem nature. alius
autem ypostaseos. sciendum autem quod et si cir
cumincedere inuicem deum nature annuimus ·
sed scimus quod ex diuina natura circumincessi
o circumincessio generata est · nam ipsa
quidem per omnia pertransit quemadmodum
uult. et circum incedit · per ipsam autem ni
chil. et ipsa quidem ex propriis glorificationes
uel generationes carni tradit manens autem
ipsa impassibilis et carnis passionum
imparticeps · si enim sol nobis proprias acti
ones nostre exps quanto magis solis et
factor et dominus. et cetera.

Si autem quis interrogans deum
nature sub continua quanti
tate reducunt. uel sub discreta dicemus

et dm nature neque unum corpus sunt nec una superficies neque una linea non loco non tempus. ut sub continua quantita te reducantur. hoc enim sunt que con tinue numerantur. sciendum autem quod numerus eorum que differunt est. et impossibile num erari. ea que secundum nichil differunt. se cundum id autem quod differunt secundum hoc numeratur. ut puta petrus et paulus. se cundum id quidem quod unita sunt non numerantur. ratione enim substantie unite due nature non possunt dici secundum yposta sim autem differentes due ypostases. id est persone dicuntur. quare numerus eorum que differunt. et quo differunt que differunt hoc modo numerantur. unite sunt quidem christi nature inconfuse secundum ypostasim di vise autem sunt indivisibiliter ratione et mo do differentie. unite sunt autem secundum yposta sim et quo quidem modo unite sunt non numerantur. non enim secundum ypostasim duas animus naturas christi quo autem modo indivisibiliter sunt divise sunt numeran tur. due enim sunt nature christi ratione et modo differentie. unite autem secundum ypostasim ea que invicem circuminsessione habentes in confuse. unite sunt per naturam. unaqueque naturalem differentiam custodiens. mo do quod differentie ex solo numerante sub discreta quantitate reducentur. Unus quod christus est deus perfectus et homo perfectus quem adoramus cum patre et spiritu una adoratione cum in contaminata carne eius. non inadora bilem carnem dicentes adorantes enim in una verbi ypostasi. que eius yposta sis facta vel generata est. non creature vene rationem exhibentes. non enim ut nudam carnem adoramus. sed unitam deitati. et ut in unam personam et unam yposta sim dei verbi simul duabus ipsius reduc tis naturis timeo carbonem. tangere propter ligno copulatum ignem christi nostri. quod est sinamforeton. id est simul utrumque propter carnis unitam deitatem. non enim quartam inter po no personam in trinitate absit. sed unam personam confiteor dei verbi et carnis eius trinitas enim mansit trinitas et post verbi incarnationem. etc.

Et si enim non est natu ra anypostatos. id est non indi viduo vel aprosopos. id est impersonalis in ypo stasibus enim et personis et sua substantia et natu ra considerantur. sed non necesse eas que ad invicem unite sunt naturas secundum hyposta sim. unaquamque propriam possidere ypo stasim habere. possunt enim in unam con currere ypostasim neque anypostati. id est non indi viduo esse. neque propriam unamquamque ha bere hypostasim. sed unam et eandem utrasque eandem enim verbi ypostasis utrarumque naturarum ypostasis existens. neque anypo staton. id est in non individuo earum unam esse concedit neque utique eteroypostaton. id est al terius ypostaseos persone ad invicem esse permit tat. neque quandoque quidem huius quandoque illius. sed semper utrarumque indivisibiliter vel inse parabiliter existit ypostasis non secta et divi sa et partem quidem sui ipsius hinc parte adiunit. distribuens sed omnis hec et omnis illius impartibiliter et holosereos. id est totali existens. non enim ydiosistatos. id est sepa rabiliter substituta est dei verbi caro neque altera y postasis generata est. preter dei verbi yposta sim. sed in ipsa subsistens enypostatos. id est individuas magis et secundum se ipsam y diosistatos. id est separate existens vel sub sistens ypostasis generata est. ideo neque an ypostatos. id est individua est neque alteram in

H trinitate infert ypostasim. et c.
Hinc et eam que
in trisagio est ab insano
petro facta est adiectionem blasphemiam
determinamus ut quartam inducentem per
sonam. et in parte ponentem dei filium et
patris enypostaton virtutem. et in parte eum
qui crucifixus est ut alium existentem.
preter fortem vel passibilem sanctam trinita
tem glorificantem. et concrucifigentem
cum filio patrem et spiritum sanctum. arcemus
hanc blasphemiam. et intercriptam et
fabulam cancellatam nos enim sanctum
deum de patre assumimus non ipsi soli
deitatis determinantes. vel separantes no
men sed et filium deum scientes et spiritum sanctum
et sanctus fortis de filio ponimus non expolian
tes scilicet virtute patrem et spiritum sanctum et sanctus in
mortalis de sancto spiritu ordinamus. non ex
immortalitate ponentes patrem et filium
sed in unaquaque ypostaseon id est personarum
rum. omnes has theonimias id est dei
nominationes simpliciter et absolute ex
cipientes. et divinum apostolum imitantes di
centem. nobis autem unus deus pater ex quo om
nia et nos ex ipso et unus dominus ihesus christus per
quem omnia et nos per ipsum. sed et theolo
gum gregorium ita alicubi dicentem no
bis. unus autem deus pater ex quo omnia et
unus dominus ihesus christus per quem omnia et unus
spiritus scilicet in quo omnia hec id est ex quo et per quem
et in quo non naturas incidentibus. neque
enim metepaptos id est transportarentur
propositiones hee vel ordines nominum. sed ca
racterizantibus unius et inconfuse nature
proprietates. et hoc manifestum est ex his que in
unum coniunguntur. rursus si ab aliquo
non perfunctorie illa leguntur apud apostolum.
hoc scilicet ex se ipso et per ipsum omnia ipsi gloria

sancta sanctorum. amen. quoniam enim non ad fili
um solum dictum est hoc trisagion.
sed ad sanctam trinitatem. testis est divinus
et sacer anastasius et basilius et gregorius.
et omnis sanctorum patrum chorus. quia et per tri
nam sanctitatem tres supersubstantialis deitatis
ypostaseos. sancta seraphim nobis demon
strant. per unam vero dominationem unam
principalis thearchice trinitatis sub
stantiam et imperium notam faciunt. aut
igitur theologus gregorius. ita igitur quidem sancta sanc
torum que seraphym cum velantur
et glorificantur tribus sanctificationibus in u
nam coexistunt cum veniunt domina
tionem et deitatem quod et ab alio quodam
eorum. qui ante nos phylosophye dic
tum est et optime et altissime. aiunt igitur
qui ecclesiasticam hystoriam constru
xerunt et laetam facientem eo. quin
constantinopoli. populo propter quasdam the
laci id est divinas minas sub procto patriarcha
factas raptum esse. puerum populi et ita e
doctum esse ab angelicum quodam magisterio.
trisagion hymnum. sanctus deus. sanctus fortis.
sanctus immortalis miserere nobis. et rursus reverso
puero. et doctum annuntiante canta
se ymnum ita omnem multitudinem et
ita confestim quievisse minas. sed in sancta
et magna et universali iiii. synodo eam
que in calcedonico aio ita cantatus esse.
trisagios ymnus traditus est. sic enim
mactis eiusdem sancte synodi. refertur. ri
sus igitur vere et ludibrium est per anglos edoc
tam et inductionis cessationem credi
tam et cantorum sanctorum patrum synodo
firmatam coloratam. et corroboratam.
et prius a seraphym. cantata. te sanctum. tri
sagioda id est canticum ut trisipostate deitatis
tatis demonstrativa. velud conculca

cari irronabili oppositione et emunda
ri ut seraphyn sup excedentis sz o dep
cantate ut non dicam de amicia nos
au ita amus . et si demones resciendunt
scs ds . scs fortis . scs inmortalis miserere
nobis.

Natura uel nuda
contemplatione cogi
tatur secundum sese ipsam enim
non subsistit uel communiter pro omi
bz hominibus deis . i . eiusdem speciei hypo
stasibz has copulans et dicitur in specie consi
derata natura uel totaliter eadem in assum
tione accidentium in una ypostasi . et
dicitur in athamo considerata natura
ds g uerbum incarnatus neqz eam q
p nuda contemplatione considerat na
turam assumpsit . n enim incarnato
h sz deceptio et fictio incarnationis . nz e
am que in specie consideratur . n enim hy
postases assumpsit sz eam que in at
tomo que eadem est in specie primitias
enim assumpsit nostre masse . et que non
secundum se ipsam subsisterat et antonium
extiterat . prius et ita sub ipso assump
ta e . sz que in ipsa sua ypostasi extitit .
n secundum se ipsam iam subsistentem . et
antonium existentem prius . et ita ab
ipso assumptam . sz in ipsa sua ipsius y
postasi existentem . ipsa enim que ypo
stasis carni . et secundum hoc uerbum caro ge
neratum est inmutabiliter . s . et caro . uerbum
intransmutabiliter . et ds homo . ds enim
uerbum . et ho ds xp eamque secundum ypo
stasim inuitionem . id g e dicere naturam
uerbi . et ea que in atomo naturam . nz
enim atomum . s . ypostasim principa
liter et solum demonstrat . nz qd commune hy
postaseon . sz communem naturam q
in una hypostaseon consideratur et inesti
gatur . Igitur quidem aliud est unio .
aliud incarnatio . nam unio quidem so
lum demonstrat copulationem . ad qd
au facta est copulatio n adhuc . incarnati
o au idem au est dicere . et inhumanatio eam q
ad carnem . s . ad hominem copulatio
nem demonstrat quemadmodum et ig
nitio eam que ad ignem unionem . I
gitur ipse quidem beatus kirillus in secunda
ad secundum epistola interpretans unam naturam
dei uerbi incarnatam ita ait si enim
unam dicentes dei uerbi naturam tacemus
n inferentes incarnatis . sz uelud expo
nentes dispensationem esset eis fortassis
ubi non inuiasibiliter sermo fingentibz
interrogare . si una natura e . totum n
bi perfectum in humanitate uel quali sub
sistit ea secundum nos suba quia uero et ea
que in humanitate perfecto et eius que
secundum nos sube manifestatio illata e
in dicendo incarnatam quiescat cala
minam uirgam ipi sibi substinentes .
Igitur hoc quidem naturam uerbi dei dena
tura ordinavit . Si uero p hypostasi naturam
assumpsisset n inconueniens . et sui incar
natam hoc dicere unam enim ypostasim
sim dei uerbi . absolute dicentes n fallum
sibi au et leontius . bizanti de natura
hoc uerbum intellexit . n p ypostasi .
In ea uero que ad theodoriti contentionem
as si anathematismi apologia ita ait
bts kirillus . natura uerbi . s . hyposta
sis qd e ipsum uerbum quare dicere naturam
uerbi neqz ypostasim solum significat
nz commune ypostaseon . sz communem naturam
in uerbi ypostasi totaliter consideratam .
Igitur quoniam natura uerbi incarnata
e . s . unita e carni dicendum est naturam au

uerbi passam carnem. neque numquam et nunc
audiuimus Christum autem passibilem car
nem edocti sumus quare non ypostasim ma
nifestat dicere naturam uerbi. relinquitur ergo di
cere quoniam incarnatum quidem esse unitum esse
carni carnem autem generatam uel factam
esse uerbum. ipsam uel uerbi hypostasim. in
mutabiliter generatam esse carnis ypposta
sim. et quoniam quidem deus homo generatus factus
est et homo deus dicendum est. deus enim uerbum ge
natus est intransmutabiliter homo quoniam
autem deitas homo generata est uel humanata
est. nequaquam audiuimus quoniam autem deitas u
nita est. humanitati in una sui ei ypo
staseon. didicimus. et quoniam deus figuratur.
s. i. incorporatur uel efficitur. subiatur quod
alienum. s. quod secundum nos dicendum est. In u
naquaque enim ypostaseon. deus nomen ordi
natur uel imponitur de ypostasi autem deita
tem dicere non possumus deitatem enim patrem
esse solum uel filium solum uel solum spiritum
s. non audiuimus. Illa deitas quidem na
turam manifestat. pater autem ypostasim quem
admodum et humanitas naturam. petrus
autem ypostasim. deus autem et communis nature signi
ficat. et in unaquaque hypostaseon. i. perso
narum ordinatur denominatiue. quem
admodum et homo deus enim est qui habet
diuinam naturam et homo qui humanam.
In omnibus hiis sciendum est quod pater et spiritus
sanctus. secundum nullam rationem incarnationi uer
bi communicauit. nisi secundum theosimias. i. diui
na signa et secundum acceptionem et uolun
tatem.

Theotoco autem. i. dei
genitricem principaliter et
uere sanctam mariam uirginem predica
mus. sicut enim uere deus est. qui ex ipsa
natus est. ita uere theotocos. i. genitrix est

que unum deum ex se ipsa incarnatum ge
nuit. deum enim ex ipsa natum esse non
ut deitate uerbi. s. principium accipi
ente existentiam ex ipsa. sed ut dei uerbo ipso quod
ante secula intemporaliter ex patre genitum est et a
narchos. i. sine principio et eterne existit.
cum patre et spiritu in ultimis diebus propter nostram
salutem in utero eius inhabitante. et ex ipsa
intransmutabiliter incarnato et nato non
enim hominem nudum genuit sancta uirgo.
sed deum uerum. non nudum sed incarnatum
non celitus corpus subducentem. et ut per sol
uia. i. carnalem per uiam transeuntem. sed
ex ipsa homousion. i. consubstantialem nobis car
nem. assumentem et in se ipso substituen
tem si enim celitus corpus deductum est.
non ex ipsa que secundum nos natura assump
tum est. que utilitas humanationis. huma
no enim dei uerbi propter hoc facta est ut ipsa que
peccauit. et cecidit et corrupta est, natura uin
cat eum qui decepit et tyrannum et ita de
corruptione liberetur quemadmodum ait a
postolus. quoniam per hominem mors et per hominem
resurrectio mortuorum. si primum uerum et quod secundum
fiet dicit primus homo ex terra terrenus.
secundus adam ex celo celestis. sed manife
stum quod non nudus homo est. Ecce enim adam
et primum nominauit et dominum. idcirco quod synan
foteron. i. utrumque significans. adam enim
interpretatur terrigena autem manifestum est
quod est hominis natura ex terra plasma
ta. dominus autem diuine nature est representatiuum
rursus autem ait apostolus misit deus filium suum
unigenitum natum ex muliere. non dixit per mulierem.
sed ex muliere. significauit ergo diuinus apostolus quod ipse
est unigenitus filius. s. dei et deus qui ex uir
gine natus est homo et ipse est qui ex uirgi
ne natus est filius dei et deus. Natus autem
corporaliter secundum quod factus est homo non plasma

to homini inhitans. ut in ypostasi. sed i
pse substantialiter et vere generatus homo. scilicet in y
postasi sua vel eius animatam carnem
anima rationali et intellectuali subsistens
ipse factus est. ipsa ypostasis. hoc enim si
gnificat natus ex muliere. qualiter enim
utique ipsum dei verbum sub lege factum est. si
non homo nobis homousios. id est consubstantialis
factum est. Unde iuste et vere theotocon. id est
dei genitricem sanctam mariam nomina
mus. hoc enim nomen universum misti
um dispensationis constituit. si enim the
otocos. id est dei genitrix que genuit omnino
deus qui ex ipsa natus est. omnino autem est et
homo. qualiter utique ex muliere. qui ante
secula [hole] existit. et hic existentiam
si non [hole] homo generatur est. filius enim
hominis manifestum est quoniam homo est et
quoniam unus est. si autem ipse qui natus est ex mu
liere est deus. unus est. manifestum est. quoniam
qui ex deo patre genitus est secundum divinam
et anarchon. id est sine principio substantiam. et
in ultimis temporibus ex virgine natus est secundum
inceptam et sub tempore substantiam. scilicet huma
nam. hoc enim unam ypostasim et du
as naturas et duas generationes significat domini
nostri ihesu christi. christotocon autem. id est dei genitri
cem. non dicimus virginem. quoniam in de
structione theotocos. id est dei genitrix nominatur
neque et inquinatur. et iudeosi honesta
rum qui vas dehonorationis vide hono
rationem solus vere honorate super om
nem creaturam theotocu. id est dei genitricis.
et si ipse reseminatur cum patre eius diabo
lo invenitur. leste christus enim et david
rex. et aaron. quia archiereus id est princeps
sacerdotum. hec enim que ethirento. id est
ungebantur. regum sacerdotum. et omnis
theoforos. id est deum ferens. homo christus dici
potest. sed non deus natura. ut et nestorius dei
inimicus eum qui ex virgine natus
est theoforon. id est deum ferentem hominum
dicere ipsillimus infremuit. nos autem theo
foron. ipsum dicere vel intelligere. absit. sed
deum incarnatum. ipsum enim verbum ca
ro factum est conceptum quidem ex virgine.
proveniens autem deus cum assumptione. na
tura ab ipso deificata. simul enim hec adeo
ut simul facta fuerint hec tria. assumpto
existentia deificatio. eius a verbo et ita in
telligi et dici theotocon. id est dei genitricem
sanctam virginem. non solum propter naturam verbi
sed propter deificationem humane masse quorum
simul conceptio et existentia mirabili
facte sunt conceptio quidem verbi existentia
enim carnis in ipso verbo per dei genitricem
super naturam prebentem plasmari plas
matori. et humanari deo. et facere tocius
deificanti quod assumpsit. servante unione
unita talia qualia et unita sunt non quod di
vinum dico. sed quod et humanum christi quod
super nos et secundum nos christi quod super nos et
secundum nos. ut enim generatus est. prius
secundum nos. postea factus est. super nos sed ex pri
ma existentia ambo excidit. propter ea quod
ex summa conceptione in ipso verbo exi
stentiam habuit. Igitur humanum
quidem est secundum propriam naturam divinum autem et
divinum super naturam amplius autem
et animate carnis ydiomata habuit. sus
cepit enim ea verbum dispensationis ratio
ne naturalis ordinis motu secundum verita
tem. naturaliter facta.

Perfectum autem deum confiten
tes eundem dominum nostrum ihesum christum
et perfectum hominem aimus eundem et omnia
habere quecumque habet pater preter ingenitatio
nem. et omnia habere quecumque adam

primus excepto solo pecc̄o que sunt cor
pus ⁊ anima rōnalis ⁊ intellectualis.
hr̄e aū eum simil̄r cum duabꝫ naturis
.i. ad similitudinē duarꝫ naturarꝫ du
plicia ea sunt que duarꝫ naturarꝫ na
turalia. duas uoluntates naturales ⁊
diuinā ⁊ humanam ⁊ autexusia .i. lib̄a
arbitria duo naturalia. diuinum ⁊ huā
num homousios enim .i. consubalis. exi
stens deo ⁊ patri autexusios enim .i. li
bere uult ⁊ agit ut d̄s consubalis aū
existens ⁊ nob̄ libere uult ⁊ ag̃ ut hō
idem. ipsius enim miracl̄a sunt ipsius
⁊ passiones ⁊ cetera.

Igitur quidē qꝫ duas natās
xp̄i duas eius ⁊ naturales uo
luntates ⁊ naturales actus aim̄
qm̄ aū una duarꝫ naturarꝫ eius hy
postasis unum ⁊ unum aimus ⁊ uo
luntatē ⁊ agentē naturalit̄ sedm̄ am
bas naturas. ex quibꝫ ⁊ in quibꝫ ⁊ que
due ē xp̄s d̄s nr̄. uelle aū ⁊ agere non
diuise s; unite. ult enim ⁊ ait agit al
tutra form̄ cum alt̄ius comunione q̄
rum enim subā eadem horꝫ ē ⁊ uolū
tas ⁊ eadem actio. quorꝫ aū diūsa sb
stantia horꝫ ⁊ diūsa uoluntas ⁊ actō
silr̄ ⁊ econūso quorꝫ ⁊ uoluntas ⁊ ac
tus idē horꝫ ⁊ subā eadem quorꝫ aū di
ūsa uoluntas ⁊ actō horꝫ ⁊ diūsa sub
stantia. idō utiqꝫ in pr̄e in pr̄e quidē
⁊ filio ⁊ spū scō ex ydemptitate actōis
⁊ uoluntatis. ydemptitatem nr̄e intelli
gimus uel cognoscimus in diuina ꝯ
uō dispensatione. ex diffiā actionꝫ
⁊ uoluntatum ⁊ nārum diffiām cog
scimus. ⁊ naturarꝫ diffiām scientes
confitemur ⁊ uoluntatū ⁊ actionū
diffiām quē ad enim eundē unius

sūt xp̄i naturarꝫ nr̄is pie intellect̄
⁊ sed̄s ⁊ n̄ diuiditat unum xp̄m. set
⁊ suatam ⁊ in unitione repsentat nā
rum diffiām. ita ⁊ uis earum que sb
stantiali eius naturis uoluntatum
⁊ actionum sedm̄ ambas enim natās
uoluntatiūs ⁊ actiuus nr̄e salutis n̄
diuisionem inducit absit. s; earum
dem demonstrat ⁊ mag̃ ⁊ unitioē c̄
stodiam ⁊ salutem nāles enim ⁊ n̄ y
postaticas .i. psonales aimus uolū
tates ⁊ actiones dico aū ipam uolū
tatiuam ⁊ actiuam uirtutem sedm̄
quam uult ⁊ agit uolentia ⁊ agen
tia si enim ypostaticas .i. [illegible] pso
nales dabimus eas. he [illegible] the
rotheleas .i. aliud uolentes. ⁊ hetere
neirgeas .i. aliud opantes. tres ypo
stases scē trinitatis dicere cogemur.
sciend' aū qd̄ n̄ idum ē uelle ⁊ qlr̄ uel
le. nam quidem uelle nature. quē
admodum ⁊ uidē omnibꝫ enim ho
minibꝫ adest qlr̄ aū uelle n̄ nature.
s; nostr̄ ignomis .i. ingenius .i. mītis
intellie siue quemadmod' ⁊ qlr̄ uidē
bn̄ ⁊ male. n̄ enim omnes homines
silr̄ uolunt. nꝫ simil̄r uident hoc ⁊
in actionibꝫ dabimus qlr̄. enim uel
le. qlr̄ uidere. qlr̄ agere. mod' ē usus
qli uolendi ⁊ uidendi agendi. soli
utendi uso. addens ⁊ abalius ūl eū
sedm̄ eam que comunit̄ dr̄ diffiā
diuidens. dr̄ g̃ simpli quid' uelle.
thelisis .i. uoluntas. s. thelica .i. uo
luntatiua. uirtus rōalis existens de
siderium concupia ⁊ uoluntas nā
lr̄. hoc aud .i. quali aū uelle. s. q uo
luntati subiectum ē. thelicon .i. uolū
tabile ⁊ uoluntas. gnomica .i. sen

tentia. thelicon aut .i. uoluntatiuum
e. et quod potens e uelle. ut puta thelica.
.i. uoluntatiua e diuina natura sil et
humana. Volens autem est quod utitur
uoluntate. s. ypostasis. ut puta petrus
quia g unus est quidem xpistus et una eius
ypostasis. unus et idem e qui uult et
agit. diuine et humane. quia uero duas
hit naturas thelicas .i. uoluntati
uas ut logicus .i. rationalis omne enim
rationale. thelicon .i. uoluntatiuum et au
texusion .i. liberi arbitrii duas uolun
tates. s. thelimata naturalia in ipso
dicemus. theliticos .i. uoluntatiuus
enim e idem ipse secundum ambas eius na
turas eam enim que naturaliter ine nobis.
theliticam .i. uoluntatiuam uirtutem.
assumpsit et quod unus e xpistus et idem qui
uult secundum alteram naturam. idem
thelicon .i. uoluntabile dicemus in ip
so non ut sola uolente que naturaliter ut
deus uolebat. Non enim diuinitatis uel
le manducare et bibere et quecumque tali
a sunt et constitutiua humane nature non
in contrarietate sine mutis. sed in proprie
tate naturam tunc enim hec naturaliter uo
lebat quando diuina eius uoluntas uolebat
et permittebat carni pati et agere propria
quoniam nunc naturaliter ade homini uolun
tas. hinc manifestum est excepta diuina
uel excepta sublata tres ipsius uirtutes s.
plantatiua sensibilis intellectualis. g
plantatiue e proprium nutritiuus. au
gmentatiuus et generatiuus motus. sensib
ilis autem qui secundum motum. rationalis autem
et intellectualis e autexusiotis .i. libe
rum arbitrium. si g secundum naturam
ade plantatiue nutritiuus et sensibi
li secundum impetum motus. secundum naturam

g ade rationali et intellectuali autexu
siotis .i. liberum arbitrium. autexusiotis autem
.i. liberum arbitrium nichil aliud est nisi uoluntas
secundum g uerbum caro animata. intellec
tualis. et autexusios .i. liberum arbitrium. hinc g
secundum est et thelitium .i. uoluntatiuum.
amplius autem et indisciplinalia. uel in
docibilia que naturalia. nullus enim
cogitare uel uiuere uel esurire uel sitire
uel dormire discit. nec uelle autem addidici
mus quare naturale uelle. Et rursus si in irrationa
bilibus ducit quidem natura. ducitur autem
in homine exusiosticos .i. libere secundum uo
luntatem ducto g natura theliticos .i.
uoluntatiuus. homo et rursus si secundum y
maginem beate super substantialis diuinitatis ho
mo factus e. autexusios autem .i. libera arbitrio natura.
et thelitica .i. uoluntatiua diuina natura
g et homo ut eius ymago. autexusios
.i. liberum arbitrium natura et theliticos .i. uoluntatiuus.
autexusion enim .i. liberum arbitrium uoluntatem
determinauerunt amplius autem si omnibus
hominibus inest uelle. et non huius quidem
inest. huius autem. s. in indiuiduis. non inest
quod autem communiter in omnibus inspicitur
naturam caracterizat .i. designat in his
que sub ipso athomis g. natura theliticos
.i. uoluntatiuus homo et rursus. si mag
et minus natura non suscipit. pariter autem
omnibus ine uelle et non huius quidem plus
huius autem minus g natura et homo theliti
cos .i. uoluntatiuus. quare si natura. the
liticos .i. uoluntatiuus homo et deus.
non secundum quod deus. sed secundum quod homo factus
e. natura theliticos .i. uoluntatiuus
e. quemadmodum enim nostram naturam as
sumpsit ita et nostrum thelima .i. uolun
tatem nostram assumpsit et secundum hoc
patres e nostram in ipso dixerunt esse uo

luntatem sed naturalem. non est uoluntas
uel ypostaticas .i. personalis erit. uel pre
ter naturam. sed si quidem hypostatica
.i. personalis heterobulos .i. alia uolens
ita erit filius a patre. solum enim hypo
staseos .i. persone charactetisticum .i.
ypostaticon .i. personale. si autem preter na
turam eposis .i. excisio nature. erit uo
luntas corruptatiua. horum enim sunt
que preter naturam deus uniuersorum et pre
ceptius. secundum quod deus uult et secundum quod
pater. sed si quidem secundum quod pater alia
eius erit preter eam que filii uolunta
tem. non enim pater qui filius. si autem secundum
quod deus est. deus autem est et qui filius deus
autem et qui spiritus sanctus. uoluntas natura
solum. amplius si secundum patres nostros quorum
uoluntas una eorum est et substantia una. Un
a autem est uoluntas deitatis christi et hu
manitatis eius. ergo una quod non est ea
dem. horum erit et substantia et uirtus. si secundum pa
tres non est differentia una uoluntate non appa
ret nec esse. uel humanam uoluntatem
dicentes naturalem in christo non dicere dif
ferentiam. uel naturalem dicentes differentiam
uoluntatem unam non dicere et uirtus. si
quemadmodum ait diuinus euuangelium cum uenis
set dominus ad partes tyri et sydonis et ingressus
esset domum nullum uoluit se cognos
cere et non potuit latere. si diuina uoluntas
eius omnipotens autem latere non potuit. ergo
secundum quod homo uolens uel cum
uoluisset non potuit et theleticos uolun
tatiuus ergo erat secundum quod homo erat
et uirtus cum uenisset ad locum dixit si
cio et dederunt ei uinum cum felle
mixtum et cum gustasset noluit bibere.
Cum patris passibilis ergo est passionibus
subiectus secundum quod deus. passio enim et
sitis et gustus. si autem non secundum quod deus
est. omnino secundum quod homo erat
et thelitos .i. uoluntatiuus erat. et
secundum quod homo sitiuit. sed et diuus paulus
apostolus sanctus ait obediens usque ad mortem mor
tem autem crucis obedientia eius que est
uoluntatis est subiectio et non eius que
non est. non enim quod irrationale obediens
dicemus. uel inobediens. obediens autem
factus pro nobis dominus non secundum quod deus factus est. sed
secundum quod homo. secundum enim quod deus
neque obediens neque inobediens subiec
torum enim est. hic quemadmodum ait diuino
rum enarrator gregorius. thelitcos. ergo .i. uo
luntatiuus et secundum quod homo christus et est.
sed uoluntatem quidem naturalem di
centes non coactam. hanc. dicemus sed
autexusion .i. liberam arbitrio. si enim rationa
lis omnino et autexusios libera arbitrio. non
solum enim diuina et increabilis natura.
nichil coactum habet. sed neque intellectualis
creabilis. hec autem manifestum. natura enim
ens bonus deus et natura conditor et natura deus. non
necessitate. hoc est quis enim est qui neces
sitatem inducit. uel infert. oportet autem
scire quod autexusio .i. liberum arbitrium
equiuoce dicitur aliter quidem in deo. aliter autem
in anglis et aliter in hominibus. Nam in
deo quidem superstubstantialiter. in anglis autem
ut concurrente habitu henchitisios .i.
inceptionem operationis et interpositio
nem uniuersaliter temporis non assumente.
habens enim naturaliter autexusion .i. li
berum arbitrium angelus inhibite.
hic utitur neque eam que ex corpore antiti
pathiam .i. renitentiam habens neque inimit
tente. in homine autem temporaliter habitu
per excogitante euchirisin .i. inceptio
nem operationis. nam autexusios quod

i. libero ar. est homo et naturaliter habet au
thexusion .i. liberum ar. habet autem et exdia
bolo immissionem et corporis motum per im
missionem ergo et gravedinem vel mo
tum corporis. posterior est enchimnsis .i. in
ceptio operationis habitum .i. liberum ar.
si ergo volens adam obedivit et tum vo
luisset comedit. ergo prothopathis .i. pri
mitus patiens in nobis voluntas. Si
autem prothopathis hanc voluntas autem
cum natura incarnatum verbum non
suscepit. non ergo extra peccatum facti sumus. Am
plius autem si opus est autexusios .i. libera
nature existit virtus hanc autem non sus
cepit. vel quia ad dilexit propriam creationem.
ut non bonam. vel quia invidit nobis
eius que secundum ipsam curationis non
quidem omnino privat curatione se
ipsum autem sub passione existentem de
monstrat perfecte salvare. Impossibile autem
unumquidem compositum ex duabus vo
luntatibus dicere quem ad modum ex duabus na
turis compositam ypostasim primis qui
dem quod compositiones eorum que in ypostasi
sunt et non eorum que in alia ratione et non propria
contemplantur. secundo autem quoniam compositionem
dicemus et aliorum ydiomatum. et actio
num naturalium. si voluntatum et
actionum compositionem dicere cogemur: in
creabilis et creabilis. invisibilis et visibilis et re
liqua que talium. qualiter autem et ea que ex volun
tatibus composita voluntas appellabitur.
impossibile enim compositum componentium
nominari appellatione. quoniam et quod ex natu
ris compositum est naturam appellabi
mus et non ypostasim. amplius autem et si u
nam compositam voluntatem in Christo
dicemus. a voluntate patris ipsum se
parabimus. non enim composita patris

voluntas. relinquitur ergo dicere solam
ypostasim. Christi compositam et communem
naturarum et naturalium eius gnomi
autem .i. sententia. et prohesin in domino dicere impos
sibile. si proprie loqui volumus gnomi a
.i. sententia enim post eam que de ignoto est.
inquisitionem. et voluntatem vel consilium
et iudicium ad id quod iudicatum est
dispositio per quam est prohesis .i. electio. e
lecta autem eligens dominus autem non nudus ens
homo sed et deus et omnia sciens non indi
gens scrutatione. et inquisitione. et con
silio extitit et iudicio et naturaliter et eam
que ad bonum habet familiaritatem vel
proprietatem. et eam que ad malum alie
nationem. Ita denique et ysaias ait. quoniam
antequam sciat puer eligere mala. eliget
bonum quia antequam sciat puer bonum
vel malum. hoc enim .i. antequam enim significat
quod non secundum nos inquirens et consilians
erat. sed deus ens et divine et quod secundum carnem
erat substituens. hoc est secundum ypostasim
unitus carni ex ipso esse. et in omnia sciendo
quod ex natura habuit bonum naturales enim
sunt virtutes et naturaliter et equaliter omnibus
insunt. et si omnes equaliter agimus eaque
nature sunt. Ex eo enim quod secundum naturam
ad id quod preter naturam per transgressionem
abacti sumus. dominus autem ex eo quod preter
naturam ad id quod secundum naturam nos
reduxit. hoc enim est quod secundum ymagi
nem et similitudinem .s. exercitatione
et hii labores non ad possidendam autem vir
tutem extrinsecus introductibilem entem ex
cogitati sunt. sed ad superinductam et pre
ter naturam malitiam expellendam que
ad. et ferri eruginem. non naturalem exi
stentem. sed et negligentia sic venientem
per laborem expellentes naturalem facit cla

ritatem manifestamus. sciendu aut
gnomis .i. sine nom multimod et mlto
rum significatiuum e. nã qñ quide
manifestat parenosim .i. ammonitio
nem et suasionem. ut ait dñi apls de
uirginib: aut preceptum dñi n heo dog
nomum .i. ammonitione ul suasione.
qñ aut consilium ut qñ ait ppha da
uid. sup ppim meum machinati sut
gnomi .i. csilium qñ aut calculum
.i. sententia ut dau. a quo exiuit gno
mi .i. calculs inuecunda. hic qñ de
fide ul opione ul scia. et simplr dicend
scdm multa significata accipit gno
mis .i. sine nomen.

Duas aut actiones animus
in dño nro ihu xpo. ht enim
ut ds quidem et pri hõusios .i. consubta
lis diuinam actionem. et ut homo scs et
nob housios humane nature actio
ne. sciend qd aliud est energia .i. ac
tio. et aliud energiticon .i. actiuum. et
ad energima .i. actus. et aliud energon
.i. agens. Igitur energia .i. opatio ul
actio e opatiuus. ul efficax. et subal
nature motus. energiticon aut .i. actiui
nature ex qua actio procedit. ul energi
ma aut est actionis apotelesma .i. o
peris pfco. energon aut .i. agens qui
utitur actione .s. ypostasis dicitur a
energia. et energima. et energima ut actuso
ut bapia baptizato. et cerisma. cerisis .i.
cãtio. Ita quidem dicimus omnis cã
tio omnes cãturas ostendentes. scien
d. qd actio motus e. et agitur mag q
agit. quemad. ait dñi. gg. in sinone
de spu sco. si aut actio est manifestu
e. qm agetur et n aget. et simul cum ac
ta fuit. quiescet oportet aut nosse qm

ipa uita actio est. et econtrio prima aia
ul actio. et omnis animalis dispensa
tio. et qui nutritiuas et qui augmentati
uas ul plantatiuas et qui scdm mot
pmotionem. ul sensibilis et intellectu
lis. et autexusios .i. libã ac. uirtus d
tus aut apotelesma .i. pfco actio. sig
hec omnia contemplamur in xpo. et
humanam actionem in xpo dicemus
actio aut dicitur prima in nob. consis
tens intellia. et est simplex. et aschetos
.i. inhitudialis ul inhitudinaria ac
tio intellectu se ipm inappabilr ppri
as intelligentias emittente. sine qb
n intelleus utiq nocabitur iuste. di
aut rurs actio et que p plationem ser
monis manifestatio et explanatio in
tellectou ipã aut ad ali athecos. et sim
plex. s inhitudine consideratur ex
intelligentia et sermone composita.
s et ipa aut hitudo quam ht qui facit
ad id quod fit actio e. et ipm q pficit
acto dr. et hoc quidem e anime solius
h aut anime corpe mentis. h aut corpis
intellectualr animati. hoc aut hoc aut
apotelesma .i. opis pfco. intelles enim
p contemplac quod futuru e. ita per
corpus opatur anime q e igemoia .i.
ducatus. utitur enim ut instro corpe
ducens. h et dirigens. alia uo corpis
est actio ducta ab anima et mou apo
telesma uo .i. opis pfco corpis quide
e tactus et detentio. et eius qd fit ueld
pienesis .i. incircumtentato anime
aut eius qd fit ueld formato et figu
ratio plasmatio. Ita in dño nro ihu
xpo. miraclor quidem uirtus dita
tis ei existebat actio manuductio
uo et uelle et dicere. uolo mundare.

humanitatis ei existebat actio. apotelesma autem i. opus perfectum humane neque quidem panum fractio et audire legisium uolo. divine autem panum multiplicatio et lepsi mundatio putasque ei et panum et actionem et corporis unam et eandem cogitamus et equalem. demonstrabat eius divinam actionem quemadmodum enim naturas unitas cognoscimus et ea que ad invicem. habentes circumincessionem. et harum differentiam non negamus. sed enumeramus. et indivisibiles eas cognoscimus. ita et uoluntates et actionum. et copulationem cognoscimus et differentiam noscimus et enumeramus. et divisionem non inducimus. quo enim modo caro et deificata est et transmutationem proprie non passa est nature eodem modo et uoluntas et actio et deificate sunt et proprius non secesserunt terminis. unus enim est qui hoc et illud est. et hoc modo et illo modo. scilicet divine et humane uult et agit. duas igitur actiones in christo dicere necessarium propter duplex uel duplicitatem nature. quorum enim natura transmutata. horum natura divisa res. Quorum natura eadem. horum et actio eadem. et quorum actio et substantia una secundum divina enarrantes patres necesse igitur duorum alterum et unam actionem in christo dicentes unam dicere et substantiam. uel si utique ueritati adherebimus et duas substantias euangelice patribus nobis consitemur. duas et actiones similiter illas sequentes confitemur. homousios enim i. consubstantialis existens deo et patri. secundum divinitatem equalis erit. et secundum actionem equalis autem ens et nobis idem ipse secundum humanitatem equalis erit. et secundum actionem ait deique beatus gregorius nazarenorum episcopus. Quorum autem actio. una horum omnino et uirtus eadem. omnis enim actio uirtutis est. apotelesma i. perfectum impossibile autem mea bilis et cabilis nature unam naturam uel uirtutem uel actionem esse. si autem unam christi actionem dicemus ubi divinitati adaptabimus intellectuales anime passiones. timorem aio et tristitiam et agoniam. si autem dicent ut de sancta trinitate disputantes. sancti patres dixerunt quorum substantia una horum et actio una. et quorum divisa substantia. horum et divisa actio. et quod non oportet que theologie ad dispensationem transferre dicemus. si de theologia dictum est solum a patribus et non adhuc et post incarnationem eidem actionis filius cum patre. eum autem attribuimus. hic pater meus usque modo operatur et ego operor. et quecumque uidit patrem facientem. hec et filius similiter facit. et si mihi non creditis operibus meis credite. et opera que ego facio testantur de me. et sicut pater suscitat mortuos et uiuificat. ita et filius quos uult uiuificat. hec enim omnia non solum homousion i. consubstantialem et post incarnationem patri monstrant ipsum. sed eidem actionis et uirtus. si enim existentia providentia non solum patris et sancti spiritus. sed et filii est et post incarnationem actio autem hec est. igitur et post incarnationem eidem actionis cum patre. si igitur ex miraculis eius substantia entem cum patre esse cognouimus actio autem existunt dei miracula. igitur et post incarnationem eiusdem actionis cum patre. Si autem una actio divinitatis eius et carnis composita erit uel erit alterius actionis esse patrem. uel et pater compositae actionis erit. Si autem compositae actionis. manifestum quoniam et nature. si autem dicent quoniam cum actione persona inducitur. dicemus quoniam si actione persona inducitur

secundum rationalem confusionem. et cui persona
actio inducetur. et erunt quemadmodum
tres persone. vel ypostaseos sancte trinitatis.
ita et tres actiones. vel quemadmodum una
actio. ita et una persona et una ypostasis.
sancti autem patres consonanter dixerunt eiusdem sub
stantie. et eiusdem esse actionis. amplius autem
si cum actione persona inducitur. qui neque
unam neque duas christi actiones dicere
consueverunt. neque unam personam eius dicere
neque duas intulerunt. sed ignito nimi
rum gladio quemadmodum nature ser
vantur. et ignis et ferri. Ita et actiones. et que
harum apotelesmata. id est opus perfectiones
habet enim ferrum quidem incisivum. Ignis
autem combustivum. et incisio quidem ferri actionis
est apotelesma. id est opus perfectio. combusti
o autem ignis. et servatur horum differentia. in com
busta incisione et incisa combustione.
et si neque combustio sine incisione fiet per
unitionem. neque incisio sine combustione.
et neque propter duplicitatem naturalis actionis
duos ignitos gladios aimus. neque propter mo
nadicon. id est singularitatem igniti gladi
i confusionem substantialem eorum differentie opere
mur et in christo ita divinitatis quidem eius
divina et omnipotens actio humanitatis autem
est secundum nos apotelesma vero. id est opus
perfectio humane quidem tantam esse ma
num puelle et tractam esse. divine autem uni
ficatio. aliud est hoc et illud aliud. et stab
iniicem existunt inseparabiliter. in theandri
ca. id est in divina virili actione. aut propterea
quia una est domini ypostasis una erit et
actio. propterea quia una est ypostasis. u
na erit et substantia. et rursus si unam actionem
in domino dicemus. vel divinam hanc di
cemus vel humanam. vel neutram. sed
si quid. divinam dicimus ipsum solum nud

um
ea que secundum nos humanitate dicemus
si autem humanam nudum ipsum hominem.
blasphemabimus. si autem neque divinam neque
humanam neque deum neque hominem neque patri neque
nobis consubstantialem ex unione ea que secundum
ypostasim ydemptitatis generata est. non
tamen et differentia naturarum destructa est dif
ferentia autem servata. sed natura et harum acti
ones servabuntur. non enim natura anener
gitos. id est inoperabilis sine naturalis operationis est
actio. vel creabilis. media enim horum
non est actio quemadmodum neque natura si
igitur creabilis creabilem solam manifestabit
naturam. si autem increabilis increabilem so
lam caracterizabit substantiam oportet enim
omnino altera naturis esse natura. Impossi
bile enim defective nature subsistentiam esse.
si autem eorum que secundum naturam actio non
eorum que ex toto existunt manifestum
quoniam neque cognosci naturam possibile sine operationibus
ea que secundum naturam actione. per ea enim
que agit singulum propriam naturam credere facit
quod utique est incisum. si una christi actio
eadem divinorum et humanorum factiva michi
autem entium in hiis que secundum naturam ma
nens contraria facere potest. non enim ignis
infrigidat et facit. et calefacit. neque siccat
et humescat aqua. qualiter igitur qui natura
est deus et natura genitus est homo. et mira
cula et passiones una actione perfecit. si
igitur assumpsit christus naturam intellectualem huma
num secundum animam. et intellectualem. et racionalem
lem intelliget omnino. semper intelligit
actio autem intellectus intellectio. itaque et secundum
quod est homo operativus est christus. et semper
agens activus. sanctus autem iohannes crisostomus
in interpretatione actuum secundi sinodis
ita ait. si nequaquam autem quis peccabit. et pas
sionem actum vocans. in patiendo enim

omnia facit. magnum et immutabile
illud opus mortem dissoluens et alia om
nia operatus. non omnis actio nature.
alicuius substantialis. deuiatus motus. ut
qui hic circa hec sapientes acceperunt.
ubi naturam quis uidit imobilem
uel omnino inactabilem uel actionem in
uenit. non naturalis uirtutis existentem
motum. unam autem naturalem actionem
dei et creature. nequaquam quis sapiens dabit
secundum beatum cirillum. neque enim ui
uificat lazarum humana natura. neque
lacrimatur diuina potestas. nam lacrima
quidem humanitatis propria. uita enim
enypostatu .i. personalis uite. sed tamen co
muniter utrorumque alterutrum per ydemptita
tem ypostaseos. nam unus est quidem xpistus.
et eius persona uel ypostasis situm habet du
as naturas deitatis et humanitatis est.
Igitur ex deitate quidem gloria naturaliter
proueniens alterutrisque communis per ypo
staseos ydemptitatem facta est. Ex carne autem
humilia alterutrorumque communia. Unus
enim est et idem qui hoc et illud est. et scilicet deus
et homo et eiusdem et que deitatis et que hu
manitatis. Nam diuina quidem signa
deitatis operabatur. sed non sine carne huius
lia. uero caro. sed non sine deitate. Etenim
patienti carni copulata erit deitas in
passibilis permanens et passiones perficiens
salutares et agenti uerbi deitati copulatus
erat sanctus intellectus. Intelligens et sci
ens que perficiebantur. ergo proprias quidem
glorificationes diuinitas corpori tradit.
ipsa autem carnis passionum permanet ex
pers non enim quemadmodum per carnem dei
tas uerbi agebat. ita et per deitatem caro
eius passa est. Instrumentum uel organum enim
caro eius deitatis eius extitit. et signum

et summa conceptione nichil diuisum fuit
alterutrius forme. sed persone unius temporis
actus alterutrius forme facte sunt cum ip
sa que indiuisibiliter facta sunt secundum nul
lum modum confusionem sed qualiter quidem cuius
fuit forme. et operum qualitate sentimus.
agit enim dominator xpistus. secundum alterutram
eius naturam et agit alterutra natura in ipso
cum alterutrius communione uerbo quidem
operante. que sunt uerbi per auctem. et po
testatem deitatis. quecumque enim sunt
principalia et regalia corpore autem perficien
te. que sunt corporis ad uoluntatem uni
ti ipsius uerbi cuius et factum est proprium. non
enim ex se ipso ad naturales passiones pro
motionem faciebat. neque rursus eam que
ex tristibus occasionem et refutationem. uel ea
que extrinsecus accidebant passus est. sed
mouebatur secundum consequentiam nature
uerbo uolente et permittente dispensati
ue pati id et operari. queque propria ut per
opera nature concedatur ueritas quemad
modum super substantialiter substantiatus de uirgine
natus. ita et super hominem que hominum
agebat. instabili aqua terrenis pedibus
ambulans non terrestri. facta aqua sed deita
tis super naturali uirtute consistente
ad indiffusibile et grauedini materi
alium pedum non cedendo non humane
enim agebat humana. non enim homo
erat solum sed et deus. unum et diuinas pas
siones uiuificantes et salutares. neque di
ne agebat diuina. non enim deus solus
erat. sed et homo. Unde et per tactum et per ser
monem et per talia diuina signa operaba
tur. Si autem dicet quis quod non in destructi
one humane actionis unam acti
onem in xpisto dicimus. sed quia distinc
ta a diuina actione passio dicitur humana

actio secdm hoc unam actionem in xpo
dicimus. dicem secdm hanc rone qd
et qui unam natura dnt no in destruc
tione humane hoc dicunt. sz quia distincta
ta humana natura ad dinam nam
passiua. Nos au absit ea que ad dina
naturam ul actione distinctione pas
sione humanum appellare motum.
nullius enim uniuersalr dicendo existen
tia excolle ne ul exoperatione cognoscitur
ul determinatur. ita enim assiluere .i. alter
natim cauere inuenientur. hec que existit
omnes res. si enim ppea quia actio e
dnus motus. humanus passio e omni
no. et ppea quia bona e dina na. mala
erit humana. et secdm eam que in cont
positionem conuisionem ppea quia pas
sio dr humanus motus. dnus motus. ac
tio dr. et ppea quia mala e huma na
bona erit dina. sz et omnes creationes
ita erunt male. et mentietur qui dixit.
et uidit ds cuncta quecumque fecit. et ec
ce bona ualde erant. nos au dicimus
qm et sci pres multimode humanum
appellauerunt motum. subiectas res
ul intelligentias. appellauerunt enim
ipm. et uirtutem et actionem et differam
et motionem. et ppinquitate. et qualitate
et passionem. non secdm distinctionem di
uini motus. sz ut continentiuum et in
alterabilem uirtutem actione au ut
caracteristicum ut eam que in omnibz
hominibz est .i. que eidem spei. in pmis
mutatoem. demonstrante differam
aut ut determinatiui. motioem aut
ut demonstratiuum. ppietatem aut ut
motum omnia enim que ex deo apte
om patiunt. hoc .i. moueri. ut in exi
stentia. ipso motus. ul ipse uirtus. n

secdm distinctionem g ut dcm e. sz
secdm ronem conditiue eis imposita
ab ea que omnia constituit ea. Vn et
eum diuini sonantes eam actionem
appellauerunt. Qui enim dixit. agis et
alterutra forma cum alterius communione.
quid aliud fecit. qm qui dixit. enim
cum .xl. diebz ieiunus mansisset. postea
esuriuit. dabat enim nature qndo
uoluit. que ppria agere. ul qm qui di
uisam in xpo dixerunt actione ul qui
duplicem ul qui aliam et aliam. hec
enim p pnomen. duas actiones signi
ficant. et p pnomen enim multociens
nus demonstratur. et indicendo diui
num et humanum. differa enim differen
tium e differa. ab hiis enim que non sunt
qlr differentur.

Qm glaris quidem
homo ex dualz com
positus naturis. s. anima
et corpe. et has intransmutabilita
tis. hns in xpo duarum naturarum
decenter dr. seruat enim et alterutrum et
post unionem nalem ppietatem. neque
enim corpus immortale sz corruptibi
le. neque anima mortalis. sz immortalis.
nz corpus inuisibile neque anima. corpa
libz oculis uisibilis e. sz hec quidem. ronal
lis et intellectualis. et incorporea hoc au
grossum et uisibile. et irronale. non aut
unius nature que secdm suam subam
diuisa sunt. n unius g sube anima et cor
pus. et uius si au al. ronale mortale ho.
Omnis au terminus subiectarum natu
rarum e. demonstratiuus no idem au se
cundum nature ronem irronale cum
mortali. n g unius nature erit homo
secdm ppne determinationis reglam. si

au dicetur unq; unius nre homo p
spe nature assumit nom dicentib; no
bis quod n differt homo ab homine. se
cundum aliqm nature differentiam s; eande
consistentia hntes homines 7 ex anima
compositi 7 corpe. 7 duas unus quisq; na
turas pficientes. sub una oms distinc
tione reducunt 7 in irrationale. hoc tum
7 omnium cabilium 7 gnabilium una
naturam. sic anastasius dixit. in sinode
adusus blasphemantes spm scm dices.
qm au cationem e sps scs 7 aliud qdem
preter gnabilium natura, ppuum aut
ditatis. post rurs conspicere omne eni
q comunit 7 in multis considatur. no
tudam quide plus cuida au minus
existens sub a nominatur quia g om
nis homo est ex anima composit 7 corpe.
secdm hec natura hominum dicet my
postasi au cdm dicere n possumus una
naturam. sicut anastasius dixit. 7 em
nature suant 7 post unionem singlare
naturalem ppuetatem. 7 spem xpi 7 x
n inuenire. n enim genitus e. alius x
ex ditate 7 humanitate ds 7 homo ide.
l rurs n idem est. quid sedm spem homi
nis unum 7 qd secdm subam anime 7
corpis unum qd quidem secdm spem ho
minis unum eam que in omnib; hoi
br. n pmutatom demonstrat. q au sm
subam anime 7 corpis unum ipm ee
eorz eentiam lecht inu existentiam ipa
omnimodam dices. s. ait enim unu in
altius transibit suba aut ex alius. illd
genabitur. 7 utraq; uertetur aut inmi
is iminus manentia due nature erunt
n enim idem secdm substantie ronem
corpus incorpeo idem. n nece g unam
naturam in homine dicetes. n ppt ide

pprietatem subalis qlitatis anime 7 cor
pis. s; ppt n pmutationem eorz que sb
spe reduntur athomorum una 7 in x
naturam dice n spes contentiua. s. mul
tarum ypostaseon. n est amplius au om
nis compo ex hiis que pxime composi
erunt compa dicitur ee. non enim dice
mus domum ex terra 7 aqua compositam
ee ex lateribus 7 lignis. quia nece est 7 homi
nem dicere ex quinq; ad minus compo
situm ee naturis. i. ex. iiii. elemtis 7
anima. ita 7 in dno nro ihu x. n ptes p
cium intuentur. s; que pxime compo
nunt. i. 7 ditatem 7 humanitate. am
plius au si homine dicentes tres in x
dice cogemur. 7 nos ex duab; naturis
homine dicentes. xpm ex tribus dogma
tizatis naturis. similr 7 de actionib; al
teram enim nece nre actionem ee. qm
au duarz naturarz homo dr 7 e testis
theologus 7 magnus gg. slam nature
quide due ait ds 7 homo quia 7 anima
7 corpus sunt. s; in sinone de baptiste.
talia ait duplicib; au existentib; nob
ex anima 7 corpe 7 hac quide uisibili
hac au inuisibili natura duplex et
purgatio p aquam 7 spm.

Oportet scire quod non
secdm conuersationem nature
ul uersionem ul alterationem ul confu
sionem caro dni deificata ee dr 7 ho
theos. i. deo consubalis ul condiuidu
alis. 7 deus generata ee. ut ait theologus
gg. quorz hoc quidem deificauit. h au
deificatum e. 7 audeo dice homo theon.
i. deo consubalem 7 s. hominem factum
ee. qui inx. unx 7 dm 7 unct est. hec e
nim n secdm transmutationem nature
s; secdm dispensatiuam unitionem

eam que sed'm ypostasim dico sed'm q̃
indiuisibil' deo u'bo unita ē. et eam que
inuicem naturarum circumincessionem.
itaimus et ferri ignitionem quemadmod'
enim humanationem. sine transmutta
tõe. et u'sione confitemur. ita et dificatio
nem fc̃am eẽ carnis glificamus. nec enim
quia u'bum caro fc̃m est. a termīis destitit
ppe d'itatis nec ab entibus et dõ decibilib;
glationibus. neq; utiq; caro d'ificata exp
pria u'sa ē natura. u'l eius naturalibus y
diomatibus p'manserunt enim et p'c unī
onē incommassate. et p'p'ietates illese. dõ
aut caro diuinis actionibus ditata ē. p'p
sincerissimam ad u'bum unionē. s. eã
que sed'm ypostasim. nequaquam eor' q̃
sed'm naturam p'priarum ypostaseon.
casu non enim sed'm p'priam actionē
s; p'p unitum ei u'bum diuina agebat
u'bo. p' eam p'priam demonstrat actio
nem. nã combur' quidem ignitum fer
rum. n̄ naturali ronem combustiuam pos
sidens actionem. s; ex ea que ad ignem
unionem hoc hñs eandem g' et mortal'
erat. p'se ip'm uiuificatiua fc̃a ē. p' eã
que ad u'bum sed'm hypostasim unio
nē. simili' aũ uoluntatis d'ificationē.
n̄ ut transmutato naturali motu dici
mus. s; ut unita d'ine eius et omnipo
tenti uoluntati. et fc̃a dei humanita
tis et uoluntas. Unde uolens quidem
late n̄ potuit p'se ip'm acceptasset dñs u'bu
monstrari inse ip'o ne existere infirmi
tatem humane uolens g' leprosi eius
purgationem. p'p eam que ad d'inam
uoluntatem unionem. sciend' aũ qd'
d'ificatio nature et uoluntatis manife
statiuum et demonstratiuum duarum na
rum et duarum uoluntatum quemadmo
dum enim ignitio n̄ transmutat igniti
naturam. in eã que ignis s; monstrat
ignitum et qd' ignitur et n̄ unius s; du
orum ē monstratiuum. ita et d'ificatio n̄
unam naturam p'ficit compositam s;
duas. et eam que sed'm ypostasim uni
onem. Ait nempe theolog' gg'. quorum hoc
quidē d'ificauit. hoc aũ d'ificatum est.
quorum enim dicēs. et hoc quidē et hoc aut
duo monstrant.

Deum p'fc̃m p
fc̃m et hominē p'fc̃m
dicentes x'pm oĩo. omnia dabim'
et que p'ris naturalia et que m'ris. fc̃s ē
enim homo. ut qd' uictum ē uincat. n̄
impossibilis enim erat qui omnia po
terat. et omnipotenti ei potestate et uirtute
eripe tyrande hominem. s; erat tyra
nidem in ypostasi. i. cã materia. qui uo
omnem deuicerat et adeo uiolentiam
pateret'. ip'm g' qui ceciderit uictorem
monstrare uolens compatiens dñs et
phylantropos q' hominum fit homo
sibi similem reuocans qm̄ aũ ronale
et intellectuale al' homo nullus ceciderit q̃
liter g' homo fc̃s ē. si carnē inanima
tam. et anima anim. i. sine intellectu
assumpsit. n̄ hoc enim homo quid aũ
et ab humanatione utilitatis hērent'
pthopanfisantos. i. principal' passiũ
est. passio n̄ saluato neq; corroboratione
diuinitatis renouate et reneruato. q'
in assumptibile enim incurabile assu
mit g' totum hominem. et q' hi optimũ
qd' ab infirmitate ceciderat. ut toti sa
lutem gr'ificeet. Intelles aũ insipiens
et p'uatus cognitione. n̄ utiq; enim erit
umq'. si enim inopabilis. et immobi
lis. et inexistibilis omnino ē qd' sed'm

ymaginem renouare uolens deus uerbum
factum est homo. quid autem quod secundum ymagi
ginem nisi intellectus quod melius est. delin
quens quod deterius assumpsit. Intellectus e
nim est in medio dei et carnis. huius qui
dem ut cohabitator dei autem ut hic ymago.
Intellectus ergo intellectui miscetur. et media
tur intellectus dei puritati carnis quoque grossi
tudini. si autem amentem dominus assumpsit.
irrationalis animalis animam assumpsit.
si autem quoniam carnem uerbum factum esse dixit
euuangelista. sciendum quod in sacra scriptu
ra quandoque quidem anima dicitur homo ut il
lud. in lxxv. animabus ingressus est iacob
in egyptum. quandoque autem caro ut illud uide
bit omnis caro salutare dei. non caro
ergo inanimata neque amens sed homo factus est.
dominus ait nimirum quoniam ipse quid me ce
dis hominem. qui ueritatem uobis locutus
sum. assumpsit ergo carnem animatam a
nima rationali et intellectuali. rectrice qui
dem carnis. recta autem a uerbi deitate. ergo h
abuit quidem naturaliter et ut deus et homo
uelle sequebatur autem et subiciebatur eius uo
luntati. non nominum gnomi. id est sententialis propria
sed hec uolens diuina eius. uolebat uo
luntas permittente enim diuina uolun
tate patiebatur que propria naturaliter. nam
quando quidem renuebat mortem naturaliter
diuina ei uolente uoluntate. et permit
tente renuit mortem. et in agonia factus
est et timuit. et quando uoluit diuina ei uo
luntas eligere secundum humanam eius uo
luntatem mortem uoluntaria ipsi pas
sio fiebat. non enim secundum quod deus solum uo
luntarie se ipsum tradidit in mortem.
sed et secundum quod homo. unde et eam que ad
uersus mortem audaciam et nobis grati
ficauit. Ita denique ante salutarem passi

onem ait. pater si possibile est transeat
a me calix iste. manifestum quoniam ut homo
bibiturus calicem erat. non enim ut deus.
ut homo ergo uolens calicem transferre. sed
naturaliter timoris dixit uerba. Verumptamen non
mea fiat uoluntas scilicet. secundum quod tu
heterousios. id est alterius substantie sum. sed tua.
scilicet mea et tua. secundum quod tibi existit homou
sios. id est consubstantialis. hec bone audatie uer
ba. prius enim a naturali infirmitate
temptata secundum sensum ea que in separa
tione corporis naturaliter compassione pas
sa domini anima. ut uere hominis facta sim
bulum placitum eius rursus diuina neruata uo
luntate aduersus mortem est. qui enim
idem totus erat deus cum humanitate eius.
et totus homo cum deitate eius. ipse ut
homo in se ipso et per ipsum supposuit quod
humanum deo patri typum. id est formam
nobis se ipsum optimam et subscriptibilem
tribuens et obediens patri factus est. aute
xusios autem. id est libere uolebat et diuina et hu
mana uoluntate omni enim rationali
creature omnino innata est autexusios.
id est libera arbitrio uoluntas. ad quid
enim habebit rationale non autexusios. id est
libere ratione utens. Irrationalem quidem
concupiscentiam et irrationabilibus anima
libus conditor disseminauit. ad consistem
tiam proprie nature coacte ipsam ducen
tem ratione enim carentia. non possunt du
cere. sed ducuntur a naturali concupiscentia.
unde simul atque concupiscentia generatur: confestim
et qui ad operationem impetus. non enim
bone ratione uel consilio. uel scrutatione
uel iudicio utuntur. unde neque ut uirtu
te utentia laudantur uel beatificantur.
neque ut maliciam agentia puniuntur.
rationalis autem natura habet quidem natura

lem concupiscentiam motam a ratione autem ductam et tenorem suscipientem a custodientibus. quod secundum naturam rationalis enim primatus. hic est autexusios, id est libere arbitrium. voluntas quoniam naturalem in homine rationali animus motum. ideoque ut virtutem tractans laudatur et beatificatur, et ut maliciam tractans punitur. quare volebat quidem autexusios, id est libere mota domini anima, sed illa autexusios, id est libere volebat que divina eius voluntas volebat velle ipsam. non enim nutu libere caro movebatur; et enim moyses et omnes sancti nutu divino movebantur. sed idem unus ens et deus et homo secundum humanam et divinam volebat voluntatem. ideo non gnomi, id est mente vel sententia naturali, aut autem magis virtute due enim voluntates differebant ab invicem. Nam divina quidem eius voluntas anarchos, id est principio erat et panurgos, id est omnia operans, sequens habens virtutem et impassibilis. humana autem voluntas et a tempore incepit et ipsa naturales et inculpabiles passiones sustinuit. et naturaliter non omnipotens fuit; ut autem dei vere et secundum naturam facta et omnipotens.

Beatus dyonisius novam quamdam aiens theandricam, id est deivirilem actionem christi, secundum nos facti non destruens naturales actiones. unam actionem ex humana et divina factam esse ait. Ita enim et naturam itaque unam diceremus novam ex divina et humana naturam factam esse. quorum enim actio una horum et substantia una secundum sanctos patres. sed dixit hoc volens monstrare novum et ineffabilem modum naturalium christi actionem manifestationis ineffabili modo eius que in invicem christi naturarum circumincessionis consequenter vel convenienter dicit. et eam dixit hic monstrans que secundum hominem eius civilitatem conversationem extraneam et paradoxam, id est inopinabilem et nature entium incognoscibilem et modum eius que secundum ineffabilem unionem retributionis. non divisas enim aimus actiones nec divise agentes naturas, sed unite unamquamque cum alterius communione agentem. hic quod proprium habuit. nec enim humana operata egit secundum hominem soli. non enim nudus erat deus sed deus simul existens et homo. quemadmodum enim naturarum unionem et naturalem differentiam cognoscimus, ita et naturalium voluntatum et actionum. Sciendum itaque quod in domino nostro ihesu christo quandoque quidem ut de duabus naturis sermonem facimus, quandoque autem ut de una persona. et hic autem et illud ad unam refertur intelligentiam. due enim nature unus sunt christus et unus christus due nature est. idem igitur est dicere agit christus secundum alterutram eius duarum naturarum et agit ab alterutra natura in christo cum alterius communione. communicat ergo divina quidem natura carni agenti propter ea quod beneplacito divine voluntatis permittebatur pati et operari que propria propter ea quia actio carnis erat omnino salutaris quod non humane actionis est sed divine. caro autem deitati agenti propter ea quia ut per organum per corpus divine perficiebantur actiones, et propter ea quia erat unum qui agebat simul divine et humane. Scire autem oportet quod sanctus eius intellectus et naturalis eius agebat actiones intelligens et cognoscens quoniam eius est dei intellectus et quoniam ab omni adoratur creatione et memoratur earum que in

tia conuersationum et passionum . co
munitatam agenti ubi deitati et diri
genti . et gubernanti omnia intelligens
et cognoscens et dirigens non ut nudi hominis
intellectus . sed ut deo secundum ypostasim uni
tus et dei intellectus existens . hoc ergo mon
strat theandrica actio . quoniam uirificata
divinitati . scilicet humanata et humana eius actio di
na erat . scilicet deificata . et non inparticeps divine
actionis et divina eius actio non inp
ticeps humane eius actionis . sed alter
utra cum altera considerata . dicitur autem cor
pus . hic per yfrasis et quoniam quis duo que
dam per unam cirtum assumit dicti
onem . quemadmodum enim unam in
cisam combustionem dicit . et combustam
incisionem igniti gladii . aliam autem
actionem animus incisionem . et aliam
combustionem . et alterius nature ig
nis quidem combustionem . ferri autem
incisionem . Ita uiam xpisti theandricam
actionem dicentes duas actiones intelli
gimus duarum naturarum eius deitatis qui
dem eius divinam et humanitatis eius
humanam actionem . et cetera.

Confitemur autem quoniam
omnes naturales
et indetractabiles passiones homi
nis assumpsit . totum enim hominem
et omnia que hominis assumpsit preter
peccatum hoc enim innaturale est . neque
a conditore in nobis disseminatum . sed
ex diaboli super seminatione . cum nostra
anterusio prohesi . i . libera . arbitrio electione
uoluntarie consistens . non inuolente
nostri dominans naturales enim et indetrac
tibiles passiones sunt . que non inno
bis quecunque extra que transgressione
condempnatione in humanam deue

nere naturam . puta fames sitis . labor do
lor sompnus . lacrime corruptio . mor
tis refutatio . timor agonia . ex quibus sudo
res gutte sanguinis . et quod xpistus infir
mitatem . nature ab anglis auxilium
et que talia . et que omnibus hominibus na
turaliter insunt . omnia itaque assumpsit ut
omnia scilicet . tempus est et nunc ut nobis
incorruptionem negocietur . et det nature uir
tutem . uincendi aduersarium . ut natura
quondam uicta per quam inmissiones uic
ta est . per has uincat eum qui olim uicit .
ergo pernitiosus quidem extorsum innui
tebat . non per intellias . sed per serpentem dominus
autem inmissionem repeullit et ut fumum
dissoluit . et inmittentes et passiones
deuicte . et nobis facile expugnabiles
fiant . et ita nouus adam ueterem resal
uet . qua xpisti naturales nostre passiones
secundum naturam et super naturam fuerunt
in xpisto . secundum naturam enim . moue
bantur apud ipsum . quoniam permittebat car
ni pati que propria super naturam autem . non
enim precedebat in domino uoluntatem
scilicet naturalia . nichil enim coactum in
xpisto considatur sed omnia uoluntari
a . uolens enim esuriuit . uolens sitiuit . uolens timuit . uolens et mortuus
est et cetera.

Oportebat cognoscere
quoniam ignorantem quidem et ser
uilem assumpsit naturam . nam ser
ua est hominis natura . et eius qui fe
cit ipsam . dei et non habet cognitionem fu
turorum . si ergo secundum theologum . gregorius se
parabilis quod uidetur ab eo . et quod in
tellitur et serua dicetur . et ignorans caro
xpisti ypostaseos autem . i . persone ypostaticam
tem et inuisibilem unionem ditata

ē anima dn̄i futurorum cognitione · ut
et reliquis diuinis signis quēadmodū
caro hominum secūdum propriam naturā
nō est uiuificata secūdum ypostasim · ipso
deo uerbo ab ea que secūdum naturam mor
talitate nō destitit · uiuificata autem facta ē
propter eam que ad uerbum secūdum ypostasi
unionem · et nō possumus dicere quoniam nō
fuit · et esse semper uiuificatiua · ita et huā
na quidem natura substantialiter nō possidet
futurorum cognitionē · dn̄i autem anima
propter eam que ad deū uerbum unionem
et ypostaticam et personalem ydemptita
tem ditata ut dixi cum reliquis signis ·
diuinis et futurorum cognitione sciendū
autem quod neque filium ipsum dicere possum
seruitutis et enim et dn̄ationis nomina nō
nature sunt cognitiones sed eorum que ad
aliquid quemadmodū paternitatis et fi
liationis · hec enim nō substantie sed scheseos ·
· i · habitudinis sunt significatiua quē
admodū et de ignorantia diximus · quoniam
si tenuibus intelligentiis sibi intellectibus sub
tilibus fantasiis · i · ymaginationibus
diuides quod creabile ab increabili seruā
ē caro · si nō unita esset deo uerbo · semel autem
unita secūdum ypostasim qualiter erit an
cilla unus enim ens xp̄s nō potest serui
esse sui ipsius et dn̄s · hec enim nō eorum que
simpliciter dicuntur · sunt sed eorum que ad a
liud · cuius igitur erit seruus patris · nō igitur quo
cumque habet pater filii sunt siquidem
patris est seruus · sui ipsius autem minime
qualiter autem de uobis dicit apostolus · quare adhuc
es seruus · sed filius per ipsum adoptans · si
nimirum ipse seruus ē appellatiue
dicitur seruus · nō ipse ens hoc · propter nos ā
formam serui accipiens · et seruus nobi
cum uocatus · impassibilis enim exi

stens propter nos seruiuit passionibus et mi
nister nostre salutis factus est · qui autem dicunt
ipsum seruum distare faciunt unum
xp̄m in duo quemadmodum nestorius ·
nos autem dn̄ationem ipsum aimus et deum
omnis creationis · unum xp̄m eundē
et deum simul et hominē et omnia scientē
In ipso enim sunt omnes thesauri sapi
entie et cognitionis absconditi · et cetera ·

Proficere
autem dicitur sapientia et e
tate et gratia · etate quidē augens pau
gimtationem autem etatis eā que in erat
ei sapientiam in manifestationem duces
amplius autem eam que homini in sapi
a et gratia proficientiam et perfectionem eius
que patris acceptionis · s · hominum theo
gnosiam · i · dei cogitationem et salu
tem propriam proficientiam faciens et y
kurimae nos familiare proprium facies
ubique quod nostrum · qui autem proficere ipsum
dicunt sapientia et gratia · ut additamentum sus
cipientem ipsum nō ex summa mera exi
stentia carnis factam fuisse unionē
dicunt neque eam que secūdum hypostasim
unionem uenerantur anestorio autem in
anima sapiente · suasi scheticam · i ·
habitudinale unionem et nudam habita
tionem prosagantur nō cognoscentes neque
qui dicunt · neque de quibus certificant · si enim
uere unita ē deo uerbo caro ex summa a
mera · i · esse existentia magis autem in ipso
extitit · et ypostaticam · i · personale ad
ipsum habuit · Idemptitatē qualiter nō perfec
ditata ē omni sapientia et gratia · nō ipsa gratia
communicans particulatim ut nos neque
secūdum gratiam huius que uerbi participans
sed magis propter eam que secūdum ypostasim
unionem · humanorum et diuinorum uni

xpi fcor quidē erat ₇ ds simul ₇ hō
grām ₇ sapiām ₇ omnium bonor
plenitudinem mundo irrigans. ₇c̄.
Timous nomen
M. dupplicem hȝ intelliam. est enim
timor naturał. uolente anima diuī
di a corpe ꝑ eam que ex principio a ꝯ
ditore inposita est. et naturalem poci
compassionē familiaritatem ꝑ quā
naturalr̄ timet ₇ agoniam patitur
₇ tenuit mortem. tuus timinus secdm
naturam timor ē uirtus. secdm sisto
lem. i. contractionem eēntie. desidā
tiua. si enī a non ente ad eē deducta
sunt. a conditore omnia existendi ₇
n̄ existendi. desiderium hn̄t natura
lr̄. horum aū secdm naturam ꝑmi
que ad sistantica. i. a constitutiua ꝑ
mocio ₇ deus ūbum q̄ homo fcm̄ hū
it hoc desiderium insistatiuis quidē
. i. bn̄ constitutionis nrā ꝑmotionē
monstrans escam ₇ potum ₇ sōmp
num desidāns ₇ naturalr̄ inexpre
na hor fcs incorruptiuus aut ama
tionem ut tempe passionis nolun
tarie eam que ad mortē sistolim. i.
contractione fecit ₇ si enim lege na
ture fiebāt. ſȝ n̄ secdm nos coacte uol
untarie enim naturalia nolēs sustei
pe dignatus est. q̄re ipē timor ₇ pauor
₇ agonia naturalium ē. ₇ indetracta
bilium passionū. ₇ n̄ sub cor pco. ₇ iui
rilis timor qui expeditione ūl cogi
tationum intelliarum consistit. eru
delitate. ₇ in ignorando mortis horā
ut qn̄ nocte timetn̄ sonitu aliquo fi
ente qui pt̄ nām ē q̄ ₇ determinantes
dn̄s pret nām. timor ē irronalis sis
tule. i. contractio. hunc dn̄s n̄ assūp
sit. ideo neq; timuit unq̄ nisi in pas
sionis tempe. et si dispensatiue se ip
sum contraxit multociens. n̄ enim
ignorabat tempus qm̄ aū uere timu
it ait scē anastasius in sermone adu
sus appollinarium ꝑ hoc dn̄s dixit.
nunc anima mea turbata ē. nunc
aū hoc qn̄ uoluit m̄ nimirum solū
qd̄ erat demonstrat. non enim qd̄ n̄
erat. ut p̄sens nominabat. ut opini
one fientibȝ que dicebant natura e
nim ₇ uītate omnia fiebāt ₇ post a
lia. neququam aū d̄itas passionem
assumit circa paciens corpus neq; t
bationē ₇ tristiciam demonstrat circa
animam contristatam ₇ turbatā. nȝ
mestus ₇ orat circa intelligentiā me
stam ₇ orantē. ſȝ enim ₇ si non unctio
ne nature contingebant que dicunt
ſȝ in monstrīnoē existentie agebā
tur que fiebant. s. h̄ ūl eo qd̄ unice
bat. ſȝ unctoē nature ut contingere
que fiebant. n̄ inuoluntarie h̄ susti
nere ostendit.
Oratio ē ascens̄ intellēs ad
dm. uel peticio ad dm. decentiū
a deo. qualr̄ q̄ dn̄s in lazaro ₇ tempe
passionis orabat. neq; enim ascensi
one que ad dm. Indigebat scs eius
intellēs. semł secdm ẏpostasim deo u
bo unitus. neq; ea que a deo petiōē
unus enim xp̄s ē. ſȝ nrām ꝑ priam fa
miliarem faciens ꝑsonam ₇ formās
in se ipō quod nrm̄ ₇ sub scriptio nob
eum fiens ₇ docens nos a deo patre pe
tere ₇ ad ipm̄ extendi. ūl respicere ₇
p sem eius intellēm dirigens nob. eā
que ad dm̄ ascensionem queadmod
enim passiones sustinuit nob eā

que aduersus ipsas uictoriam brauium tribuens et triumphans. Ita orat nobis uiam faciens dirigens ut dixi ad eam. que ad dominum ascensionem. et pro nobis omnem iusticiam implens ut dixit ad iohannem et reconcilians nobis sui ipsius patrem. et ut principium et causam sui ipsius hunc honorans et monstrans quod non est antitheos .i. deo contrarius. Nam quando quidem dixit in lazaro pater gratias ago tibi quia exaudisti me. ego autem sciebam quia semper me audis. sed propter astantem turbam dixi ut cognoscant quoniam tu me misisti. non omnibus manifestissimum enim extitit. quoniam ut principium sui ipsius. et causam honorans sui ipsius patrem et monstrans quod non antitheos .i. deo contrarius. quando autem dixit. pater si possibile est transeat a me calix iste. uerumptamen non ut ego uolo. sed ut tu. non omnibus ubique manifestum est. quod docens nos in temptationibus a solo deo petere auxilium et diuinam preponere nostre uoluntati et monstrans quod uere que nature appropria familiaria fecit nature. quoniam autem secundum ueritatem duas uoluntates naturales quidem et similes naturarum eius sed non subiectiuas. proscedit et primum ait ut homousios .i. consubstantialis si possibile non ignorans quid enim deo impossibile. sed erudiens nos et diuinam nostre preponere uoluntati. hoc enim solum impossibile. et deus non uult nec permittit. Verumptamen non ut ego uolo sed ut tu. ut quidem deus et homotheles .i. eadem uolens ens patri. ut autem homo existens. eam que humanitatis naturalem demonstrat uoluntatem. hec enim naturaliter renuit mortem. hoc autem .i. deus meus deus meus ut quid me dereliquisti. in eam appropriam dixit personam. etenim deus eius qui pater nisi demum diuisio subtilibus intellectualibus ymaginationibus eorum quod uidetur. ab eo quod intelligitur. nobis etenim ordinetur. neque derelictus est umquam appropria deitate. sed nos sumus qui derelicti et despecti. quare nostram ypokrineos .i. appropriam faciens personam orauit. etc.

Oportet scire quod duce ypokriosees sunt .i. appropriaalitates familiaritatem. una naturalis et substantialis et altera personalis et habitudinalis. Igitur naturalis quidem et substantialis quoniam propter philantropiam .i. amorem hominum clementia dominus et natiuam et naturalia omnia assumpsit natura et ueritate. factus homo et naturalium in experientia factus. personalis quando quidem alterius subinduit personam propter habitudinem appropriationem. miseriam. aio uel amorem. et pro ipso eos qui non faciem simones michi exprimentes secundum quoniam et malectionem. et derelictionem nostram et que talia non entia. naturalia oikiosato .i. appropria facit non ipse hiis existens. uel factus sed nostram assumens personam et nobiscum ordinatus tale autem est factus pro nobis maledictio.

Ipsum igitur dei uerbum omnia sustinuit carne diuina et sola eius natura inpassibili permanente. uno enim christo qui ex deitate et humanitate compositus est et deitate et humanitate existit. uere patiente quod patiente passibile quidem ut in aptum natum pati passum est. non compassum est autem quod inpassibile. nam anima quidem passibilis existens corpore inciso ipsa non incisa condolet et compatitur corpori.

deitas autem impassibilis ens non compassa est corpori. Sciendum autem quod dominum quidem carne passum dicimus. deitatem autem carne passam vel deum per carnem passum nequaquam. quemadmodum enim solem ligno superlucente, sic securis quedam incidit lignum incisibilis et imperfusibilis permanet sol. multo magis impassibilis verbi deitas secundum ypostasim unita carni. carne patiente permanet impassibilis. et quemadmodum si quis ignito ferro super infunderet aquam. et quidem aptum natum enim est pati ab aqua. et ignem dico extinguitur. innocuum autem permanet ferrum. non aptum natum enim est ab aqua corrumpi. multo plus carne passa. sola impassibilis deitas passionem non suscepit et inseparabilis permanens. non necesse autem omnino et indefectiue assimulari exempla. necesse autem est in exemplis et similia considerari et dissimile. quia non exemplum. quod enim in omnibus simile idem utique erit. et non exemplum et maxime in divinis. impossibile enim in omnibus simile invenire exemplum. et in theologia et in dispensatione eorum.

Impeccabilis. ens dominus noster Ihesus Christus peccatum enim non fecit. qui tollit peccatum mundi. neque inventus est dolus in ore eius. non subiciebatur morum sicuti nos propter peccatum introivit mors in mundum. itaque eam que pro nobis mortem assumens et se ipsum patri assumens et se ipsum patri offerens. hostiam offerens. hostiam pro nobis si enim deliquimus et ipsum oportet pro nobis redemptionem suscipere et ita solvi nos a condempnatione. absit enim tyranno dominatoris oblatum esse sanguinem. advenit utique mors et transglutiens corporis muscipulam deleat. i. escam deitatis hamo transfigitur et impeccabile et vivificabile gustans corpus corrumpitur et omnes ducit quos quoddam transglutivit. quemadmodum enim tenebre luminis introductione destruuntur vel corruptio vite immissione expellitur et fit omnibus vita. corruptio autem ei qui corrumpit. Consimiliter ortuus itaque est ut homo et sancta eius anima ab incontaminato divisa est corpore. sed deitas inseparabilis utrisque permansit. ab anima et corpore aio et neque ita una ypostasis in duas ypostaseas divisa. corpus enim et anima secundum idem ex principio in verbi ypostasi habuerunt existentiam et in morte a se invicem divisa singulum eorum manserunt unam ypostasim verbi habens. quare una verbi ypostasis verbi et anime et corporis extitit ypostasis. numquam enim neque anima neque corpus propriam habuerunt ypostasim preter verbi ypostasim. una enim semper verbi ypostasis. et numquam due. quare una semper Christi ypostasis. et si enim localiter anima a corpore separata est. sed ypostatice .i. personaliter per verbum unita fuit.

Ethoras .i. corruptio
nus nomen duo significat. significat enim humanas has passiones famem sitim. laborem clavorum perforationem. mortem. s. secundum separationem anime a corpore. et que que talia secundum hoc significatum. etharton .i. corruptibile domini corpus aimus. omnia enim hec voluntarie assumpsit. significat autem ethora .i. corruptio et perfectam corporis

mea ex quibꝫ compositum ē. elementa
dissolutionem ⁊ destructionem que
magis a multis diasthora. ⁊ dr̄ ⁊ no
minatur huius expertum corpus
dn̄i n̄ hūit. ut ait ꝓpha dauid. qm̄ n̄
derelinques animam meā in inferno
dabis sc̄m̄ tuum uidē diasthorā. i.
destructionem ꝫ incorruptibile qd̄
dicit sc̄dm̄ insipientem. Julianum et
galanum. corpus dn̄i dicere sc̄dm̄ p̄
mum corruptionis significatū aū re
surrectionem in ipm̄. Si enim incorru
ptibile n̄ hōusion. i. consubale nob̄.
sꝫ ⁊ opinione ⁊ n̄ uitate fc̄ā sunt que
fc̄ā ēē ait euuangelista famē sitim cla
uos. coste puctionē. ul lateris apc̄oē
mortem. Si aū opinione fc̄ā sunt de
ceptio ⁊ scena dispensatoris ministi
um ⁊ opinioē ⁊ n̄ uitate fc̄s est homo
⁊ opinione ⁊ n̄ uitate saluati sumus
sꝫ absit. ⁊ qui hec dn̄t salutis expertes
fiant nos aū ua salute sortiti sumus
sc̄dm̄ aūt sc̄dm̄ significat. incorrup
tibile confitemur dn̄i corpus quemad
mod. nob̄ thosoi. i. dn̄i ferentes p̄res
tradiderunt. post mirificam a mortuis
resurrectionem saluatoris ⁊ sc̄dm̄ p̄
mum significatum incorruptibile
dn̄i corpus aimus. etenim n̄ro corpi
⁊ resurrectionē ⁊ eam que pt̄ hec incor
ruptionem dn̄s ꝑ ipsum donauit cor
p̄. Item primitie ⁊ resurrectionis ⁊ in
corruptionis ⁊ inpassibilitatis nob̄
fc̄es. oportet enim corruptibile hoc in
duimi ēē incorruptione dic̄ aps̄.

Descendit in infernū

D anima d̄ificata ut quē
admod̄ hiis qui intra iusticie or
tus ē sol. ita ⁊ hiis qui sub t̄ram inte
nebris ⁊ umbra mortis sedent sup
lucescat lumen. ut quemadmodū
hiis qui intra euuangelizauit pacē
captiuis remissionem. cecis uisum.
⁊ hiis qui crediderunt fc̄ā ē causa sa
lutis etne. hiis aū qui n̄ crediderunt
redargutio incredulitatis. ita ⁊ hiis
qui in inferno ut ei omne genu flec
tatur celestiū ⁊ t̄restrium ⁊ inf. ⁊ ita eos
qui a sclo soluens compeditos. rursus
ex mortuis redigit dirigens nobis
r̄ tionem.

Post eam que ex mortuis uo. re
surrectiōm. omnes quidem passi
ones deposuit corruptionem dico ⁊
famem ⁊ sitim ⁊ sompnium fatigati
onem ⁊ laborem. ⁊ queqꝫ talia. ⁊ si eni
gustauit cibum post resurrectionē
sꝫ n̄ lege nature. n̄ enim esuriuit. dis
pēsationis aū m̄ uitatem credere fa
ciens resurrectionis. quia hec eadem
caro que passa ⁊ resurrexit. nullam eni
ptium nature deposuit. n̄ corpus nō
animam. sꝫ ⁊ corpus ⁊ animam ⁊ roa
lem ⁊ intellectualē ⁊ uoluntatiuā. ⁊
actiuā possidet. ⁊ ita ad celos redut ⁊
in dextera p̄ris sedet uolens ⁊ dīne ⁊ hu
mane n̄ram salutē. ⁊ agens diuine
quidē uniuersorꝫ prudentiam ⁊ conser
uationē ⁊ gubnationem humane
aūt ⁊ reminiscens earꝫ que intra con
uersationum ⁊ uidens ⁊ cognoscens qd̄
ab omni adoratur r̄onali creatura.
cognoscit enim sc̄ā eius anima qm̄ se
cund̄ hypostasim unita ē deo uerbo
⁊ coadoratur. ut dei anima et non ut
simplr̄ anima sꝫ ⁊ hec ascendē aūt ex
t̄ra ad celos ⁊ descendē rursus actiones
sunt circumscripti corporis sui. Ita eni

Juenit. ait ad uos quo*modo* uidistis eu*m*
euntem in celum.
Ad dexteris au*tem* dei *et* p*at*ris sedere
Aaimus *christu*m corp*or*ali*ter*: non loca
lem au*tem* dexteram p*at*ris dicimus q*ua*l*ite*r e*st*
qui incircumscriptibilis localem ad
ipiscetur dexteram. dextera enim *et* sinist*ra*
eo*rum* que circumscribuntur sunt. dex
teram au*tem* patris dicimus gl*ori*am *et* hono
rem d*eit*atis in qua dei filius existens
an*te* sec*u*la ut d*eu*s *et* patri ho*m*usios .i. consub
stantial*is* *et* in ultimis incarnatus *et* cor
p*or*ali*ter* sedet *et* gl*or*ificata ei carne eius ado
ratus. enim una ypostasi. uel adorati
one e*st* carne eius ab omni creatura.
Filium dei eum
p*at*re *et* sp*irit*u s*an*c*t*o ado
ramus. incorporeum qui
dem ante humanationem.
nunc au*tem* eunde*m* incarnatum *et*
fa*ctu*m hominem eum existendo de
um. caro itaq*ue* eius sec*un*d*u*m e*st* quid
naturam. si diuidas subtilib*us* intelli
gentias q*uo*d uidetur ab eo. q*uo*d intelli*gitu*r in
adorabilis e*st* ait creatura. unita au*tem*
deo u*er*bo *per* ip*su*m *et* in ip*s*o adoratur. q*uo*
enim modo rex *et* nud*us* *et* adoratur. *et* in
dutus *et* purpura *et* nuda quidem p*ur*
pura *et* conculcatur. *et* p*ro*icit*ur* regale au*tem*
fa*ct*a indumentum honoratur *et* gl*or*ificat*ur*.
et si quis hanc p*er*forauerit mortem q*uo*
multociens condempnat*ur* sic*ut* au*tem* *et* lig
num nudum no*n* est tactui *et* accessibi
le. Igni au*tem* connexum *et* carbo fa*ctu*m n*on*
*prop*ter se ip*su*m s*ed* *prop*ter copulatum igne*m* inac
cessibile fit *et* no*n* ligni natura existit
inaccessibil*is* s*ed* carbo sec*un*d*u*m ignitum
lignum ita sec*un*d*u*m sui ipsius quidem
naturam. no*n* est adorabilis. adoratur

au*tem* in incarnato u*er*bo deo. u*er*bo n*on* *prop*ter se
ip*su*m s*ed* *prop*ter unitum ei sec*un*d*u*m ypostasi*m*
d*e*o u*er*bum. no*n* aimus q*uonia*m carne adora
mus puram. s*ed* carne*m* dei. s*cilicet* incarnat*i*
domini *prop*ter quid filius incarnatus e*st*.
et humanat*us* e*st*. *et* no*n* p*ate*r neq*ue* sp*iritu*s. *et* quid
humanatus dixerit p*ate*r qui p*ate*r. *et* no*n* fi
lius. filius qui filius. *et* no*n* pater. sp*iritu*s
s*an*c*tu*s. qui sp*iritu*s. *et* no*n* p*ate*r. neq*ue* filius p*ro*prieta*s*
enim immobilis u*e*l quali*ter* utiq*ue* p*ro*pri
etas. si mouetur *et* transcidit. ideo filius
dei filius hominis fit ut maneat p*ro*p*ri*e
immobilis filius enim ens dei. *et* fili*us*
hominis fit incarnatus ex s*an*c*t*a uirgi
ne. *et* no*n* destitit a p*ro*pria p*ro*prietate. huma
tus. est enim filius dei ut in quo fec*it*
hominem. rursum ipsi id gratificet.
fecit enim ip*su*m sec*un*d*u*m ymaginem e*ius*
intellectuale*m* *et* liberu*m* ar*bitrium*. *et* sec*un*d*u*m simili
tudine*m*. s*cilicet* in uirtutib*us* p*er*fe*ctu*m ut possi
bile hominis nature. hee enim uel*ut*
caracteres diuine existunt nature. sin*e* sol
licitudine e*ss*e *et* p*er*fe*ct*o bonitas sap*ient*ia. iu
sticia omni malicia lib*eru*m *et* incomu
ne quide*m* sui ipsius constituit homi
nem. In corruptione enim hunc fec*it*.
p*ar*ticipem uero communione ip*su*m reduxit
corrupto*rem*. quia uero p*er* t*ra*nsgressione*m*
mandati diuine ymagis caracteres ob
fuscamus *et* confundimus *et* in malicia
fe*ct*i diuina. comunione denudati sum*us*
que p*ar*ticipato lumini ad tenebras.
et e*st* uitam fe*cit* sub mortis corruptione
cecidimus. quia uero tradidit q*uo*d me
lius. *et* no*n* custodiuimus. assumit q*uo*d de
terius n*ost*ra dico n*atur*am ut p*er* se ip*s*am. *et*
se ip*s*o renouet quide*m* q*uo*d sec*un*d*u*m ymma
gine*m* *et* sec*un*d*u*m similitudine*m*. doceat a
uiuere nos. uirtuosam ciuilitatem. *et*

hanc ipse ipm faciat nob facile prta
sibilem ꝛ uite comunione. libat a cor
ruptione primicie scs nre resurrecti
onis ꝛ inutile scim ꝛ contritum uas re
nouet ut a tyrannide dyaboli redimit
ad dei cognitionem nos uocans ꝛ re
neruet. ꝛ erudiat p obedia ꝛ humili
tatem luctaui aduss tyrannum. ge
uit deniq: demoniorum cimonia. cato
dino sificatur corpa delubra conte
pla ydolorum destruunt dei cognitio
plantatur. trinitas homousios .i. con
substantial ꝛ incabilis ditas uera
tur. unus ds ueri conditor uniusorum
ꝛ dns uirtutes construunt resurrec
tionis spes p xpi resurrectione dona
ta e. Oritur qdam subiectos homi
nes demones ꝛ qd demum mirabile.
qm hec omnia per cruce ꝛ passiones ꝛ
mortem directa sunt. mundu sam t
ram euuangeliu dei cognitionis pdica
tum e. n bellis ꝛ armis ꝛ exercitus adu
sariorum deuincet. s pauci nudi pau
pes ꝛ illitati psecuti ubati mortifica
ti. crucifixum in carne ꝛ mortuum
ꝛ dnm cruce pdicantes sapientibz ꝛ po
tentibz pululauerunt. seqbatur enim eos
crucifixi omnipts uirtus. mors qn
dam terribilissima uincitur. ꝛ tam qm
uita horribil eligit. qndam ꝛ odibi
lis. hec xpi psitiue directiones sunt.
hec eius uirtutis cognitiones. n ei
p moysen. uni pplm ex egipto ꝛ pha
nis seruitute mare diuidens saluau.
omnem enim mag. humilitatem
ex corruptione mortis ꝛ amaro tyra
no pecco eruit. n uiolentia duces
ad uirtute. n ire suffodiens ꝛ igni
burens ꝛ lapidari iubens peccantes

s mansuetudine ꝛ longanimita
te hominibz suadens eligere uirtute
ꝛ laboribz que p pea excitari ꝛ delecta
rum. nam quide olim ubabantur
ꝛ adhuc pecco adherebat. ꝛ ds ipis pec
catum putabatur. uitant ppietate
ꝛ uirtute uba eligunt. ꝛ correctiones
ꝛ mortem euge o xpe dei ubum. et
sapia ꝛ uirtus. ꝛ ds omnipts quid t
p hus omnibz opes nos retribuem
tua enim uniusa ꝛ petis a nob nich
qm salutari. Ipse eh retribuens ꝛ ac
cipientibz gram sciens pp ineffabi
lem bonitatem tibi gra qui ee dedi
sti. ꝛ bn ee gratificasti ꝛ eos qui ex hoc
ceciderant riuis reduces ad id pp in
effabile bonitate. tibi gti condesce
sionem. ꝛ cetera.

Ypostasis ubi dei
ante incarnationem simplex erat
ꝛ incomposita ꝛ incorpea ꝛ increata.
Incarnata au ipa fca e. ꝛ carne ypo
stasis. ꝛ fca e composita ex diuinitate
quam semp hiut. ꝛ ex ea quam assu
psit carne. ꝛ ferunt duarum nar ydi
omata indiuiabz cognita ul cum du
abz cognoscatur naturis. qre ipa una
ypostasis ꝛ increata est. ditate ꝛ creata h
umanitate. uisibil ꝛ inuisibilis qr
cogemur ul diuide unum xpm. du
as ypostaseos dicites. ul naturarum
negare differam ꝛ unionem inducere
ꝛ confusionem.

Non ut quidam mentiunt an eam q
ex uirgine incarnatione intelles
e unitus deo ubo. ꝛ ex tunc uocatus e
xpis. hec au origenis declaratio non
e inconueniens pexistentia anima
rum ul durationum dogmatizans

ex textibus acclesias

p cellunt

nos aũ xp̄m ⁊ genitum ēē ⁊ uocam
ēē annus filium ⁊ ũbum dei. ex quo
inuenitur scē uirginis hitauit. ⁊ caro
uniuersaliter factum est. ⁊ uncta ē caro deitate
unitio enim humanitatis ut ait s.
theologus. gg. s. ⁊ sacratissimorum ale
xandrinorum circulis ad imperatorē the
odosium scribens hec ait. oportet
enim ego demum aio neqꝫ qd̓ ex deo
ũbum sine humanitate. neqꝫ utiqꝫ
qd̓ ex uirgine natum ē templū nō u
nit ũbo xp̄m ihm nominati huma
nitate enim secdm unionē dispensa
tiuam ineffabiliter counitum qd̓ ex
deo ũbum intellig̃ xp̄s ⁊ ad reginas i
ta quidam aiunt. qm̄ hoc nom̄ xp̄s
conuenit soli ꝑprie secdm scripturam in
filio existenti eo qd̓ ex deo pre geni
tum ē ũbo. nos aũ non ita edocti su
mus sapere ul̓ dicere. qn̄ enim factum ē
caro qd̓ ũbum tunc eũ ⁊ ihm xp̄m no
minatum ēē dicimus. quia enim kech
risto. i. unctus ē oleo exultationis. s.
scō. s. a deo pre. ⁊ ideo xp̄s nominatur.
qm̄ aũ circa humanitatē chrisis. i.
unctio neqꝫ dubitauit quis eorum
recta sentire assueti sunt s; athana
sius uenerabilis in sīnone de salutari
epyfania ita dicit ꝑ existens d̄s aū ea
que in carne epydimia. i. aduentio
nem ñ erat homo s; d̄s erat apud dm̄. i
inuisibilis ⁊ impassibilis ens. n; g̃ xp̄s
nom̄ circa carnē inductū. quia sequi
tur ngm̄ passio ⁊ mors diuina aũt
scriptura ait. xp̄ hoc cherisen. i. unxit te
d̄s tuus. sciens qd̓ multociens diuina
scriptura utitur ꝑ uito tempe ꝑ fc̄o.
ut post hec in tra uisus ē ⁊ cum ho
minibus ꝯuersatus ē. non dum enī uis
est neqꝫ conuersatus ē d̄s cum hominibꝫ
qn̄ hec dicebantur. ⁊ sup flumina ba
bylonis illic sedimus ⁊ fleuimus. ñ dum
enim aũ hec fcā erant.

Nature quidem est
agenito. ⁊ geniton
ꝑ unum. n. scriptum. i. in
genitū. a genitum qd̓ signifi
cat increatum ⁊ creatum ageniton
⁊ geniton qd̓ ꝑ duo. n. ꝓfertur. s. qd̓
genitum ē ⁊ ñ natum. ñ nature; s; y
postaseos. ē g̃ quidem diuina rēs age
nitos. i. ingenita increata. s. omnia a
que post diuinam nām genita. i. cā
ta considātur. g̃ in diuina quid ⁊ increa
bili natura. ageniton quid. i. ingeni
tum in prē. ñ enim genitꝰ ē. geniton aũt.
i. genitum in filio ex prē enim sempi
ternē genitus ē. processibile aũ in spū scō.
uniuscuiusqꝫ aũt spēi animalium que
prima quidem ē agenita. i. ñ nata s;
ñ agenita. i. ingenita. genita enim
sunt a cōditore. ñ nata enim sunt ex
similibꝫ genesis quidem enī. i. natiui
tas cāabilis est. genesis aũ in deo qd̓ ē
ex solo prē homousin. i. consubstalis filii
ꝓgressio. incarnatis aũ. ex copulatoē
masculi ⁊ femine. Rosin hypostaseos.
i. consubstalis ꝑsone ꝓgressio. Non cog
noscimus qd̓ nō est nature nasci. s;
ypostaseos. si enim nature eēt ñ uni
qꝫ in eadem natura. geniton considā
retur ⁊ ageniton. ypostasim g̃ geni
scā dei genitrix. in dubiis cognitā na
turis. deitate quidem ex prē genitā
intemporaliter. nouissimis aũ interim
pe ex se ꝑ uam incarnatā ⁊ carne pa
tam. si aũ interrogantes enigmatice
dicunt. qm̄ qui genitꝰ ē ex scā dei ge

tree due nature. ē animus q̄ due natē
ē. ds enim est idem. ⁊ ipe ⁊ homo. simil̄r
⁊ de crucifixione et assumptione non n̄e
hec nomina sunt s; ẏpostaseos passus
ḡ est xps. in duab; naturis. ens passi
bili natura ⁊ crucifix̄ ē carne enim in
cruce pendebat ⁊ non deitate. q̄re di
cent nob̄ interrogantib; due nature mor
tue sunt: nequaq̄m dicent. Non ḡ due
n̄e crucifixe sunt. s; genitus ē xps. s.
deus ūbum. humanatus genitus ē. car
ne crucifixus ē carne. mortuus ē car
ne. inpassibili manente ei d̄itate. ⁊c̄.

Primogenitus ē qui
primus genitus ē.
siu unigenitus. siu ⁊ ante alios
f̄r̄es. ḡ si quidem dicetur filius dei
primogenit᷒. unigenit᷒ aū non diceret᷒.
suspicaremur utiq; c̄aturare ip̄m ē̄.
primogenitum. ut c̄atam existentē.
q̄m aū primogenit᷒. ⁊ unigenit᷒ d̄r opor
tet aūt ⁊ utraq; obseruare in ip̄o. p̄
mogenitum quidē ip̄m dicimus oīs
c̄ationis q̄m ⁊ ipe ex deo s; ipe quidē
ex sub̄a di ⁊ patris solus intempal̄r
genitus decent᷒ filius. unigenitus
primogenitus. ⁊ n̄ p̄terquiastos. i.
p̄mo c̄abilis dicetur. c̄atio enim nō
ex sub̄a patris s; ex uoluntate ei. ex
n̄ ente. adēe deducta est. p̄mogenit᷒
aū in multis f̄r̄ib;. unigenitus enim
ens. ⁊ ex m̄r̄e quia parti apparuit: san
guine ⁊ carne. similr̄ nobis ⁊ homo
f̄c̄s ē. f̄c̄i aū sumus. ⁊ nos filij dei p̄ ip
sum. adoptati p̄ bap̄a. ipe ḡ natura
filius dei. primogenit᷒ qui adoptio
ne ⁊ gr̄a filij dei f̄c̄i sumus ⁊ f̄r̄es ei
existimus f̄c̄s est. Vnde dixit. ascēdo
ad p̄rēm me. ⁊ pa. u. ⁊ d̄m m. ⁊ de. u.
n̄ dixit p̄rēm n̄r̄m s; p̄rēm meum na
tura manifestum ē. q̄m ⁊ gr̄a p̄rēm
n̄r̄m ⁊ deum meum. ⁊ d̄m uestrum ⁊
n̄ dixit deum n̄r̄m. s; d̄m meum. si d;
iudas subtilib; intelligentius q̄ ur̄
ab eo qd̄ intell̄r. ⁊ d̄m n̄r̄m conditorē
⁊ d̄n̄m. ⁊c̄.

Qm̄ nature n;
unum corp᷒ sunt.
neq; sup̄ficies n; linea nō
loc᷒. n̄ tempus ut sub continua
q̄titate reducant᷒. hec enim sunt
que continue numerant᷒. unite aū s̄c̄
d̄m n̄ature inconfusibilr̄ s̄c̄d̄m ẏpo
stasim ⁊ diuise sunt indiuisibilr̄: rō
ne ⁊ modo diffr̄ē ⁊ quo quidem modo
unite sunt n̄ n̄uant᷒ur. n̄ enim dici
mus duas ẏpostaseas ēē naturas x̄.
ul̄ duas s̄c̄d̄m ẏpostasim quo aū in
indiuisibilr̄ diuiduntr̄ numerantur.
due enim sunt n̄e rōne ⁊ m̄ diffr̄ē uni
te enim s̄c̄d̄m ẏpostasim ⁊ inuicē c̄c̄i
incedentes inconfusibilr̄ unite sūt
eam que inuicē t̄ransmutationem nō
suscipientes p̄priam unamq; n̄alem
diff̄r̄ām. ⁊ post unionem conseruans
qd̄ c̄abile enim p̄mansit c̄abile. ⁊ qd̄
inc̄atum inc̄atum. modo ḡ diffr̄ē ⁊
solo n̄ūate subdiscr̄ēta q̄titate re
ducentur. Jmpossibile enim que s̄e
cund̄ nich; differunt numerari. s̄c̄d̄m
aū qd̄ differt s̄c̄d̄m h̄ ⁊ n̄uant᷒ur. pu
ta petrus. ⁊ paul᷒s s̄c̄d̄m qd̄ quid̄ uni
te sunt non numerantur. rōne enim
sub̄e unite due nature. n; sunt neq;
dicunt᷒. s̄c̄d̄m ẏpostasim aū differen
tes due ẏpostasees d̄n̄r. q̄re diff̄r̄ā

Cā numeri. ē. ⁊c̄.
Confitemur aū unū bap̄a ire

missionem peccatorum et mutatam etiam
baptisma enim domini mortem monstrat. con
sepulturam domino qui per baptisma. ut ait diuinus
apostolus. quemadmodum qui semel passa est domini mors.
et semel oportet baptizari autem secundum do
sermonem. in nomine patris et filii et spiritus sancti. edoc
tos autem eam que in patrem et filium et spiritum
sanctum confessionem quicumque qui in patrem et
filium et spiritum sanctum baptizati et unam naturam
in tribus deitatis ypostasis edocti rursus
rebaptizantur hii recrucifigunt christum.
ut ait diuinus apostolus. Impossibile enim se
mel illuminatos. et que deinceps rursus
renouare in penitentiam recrucifigentes
sibi ipsis filium dei. et exemplificantes
quicumque autem non sanctam trinitatem bap
tizati sunt omnes oportet rebaptiza
ri. et si enim apostolus. quoniam in christum et in mortem
eius baptizati sumus. non oportet ita
fieri ait inuocationem baptismatis. sed quoniam ty
pus mortis christi est. baptisma per tres enim
immersiones. tres dies sepulture signi
ficat baptisma. in christum qui baptizari signifi
cat credentes in christum baptizari. In pos
sibile in christum autem credere non edocto ea
que in patrem et filium et spiritum sanctum confessio
nem christus enim filius dei viuentis
quem unxit pater spiritu sancto. ut ait diuinus
dauid. propter hoc unxit te deus deus tuus oleo
pre participantibus tuus. et ypsa ex persona
domini. spiritus sanctus super me cuius gratia un
xit me. inuocationem nimirum propos
discipulos. scilicet dominus docens. ait illis dixit.
baptizantes eos in nomine patris et filii
et spiritus sancti. quoniam enim in incorruptione fecit
nos deus. transgredientes autem salu
tare eius mandatum corruptione
mortis condempnauit. ut non inmor
tale esset malum condescendens ser

uus ut mitiores. et secundum nos factus. a cor
ruptione per propriam passionem redemit
et irrigauit nobis ex sancta et inquinata eius
costa fontem remissionis aquam qui
dem. et regenerationem et ablutionem pec
cati et corruptionis. sanguinem autem potius
uite eterne datorem. et mandatum no
bis dedit per aquam regenerari et spiritum per
orationem et inuocationem aquis
superueniente spiritu quoniam enim duplex
homo ex anima et corpore duplicem nobis
dedit et purgationem et per aquam et spiritum. scilicet
quidem quod secundum ymaginem et si
militudinem renouante. aqua autem
et spiritus gratiam corpus a peccato purgante
et a corruptione liberante et mortis qui
dem ymaginem expellente aqua in
te autem certam arram tribuente spiritu
a principio enim spiritus domini ferebatur
super aquas et desuper scriptura testatur
aque quod est purgatio. in noe autem
per aquam deus mundi peccatum aboleuit per
aquam omnis inmundus secundum legem
purgatur et ipsis indumentis locis aqua
monstrauit helias gratiam spiritus commix
tam aquis aqua combures holocau
stomata et fere omnia secundum legem aqua
purgantur enim simbola. id est note e
orum que intelliguntur sunt. regenera
tio denique secundum animam fit fides enim
filios facere nouit et si sit creature per spiritum
et in pristinam reducere benedictionem. qui
quidem peccatorum remissio omnibus
similiter per baptisma datur gratia autem spiritus secundum
proportionem fidei et prepurgationis. qui
nunc quidem per baptisma primitias sancti
spiritus accipimus. et principium alterius
uite sit nobis regeneratio et sigillum et
custodia. et illuminatio oportet autem

omni ui̇tate infallant obseruare nos
ip̄os puros a sordibꝫ op̄um ꝛ n̄ rursus
uelꝰ canis ad p̄mum uomitum re
u̇si seruos rursus nos ip̄os peccati fa
ciamus. fides enim sine opibꝫ mortu
a est. ꝛ op̄a sine fide. uera enim fides
p opera p̄batur. baptizamur aut̄
in sc̄am trinitatem q̄m ea que bap
tizantur indigent sc̄a trinitate in
eoꝝ consistentiam ꝛ p̄manentiam
ꝛ impassibilem non coadoc̄e ad inui
cem tres ẏpostases. Inseparabilis ē
sc̄a trinitas primum bap̄a qd̄ dilu
uii admersionem pecc̄i. secundum aut̄ qd̄
p mare. ꝛ nubem. ꝛ signum symbo
lum enim. nota nebula quidem ē
sp̄s. mare aū aque. tercium qd̄ lega
le omne enim inmund abluebat
aqua. lauabat uestimenta ꝛ ita in
grediebatur castra q̄rtum qd̄ ioh̄a
nis introductiuum existens ꝛ in p̄ni
am ducens baptizatos. ut in x̄p̄m c̄
derant. ego enim uos ait baptizo
in aqua. qui aut̄ post me uenit ipse
uos baptizabit in sp̄u sc̄o ꝛ igni. p
purgat g̃ iohēs ad sp̄m p aquam.
quintum qd̄ dn̄i baptista quo ip̄e
baptizatus ē. baptizatus aū non
ut ip̄e indigens purgatione. sꝫ in
eam p̄priam faciens p̄gationem. ut
conterat capita draconū in aqua. ut
diluat peccm̄. ꝛ omnē ue̅t̅e̅m hominē
sepeliat aqua. ut scificet bap̄a. ut
impleat legem. ut trinitatis reue
let misterium. ut typo ꝛ subscriptio
nob ad baptizand fiat. baptizam
aū nos p sc̄s deum bap̄ate x̄p̄i qd̄
p aquam ꝛ sp̄m g̃ ā baptizare dr̄ ꝛ
q̄m in sp̄e ignearum linguarum sup

sc̄os ap̄. sup gr̄am effudit. ut ait
ip̄e dominus. q̄m iohannes quidē
baptizauit aqua. ꝛ c̄. uos aū bapti
zabimini in sp̄u sc̄o. ꝛ igni non post
multos hos dies. uł p p futuri ignis
punitiuum uł punitionē bap̄a. sex
tum qd̄ p penitentiā ꝛ lacrimas uā
citer laboriosum. septimum qd̄ per
sanguinē ꝛ martyrium quo ꝛ ip̄e x̄
p nob baptizat ē. ut ualde reuendo
ꝛ homo in qituum sedis uł ultra n̄ in
quinat sordibꝫ. octauum qd̄ ultim
ꝛ n̄ salubre sꝫ malitie destructiuum
n̄ amplius enim malitia ꝛ pecc̄m do
minatur. puniens aū infinite cor
pali sp̄e uelud columba que desc̄
dit. sp̄s. s. sup dominum p̄mitias no
stri sub monstrans bap̄atis ꝛ hono
rans corpus quia ꝛ hoc. s. corpus di
ficatione d̄s. ꝛ simul q̄nꝫ supius as
suetum ē columbā solonem dilu
uiꝫ euuangelizare. sup sc̄os ā ap̄los
ignis sp̄e descendit d̄s enim ē. d̄s ā
ignis consumens ē. oleum aū in bap
te assumit crisma. i. unctionem an
nuntiās ꝛ cristos nos opans ꝛ dei uo
b annuntians p sp̄m. s. miam quia
ꝛ festum cā oliue h̄is qui ex diluuio
saluati sunt. columba attulit bap̄a
tus est. ꝛ iohannes manum suppo
nens sup diuā dn̄atoris uertem et
p p̄o sanguine n̄ oportet tardare bap
tista q̄n fides eoꝝ qui ad ueniunt. p
op̄a testim̄ accipiat qui dolo nō ueīt
baptizati condempnabł̄ magis q̄m
emmolumtum accipiet. ꝛ c̄.

Fides numirum ē duplex. ē̄st
enim fides ex auditu audientes
enim diuinas scripturas credimus

doctrine sp̄s. upā pr̄ū p̄ficit^r omnib;
hiis que legis latione statuta sūt.
a xp̄o opere reedens pie agens & mā
data p̄ficiens eius qui renouauit
nos qui enim ñ sc̄dm traditionem
catholice ecc̄e credit aut comunicat
p inconuenientia opa diabolo infi
delis est. ē aū tr̄s fides eoꝝ que sepā
tur ypostasis .i. subsistentia rerum
redargutio que ñ uidētur. indista
bilis. & indiiudicabil'. spes eoꝝ que
adeo nob̄ annuntiata sunt. & peten
onum nr̄arum functionis igni. ḡ
prima quidē mīti nr̄e est. sc̄da ā karis
matum sp̄s. Sciend᷑ quod p bap̄ cir
cumcidimus. omne qd̄ ē a generatio
ne uelamen. s. peccm̄ & isiciite sp̄uale
& dei p̄p̄. existimus.

Sermo crucis p̄ditis quid
stulticia est. saluatis ā nob̄ uir^t
dei est. nam sp̄alis quidem omnia
diiudicat. animalis ā homo ñ susti
pit. que sp̄s sunt. stulticia enim ē.
hiis qui non fide suscipiunt & bonita
tem & omnipotentiam dī reputāt. s;
humanis & natural' excogitationib;
scrutantur dīna. omnia enim dei s^r
naturam sunt & r̄onem & intelliam. si
enim quis reputabit q̄l^r ex ñ ente
ad ēē. & c̄ gr̄a ds̄ deduxit omnia
& naturalib; qū excogitationib; in
uenire uoluerit ñ accep̄. animal' enī
est. cogitatio hec & demoniaca. si aū
quis fide mansuetus bonum & om
nip̄s & uerum & sapiens & iustum et
diuinū reputabit inueniet. omnia
leuia & plana. & uiā rectam sine fi
de enim impossibile saluari. fide enī
omnia humana & sp̄ualia constitu

it. neq; enim agricola sine fide inci
dit tellurem non negociator p̄uo
ligno sui ip̄ius animam furia mari
pelago tradit ñ m̄ri consistit nō a
liud quid eoꝝ que inuite fide intelli
gimus ex ñ ente ad ēē. omnia deduc
ta ēē dei uirtute omnia diuina & hu
mana fide dirigimus fides enim ē
inquisit^r non consens᷑. ḡ omnis qui
dem actio & mirificato xp̄i maxima
& diuina. & mirabilis ē. s; omnib; ē
mirabilior p̄ciosa eius crus p̄ nllm
enim aliud mors euacuata ē. & pa
tores .i. primi parentis pecm̄ solutū
est. Infernus dep̄datus est. resur^r
donata ē. uirtus nob̄ ad contempla
dum p̄sentia & ip̄am mortem tribu
ta ē. i. donata ē ad p̄stinam b̄titudi
nem reūsio directa ē. porte p̄adisi
apte sunt natura nr̄a in dextrā dei
sedet filij dei & hedes fcī sumus nisi
peruice dō nr̄i .i. x̄. p ip̄am enī om
nia hec directa sunt. quicūq; enī
ap̄. ait. baptizati sumus in morte
ip̄sius baptizati sum᷑. quicūq; in x̄.
bap̄ati sumus xp̄m induti sumus.
xp̄s aū est uirtus dei. & dei sap̄ia. ecce
mors xp̄i. s. crux. enypostaten .i. p̄so
nam h̄ntem .i. consubalem dei sap̄iā
& uirtutem nos circumincunt dei aū
ūtus ē sermo dei aū uirtus ē sermo
qui crucis ūl qm̄ potentia dei. s. adū
sus mortem uictoria p ip̄am nobis
manifestata ē ūl qm̄ quemadmod᷑.
.iiii. extremitates crucis p medium cē
trum tenentur & constringunt^r. ita p
dei uirtutem & altitudo & p̄fund᷑ & lon
gitudo. & latitudo. s. omnis uisibilis
& inuisibil' creatura continetur. hec no

bis signum data ē. sup frontē qm̄ is
raeli circumcisio ⁊ ipsam enim fideles
ab infidelib; distamus. ⁊ cognoscimur.
hec galea ē. ⁊ scutum ⁊ tropheum adūs
dyabolum. hec signum n̄ appximet.
nob omnium uastator. n̄ ait scriptura
hec dormientiū resurrē baculus infir
mor pastorum uirga conūtentium
auxiliū ūl manu ducto. pficientiū
pfcō anime salus ⁊ corpis omniū ma
lor auisio. omniū bonor datrix. cā p
cati destructio. arbor resurrc̄ois. ligniū
uite ēt̄ne. g quidem p̄ciosum lignum
⁊ ūe uenābile. in quo seipm̄ in hostiā
pnob xp̄s obtulit. ut sc̄ificatum tac
tū corpis ⁊ sanguinis decenē adoran
d' clauos. lanceam indumta ⁊ sac cius
tabnacla que sunt p̄sepe spelunca
golothas salutare. ⁊ uiuificatiuum
sepulcrū. syon eccarum atropol. i. arx
⁊ queq; similia ut ait thopator. i. diū
pat. dd. ingrediamur in tabnala ei
adorabimus in loco ubi steterunt pe
des ei. qm̄ aū crucem dic. manifestat
qd sequit. exurge do. in req. t. seqr.
enim crucem resurr. si enim amato
rum diligibile domus ⁊ lectulum ⁊
ortus quanto magis. que dei ⁊ saluato
ris. per que ⁊ saluati sumus. adoram
aū. ⁊ typum preciose crucis. ⁊ si exa
lia materia fcā ē. n̄ materiam honora
te absit. s; typum ut xp̄i symbolum
ūl signum. i. nota dixit. sunt sui ipi
discipls disponens ūl testans. tunc
apparebit signum filij hominis in
celo. ideoq; mulib; dixit resurrc̄ois
angls. Jhm queritis nazarenum ⁊ c
cifixum. ⁊ ap̄s nos aū p̄dicamus xp̄m
crucifixum. multa quidē xp̄i ⁊ h ihu

s; unus qui crucifix. n̄ dixit lancea
tum s; crucifixum. adorandum g
signum x̄. ubi enim utiq; fuit sign
illic ⁊ ipse erit. materia aū ex qua typus ē
cis consistit. ⁊ si aut uel lapides preti
osi fuit post typi. si contigerit disso
lutionem n̄ adorand omnia g que
deo adiacent. adoramus ipi reuerentiā
assentes hanc preciosam crucem p
figurauit uite lignum qd in padiso
a deo plantatum ē. quia enim p lig
num mors. oportebat p lignum da
ri uitam ⁊ resurrectionē. Jacob ado
rans extremum uirge. ⁊ transmuta
tis manib; filios ioseph. benedicens
⁊ signum crucis describēs manifē uir
ga mosayca crucis typo. mare percuti
ens ⁊ saluans quidem isrlem pharaonem
aū submergens ⁊ manus crucis spē
figurate. ⁊ extensis. ⁊ amalech uincentes
ligno amara aqua dulcorata ē. ⁊ pet
scissa ⁊ peffundens aqs. uirga aarō.
ierarchie. i. pontificatus dignitas ex
istens serpens sup lignum triumpha
tus ut mortuus ē. ligno mortuum ui
dentes inimicum saluante credentes
xp̄o in carne. pecca peccatum n̄ cogno
scenś affixit moysē. magnuś uidebi
tis boans uitam nr̄am. pendentem
coram oclis nr̄is. y saias tota die
expandi manus meas ad ppl'
n̄ credentem in obedientē ⁊ contradi
centē qui hanc adoramus p̄te fruam
xp̄i crucifixi. am̄.

Non simplr̄ ⁊ n̄ ut contin
git secdm orientem adoramus.
s; quia utiq; ex uisibili. s. intellectua
li ⁊ sensibili corpa sumus natura du
plicē. ⁊ adorationem conditori affe

mus quemadmod et intellectu psal
limus. et labiis corporalibus. et baptiza
mur et aqua et spiritu sancto. et dupliciter do
mino unimur. et misteriis participan
tes et spiritus gratia. Quia ergo christus lumen est in
telligibile. et sol iustitie. et oriens inspec
turis nominatur christus. reponendum ei
oriens in adoratione omne enim in
tellectus deo reponendus. ex quo omne bo
num fit. ait autem et david. regna terre
cantate deo. psallite domino. qui ascendit super celum celi ad o.
Insuper autem ait scriptura plantavit
deus paradisum in eden secundum orientem.
ubi hominem quem plasmavit posu
it. quem transgressum a paradiso volup
tatis exulem fecit. et ante paradisum habi
tare fecit. ex occidente scilicet antiquam
patriam exquirentes. et ad ipsam as
picientes deum adoramus. sed et tabna
culum mosaycum secundum orientem habe
bat. volum et velud propitiatorium et
tribus inde ut honorabilior ex oriente
immittebatur. sed in certum nominato
vel famoso salomonis templo domini
porta secundum orientem iacebat. sed et
dominus crucifixus ad occidentem respicie
bat. et ita adoramus ad christum respici
entes et assumptus ad orientem. sursum fere
batur. et ita apostoli adoraverunt. et ita veni
et quomodo viderunt ipsum euntem in celum ut
ipse dominus dixit quemadmodum coruscatio
egreditur ab oriente et occupat usque ad
occidentem ita erit presentia filii hominis.
ipsum ergo expectantes ad orientem expecta
mus. non scripta autem est hec traditio apostolorum mul
ta enim non scripta nobis tradiderunt.

Bonus et omni

Bonus deus totus ens bonitas
propter super habundantes divitias eius bonitatis
non sustinuit. solum esse quod bonum scilicet sui
ipsius naturam a nullo participatur hui
gratia primum quidem intellectuales et celestes vir
tutes. deinde visibilem et sensibilem mundum.
deinde ex intellectuali et sensibili ergo omnia
quidem que ab ipso facta sunt communicat ei bonita
tem. secundum esse. ipse enim est omnibus esse quidem
quia in ipso sunt. que sunt non solum quia ipse
ex non ente ad esse ipsa deduxit. sed quoniam eius
actio que ab ipso facta sunt conservat et continet
quod super habundantiam et animalia et rei et secundum
esse et vita participando communicat bono
rationalia autem et secundum predicta quidem et insuper
et secundum rationale. et hec magis. ac magis propria
enim qualiter sunt ad ipsum. et si in omnibus sup
iacet incomparabiliter homo denique rationalis
et proprii arbitrii factus potestatem assumpsit
indeficientem semper propriam electionem uni
deo. sit tamen et permanens in eo quod bono. id est in creatoris
obedientia. quia in transgressione mandati
eius qui fecit ipsum factus est et morti et corru
ptioni subcubuit. factor et conditor generis
nostri. per viscera misericordie eius assimilatus est nobis.
secundum omnia factus est. homo sine peccato et unitus est
nostre nature. qui enim tradidit nobis propria
ymaginem et proprium spiritum. et non custodi
vimus assumit ipse pauperem et imbecillem
naturam nostram. ut et nos purget et incorru
ptibiles faciat et participes rursus consti
tuat ei divinitatis. oportebat autem non solum
primitias nostre nature in participatione
fieri. melioris sed et omnem volentem hominem
secunda generatione generari et nutriri cibo ex ge
ne o et nativitati convenientem et occupare
mensuram perfectionis ergo per eius quidem nativi
tatem scilicet incarnationem. et baptisma et passio
nem et resurrectionem liberavit naturam a pec
cato primi parentis. et morte et corruptio
ne et resurrectionis. primitie factus est et

uita ⁊ typum. scriptum ⁊ sub scriptione
posuit ut ⁊ nos eius sequentes semitas fi
amus adoptione quod ipse est natura
filii ⁊ heredes dei ⁊ eius coheredes. dedit ergo
nobis ut dixit natiuitatem secundam ut quem
admodum nati ex adam assimulati fui
mus ipsi hereditantes maledictionem
⁊ corruptionem. ita ex ipso nati assimu
lemur. et hereditemur incorruptionem
⁊ benedictionem ⁊ gloriam eius. quia enim
spiritualis est adam oportebat ⁊ generationem
spiritualem similiter esse ⁊ escam. sed quoniam du
plices quidem sumus ⁊ compositi. oportebat
natiuitatem duplicem esse similiter ⁊ escam com
positam. ergo natiuitas quidem per aquam no
bis ⁊ spiritum data est ... itaque per spiritum sanctum
baptisma. esca autem ipse panis uite. id est dominus noster iesus
christus. qui de celo descendit. debens enim pro nobis
uoluntariam suscipere mortem in nocte
qua seipsum tradebat cenando testamentum
nouum disposuit sanctis eius discipulis ⁊
apostolos ⁊ per ipsos omnibus qui in eum
credunt uel crediderunt. In cenaculo ergo sancte
⁊ gloriose syon. uetus pascha cum disci
pulis eius comedens ⁊ implens uetus testa
mentum lauit discipulorum pedes. symbo
lum id est notam sancti baptismatis tribuens. de
inde frangens panem. dabat eis dicens.
accipite ⁊ comedite. hoc meum est corpus
quod pro uobis frangitur in remissionem peccato
rum. similiter autem accipiens calicem ex uino et
aqua. tradidit eis dicens. bibite ex hoc
omnes. hic meus est sanguis noui testamenti
qui pro uobis effunditur in remissionem pecca
torum. hoc facite in meam commemoratio
nem. quotiens enim utique comeditis pa
nem hunc mortem filii hominis annuntiabi
tis ⁊ resurrectionem eius confitemini. donec
ueniat. si ergo uerbum dei uiuens est ⁊ acti
uum ⁊ omnia quecumque dominus uoluit fecit.
si dixit fiat lumen ⁊ factum est. fiat firma
mentum ⁊ factum est. si uerbo domini celi firmati sunt.
⁊ spiritu oris eius omnis uirtus eorum. si celum ⁊ terra ⁊ aqua
⁊ ignis ⁊ aer ⁊ omnis decor eorum uerbo
domini consummata sunt omnia. ⁊ hoc utique
famosum omni homini. si uolens utique
ipsum deus uerbum factum est homo ⁊ sanctis uirginis puros
⁊ inmaculatos sanguines sibi ipsi inseminia
liter carnem substituit. non potest panem sui
ipsius corpus facere ⁊ uinum ⁊ aquam sanguinem.
dixit in principio. educat terra herbam
feni ⁊ usque nunc pluuia fiente educit
propria germina diuino coacta ⁊ fortifica
ta precepto. dixit deus. hoc meum corpus
⁊ hic meus sanguis. ⁊ hoc facite ⁊ om
nipotenti eius precepto donec ueniat fit.
sic enim dixit. donec ueniat quod fit pluuia
noue huic agricultture per inuocati
onem. uirtus spiritus sancti obumbrans. quemad
modum enim omnia quecumque fecit deus. spiritus
sancti actione fecit. ita ⁊ nunc fit actio que
super naturam operatur que non potest capere ni
si sola fides. qualiter enim erit michi hoc ait sancta
uirgo. quoniam uirum non cognosco. respondit. ga
briel angelus uel archangelus. spiritus sanctus super
ueniet in te ⁊ uirtus altissimi obumbrabit tibi ⁊ nunc interrogas
qualiter panis corpus fit christi ⁊ uinum ⁊ aqua san
guis christi. dico tibi ⁊ ego spiritus sanctus superuenit
⁊ hoc facit. que super rationem ⁊ intelligentiam.
panis autem ⁊ uinum assumentur. nouit enim
deus humanam infirmitatem. ad sepe
multa enim ⁊ ad que non secundum consue
tudinem frequentata sunt. auertitur anxia
ta assueta. ergo condescensione utens per
assuetatem facta que secundum naturam ⁊ que
adam in baptismate quia consuetudo homini
bus lauari aqua ⁊ oleo ungi coniuga
uit ⁊ aquam gratiam spiritus sancti ⁊ fecit id la

De institucione eucaristie No.

Simbolum

uacuum regnationis. Ita quia con
suetudo hominibus panē comedē et a
quam et uinum bibere coniugauit eis
eius diuinitatem. et fecit ea corpus et sangui
nē eius. ut per assueta et secundum naturam
in hiis que super naturam sunt fiamus. cor
pus ē uere unitum diuinitati quod ex sancta uirgi
ne corpus non quam autem ipsum corpus quod
assumptum ex celis descendit. sed quoniam ipse
panis et uinum transit in corpus et sang
nem dei. si autem modum inquiris quomodo
fit. sufficit tibi audire. quoniam per spiritum sanctum
quemadmodum et ex sancta dei genitrice per spi
ritum. s. s. ipsi et in se ipso dominus carnem
substituit et plus nichil cognoscimus
sed quoniam uerbum dei uerum et actiuum ē et om
nipotens. modus autem inscrutabilis non malum
autem et hoc dicere quoniam quemadmodum natura
liter per comestionem panis et uinum et aque
per potum in corpus et sanguinem come
dentis et bibentis transmutatur. et non fit ali
ud corpus preter prius eius corpus. ita et propo
sitionis panis panis et uinum et aqua.
per inuocationem et super aduentum sancti spiritus
super naturaliter transit in corpus domini et
sanguinem. et non sunt duo sed unum et idē
fit igitur hiis qui fide digne assumunt in re
missionem peccatorum et uitam eternam et in
custodiam anime et corporis. hiis autem qui
in infidelitate indigne percipiunt in pe
nam et in supplicium quemadmodum et christi
mors credentibus quidem facta ē uita et
incorruptio et in assumptione eterne bi
tudinis non credentibus autem et domini occisori
bus in penam et supplicium. non ē typus
et panis et uinum corporis et sanguinis christi.
absit sed ipsum corpus domini deificatum
ipsius domini dicentis. hoc meum ē non typus
corporis. sed corpus. et non typus sanguinis

sed sanguis. et ante hoc iudeis quoniam nisi man
ducaueritis carnem filii hominis non habebitis uitam eternam.
caro enim mea uere ē cibus et sanguis
meus ē potus. et rursus qui comedit me uiuet
ideo cum omni timore et conscientia pura et
in hesitabili fide adueniamus et ideo e
rit nobis quemadmodum credimus non
hesitantes. honoremus autem ipsum om
ni puritate anime et corporis duplex e
nim est adueniamus enim ei desiderio di
uino et ardenti et crucis specie palmas forman
tes crucifixi corpus suscipiamus et superpo
nentes oculos et labra et frontes. diuinum
carbonem assumamus ut ignis eius quod
in nobis desiderium assumens. eam que
ex carbone ignitionem inflammet peccata
nostra et illuminet corda nostra et parti
cipatione diuini ignis igniamur et deifi
cemur carbonem uidit ysaias. carbo au
lignum. simplex non ē. sed unitum igni
ita et panis communionis non panis sim
plex ē. sed unitus diuinitati. corpus autem uni
tum diuinitati non una natura ē. sed una quidem
corporis. unite autem diuinitatis et alta. quare
quod utrumque non una natura sed due. pa
ne et uino suscepit melchisedech ab
raham ex allophylorum sede reuertentem
sacerdos dei altissimi. illa mensa hanc
misticam prefigurata ē mensam quem
admodum ille sacerdos uerum principis sacerdotum
typus erat et ymago. tu enim es sa
cerdos in eternum s. o. m. s. hunc panem. pa
nes enim ymaginabantur propositionis ipsa est
pura hostia. s. et sine sanguine quam ab
ortu solis. s. usque ad occasum. ipsi ef
fecti. sicut per propheta dominus dixit. corpus.
sed sanguis christi in constitutionem nostre
anime et corporis procedens non consump
tum. non corruptum. non ad anum. i. se

cessium incedens. absit sed ad nostram sub
stantiam et consistantiam. lesionis omni
modo ultio. sordis omnis purgatio.
siquidem aurum assumat sordidum
presentatiuam ignotionem purgat ut
non infructuo cum mundo dampnemur.
purgat enim pegritudines et omni
modas illationes quemadmodum ait apostolus.
si nos ipsos iudicaremus non utique iudi
caremur. cum autem iudicaremur eru
dimur a domino. corripimur ut non cum hoc
mundo dampnemur. et hoc est quod dicit.
qui qui participat corpore et sanguine domini
indigne. iudicium sibi ipsi comedit et
bibit. per ipsum purgati unimur corpori domini et
spiritui eius. et efficimur corpus christi. hic panis
est principium futuri panis qui est. scilicet substantia
lis. super substantiale enim significat uel
futurum. id est eum qui futuri seculi. uel eum qui
ad consistantiam substantie nostre assumitur. sic
igitur ita sit ita. domini corpus apte dicetur. spiritus
enim uiuificans est. caro domini quia ex
uiuificatio spiritu concepta est. quod enim ge
natum est ex spiritu. spiritus est. hoc autem dico non
destruens corporis natura sed uiuificati
uum. et diuinum eius. manifestare uolens.
et si autem quidam antitipa. id est refiguratiua
corporis corporis et sanguis domini panem et ui
num uocauerunt ut diuinus dixit basilius.
non postquam sanctificata sunt dixit. sed ante
quam sanctificata esset ipsam oblationem ita
uocantes methalipsis. id est assumptio
dicitur. per ipsam enim filii diuinitatem assumi
mus. communio autem dicitur. et est uere. per ea quia com
cauit nos per ipsam christo. et quia participa
mus eius carne et diuinitate. et quia communica
mus et unimur ad inuicem per ipsam
quia enim ex uno pane assumimus
unum corpus christi et unum sanguinem
ad inuicem membra generamur concorpo
ra christi existentes. omni igitur uirtute custo
diamus. ne sumamus methalipsim. id est assum
ptionem hereticorum. neque demus non date enim
sancta canibus ait dominus. neque eiciatis margari
tas uestras ante porcos ut non participes catho
doxie. id est male opationis. et eorum condemp
nationis efficiamur. si enim omnino unio
est ad christum et ad inuicem omnino et omnibus
coassumentibus nobiscum secundum electionem uni
mur. electione enim unio hoc fit non sine nostra con
scientia nec consilio antitipa autem. id est refigu
ratiua omnes enim unum corpus. quoniam ex
uno pane assumimus quemadmodum ait diui
nus apostolus. antitipa autem. id est refiguratiua fu
turorum non ut non existant corpus et sanguis
christi. sed quoniam nunquid per ipsa participamus. christi
diuinitate. tunc autem intellectualiter per solam
consideratiorem.

De sancta et supplan
Dabili semper uirgine
et dei genitrice maria. in superiori
ter insinuate assumentes. et quod firmissimum
representantes quod principaliter et uere dei
genitrix et est et nominatur. nunc que reliqua
complebimus. et ipsa enim per eternos presci
nio uel ordinatio consilio dicitur preordina
ta et diuersis ymaginibus et sermonibus prophe
tarum per spiritum sanctum per ymaginata et predica
ta. in predeterminato tempore exdauitica ra
dice germinata est propter eas que ad ipsum
factas sunt promissiones iurauit enim dominus
dauid. u. et non. f. e. de. f. u. t. po. sup tro. tu
um et rurs. semel. iuraui. in sancto meo. si
d. m. se. eius. in et. manet et thronus. e.
s. sol. coram me. et sic. lu. p. in et. et te. in ce.
fidelis. et ysa. egredietur. uirga de ra. yes. et
f. de ra. ei as. igitur quoniam quidem ioseph ex
dauitica tribu descendit. mattheus. et lucas.

Communio ꝑre dicitur

sacratissimi euangliste. manifeste
sub demonstrant . s; math' q' de ex dd. p sa
lomone deduc' ioseph. luc' p nathan.
sce uginis au genonem. uiq; ... silue
rer. oportet g' scire. q' n fui psuetudo heb
is nq; dne sepe genealogizare. mlies.
lex au erat n desposare tbum ex aliq
tbu alia. ioseph au ex dauitica desce
dens tbu z ... tus existes. h enim ipi te
stat' dnu ... euanglm. n utiq; i q
scam uginem ... em. ad desposatom du
xiss;. n ex ei scept' descenderet. mostrat g'
ioseph descesione ptent' e. oportz au h
scire. q' lex erat sn femine uiro deficiente
h' frem. s. defuncti uxore i. mim. duceret
z suscitare sem fri q' pnebat'. sm nam
sedi. s. generantis erat. sm lege au defic
ti ex cathena g' nathel. filij dd. leui gnu.
melchi z panthera. panther gnu. barpa
thera i denoiatu. h g' barpanther gen
ioachym. ioachym au gen scam di gei
trem. ex cathena au salois filij matha
huit uxore ex q gen iacob. defuncto au
matha melchi ex tbu. s. nathe. q fili qd
leui. fr' au panthis nupsit uxori matha
matrem au iacob gen ex ea hely. fci s au
fres utini. iacob z hely. iacob qd ex tbu
salonis. hely au ex tbu nathan. defunct'
e au hely ex tbu nathan sn libis. z acce
pit iacob fr' ei q ex tbu salois e uxore
ei. z suscitauit sem fri ei et gen ioseph. io
seph g' n qde e fili' iacob ex descesioe salo
nis. sm lege au hely qui ex natha. ioachi
honesta z laude digna anna i mim. dux
s; queadm uet' anna sterilis existes. p uot
ul orom. z repmissioem samuel r' pepit
ita z h p preces z repmissioes ad geitrem
di afft' ut in h anllo illustium meat'. p
turit g' g'. h au anna mtpt dina. h enim

marie. sigcat nom dina enim. ue fca e
om catura z conditoris existes. mr ptu
a nipbatice ioachi domo z in sactio ad
ducit'. dein in domo dni plantata z ipi
guata spu ut oliua fructifica ois uirtutis
hitaculm fca e sub omi uite h z carnali
desidio mte desistes z ita ugine aiam
obsruas cu corpe ut decebat dm. in sinu
recipe futura. fcs ei ens in sceis requiescite.
ita g' scitate assumit. z templu z ami
rabile altissi di dignu demonstrat'. q u
obsuabat ugines nre salutis inuitte
pp ysa. pdicatom. Ecce ugo in utero he
bit. dicens z pariet filiu. z uocabit no
m ei emanuel. q e interptat' nobcu ds.
ut deciperet eu q sapia extollit'. is qa pp
pdit sapietes in astutia eor i desposa
tom puella ioseph au sacdotibz tdr' no
nus tomus litras scienti desposato au
z custodia uginitatis extitit. z ugies ob
suatis decepto qm ut uenit plenitudo
tpis. missus e angls dni ad ipam de
um euaglizas sceptom. z ita scep filii
um di pris enypostato. i. psubale uiui
te. n ex uolutate carnis. nq; ex uolutate
uiri. s. copulatoe z seiatoe. s; ex pns bn
placito. z cooperatoe sci sps z tribuit cato
r carn. z blasphematori. s. blasphe
mari. z filio di z do incarnari. z huana
ri. ex castis. z incoiquinatis ei carnibz
z sagnibz p me mris expres debit'. q'
adm ei illa sn copulatoe ex ada plasma
ta e. ita z hec nouu ada cep lege excep
tois. sceptois. ptum ul genit. i. sn na
natiuitatis. pit ei a patore. i. sn pre ex
muliere. q ex pre amitore. i. sn mre z
qm qd ex mlre lege sceptois qm au
sn pre s' na natiuitatis. z qm qde. n
assueto tpe. noue ei msses ples z de

genuit

Comparatio Christi
ad Mariam

cimo sic ascendens nascitur lege conceptionis. quo
autem sine dolore super legem nativitatis quia ei
voluptas non precessit. nec dolores insecuti sunt.
secundum prophetam dicentem. antequam dolorem passa esset
peperit. et iterum antequam veniret tempus partus
dolorum effugit. et peperit masculum. natus igitur
est ex ipsa enim filius dei et deus incarnatus. non
theoforos. id est deum ferens homo. sed deus incar
natus. non ut propheta actu vnctus. presentia
autem totius ungentis. ut homo quidem fiat
quod ungens et deus quod unctum. non transmutatione
nature. sed unione que secundum ypostasim. idem enim erat
et quod ungebat ungens ut deus seipsum ut ho
minem. qualiter igitur non dei genitrix. que deum incar
natum ex ipsa genuit essentialiter principaliter
et vere dei genitrix et domina omnium creature dominans
ancilla et mater conditoris. existens quemadmodum
enim conceptus virginem concipientem conservavit. ita
et partus eius virginitatem custodivit inviolatam
id est pertransiens per eam et clausam servans eam.
pauditum quidem conceptio nativitatis
autem consuetum eorum que parturiunt exitum. et si
quidam fabulantur per costam partum esse dei geni
tricis non erit impossibile erat et per clausam por
tam pertransisse. et eius non ledere signacula ma
net igitur et post partum virgo et quod semper virgo.
nullatenus virgo usque ad mortem copulata.
et si enim scriptum est et non cognovit eam usque peperit
rit filium eius primogenitum. sciendum quod primo
genitus est. qui primus natus est. et si unigenitus eius fu
erit. nam primum quidem natum esse ostendit. non
omnino non omnino aliorum coostendit nativitatem.
donec autem determinata quidem temporis dilationem
significat. non enuntians autem quod post ea ait enim
dominus ecce. Ego vobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummationem seculi. non ut post consumma
tionem seculi separandus sim. ait denique divinus
apostolus. et ita semper cum domino erimus. post communem
resurrectionem dicens. qualiter enim utique que deum geni

et ex consequenti ex experientia miraculum co
gnoscens viri copulationem assumpsit. absit
non sobrie cogitationis hoc intelligere. nec agere.
sed et ipsa beata et eorum que super naturam donationum
num digna effecta dolores quos effugit pa
riens hos in christi tempore passionis sustinu
it. a maternali compassione viscera lacera
tione tolerans. et quod deum cognovit per nativi
tatem huius ut maleficii [illegible] interfectum
videns ceu gladio cogi[illegible]tationibus la
cerabatur. et hoc est et tuam ipsius animam
pertransibit gladius. sed transmutat tristi
tiam in gaudium resurrectio domini carne mor
tuum predicans.

Honorandi sanctos ut amicos
christi ut filios et heredes dei. ut ait
theologus iohannes et evangelista quotquot autem re
ceperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri. quare adhuc
non servi sunt sed filii. si autem filii et heredes. heredes
autem dei. coheredes autem christi. si dominus in sacris
evangeliis apostolis ait. vos amici mei es
tis non adhuc voco servos. servus enim non novit
quid facit dominus eius. si autem rex regnaturum. et do
minantium. et deus deorum qui conditor est et dominus
omnium dicitur. igitur omnino sancti et dii et domini et reges ho
rum enim deus. deus et dominus rex et est et dicitur. Ego sum
enim ait moyses. deus abraham. et deus ysa
ac. et deus iacob et deum pharaonis moysen deus
fecit. deos autem dico non natura sed sicut passio
num dominantes. et de his regnantes et divine
ymaginis similitudinem. secundum quam et facti sunt in
pertransmutatam custodientes. rex enim dicitur et
quod regis ymago et unitos deo secundum electionem
et habitantem suscipientes inhabitare. et hi participa
tione effectos. igitur quod ipse est natura. qualiter igitur non ho
norandi sunt qui ministri et amici et filii dei existunt.
honor enim qui ad devotos conservorum demon
strationem habet bone voluntatis que est ad communem
dominatorem. hii enim promptuaria dei. puta

cenacla sci s̃ in h̃itabo ei in eis ait dn̄s
et ambulabo et ero illorum deus. Igitur quoniam
quidem uisitor anime immani di s̃. et neque que ta
get eos tormentum. ait diuina scriptura. mors
ei sanctorum sompnus magis est quam mors. laboraue
runt eum in presenti seculo et uiuent in fine. et pro eo
sa. i. q. d. m. s. e. quod g̃ preciosi quoniam imma
nu di ee. uita ei ẽ deus et lux. et quia inmanu
di s̃ in uita et luce existunt quorum aiu per intellec
tu in corporibus eorum inhitat deus. ait apostolus. ne
scitis quoniam corpora nostra membra x̃. et templum in
hitantis in nobis spiritus sci s̃ dni aut spiritus ẽ.
et si quis templum di corrup. corrumpet hunc
deus. quoniam non honorandi ẽ. aiata templa dei. e
aiata di tabernacula. isti inuentes iuiuitate
eum liba presentia deo assistunt fontes nobis sa
lutares dirrantor x̃ quia sanctorum suorum prebuit
reliquias multa fontia beneficia irrigantes
vim unguenti boni odoris. ex se manans
tribuentes et nullis hi decredat. si ei exrupe
et firma petra aque in heremo emanauit uole
te dn̄o. et ex maxilla asini sampson sitie
ti ex mirum reliquis. unguenti bonoles
emanare incredibile neque preter est. scientibus
bus deum dei uirtutem et sanctorum quod ab ipso ho
rem in lege ois qui mortuum tangebat
in mundus existebat. sed hii non mortui s̃. ex quo
ei ipsa uita qui uice eam in mortuus repu
tatur est eos. qui in spe resurrectionis et fide que est in ipsum
dormierunt non mortuos nuncupamus mor
tuum ei corpus quoniam miracula operari potest quoniam
g̃ per eos demones abiguntur infirmi curan
tur. ceci respiciunt leprosi mundantur temptatio
nes et tristicie soluuntur omne donum bonum ex
cepte luminum est. per eos hiis qui indubitata
fide petunt descendit. quantum itaque labores
ut ducem inuenires. qui mortali regi ad
duceret. et pro te ad ipsum sermones faceret du
ces g̃. gnis toti qui ad deum pro nobis templo

nes faciunt non honorandi est utique quidem ho
rantes templa erigentes dn̄o. in honore no
mine structe assistentes. horum memoriam ue
nerantes et in ipsis luctantes spiritualiter ut ipsa
nocentium fiat leuita. aut non mitigantes
temptationes. eos eos nasci facimus nam hu
quidem quibus deus mitigatur et hic nuster. mimi
catur in psalmis et hymnis et canticis spiritualibus
cantantes et compunctione et indigentium sanctos nos
fideles mitigamus quibus maxime et deus miti
gatur tytulos ei erigamus. et uisibiles y
magines. et ipsi aiati uiuili. et ymagines
eorum uirtutum imitatores efficiamur dei ge
trice ut principaliter et uere di matrem honore
mus prophetam iohannem ut precursorem et baptistam et a
postolum et martirem nam et in natis mulierum ma
ior iohanne surrexit erectus est. sicut ipse dominus dixit
et regi ipse preco primus factus est. apostolos ut fratres
domini et inspectores et ministros passionum et
os quos prouidens predestinauit conformes y
magines filii sui deus et prius primum apostolos secundo
prophetas. tertio pastores et doctores et martires
domini ex omni ordine electos sicut milites x̃ et qui
eundem biberunt calicem. et in uoce ei mortis
baptizati baptismo sic communicantes passio
num ei. et glorie quorum agminis princeps est pro
thodiaconus x̃ et apostolus et prothomartyr ste
phanus. et sanctos patres nostros di feros. ascitas.
i. confessores qui pluxerunt et laboriosi martirium
conscientie ut athlete. certauerunt et erraverunt in me
lotis. et in caprinis pellibus. et qui deinceps de
ficientes tribulati afflicti. in solitudinibus
errantes et speluncas et montibus et cauernis
terre. quibus dignus non erat mundus. prophetas qui ante
g̃ patriarchas iustos qui preuiuerunt dn̄o p̃
sentiam. horum omnium respicientes conuersationem
et zelum fidem imitantem. spem et zelum uirtutem
patientiam passionum constantiam usque ad san
guinem. et ut eisdem glorie coronis cum ipsis communicem.

Qm̄ qdā adu̾sū nos ꝯq
rur adorātes ꝛ hōrantes salua
toris nr̄i ꝛ regine nr̄e ꝛ di genitꝛs ymā
ginē ap̄lr aut ꝛ reliq̄rꝫ scōꝝ ꝛ mistroꝝ ē
audiāt q̄ a p̄ncipio d̄s hōim s̄c̄m ꝓpriam
ymaginē fec̄. cui g̃ g̃ nos adiuīcē ado
ram̄ n̄ q̄ s̄c̄m ymaginē di fc̄i sum̄. ut ei
ait di foē ꝛ mag̃ meclinis basiliꝰ. ymagis
honor ad p̄thotypū p̄ueīt. i. exēplar. p̄to
typū aū q̄ ymaginat̄. ex q̄ q̄ deriuat̄
sit cui g̃ g̃. moisa y ce ꝓpl̄s tabn̄aclm mē
cuitu adorabat ymaginē ꝛ typū sēns.
s̄r celestiū mag̃ aū uniūise c̄atōis. ait de
niq̄ d̄s moysi īndeficies omia s̄c̄m typū
demōstrati t̄ mōte. s̄ ꝛ cherubi obūbn̄tia
ꝓpitiatoriū n̄nc opa manuū hōim. q̄
aū q̄ iu̾rosol̄. famosū tēpliū n̄nc maī
festū ꝛ hōim. arte ꝯstrctū. dīna aū sc̄pta
accusat adorātes sculptilia s̄ ꝛ imolātes
demōib; imolabāt q̄dē ꝛ gn̄i. imolabāt
aū ꝛ iudei. s̄ gn̄i q̄dē demōib; iudei aū
dō. ꝛ detestabil̄ q̄dē q̄ gē̄coꝝ imolatō erat
ꝛ ꝯdēp̄nabil̄ q̄ iudeoꝝ aū dō acceptabil̄
imolaū aū dō noe. ꝛ odorat̄ ē d̄s odorē
boni odoris. bone elc̄ōis. ꝛ bone ad eum
uolūtatis. boni odorē acceptās. Ita gēcoꝝ
q̄dē sculptilia demonū erāt ymaginatō
nes abiectabilia ꝛ detestabilia existūt
cū hūs aū iuuisibil̄. ꝛ icorpei. ꝛ icircū scripti
bil̄. ꝛ infigabil̄ di q̄ pot̄ face ymaginē
insipīe g̃ sūme ē. ꝛ ipietatis ē figāre q̄
diuini ē. hinc iuueni test̄ n̄ erat assuetus
ymaginū usus. q̄ uō d̄s ꝓp uisc̄a mīē sue
s̄c̄m uitatē fc̄s ē hō ꝓp n̄rām salutē. n̄ ut
ab hē uis ē. insp̄e hōis n̄ ut ꝓphis. s̄ se
cūd substam ue fc̄s ē hō. ꝛ pābulauit ē
tā. ꝛ cū hōib; ꝯūsat̄ ē. miracla fec̄. passꝰ
ē. c̄cifix ē. resurrex̄. assūpt ē. ꝛ oia s̄c̄m
uitatē fc̄a sūt ꝛ uisa s̄ ab hōib;. scp̄ta q̄

dē s̄ ad memoriā ꝛ doctrinā uirm tc̄ n̄ p̄
sentiū ut n̄ uidētes. audiētes ꝛ cdētes
ꝯsociam̄. h̄titudinē dō q̄ aū n̄ omis nos
cūt litt̄as n̄ lc̄ōi uacāt p̄oes. excogitaue
rt̄ uelō q̄sdā triumphos ymagib; s̄ scbē
ad uelocē memoriā q̄ ꝓp mltociēs n̄ s̄c̄m
mitē h̄ntes dn̄i passiōs ymaginē x̄ c̄ci
fixiōis uidētes ꝛ salutaris passiōis ime
moriā uēiētes p̄cidētes adoram̄. n̄ē mati
ā. s̄ ymaginat̄. q̄admō n̄ euāglij mati
ā. n̄ c̄cis. m. adoram̄. s̄ typoma. i. figā
tōm ab hūt. filii ꝛ di genitꝛs ymagis n̄
matiā s̄ figām adoram̄. honor ei q̄ ē ad
ip̄ām ad eū q̄ ex ip̄a icarnat̄ ē. deducit̄
filii aū ꝛ scōꝝ ītamiā erugētia nos ad
fortitudinē. ꝛ firmatōm. ꝛ zelū uirtutis eo
ꝝ ꝛ glām di sic̄ diximꝰ honor q̄ ē ad de
uotos ꝯsuoꝝ demōstrōm h̄t beniuolē
ne q̄ ē ad cōe dn̄atorē ꝛ ymagis honor
ad p̄totypū. i. exēplar p̄ueīt. ē aū nō
sc̄pta hec tr̄ditio. uelō ꝛ s̄c̄m oriētē adora
re ꝛ crucē adorare ꝛ alia plīma hūs filia
fertur aū ꝛ q̄dā hystoria q̄ dō auguro
ꝯdesincaꝝ ciuitatis reg̃ q̄ pictorē mi
sit ymaginē dn̄i filii figāre. nequīte
pictore ꝓp̄ c̄hol̄ candē a facie ei claritā
tē. ip̄e uestimētū ꝓprie facie dīne ꝯm
uifice s̄r. iponēs iuuestimēto illo suū
ip̄i ymaginē asscribisse. ꝛ ita cupiē
ti. auguro misisse. q̄m aū ꝓplima sci
ap̄li ex n̄ sc̄pto tr̄diderunt scp̄sit paulꝰ
gētiū ap̄. g̃ fr̄es state ꝛ tenete tr̄ditōes
n̄ras q̄s edocti estis. siū p sermonē siū p e
p̄lam urām. ꝛ ad corinthios. laudo aū
uos fr̄es q̄m om̄ meoꝝ meministis. ꝛ sic̄
tradidi uob̄ tr̄ditōes retinetis. accepim̄. luc̄
ap̄lm ꝛ euāgelistā. pinxisse dn̄m ꝛ ma
trē ei q̄ꝝ ymagiēs h̄re ꝛ romanoꝝ ciui
tatē famosā iu̾rosol̄. aū ē diligētia ꝯ

sistit. qr et ioseph iudeis in quodam auit. sz
illam speciem quam in ierosol. habet quam et rotam
habent uocat et in hystoria tobie usum fuis
se deo. synofti. i. cum superliati euophta
lmon. i. bene oculat. unmatpsyn. i. lo
gum multum habente. epilkyphea. i. acelme
cum s. apparens homo cum hominibus conuersabatur et c.

N... est deus et aueni et ano
uio et aueni test. predicatur. quam in unitate
hymnis laudatur et glorificatur dno dicente. non
ueni soluere legem sz adimplere. ipse enim salutem nostram
operatus est. per quem omnis scriptura et omne misterium est. et
rursus. s. scrutamini scripturas. ipse enim testatur de
me et apostolo dicente. multipharie multimode deus
locutus est patribus nostris in prophetis. in ultimus dieb
hus locutus est nobis in filio. prophetam quam scientiam. et lex
et prophete. et euangeliste et apostoli et pastores locuti
sunt. omnis quam scriptura a deo inspirata omnino utilis est.
quare optimum et utilissimum est. inuestigare di
uinas scripturas. sicut enim lignum secus decursus aquarum pla
tatum. ita et anima diuina irrigata scriptura impingu
atur et fructum temporaneum tribuit. i. fidem ortodo
xam et sanctis uirtutibus solus deo acceptabilibus. i
quod decoratur actionibus. ad actionem. n. studiosam
et contemplationem immaculatam ex sanctis scripturis di
gimur. omnis. n. uirtutis inuocationem. et malicie
uniuerse auersionem in hiis inuenimus. si ergo erim
affectuose discentes. erimus et multa discen
tes. diligentia enim et labore. et labore et da
tis qui diligunt. unusquisque. quam enim petit accipit.
et quam querit inuenit et pulsantibus aperietur. pulsemus
igitur in optimum paradysum. scripturarum quam odouifer quam
dulcissimum quam speciosissimum quam omnimodis intellecta
lium diuersarum uoluerum cantileis. circumsonat
nostras aures quam tangit cor nostrum et contristatum quam
deus consolatur. iratum autem substituit letitia et
na. implet quam mente nostram ascendere. facit ad pre
clara et imodus auri fulgida dorsa diuine co
lumbe et splendidis enim uelut adunigeniti fili

um et benedicte fructifere ut intelligibilis. unnec
reduce et prepara pro lumini. sz ne perfectione
pulsemus audeam magis pulsemus nema
ligenem pulsantes. ita enim aperietur. si legimus se
mel et bis et non dignouimus quam legimus nema
ligenem. sz pulsemus excitemus. Interrogemus
interroga aitem patrem tuum et annunciabit tibi et seniores
tuos et dicent tibi. non enim omnium est cogitatio. haurian
mus ergo hic paradisi fonte perennes et purissimas
aquas salientes in uitam eternam. lasciuiamus in
saciabiliter. uoluptuemur gratiam enim insuperabi
bilem possidet. si autem et ab hiis quam foris sunt fruc
tificare utile. aliquid potimus. non abiecta
bile est sitamus probati numisolarii. materiale et pu
rum aurum coaceruantes contaminatum autem refu
tantes assumamus sermones optimos. deos
autem derisibiles et fabulas alienas canibus
proiciamus. plurimam enim ex ipsis aduersus ipsos
fortitudinem et uirtutem habere potimus. Sciendum autem
quod xxii. libri sunt ueteris. testamenti. secundum elementa he
brayce uocis. xxii. enim elementa habet ex quibus v.
duplicatur. ut fiant quidam. xxvii. duplex est enim
caph. et mem. et nun phi. et sodi. ideoque libri
secundum hunc modum. xxii. quidem numerantur. xxvii.
autem inueniuntur. quia v. ex ipsis duplicatur. copula
tur autem ruth. iudicibus et numeratur apud hebreos
unus liber. primus et secundus regnorum. unus liber tercius
et quartus regnorum. unus liber primus paralipomenon.
et secundus unus liber. primus et secundus hesdre. unus liber.
ita quam componuntur libri in pentatheucis quintu
libus et manent alii duo ut sint endiatheci.
uel dispositi libri. ita primos. v. legales gene
sis. exodus. leuitice. numeros. deuteronomium. hic
prima est. penthateucos. quam et legis latio. dein
alia penthateucos. quam uocatur. grafara. i.
scriptura. a quibusdam autem agiographa. i. sacra scrip
tura. quam sunt ista. ihesus quam naue cum iudicibus et ruth
regnorum primus et secundus liber. unus tercius et quartus
unus liber. et duo paralipomenon. liber unus.

h sc̄da penthateucos. t̄cia p̄tatheucos. ii
sificales lib. iob. psalt. puibia salo[m]is.
eccastes eid̄e cantica c̄ancoꝝ eid̄e q̄rta
pentatheocos. ē. ꝓphitus q. xu. ꝓphaꝝ lib
uni. ẏsaias. ieremias. ezechiel. ꝛ dan̄. de
in̄ esdre duo in unū copl̄ati libri ꝛ hest
pāntateoos au̅ h̄ ē sapīa salo[m]is ꝛ sapīa
ih̄u q̄ p̄i q̄d̄e syrach ꝯposuit. hebice g̃ce
au̅ intitulat̄ ē q h̄ q̄dem nepos ih̄s. syrac
au̅ filius ii utiosi q̄d̄e ꝛ boni. ꝭ n̄ innat̄uꝛ.
nꝫ latebāt marcha noui. au̅ test̄. euāgli
a. iiii. q̄ sc̄dm math. q̄ sc̄dm marcū. q̄
s̄m. io. q̄ s̄m lucā. act̄ sc̄oꝝ aplōꝝ. per
lucā euāglistā. catholice ep̄le. vii. iaco
bi. una pet̄. ii. io. iii. uide. una pauli
apl̄i. xiiii. apocali. io. euāg. ꝛ canones
sc̄oꝝ aplōꝝ. p̄deinte.

Hoꝝ q̄ de x̄ dn̄r mi ḡ gn̄ales
. iiii. unde tot̄ cap̄ q̄ pl̄eꝝ ē. h̄ ei ꝛ
an̄ icarnatōm ꝯueniūt ei. alia au̅ an̄ in
uitōm. alia au̅ p̄. unitōm. alia au̅ p̄ rē
nē ꝛ eoꝝ q̄d̄e q̄ an̄ hu̅anatōm. mi ḡ. di.
sl̄a h̄ q̄d̄e eoꝝ copl̄atōm nē. ꝛ h̄ousiō. q̄
ē ad p̄rēm ostn̄dit. h̄ ii h̄. ego ꝛ p̄r̄ un̄ su
m̄. ꝛ ii q uidꝫ me. ui. ꝛ p̄r̄e. ꝛ hoc q̄ i fōr.
di existit. ꝛ q̄ talia. alia au̅ p̄sōm ẏpo
stasdos ei. ꝛ h̄ magi ꝯsilij angl̄s. ꝯsilia
ri. mirabil. ꝛ silia. alia au̅ dui icessione
q̄ ē iuice ẏpostasdō signant. ii ē i p̄r̄e ꝛ
p̄r̄ i me. ꝛ alia idecessibile stabilitatē
signant. ii ūbū sapīa iit. ꝛ splēdoꝛ ūbū
ei icl̄leu ē. ūbū au̅ iq̄ subale ꝛ sapīa sil̄r.
s. ē icl̄leu ꝛ ip̄ō. ē iit. ꝛ luīe splēdoꝛ. ꝛ i
recessibil̄r. ei stabiliūt. ex ip̄is irrigi
ta. alia au̅ uel dō exc̄i p̄r̄e. ii h̄ p̄r̄ m̄s
maioꝛ ē. ex ip̄o ei ēē. ꝛ oīa q̄cuq̄ h̄t ēē.
q̄d̄e gn̄atiue ꝛ ii ꝯditiue. ii h̄ ap̄r̄e ego
exiui ꝛ ē uiuo ꝓ p̄r̄e. ꝛ oīa q̄cuq̄ h̄t. n̄ ꝯ
ditiue. ii doctiue. ꝭ sic̄ exc̄ei. ii h̄ n̄ pot̄

filius a se ip̄o fac̄e q̄cq̄ n̄ q̄ uidit p̄r̄e fa
ciēte. ꝭ ei ē p̄i nꝫ filius. ex p̄r̄e ei filius ꝯ ip̄r̄e
ꝛ simul ē p̄r̄e ꝛ n̄ p̄ p̄r̄e. fili ꝛ q̄ faciō ex ip̄o
ꝛ ē ip̄o. una ei ꝛ eadē n̄ simul. ꝭ eadē p̄ius
ꝛ filij ꝛ sp̄s sc̄i ē uolūtas. ꝛ actiō ꝛ uit. alia
ā in p̄rēm b̄nplatti. p̄ ei actōm ꝯpleti
n̄ ii p̄ organū. t̄ siui ꝭ ut p̄ subale. ꝛ e
n̄ ẏpostato ei ūbū ꝛ sapīā ꝛ uitutē ꝓpea
q̄ in̄ i p̄r̄e. ꝛ fil ꝯsidat̄ mot. ii h̄ oīa
p̄ ip̄m fc̄a s̄. ꝛ h̄ misit d̄s ūbū suū ꝛ sa
naū. ꝛ h̄ ii cognoscāt q̄m tu me misisti
alia au̅ ꝓphice ꝛ hoꝝ h̄. q̄d̄e ii futā ut
puta ap̄te ueies ꝛ q̄ zacharie. ecce rex
tu ueit t̄ māsuet. ꝛ q̄ amalech dāne. ec
ce d̄s p̄ced de loco suo ꝛ descēdꝫ ꝛ sr̄ ābula
bit sr̄ excelsa t̄re. h̄ au̅ futā ii p̄t̄ita. ut
h̄ h̄ d̄s n̄r. postea itra uis ē. ꝛ ē. ho. ꝯ. ē ꝛ
h̄ d̄s ēau me p̄n̄cip̄ui uiā suā. ad op̄a ei
ꝛ h̄ ꝓ h̄ ūx̄ teod̄s d̄s tu. o. l. p̄ p̄. t. ꝛ q̄ tali
a. ḡ q̄ q̄d̄e an̄ uiōnē ꝛ p̄ unitōm. neq̄q̄
n̄ forte ꝓphice ii diximꝰ. eoꝝ au̅ q uitōm
mi ḡ tres. nā q̄n q̄d̄e ex meliori sinonē
faciūt diuficatōm carnis. ꝛ logo sui. i.
ūbalitacē. ꝛ sr̄ excelsitudinē dicam ꝛ q̄
talia eas aduenīūt carni diuitias exiu
tōe ꝛ copl̄atōs q̄ ē ad altissim dn̄i ūbū
ostēdētes q̄n au̅ aminori icarnatōm ii
bi di hu̅anatōm. exaīa exīanitōm. s.
paupe hu̅iliatōm aim ꝛ q̄ talia ḡ ext
si. i. ꝯplexiōe q̄ ad hu̅aitatē. dn̄r de ii
bo ꝛ d̄s. q̄n exā bob; simul sinonē faciūt.
unionē ꝯicatōm. ūctōm ꝯuctōm ꝯfi
gatōm. ꝛ q̄ talia lq̄mr p̄t̄ h̄uc ḡ mod
tuū. p̄ceī duo mi dn̄r. p̄ unitōm ostn̄d.
q̄ h̄t altiuim ꝯsubsistēte ei armoīa
ꝛ tēuī icessionē ꝓ unionē ei q̄ ē sc̄d ẏ
postasi caro diuficata di. ꝛ d̄s fi. h̄ea ho
teos ēē ūbo. i. simul d̄s ō ūbo. ꝛ d̄s ūbū
incarnat ēē. ꝛ hō fi. ꝛ cātura dici. ꝛ uil

tamen vocatur non in duabus naturis intransmuta-
tis in unam naturam compositam. Impossibile enim in
una natura simul naturalia contraria fieri. Sed in duabus
naturis ypostasi unitis, et circumincessionem que est
ad invicem inconfusibilem et intransmutabilita-
tem habentibus circumincessionem non ex carne, sed ex
deitate facta est. Impossibile enim carnem circumin-
cedere per deitatem. Sed divina natura semel circuminces-
sisset per carnem dedit et carni ineffabilem circum-
incessionem que est ad ipsam quam utique unionem di-
cimus. Sciendum autem quod in primo et secundo modo eorum que
in unione sunt conversio consideratur. Quando enim de carne
sermonem facimus deificationem et logosin, id est
verbalitatem et superexcelsitudinem et unctionem
dicimus, et dicitur ei secundum hec circa carnem autem consi-
deramus. Quando autem de verbo exinanitionem incar-
nationem humanationem humiliationem et que ta-
lia que ut diximus ex carne dicuntur de verbo
et deo. Ipse enim hec sustinuit volens. Aut eorum
que post unionem sunt. Modi sunt tres. Primus quidem quando
nature est ostendimus ut hec: ego in patre et pater in me
et ego et pater unum sumus, et omnia quecumque ante huma-
nationem de deo dicuntur. Hec et post humanationem
de deo dicuntur preter hoc quod non assumpsit carnem et ei
naturalia. Secundus quando humane nature est demonstrativus,
ut hoc: quid me queritis interficere hominem qui veritatem
vobis locutus sum, et hoc: ita oportet exaltari fili-
um hominis, et que talia. Horum autem que humanitus de
salvatore Christo scripta dicuntur, sive in verbis sive
in rebus, modi sunt vi. Hec enim eorum secundum naturam dispen-
sative et gesta sunt et dicuntur, puta ex virgine
fieri, secundum etatem augmentationem et profectus, fam-
es, sitis, labor, lacrime, sompnus, clavorum perfo-
ratio, mors, et que talia, quecumque naturales et inde-
testabiles passiones existunt. Nam in hiis
quidem universis mixtio quidem divinitatis ad
humanitatem. Verumptamen corporis nature esse cre-
duntur, nichil horum divinitate paciente, per ea que
nostram dispensante salutem. Hec alia secundum simula-

tionem, simulationem ut interrogare: ubi posuistis
Lazarum, et cucurrit quod ficum, et subterfugere, id est secede-
re, et orationem et confinxit se longius ire. Hiis enim et similibus
neque ut homo neque ut deus indigebat, verumptamen
humaniter figurabatur ad id quod necessitas vel
utilitas expetebat, puta orationem quidem
propter hoc ut ostenderet quod non est antitheos et ut causam
suam ipsius honorans patrem interrogat ut igno-
rans, sed ut ostendat quod secundum veritatem est homo cum
essendo deus, id est secedere autem ut doceret non tema-
re nos esse neque nos ipsos prodere. Hec autem alia
dicuntur secundum familiaritatem et anaformam,
id est relationem, ut hoc: deus meus deus meus ut quid me
dereliquisti, et hoc: nescientem peccatum pro nobis peccatum
nominavit, et hoc: factus est pro nobis maledictum, et hoc: ipse
filius subicietur ei qui subiecit sibi universa.
Neque enim ut deus neque ut homo derelictus est unquam a
patre, neque peccatum neque maledictum factus est, neque subi-
ci indiget patri. Non secundum id quidem quod deus est equa-
lis est patri, et neque contrarius neque subiectus. Secundum autem
id quod homo nunquam inobediens factus est genitori
ut subiectione opus sit. Nostram itaque appro-
prians personam et nobiscum statuens seipsum
hec dixit. Nos enim sumus peccati et maledictionis
rei, ut insuasibiles et inobedientes, et propter
hoc derelicti. Hec alia autem per divisionem que est
secundum excogitationem. Si enim excogitatione
separes in unitate inseparabilia, scilicet car-
nem a verbo, dicitur et servus et ignorans. Etenim
non sue et ignorantis nature erat, et nisi uni-
ta esset deo verbo caro sua, esset et ignorans.
Sed propter unionem que est ad deum verbum secundum ypo-
stasim neque serva erat neque ignorabat. I-
ta et dominum suum patrem vocabat. Hec alia
autem propter eam que ad nos est apparitionem et condu-
litatem, ut hoc: glorifica me gloria quam habui
antequam mundus esset apud te. Nam
et ipse quidem glorificatus erat et est,
sed nobis non erat manifestata et credita gloria

ei. et q' ab apl'o dcm̄ ē de uiati filij dī i
uitē sedm spm̄ scificatōis ex r'one
mortuorum p miracla ei' et resurrectōē
xpi sr' adūetu sci sps manifestatū ē. et do
nī ē mdo qm̄ ē filius ē dī. et illo psticebat
sapia et gra. h alia au' sm̄ familiari
tate psoē uidorum cū iudeis nūtians se
xpm̄ ut ad samaritanā ait. Uos adora
tis q' nescitis. nos adoram' q' scim'. qm̄
salus ex iudeis ē. ttius mod' ē. q un' ypo
staseos ē. manifestatus. et ei' q' ex utrq; ē.
ē rep̄sētatiu' puta istd'. ego uiuo pp pa
trem et q manducat carnē meā et ille ui
uet. pp me. et istud. uadā ad prēm et nō
ad hc̄ uidebitis me. et illd' n ūnq; dn̄ glē
crucifixisse. et ill's ascēdit i celū n ille q de
celo descēdit filius hoīs q ē in celo et que
talia t eorum q p' rēnem. hec qdē s dō dig
na ut illd'. baptizantes eos. i no. p. et f. et s. s.
et illd'. ecce ē uobcū sum oib; dieb; usq; ad
consūmatōm scli. ut d's. ei ē nbcū alia au
hoī digna. ut id. tenuerunt pedes ei'. et ibi
illic me uidebūt et q talia. eorum au q p'
r'nem dō digniorum mīs s diuisi. nā hec qde
ue s; n sm nām. s; sedm dispēsatōm.
ad ēdificand'. ul' ēcu faciend'. qm̄ xpm̄
q' passū ē corp' resurrex ut cicatices. ci
bato et potato q resurrectōm. alia aut
uē. et sedm nām ut misite de celo ad locū
i fatigabilr. et p ianuas clausas itre. a
lia au sm fictōm. ut illd' finxit homo
se longi' ire. alia au s ei' q' ex utrq; ut id.
ascendo. ad pa. m. et pa. u. de. m. et d. u.
et illd'. Intrabit rex glie et sedebit i glā m
agnitudis i excelsis. alia au ut uberum
se xpm̄ ordinatis in adulsiōis q ē sm
nudā excogitatōm. ut dm. m. et d. u. opor
tet g' excelsa attribuē dīne nē et supiori
et passioib; et corpe. humilia uō humane

comunia uō copitō. s. uni xps q ē ds et hō.
et oportet scire utrq;. Uni' et eidē dni ihu
ē. Unicuiq; ei' pprium cognoscētes et utrq;
ab uno gesta uidētes recte cdemus et n
errabim' ex qb; uniūsis. unitate qdē
nāre diffiā cognoscit'. et qm̄ n idē ut ait
diuinissim' kyrill's i qlitate nāli diui
tas et hūanitas. Uni' nimirum fili' et xps
et dn's. et ui uno existēte. una ei' psōa ē.
sedm nllm mod' pp cogitōm nālis diffen
tie diuisa ei q sedm ypostasi ē unitē.

Oportet scire
O qm̄ consuetudo ē dīne scipture. pmis
sionē dī actōm ei' uocare. ut qn dic ap'.
i epla ad romanos. aut n hr̄ potestatē
figl's luti ex eadē massa face h qdem i
honore uas. illd' a' in dehōratōm nā qm̄
qde ipe fac et h et illa. sol's ei' ipe ē. uniu
sorum conditor s; n ipe hōrabilia construit ul'
dehonorabilia s; pp'ria. Uni' cuiq; uolū
tas et hoc manifestū. ex qb; ipe ap'. i scdā
epla ad tymot. ait. In magna domo n
s solū uasa aurea et argētea. s; et lignea
et fictilia et hec qdē in honorē. illa a' i deho
noratōm. sic g' expgauit. se ipm̄ ab his
erit m i honorē scificatū et utile dn̄atori.
In omē op' bonū pati et manifestū au q'
uoluntarie pgatio fit. si qs ei ait exp
gauit se ipm̄ consequēs au conūsio condnat
si au n expgauit. erit uas i dehonora
tōm. et inutile dn̄atori cōtione dignū.
pp'ria g' scies et h condicit ds oms i imp
sua sibilitate et h dedit eis ds spm̄ conpunc
tōis oclos ad n uidend' et aures ad n au
diend'. h au ut n deo agente suscipiend'
s; ut dō pmittēte. pp ea q' libi arbitrij
ē. et inuiolēti q' boni. pmissionē g' ei'.
u actōm et s' opatōm ei' dicē assuetū ē.
dīne scipture. s; et cū ait dm care

mala ⁊ nocere. in ueritate malicia quoniam deus
non fecit non malorum causam deum monstrat. sed que
uel bipartitum duplex. Equiuocum est malicie nomen.
duo significantium. quoniam enim significat quod non malum est.
⁊ ostendit quod contrarium est uirtuti ⁊ diuine uoluntati.
quoniam enim quod ad nostram sensum est malum ⁊ labo
riosum. scilicet tribulationes ⁊ inductiones. hee enim
exterminationes quidem male sunt calamitose
existentes ueritate autem bone conuersationis eum
⁊ salutis fuit intelligentibus dantes has
autem predicit sicut ait diuina scriptura. secundum autem quod
⁊ horum nos sumus tam uoluntariorum enim malo
rum ⁊ inuoluntaria sunt genuina. sed hic secundum
quoniam consuetudo scripture est etruaticos .i. cali
debetia dicti enalogicos .i. causatiue dicunt
hic tibi soli peccaui ⁊ pessimum coram te feci.
ut uis. i. s. t. ⁊ u. e. uid. non enim quod peccaui
ut uincat deus peccauit. nec uero deus indige
bat non pecco ut ex hoc uictor appareret. fert
enim inde inprobabiliter ad usus omnes. ⁊ non pecca
tes uictorias conditor existens. incomprehensi
bilis ⁊ increabilis ⁊ naturale huius gloriam. ⁊ non si
ne uirtute. sed quoniam nobis peccantibus non iniustus est.
iustus etiam. ⁊ penitentibus remittens uel con
cedens uictor nostre malicie demonstratur. non i
hic autem peccaui. sed quoniam ita euenit tex quadam
sicut aut operans amicus aliquis si ueniat aut
quoniam ut non hodie operaret adueniat amicus
aliquis insistat. ergo amicus quidem ut non operaret
aduenit occupatus uero causa amici suscepto
nomine non operatus. dicitur autem hic omachica .i. ca
sualia quoniam ita euenit non uult autem deus
solus esse. s. id est sed omnis assimilari sunt secundum uirtutem.

Omnium non duo ⁊ cetera.
principia sed unum boni ⁊ alterum preuido
sum hic sciens contraria enim adinuicem sunt boni
⁊ pessimum. ⁊ sunt iniuicem corruptiua ⁊ esse se
inuicem non subsistentia. in parte ergo horum singulum
erit toti ⁊ pessimum quidem etiam sebentur. non a toto
solum. sed ⁊ a parte toti singulum horum deum. quis
est qui regionem singulum distribuit non enim ad
inuicem offert ⁊ conuenire dicetur. quod non malum
est quod malum pacificans ad bonum. nec bonum
quod bonum ad malum amicabiliter dispositum.
si autem aliter est. quis horum unicuique propriam detia
uit consolationem. ille magis erit deus. necesse est
autem ⁊ duorum alterum esse. uel tangere ⁊ corrumpere
semutiuice. uel quidem esse medium inquo nec bonum
nec malum erit uel deus quidam mariens separans
adinuicem. utrique ⁊ non ulterius duo sed tria erunt
principia necesse autem ⁊ horum alterum uel paci
ficare quod id quod ⁊ malum est non potest quod pacifi
cat enim non est malum. uel pliari uel pugnare.
quod id quod bonum est non potest quod pliatur non finaliter est
bonum. uel quod malum quidem est pliari. quod bonum
est autem non ex aduerso pliari. uel a malo corrum
pi. uel semper contristari uel malum pati. quod
non est boni unum. ergo est. ab omni malicia e
rutum uel liberatum sed si hoc est ut ait hereticus deus
unum est quod malum. impossibile enim est. quod ex bo
malum habere generationem. dicimus enim quod malum
nichil aliud est non priuatio boni. ⁊ exceo quod
secundum naturam cursio uel excessus. nulli enim malum
est secundum naturam. omnia enim quecumque fecit deus bona sunt
ualde secundum hoc quod facta sunt. ita ergo manentia quod
ad modum creata sunt bona ualde sunt. Voluntarie
autem recedentia ab eo quod est secundum naturam ad id
quod potest naturam est. ueniencia in eo quod malum
est. fuit ergo secundum naturam quidem omnia seruien
tia ⁊ obedientia. ⁊ obediencia sunt conditori quoniam
ergo uoluntarie aliquid creaturarum effrenata
efficitur ⁊ inobediens factum omnia sunt in se
ipsa constituit maliciam. malicia autem non
substancia aliquid est. nec substancie ydioma sed actus.
s. exceo quod secundum naturam in id quod preter naturam
uoluntaria cursio est peccati. Vnum ergo principium
sue potestatis. liberum mentis dyaboli
inuentio in aliis ergo dyabolus secundum hoc quidem

q pfcs e n malus e s; bon. angls ei cla
ritsim z lucid a cditore cat e. libi ar
bitri sue potestatis existes ut ronalis
z uolitarie autute q e scdm natam secessit.
z i obscuritate malitie deuenit ab eo elo
gat solo bono z lucis fedre. ex ipo eni
omne bonu sit. z i qntum ab eo elogat
mte n ei leto. i malu deueniens.

Ds p boitate ex n ee
ad ee dedue ea q fuit
z eo q futa s. pcognitor est
g si qde n futa eent n utiq pui
dent eo ei q s cognitoes s. z eo q
oio futura s pcognitoes s. s; g n fu
tura eent. n; mali eent pinum ei ee. s.
ipm z tc bonu ul malu ee. si au futos
ee p di boitate. i. futm malos ex p
a uoluntate ee phibet eos gnari ma
lum utiq uideretur di boitate. fac ita
q ds bona uniusa h que facit. vnqsq
au ex ppa uolitate bon z mals efficitur
si g dixit dns. oferebat homi illi sina
e n ee. n ppriam catoin explbans dx.
s; supueniete creatre ex ppria uolitate.
z desidia eius malitia ppue eni mtis
desidium inutile ei cditoris. bnfcm
fec. qadm si qs au diuitie z pricipat
a rege comissa fugit tyrande adu
sus bnfcorem ppetiut. qm digne capi
ens puens si usq in fine tyrandi pse
rit hunc inorate. z c.

Bona e. i. diuinitas q z sup
bona simulr z ei uoluntas h eni est
bonu q ds uult. lex au e mandatu q
h doet mea. manetes i lumine suu cu
ius mandati puaricato pcm e. h est
p dyaboli imissione. z p ntam inuo
lentia z uoluntaria ntam susceptom
osistit di a et h lex. supueniens g h lex

di intllcu nro attrahit ul attrahit ad
se ipam z pungit ntam osciam dr au
intra oscia. lex intlles nri s; missio pni
tosi. h e. lex pcti supueniens mbs carnis.
peam nob se inmittit semel eni puari
cantes madatu. z lege di uolitarie. z i
missione pnitosi accipientes. dedimus
ei ingssum uenditi a uobmet ipis pcto.
vn pate ducit corp nrm ad ea. dr g z q
iacet corpi nro adorat z ses pcti. s. ocu
pia uoluptas corpis. lex mmbis caris
nre g lex qdem intlles mei. s. ocupiscia
uolitas corpis oscia ogtulat legi. di. s.
mandato z h uult. lex au pcti. s. imissio
p legem que e inmbs. s. p corpis ocupi
sciam z subreptom. ul impetu motu z et
pirronale ptem aie repugnat legi in
tlles mei. h e oscie z captiui facit me z
uoletem dei legem z diligente z uolete
pcm. scdm. s. anatrasyn. i. otradcom. l. o
mixtom pientate uoluptatis z corpis
ocupisciam z irronale ptem aie ut dixi
errare fec z suadz siue pcto s; ds impos
sibile q lex legis n poterat. in q infir
mabat. lex p carne mittes filiu suu
in silitudine carnis sii pcto. caritate
ei assumpsit pcm au neqq odemp
nauit au pcm in carne ut iustia leg
ipleat in his qui n scdm carne ambu
lauit s; scdm spm. sps ei suscipit inf
mitate ipam z tribuit iuutem legi
intlles nri ad us lege q e inmbs nris
qd ei ore sicut q opz nescim. s; ipe
sps inpellat p nob gemitibz ienarra
bilibz. h e q docz nos q orem q re ips
sibile e. n ppatiam ul reuerentia z oco
nem madata depsice. z c.

Salbm qde. vii. dies uo
cat sigcat au requiem. in ipia

enim requieuit ds ab omnib; opib; suis ui
dina erit scriptura. idoq; usq; ad vii. di
es nūs rurs' sicutlatum reuoluit. 7 ap
ma incipit h nūs honorabil' ē. ap iudeos
do iubente honorari. s. ipm ut n inutil'
q contingebat s; 7 grauissimar ipuari
catoe inminatonū. ul inepatonum ad
iectoe. n simplr h ius s; pp q̄sdam mi
stice a spiritualib; 7 spitabilib; uiris intellec
tas cās sic nec mir ⁊ indoct' ego estimo
ut ab infioribz 7 gsstorib; incipiā seies
ds gssione 7 carnis delectatom 7 ad ma
tialia reputatom instituit ppli silr au
7 iduudicatom. pmu q̄de u q sims eto
diet' salbo 7 subiugale. ut septimum ē re
qescant. q iur itus miseri. ul ppitiat
aiar uiuitor suor. siml' au 7 iur ua
catom agentes ab aplexu q ē eca ma
tialia ad dm aggent'. i psis. 7 ymnis
7 catics spualib; 7 meditatoib; diuina
r scriptur uniuslu diem osumtes 7 ido
reqescentes qm eni n erant lex septa
a do inspirata n; salbom n; salbm a
do osectu erat qn au a do inspirata
septā p moyse a do data ē. osectu est
a do salbm ut utiq; eca hui' septe me
dicatom inipo exercerent' q n omne ui
tam do osecbant 7 q n amore dnato
ri u pri siuebant s; u siu indeuoti in
gti salti puam 7 minimā 7 pusillā ptī
clam siue uite do tribulant 7 h inepa
tonum timore noxar inminatio
nu q erant inpuaricatom iusto eni
lex n posita ē. s; iniustis q pmi' moy
ses. xl. dieb; 7 rurs' altor ieiunio ast
assistes do. oro 7 salbans piciunui af
fligebat. se ipm lege n afflige se ipos
i salbi die iubere. Si au dixit q a lege
h fuit qd dicet de thesbite helya. xl.

dier uia explente incubatoe una. h
ei n solu pieiunu s; oe pitinatom in
salbis. xl. dier se ipm affliges. ul eu
affliget' soluit salbm 7 n iranis. oi. s.
ds helye q lege ded'. s; 7 uelo uirtutis pre
mui in oreb se ipm manifestauit ei ul de
dit. Qd de daniele dices n ne tres sep
timanas opleuit ieiunij. qd au omis
isrl' n ne circucidit puer salbo si ongit
viii. dier ee. n ne au 7 magno ieiunio
q leg latoe iussi s. si in salbo occerit
ieiunat. n ne sacdotes 7 leuite in tabna
cli opib; otaminat' salbm 7 inexpiables
s s; 7 immunes. si in ggite cecidit i salbo
euulsit. i. extrahit qd i elpat. q au de
spexit odempnat ē qd au omnis isrl'.
n ne vii. dieb; archam circuferentes in
ut illos muros iericum subuteit i qb;
oio fuit salbm ut g dixi uacatois gra
q ē ad dm ut ul pusillam ei ptīcula
attribuat 7 reqescant 7 siuus 7 subiuga
le. salbi obsuatio excogitata ē. ppul'
7 sub elementis mdi seruus effcis carna
lib; 7 mich sup litteram 7 corp' excogitare
potentib; qn au ueit plenitudo legis
misit ds filium suu unigenitu fcm
ex muliere homine fcm sb lege ut eos
qui sub lege erat redimet ut adopti
one assumam' q q au accepimus
eu dedit nob potestatem filios [illegible] dei
fi' credentib; i eum q n adhuc [illegible]
sum' siu s; filij n adhuc sub lege b sb
g. n adhuc. s. in salbo pticulat dno
siuentes. in timore. s; omne uite tepe
ei offerre debetes 7 semp siram sup ser
uā ira dico 7 ocupiscēam apccō q esce
facietes 7 do uacare nitigētes ul oti
nentes ocupiscētiā q dem uniusam
semp ad dm extedētes. ira au adusus

oi inimicos armotos ⁊ subiugale. s. cor
pᵒ silr̄ a seruitute q̄ d ē pecī q̄estē facientes
⁊ diuinis au m̄datis militātē iugentes
h̄ oīa sp̄ual' nob̄ mādat dn̄i lex. ⁊ q̄ hec
c̄odiuit supiores mosayca lege effici s̄
cū ueit enim q̄ ꝑfcm̄ ē q̄ ex pte ē eua
cuatū ē. ⁊ uelamīe leḡ. s. uelo ꝑ salua
toris scisso c̄cifixionē ⁊ sp̄u igneis lings
fulgente litt̄a euacuata ē. corpalia q̄
euiint ⁊ sunt lex ꝯpleta ē ⁊ lex lib̄
tatis nob̄ d̄cata ē. ⁊ festum celebramᵒ
ꝑfcām hunē nat̄ē requiem. eio utiq̄
ternis die inq̄ nos dn̄s ih̄s uite p̄nceps
⁊ saluator inpmissā hūs q̄ sp̄uali ꝯm
colūt h̄editatē intdux̄. inq̄ ip̄ē p̄cēsor
nr̄ intiuit. tū resurgēs amortuis ⁊ apti
et celestib; portis indextā p̄ris corpali
sedit ū ⁊ q̄ sp̄ualē obsuant legē. inti
bunt nob̄ itaq; q̄ sp̄ui adh̄emus ⁊ nō
litte omis carnalui ē. pō ⁊ sp̄ual' c̄lta
⁊ ad dm̄ copulato. nā c̄cūisio q̄d ē ē cor
pal' uoluptatis ⁊ sup fluor; ⁊ n̄ necessa
rior; disp̄ō. p̄putium au alud nich̄ ē
q̄m cutis uoluptuose p̄cisa supflua. s.
uoluptas q̄ ē ex dō ⁊ i dō fit. supfluitas
uoluptatis ē cuiᵒ typᵒ ē. p̄putiū sab̄m
ē aut. q̄ apocd reies q̄re ⁊ c̄cūcisio ⁊ sab
batū utq; unū exstitit. ⁊ ita utq; sil' a
sp̄ualib; ip̄leta ꝯtingētē n̄ q; lib; inq̄
tas p̄tem opant. amplᵒ au sciendū. q̄
vii. dies nus omē p̄sens t̄ps sigcat
ū dic sapiētissimᵒ salom̄. da ptes. vii.
n̄ n̄ ⁊ viii. ⁊ dīna enarrās dd̄. de oct̄.
psallēs de futurā pt' t̄nem amortuis re
q̄em psallebat. vii. ḡ die uacatōm a
ḡe. a corpalib; ī sp̄ualib; ā occupari
iub; lex instituit oī t̄pe. uō ūcli. ⁊ in
t̄llem uidete dm̄ h̄iti sub ostēdebat
dō se ip̄m ad ducē ⁊ supiorem corpa

lium fieri. ⁊c.

B lasphemāt au carnales ūgitatē
⁊ itestimoniū p̄mittūt. q̄ diligūt
uoluptatē h̄ō uia omnis ledēs q̄ n̄ etig̃
sem inusit. n̄ ā inq̄mᵒ indō ūbo qui exū
gīē incarnatᵒ ē. p̄sumītes q̄ ūginitas ā
tiquitᵒ ē a p̄ncipio inhom̄ n̄ra plantata
ē de ūgine et t̄ra h̄ō plasmatᵒ ē. ⁊ ex solo
adam eua creata ē. in padiso ūginitas
ꝯūsabat. ait enim dīna scptura. q̄m
nudi erāt ⁊ adam ⁊ eua ⁊ n̄ uerecundabā
tur. eū au p̄uaritati s̄ cognouiūt q̄ nu
di erāt. uerecundati sarcuiūt. s̄ ip̄is fo
lia fici. ⁊ fecūit p̄izomata p̄ p̄uarica
tōem. q̄m t̄ra es ⁊ in t̄ram abibis. q̄n p̄
p̄uaricatōm mors imundū intrauit.
tūc cognouit adam euā uxorē suā ⁊ co
cepit ⁊ pepit q̄re p̄p ea ut n̄ contereretur
ꝯsumetur hoc genus amorte nuptie
excogitate s̄. ut utiq; ꝑ filior; ꝑcatōm
genᵒ humanū suaretur. s; dicet t̄ q̄dam
fortassis q̄d t̄. masclis ⁊ femina uīt. ⁊ cre
scite ⁊ multiplicamī. ad q̄s dicemᵒ quō ē
scē q̄dem ⁊ multiplicari. n̄ omīo multi
plicatōm q̄ p̄mistialem fit copl'atōm.
sigcat potāt enī ds̄. ⁊ alio modo genᵒ
h̄ mltiplicare. si mādatū usq; ī finem
obsuasset intaismiuitatōm. s; sciēs ds̄
p̄cognitōe sua q̄ omīa sciuit ā gn̄atī
onē eor; q̄ futi erāt. in p̄uaricatōm
fi ⁊ morte ꝯdempnati p̄ssimis fecit
masclin ⁊ feminā. ⁊ augeri ⁊ multipli
cari iussit. uia itaq; i ecclamᵒ ⁊ uideamᵒ
ūginitatis gl'atōes. idē au ē dicē. ⁊ ca
stitatis. noe marchia iustⁱc iussus ēt
m̄di semīs c̄todia ei ꝯmissa talē acce
pit iussionē. Int̄ inq̄d tu ⁊ filij tui ⁊
uxor tua ⁊ uxores filior; tuor; diuisit
eos ab uxorib; ut cū castitate pelagᵒ

et toci mundi naufragium ill' effuge
rent p' diluuiu. s. nepe requie. exi in q'd
tu et uxor tua et filii tui et uxores filior
tuor. Ecce eius p' multiplicatione nu
ptie concessere. dein helyas qui igneo c'
ru ad celos subuectus n'ne s' nuptiis
amplex' e. et in sublimi eitate q' s' hoies
testim accepit. q's celos clausit. q's mor
tuos suscitauit. q's iordane' inuidie. n'ne
uirgo helyas. helyse' au' ei' minist'. n'ne
eqlem uirtutem demo'strus. in duplo g'ra
s'ci sp's cum petisset hinc dicauit. q'd au'
tres pu'i n'ne uirginitate' dice'tes igne
potiores effi s. p' uirginitate' eor corpo
rib' i consumptis igne effis. n'ne daniel
cor. uirginitate' diligent' ferar' de'tes in
figi nequiuerit n'ne ist'itis uide' d's c'
castitatem s'uare corpe p'cepit. n'ne sa
cerdotes se ip'os castos s'uantes in accessi
bilia intrabant et hostias offe'bant n'o
ne lex magna orom et castitate' n'cupa
uit. os itaq' q' sp'uale est accipe h' le
gale. p'ceptu' e enim sem' sp'uale. pa
more et timore dei conceptu'. in alui ue
te parturiente et pariente sp'm salutis ita
n' suscipie'd' i. e. sem' q' h't in s'yo sem' a
p'pos uirtu'. q'd ei et si adult' et si ebosus
et si ydolatr' fuit b's. si solu' h't sem' i s'yo
p'pos irtm. ill's eor q' recte sapuit h' di
cet uirginitas anglor e. co'usacio omis
i corpe n're e ydiotia. hec au' dicim'
n' nuptias absit blasphemantes. uide
m' ei d's i p'sentia sua. ul nuptias b'ndi
cere. et ei' q' dix'. honorabiles s' nuptie
et thor' i contaminat' s; bono meliore. u
girtatem cognoscentes i uirtutib' et ei' s.
intercessioes et remissioes. sitr' et i malici
is cognoscim' sitr' au' q'm. s. nuptiar
filii s' os hoies p't g'nis p'ncipes. illi a't
uirgitatis s. et n' nuptiar plasmato s;
ab nuptiis abstine'tia anglor e' au'
oxim uitacio. q'nto itaq' angl's e' hoie
supior tanto u'girtas e' nuptiis honora
bilior. q'd au' dico angli. ip'e xp's u'gita
tis g'ra n' solu' ap'te anarthas. i. s'n p'ria
pio. et i fluxibili' et s'n co'cubitu. e' genit' s;
et h'o s'cd' nos. f'cs sup nos ex u'gine s'n copla
i carnat' et ip'e uirgitate' u'a to'o p'fecta'm
demonstrans in semet ip'o. u'n et hanc nob'
n' in legis latore q'dem dedux'. n' ei os ca
p'uit u'bu' ist'd' ut ip'e dixit. op'e au' nos
erudiui. et ad hanc nos effec' forte eue'n
maifestu' q'm uirgitas n' i o'ib' n'e co'ser
uat'. bona q'de' e' p'ccato q'm nuptie co'sis
tunt et bo'e s' nuptie p' copla'm a fornica
tioe abscide'tes et rabie' co'cupiscie' p' lega
le co'mixtio'm. n' p'mitte'tes ad iniq's fure
re ad'. bone s' nuptie q'b' adest co'tine'ti
a melior au' e. u'girtas a'ie filior p'cca
tio'm ad auge's. et d'o fructu' te'perancie oro
nem affe'ns honorabiles s' nuptie et tho
rus i co'taminat' fornicatoes au' et adult'os
iudicabit d's.

Circumcisio a'n lege' data e. abrahe p'
b'ndictois repmissione' signu' disti
gue's ip'm et eos qui ex ip'o et eos q' in domo
ei' g'nabant'. a ge'tib' cum q'b' co'u'saba'
tur et maifestum ei q'm in heremo. xl. an
nis is'rl' solus s'cdm se ip'm co'u'sat' e' n'
co'mixt' alii genti q'r q't in heremo nati s'
n' circumcisi s' eu' au' ih's p'misisse fec' eos
iordane' circu'cisi s. et s'cda lex circu'cisiois
e' f'ca. in abraha' au' data e' lex circu'cisio
nis dein' q'euit in heremo. xl. annis. et
s' s'o dedit ihu legem circu'cisiois p't tra'
situm iordanis s'c' in lib' ihu naue sc'p
tum e. Sub h' au' t'pe dix' ihu. fac tibi
ipsi duos cultros petrinos de petra ru

pis. et fecit eos circumcidere filios israel secundo post
paucta in xl et duobus annis conversatus israel in
heremo bacaritide. post hoc incircumcisi eorum
erantque plures preliatorum exeuntium de terra
egipti. qui non crediderant mandatis dei. quibus
et determinavit eos videre terram bonam quam
iuravit dominus patribus eorum dare eis terram
fluentem lac et mel. Ex hiis autem constituit
filios israel quos ihesus circumcidit pro ea quod gen-
ti incircumcisi fuerant secundum viam quae sig-
num erat circumcisio determinans israel a gen-
tibus cum quibus conversabantur. typus autem erat
baptismatis. sicut enim circumcisio non membrum absci-
debat corporis sed superfluitatem inutilem. ita
presentem baptisma preceptum circumcidimus. preceptum autem
manifestum est quoniam sicut fluitas concupiscentie est et
non utilis concupiscentia. impossibile enim est aliquem ne-
quaquam concupiscere vel finaliter sine gustu volup-
tatis esse. sed quod inutile est voluptatis id est in-
utilis concupiscentia et voluptas hic est preceptum quod circum-
cidit secundum baptisma tribuens nobis signum hon-
orabile dicere in fronte non agentibus determinans
nos deus enim gentes baptizare posuit se et sigil-
lis signatae sed in unaquaque gente fide-
lem ab infideli distinguens veritate itaque
apparente inutilis typus et umbra quae super-
fluum est. nos circumcidi contrarium secundum baptisma
non. qui enim circumciditur debet totam legem obser-
vare. dominus autem ut compleret legem circumcisionis
est. sed omnem legem et sabbatum observavit ut
impleat et sistat legem exquo autem baptizatus
est et spiritus sanctus apparuit hominibus in specie columbe
descendens super ipsum in iordane extremum spiritua-
lis circumcisio et urbanitas et celorum regnum pre-
dicatum est.

Docet scire quoniam oportet antichristum veni-
re. ergo omnis quidem qui non confitetur filium dei et
deum venisse in carne et esse deum perfectum et fac-
tum esse hominem perfectum et manentem deum antichristus
est. verumtamen proprie et precipue antichristus dicitur qui in consumma-
tione seculi veniet. oportet ergo primum predicari esse
evangelium in omnibus gentibus sicut dixit dominus et
tunc veniet in redargutionem scilicet adversariorum dei
iudeorum. dixit enim eis dominus. ego enim in nomine patris
mei veni. et non suscepistis me. veniet alius
in proprio nomine et illum suscipietis. et apostolus. pro eo quod
veritatis amorem non susceperunt. ad hoc ut sal-
varentur. ipsi propterea mittet eis deus actionem erro-
ris ad credendum. eos mendatio ut iudicentur omnes
qui non crediderunt veritati et acceptaverunt in
iusticiam. Iudei ergo filium dei existentem dominum
ihesum christum et deum non susceperunt. seductorem
autem erroneum autem deum. se ipsum dicentem susci-
pient. quoniam enim deum se ipsum vocabit an-
gelus qui danielem docuit ita ait super enim
deos patrum suorum non intelliget. et apostolus. nullus
vos seducat. sed aliquo modo quoniam non venerit
discidium primum et revelatus fuerit homo iniqui-
tatis filius perditionis qui adversatur et superextol-
litur super omne quod deus dicitur vel veneratur ut ipse in
templo dei sedeat. ut deus demonstrans se ip-
sum quoniam est deus. in templo autem dei non nostrum dicit. sed
veteri iudaico. non enim nobis sed iudeis. non enim venit
non pro christo sed contra christum. et eos qui christi. idcirco antichristus
dicitur. oportet ergo primum predicari esse evangelium.
in omnibus gentibus. et tunc revelabitur iniquus cuius
est presentia secundum actionem sathane. in omni virtute
et signis et prodigiis mendacii et omni seductione
iniquitatis hiis qui pereunt quod deus interficiet. ver-
bo oris sui et maledicet presentia super ap-
paritionis sue. non ipse ergo dyabolus fit homo secundum domini hu-
manationem absit sed homo ex fornicatione ge-
neratur et suscipit omnem actionem sathane. presciens
enim deus iniquitatem eius futuram voluptatis ace-
dit habitare in eo dyabolum. generatur ergo ex for-
nicatione ut diximus et educatur. occulte et re-
pente insurgit et elevatur se et imperat. et primordi-
is quidem regni sui magis autem tyrannidis dis-

simulans in eam. eum autem fuit dnator fre
psecis ecca di manifestabit omnem iniqta
tem suam. veniet autem in signis et prodigiis
mdatiis fictis inuentis. et eos qui inbecille
estatis base mitis hnt seducet et apstata
re faciet a deo uiuente. ut scandalizent. si
po. et electi mittent autem enoch et helyas thesbi
tes et conuertent corda in filios prim hic est syna
gogam ad dnm n. i. xpm et predicatorum a
plorum. et ab ipso interficientur. et ueniet dns de celo
quemadmodum sui apli uiderunt eum euntem in celum
dns pfes et hō. pfes cum gla et uirtute et interficiet
et hominem iniqtatis filium pdicionis spu oris
sui. nullus ergo deinta expectet dnm nisi de ce
lo sicut ipse nos edocuit. etc.

Credimus autem et uir resurrectionem mor
tuorum. Erit enim uere resurrectio mortuorum et
resurrectionem autem dicentes corporum autem resurrectionem
rt. ei est. secunda. ei quod cecidit rt. aie enim in
mortales existentes. qualiter resurgent sicut
mortem denominant separationem aie a corpore.
rt. omnino est copulatio rursus et aie et corporis et
secunda ei quod dissolutum est et cecidit aial. rt.
ipm ergo corpus quod corrumpitur et dissoluitur. ip
sum resurget incorruptibile. non enim neque

qui ex principio ex pulvere terre ipm constituit.
rursus dissolutum et reuersum in terram deque sum
ptum est secundum conditoris enuntiationem rursus
resuscitare ipm sicut non est rt. in quo absurda
bilibus distam sicut non est rt. beatificem a
grati sui iusticia huius uita si ergo non est rt.
nec ds est. nec prudentia est cum autem omnia agunt
et feruntur. ecce enim uidemus plimos iustos quidem
esurientes et iniuria patientes et nulla in hac
uita percipientes assumptione peccatores autem et
iniustos in diuitiis et omni uoluptate
habundantes et quis unquam hoc iusti iudicii uel
sapientis prudentie opus utique sentiens suspicata
bitur. erit ergo rt. et enim ds est. et iustus qui sustinet

eum in necessariis retributor. sic ergo si quidem aia
sola uirtutis certaminibus athletice pugna
uit ipsa sola et coronabitur. et si sola in uolup
tatibus inuoluta est. sola ita utique puniretur.
sed quia nec existentiam separatam habuerit. nec uirtutem
nec malitiam. aia ptinsit sui corpore recte tam
bo simul et remunerationibus et retributionibus fruentur.
testatur autem et diuina scriptura. quoniam est corporum
rt. ait ds. nimirum ds ad noe post diluuium.
ut olera feni dedi uobis omnia. uerumptamen carnem
cum sanguine aie ne comedatis. et enim sanguinem
uestrum aiarum uestrarum requiram illum de manu
omnium bestiarum. et de manu omnis hominis et fratris
eius requiram aiam eius. et qui effuderit sanguinem
hominis. pro sanguine eius effundetur sanguis illius.
quoniam ymagine dei feci hominem. qualiter ergo exqui
ret sanguinem hominis de manu omnium ferarum
nisi quia suscitabit corpora omnium hominum morien
tium. non enim pro homine morientur fere. et rursus moy.
Ego sum ds abraha. ds ysaac et ds iacob.
non est ds mortuorum ds morientium. et non ultra
futurorum. sed uiuentium. quorum aie quidem in ma
nu dei uiuunt. corpora uero uiuent rursus per
rt. et dauid pater dei. ait ad dnm. aufferet
spm eorum et deficient. et in puluerem eorum con
uertentur. ecce de corporibus hic sermo. deinde induxit.
Emitte spm tuum. etc. et renouabis faciem terre. sed et ysa.
resurgent mortui et erigent qui in monumen
tis sunt a manifestum est autem quod non aie in monumen
tis ponuntur. sed corpora. sed beatus eze. et factum est autem
cum prophetarem ego. et ecce terre motus. et adduxit
ossa. os ad os. singulum ad compaginem s
suam. et uidit. et ecce super uenerunt eis nerui et
carnes super innate sunt. et ascenderunt super ea.
et cutis extense sunt in eis entes desuper. deinde
docet qualiter uissi superuenerunt spiritus. sed et diuinus
daniel. in tempore illo ait exurget michael
el princeps magnus qui stat super filios populi
sui et erit tempus tribulationis qualis non facta est

ex q̊ ge͞s gn͞ata ē. intra usq; ad tp̄ illꝰ.
in tēp̄e illo saluabitur p̄pls tu͞ oīs q̊ īuēt̄
ē. scpt̄ in lib̊ uite. ⁊ mlti dormiētiu͞. in
puluē t̄re exurgēt. multa etiā. hu͞ ⁊ a
lij ī obp̄briu͞m ⁊ uerecūdiā etiam ⁊ q̊ ī
telligunt effulgebūt sic̄ fulg̊ firmam̄ti ⁊
q̊ ad iust̄ic. mltis sic̄ astra in ꝑp̄ta. ⁊ ad h̄c effu
gebunt multi dormientiu͞. ex puluē t̄
re dicēs exurgēt. maīfestum qm̄ resur
rectōm. ostendunt corpum nutiq; q̊s
dicet aīas in puluē t̄re dormire. Sꝫ ⁊ ne
p̄e domi ī sāc̄s euang̊lis corpum ma
nifeste rr̄nem tradidit audiāt eni͞ ait
qui in monumt̄s uoce͞ filij hoīs ⁊ q̊ au
diēt uiuēt ⁊ exibūt q̊ bona fece͞ ī resur
rectōm uite ēt̄ne. q̊ uo mala egerīt in
rr̄nem iudicij. in monumt̄s au͞ aīas q̄n
eorꝫ q̊ bene sapuīt dixit aliq̊s n̄ sīnoē
uo solum. sꝫ ⁊ op̄e corpum rr̄nē. dn̄s m
anifestauit. p̄mu͞ q̊de͞ q̄driduanu͞ ⁊ iā
corruptu͞ ⁊ fetēte͞ resuscitās lazaru͞ no
aiām p̄uatam corpe. sꝫ ⁊ corpꝰ ē aīa ⁊
n̄ a. sꝫ i. q̊ corruptu͞ erat. n̄ resuscitau͞
q̊lr̄ enim cognosceret̄. ul̄ cre͞deretur mortu
rr̄. n̄ designatis sube. p̄ietatibꝫ hanc
cōstituētibꝫ. sꝫ lazaru͞ q̊dem ad ostēsio
nē. p̄p̄e diuinitatis. ⁊ credulitatē. sue ⁊
nr̄e rr̄nis. suscitauit rursu͞ reu͞suru͞
ad mortē. ip̄e uo dōs p̄micie p̄fec͞. ⁊ n̄ ul
t̄ morti subiacētis. rr̄nis fc̄s. ideoq; ⁊
diuꝰ apl̄s dicebat paulꝰ. si mortui n̄ re
surgūt. nec x̄ resurrex̄. n̄ g̊ uana ē nr̄a fi
des. ad h̄c ei cōstis in p̄ctīs uris. ⁊ qm̄ x̄
resurrex̄ p̄micie eorꝫ q̊ dormierīt. ⁊ p̄mo
genītꝰ ex mortuis. ⁊ rurs̊ si ei cōdim̄ qd̊. i.
mortu͞ ē. ⁊ resurrex̄. sic ⁊ dēꝰ eos q̊ dormi
erīt p̄ ih͞m aget ē ip̄o sic̄ dix̄. sic̄ dōs resur
rex̄ qm̄ au͞ dō rr̄. corpis fc̄i. ī corrupti
⁊ aīe unio fuit. h̄ ei s̄ q̊ diuisa fuerūt

maīfestu͞ ē. dix̄ ei soluite t̄eplm h̄. ⁊ ī
trib; diebꝫ erigā illꝰ. testis au͞ digni͞ fide
lissimꝰ ē euāglm sāctm q̊ de t̄p̄io dī dice
bat corpe. palpate ⁊ uidete q̊ p̄ūs disci
p̄lis ait dōs. spm̄ estimātibꝫ. uidete q̄m
ego sū ⁊ n̄ altāt sum. q̄m sp̄s carnē ⁊
ossa n̄ h̄t sic̄ me cōsidātis h̄ntem. ⁊ c̄ h
dixisset ostendit eis manꝰ ⁊ latꝰ suu͞. ⁊ th̊o
me p̄tendit ad palpatōm. n̄ sufficietia
h̄ s̄. ad corpum p̄suadēd rr̄nem. rurs̊
ait diuꝰ apꝰ. oportet ei corruptibile h̄ ī
duē corruptōm. ⁊ mortale indui īmor
talitatē. ⁊ rurs̊ semīat̄ in corruptōe sur
gūt in in corruptōm. semīat̄ infirmitate.
surgit ī uirtute. semīat̄ in cōtumelia surg̊
ī glā. seminat̄ corpꝰ aīale. s. g̊ssum ⁊ pas
sibile. surgit corpꝰ spūale ul̄ in cōuītibile.
incorruptibile. ī passibile. subtile. h̄ sig̊
cat spūale gl̄e corpꝰ. dōs p̄ rr̄nē clausis
ianuis. p̄transiēs. infatigale. esca. sopno
⁊ potu n̄ indigēs. erūt ei inq̊t dōs sic̄ an
gli n̄ nuptie s̄ illic. nec filiorꝫ p̄catō ait
ei n̄ēp̄e diuꝰ apꝰ. nr̄a enim cōu͞satō ī celis
existit. ex q̊ ⁊ saluatorē exp̄tamꝰ dōs ih͞m
q̊ reformabit corpꝰ h̄ulitatis nr̄e ad exi
stendꝰ. p̄m cōforme corpi ei gl̄e n̄ eā q̊ ī
aliā formā ē t̄nspositōm dicēs. absit sꝫ
eā q̊ ex corruptōe mag̊. ī corruptōm al
tatōm. sꝫ dicꝫ aliq̊s q̊lr̄ resurgēt mortu.
p̄. ī credulitatis. q̊p̄ in sep̄. q̊ puluēm ī cor
pa uolutate sol̄ t̄nsmutau͞ p̄mā in
gruitā. ⁊ sīnē ī matre augē p̄cep̄. mlti
forme ⁊ mltimode p̄fec͞ corpis ī strm. n̄
ne mag̊. fcm̄ ⁊ effluxu͞ resuscitabit sol
ū uolēs eu͞ ū corpi ueniunt ī sapiēs sil̄
modibꝫ dōs cōde cecitas n̄ p̄mittit saltē c̄o
p̄ibꝫ cōde tu ei q̊ scias n̄ uiuificabitur n̄ mo
riat̄. ⁊ q̊ scias n̄ coī q̊ gn̄abitur. scias sꝫ
mōd gn̄i si cōtingat fruma aut reliq̊

seminum aut, dat corp' sic uoluit & un
cuiq; semini ppriu corp'. Considerat g' sic inse
pulta. i. stultis semina. sicia suffossa. qs
e q hus. radices iponit stiplam & folia.
& subtilissimas aristas. nne q uniusor
e conditor. q om hec construx precepto. ita cede
& mortuor resurrectionem futuram ee diuina uirtu
te & uoluntate & nutu concedente ei lz euidu
litate uirtutem resurgem' itaq; aiabz
rurs' unitis corpibz icorruptis effecis
& exutis corruptoim & represtabimur tr
ribuli x tribunali & ridet dyab'. & demones
ei & hoies ei'. s; antixps & impii & peccores i
igne eternum. n materialem qlis e q apt
nos e. s; qle utiq; nouit ds. q aut bona
erunt fulgebunt sic sol cu anglis iuitam
eternam. cu dno nro ihu xpo uidentes ip
sum. & ri indeficientes id q' ab ipo e gau
dium fructificantes. Explicit lib' iste. // folio

Augustinus de vita Cristi // tibi
ana Incipit feliciter

Et ego peccator & ultimus insipientior
ceteris & impicior uniuersis te ut sanctitatis
& iusticie uiam pagas crebrioribz ancilla
lris admoneo n ppie iusticie fiducia n sa // mee
pie pitia n sciencie gla. s; sola q' secndu dm
aio ac uite. accepi caritatis tue [illegible] compellit q
me precepem & ignarum adeo ita hortat' & puo
cat ut cum loqui nesciam tace no possim // q
uellem ita & lubente optare decor lre noti
ciam quor & sapia affluencior e & facundia
maior & scia ubior & consia abolim peccoru contagi
one liberior q ~~te uisite~~ lib' sub te uisiteret
rer. Nos tu pt mente uram ita isipier
ignorancie caligo cecauit & diuinu quod negat
disserere ul' dicere: adhuc insup rotm redar
guit consciam peccoru ut etia siquid luminis
lre possit abscondat & ita fit ut pt' dicere
n habet hoc e q lumis n fiducia ualeat pferre consia
hemg

phibente possim: tu tn e piacor tibi apparere // posset
& melior rudibz amonicionibz nris intim
esto contenta & caritati da ueniam cui e
no considerare q' offerat nec q' n lz, qrere
s; totu q' lz libente impetit ad cui numis // no tam
spem q' animi respice uoluntat' & diligt
adinite quid t' illa negare potuit q totum
dare potuit q' habebat obtulisse; & q n he
bat si posset; qd totum potuit q' hebat off
re sicut itaq; ille sitit s; paru qui decurre
tis intim riui aqua n pot ee content donec
ad fonte ubiore puriorem; puenat nec u // cribraios
lum esurire satis credo qui e panes cibario
hat nitidos expectat & canditos ita & tu di
lectissima soror quam e ceus sui esurire aim
& sitire nimiu celestia & cibarios intim ma // cibrarios
de panes donec siligie candentes inue // similagine
nias exigui & turbulenti riuuli aq' po // turbulenti
ta usq; affluencioris hautias puriore
nec e intim panis ne q' uis rustic uid
atur ee displiceat Rustic. n. panis in
cultior uidet' ee s; forcior & celeri esurie // Jo. 5 deliciosos rusticos panis incultior uidetur s; forcior est
tem stomacu saciat fessimq; roborat
quacuqui siligineus ut & nitidus sque
q dicam simone put ualeo & quid pani
age cuenat ut potius explicabo e rei
& un pus summa initi no inuenio q' ut // exordiu
primu de cano ipo uocabulo dispute & e // hic finit prologus incipit hic tractatus
quis pani nuncupet exponam xpin
unctu interptari sapiencu & fideliu nulli
ignotu est. unctos u n n sacos uiros & satis do
dignos semp fuisse manifestu e nec
alios q' pphetas aut sacerdotes aut re
ges. & tam magnu fuit ipi unctionis mis
tium ut iudaico ppo n omis illud satis // sed
pauci de plimis mererent & hoc usq; ad // ampe
aduentu dni nri ihu xpi que de leticie
oleo. i. spu sco pre cis consortibz sus unxit
Ex quo tpe credentes & baptismatis ipi

scificacoe purgari n aliqua sic et blege p[ro] freant
s: omis in p[ro]phis et sacerdotib; unguntur et re
gib; Cuius unctois qualis ee debeam
ammonem ee. ut iquit; tasca e uncto
sic n nuu sufaco| ex sacitito. n. unctio
nis h[oc] et exrancor oim q[ui] se ad eccui uoca
bulum descendit et nom q[ue] nom ille
feuist sortitur q[ui] xpm minime imitat
Quid enim pdest t uocari q[uod] n es et n usur ,,tibi
pare alienu. S; si xanu ee delectat q[ui] x s ,,te
gere et nuto t xanu n assume. aut forsi
tan si n ee te uelle uocari q[ui] filis Nec
n ita transit ad xpm ut xanus appel
letur et n sit Qui xpian de xpm se h[abe]re
dnm pfitet et uc eet si ei omib; obseq
ret et seruiret si amit t ille n xamus
s; subsanator et irrisor e q[ui] ei se sitiu d[ice]t c
siue dissimat huic g[e]nus genu iudiciu l
uatur p subsanacoe eius q[ui] n ca dnm
appellauit et p qualitate pcti s; plerosq;
i credulos et inprudetes et psidos mise
ricordis di pacia peccare fac intpidos ,,finit
n exh peccor suor dm n arbitrent ulto
re q[ui] n stati uelit punire peccates nisi
et ignari sue salutis i p[ro]uidi q[ui]h et iputat ,,q[ui]
do q[ui] cor dissat mtit. Igrantes di p[ro]uide
ciam duplici roe uari et huao g[e]ni loga
ei pacia co[n]sulat et ne ille iudicet ipa
ciens s; illico uoluit punire peccantes
Na si paties n eet iam diu humani
g[e]n[er]is origo desiss; ne iustos d peccorib;
hrent. si confesti ds uell; punire pec
cantes. n nullos. n. scim et legim qui anca
alica aut igrancie cecitate aut ca psi
cie aut adolescecie uanitate decepti mlt
tiplici et uario peccor g[e]n[er]e tenebant ob
noxii et p sustentatis di clemtissia; pa ,,tu
ciam post mod ab errore suisi maiores
adhuc opas fecisse iusticie q[ua]m an pcca

commi sserat ds. n. n donat pcca s; dif
fert nec pseuante peccore a morte libat
s; ut serto suitatur et uiuat paciet ex
pectat sicut petr ap[ostolu]s ait. Non tardat
ds p[ro]missis s; pacient agit pp nos no
lens aliquos pire s; ob ad pniam su
ti. Ille. n. te. q[ui] pius benign et clemes
illico ideo n pcutit ut tu q[uan]ta illius
erga te sit pietas q[uan]ta clemcia recogno
scas q[ui] te peccatore et impiu expectare
mauult et seruire su sim q[uam] punire p
cante sic p p[ro]pham ipse ds loquit et q[ui]
hoi mie pietateq; largiri p[er] uocis be
nignitate exp[ri]mit dicens. Et iniquus
si conitat se ab oib; iniqtatib; suis q[ua]s
fecit et custodiat oia mandata mea et fa
ciat iudiciu et iticia et miam uita ui
uet et n morietur. omia q[ue] eq[ui] d licta es. fec ,,q
Non erunt i memoria: in sua iusticia q[ua]
fec uiui et n quid uolutate nolo mor
te iniusti dicat adonay dns quam
ut auitat aia sua mala t uide eu facia ,,viue
tali iniqtas uq n nocebit ei ingret dic
auit se ab iniqtate sua et iten. Conuta
filii reutetes et e sanabo aduersion uram ecce
q[uo]m te ds ut a pecis tuis ut serto suitaris
et saluus ee possis mon; et puocat. ecce
qualit iam morti obnoxium ut morti viuat
hortat q[ua]m leuit q[ua]m clemt inuitat ut et
peccorib; pats n neget pietate et adhuc
filios apellat qui patre dni peccando p
diderunt sic et ipse se pdidisse peccores
alio in loco uoce flebili et misabili q[ua]d la
mitacoe testat dicens sri filii fcs sum
pdidi pplm meu pp pcca cor exh g cog
sce qualit te ds diligat q[ui] mauult ui
ue quam pire et eu steptus et despicis
q[uam] ampli q[ua]m tu ipse te diligit q[ui] te mori
cupiete uult uiue. Nolo iquit ds mor

Nota. de spc[ie]coem in xanu extac uito. n. h[ab]et un ctionis. et c.

,,no ee s[ed] uocari despdacis hic sat[is] miseru et se dic e te q[ui]

,,gemini

,,loga

,,dapnae
Nota. si ds paciens n eet iam diu huanu g[e]n[er]is ori go desisset

Nota. d pacia di et clemcia exh g cogno sce. et c.

peccatorum sed ut eos

tē morietib; tui reuitant ꝛ uiuat. tuq; moi

ñ noluisti peccando ille te uult uiuifi

care sustendo. ostulite irrone ꝛ igrate ira

q̄ ñ in hoc deo q̄ te uult misereri ꝯsentis

qui te mauult sua pietate saluare q̄

sibi tuo pīre pcō Nemo ideo sub blandiat

necō se stulta ꝛ yana suspicōe decipiat ne

mo ideo secur deliquat ꝛ lib; q̄ sup pecō

res ꝯfestim dī ira iudiciūq; ñ ueniat

ut ex hoc opinet se inpune peccasse q̄

illico ñ illico pimat sꝫ h mag differre dm q̄

dissilare cognoscat ꝛ irā dī pecōrib; q̄ uīb

serā uenīā subito ꝛ repente uenturā sic sc̄ptū

ē ne dixis peccaui ꝛ quid accidit m̄ tr̄ste

ē. n. altissimi redditor paciens ꝛ ali. Ne

tardes ꝯūti ad dnm ꝛ ne differas de

die in diem. Subito. n. ueniet ira ~~et~~ imple

~~tur~~ quib; ob nimia pecā ꝛ ip̄senti ira dei

sup uenit ꝛ ifuturo suiat. Sꝫ h necō intellig;

necō cogitet. ñ quisq; aduersa sustines mal

sꝰ estimat irrogari sꝫ q̄ ptulit ꝯsuetudīs

pꝰ putat eē q̄ crimis. ꝛ ideo deo ī p̄sntī

ñ. punire peccantes q̄ ē punit ñ agscat

quos ꝯsulti. n. s necō intellit q̄ ob multitudīe;

peccator iam an̄ iudicij die in p̄snti ꝛ iu

dicant aut dicat q̄s siquē sacilegū sangui

rui rapacē. falsariū homicidā. furē frau

dulentum adultm ceterorq; criminū reū uł

ip̄senti tp̄e potuit uide lōgeuū. Nos. n.

plurimor exempla uidem pq̄ pbare suffi

cim sceleratos ꝛ impios pecōr suor fi

ꝯpleto ꝛ h iam tp̄e iudicari. ꝛ p̄snte eis ui

tam ñ minus negari q̄ futuram sꝫ h ille fac

lius intellīc pōt q̄ p diuersa tp̄a diuisor iudicī

impie scelerateq; ꝯsanctū expectauit ītr̄

Quor q̄ potas sibi i maiorē ad peccand maior

audacia q̄ totū credit līce s q̄ p ꝛ dū alti

iudiciū ñ timet q̄ alios iudicat ad peccand

precipites sꝫ ñ nq̄ ~~hō~~ ~~ines~~ ñ timet ī delinqndo

ita homines

iudiciū dīni iudicē sui ciat ultorē ꝛ q̄b; alij q̄ ī

sontū aīar sanguīe frequīt effuderat ita dī

ira ira iudiciūq; sensere ut ipi p̄timod sagnē

fundē cogerent suū qui fundebat libent a

lienū alij ñ quisilia ꝯmisiunt sic dī idig

cione p̄strati s ut ī sepulti iacerent ꝛ esca

feris ꝛ celi uolucrib; fierent alij a q̄ innu

merabil hōm multitudīe; ī iuste p̄emerat

minerātim p̄cīclatim ue concisi ut ñ minor fu

erit ꝯscissura minor q̄s ī tuni fec aut nūo inferant

nūo punitor iudicio ī iuste mariris p̄etis ꝛ quorū

multe uidue effec multi orphani occisis

parentib; derelicti. quib; p̄t orbitatē mendi

citas inferebat ꝛ nuditas Nam addebat

ī pietati ꝛ crudelitati q̄ derapit; ut eor q̄s occi

di fecisset spoliarent ꝛ libos. Nūc ñ ipōr ꝯ

iuges uidue ꝛ filij alieni orphani alienis

cotidie egent panib; Nōne ꝛ ñ ī testimo

niū impiis eē ꝯpletū ꝯminatis dei ꝛ dicē

tis. Viduā ꝛ orphanū ñ nocebitis; q̄ si noc

ueritis ꝛ clamauerint ad me exaudiā eos

ꝛ irascet aīo ꝛ p̄imā uos gladio. ꝛ erut ꝯiu

ges urē uidue ꝛ filij urī orphani. o indi

gnum nephas. o scelestū facin. o nimia

ꝛ nō ferenda crudelitas duo scelestissimā ꝛ atrocissimā

immo p̄etrant ut p̄ hōicidiū fit ū rapina

succedat. occidunt mariti occiduntī ꝛ p̄res

quo facili uidue spolient ꝛ orphani ꝛ ita

quisq; ī alti morte ꝯgaudet q̄ ñ sit ꝛ ip̄e

qnq; moritur ex merito g̃ eor h sceleritatib

ꝛ impietatib; ꝯmouetur multo iudiciū

suū in q̄bdā etiā an̄ tp̄e ostendit multo uita

talib; n; p̄sens nec futura ꝯcedit. Quor ut

nos ñ sceleratū nec impiū in p̄senti ꝛ

dī iudiciū euadē p̄te existimem amoneam

exemplo

Sed hoc mag sentire nos ꝯuenit tamdiu

unūquēq; dī pacia sustinari q̄ diu

pecōr suor cumuli ñ dū fines repleuit q̄

De ira iudicta dī
Ita s q̄ hōes nō
timent ꝛc.

Nō. h mag sentire
ꝯuenit nos tādiu ꝛc.

consummato eo illico perit non illi venia iam reservari esse autem eum peccatorum modum atque mensuram dei ipsius testimonio declaratur et quia unusquisque vel celerius vel tardius prout peccatorum suorum modum expleverit iudicetur evidentissime demonstratur quando de sodomorum et gomorreorum interitu ait incendio qui sua iam peccata repleverant ad abraam deus loquitur dicens clamor sodomorum et gomorreorum repletus est et peccata eorum magna nimis valde repleta sunt. De amorreis non quid dicit qui sua nondum peccata finierant. quos per multos annos quam sunt decem civitates cremarentur constat esse deletos. Nondum sunt repleta peccata amorreorum usque adhuc. quo ex manifestissime instruimur et docemur singulos secundum plenitudinem peccatorum suorum consummari. et tam diu ut cunctatur sustineri quamdiu cumulum suorum non habuerint delictorum. Nemo se igitur fallat nemo decipiat malos deus non amat. peccatores non amat. non amat rapaces crudeles impios. sed amat bonos iustos pios. humiles. innocentes mites sicut scriptum est. quoniam non deus volens iniquitatem tu es et ideo non habitabit iuxta te malignus neque permanebunt ante oculos tuos. et iterum odisti deus qui operantur iniquitatem perdes omnes qui loquuntur mendacium. Quid est quod videmus bonos et pure et male. illi non pereunt sed evadunt qui de malorum consortio et persecutionibus liberantur et ad requiem transferuntur. Illi plane moriuntur et pereunt quos de hoc mundo recedentes maiorem adhuc iudicii supplicium expectat et pena. Vocantur enim ante tempus boni ne diutius urgerentur angoribus. Tolli non impii tolluntur ne bonos diutius persequantur. Iusti de spiritus tribulationibus et angustiis vocantur ad requiem. Iniqui non de luxuriis et opibus deliciis rapiuntur ad penam. Illi enim vadunt ut iudicentur isti ut iudicent. Illi enim ut iudicentur isti non iudicentur ut in eos vindicta celebretur. Iustus autem si morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit et viventes inter peccatores translatus est et iterum placita enim erat deo anima iusti propter hoc properavit de medio iniquitatis eripere illum. Item cum impiis reputatus est morte. Illi autem sunt in pace. Vides quia hanc solutionem exspectavit iustus et dei cultoribus requiem esse non posse nisi dissolvuntur liberari post quam pure et ideo ipsam solutionem qui fideles sunt non timent nec verentur sed subvenire desiderant et expectant perfectus sunt requiem intelligunt exhiberi non penam. Iniqui non et impii et suorum scelerum consci iam instinctu naturali prudentia pertimescunt quia se non nesciunt iudicari. Qua propter hac ratione reddita et accepta non oportet nos omnino peccare preterito esse non ignoremus peccatoribus iudicium et impiis servari esse et in futuro servari. Hec in hoc ubi frust'
nomine tamen quam per eam dicemus blandiamur sed propter hoc et nos indicandos clamamus si nobis nomine venditur alienum aut si aliquis tam infidelis tam pertinax tam obstinatus tam audax ut quem quoniam venturus est iudicis iram indignationemque non metuat vel humanam consuetudinem erubescat et videat. Quam brutus quam insipiens ille quam stultus ab aliis et gentilibus iudicetur cuius tanta est vanitas tantaque dementia ut sub nomine adipiscatur alienum. Quis enim tam vanus et miser est qui advocatum se esse litteris nesciat audeat profiteri. Quis tam insanus et excors ut profiteatur se militem qui nesciat arma gestare. Nemo enim quodcumque nomen sine causa sortitur. Sutor ut dicatur necesse est ut calceamenta reficiat. Dicetur quis faber aut artifex artis peritia facit non negocians nuncupetur Quis carius quam vult emerat distrahit hic enim exemplis cognoscimus nullum sine actu non sine exactu omne nomen. tu quia quoniam christianus diceris

Sed dicit aliquis quid est

sactus

inquo null9 est xanitatis pacie· huma
nitatis pacie innocencie· pietatis e n̄r
tu illud quom defendis cui dtam plu
rimis reb; nec pauca subsistut xan
ille e q n̄nocie tm̄ s; ropee ille q xpm in
omib; imitat̄ r sequit̄ qui sc̄s innocēs
icontaminat̄ intact9 e cui in pectore
malicia n̄ h̄t locum· cui in pectore sola
pietas consistit r bonitas qui nemine
nouit noce ul̄ ledere s; oib; ope ferre
xan ille e qui ex x̄ n̄ inimicos nouit o
dire s; mag adusantib; s bn̄face r pse
cutorib; s r hostib; exorare r̄ā qui
aliquē lede aut noce pat e Jlle xanu
se ee mitit̄· xan ille e qui pot itrunoce di
cere Nemine nocui hom· iuste uixi cu
oib; S; ne me exsnsu pro loq q̄s arbit
tur aut credat aut eum put; se facile
posse r̄te pnie q siu po uoluntate q legis
auctoritate loquat̄· Jam nc ipius leg
e pceptis ul̄ bi inte adit9 apit̄ tam ueris
q noue incipia exempla pferre r ostnde
quid ds ab inicio mundi huano gn̄i ob
suare pcepit iquo semp placat9 fuit ul̄
offnss lego· n· pt adā qui a do pmi forma
tus e d cui ea nc diceō n̄ e inexordio in
di caym r abel frs fuisse gmanos eqlr
un9 do placuit eo q innocēs eet r it· alt
u q nocēs r init do place n̄ potuit De in
intuenuete tpe enoch· sat scu fuisse scp
tura dsigt· cui tm̄ iticia stulit ut n̄ p
site morte sciret: s; ad imortalitat e
medio om̄ mortaliu singlarit rapet c
mostrat e unu do itu peccorib; pluri
mis cariore· Noe q; r inc it cui iticie mi
tum q psitit nouim9· ut ipi e ss tm̄ ui
ta daret toto mudo dampnato· Abra
ham q pfidi r iticie mitu osecut sit
scpta testat· ut illo intpe sol9 amic di

eet interis qui solus fuiat it inuet est
loth uo peuntib; cunctis d sodomitar
libarettur incedio quid aliud q iticie mi
tu fuit· longum e nos ire psinglos r om
nia recensere pplm iudaicu que ad se pmu
ds pximu ex omnie abraha pceris gtib;
pticie optauit quom erudierit q ds eni
ut s placeet· quid obsuare pcepit scire
nos conuenit· pmo in loco q derelicta re
gione inqua hitare semp optauat pata
q deserta in aliena puincia h e in egyp
tum ire fecit n̄ su ea nec sii di puidēcia
fem ee reor· s; puto hanc fuisse roem q
ds pplm suu que elegat· mie pietatis
iticie· cetisq; boīs opib; cupiēs erudire
uoluit eum in extrema pata ee ptie p
egnu ee r captiuu ut captiuitatis r peg
nacois misiam dicet r labois q facili9
ptmod misereri laborantib; r pegnatib;
nosset si ipe an pegnacois misias dicicisset

Nemo· n· tam lubnt pegno miseret
r aduene n̄ q pegnacois ex̄tit nou
Nemo sic hospite r siue tecto suo diuert
introducit hospicio sic q an idiguit
alieno· Nemo ita esurietē cibat neō sic
sicientē potat n̄ ut q siti esurie pessus
Nemo tam facile nuō ss opit uestim
tis· q qui nuditatis r frigoris nouit pamuria
iniuriam· Nemo sic tbulanti r miso r
laboranti succurrit· n̄ ut q tbulonu r mi
seriar expt9 e r labor· mito g ds mie
r pietatis magist qui legē erat ptmod
editur9 pp̄ pplo suo mie r pietatis om
bonor opm pcepta· erat traditur9 uo
luit eum pus os psiuras r tbulōnes r
angustias intra pati aliea· q facili9 pt
mod psit talia pacientib; misereri r os
obtempare mandatis· ut putes eu bo
nu fuisse agcolā qui pp̄ semi mittat r

terram aratris et rastris domat. nec quia cedi
turum est semen percat. ita et deus populum suum diu
annis macerat et domat quod ei salutarium man
datorum semen impertiat. Denique ut ob hanc
causam hoc eruum et uideri claream. ipsius domini — perculisse
intueamur mandata dicentis. Aduenam non
contristabitis nec uexabitis eum. Fuistis enim et
uos aduene in terra egypti. et item legimus.
Deus magnus qui non accipit personam sed nec accipit mu
nera. faciens iudicium proselito et orphano
et uidue dare panem et uestimentum. et ipse ad
uena fuisti in terra egypti et alibi dicitur. Si autem
messueris messem in agro tuo et obliuiscaris
manipulum non reuertis accipere eum. proselito et orpha — pullum
no et uidue erit ut benedicat te dominus deus tuus
in operibus manuum tuarum et memor eris quoniam
famulus eras in terra egypti. Ideo ego precipio
tibi ut hoc. Unde facile uidetur atque dinoscitur
eum populum ob hanc causam cunctis afflictum mi
seriis ut misereri aliis suo doceretur exemplo. Sic scrip
tum est. docuisti. enim populum tuum per talia opera quoniam
oportet iustos esse et humanos quales esse populus suus
uoluit latere arbitror. per quibus operibus pro
sit proximis plurimis probatur hic exemplis sed
ne ad manifestandam uoluntatem eius parum uideatur quod
diximus. legis et prophetarum precepta uigeamus. et quod
deo placeat semperque placuit. et quid crebri
ter et obliuiari precepit tam ueteris quam noue testamenti
pia exempla proferre. Diliges dominum deum
tuum ex toto corde tuo et ex tota anima et ex
totis uiribus tuis et proximum tuum. sic te ipsum. legis
et prophetarum precipuum hoc esse mandatum domini et
saluatoris nostri testimonio comprobatur dicentis.
In his duobus preceptis tota lex pendet et pro
phete. Quod rescindi non potest nec immutari. In hi
is enim istis mandatis omne tam legis quam prophetarum
constare precepta. Et illum legem implesse qui hoc
potuit implere. et hic est autem in lege uerum quantum
qui ut deum et proximum diligat. et hic tamen legis contra — a te

tor et legis factor est. quoniam in deum non in proximum peccat
Sed quid sit deum diligere quid proximum preterire mi
nime uel dissimulare debeo. deum diligit qui — Diligere deum quid est
eius omnibus mandatis obtemperat. Deum diligit
qui se ut ille sanctus est et se ipsum sanctificat sicut
scriptum est. Sancti estote quoniam et ipse sanctus sum dominus deus uester.
Deum diligit qui et illud prophete implet eloquium
Qui diligitis dominum odite malum. deum dili
git qui non alia quam celestia cogitat et diuina
deus enim non nisi sanctitatis et iustitie et pietatis amator
est. et ille deum diligit qui non aliud quam deus ama — quod
re uel operatur. Quid sit enim deum diligere domini
et saluatoris nostri doctrina declarat dicentis
qui audit uerba mea et facit ea. ille est qui di
ligit me. Si igitur ille deum diligit qui quod deus pre
cipit facit. qui non facit iste non diligit. omnis
si qui non diligit odit. Unde clarum atque manife
stum est habeis deum odiri qui sua mandata non
seruant de quibus propheta dixisse credo. Nonne qui
oderunt te domine oderam illos. et super inimi
cos meos tabescebam. perfecto odio oderam
illos inimici facti sunt michi. odit propheta prius pecca
tores adultos et iniustos et dei mandata
spernentes sicut in alio loco dicit. Vidi preua
ricantes pactum et tabescebam. Et item. Ini
quos odio habui et legem tuam dilexi. Unde
ergo quam tam quod integer esse debeam quibus male
conuersari non licet sed nec male conuersantes
agnoscere hoc beatus paulus euidenter ostendit.
qui nec panes frangi cum peccatoribus precepit di
cens. Siquis frater ergo nominatur inter uos for
nicator aut auarus aut immundus aut ma
ledicus aut ebriosus aut raptor. cum huiusmodi
nec cibum sumere. scilicet esse populum suum deus
uoluit. et ab omni contagione iniustitie et iniqui
tatis alienum. tale esse eum uoluit tam iustum
tam pium. tam purum. tam immaculatum
tam simplicem. ut nichil quod in eo gentes reprehendere
arguerent inuenirent. sed quod admirarentur

et diceret: Beata gens cuius est dominus deus eius po
pulus quem elegit in hereditatem sibi. Tales esse conue
nit dei cultores et suos mansuetos gra
ues prudentes, pios irreprehensibiles in
maculatos intactos, ut quisque eos ui
derit stupeat et admiretur et dicat: Ve
re homines dei sunt quorum talis est conuersatio. Ita se
homo dei exhibere debet et agere et qui eum uiderit ut
nemo sit qui eum non uelit uidere qui non au
dire desideret. Nemo nisi eum uiderit di
filium esse credat ut uere in eo illud propheticum
impleatur: Fauces eius dulcedinis et to
tus desiderium. Nam si se talem exhibeat
christianus, si se talem exhibeat dei filius
ut is qui demoniis ydolisque seruiunt
conuersando incipiet equalis efficiatur in
cipiet per eum deus blasphemari et di
ci: Christianum dei filium cuius tam mali
actus quam turpis operatio neque est conuersacio
cuius uita impia tam scelesta, tam
luxuriosa tam sordida. Et illius prophe
tis: Nomen enim per uos blasphematur
inter gentes. Sed ue illis per quos nomen domini fuerit
blasphematum. Deus enim ante nichil
magis desiderat et requirit quam ut per actus nostros
nomen suum magnificetur ab omnibus sicut scriptum est
sacrifica sacrificium laudis. Hoc est enim sac
rificium quod deus super omnes hostias querit et dili
git, ut per innocentie uite opera nomen suum ubique
laudetur et deus uerus esse suorum seruorum a
ctu et opere comprobetur. Illi uero deum diligunt
qui nichil aliud quam ut nomen domini glorificetur
exercent. Quomodo deus diligi debeat ut po
tuimus diximus. Nunc si quid sit proximum
tamquam se ipsum diligere ut possimus explica
cemus quamquam ipsius cause expositio alio in
loco ubi differat est dicere: Quod tibi non uis fieri
alii ne feceris. Dominus est et saluator noster
dicit: Omnia quecumque uultis ut faciant uobis

Quales debent esse cultores dei tales esse et cetera

discredat

desiderabilis

De illis per quos blasphematur nomen domini et non per uos et cetera.

breuiter

homines ita et uos facite illis similiter. Nemo enim
qui sibi malum optet ab alio fieri. Ille ergo proximum
suum tamquam se ipsum diligit qui ei nichil mali aliquid
quod non sibi uult fieri, sed si quid boni prouenit ipse ab
omnibus proprie optat et consequi libenter impertit
quia non solum hoc a christiano queritur ut malo careat
sed ut bonum exerceat quia etiam si nichil mali fecerit
nec boni aliquid tamen ad eterne uite premium non
admittitur sed gehenne ignibus mancipatur
sicut memo dominum dixisse legimus: Dicit his qui mali
nichil boni faciunt nisi boni tamen ad operantur
Discedite a me maledicti in ignem eternum
qui paratus est diabolo et angelis eius. Esuriui enim et
non dedistis michi manducare, sitiui et non de
distis michi potum, infirmus et non uisitastis
me, nudus et non uestistis me, in carcere eram et non
uenistis ad me. Non quia malum gesserint sed
quia bonum non fecerunt condempnantur. Sciat enim
quisque prudens et sapiens intelligat quod spe
illi hic esse possint qui non sanctam et inmaculatam quam
illi uita negatur qui mali nichil fecerunt non ad
gesserint boni. Non enim deus hoc tantum querit an
non mali non simus sed boni efficiamur. Ex malis enim
operibus uocantur mali, ita econtrario ex bonis ap
pellantur boni. Et duo sunt quibus boni erudi
ri uidentur et mali. Bonus deus cui omnes boni
conuersantes seruiunt. Dyabolus autem malus cuius
quisque qui male operatur est famulus. Non enim ante hoc
solum ponitur ut non uiuendo male filii esse
dyaboli desinamus, sed uiuendo bene deo filii esse in
cipiamus. Nam quis est qui non malum uult operari
nec bonum est filius uideatur esse ignoro uel
quomodo uitam ad potiorem sperare perpetuam quod ubi
faciendo non inuenit. Nemo inquit filius prophetas meruit
se decipiat et illudat. Nemo se uana existi
matione seducat, si quisque deo non fuit uitam
non habet; quisque non iustitie opera fecit non potest reg
nare cum christo. Quisquis non fuerit humanus pro
hospitalis benignus clemens gehenne non

Non omnem omissionis excludit quisque prudens et sapiens et cetera

euadet incendia. Deus malos non amat
non diligit peccatores. quisque malum fecit spr
inimicus est dei. quisquis sine dolo non fuit
partem habere non potest cum christo. Nichil est ampli
xando querendum nichil magis desiderandum
nichilque plus totis uiribus euitandum quam ut
maliciam suo excludat excorde quam ut
nequiciam intra pectoris sui consciencia non admit
tat quam ut bonitatem teneat iusticiam sinceri
puritatem mentis custodiat. esto innocens si uis
esse in uite. esto simplex si uis regnare cum christo.
Quid tibi prodest malicia que in morte terminatur.
Quid tibi prodest nequicia que perhibet regere
cum christo. que se hunc exterminat sicut scriptum est
enim anima. non nequi dispereat qui scelus. Si uis in
uite audi prophetam qui loquitur. si regnum dei
diligis audi quomodo in meatis adipisci.
Quis est homo qui uult uitam et cupit dies ui
dere bonos. Cohibe linguam tuam a malo
et labia tua ne loquantur dolum. Diuerte a malo et facito
inquire pacem et persequere eam. huiusmodi. non homines et
diligit qui malum nesciunt quam malum nesci
unt qui malum non nocent quorum uolun
bia non loquuntur in quibus non non bonitas uit et
puritas. Innocencia est quo nos commendat
deo. simplicitas que facit regnare cum christo quam
non non innocentes diligat et sicut uelit esse coniun
ctos testimoniis plurimis declaratur sicut
in psalmus scriptum est. Innocentes et recti ad
heserunt michi. et alibi mandatum domini. Custodi
innocenciam et uide equitatem quoniam sunt reliquie
homini pacifico. Quantum innocencia prestet et hoi
conferat et si sero sciret propheta deus testimonio com
probatur. qui est grauiter ante peccasset et postea
iudicari se sitiuit ex qua innocenciam nosse cep
sicut ipse dicit. Iudica me domine quoniam ego in inno
cencia ingressus sum. Sciebat ergo iam non metu
endum esse iudicium. quia innocenciam uel sero co
gnouit. Et alio in loco dicit. Ego autem propter inno
cenciam suscepisti. Suscepit primo eos propter in
nocenciam deus quam maliciam ante repulerat. allam
Innocentes uero nec confundi coram deo posse
manifestum est et deo. Quanto tempore innocentes esse
meruerunt iusticiam non confunderentur. Nichil enim
deo dignius nichil carius esse probatur ut in inno ee
cencia tota obseruacione teneatur. sed quis
in aliis operibus deuotus appareat si
illam non habuit sed frustra blanditur. Sed
illam iudeis et sub uetera lege degentibus qui illius
adhuc uel inimicum licebat odiri obseruare
preceptum est quod te nunc agere conuenit christianum
qui inimicum tuum iuberis amare quoniam
non innocens non eris. uel tu esse pocius ma
lus qui inimicis esse preceptis bonus sed tu for ee
sitam et proximum odis cui nec exterum odire
se concedit. et fratrem persequeris. qui ama
re preciperis inimicum. et christianum esse te credis qui
nec noui sed ueteris testamenti precepta custo
dis. sed ne christianum te sine causa existimes et de
solo nomine blandiaris. quale te esse op
teat audi apostolum dicentem. Qui furabatur
iam non furetur magis autem laboret operando
manibus quod bonum est ut habeat unde tribuat necessitatem
pacienti. Omnis sermo malus ex ore uestro non
procedat sed siquis bonus est ad edificacionem fidei
ut det graciam audientibus et nolite contristari
spiritum sanctum dei in quo signati estis in diem re
dempcionis. Omnis amaritudo et ira et in
dignacio et clamor et blasphemia tollatur
a uobis cum omni malicia. estote autem inuicem be
nigni. misericordes donantes inuicem
sicut et deus donauit in christo nobis. estote ergo
imitatores mei. sicut filii karissimi. et ambula
te in dilectione dei. sicut et christus dilexit nos
et tradidit semet ipsum pro nobis oblacionem et
hostiam deo in odorem suauitatis. Inpu
dicicia autem et omnis inmundicia non nomine
tur in uos sicut decet sanctos aut turpitudo

aut turpiloquium aut scurrilitas q̄ ad
De usurpatōe nois xp̄ani ille se mito xp̄anū iudicet ꝛc̄. — rē n̄ ptin; s; mag̃ gr̄ar̄ actio. h̄. n. scito
te q̄m omis ipudicus aut auar⁹ q̄ ē ydo
lor̄ suic̄ n̄ erit heres in regno xp̄i ꝛ dei. Jl
le se mito xp̄anū iudicet q̄ h̄ p̄cepta custo
dit. qui sacl⁹ humil' ꝛ pudic⁹ ꝛ ꝛc̄ ē q̄
mie ꝛ iusticie opib; ↄūsat⁹. Nam tu illū
xp̄anū putas in quo null⁹ xp̄anitatis ē
act⁹. in quo ↄūsacio nulla iusticie ē. s; ne
q̄cia ꝛ impietas. ꝛ scel⁹. illū xp̄anū puta',
qui opp̄mit miseꝝ. qui paupē. qui re'
Demia ꝛ rapina illū xp̄anū puta' q̄ opp̄mit miseꝝ — cōcupiscit alienas q̄ ut se diuitē faci
at plures effic̄ indigentes q̄ lucs gau
det iniustis qui dalienis lacrimis cibū ca
pit. qui miseroꝝ ditatur interitu. cui os
assidue mendacio uiolatur cui' labia n̄
n̄ indigna ꝛ obscena ꝛ scelesta locunt'
ꝛ turpia cui ē iubeatur distribuē sua i
Ho. ꝛ ordo' raptor si tal' audiut acce dit ꝛc̄. — uadit aliena. ꝛ ad ecclam tal' audet ac
cedit. ꝛ temere in portune temias expan
dit impias man⁹ illico raptu ꝛ mison
cū cruore uiolatas. ꝛ ore illo sacrilego
atq; polluto q̄ fuat paulo an̄ aut fal
sa locut⁹ aut turpia p̄ces ad dn̄m q̄ttu
eh mali conscius fundit. Quid agis
inpudens ꝛ mis. q̄ te p̄cor' oēs gnua'' ador
quid dn̄m p̄ cōtempt⁹ ꝛ iniuriā irrogas
Quid ad puocandū ei⁹ celeri' ira testimo
niū p̄ue tue sceleratas ad dn̄m porrigis
manus ad quas ille n̄ respicit qui n̄ n̄
sctas seles ꝛ inmaculatas s' iussit offerri
Quid ore illo dn̄m rogas q̄ paulo an̄ locut⁹
es male cui⁹ q̄uis multiplicent' ab ho
minat⁹ p̄ces sic sc̄ptū ē. Cum extenderi
tis man⁹ urās auertā faciē meā a uobis. ꝛ
si multiplicauitis p̄ces n̄ exaudiā man⁹
urē plene sanguine st. lauamini mūdi
estote auferte neqcias ab aīabus ue
str̄s. bn̄'' s' ille cōscius dz eē ꝛ cetus sue ino
'' ē

cencie fid⁹ qui ad dn̄m man⁹ extendit ē ap⁹
dicat. Volo aut uiros orare in oī loco le
uantes puras man⁹ sin̄ ira ꝛ disceptatoē
Ille aut ad dn̄m mito extendit manus il
le p̄ces bo'ā consciā fundit qui p̄ dicē
dn̄ nosti dn̄e q̄ sc̄e q̄ innocētes quā pu
re sint ab omi fraude. ꝛ iniuria ꝛ rapi
na. quas ad te expando man⁹. Quam
iusta q̄ īmaculata labia ꝛ ab oī mēda
cio libā. quib; n̄ m̄ misereris p̄ces fido
pōt impetrare q̄ postulat. Scio. n. eē
quos ita neq̄cie ꝛ auaricie p̄funda ca
ligo cecauit. ut ē ill' p̄spe cesserit. q̄
aut paupem p p̄ō⁹ uincit'. aut inno' uicerint
centē testimoniis falsis obruunt. aut
i firmū uirtute supaunt. aut furtū fe
cerint. aut rapinā dō gr̄as agat. q̄
opitulāte talia p̄petrasse se credant
ꝛ tam iniquū dn̄m iudicet ut putet eum
suoꝝ sceloꝝ eē particip̄e stulti ꝛ misi
usq; ad eō s̄s iniq̄tatib; excecati ut n̄o
itelligant dō n̄ posse place q̄ p̄libet
ꝛ q̄ unū ēm sac̄ n̄sit n̄ adhuc male
sc̄iēdo de dō ꝛ adiciat ꝛ aliud. alij u'
p̄ij se iustificaū existimant q̄ d' subā
pauperum exiguā elecam faciant ꝛ d'
eo q̄ plurimis attulerint uni quiddā
minimū largiunt'. Libet' unus ut
plures esuriunt. ꝛ d' multoꝝ spolijs
uix pauci tegunt'. Nō tale elcoām q̄
rit deus nec uult pietate d' alterius cru vm
delitate p̄starī. excel' ē. n. te n̄ face ele
mōam q̄ un̄ paucos tegis īn̄ p̄limos,
facias dn̄udari n̄ unū uestias plure'
spoliare uestitos. Jllam elam dēs cō
p̄bat. q̄ d' iustis laborib; sic sc̄pt ē. ho'' ministrat
nora dn̄m d' tuis iustis laborib;. ꝛ d' liba
ei d' tue iusticie fructib;. Nam illā ab
hoīatur ꝛ reprobat q̄ d' lacrimis p̄stat'

alienus. Quid enim prodest si te unus benedicat unus plurimi maledicunt. uel quid confert tibi illa elemosina que de sub alterius pauperis subtrahitur. Rem timendum est quia deus non habet unde suos pauperes pascat nisi tu aliena diripias. alios autem noui quos ita insipientie et imprudentie tenebre et caligo et ignorancia fallit ac decipit. ut fidem quam habere se simulant sine iusticie operibus apud dominum sibi censeant profuturam. et huius erroris genere sine metu crimina nefanda committunt dum credunt dominum non comminum sed iusticie tantum ultorem. et eiusmodi non solum se ipsos perisse decepti sed et alios in quibus nullum diuine scientie lumen est. seducere nituntur laqueis implicare. et implent in illis saluatoris nostri sententiam dicentis. Cecus si ceco ducatum prestet ambo in foueam cadunt. Nam si nullum crimen sed sola perfidia condempnatur ergo securi peccamus et ubi et cur tam dedit deus mandata iusticie operibus si fides prodest. Unde tam hic impius tam scelestus tam perfidus ignorancie error obrepserit scire non possumus nisi forte ex illis qui hoc exemplo in lege ueteri populum seducebant et securitatem eterne morti et perpetuo tradebant interitu de quibus scriptum est. Nolite audire sermones prophetarum qui prophetant uobis quoniam uani sunt. ipsi et uisiones locuntur a corde suo. et non ab ore domini. Dicunt enim hiis qui repellunt uerbum domini. pax erit uobis et omnibus qui uadunt in uoluntate: sed omni qui uadit in errore cordis sui dicunt non ueniunt super te mala. Multa quidem nobis traduntur legis testimonia aderant quibus tam perniciosum errorem destruere ac sepelire potuimus sed ne legentem diuicius fatigemus sufficiat pauca de plurimis. Respondeat michi ille

cuius talis est sensus. adam a deo factus homo primus in primo statu mundi perfidie an peccati causa dampnatus est in quo nichil fuisse incredulitatis inuenio preter inobedienciam cuius causa ille dampnatus est et nos suo dampnamur exemplo. Caym quoque non perfidie causa perfidie. sed quia fratrem interemerat condempnatus est quid plura uniuersus hic mundus ut diluuio interiret. non perfidie causam sed criminum lego fuisse. Sodoma et gomorra ut repentino cremarentur incendio nullam causam incredulitatis inuenio. nisi peccatorum et scelerum que scriptura euidentissime designat dicit homines sodomite pessimi erant et peccatores coram domino nimis. populus iudaicus ut tam crebro interiret nonne peccatorum causa prestabat. Sed dicet aliquis ueteris legis tantum testimonia non accipio nisi michi et noui testamenti exempla protuleris. Accipe ananiam et saphiram quos apostolica sententia non perfidie crimine sed furti et mendacii. Forsitan dicturus es in quod et apostolus arbitramur. enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis. Ipsum quod hoc dicit lego hominem absentem et condempnasse. quia uxorem patris acciperat. Intelligenda scriptura quia sanctis conuenire uidetur in omnibus et non in solis a quibus minime intellecta disceptare. Iustificari apostolus hominem per fidem sine operibus legis dicit sed non sine illis operibus de quibus alterum apostolum audio dicentem. fides sine operibus mortua est. paulus. enim apostolus de operibus legis locutus est. hic de circumcisione carnali et neomenia et sabbato et huiusmodi ceteris que lex ante figurabat et iam tempore non erant necessaria. Ille uero de omnibus operibus iusticie alloquitur quia quia

Marginalia (left): Hoc de fide informi alios animouere. | caligo et | decepti | per sola fidem iustificare | obrepserit | fit | Ieremias

Marginalia (right, between columns): sola | tamen | causa dampnati | et corrupta uidetur | discrepare | per fide

Marginalia (right edge): Quos adam solam per inobedienciam dampnatum et quia nichil uel

Marginalia (foot): Iste tamen non Iacobus

fecit ve

n̄ fec mortu͛ e qu͛uis mse simulet ee
fidel͛. S; dicat quis illud ap̄li dicentis — Dicit aliquis
corde . n . creditur ad iusticiam . ore aūt
confessio fit ad salutē . Stulte hoc in
p̄tismi inplet͛ t̄p̄e quo n̄ baptizet͛
quis sola confessio desiderat͛ur ⁊ fides
Nam quid tibi ipsius baptismi p̄
dest lauacrū . si sola siue ꝯtinue fide͛
qu͛ . Bapt̄o . n . pecc̄a abluit fides om — Baptismo
nium tenⁱ: Si deinceps peccando e͛
abluisse quid p̄dest audi quid di
cat d̄ns . hōi semel sanato . Sanus ee
fc̄s es ultius noli peccare ne quid
tibi deterius eueniat hoc ⁊ beatus
petr͛ ap̄s . manifestiue docet . ei d̄ti
aliquid qui p̄ōt agnitā iusticie ui
am p̄cauit euenire . ēd . Si . n . re
fugientes coinquinacōēs mundi in
cogitacōm d̄ni ⁊ saluatoris ih̄u x̄
his rursum īplicati supantur fc̄a
st eis posteriora deteriora prioribꝫ; me
lius erat ill͛ uiam ūitatis n̄ cog
scere . q̄ post agnicionē retrorsum
ꝯūti ab eo q̄ ill͛ traditū e͛ sc̄o man
dato . Contigit . n . ill͛ . illud ueri p̄
ūbij . canis reūsus ad suū uomitū
⁊ sus lota͛ uolutabro luti h̄ ⁊ beat͛
ap̄s paulus testat͛ ⁊ loquit͛ ho
minē p̄stino errore p̄t bapi̅ scifica
coēm peccantē n̄ ſḡi ingeri p̄nia ꝯfi:
uari dicens . Inple ē . n . eos semꝉ — q
p̄tq̄ s illuminati . gustauint ⁊ do
num celeste ⁊ p̄ticipes s̄ fc̄i sp̄c . s.
gustauint nichominꝰ bonū dei ūb
ūtutesq; scl̄i uētūri ⁊ p̄lapsi s̄ re
nouari rursꝰ ad p̄niam . rursus
crucifigentes sibimꝫ ip̄is filiū dei
⁊ ostentui h̄ntes Quendā ad salua
torē accessisse . ⁊ q̄d faciendo uitā

etnā p̄cipet intirogasse euuāgl̄ista
testatur . cui ita responsū e͛ a d̄no
Si uis uenire ad uitam serua man
data n̄ dixit serua tm̄ fidē . Nā si so
la fides queritur sup̄flue iubētur
mandata suari s; absit ut ego d̄nm
meū aliq̄d dicam p̄cepisse sup̄fluū
S; d̄nt h̄ illi qui peccando iā filij p̄ — Dicant
dicionis effc̄i s̄t . ⁊ hoc tm̄ se solacium
h̄re credūt . si alios secum poterint
morti p̄petue mancipare . Nā si d̄s
peccatorē n̄ p̄unit ubi ē illud p̄phe
ticū si iust͛ uix saluus erit pecca
tor ⁊ impi͛ ubi parebūt ⁊ alibi Qr
peccōres p̄ibunt . Et ro deficiant pec
catores a t̄ra . ⁊ iniqui ita ut n̄ sit . ⁊ ite͛
Sic d̄ficit fum͛ deficiāt sic fluit ce
ra a facie ignis sic p̄eat pccōres a
facie dei . Nullum hic tm̄ incredu
lū nec ifidelē . s; pccōres audio co
dempnari . ⁊ saluatorē q̄dam dix
isse lego . n̄ oīs qui d̄nt m̄ d̄ne d̄e
i trabunt īregnū dī s; qui faciūt — Jo . d̄ fide ī for
uoluntatē patris mei . Utiqꝫ illi x̄m — me . utiqꝫ illi
credebant qui eū ⁊ d̄m nuncupabat — x̄pm ēcdebat
n̄ tn̄ ill͛ celestis regni ianua pā — ⁊c .
ditur q̄ illū ore quem fc̄is ~~abnuunt~~ — abnegāt
ꝯfitentur . Negari aūt d̄nm actis
n̄ minꝰ q̄ uerbis ap̄s d̄r . Qui confi
tet͛ se nosse d̄m fc̄is āt negāt ⁊ d̄s
inew . multi dicēt m̄ d̄ne d̄ ī die illa — nōne
noīe t̄ d̄monia eiecimꝰ ⁊ uirtutes
multas fecimꝰ ⁊ dicam ill͛ nūq̄
noui uos . Discedite a me qui op̄a
mini iniq̄tatē . Usqꝫ adeo isti se cre
didisse d̄nt ut inomie d̄ni ūtutes
ꝯoperentur . Nec tn̄ eis fides p̄de
rit q̄ iuīcie op̄a n̄ fecert . Itaqꝫ si
sola fides p̄dest cur illi cum sata

ne anglis perpetuo gehenne ignibus mancipantur qui non perfidie causa sed quia nichil boni fecerunt iudicantur. sicut scriptum est. Et dicet eis rex qui a sinistris erit. Discedite a me maledicti in ignem eternum qui preparatus est dyabolo et angelis eius. esuriui enim et non dedistis mihi manducare etc. Non dixit utique quia non credidistis in me. Unde intelligi datur eos non incredulitatis causa sed pro bonorum operum sterilitate fuisse dampnatos. Nemo se alterius decipiat nemo seducat nisi quis iustus fuerit uitam non habet; nisi quis in omnibus mandata seruauerit partem non potest habere cum illo. Nisi quis terrena despexerit diuina non capiet non humana contempserit non potest possidere celestia. Nec quisquam xpianum se iudicet nisi et qui xpi doctrinam sequitur et imitatur exemplum. Sed tu illum xpianum putas cuius numquam pane nullus saturatur esuriens. cuius potu nullus reficitur cuius mensam nemo nouit cuius uestimentis nemo nudus tegitur. cuius nec pauper fouetur auxilio cuius bonum nemo sentit. cuius misericordiam nemo cognoscit qui in nullo imitatur bonos sed irridet potius et subsannat et pauperes persequi non cessat absit ubi xpianus dicatur absit ut dei filius possit appellari. qui talis est xpianus ille qui xpi uiam sequitur et qui xpm in omnibus imitatur sicut scriptum est qui dicit se in xpo manere debet sicut ille ambulauit et ipse ambulare. xpianus est qui omnibus misericordiam facit. qui omnino [illegible] mouetur ~~iniuria~~. qui oppressum pauperem se presente non patitur qui miseris subuenit qui indigentibus succurrerit. qui cum merentibus meret. qui dolorem alterius quasi proprium sentit qui ad fletum flentibus prouocatur alienis cuius omnium communis est domus. cuius nemini ianua clauditur cuius mensam pauper nullus ignorat. ~~cibus~~ cunctis offertur cuius omnes bonum norunt et nemo sentit iniuriam qui deo die noctuque deseruit qui indesinenter eius meditatur precepta et cogitat quod mundo efficitur ut deo locuplex fiat qui inter homines habetur inglorius. ut coram deo et angelis gloriosus appareat qui in corde suo nichil simulatum habere uidetur et fictum cuius simplex est anima et inmaculata cuius conscientia fidelis est et pura cuius tota in deo mens cuius omnis spes in xpo est. qui celestia potius quam terrena desiderat quod humana spernit ut possit habere diuina Nam hii qui hoc seculum diligunt et quorum in presenti uita gloriantur et complacent audi quid dicatur. Nescitis quia amicitia huius mundi inimica est deo et quicumque uoluerit esse amicus seculi huius inimicus dei constituetur

Hec tibi soror dilectissima quid xpianum agere conueniat putaui potius explicandum. Si enim omnis generaliter qui xpianus dicitur talis esse oportet nunc tue prudencie est estimare qualem te uiduam debes exhibere quam cunctis uestri conuersantibus esse oportet exemplum

Tria autem esse uiduarum genera non ignorare te credo. Unum quod perfectissimum est celesti premio destinatum quale fuit illud in euangelio uidue que orationibus et ieiuniis die noctuque deseruit. aliud quod filiorum curam habet et domus non tanto premio dignum. nec tamen peccatis obnoxium

Margin notes (left): Flo. de contemptu terrena vnum non quis terrena despexerit etc. — paup — cina sub tecto nec advena ut peregrina a qua [illegible] dit — ē — Iniuria — Jo. de despectione non xpiani xpianus ille qui viam dei sequitur

Margin notes (right): cuiq dni pām — paup — inuicem pāt — Jo. tria genera viduarum esse non ignorare te — āqn — premio

um. tñu aut gñs ē in epul' et de
liciis q' etiã morti seruatur et pe
ne. sicut scriptum ē. viduas hono
ra que vere uidue sunt. Iste s' p'me
q̄ dixit et vere que inueniuntur a tanto
sacerdote. hic ē a timotheo honorari
Sed de s' quib; hc̄i iam n̄ inpletur
honor nec tñ uita negat'. de quib
que de filios hñt aut nepotes discat
p' suam domu' bñ tractare et pa
rem gr̄am reddere parētib;. Ille
n̄ tcie s' de quib; scriptum ē. Vidua ant
q̄ in deliciis ē uiuens mortua ē. vn
intelligi dat n̄ omīs uiduas ēē eq
les. nec eas d̄o placere que corp̄e
Jo. de omis uidius qual' n uidua d; ēē. tñ uidue uidentur ēē nō ope. Q̄
lis aut x̄ uidua debeat ēē ap's. d'
q̄ aut vere uidua ē sp̄at in d̄no et
instat oracoīb; die ac nocte. sicc
illud sp̄tire te uolo qui qn̄ uidua
veras ap'ls nominat ēē d̄mon
strat. hic ē actu mīte q̄sulacione n̄
corp̄e. et alibi. vidue uē et electe
actum q̄sulacione describit id ap
vang' ix' vxor dicens. Vidua eligat' que fuit i
opib; bonis testimonium hñs. si
filios educauit q' sub intell' de
si hospicio recep'. Si scōr pedes
lauit. Si tribulacoīm pacientib'
subministrauit. si oē op' bonū
q̄secuta ē. hanc ēē etiaz veram uidu
am iudicauit cui' talia s' opa illa
n̄ sc' quō' x̄ uiduam dic' q̄ nich'
aq' tale opata ē. S; sc' aliq̄ diuites et
nobil' et potētes quib; forsitan
ui'. indignū. ū aut filios de et n̄
scīo edoceant. aut hospicio edoce
aut aduenam aut scōr pedes la
boriosos et lutulentos aut sordi
dos lauent uel delicatis et nitidis
manib; tangant. s; nec digne erit
tales in futuro t'p'e sanctor' ēē con
sortes quos in p'senti spreuerunt.
Nec partem hēre cum xp̄o poterunt q̄s
suscipe noluerunt et cuius plan
tas s's ob tractare manib; horru
erunt q̄z xp̄m sp̄nit quicq; eius
famulos sp̄nit sicut ip̄e dicit Jo. de uidius de
Qui uos spernit me sp̄nit. Ma licatis. maria n̄
ria uero cum pedes xp̄i lauaret ē pedes x̄ lauaret
lacrimis hu'idauit. vel aut ip'is' etc.
feminis uel peregrinor' lauent
pedes ubi deficit aqua. Tu uo
sanctissima et prudentissima femina
ne uelis imitari hi' q̄ ē audent
male fecerunt bñ facere erubes
cunt et q̄fundiuntur uiste uiuē q̄ vive
nō s' peccare q̄fusi et q̄ ingēi se morti
ulte o obtulerunt nec tñ uite
restituuntur ad uitā q̄ hōm mag
risus sub sanaco's et fabulas q̄
di iudiciū p'timescunt et quib;
carius ē miseris hōib; place q̄
S; esto talis qualē te domin' ēē
p'cepit qualem ap'ls iubet exhi
beri xp̄o uiduam esto scā humi
lis et quieta. mīe opa indesinēt et iustitie
exerce. et quisq; te in obp'brium
habeat quisq; subsannet et irri
dat tu tñ deo placeas et q̄ xp̄i s'
geras ante omnia i cessabilit'
d̄ni tui meditare mandata ora
coīb; et psalmis istanti incūbe
ut possibile ē. Nemo te aliū n̄
aut legente inueniat. Et cū a orates
filius tal' tui memito. qui te tñ
diligim' utq' t' p'stare non pos
sumus p'sentes oferam' absentes

her faciendo quisq; vitā obtinebit eternam
Amen. Explicit Aug' de vita xp̄iana

Reginarum regine excellentissime ac spei sue uni-
ce et domine sue spirituali quatinus omnium generum genitrici su-
per omnia diligende pietate papula virtute matre
respice ac in patria stellifere regionis cui digni-
tatis titulus omnium solleret loquentium lingue ne-
queunt explicare. Devotus vester et suus qualis qualis
indignus Ricardus [illegible]. Illam salutiferam toti
mundo salutem per ave ab angelo mediatam et quingentenis
vicibus in die sibi more [illegible] consuetudinem replicatam. Illuc non immerito confugit ubi omnium
repulsa [illegible] mortalibus cum fiducia confugientibus
misericordie beneficia non negatur. Hinc est domina misericor-
dissima quod cum in tenero discipulorum dilectionis [illegible]
ame [illegible] in [illegible] postulat exaudiri. Et licet huius-
modi postulacioni prebere assensum veritatis [illegible]
vo confulat et [illegible] [illegible] sedulitas non torpescat
[illegible] in [illegible] [illegible] remaneat robustior. Quo-
circa [illegible] ad hoc mare magnum et spaciosum [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] omnium fluminum in [illegible]
ad [illegible] tue confugio pietatis poplitibus incurvatis et
manibus elevatis [illegible] humili flagitans et devota
quatinus michi tam in [illegible] haustu de plenitudine tue
gratie [illegible] dignaris qua ingenii mei ariditas
irrigetur et turbacionis in [illegible] [illegible] corrupta
bona planta eloquencie radicatur [illegible] in [illegible]
et in [illegible] si non [illegible] perfluat saltem guttatim
in effectum [illegible] aliorum [illegible] et eorum ignorancia [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] resonaliter. Hoc
[illegible] [illegible] [illegible] depotencia in [illegible] [illegible] tam de-
center quod discernas aspirando affectum supplican-
tis [illegible] [illegible] [illegible] effectum non in pore
[illegible] [illegible] tua plenitudine gratiarum. In qua et [illegible]
expedio postulando universali Anglie ac Anglo-
rum [illegible] venitur [illegible]. [illegible] namque [illegible] non dubi-
tamus fore [illegible] [illegible] illa misanda generalis [illegible]
[illegible] [illegible] ferocissimi leonis faucibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] dom [illegible]
in qua [illegible] [illegible] redempcionis sue [illegible] [illegible]
[illegible] quo [illegible] [illegible] ad [illegible] in [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sunt redimendus. Replendum [illegible] et tua lectione
angeli [illegible] tu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vir-
tute. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Messias [illegible] [illegible] [illegible] salutis [illegible]
[illegible] non negatur [illegible] nichil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pissimo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tua plen[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laudum [illegible]
[illegible] Ricardus [illegible] tua [illegible] [illegible]

nis. O Maria [illegible] plena gratia [illegible] plenitudine
tua accipiunt universi [illegible] [illegible] captivi
[illegible] [illegible] peccatores veniam [illegible] gratiam an-
geli [illegible] filius dei [illegible] [illegible]. Si ergo
potest [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] fieri nunquam
[illegible] potest [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Transactio est de re dubia et lite incepta
non finita partis alterius dato vel retento
vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
composito large accepta [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Libellus est scriptura in qua reo ostenditur quid
actor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libellus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel de possessione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de possessione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de possessione [illegible] [illegible]
possessione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de possessione
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
possidere [illegible] [illegible] possideret ab [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actione [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in libello [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actoris
et rei et [illegible] [illegible] petatur [illegible] [illegible]
et si petitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel argenti [illegible] agrum [illegible] agrum
et [illegible] de qualitate et quantitate
De [illegible] rei et aliis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petit
[illegible] [illegible] [illegible] Libellus [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

In nomine patris et filii et spiritus sancti
amen. Petrus dei gratia sancte ma
guntine sedis archiepiscopus sacri imperii
per germaniam archicancellarius. Universis pre
latis. Capitulis. Conventibus clericis
et clericis ac christifidelibus sive re
ligiosis sive secularibus per maguntinensem
civitatem dyocesim ac provinciam constitu
tis salutem in domino. et presencium
repetite lectionis noticiam et obser
vanciam inconvulsam. Ad ho
norem dei omnipotentis gloriose
virginis marie matris eius beatorum
petri et pauli apostolorum. Beati marty
ni patroni nostri ac sanctorum omnium pro
commune ecclesiarum et cleri civitatis
dyocesis ac provincie maguntine bono di
versas constitutiones a venerabi
libus patribus felicissimis recordacio
nis predecessoribus nostris vestigiis
inherendo editas in diversis car
tulis seu libellis dispersas. ita
ut de quibusdam earum an essent
constitutiones provinciales aut con
stitutionem huiusmodi vim haberent
poterant verisimiliter dubitari. in u
nam compilacionem seu libellum
ad tollendum in hoc dubium ex
officii nostri debito superfluis resecatis
duximus redigendas sub certis
a consuetis titulis ordinando quas
dam ex hiis obscuras declarando
quasdam etiam per novellas ad
diciones nostras muniendo causa et
brevitatis et utilitatis pandam
de communi iure pro flosculis struc
tis tamen non vacuis admiscen
do pro loci et presentis temporis qua
litate. Volentes igitur ut universi
si qui nobis sive dyocesana lege
sive metropolitana auctoritate
sub esse censentur. hoc tantum li
bello pro constitucionibus provincia
libus in futurum utantur districtius
inhibemus ne quis in antea
pro constitucionibus huiusmodi presumat
in iudicio vel extra aliis uti car
tulis seu quaternis quos fide ca
rere decrevimus in hac parte hoc
sacro concilio cui una cum fratribus
et prelatis nostris aliis presidemus auc
tore domino approbante. De summa trinitate et fide katholica

Que propter sui exquisitissima
et probatissimam perfectionem
ac clarissimam et lucidissimam
veritatem adiectione vel declara
tione ulla non indigent ad quas
in primis tamquam principium me
dium et finem salutis omnium
corda nostra manus et oculos eleva
mus devoti. nichil aliud est cre
dendum tenendum. vel docendum
nisi quod Roma credit tenet et
docet. Ecclesia piissima sanctissima
et prudentissima mater nostra. Ita
tamen ut omnes prelati articulos
fidei principales fideliter suos sub
ditos doceant laycos simpliciter
credere sicut ecclesia clericos vero
explicite et distincte. Extra de sacr. non ite.

In primis. viiii. q. i. in principio.
Igitur statuimus ut si aliquis
clericus vel laycus utriusque sexus
cuiuscumque dignitatis religio
nis vel status existat ausus sit
presumpcione dampnabili publi
ce predicare vel occulte docere vel

doce credere uel tenere quod sacerdos
in mortali existens pecc(at)o non pos
sit conficere corpus xpi soluere
uel ligare suos subditos a peccatis
pro heretico et incredulo habeatur.
quem errorem huius sacri concilij
approbacione dampnamus ana
thematizamus et penitus repro
bamus cum sacre dicat scripture
auctoritas. quod siue bonus si
ue malus sit minister pariterque
deus officium gratie confert non enim
que facta sunt coinquinari pos
sunt nec ipsa sacramenta potest
hominum malicia prophanare. Unde
sacerdos quantumcumque pollutus
existens diuina non potest pollu
ere sacramenta. que purgatoria
cunctarum contagionum exis
tunt. licite ergo a quocumque sacerdo
te ab ecclesia tollerato diuina mi
nisteria audiantur et alia recipi
antur ecclesiastica sacramenta.

Canonum De constitucionibus.

Statuta primum et demum con
stituciones prouinciales tam a no
stris predecessoribus quam a nobis e
ditas ab omnibus sciri ac inuio
labiliter custodiri mandamus sub
obtentu iuris et honoris eorum
post presentem publicacionem ignorans
ignorabitur et negligens neglige
tur. Excon fiet. dni sil.

Statuimus ut presens libellus con
stitucionum prouincialium in
singulis ecclesijs cathedralibus
sub sigillo nostro. ac deinde in alijs
ecclesijs conuentualibus infra tres
menses a publicacione presencium
computandos sub sigillis ordina
riorum sine excusacione qualibet
habeatur conscriptus. et in choro
iaceat sic ut possit patere cuilibet
legere seu uidere uolenti. Ut autem
communis utilitas predictorum constitu
cionum in noticiam locuplenciam
cunctorum deueniat. Venerabilibus
fratribus et coepiscopis nostris iniungimus
et mandamus in uirtute sancte o
bediencie quatenus ipsas mox scribi faci
ant et producent. ac anno quolibet
in singulis eorum synodis coram
toto clero ibi si comode fieri poterit
alioquin legi faciant et iniungat
subditis suis ut quilibet eas sibi
procuret et tenorem earum memo
rie recommendet et maxime archi
dyaconis ut suis subditis scilicet
decanis ruralibus camerarijs et ple
banis hoc iniungant. Nos uero su
per de omnipotentis dei misericordia beato
rum petri et pauli apostolorum eius
auctoritate necnon beati marti
ni patroni nostri meritis confisi omni
bus uere penitentibus et confessis
qui eas sibi comparauerint legint
aut legi audierint quocienscumque
hoc fecerint. xl. dies de iniuncta sibi peni
tencia misericorditer relaxamus

Cum secundum De rescriptis.

Legittimas sanctiones preses
prouincie delegatos principis
ad ipsius presidis prouinciam decli
nantes non debeat ex officij debi
to sinere amplius facere quam
eorum legatio se extendat sacro
approbante concilio statuimus
ut nullus plebanus seu uicarius

Constitucio d(omi)ni ... manu in ... ... in ... ...

Rescriptum ... rescribit ad consultacionem alterius ad ead ... in ... ...

Mandator d[icitu]r ille q[ui] alicui mandat aliquid in facto vel aliquid facere
Mandatarius d[icitu]r cui mandatum suscipit ad implendum

uel quicumq[ue] alter clericus uel p[re]latus citationem seu processum alicuius iudice delegato sedis ap[osto]li ce uel subdelegato sibi directos de citando quemcumq[ue] uel trahendo ultra unam dietam uulgatem notorie computandam a fine dyo ceseos iudicum de quorum auctoritate ante omnia constare debet aliquis exequatur. Super forma uero re scripti si aliquis dubitauerit ad officiales recurrat. Siquis aut[em] co[n] trarium attemptare p[re]sumpserit tum hoc quod ip[s]o iure irritus e[st] processus p[er] mensem ab ingressu ecclesie suspendatur. Petrus.

Mortuo mandatore mandatum expirat si eo uiuente non fue rit p[er]petuatum fines mandati ex acta diligentia sunt seruanda. De ecclesia maguntina consuetudine.

Ecclesia maguntina ex antiqua et rationabili con suetudine dinoscitur obtinuisse quod causas ad eam per appellationem delatas subditis suffraganeorum suorum committere ualeat et compellere iurisdictionem huius suscipe recusantes quae ex hijs causis noscitur introducta. Primo ut uitetur cir cuitus cum p[ro] dyocesanis metropo litanus eos ad id possit compellere. Secundo ut propter locorum distanciam parcatur p[ar]tium laboribus et expen sis quia si non reciperentur delega tiones huius cogerentur partes cum dispendio apud sedem met ropolitanam litigare huius facti ap probatione concilii statuimus an tiquam consuetudinem de cla

rantes ut sedes maguntina causas huius subditis suffraganeorum suorum ualeat delegare et animaduertere in rebelles.

Huic statuto additimus et ob seruatum de consuetudine declaramus ex causis p[re]missis idem in citationibus et alijs processi bus causarum huius apud sedem ip[s]am in antea uentilandis at omnino decernimus et p[re]cipimus obseruandum.

Consuetudines quae grauamen ecclesijs inducere dinoscuntur inualidas publicamus locorum ordinarijs ut in omnem euentum eis resistant firmiter iniungen tes. De sententia.

Statuimus additorem malefac tium ut uniuersi ep[iscop]i prouincie maguntine ac eorum uicarij quando uolunt et debent suis temporibus ordines celebrare committant ex p[re]sse examinatoribus clericorum or dinandorum sub anathematis in minatione ut inter cetera p[ro]uiden da fideli diligentia p[er]quirant sub obtentu honoris p[er]cipiendi a sin gulis ordinandis ut si pr[ae]sbiteri aut p[ro]genitores eorum usq[ue] ad quartam lineam ascendentem captiuauerunt captiuatum de tinuerunt occiderunt aut mu tilauerunt temere clericum ali quem in sacris ordinibus constitutum p[ro] clerico se gerentem eum aut quem in aliquo p[re]missorum assen[sum] p[er] aliquem progenitorum suorum usq[ue] ad lineam memoratam in

Sententia d[icitu]r p[ro]mouendos sine ordinibus clericis [?] examinatis et [?] ad ... [?] facere

Consuetudo d[icitu]r ius moribus utentium approbatum quod p[ro] lege accipitur ... de ... et ... tus ... consuetudinis ... et ... ratus legis

uenerunt si tamen huius sit notori
um non admittantur. prelati quoque
uel eorum uices gerentes quorum
interest inuestire uel instituere pre
sentatos ante inuestituram uel in
stitucionem cum summa dilige
cia de hiis querant et quos tales
inuenerint nullomodo instituant
uel inuestiant ad aliquod benefici
um uel officium ecclesiasticum
iuxta formam statutorum a pre
decessoribus meis desuper editorum
examinatores insuper ac prelati
ac eorum uices gerentes qui se
cus in premissis agere presumpse
rint. in futurum suspensionis sen
tencia percellantur alias per locorum
ordinarios grauiter puniendi

[illegible]

Nullus ecclesiam **De renunciatione.**
uel beneficium ecclesiasticum
dimittere uel recipere presumat
sine superioris sui auctoritate quod
sub pena suspensionis omnibus
firmiter inhibemus **De temporibus
ordinum et qualiter ordinantur**

[illegible]

Statuimus quod nullus ad
examinacionem aliquatenus
admittatur nisi recenter confes
sus fuerit omnia sua delicta
ydoneo sacerdoti et quia pauci
sunt qui sua delicta uel seque
las intelligant delictorum pro
discretione ualeat confessorem
instruere ordinandus an si expe
diat ordinari uel ab irregulari
tatis alicuius sequela ei sit po
cius abstinendum **De etate**
tem nullus admittatur promo
uendus ad ordinem. sub tytulo

uicarie nisi sit perpetua uicaria a
qua non possit ad ordinatum pla
citum amoueri **De etate.**
Ius commune pene adiectione muni
mus districtissime inhibentes ne
aliquis prelatus seu eius uices ge
rens cuius interest inuestire ali
quem minorem annis uidelicet qui
non attigit uicesimum quintum
annum ad parrochialem ecclesiam
inuestire presumat alioquin tam
ipsum uicarium et prelatum seu eius
uicarium huius inhibicionis te
merarium transgressorem ex facto
huius ab eius officio decernimus
suspendendum per unum annum
proximo subsequentem alias eciam
ad arbitrium sui ordinarii puni
endum. **De filiis presbiterorum.**
Nullus illegittime natus ad
aliquem sacrum ordinem uel
beneficium aut officium curam
habens animarum sine dispensa
cione sedis apostolice admittatur
in aliqua ecclesia seculari et tales
qui hactenus sunt admissi si
de hiis constiterit per eorum ordina
rios repellantur. alioquin sci
enter contrarium facientes per
unum mensem ab ingressu ec
clesie nouerint se suspensos.
Peregrini **De clericis peregrinis**
et ignoti clerici nullomodo re
cipiantur ad ordines uel officium
nisi litteris episcoporum suorum com
mendaticiis et dimissoriis sint mu
niti. **De officio archidyaconi**
Inhibemus episcopis. archidiaconis. prelatis
ac eorum officialibus. uniuersis sub

[illegible]

pena suspensionis quam in om̄s
facientes contrarium p̄mulgam⁹.
ne subditos suos aut eos qui litigāt
aut litigauerint coram eis aliq̄
faciant inhibicōm seu impedime
tum aliquod sub quocumq; colore
uel modo publice uel occulte quo
minus causas suas appllacione
seu qualscumq; alias ad examē
superiorum possint differre.

Felicis recordacōnis dn̄i wilh.
p̄decessoris nr̄i uestigijs inhe
rentes quedam ex statutis ipius
pro cōmuni bono in hoc sacro cō
silio duximus innouanda cum
moderatione in fra scripta defin
nitorum consilio statuentes. Ut
archid̄ & eorum offic̄. Ciuitatis.
dyoc. & p̄uincie magunc̄. super
causis decidendis p̄ ipos certis fi
nib; quos p̄fatus dominus wilh.
archid̄. eccliarum ciuitat. dyoc.
& prouincie magunē & eorū offic̄.
posuisse dinoscitur. scilicet ut de
cimis sup matrimonijs eccliis in
uestituris & usuris usq; ad sūmā
uiginti solidorum magunc̄ dum
taxat cognoscentes sint conten
ti causis alijs dyocesanorū exa
mini & eorum officialiū reser
uatis quod si contrarium face
p̄sumpserint iudicata p eos ali
as quam in dictis casib; sint ir
rita ipo iure & nichilominus p̄ or
dinarios ipsorum a suis officijs
suspendantur. De officio uicarij.

Et quia eccliarum rectores.
uicarijs suis relinquunt adeo
exiguam portionem quod exea
nequeant sustentari. generali conci
lio inherentes statuimus. ut ipsis
uicarijs sufficiens & honesta por
cio de prouentib; ecclie assignet.
alioquin ipos rectores suis decer
nimus ecclesijs spoliandos

Preterea quorumdam pastorū
malitijs qui singulis annis
uicarijs a suis ecclijs in quibus p̄
consensum dyocesani uel archid̄.
instituti nosciuntur. ob quedam
turpem questum amonere sata
gunt obuiare uolentes. p̄decessor
nr̄orū statutis duximus annec
tendum. ut uicarius taliter in
stitutus ab eadem uicaria ad in
stanciam ueri pastoris non aliq
tacione nisi pastor actu sacerdos
existens suam uelit eccliam rege
p̄ seipm̄ uel aliquam causam ra
tionabilem ammocionis contra
suum uicarium coram dyocesano
uel loci archid̄. assignare uelit et
ualeat ac probare.

Quia enormis quedam cōsue
tudo in quibusdam alema
nie partib; contra canonicas sanc
tiones inualuit ut ponantur
in eccliis sacerdotes conducti uel
uicarij temporales. ne id decetō fiat
auctoritate legacōnis qua fun
gimur modis omnib; inhibem⁹.
Sz cum uicarius poni debet et
potest p̄petuus instituatur de
assensu & auctoritate dyocesani
uel archid̄. loci eiusdem nec ep̄c
uel archiep̄c. archid̄. talem in
stituat nisi ei tantum de bonis
ecclie coram eo fuerit assignatū

[illegible]

Iudices delegati sunt quibus vna causa vel plures ab eo qui ordinarius est potestatem vel a papa delegata delegatur vel committitur

Iudices ordinarii sunt qui sunt in ecclesia constituti ab apostolico sicut primates archiepiscopi episcopi et in secularibus ciuitatibus iudices marchiones

vndeuita epi & archid possit p(ro)solue
& congruam ac sufficientem suste
tacionem habere **de officio delega**
Ad hec plerumq(ue) contingit **ti.**
quod iudices delegati seu sub
delegati ad quos simplices commis
siones sub forma commu(n)i diriguntur
ultra quam patiantur fines res
cripti procedentes t(er)ras. ciuit. oppi
da. & uillas ecclesiastico subiciunt
interdicto. inuocantes & super hoc
brachium seculare. Nos e(r)go uolen
tes huius iniquis p(ro)cessib(us) obui
are p(rese)nti scripto declaramus de
statutum n(ost)ror(um) consilio & assensu
quod sacerdotes n(ost)re ciuit. dyoc. &
p(ro)uincie ad obseruacionem seu pub
licacionem sententiar(um) huius inter
dicti de interdicto ponendo tenean
tur ad decret. extra uagante
que incipit p(ro)uide attendentes mi
nime teneantur nec in uocacionem
brachij secularis quam sic faciunt
aliquatenus est parendum. **De offi**
Sacerdos uero **cio ordinar.**
quilibet plebem suam doce
at diligenter. ut cum in celebra
cione missarum leuatur hostia sa
lutaris quilibet deuote flectat ge
nua sua uel saltem se reuerenter
inclinet. Idem faciens cum ea
portat p(res)biter. ad infirmum. qui
indecenti habitu supposito mun
do uelamine ferat manifeste ac
honorifice ante pectus cum omni
reuerencia & timore. semp(er) nola
paruula & lumen nisi locorum re
pugnet distantia uel temporis q(ua)
litas p(re)cedente. ut ex hoc apud

homines fides & deuocio augeat(ur).
Excom(municati) fiunt domini syf.
Antiquum statutum magun(tini)
concilij renouantes p(re)cipimus
ut epi summis festiuitatib(us) p(ro)p(ri)o
uerbum dei p(ro)ponant uel p(er)ítib(us) p(er) alios
ad hoc ydoneos p(ro)poni faciant. & fa
ciant indulgenciam p(ro)p(ri)o. missasq(ue)
in eisdem festiuitatib(us) in ecclesijs
cathedralib(us) celebrent nisi magna
necessitate fuerint p(re)pediti **excom de**
Ad hoc statuimus **cem dni. 8.**
ut singuli ep(iscop)or(um) suos carceres
habeant iuxta ecclesiam cathedra
lem in quib(us) falsarij clerici uel
monachi incorrigibiles & aposta
te uel alij qui hoc meruerint reclu
dantur. ad quod efficacius exequen
dum alie ecclesie si opus fuerit sub
sidium conferant & iuuamen. **De**
Sacro eciam **maioritate obed**
approbante concilio statuimus
ut nulli clerici nobilium capella
ni in capellis castrorum d(omi)nor(um) suor(um)
celebrare p(re)sumant seu conferre
alia sacramenta ecclesiastica. nisi
ante ep(iscop)o uel loci archid. obedien
tiam faciant manualem et ad
synodos ueniant & capella certis
temporib(us) & statutis recepturi man
data ecclesiastica & p(ro)lateri sui(s) do
minis & eorum castren(sibus) sec(undu)m fuerit
oportunum. Cum plebani in quor(um)
terminis castra consistunt hoc fa
cere frequenter non audeant p(ro)pter
tyrannidem d(omi)nor(um). qui aut(em) ante
obedientiam p(re)stitam capellas
tales officiare p(re)sumpserint ap
latis suspensi & excommunicati

puttinarum ecclesiarum plebanos tan
to tempore nuncientur quousque sa
tisfaciant & obediant ut est dictum.
Statuentes & sub pena excommuni
cationis iam late sententie distric
te mandantes ut si quando preda
uel spolium spiritualium personarum
seu etiam ecclesiasticam personam capti
uam ad aliquam ciuitatem uil
lam oppidum siue castrum addu
ci contigerit sacerdotes & capella
ni ciuitatis ville castri postquam
hoc sciuerint non expectato sup
eo superiorum mandato abstine
ant a diuinis. Ex con. a sch. 6.

Preterea in quibusdam ecclesiis co
uentualibus talis consuetudo
inualuit ex antiquo quod prelatis
earundem ecclesiarum in assurgendo et
in aliis prerogatiuis a canonicis
exhiberi consueuit reuerencia
specialis ut plurimis insignia episcopi
prelati qui talium preest ecclesiarum cen
seantur ab aliis simplicibus cano
nicis possint discerni. Sed quidam
canonici inmemores iuramenti
in eorum receptionibus prestiti de
ecclesiarum consuetudinibus obser
uandis nec aduertentes quod
sicut legum sic antiquarum con
suetudinum transgressores iuxta ui
sus iuris precepta non inmerito
sunt plectendi. Contra huius co
suetudines racionabiles iuri con
sonas & scriptas ex quadam ar
rogancia uel etiam simultate mo
ti pro uenire presumunt propter
quod non est dubium inobedien
cie notam debitas prelatis reuen
ciam subtrahendo & periurii reatum
contra suarum ecclesiarum consuetu
dinem ueniendo predictos incurrere
presumptores. Considerantes igitur
quod tunc ecclesiasticus ordo confun
ditur cum unicuique honor debitus
non seruatur & antiquas hones
tates & approbatas consuetudi
nes & omnia ecclesiarum iura illiba
ta seruare uolentes predecessorum
nostrorum concilio annectendum duxi
mus statuendo ut quicumque ca
nonicorum reuerentiam prelato suo
debitam iuxta consuetudinem
in sua ecclesia approbatam proprio
motu subtraxerit tria uice & de
hoc per priorem de capitulo iuratam
to ipsi capitulo fuerit facta fides
a consorcio sui capituli & perceptio
ne prouentuum sue prebende tam
quam inobediens & periurus ad
arbitrium sui episcopi ipso facto aucto
ritate huius concilii sit exclusus
per ipsum episcopum si eiusdem presumpto
ris meruerit pertinacia grauius
puniendus. Si qui uero prelati
uel canonici presumptores huius
dispensacione a suo episcopo non ob
tenta ad capitulares tractatus
uel ad perceptionem fructuum ad
miserint prebendarum excommu
nicationis sententia huius sacri
concilii approbatione decreuimus
percellendos. Quod si presumptores
prefati tractatibus capitularibus
se immiscere aut fructus prebenda
rum percipere ante dispensaci
onem super predicta inobedientia
& periurii nota a suo dyocesano ipsis

impensam temeritate propria contin
gere presumpserint ullo modo: extunc in
illa ecclesia cui talis contumelia fue
rit irrogata octo dierum per eiusdem
ecclesie capitulum monicione pre
missa cessetur ab officiis divinorum
usque ad predictorum excessuum satis
factionem condignam iuxta dyo
cesani et ipsius ecclesie capituli arbi
trium imponendam. Si autem idem
presumptores post cessationem di
vinorum infra duos menses plene
non satis fecerint de commissis vel
saltem non inceperint emendare
per suos dyocesanos beneficiis eccle
siasticis spolientur.

Insuper universis sacerdotibus et cunc
tis qui christiana religione censen
tur tam religiosis quam secula
ribus constitutis per civitatem dyocesim
et provinciam magunt. iniungimus
et mandamus ut pro gloriosissimo re
ge nostro domino henrico serenissimo
rom. rege semper augusto et pro sere
nissima domina margareta regina
rom. semper augusta eius uxore
domina nostra. necnon eorum liberis in
missis et orationibus suis deum devo
tissime deprecentur depostulando
ut eos semper dirigat et conservet
in bono.

Item cum sacerdotis sit nulli nocere
omnibusque velle prodesse distric
te precipimus ne presbiteri nisi
pro se ipsis ecclesia sua vel si neces
sitas imminet pro personis con
iunctis vel miserabilibus vel dominis
suis et tunc gratis sine questu
quolibet postulare presumant

alias a patrocinio repellantur. quod
multo fortius de ecclesiarum prelatis volu
mus observari.

Preterea cum servum dei non o
porteat litigare omnibus religi
osis precipue monachis qui non
docentis sed plangentis habent offici
um advocacionis officium sub quo
cumque pretextu nisi de licencia pre
latorum suorum litteris declarata et
in causis monasterii sui tantum in
hibemus sub interminacione di
vine maledictionis et sub pena sus
pensionis ab officio quam ex nunc
ferimus exercere. Statuentes ut
prelati qui tale genus potius rana
rum coaxantium quam mona
chorum regulari discipline va
cantium neglexerint districtione
qua convenit coherceri suspensi
onem ab amministracione spiritualium et temporalium incident ipso facto.

Ceterum cum dicat apostolus
nemo militans deo implicet
se negotiis secularibus et iuxta de
cretum eugenii pape nullus mo
nachorum pro lucro terreno de mona
sterio exire nephandissimo ausu
presumere debeat sacrorum statuta
canonum imitantes districtius in
hibemus ne quis monachus in
quocumque iudicio ecclesiastico vel
civili presumat aliquatenus ad
vocare nisi forte etc. ut supra. De
hys q. ve. met. utra.

Quia clerici et religiosi non nulli non at
tendentes quantum sit obedientie
bonum quod victimis antefertur
et quod peccatum est ariolandi nolle

acquiescere et scelus ydolatrie obedire
non velle amissionem rerum sua-
rum et corporis uanum metum al-
legant frequenter ne cogantur
mandatum exsequi prelatorum
qui omni prosperitatis tempore mul-
ta bona receperint laute vixerint
de patrimonio crucifixi imminente
ecclesie necessitatis articulo pro ho-
nore illius aduersitates sustinere
detractent qui cum foret summe
diues ad obediendum deo patri
pro salute nostra onus subeunt volun-
tarie paupertatis ex quo propter con-
temptum clauium ecclesie neruus ec-
clesiastice discipline dissoluitur
et animas miserabiliter periclitari
contingit sacri huius concilii ne-
cessaria deliberatione statuimus
ut nulla rerum perditio aut metus
corporis legittime nisi probatus
subditi in obedientiam manda-
tum prelati exsequi non curantes
valeat excusare adeo quod si me-
tus corporis non simpliciter proprio iura-
mento sed legittimis coram eo a
quo mandatum subditus receperit
ostensus fuerit documentis nichi-
lominus loco cedat ne notam trans-
gressionis incurrere videatur. In
hiis autem que in non faciendo con-
sistunt ut puta cum mandatur non
communicari excommunicatis non
celebrari interdictis et aliis huius-
modi nullus omnino nec rerum nec cor-
porum quemcumque probatus metus
excusat cum pro nullo metu quis
debeat peccatum mortale committere quod
ex inobedientia surgere scriptorum auc-
toritatibus comprobatur.

Eos qui absolucionem uel quam-
cumque reuocacionem ab excommu-
nicationis suspensionis uel inter-
dicti sententiis precium uel metum
extorserint cum hoc quod huius
reuocaciones sint irrite statuimus
et publicamus excommunicacionis
sententie subiacere. De alienacione mutandi iudicii.

Quia plerumque cessiones
actionis in fraudem fi-
unt aliquando uero pure et simpli-
citer ex causa legittima uel ex cau-
sa statuimus ut cessiones actionum
que ex iustis causis uel causa pre-
dunt in presencia episcoporum seu iudi-
cum uel officialium suorum et de
licencia eorundem si subsunt le-
gittime cause fiant iurent etiam
cedentes quod non simulate sed
uere cedant alioquin factas
decernimus non tenere. De iudiciis.

Iudicium [illegible]

Et quia quidam propter pote-
nciam quidam propter crudelitatem
magnam personaliter citari non
possunt quidam etiam quia in
castris habitant ita quod nulla
potest ad eos citacio peruenire id-
circo prouida et necessaria deliberacione
statuimus ut contra tales citati-
onis edictum aput parochialem
ipsorum ecclesiam publice et legitti-
me proponatur. Quod si parochialis
sacerdos tales citare non posset
coram superiore non simpliciter uel
proprio iuramento sed iustis probauerit
documentis in cathedrali ecclesia
tribus dominicis continuis publice
in ambone citentur dum modo

citandi infra unam dietam sint
a cathedrali ecclesia constituti alio
quin ad tres quindenas sollempni
ter euocentur et extunc contra hu
ius ac si personaliter citati fuerint
procedatur ne ex malicia comodum
ualeant reportare. Statuti no
uissime celebrati quantum ad
hunc articulum corrigentes.

Preterea quidam crudeles ho
mines et peruersi dum ad forum
ecclesiasticum tractantur etiam de
quibus ecclesia merito habet cognoscere
ab actoribus euocantur illius auc
toritatis que dicitur qui hono
rat missum mittentem honorat
inmemores existentes nuncios
ecclesiasticorum iudicium citationis
excommunicationis uel alias iu
diciales et iuris litteras deferentes
uerbis probrosis et quandoque diris uerbe
ribus quosdam etiam captiuan
tes alios interdum suis rebus te
mere publice spoliantes multi
pliciter spoliantes afficiunt et per
turbant et impediunt citationum
et litterarum execuciones in non mo
dicam ecclesiastice libertatis contu
meliam et iacturam. Considian
tes igitur malicijs hominum non
esse aliquatenus indulgendum hoc
sacro approbante concilio duximus
statuendum ut reus nuncios
acta iudicialia deferentes per se
uel per alios uerberans spolians uel
captiuans lite etiam non contes
tata auctoritate huius concilij
habeatur penitus pro conuicto. Ac
tor uero in causa reconuencionis
similia perpetrare per se uel per alium non
formidans super institutam contra re
um actione amplius nullatenus au
diatur et in super ipse et omnes alij
qui nomine et occasione eorum talia
facere presumpserint usque ad condig
nam satisfactionem leso et iudicibus
summaria cognitione super huius
fore facto prehabita percellantur. *De foro*

Ad hoc quia prelati *competenti*.
tam regulares quam seculares
et alij clerici passim trahuntur contra
ecclesiasticam libertatem ad iudici
um seculare cum hoc penitus sit
absordum. Statuimus ut actor
qui talem maliciose incitauerit ac
cionem etiam coram ecclesiastico iu
dice conquerens postmodum nul
latenus audiatur et nichilominus
si compertum fuerit eum de ecclesiastica
persona calumpniose huius modi
se querelam ipse iudex qui ea recep
ta citationem emisit excommuni
cationis sententia constringatur
usque ad satisfactionem condignam ar
tius euitandus.

Preterea nullus ecclesiasticam per
sonam in criminali causa uel
ciuili questione nec aliquem pro
rebus bonis uel possessionibus ec
clesiarum siue iure personali quod
uulgo libgedinge dicitur quis
eorumdem ecclesiarum possessiones
uel bona possideat sine aliquo quo
cumque tytulo trahere presumat in
iudicium seculare.

Huic addicimus sanctionem po
nis statuti concilij sectantes
ne prelati uel quilibet iudices eccle

[illegible]
[illegible]

siastici de causis quas laici habent ad
inuicem se nullatenus intromit
tant nisi tales sint cause quas ad
forum ecclesiasticum non sit dubium
pertinere. nec ex hoc seculare iudici
um quod est ualde incongruum e
neruetur. De sequestrationibus

Ad hec quandam consuetudinem
immo potius corruptelam que
in quibusdam partibus inoleuit. vi
delicet quod aliqua ecclesia parrochi
ali uacante plures ad eam clerici
a diuersis patronis in discordia pre
sentantur quibus coram dyocesa
no uel loci archidiacono super ipsa ecclesia con
tendentibus hiis ad quem inuesti
tura uel institutio ecclesie talis spec
tat redditus siue fructus ipsius se
questrat et in suos usus conuertit
lite coram ipso durante ymmo quod
deterius est et merito detestandum
litem cui iuxta utriusque iuris pre
cepta imponere finem deberet per
diuersos circuitus satagit proro
gare. vt sic de predictis redditibus
se magis ac magis ualeat imbur
sare. Cum igitur huius consuetu
do animabus periculosa et sacris ca
nonibus sic repugnans huiusmodi
sacri concilii approbatione statui
mus ut non obstante consuetu
dine supradicta quam penitus
reprobamus per omne illud tempus
quo parochialem ecclesiam uel capel
lam uacare contigerit is ad quem
inuestitura uel institutio eius spec
tat per duos ydoneos presbiteros et illius
capellanum in quo ecclesia uel capel
la talis consistit. vniuersos red

ditus siue fructus qui uno rectori ce
dere consueuerint faciet procuret
et mandet colligi et fideliter conser
uari. ita quod ei qui euicerit tota
liter assignentur. Alioquin si ille
ad quem inuestitura pertinet de
huius redditibus occulte uel mani
feste se aliquid presumpsit usurpa
re iure inuestigendi ad aliqua
beneficia in perpetuum sit priuatus
et tale ius ad superiorem perpetuum
deuoluatur cui etiam duplum
eius quod per huiusmodi seques
tracionem recipit irremissibiliter
restituere teneatur. De iure iu
randis

Excommunicamus preterea
clericos monachos et canoni
cos uniuersos qui colligaciones
~~uniuersos~~ siue confideraciones
illas fecerunt fidei uel iuramenti
interposita caucione siue inelec
tionibus faciendis siue pro aliis
quibuscumque negociis contra ca
nonicas sanctiones. cum ex hiis
colligacionibus subortantur discor
die que ecclesiasticam disciplinam
dissoluunt bona ecclesie dissipant
et pericula pariunt animarum. Volen
tes ex confederacione huiusmodi
neminem obligari. eadem quoque
excommunicationis sententia in
nodamus eos qui coniuraciones
siue confederaciones tales fece
runt sine difficultate et dilacione
qualibet quousque ab inuicem
se absoluant et quecumque detecti
fuerint confederaciones huius
attemptare si monachi aut ca
nonici fuerint regulares de suis

[illegible]

monastijs tam quam membra
putrida excludantur. Si clerici
seculares fuerint officijs et bn̄ficij
is in ppetuum spolientur. De ap

Quia pellacionibus ex eo magnitudo
sepe contingit incaulis de p.
appellacionum interpositarum a sen
tencijs diffinitiuis reuocari p
superiores ante omnia secundum for
mam iuris attemptata et ab sol
ui appellantes et ipsis reuocatis p
dicti appellantes inclusionem
iuris iudicium et ptis appellate a
psecucione appellacionis sue de
sistunt. ne igitur prouisio tanta ad
remedium in experimento dicitur
tendat ad noxam. Statuimus
ut si infra duos menses post reuo
cacionem huius ipsi appellantes pro
sequi appellaciones suas non cu
rauerint extunc per inferiores iudi
ces a quibus appellarunt in prisci
nas sentencias retrudantur et
tam diu eisdem legati publice
nunccientur. quousque iusta cau
sa cessante ad appellacionum suarum
psecucionem moram suam ex
piando redire festinent uel pare
ant iudicatis de uita et honestate
clericorum ex con sit domini. S.

Clerici officia uel commercia se
cularia non exerceant maxi
me inhonesta. tabernas prorsus e
uitent. nisi forte causa necessitatis
in itinere constituti. Choreis et
publicis spectaculis non intersint
coronam et tonsuram habeant
congruentem ad quod per prelatos
suos per substraccionem officij et
et beneficij compellantur et si prelati eorum
in hijs desides fuerint et remissi per
episcopum suum uel metropolitanum. si
episcopus negligens fuerit a suis digni
tatibus suspendatur. Et ut clericorum
mores et actus in melius reformen
tur. continenter et caste uiuere studeant
uniuersi presertim in sacris ordinibus
constituti. quos in conspectu omnipo
tentis dei puro corde et mundo corpe
ualeant ministrare. Quicumque
autem propter uicium incontinentie
a suo prelato suspensus presumpserit
celebrare diuina non solum eccle
siasticis beneficijs spolietur. uerum
etiam propter hoc duplici culpa perpe
tuo deponatur. nec credat aliquis
posse palium cum talibus celebra
tibus nisi per romanum pontificem
dispensari.

Clerici uagabundi quos uulgus
epurhardinos uocat quorum
uita odibilis est. et laycos scandali
zat prioris inherentes consilio a
clericis uel personis ecclesiasticis reci
pi prohibemus. firmiter statuentes
ne aliquid dent eisdem. Nolumus
tamen in huiusmodi occasione sta
tuti clerici uel seculares pauperes
elemosinam uel hospicium sibi
postulent intuitu diuine remu
neracionis impendi. cum necessi
tatis tempore sine personarum delectu omni
bus sit elemosina impendenda.
addicientes quia epyrhardini p
fati uitam ducunt reprobam et
infamem ne ad sacros ordines
uel ecclesiastica beneficia ut inim
nitupetur ministerium aliquis ad

mittantur nisi per longam morum emen
dationem ac honeste vite conversaci
onem dyocesani iudicio moderan
dam temporis aliqua tacti inventi fue
rint in penitentiam expiasse. et tunc
dispensative ad sacros ordines et
ecclesiastica beneficia eis aditus con
cedatur.

Ad hoc quia clerici vagabundi
qui eputhardini dicuntur qui
vita deo odibilis clericos et ipsos lay
cos scandalizant discurrendo per
terras in multis que carent proprijs
sacerdotibus aliquando celebrare pre
sumunt. seu quod verius est in quan
tum ipsis est divina officia propha
nare. Statuimus ut tales ad man
datum dyocesani seu loci archidiaconi
teneantur in custodia carcerali. ad
hoc si necesse fuerit invocato auxi
lio brachij secularis. salvis nichilominus
constitutionibus contra tales a no
stris predecessoribus promulgatis. Ex

Claustra monia con fert. 8.
lium nullus clericorum vel etiam
monachorum sine causa honesta
et bono testimonio introeat. alio
quin prelatus ipsum debite subiciat
ultioni. neque moniales de suis egre
diantur monasterijs nisi monaste
riorum necessitas id exposcat et
valete incedant. Illis autem tantum
ob hanc causam ingredi liceat qui
bus administratio est commissa vel
que a superiori hoc acceperint in man
datis. hoc quidem non de illis mo
nialibus que clause sunt intelligi
volumus. cum illis omnino exi
re non liceat. Sed de illis que sine
clausura vitam consueverunt du
cere laxiorem. Statuimus insuper
ut in singulis monasterijs fenestre
platorie duplicata habeant ferra
menta. et ut moniales suis preposi
tis et prelatis in rebus licitis et hones
tis obediant. et nunquam alij preter
eorum licentiam sua confiteantur
peccata. Ipsi autem prepositi et prelati clau
strum monialium nullomodo intro
eant nisi magna et evidens neces
sitatis causa id exposcat. Item
quod sacerdotes et campanarij qui
sacerdotibus ad altare circa baptis
mum deportationem olei et corporis
domini ad infirmos assistunt et
iuxta quod officium eorum exqui
rit ministrant super vestimenta
sua supellicijs sacerdotes et cam
panarij camisijs albis utantur
districte precipimus observari. quas
quidem camisias campanariorum
et supellicia sacerdotum ipsis cui
libet parochie quando et quotiens
necesse fuerit de elemosina que in
parochia possunt haberi. alioquin
de suis proprijs sumptibus comparabit
approbatione totius concilij sta
tuentes. Ut sacerdos qui post pub
licationem huius statuti supelliciu
um pro se et camisiam pro suo cam
panario non habuerit infra du
os menses post eandem publica
tionem proxime subsequentes
tam diu cesset ab officijs divino
rum donec defectus huius supple
atur et dampnum quod ex tali ces
satione in oblationibus sacerdote
contigerit sustinere per ipsum sue

prochie refundatur eidem. Vm quia
pluribus et maxime in prochiis ciuita
tibus hoc contingit ut propter clericorum
defectum sacerdotes solos oporteat
celebrare contra sanctiones canoni
cas in hibernus ne presbiter sine mi
nistri suffragio diuina officia et
maxime missarum sollempnia ce
lebrare presumat in hetentes conci
lio tholetano. ubi dicitur ve soli quia
non habet cum ceciderit suble
uantem. prouida deliberatione sacri
concilii duximus statuendum.
ut omnes sacerdotes in uillis extra
oppida celebrantes loco campana
riorum illiteratorum personas de cetero ha
beant fidedignas legere et canta
re scientes que quidem persone de
ornatu prochie fideliter conserua
do sufficienti prestita cautione. Vni
uersos redditus percipiant campa
nariis laycis hactenus deputatos
nec ab illis officiis sine archidiaconi con
sensu ualeant amoueri alioquin
contrarium facientes ac presumen
tes per dyocesanum uel locorum archidiaconum
ad id faciendum compelli pote
runt ecclesiastica per censuram. Ex
con. asch.

Et licet omnes
christifideles in deportatione
eucharistie ad infirmum sequi con
ueniant reuerenter. precipue ta
men sacerdotes dum ipsum dominicum
corpus in manibus suis gestant
procedere condecet humiliter et de
uote ob inde precipiendo statuimus
ut nullus de cetero sacerdos in depor
tatione huius maximi et saluber
rimi sacramenti quantumcumque
ciuitas mala uia lubrica uel luto sa
existat in colopidibus ire presumat.
Item precipimus monemus et statui
mus quod nullus beneficiatus uel
in sacris ordinibus constitutus eccle
siam uel chorum ecclesie cathedralis
aut aliarum ecclesiarum tempore diuini of
ficii sine religione uel in uitatus in
trare presumat contrarium facientes
penam suspensionis incurrant
per decanos seu alios prelatos siue su
periores ecclesie illius quibus constitu
tur aut per nos infligendam. P.

Cum clerici uagabundi seu
goliardi non modicum detra
here dinoscantur clericalis ordinis
dignitati. Statuimus ut si pan
nium artem proditam ignominio
sam exercuerint extunc omni ca
reant priuilegio clericali nec ad ali
quos actus canonicos uel legitimos
admittantur. Sicque publica res
persi infamia et repulsa ruboreque
suffusi a statu huius pestifero re
trocedant. Ex con. scit.

Contra illos autem clericos mili
tares qui clericali stemate de
licto comam nutriunt et gestantes
habitum laycalem coram prelatis
suis et in ecclesiis in quibus habent bene
ficia nec reuerenter incedant de
mum post cyrotecas et actus alios
militares quos interdum exercent
habitum pristinum resumentes
ad beneficia se porrigunt admitti inpu
ne desiderant sic terram uisis dua
bus ingredi non uerentur. hoc
sacro concilio approbante statui
mus ut apostotantes huius si-

antequam a suis prelatis siue capitulis
euocati et prius habitis beneficiis fue
rint spoliati ad suas ecclesias semper
bendas redire uoluerint non ali
ter admittantur nisi discipline
claustralis carcerem tanto tempore
sustineant quanto a suis ecclesiis
eos constiterit taliter abenasse ne
minus satisfactionem perplexitas
quam preuaricationis diuturnitas
protegetur. De cohabitatione clericorum
Cohabitationis et mulierum extra de f.
uitium publice multis succes
siue laboribus exstirpatum quo
rundam negligentiam prelatorum
ymmo quod detestabilius est aliquorum
malicia qui questum estimant pie
tatem sentitur iterum pullulare.
Quapropter prelatis uniuersis archi
dyaconis videlicet et decanis ac ali
is quorum interest huiusmodi excessus
corrigere huius sancti concilii auc
toritate districte precipimus ut ca
pitulo suo recidiuo peruigili studio
succurrere non pretermittant ne sub
ditorum sanguis de ipsorum mani
bus requiratur ac eorum negligen
tia per eorum episcopos grauissime pu
niatur. Si qui autem quod absit ob
questum turpem pretium huiusmodi ad se
delatum in subditis suis fauere
uel dissimulare presumpserint ali
is prius prelatos a beis deiciantur
honoribus quos attemptatione sor
dium talium dehonorant. Ut autem
hec statuta salubria districtius
et efficacius obseruentur: aucto
ritas huius sacri concilii prouida
deliberatione constituit ut singuli

archidiaconi in capitulo clericorum suorum
bis uel saltem semel in anno ea pub
lice legi faciant et nichilominus
semel in anno in episcopali synodo pub
licentur. Ne quis per ignorantiam
se ualeat excusare. Si qui autem
in publicatione horum statutorum
cessauit temporibus prefixatis huius
sacri auctoritate concilii ab offi
cio nouerint se suspensos. Extra
Licet multa super con scit.
tinentiam clericorum sanctorum
patrum hactenus emanauerint
instituta quia tamen adhuc
non nulli clerici lumbos suos cin
gulo continencie ut accepimus
non attingunt maxime sine grande
periculum et scandalum plurimorum non
attendentes quod scriptum est. Sancti
estote quia sanctus sum et cetera. Nos qui
saltem circa undecimam horam
missi sumus ut noctua de uinea
domini sabaoth ex officio nobis
iniuncto quantum ipse dederit ex
stirpemus quia zelus non come
dit domus dei. huius sacri appro
batione concilii duximus aliqua
statuendum. Precipimus igitur
ut clerici continenter et caste
uiuere studeant uniuersi maxime
in sacris ordinibus constituti quatenus
in conspectu omnipotentis dei pu
ro corde ualeant ministrare. Si
quis autem clericorum deinceps inuentus
fuerit in incontinentie uitio labo
rare detinendo concubinam nisi
post amonitionem canonicam illam
prius a se expulerit extunc offi
cio uel beneficio spolietur. Si uero

nec fetorem sue libidinis curaue
rint euitare quia crescente contu
macia crescere debet et pena ana
thematis gladio feriatur. Qui non
obscenis uoluptatibus inhiantes
concubinas usque ad hec tempora
tenuerint publice ne delictum pre
teritum transeat inpunitum eos
sub tali pena duximus religandos
ut si canonici fuerint .xl. diebus
in claustris suis in quadragesi
mali cibo ieiunent. Si autem hoc
agere contempserint. prepositis.
decanis. et capellanis ecclesiarum
sub anathemate prohibemus ne
prebendarum fructus eis minis
trent uel ad chorum uel ad consor
tium capellani eos admittant
nisi digna penitencia incepta
uel peracta et prestito iuramento quod
eas ulterius non resumant. Qui
uero sic amotas resumpserint
decreuimus eos beneficiis esse
priuandos statuentes ut illi ad
quorum collacionem eorum benefi
cia pertinent ea personis ydoneis
assignent infra tempus in lateranensi
concilio comprehensum. Alioquin
proximus superior extunc ea stude
ant assignare. Si uero decani
uel alii eorum confratres excessum
scientes dissimulare presumpserint
eos denunciamus excommunica
cionis uinculo subiacere. Excom

Item sacerdos mag. dni wernh.

qui concubinam in domo publi
ce ausu sacrilego presumpserit re
tinere suspensus ab officio suam
canonicam incidat ipso facto qua
sententia durante si diuina presump
serint celebrare sciat se omni mise
ricordia postposita de nostra dyocesi
expellendum.

De clericis concubinariis cura
tibus rigor superior expressius
reseruetur. quorum archidiaconi si eos
in suis iniquitatibus uoluerint con
fouere uel eorum dissimulare ex
cessus. sciant ab officio se suspen
sos et in presumpcione permanserint
eos precipimus per episcopos suos a dig
nitatibus remoueri. que dignita
tes per eosdem episcopos uel alios ad
quos donacio spectat personis ydo
neis assignentur. De clericis non

residentibus

Statuimus ut in ecclesiis cathedralibus et
aliis collegiatis canonici et alii be
neficiati nullas distribuciones
cottidianas seu manualia bene
ficia que tantum residentibus
et qui diuinis intersunt officiis
dari debent in absencia percipiat.
Qui non aliter de distribucionibus
ipsis quicquam receperint exceptis
illis quos corporalis necessitas aut
euidens utilitas ecclesie seu superio
ris auctoritas et dispensacio re
leuat et excusat ad restitucionem
omnium que receperint ecclesie tene
antur. nec ante restitucionem ad
capitula seu tractatus capitulares
aliquatenus admittantur. et ei
dem de distribucionibus pro defunctorum
anniuersariis largiendis decreui
mus obseruandum contra predicta
nolumus aliquam consuetudi
nem suffragari.

Quia vero plebani civit. locum in
ecclesiis conventualibus obtinen
tes circa curam parochiarum fre
quentius occupati minus possunt
in ecclesiis et maxime in prelaturis
quas obtinent prout ad eorum
spectat officium deservire. Statu
imus ut eligant quod in parochia
vel ecclesia conventuali resideant et
ad mittendam alteram compel
lantur nisi utramque de gratia archi
episcopi vel dyoc. qui pro tempore fuerint
valeant retinere.

Statuimus ut nullus clericus
ad curam animarum ab episcopo vel
archid. admittatur nisi prius iura
verit quod nullam in adeptione
beneficii ad cuius est curam pre
sentatus commiserit symoniam. Ex.

Quamquam antiqua con. asch.
predecessorum nostrorum statuta
prohibere inveniantur districte
ne aliquis clericus a layco de be
neficio ecclesiastico in quo ius ob
tinet patronatus institui se per
mittat sed potius presentatus ab eo
episcopo vel loci archid. investituram
recipiat ab altero eorundem cui
id de iure vel de consuetudine com
petit approbata licet etiam tem
plariis hospitalariis et aliis re
ligiosis in eisdem prohibitum
sit statutis ne ecclesiam parochiales quas
de consensu dyoc. et ecclesiarum cathe
dralium suis domibus seu monas
teriis univit obtinent per suos con
fratres officiare presumant sed cleri
cos seculares episcopis sive archid.
locorum presentent qui ipsos investiret
tamquam perpetuos vicarios in eisdem
ordinata ipsis competenti pro sua
sustentatione prebenda quia tamen
pena sufficiens non dum est pro
dita contra huius transgressores
considerantes quod facilitas ve
nie incentivum tribuit delinquendi
Sacri approbatione huius conci
lii hac pena presumptores predictos
duximus puniendos ut clericus
a patrono layco vel etiam clerico
in beneficio ecclesiastico sine episcopi
vel archid. loci consensu et licentia
institutus eodem beneficio in per
petuum sit privatus et ipsius colla
cio ea vice ad superiorem proximum
devolvatur. de quo quidem bene
ficio si temeritate propria intromi
serit se patronus iure quod sibi
competebat in eo perpetuo sit priva
tus. Templarii vero hospitala
rii et alii religiosi contrarium
facere presumentes non solum eccle
sia ea vice. verum etiam alias si
quas habebant prius ipsis unitas
sine spe restitutionis ipso iure per
huius concilii decretum amittat.

Ad hec quoniam Excom. asch.
templarii et hospitalarii et
alii religiosi qui a prelatis ordi
nis sui ad regendas parochiales
ecclesias destinantur episcopis dyoce
sanis subiectas sine institutione
ipsorum aut archid. ministrare
presumunt nullis sententias
ecclesiasticas in se vel in ecclesias pre
dictas ab episcopo archid. vel decano
prolatas aliquotiens temeritate
propria et non numquam de prelatorum

suorum conniuentia vl' manda
to violare presumunt dicentes se
ad obseruantiam sinatum hui'
non teneri obtentu priuilegii or
dinis sui ab aplica sede concessi
Statuimus sacro hoc concilio ap
probante quatenus in pdictis ec
clesiis sine institucione debita
dyocesi · aut archid' celebrantes
z sententias aut in se aut in ec
clesias pdictas p dyoc aut ar
chid' se alios delegatos ipoꝝ
prolatas violantes exceptis
talibus autem premissis necnō
defendentes eos in contemptu
huius autem in ecclīis pdictis
interdictis celebrantes vel au
dientes diuina ipo fco senten
tiam excommunicationis i cur
rant · plati quoqꝫ eorum regu
lares cum suis conuentibus
scienter dissimulantes excessus
huius post monitionem epi
dyoc · corrigere infra mensem
ius sibi z ordini suo in pdictis
ecclīis competens ipo fco a
mittant · De concessione pbende
Item nullus nō vacantis · exco
in canonicum eligatur bn'ficio
non vacante nisi iusta necessi
tas vl' utilitas ecclie id postu
larit z tunc unū tantum z nō
plures assumi permittimus et
is qui taliter assumptus fuerit
statim ad residentiam conpel
latur · Si qui contra hoc statutū
aliquos vl' successiue vl' simul
elegerint quod fcm est ipo iure
non teneat z epūs ad tost pben

das pratem habe · at eligendi qd
psone sic fuerint assumpte · hu
ius auctoritate concilii statuen
tes ut ante receptōm psone in ca
nonicum · assumende psone ne
cessitas z utilitas ex receptione
huius secutura loci epō primitus
exponatur · ne p subreptionis
astutiam in fraudem huius co
cilii aliquid attemptetur · Ne sed
Quoniam vacante · epco asch ·
non numquam contingit qd
ad vacantem epatum vel alia
platuram duo in discordia eli
guntur et alter qui minori iun
nititur ut eum cum maius ē ius
acquisitum per potentiam vel
ptedium fatigare et exhaurire
possit attrahit s' fauorem pote
tum laycorum quibꝫ ut ei inu
tuent et assistant promissiones
facit de beneficiis filiis eorum
conferendis z de iuribꝫ z liberta
tibus ecclīasticis remittentis
Nos huic morbo occurrere vo
lentes remedio salutari · pnti
statuto huius promissores et
potentium laycorum attracto
res volumus ipo iure excomu
nicationis ēē sententia in no
datos z nichilominus eum fore
ineligibilem ad huius digni
tatem · cōiutuatores etiam pe
cuniarum taliter in hoc casu
volumus carere actionibꝫ pro
mutuo huius repetendo Exco
Quicumqꝫ autem · magunc ·
defuncto epo relictam ab
eo aut sede vacante bona ecclie

occupauit ipso facto quam nunc in
talem ferimus sententiam excom
municacionis incurrat quam suc
cessor inuiolabiliter faciens ob
seruari nullatenus relaxet sine
restitutione et satisfactione condig
na de sui capituli consilio et consensu

Ut ecclesiastica beneficia ex concilio Frederici.

Quoniam in quibusdam ale
manie locis fundatores ec
clesiarum vel heredes ipsorum po
testate in qua eos ecclesia hucusque
sustinuit abutuntur partem deci
marum vel aliarum obuencionum
ecclesiasticarum in quibus ius obti
nent patronatus sibi retinentes
ex pacto cum presentant clericos ad
easdem. Huic vulneri canceroso
et symoniace censure ferrum ap
ponimus decernentes. Ut ex quo con
stiterit patronos huiusmodi per
petrasse flagitium anathemate
feriatur et eius terra ponatur
sub ecclesiastico interdicto. donec ec
clesiam libertati sub suo iure di
mittat. saluo iure patronatus
quod eis de iure reseruamus quod
possint pluris ignominiam ex
cusari. Qui uero tota cupiditate
ducti taliter a patronis per pre
sentationem receperint ab officio
beneficioque priuentur nec ad benefi
cium vel actus ecclesiasticos admit
tantur nisi per sedem apostolicam se
cum fuerit dispensatum. Episcopi
uero uel archidiaconi qui talibus scien
ter curam commiserint a cura
ab institutione beneficiorum et col
latione perpetuo sint suspensi.

Cum beneficia Ex eodem con.
ecclesiastica sine diminutione
conferri debeant quidam ecclesiarum
patroni personis ydoneis pretermis
sis tales ad ea presentant qui porci
one quantalibet debeant esse con
tenti reliquum suis usibus tota
liter applicando. Unde ad huius
mali pruriciem exstirpandam sta
tuimus quod si tales clerici se
porcione debita spoliari viden
tes ad episcopum suum querelam non
detulerint auctoritate huius con
cilii sint ipso iure suspensi et ni
chilominus eisdem ecclesiis spo
lientur per episcopum et plebano ydoneo
prouideatur de ipsis. Si uero ad
superiorem super hoc detulerint que
stionem ipse patronum pro censura
ecclesiasticam ab huiusmodi moles
tatione compescat adicientes ni
chilominus quod si in hoc per
tinax pronus extiterit ad presenta
tionem talis ecclesie cum proximo
uacauerit nullatenus admittatur.

De rebus ecclesie alienandis vel non

Interdicimus etiam Ex con Frederici.
prioris concilii statuta sectantes
ne amministratores de rebus ad
eorum amministrationem perti
nentibus sine consensu maioris et
sanioris partis capituli quicquam
penitus alienare presumant. Ubi
aut alienationis donacionis ue
ditionis obligationis permuta
tionis vel emphyocesim sicut in
quibusdam ecclesiis fieri consueuit
perpetuum contractum uolumus
comprehendi et si quid contra form

fuerit irritum decernimus et iane
foresta quoque nemorum secari non
faciant sine fratrum consilio et
assensu quod si fecerint in usum
fratrum precium conuertatur. Ab
bas uero uel officiati cuiuscumque
monasterii si de rebus ecclesie sue
quicquam contra formam canoni
cam alienare presumpserit ipso iure
superior cum id ei certis claruit
argumentis a suo in continenti
deponat officio nec de cetero ad
dignitatem aliquam uel ami
ministracionem ecclesiasticam ad
mittatur nisi secum fit per loci
episcopum misericorditer dispensatum
auctoritate presentis concilii de cer
nentes ut in mutuo contrahendo
necnon obligacione immobi
lium sacri canones obseruentur
qui eos creditores tantum ap
pellant qui probant mutuum
in utilitatem ecclesie cessisse. Ex
1 item de rebus ecclesie et ordo eodem concilii
natu nulli priuate persone ad
obligandum aliqua conceda
tur et si aliquibus sunt concessa
illa in(fr)a mensem redimere et
ecclesie restituere compellantur.
Item statuimus ut Ex eodem con.
prouentus anni fabrice uni
uel duabus personis fide dignis
in singulis ecclesiis committantur
qui eos ad opus ecclesie conuertant
utiliter et singulis annis uel
tam de ipsis et certam capitulo red
dant racionem et ne eidem redditus
diuidantur uel ad expensas
messium uel autumpni seu ad
extra ordinaria onera conuertantur
que de prebendis suspensis sunt
potius facienda districtissime pro
hibemus. Ex eodem con.
Statuimus etiam quod orna
tus et libri ecclesie bis uel semel
ad minus in anno inspiciantur
a capitulo diligenter et sub sigillis
prelatorum et capituli ponantur si
gillatim in scripto ut sic cognos
catur in posterum si de ipsis aug
mentatum sit aliquid uel sub
tractum. Ex eodem con.
Et quoniam pauci sunt in sin
gulis ecclesiis qui predia et reddi
tus ecclesie plene cognoscant nisi
qui officia forsitan habuerint
et multa uel aliqua propter negli
gentiam officiorum et statum tem
poris inequalem ex eo sunt per
dita uel distracta statuimus quod
predia et redditus ecclesiarum com
munes et specialiter dignitatum
et officiorum et que et quali ratio
ne cuiuslibet officii fieri debeat
sub sigillo prelatorum et capituli
plenissime conscribantur. Ex eodem
Volumus etiam et presenti con
auctoritate statuimus ut
omnes redditus qui de prouenti
bus annorum fabrice ex tunc
imposterum poterunt comparari
et prouentus bonorum illorum qui
de cetero sine speciali condicione
fuerint collata ecclesiis intuitu
pietatis fratres presentes qui sub
in studio per licenciam capituli
integre et plene percipiant ut
libentius et frequentius in choro

deseruiant et fideles quilibet ad
elemosinas ecclesie conferendas ar
dentius inuitentur. Ex eodem con
Ceterum cum nonnulli ecclesiarum
aduocati siue defensionis eorum
magis aduocatos ea conditione primo
assumpti quod de certis stipendi
is et seruiciis spontaneis deputa
tis eisdem ipsarum ecclesiarum iura
possessiones et homines defendere
debeant facti sunt ex defensoribus
offensores eo quod tam in modera
tis exactionibus et seruiciis ag
grauent homines quod non pos
sunt prius dominis persoluere cen
sus suos aliasque illicite diuiden
tes aduocatias in partes inferiori
bus suis eas ingratanter ipsarum ec
clesiarum dispendium infeuda
re presumant quia priuilegium
meretur amittere qui concessa
sibi abutitur potestate. Statuimus
quod sponte assignatis sibi primo
stipendiis et seruiciis sint conten
ti prout coram nobis est obten
tum sententia principum appro
bante. aliasque ecclesiarum iura
possessiones et homines defendant
et protegant ut tenentur. nichil
aliud potestatis in eorum iuribus
possessionibus et hominibus usur
pantes rem tegerent aduocatias
quas in partes dilacerasse et suis
inferioribus infeudasse noscuntur
feudatarii uero eas taliter occupa
tas dimittant quod si non fece
rint infra mensem moniti per
ordinarios uel per alios suos superi
ores ipse aduocatus et suus feu

datarius ad id faciendum per ex
communicationis et interdicti sen
tentias compellantur. Demum
statuimus ut siquis ecclesiarum uel
clericorum bona siue homines te
mere inuaserit spoliis incendiis
uel rapinis aut tollendo pigno
ra occasione etiam cuiuscumque
questiones quam contra aliquem
ecclesie aduocatum se proponit habere
secundum statuta concilii maguntini con
tra huiusmodi temerarios inuasores et
dicta procedant. Ex con asch.
Hac etiam constitutione sta
tuimus cunctos ecclesiarum
aduocatos infra prouincie nostre
terminos constitutos cuiuscumque
preeminentis sint status eisdem
iuribus esse contentos que ipsis seu
eorum antecessoribus fuerint con
cessa tempore quo aduocatiam
huiusmodi susceperunt et ecclesias quarum
aduocati existunt defensare stu
deant et manere tenere propositum.
Insuper statuimus. Ex eodem con.
Ne persona quantumcumque nobili
tate aut preeminentie status pre
fulgeat ecclesias aut ecclesiasti
ca bona iura iurisdictiones et
uasallos eorum uiolenter
aut auctoritate propria publi
ce occupare aut occupando in
uadere uel scienter occupatoribus
ecclesias et bona ecclesiastica et predicta
presertim presumat quolibet per se uel
per alium aut alios consilium au
xilium et fauorem et nisi requisi
tus infra mensem ecclesie lese aut
prelato ipsius dampnum illatum

emendauit ipso facto sit anathema
tis uinculo innodatus. Ex co. mag.
Hoc sacro concilio approbante
districtius inhibemus ne ali
quis eps uel platus capitulum
ul' conuentus aliqua bona in
mobilia pro sub pignoribus que
vulgariter vnderphant uocant
ponant aut obligent quibuscumque
psonis ad contractum a
lienationis rerum ecclie ppetuo
roborandum sine expresso consen
su loci epi et iuris sollempnita
tibus que in rerum huius alie
nationibus requiruntur alio
quin ipsum factum decernimus
irritum et inane et epos qui hoc
fecerint ab ingressu ecclie suspe
dendos. alios uero platos ab offi
cio et beneficio psonas uero ali
as exe communicationis sentenci
is ipso facto decreuimus innodandos.
Insup inhibemus districte ne
aliquis prelatus unquam an
nuam pensionem de rebus
ecclie constituat se daturum
donec sibi prouideat ~~se da turum~~ de beneficio compe
tenti. alioquin factum ipm
decernimus non tenere ac
promissorem et promissari
um ab officio et beneficio decer
nimus suspendendum. De emp
tione et ven. ex co. frit.
Nullus
etiam pdam aliquam sci
enter emere ul' tenere presu
mat. alioquin nisi ipsam stati
restituat excommunicacionis sen
tentia pcellatur. De pignoribus

Ad omnem quoque ex con frit.
dubitationis siue qstionis
materiam amputandam statui
mus ut si quis pdium suum cui
us attinet pronatus unquam
obligauerit indistincte ius obli
gandi psentandi apud ipm obli
gantem resideat cum tale ius es
timari non possit et ergo in sorte
nequeat computari cum semp
fructus rei pignorate in sortem
debeant computari iuxta cano
nicas et legittimas sanctiones.
De testamentis ex con frit.
Clericus de prouentibus anni
uersarie uel aliis de rebus ecclie
acquisitis concubine sue vel
filiis ex fornicatione genitis q
quam penitus non relinquat
quod si fecerit legatum non te
neat et quod taliter est relictu
ecclesie applicetur.
Ad abolendam de domo dni co
suetudinem ul' potius cor
ruptelam seu temeritatem qua
clerici qui signum pudicicie de
berent ostendere laycis quib; sunt
positi in exemplum in argume
tum siue finalis pnte fructus
pbendarum suarum concubinis
ul' spuriis suis legant multa
uoluntate rigor ecclasticus de
bet exercere. quare sub anathe
matis uinculo phibemus ne
de cetero clerici qui annis abute
tes cum de rebus ecclie nullum
possint condere testamentum
fructus beneficiorum etiam eccle
siasticorum spuriis uel concubinis

dimittant. Qui uero contra hanc in
hibitionem venire presumpserit
in signum sue perdicionis ecclesiasti
ca careant sepultura. Et quibus
taliter fructus legantur eis care
ant ipso iure. Qui autem testamen
tum tale post mortem defuncti
manu tenere uoluerit et per quorum
manus personis illis fructus pre
bende fuerint ministrati ecclesia ex
ipsa supposita sit interdicto eodem
tempore legata secundum dispositionem mo
rientium ordinentur collectoribus
ad hoc duobus de ecclesia deputatis
si in uita sua manuscollectores non elegerint
super eis.

Sunt nonnulli qui anno gratie
qui pro releuatione debitorum
in fructibus beneficiorum defunc
tis clericis est concessus dampna
biliter abutuntur. fructus ipsius
anni consanguineis suis uel a
liis quibus uoluerint relinquen
tes. ex quo prouenit duplex in
iuria ecclesie scilicet et persone. Frau
datur enim ecclesia per dictum anni
spacium seruitore priuatur et
persona succedens in percipiendis
fructibus iure suo. quod de cetero
fieri prohibentes sacri approbaci
one concilii statuimus quod in
preuelacione debitorum que cum
aliunde solui non possunt an
no gratie clerici non utantur. uel
nisi ipsius anni fructus per aliquam
piam causam ipsi relinquant ecclesie
a qua idem beneficium habuis
se noscuntur. Ex con ciliis ... Ger.

Ad hec quia quedam in quibusdam
aliquam partibus consuetudo immo
corruptela detestabilis obseruatur
videlicet quod tam clericus quam
laycus in lecto egritudinis consti
tutus ultra quinque solidos usualis
monete uel aliam summam iuxta
loci illius consuetudinem limi
tatam nec piis locis nec personis
ecclesiasticis pro anime sue reme
dio et salute aliqua possit ordina
re legata. considerantes predictam
consuetudinem et sacris canonibus
et scriptis eciam legibus obuiare.
cum omnia iura clament quod
ultima uoluntas et ultimum ho
minis testamentum immobile
perseueret. et nichil sit quod magis
hominibus debeatur quam ut supre
me uoluntatis liber stilus exis
tat eandem consuetudinem deo
odibilem animabus et bonis moribus
inimicam. auctoritate huius sa
cri concilii penitus reprobamus
firmiter statuentes ut ubicumque
que uirta a testamentorum non pro
hibent sermone eciam sanitate uel
in lecto egritudinis constituto le
gandi disponendi. et ordinandi
de bonis sibi collatis circa pia loca
et personas ecclesiasticas dummodo suos
contra legitimas non preteant suc
cessiones libera sit facultas volentes
et precipientes districte ut per locorum
episcopos et ceteros prelatos iurisdictionem
habentes vniuersi clerici et layci im
pedientes defunctorum legata seu
vltimas uoluntates per excommuni
cacionem in personas et interdicto

in loco sententias octo dierum moni
tione premissa fendas ab huius i
pedimentis desistere compellan
tur ad quartum executionis et
debitas aggrauationes precedente
tempore faciendas epi et prelati
ad quos testamentorum defensio u
troque iure suadente dinoscitur p
tinere. tam beniuolos se exhibe
ant et paratos. Ne huius negligen
cia de eorum manibus in die dis
tricti iudicii requiratur. Exco

Statuimus. magunc dni p.
et artius precipimus inuio
labiliter obseruari ut maius fi
ad exequendas ultimas decede
cium uoluntates. clerici ante
quam de rebus seu bonis desic
ti se aliquatenus intromittant in
uentarium faciant sub fide dig
norum testimonio de eisdem et
infra annum cuncta disponant
secundum placita defunctorum
ad que per locorum ordinarios dis
trictissime compellantur. De se

Cum sacris canonibus. pulturis
sit consonum ubi quis ui
uus recepit ecclesiastica sacrame
ta quod ibi etiam mortuus req
escat. Omnibus xpi fidelibus qui
sepulti fuerint in suis ecclesiis p
rochiis. de omnipotentis dei mia
et btorum petri et pauli aplorum
eius et beati martini patroni
nri meritis confisi in releuame
suorum peccaminum xl. dies i dul
gentiarum de iniuncta eis penitentia mi
sericorditer relaxamus. Exco
magunc domini. p.

Insuper statuimus et sub penas
pensionis precipimus firmiter et
mandamus. ut omnes sacerdotes
prouincie magunc. cuiuscumque
dignitatis eminentie status uel
religionis fuerint infra octo dies
causa legitima cessante post
quam eis de morte archiepi uel
epi cuiuscumque predicte prouincie
constiterit missam pro defunctis
dicat in remedium anime epi
memorati. De prochiis excom

Sane grauis et clamosa frat.
querela nris auribus inculca
tur quod non nulli suis iuribus
et finibus non contenti prochi
anos alienos presumunt recipere
temere ad diuina contra Cano
nes et cum eorum prochiarum
iudices non existant nec ligan
di nec soluendi in eos receperit
potestatem. se tamen iudices faci
endo in foro penitentiali periculose ab
soluunt. et ligant pro suo libi
to uoluntatis. sicque ipsos qui
proprios spreuerunt presbiteros mi
sericordie absolutos illud salu
tiferum rite pregustationis in
dicium quod non proficit nisi
prius a criminum labe mundatis
in animarum suarum et
eorum qui id non diiudicantes
indistincte recipiunt conferre
periculum non uerentur. sicque
dicti eorum sacerdotes qui cu
ram recipiendo eorum sua pro
ipsis animam obligarunt cum
sibi taliter subtrahuntur sta
tum ignorantes ipsorum nec

possint quod in eis egrotum est
sanare nec consolidare in firmum
nec alligare confractum et sic diu
turnationis non adhibentur re
media in ualescentibus morbis us
que ad interempcionem leso lesio
dilatatur. unde sacerdotes nullam
possunt de sic pereuntibus animabus
supremo iudici reddere rationem

Ex con maguntinum domini gerhardi.

Nos sanctorum patrum qui ecclesie
sancte dei et personis ecclesiasti
cis terminos quos non licet tran
sgredi posuerunt statuta conside
rantes huius sacri approbacione
concilii. uniuersis sacerdotibus
tam religiosis quam secularibus
cuiuscumque ordinis condicionis
siue status existant in ciuitate dyoc.
uel prouincia maguntin. de gen
tibus sub debito iuramenti quod
episcopo in recepcione sacerdotii presti
terit sub interminacione diuini
iudicii firmiter inhibere ne quis
alienum parrochianum cuius
cura persone uel loci archidiaco
num seu eius super eo uicarium
alii est commissa presumat excep
ta necessitatis causa que legem
non habet ad confessionem re
cipere uel ad porrigendum ei
aliquod ecclesiasticum sacramen
tum nisi petita desuper et obten
ta licentia proprii sacerdotis cum
certum et indubitatum nimis existat
talem a tali absolui non posse
aliquatenus uel ligari et ex hoc or
dine ecclesie per maiores et sanctos pa
tres diuina prouidentia insti
tutum confundi quod precipimus
plebanos singulis diebus dominicis
et festiuis coram suis plebibus
sepius publicari De statu mo

Statuimus nachorum extra sunt

Statuimus insuper ut in singulis mona
steriis fenestre parlatorie duplicata
habeant ferramenta et ut moni
ales suis prepositis et prelatis in re
bus licitis et honestis obediant
nec umquam alii preter eorum li
centiam sua confiteantur peccata
ipsi prepositi seu prelati claustrum
monialium non intrent nisi
magna et euidens necessitas id ex
postulat.

Compaternitatem a monachis
et a monialibus contrahi dis
trictius inhibemus. Statuentes
ut si aliqua claustra monialium
ad inopiam tantam euenerint
quod ibi de prouentibus monaste
rii sustentari non possint. et
ab amicis. panis uinum dena
rii uel aliquid huius transmit
tatur eisdem. non hoc prius
recipiant quod abbatisse uel
magistre sue id significent ut
eius arbitrio quod de hoc quod
missum est fieri debeat statua
tur et labores eorum ueniant
in commune quod de monachis
irrefragabiliter uolumus ob
seruari.

Statuimus etiam ut iuxta
concilium proxime celebra
tum monachi et alii religiosi
quilibet alterius coloris uesti
bus quam eorum ordini congruat

non utantur seu cottidiane seu
pluuiales existant. Monasteria
sanctorum augustini et benedicti ad
obseruacionem sue regule effica
cius informentur. prohibemus
districte ne quis abbas uel abba
tissa duas habeat abbatias et
nulli monacho uel moniali duo
officia in monasterio assignentur.
nisi abbatis prouidencia de con
sensu capituli propter euidentem ne
cessitatem uel utilitatem mo
nasterii aliter duxerit ordinan
Nullus monachus dum
in abbatem et ad aliquod of
ficium nisi dudum professus fu
erit assumatur et si qui iam a
liter sunt assumpti a suis remo
ueantur officiis et alii substitu
antur eisdem quod de moniali
bus etiam decreuimus obser
uandum. Hoc pro concilio in
non professorum odium adiun
gentes. ut cum iuxta decretum
pelagii abbas sit a monachis
eligendus nullus omnino non
professus quantacumque ipsius
diuturnitate in religione dura
uerit ad electionem abbatis a
liquatenus admittatur. nec et
ualeat suffragari siue de facto seu
de consuetudine quod una cum
ceteris monachis ad alios trac
tatus ecclesie antea sit admissus.
Nouicii iam adulti si post
annum probacionis in
manus abbatis facere profes
sionem recusauerint de mona
sterio expellantur quod etiam
de monialibus obseruetur. Nullus
monachus uel monialis in duobus
monasteriis locum habeat uel pre
bendas. Item quicquam mo
nachus uel monialis undecumque
prouenerit suis appropriare usibus
non presumat sed totum in com
munes usus monasterii rediga
tur. Nullus monachus uel
monialis proprium quid habeat
et qui proprium habuisse in mor
te fuerint deprehensi ecclesiastica
careant sepultura et qui sepul
ti sunt iam exhumentur. Si qui
uero proprium ad mandatum
sui prelati prius renunciare no
luerit de monasterio expellantur
Ludos alearum chorearum scac
torum taxillorum annullorum
globorum monachis et monia
libus prohibemus districte.
Item abbates et monachi ma
tella et scorthotos non portent
nec pannos de nigro bruneto
uel alios preciosos sed quanto
possunt haberi precii uilioris
iuxta quod precipit regula eorum.
Abbates et abbatisse in com
muni dormiant dormitorio cum
monachis uel monialibus
suis et in refectorio communi ves
cantur. nisi quandoque iusta necessi
tas propter magnos et honestos
hospites id minime obseruari com
pellat. Item tam abbatibus
quam monachis uulpina pel
licia et de cuniculis prohibemus
sed agninis tantum utantur.
Item monachi calcios qui

scuales dicuntur non habeant
sed alios sue regule competentes
¶ Item abbates cappas rotundas
ad modum epõrum in usu cotti
diano non portent sed cum ma
nicis ut ipõrum ordo postulat et re
quirit nec ipsi nec monachi qui
equitant mantella deferant sup
cappas quas clausas fore cense
mus. ¶ hoc etiam statutum lu
cidius declarantes statuimus ut
tam monachi quam abbates
in cappis nigris equitent et ro
tundis uel in habitu usitato
In super prohibemus districte
ne occasione qualibet seculares
psone domos uel habitacula su
a faciant iuxta monasteria mo
nachorum quia frequenter ex hoc
contra monachos sinistra psump
tio est exorta. nisi forte alicui per
sone omni suspitione carenti id
de consensu et auctoritate dyoces
epi pmittatur abbas uero qui contra
hoc fieri consenserit grauit sub
iaceat ultioni. ¶ Item abbas nul
lum monachum alterius mo
nasterij sine litteris dimissorijs
proprij abbatis in suo monasterio
recipere uel tenere psumat. ¶ Ite
monachi carnibus in refectorio non
vescantur nisi in infirmaria cum
egrotant. ¶ Item quicumque mo
nachus in lapsum carnis ceci
derit de quo fuerit manifestum
ad nullam deinceps dignitatem
nec ad aliquod officium monas
terij assumatur nisi propter ma
nifestam emendationem et ho
nestam ac religiosam conuersatio
nem ipsius per dyocesanum epm secum
fuerit misericorditer dispensatum
eidem quoque pene subiaceat si de
hoc infamatus fuerit. nec cano
nice potuerit se purgare et in pe
nam sui criminis decreto ultimus
sit in choro in capitulo uocem non
habeat ad aliquam monasterij
ordinationem tractanda. nisi
propter emendationem manifes
tam abbatis prouidentia de con
sensu conuentus ipsum duxerit
ad mittendum. Si uero abbas
uel monachus in officio consti
tutus in simidem lapsum ceci
derit alio statim remoueatur
officio quod circa prelatum fieri uo
lumus si de hoc infamatus fue
rit nisi canonice se expurget et
nichilominus penis illis subia
ceat que de simplici monacho
supius sunt expsse. ¶ Idem de ab
batissis et monialibus statuimus
obseruandum. Et hec omnia que
statuta sunt de monacho circa
continentiam propriorum abdicationem
et similia ad canonicos volu
mus regulares extendi licet
ad esum carnium et quedam alia
regule inseruant laxiori. ¶ Ite
precipimus abbatibus. abbatissis
necnon et alijs omnibus monasteriorum
rectoribus. ut subditis suis secundum
unius cuiusque monasterij facul
tatem tam in uictu quam in ue
stitu necessaria amministret
¶ Item iuxta statuta poris con
cilij prohibemus ne mulieres

que uotum continentie emiserunt
mutantes habitum secularem nec ta
men alicui certe regule se astringen
tes pro uiuos passim discurrunt. sed
si proprie eis suppetant facultates
continent in suis uiuant domibus
et honeste. si uero sint pauperes
manuum suarum laboribus et ho
nestis seruitiis necessaria sibi que
rant. presbyteris suis sint subdite
et consilio eorum regantur.

Adhec quia iuuenticularum
beginarum lapsus frequens
et euidens statum religionis de
format et plurimos scandalizat
statuimus ut nullus decetero in
earum numerum admittatur nisi
quadragesimum etatis sue an
num excesserit et probate opinionis
existat. Sexagenarium numerum
quem prescripsit apostolus casibus assu
mendus propter fragilitatem nostri tem
poris ad quadragenarium numerum
restringentes.

Sub pena etiam anathematis
prohibemus ne clericus uel
religiosus quispiam in domum
introeant earundem. Sed si quis ex
iusta et honesta causa cum quam
earum loqui uoluerit hoc in ecclesia
sub bono testimonio faciat ma
nifeste ne sinistra contra conuersationem
ipsorum suspicio oriatur. alioquin grauiter
ui subiaceat ultioni. Ex co mag

Plerique religiosi maxime or
dinis sancti benedicti non
uerentur conuiuia frequentare
seculares etiam personas ad ipsa
cenobia pro commessationibus inui
tantes ex quo non solum scandali
zantur extranei sed etiam confratres
eorum religio dissoluitur et modestias
monastica deformatur. Cum igitur
iuxta sacrorum statuta canonum et
ueterum conciliorum decreta monacho
non liceat. undecumque peruenerit
aliquid suis usibus prestare priua
tis. sacri approbatione concilii ta
lia decetero exequatiumque causa fie
ri prohibemus. Si quis autem trans
gressor extiterit pro qualibet trans
gressione carceralem octo dierum
in grauiori culpa subeat discipli

Preterea et si contra nam
monachos et moniales de su
is claustris propter aliquos enormes
excessus aut animi leuitate te
mere fugientes et in seculo sclarant
per aliqua temporum spatia conuersan
tes et tandem penitentia ducti ad
claustra de quibus profugere pre
sumpserunt humiliter redire uo
lentes certe et uarie pene iuxta qua
litatem et quantitatem excedenti
um a sanctis patribus sunt statute qui
dam tamen abbates et abbatisse
ac ceteri magistratus penis in sa
cris canonibus siue in sui ordinis
regula contra huius profugas per
sonas expressis non existentes con
tenti grauiores et quasi importa
biles penas ipsis in sui reuersione
imponere non uerentur uel quod
deterius est easdem personas quan
tumcumque humiliter postulantes
ad sua claustra de quibus taliter
exierunt admittere inhumani
ter contradicunt. Cum igitur iuxta

sacror canonum diversas auctorita
tes pene non ampliande sed pocius
sive laxande et longe securius sit
de misericordia quam de crudelitate
reddere racionem cum eciam dominus
per prophete pollicitus sit dicens
peccator in quacumque hora conversus
fuerit et ingemuerit omnium ini
quitatum suarum amplius mi
nime recordabor. Nos advertentes
quod ubi pater familias largus dis
pensator existit non decet familiam
esse tenacem. ut peccandi materia
et occasio personis talibus precludatur
provida deliberacione huius sacri
concilii decrevimus statuendum
et sub pena suspensionis universis
abbatibus abbatissis et ceteris mo
nasticis magistratibus cuiuscumque
ordinis aut condicionis existant
aut quocumque nomine appellentur
iniungimus firmiter et districte
ut suis fratribus et sororibus in apostasia
se labentibus ex quacumque causa pro
lapsis desiderantibus ac petenti
bus cum humilitate ac devocio
ne regressum sinum misericordie
quem alma mater ecclesia claudere
nulli penitenti consuevit more pii
patris familias qui filium primo
prodigum et postmodum penitentem
tem paterne recepit liberaliter ape
riant apte nam quod huiusmodi per
sonas redire ad sua claustra no
lentes quantumcumque earum ex
cessus graves fuerint vel enormes
iuxta cuiuslibet ordinis disci
plinam sive regulam et consuetu
dinem observatam sine qualibet

contradiccione recipiant et ad
mittant ita tamen quod propter eorum
excessus nec victus nec vestitus
subtrahatur eisdem sed alias sicut
prediximus regulariter puniantur
tur. Alioquin predictam suspensionis
sentenciam per ordinarios locorum
seu officiales eorum in omnes contra
dictores procedente tempore iuxta
quod eorum protervia meruerit pre
cipimus promulgari. Extra de mag
Sectam et habitum. Rubrica. magistris. xx.
necnon conventicula suspi
cione mali non vacua Beckar
dorum clamancium per plateas
et vicos civitatum oppidorum et
villarum hoc vulgare brot durch
got necnon quaslibet alias sin
gularitates a sancta dei ecclesia non
receptas colencium reprobamus
in hoc sacro concilio et dampna
mus mandantes sub pena sus
pensionis universis plebanis per civitatem
dyocesis et provinciam Maguntinam con
stitutis ut tales beckardos aut
bicornos publice tribus diebus
dominicis et festivis amoneant
quos et nos presentibus admonemus
ut huiusmodi singularitatibus deli
ctis se teneant sicut alii christiani et
quod non predicent in tabernis
vel aliis locis publicis vel secre
tis et cum beginis se confirma
tibus eisdem in moribus habitu et
incessu. Alioquin extunc ipsos
extra terminos suarum parrochiarum
per excommunicacionis sentenciam
auctoritate huius concilii repel
lere non obmittant denuncientque

vicinis sacerdotib; ut tales sic re
pulsos in suis prochys non ad
mittant. Idem de begwinis p̄dcis
pestiferis duximus statuendū.

De capellis monachorum. Ex eod. stat.

Renouantes etiam concilium
quod nouissime celebraui
mus firmiter prohibemus ne
epī uel archid. concessionibus
ecclīarum que fiunt templari
is hospitalariis uel aliis religio
sis quibuslibet approbationis
consensum nullomodo exhibeat
nisi requisito prius & habito cō
sensu capli ecclie cathedralis
aliter consensiones huius sive
factas sive de ceterō faciendas iri
tas decernimus non habere. Ex

con. maguntin.

Ad hec cum reli
giosi quidem alicubi p̄ fr̄es
sui ordinis officiant ecclīas q̄
vnitas & id fr̄ibus ipis fit disso
lutionis occasio. quia iidem eo
sunt proniores ad lubricū que
ex religioso tytulo se autumāt
exemptos. et p̄lati eorumdem
p̄ archidiac. tales corrigi mini
me patiantur. sed quasi p ordi
nis scandalo euitando ipōs ad
domos suas reuocant uel ad ali
as prochias mittant illos auc
toritate huius sacri concilii hoc
duximus annectendum ut re
ligiosorum ecclie nō p̄ fr̄es eorum
officientur sed p clericos sciates
ut saltem de reliquiis que de
mensa religiosorum ceciderint
sustentari valeant paupes sa
cerdotes qui in vituperium mi
ministij publica egestate laborāt
ita quod hic sunt verissima illa u
ba ieronimi dicentis mēdicāt. men
dicat infelix clericus in plateis

Ad extir de iure patronatus.

Apandam illam detestabilē
corruptelam quorumdam patro
norum ecclīarum qui rectoribus
earum defunctis spoliant dotem
et ecclīam omnib; rebus mobili
bus et interdum inmobilib; in sa
lutis p̄prie dispendium & scanda
lum plurimorum statuimus ut siu
clericus siue laycus hoc facere p̄
sumpserit sit autē p̄ntandi ea
vice suspensus et loci archid. et si
ipē negligens fuerit sup̄ior eccle
siam conferat ipā uice uterq; aut
excommunicetur et arcius euitet
tonec cum debita satisfactione re
stituat sit ablata. Ex eod. maguntin.

dni. p.

Quia plurimi aduocati
ecclīarum suis terminis nō
contenti ultra pensionem & red
ditus seu prouentus ab antiquo
eis deputatos diripiunt & usur
pant s̄ bona et res dictarum ecclia
rum p̄pter quod sp̄ualia que sine
tempalib; consistere non possunt
dictis ecclīis subtrahuntur. sta
tuimus ut si post trinam ammo
nicionem de restituendis huius
ablatis factam. p̄dicti nō resti
tuant nec satisfaciant ut tenen
tur. ex tunc ipō fcō aute aduoca
tie decernimus p̄dictos cecidisse.
Idem cont. p̄donos ecclīarum q̄
bona clericorum decentium s̄ usur
pant contra statuta. Lugd. concilii.

[illegible]

vt auctore priuatus et puniendi ce
dant et hoc statutum per locorum ordi
narios districtissime inuocato ad
hoc si opus fuerit auxilio brachii
secularis decernimus exequendum

De reconciliacione ecclesie uel altaris ex

Et quia ecclesiarum reconci co fuit
liatio dubitari consueuit a
multis presentis auctoritate concilii
declaramus quod ecclesia uiolata per
aliam quam episcopi reconciliari non
potest cum ea que sunt episcopalis or
dinis non nisi episcopo ualeant demandari.

De celebracione missarum ex

Auctoritate quoque con fuit.
A presentium districtius prohibe
mus ne aliqui sacerdotes in eccle
siis uel prochiis in festo missam a
nimarum sollempnem missam cele
brent pro defunctis nisi rogati fue
rint a defuncti parentibus et amicis
et tunc unam uel plures sub mis
sa uoce celebret sine nota. Ex eod

Et ut sacramenta concilio
ecclesie mundius et reuerentius
ministrentur priori concilio inhe
rentes statuimus ut sacerdotes
baptismum oleum infirmorum
seu uiaticum ministrantes cami
siis albis vel superpelliciis sint in
duti que penes altare reseruent
etiam in eundo et redeundo cum in
firmos uisitant pariter et in missa
eis utantur. Ex con maguntinensi

Predecessorum nostrorum domini p.
Piouitti uestigiis statuimus et
prohibentes sub pena suspensionis
quam in omnes temerarios transs
gressores huius sacri approbacione

concilii decernimus proferendam ut
nullus sacerdotum nouiciorum illa
die qua celebrare debuerit primam
missam in exordio publicationis
sacratissimi sui officii oblaturus
deo primicias sue ac salutis sue col
late aliquos ad conuiuium inui
tare ac inuitatos habere aut pro
curare per se uel per alium ullo modo
presumat sed ad solum deum tunc
milicie ascriptus dirigat aci
em sui cordis maxime die illa de
uotius curis et sollicitudinibus
temporalium quibus mentes homi
num distrahuntur exutus remo
tis uanitatibus hystrionum cur
sibus tumultibus et insolentiis re
proborum qui etiam sepe uenire
assolent non uocati. Si quis autem
post uel ante octo plurium ue dierum
spatio intermedio amicorum ho
nestam conuocationem habere
uoluerit illud absque histrionum
tumultibus fieri non uetamus

De baptismo et eius effectu ex eod fuit

Baptismus cum summa reue
rentia celebretur maxime
in distinctione et in prolatione uer
borum in quibus sacramenti uirtus
consistit hiis scilicet uerbis Ego
baptizo te N. in nomine patris et filii et
spiritus sancti. Doceant ecclesie sacerdotes tam
mares quam feminas in necessi
tate debere puulos baptizare
eadem forma in suo ydiomate
eo quod pres et mites prius i fan
tes si summa necessitas exigat
poterunt baptizare et si sacerdotes
super hoc diligentius requirentes

debitam formam in baptismate ser
uatam inuenerint quod factum est
approbent supplentes circa bapti
zatum quo ad unctionem olei in
pectore et in scapulis et crismatis
in uertice quod a laycis est ob
missum. Si aut in baptismate
debitam formam non inuene
rint obseruatam non differant
pueros baptizare De custodia
Item sta eucharistie extra fuit.
tuimus ut in cunctis ecclesiis bap
tismus crisma oleum et eucha
ristia sub fideli custodia clau
ibus ad hibitis conseruentur
ne possit ad illa manus temera
ria extendi. Palle quoque alta
ris. vasa corporalia et vestimenta
ministrorum munda et nitida con
seruentur. Nimis enim videtur
absurdum in sacris sordes ne
gligere que dederent in prophanis
De obseruatione ieiuniorum extra f.
Ad hec etiam prohibemus ne
quis adultus preter et discre
tus ordinaria et statuta ieiuni
a ut quadragesimale quatuor
temporum et vigiliarum presumat
infringere nec huius necessari
a ieiunia pretextu votiui et extra
ordinarii ieiunii violenter cum tale
dampnum tali lucro deus nolit
compensari. Inherentes etiam
priori concilio prauam quorum
dam consuetudinem reprobamus
qui sextam feriam violant.
sabbato quarta feria vel die alia
ebdomade ieiunantes. hoc decre
to fieri huius sacri auctoritate

concilii firmiter prohibemus De ec
Prohibemus clesiis edificandis
etiam ne religiosi vel quilibet
alii ecclesias de nouo fundare vel
fundatas transferre sine episcopi dyo
cesani licentia et sine primarii la
pidis benedictione presumant aliter
fundata ecclesia diruatur et is qui
fundauit si clericus existat vel
monachus ab officio suspendatur
alia pena nichilominus iuxta
superioris arbitrium puniendus.
Si laicus fuerit usque ad satisfac
tionem condignam excommuni
cationis vinculo innodetur.
Item altaria superflua per ecclias
prochiales omnino tollantur. cum
singulis ecclesiis non conuentu
alibus ad plus tria sufficiant
nec altare aliquod de nouo fi
at nisi episcopo permittente nec tunc
etiam nisi eidem altari tantum
inprouentibus assignetur. ut
saltem luminaria ultra victum
ministri habeat competenter
Inhibemus Extra com. magunt.
etiam ne religiosi vel alii qui
bus ecclesias de nouo fundare,
vel fundatas transferre etc.
Cum igitur ex hoc quod aliqui in
ciuitatibus. oppidis. villis. et
interdum in rure vel nemore
se passim receptantes ecclesias
oratoria construant et capellas
quas abinde postmodum rece
dentes desolatas dimittunt lo
ca sacra contingat sepius pro
phanari. auctoritate sacri con
cilii duximus statuendum.

quod nullus ex episcopis istis qui in
terdum in consecrationibus eccle
siarum vices dyocesanorum exercent
in locis de nouo fundatis uel fun
dandis ecclesiam oratorium dedi
cent seu capellam aut lapidem
primarium ponant nisi de dyoce
sani licentia speciali ut iuxta pro
uisionem prioris concilii ad tax
ationem dyocesani sacre domui
prouideatur de dote et lumine
competenti ne talibus recedenti
bus ea facilitate qua ueniunt
loca sacra desolari et prophanari
contingat et ab hoc eciam quod
antequam aduentus eorum de
nouo firmentur in loco dyoce
sani prouidentia precaueat ne
parochie ecclesie infra cuius termi
nos se recipiunt sint successiu
temporis nocumento. Ad hec illis
episcopis qui uices dyocesani in con
secrationibus gerunt prohibemus
expresse ne generalis commissionis
pretextu aliquas conuentuales
ecclesias dedicent quoquomodo uel
in eis primarium lapidem po
nant nisi eis hoc a dyocesano
specialiter committatur interpreta
tione congrua declarantes quod
iidem episcopi ratione commissionis
huiusmodi dyocesanorum sub
ditis dispensandi solvendi uel
ligandi eosdem in manifestis
casibus uel occultis nullam ob
tineant potestatem nisi dyocesanus
eis hoc specialiter duxerit con
cedendum. Ex con. Item.
Hoc presentis auctoritate concilii
declarantes quod episcopi primarium
lapidem benedicere eciam et fun
damento locare in persona propria
teneantur nec benedictionem lapi
dis seu positionem eiusdem de
beat alii quam episcopo demandare

De immunitate ecclesie uel cimiterii.

Excommunicamus ex concilio mag.
etiam et anathematizamus
omnes qui dedicatas deo ecclesias
ausu sacrilego prophanantes fact
unt monitiones de ipsis et ad fir
mandum eas profodiunt cimite
rii ossibus mortuorum eiectis. Omnes
quoque adhibentes opem uel ope
ram consilium uel iuuamen de
cernimus excommunicationis
sententie subiacere. Ecclesias etiam
taliter prophanatas et nichilominus
omnia illa loca in quibus aucto
res aut opem consilium uel ope
ram uel iuuamen prestantes hu
domicilia seu receptacula sibi
tenuerint ecclesiastico interdicto
Ingrauiorem etiam penam sub
trahantur eorum familie sacra
menta et ecclesiastica sepultura
donec cum debita satisfactione
munitio destruatur.

Preterea quia quidam episco
pus ecclesiasticis contra liber
tatem earum et approbatam
consuetudinem ex antiquis ob
tentam temporibus ab eis peda
gia et thelonea interdum ex
torquent iniuste tales ad ab
stinendum ab huius eorum an
gariis et ad restituenda sic ex
torta iniuste per ordinarios suos

monitione premissa per ecclesiasticam
cogantur censuram. Exco asch.
Ad hoc sacro approbante con
cilio irritamus et irrita nun
ciamus omnia statuta et consue
tudines que civitates vel loca po
testates consules vel quecumque
alie persone contra libertates ec
clesie ac personas ecclesiasticas ede
vel servare adversus canonicas sanc
tiones presumpserunt et eadem a
suis capitularibus mandamus in
fra duos menses post huius
publicationem statuti penitus
aboleri et si similia decreto aute
pravaverint ipso iure decrevimus
esse nulla. potestates vero ac omnes
statutarii ipsorum locorum et qui
secundum statuta et consuetudines
memoratas iudicaverint ex
tunc inhabiles sint omnino in
ecclesia dei legittimum ad actum
salvis nichilominus penis aliis
contra tales in generali concilio
promulgatis.
Item statuimus ut quecumque
civitas vel communitas persona
publica vel privata collecta sive
exactiones angarias sive peran
garias ecclesiis vel aliis locis aut
ecclesiasticis personis imponant vel
bona ecclesiastica invadere presu
mant. quadruplum refundat
si requisiti contempserint emen
Iurisdictionem ecclesiasticam quare
cum preter quam per iuras a can
indultas nullus attemptet ali
quatenus impedire et ecclesiarum vel
aliorum locorum emunitatem.
actenus de iure vel consuetudine
obtentam infringere aut aliqua
liter violare.
Novas etiam exactiones que
vulgo ungelt dicuntur nulla
civitas instituat et ab institutis
post huius edicti publicationem
infra mensem desistant. nec
mensuram rerum venalium
ab antiquo servatas et a fidelibus
approbatas minuere vel immu
tare presumat de servis et man
cipiis ecclesiarum in civitatibus re
sidentibus post eorundem servorum
mortem ecclesie debita iura quo
rum servi et mancipia fuerint
recipere nullatenus prohibeantur.
Insuper statuimus ut persona que
cumque nobilitate aut preeminen
cia status prefulgeat ecclesias aut
ecclesiastica bona iura iurisdictiones
et vasellos eorum violenter aut
auctoritate propria publice occu
pare aut occupata invadere vel
scienter occupantibus ecclesias et
bona predicta prestare presumant
quolibet per se vel per alium aut
alios consilium auxilium vel
favorem nisi infra mensem
ecclesie lese aut prelato ipsius dap
num illatum emendaverit ip
so facto sit anathematis vincu
lo innodatus. Decedencium etiam
clericorum peculium occupa
re vel occupatum detinere om
nibus laycis sub anathematis
pena ex nunc prout ex tunc in
ipsos lata districtius inhibemus.
De spons. et matrimonii Exco

Matrimonium secundum quod Ext.
in concilio nouissime cele
brato statuimus cum omni re
uerentia et honore in conspectu
ecclesie celebretur et cum matri
monium fuerit contrahendum
per presbiteros in ecclesiis tribus die
bus dominicis aut festiuis a se dis
tantibus publice proponantur ut si
quoddam impedimentum ma
trimonii contrahendi nouerint
aliqui illud infra terminum com
petentem ab ipsis presbiteris psigē
dum in facie ecclesie sine difficul
tate reuelent excommunicacionis
quoque sententia in genere pro fat'
in omnes huius impedimentum
celantes a qua sine satisfactione de
bita nullatenus absoluantur. et
si qui tempore huius denunciacionis
presentes fuerint et impedimentum
celauerint postmodum nec ad ac
cusationem nec ad testimonium
contra ipsum matrimonium ad
mittantur. Ex eodem con.

Causas matrimoniales nullus
sacerdos archipresbiter uel ple
banus sine speciali mandato
episcopi audire presumat aliter eius
sententia uel processus nullam
obtineat firmitatem et ipse trans
gressor durissime puniatur

De cognatione spirituali Ex eodem

Item statuta canonum in quibus con
est prouide ordinatum ut nullus
baptizatus a sacerdote cum eius
dem sacerdotis filia audeat ma
trimonium contrahere cum inter
talem baptizatum et sacerdotis
filiam spiritualis fraternitas gene
tur firmiter precipimus obseruari

Statuimus quod unus tantum
assumatur patrinus in sacramen
to baptismatis et confirmacionis
ad impedimenta matrimonii pre
cauenda. De symonia et ne aliquid pro
sacramento exigatur uel petatur Ex eodem c.

Nullus quoque de non petendo
beneficio ab ordinatore seu
presentatore ipsius cautionem
uel promissionem aliquam in
terponat quia hoc symoniacum
est et contra canonicas sanctio
nes. Ex con. asch.

Uerum quia aliqui sacerdotes
ex simplicitate siue iuris
ignorantia quidam ex auari
cie uitio que fere omnium ocu
los excecauit dum eucharistiam.
oleum infirmorum et baptisma
paruulorum crisma oleum sanctum.
sepulturam aut alia sacrame
nta ecclesiastica suis subditis am
ministrant precium extorquent
ab ipsis pro sui erroris et reatus
defensione. longeuam illius loci
consuetudinem pretendentes nec
aduertentes quod diuturnitas
temporis peccatum non diminuit sed
augmentat. Nos inherentes con
cilio thuronensi quod huius con
suetudinem maxime detestatur
ne pro huius aut aliquibus sacra
mentis conferendis aliqua de
cetero munera quantumcumque mo
dica per sacerdotes uel prelatos a
suis subditis tamquam debitum
exigantur sub pena excommunicacionis

sententie iam late de approbatione
huius sacri concilii districtissime
prohibemus nisi huius munera
sponte & caritatem a xpi fidelibus
offerantur. archidyaconi et eorum
offic. sub eadem pena firmiter i
iungentes ut in singulis synodis
siue capitulis quibus solent clerici
conuenire de huius uitio inquisi
tionem faciant specialem et quos
in eodem per probationes legitti
mas inuenerint laborare si in
tarii fuerint ipsos sine omni spe
restitutionis archidiaconatibus
amoueantur. Pastores uero ab
offitiis & benefitiis tam diu sus
pendere non obmittant donec
super huius symoniaca prauita
te cum ipsis fuerit per suos episcopos dis
pensatum. Predicta uero pastorum
suspensione durante archid. de
redditibus benefitiorum nichil perci
piant eorundem sed sacerdotes ydo
neos in ecclesiis constituant tali
ter suspensorum qui pro omni tem
pus suspen. percipiant & in usus
suos conuertant uniuersos reddit.
ecclesiasticos ipsis pastoribus compe
tentes dignum enim est ut qui al
tari seruit uiuere debeat de alta
ri. Set illi prouentus ecclesiastici
merito subtrahuntur cui ecclesie
communio denegatur. De iudeis
Licet olim in ge excom. a sede.
nerali concilio prouide fuit
institutum ut uterque sexus de
gente iudeorum in omni xpianorum
prouincia signum uel habitum pu
blice deferre debeant & frequent.

quo a populo xpiano manifeste dis
tingui ualeat & discerni. fueritque
adiectum et salubriter prouisum
in concilio memorato. ut in diebus
dominice passionis in publicum
prodire non debeat genus predicta
sed in suis se domibus contineat cla
usis domorum hostiis et fenestris ne
sicut in eodem concilio tangitur
xpianis qui sacratissime passi
onis memoriam exhibentes la
mentationis signa pretendunt
illis diebus ab eodem iudeorum
populo illudatur. licet etiam alias
in sacris canonibus prohibitum i
ueniatur expresse. Ut iudei nec pub
lica officia nec aliquas seculares
habeant dignitates aut in suis
domibus & seruitiis mancipia
teneant xpiana. Quia tamen
nec contra iudeos in predictis pro
hibitis talibus contrarium faci
entes. nec contra xpianos pote
tes ipsos sine discretionis signo
uel habitu in suis terminis tol
lerantes aut publicis offitiis
uel secularibus dignitatibus prefici
entes eosdem certa & sufficiens
pena in canonibus reperitur. Con
siderantes quod facilitas ueniæ
incentiuum tribuit delinquen
di et quod plus solet timeri quod
specialiter precipitur quam quod
generaliter imperatur. de multa
deliberatione & unanimi appro
batione huius sacri concilii i
irrefragabiliter duximus sta
tuendum. ut uniuersis ciuita
tibus oppidis castris. et uillis.

Ciuitatis dyoc et prouincie ma
guntine. gens iudeorum utriusque se
xus in festa duos menses post pu
blicacionem huius statuti talia
signa et habitum quibus sine qua
libet ambiguitate a xpiano populo
distinguatur. s eligat et deferat
manifeste dignitates quoque secla
res et officia publica si quibus de
gente prefata aliquis forte preest
et mancipia xpiana prorsus di
mittat. alioquin in omnibus locis
ubi iudei huic sacro et salubri con
silio in hac parte obedire nolentes
habitare uel domicilia obtinere nos
cuntur in penam xpianorum pote
tum tam diu cessetur ab officiis
diuinorum donec per principes
potestates et nobiles xpianos in
quorum territoriis predicta gens missa
conuersatur ad obseruationem
premissorum omnium compellantur
Ipsi autem iudei per locorum dyocesanos
indirecte per subtractionem co
munionis fidelium excommuni
cationis sentencia percellantur
Siquis uero de gente prefata in die
parasceue uisus fuerit in pla
thea uel per hostium siue domus
prospicere aut fenestram ad quod
probandum duorum xpianorum sta
bitur iuramento in loco dyoce
sano in marca argenti pene no
mine teneatur ad eius solucio
nem reus et omnes defendentes e
undem excommunicacionis sen
tenciam compellant. Et ne quis
xpianus aut iudeus huius sta
tuti ignominiam ualeat alle
gare. uniuersis parochiarum recto
ribus per maguntinensem ciuitatem dyoc et
prouinciam constitutis in quorum
parrochiis iudei morantur sub
pena excommunicationis in quos
libet transgressores auctoritate
presentis concilii ex nunc late pre
cipimus firmiter et districte ut quis
libet in sua parochia singulis di
ebus dominicis singula quatuor
tempora inmediate sequentibus
infra missarum sollempnia pub
lice prefatum statutum lingua
materna exponere non obmittat
Ex con maguntinensi domini. P.
Item cum in sacro concilio olim
sacratissime sit sanccitum ne
iudei sub alendo puerorum obten
tu nec pro seruicio nec pro qua
libet alia de causa xpiana ma
cipia habere in suis domibus per
mittantur et quod excommunice
tur xpiani qui cum ipsis pre
sumpserint habitare cum ipsi
propter continuam conuersacionem
et assiduam familiaritatem ad
suam superstitionem et perfidiam
exsecrabilem incontinenter
possit simplicium xpianorum a
nimos de facili inclinare. Nos
qui dei iniurias grauiter porta
mus huius canonis auctori
tate statuimus. Ut omnes xpia
ni nostre prouincie sub quocum
que pretextu iudeorum domibus ha
bitantes infra duos menses
post publicationem huius sta
tuti de iudeorum domibus nunquam
postmodum reuersuri recedant

Alioquin xani contrarium faci
entes p sententiam excommunica
cionis percellantur. et alii xpiani
tam diu iudeorum familiarita
te et commercio careantur quam
diu iudei huius xpianos p sup
serint in suis domibus retine

De hereticis ex con st.

Excommunicamus et anathe
matizamus ante omnia
uniuersos hereticos quibuscumque
nominibus censeantur facies
quidem habentes diuersas sed
caudas ad inuicem colligatas
quia de uanitate conueniunt in
idipsum. dampnati uero per ecclesiam
seculari iudicio relinquantur
animaduersione debita punien
di clericis uero a suis ordinibus
degradatis.

Statuimus insuper immo
constitutionem bonif pub
licamus ut contra xpianos qui
ad ritum transierunt uel redi
erint iudeorum etiam si huius
redeuntes dum erant infantes
aut mortis metu non tamen preci
se sed coacti baptizati fuerint tam
quam contra hereticos si fuerint
de hoc confessi aut per xpianos seu
iudeos conuicti et sicut contra fa
uctores receptatores et defensores
hereticorum. contra fautores. re
ceptores et defensores talium per
locorum ordinarios procedatur. De raptoribus

Alexander epc ser
uus seruorum dei dilectis filiis
capitulo. et clero ciuit et dyoc ma
gunt. salutem et aplicam bnd.

Hiis que ab ecclesiarum prelatis
pro ipsorum utilitatibus et defensione
libertatis ecclesiastice prouide statu
untur. Digne addicimus aplice
muniminis firmitatem. Ut in
temerata consistant cum rite
fuerint presidio communita. Signi
ficastis quidem nobis quod bone
memorie Gerh. archiepc magunc
attendens quod statuta que bo
ne memorie Siff. archieps magunc
predecessor suus auctoritate aplica
edidit contra illos qui prelatos et
canonicos maguntine ciuitatis et
dyoc. ausu sacrilego capere aut de
tinere captiuos contra liberta
tem ecclesiasticam presumebant non
fuerant sufficienter eorum maliciis
obuiatum. ac uolens contra tan
te iniquitatis malum salubriter
prouidere diligenti meditacione
prehabita de sui capituli. necnon ar
chid. aliorumque prelatorum eiusdem
ciuit. et dyoc. consilio et assensu
statuit et ordinauit ut in terminis
archidyaconatus illius ubi pre
latum uel religiosum aliquem
seu clericum in sacris ordinibus
constitutum et pro clerico se gerentem
capi uel detineri contigerit eo
ipso cessetur ab officiis diuinorum.
Statuit insuper et etiam ordina
uit. ut in omnibus locis in quibus
clericorum captiuatores et eorum
complices qui eis in huiusmodi male
ficio consilium et auxilium prestite
runt domicilium seu iurisdictionem
rectores uel de iure obtinuerint. In
illis quoque locis ubi tales recep

tatulum habuerunt in sua ecclesie
civit. et dyoc. servetur districtissi
me interdictum ita videlicet ut cor
pora mortuorum ad sepulturam
ecclesiasticam nullatenus admit
tantur et si forte in ecclesiis vel cimi
teriis pabulum laycalis poten
tie huius corpora tumulata fue
rint in eis prefatum interdictum
nisi prius ejectis in eximde predictis
corporibus nullatenus relaxe
tur. alia et statuta salubria et
honesta contra presumptores eos
tem in favorem eiusdem liberta
tis ecclesiastice archiepiscopus edidit su
pradictus prout in eiusdem litteris
confectis exinde plenius contine
tur. Nos igitur vestris supplicati
onibus inclinati quod super hoc ab
eodem archiepiscopo provide factum est
ratum habentes et gratum illud
auctoritate apostolica confirmamus
et presentis scripti patrocinio commu
nimus tenorem litterarum ipsarum de
verbo ad verbum inseri facientes pre
sentibus qui talis est. In nomine domini
amen. Gerhardus dei gratia sancte maguntine
sedis archiepiscopus sacri imperii per
Germaniam archicancellarius universis per
maguntinam dyoc. constitutis salutem
in domino. Cum per illud statu
tum quod dominus Siffridus pie
memorie predecessor noster olim contra
captivatores clericorum edidit auc
toritate sedis apostolice super statu
endo hoc specialiter sibi data non sit
adhuc sufficienter provisum ali
aliquis prelati clericus nostre dyoc. cum
nullius predicionis filius multi

pliciter aggravemur contra ecclesiasticam
libertatem quia nova contra no
vos morbos oportet antidota pre
parari. multa deliberatione pre
habita de consilio et assensu ar
chidyaconi. Prelatorum et capituli
nostri statuimus etiam nunc in
quoslibet transgressores excom
municationis sententiam pro
mulgamus. ut non solum inter
minis illius archidiaconatus in quo prela
tum vel religiosum aliquem seu
clericum habentem sacros ordines
et pro clerico se gerentem temere
captivari sed in terminis archidiaconatus
in quo quempiam talium detine
ri constiterit ipso facto cessetur
ab officiis divinorum ut sic
tam no biles quam mag
nates qui etiam presbiteres cum
plebe contra malefactores huius
ex divinorum carentia provocati con
surgant ad liberationem illius
qui ausu sacrilego detinetur
captivus auxilium prestituri.
Specialiter autem in omnibus locis
illis in quibus captivatores
et eorum complices nostre dyoc. in ma
lefitio ipsis consilium et auxili
um aut iuvamen prestantes
domicilium obtinent et sive de
facto sive de iure iurisdictionem exer
cent aut ubi habent receptaculum
observetur districtissime inter
dictum ita videlicet quod corpora
mortuorum ad ecclesiasticam sepul
turam nullatenus admittantur
quin immo si per violentiam lay
calem in ecclesiis vel cimiteriis

fuerint tumulata ibi non relaxe-
tur aliquo modo in sententia interdicti
nisi prius eiectis illis corporibus sic
per laycalem violentiam tumula-
tis. durante etiam huius inter-
dicto sacerdotes aliud facere non
presumant nisi quod in diebus do-
minicis proposito suis plebibus
verbo dei pronunciatis quoque fe-
stivis diebus que in illa septima-
na occurrunt eos aqua benedicta
aspergant. nullum omnino di-
cant officium in capto semel in
ebdomada absque signo campa-
narum clausis hostiis cum suo
tantum ministro pro conficien-
endo viatico sub silencio missam
dicant. prefatum [illegible] interdictum
iuxta modum et [illegible] formam
prescriptam reve[illegible]renter et hu-
militer servatur. archidiaconi quoque
et eorum officiales in aliis locis
nostre dyocesis requisiti predictos sacri-
legos ab omnibus suis subditis
excommunicatos denunciari fa-
ciant publice singulis diebus do-
minicis et festivis donec capti-
vatus liber et indempnis cum
satisfactione debita dimittatur.

Preterea cum in Exon arch.
predecessorum nostrorum statutis per
penas contra captivatores cle-
ricorum proditas adhuc non eccle-
siis nec ecclesiasticis personis suf-
ficienter provisum existat. Con-
siderantes quod pro unius de-
licto sacri canones in eodem pu-
niri precipiunt totam terram
et nonnunquam propter parentum
peccata in terciam et quartam generationem
filii puniuntur. Nos de similibus
ad similia procedere cupientes
provida deliberatione huius sacri
concilii predecessorum nostrorum sta-
tutis duximus annectendum
irrefragabiliter statuentes ut
non solum eorum filii qui cano-
nicos etiam in minoribus ordini-
bus constitutos et ceteros cleri-
cos pro clericis se [illegible] gerentes
ac alias personas [illegible] ecclesiasti-
cas captivare captivos detinere
occidere mutilare aut letalibus
sive minus atrocibus vulneribus
quibus per medicorum nequit indu-
striam subveniri vulnerare pre-
sumunt. sed et omnis eorum sacrile-
gorum utriusque sexus ab ipsis
descendens posteritas. Usque ad
quartam generationem nec ad
sacros ordines nec ad aliqua
beneficia ecclesiastica nec in clau-
stris aut cenobiis quorumcumque or-
dinis admittantur. quod si
contrarium factum fuerit ex mali-
tia vel ignorancia ordinatos
ab execucione ordinum perpetuo
volumus esse suspensos. Recep-
tos vero ad beneficia ecclesiastica
secularium ecclesiarum pro non
receptis haberi decernimus ipso
facto. sed ne personis in monasteri-
is sive claustris receptis detur
materia ad seculum redeundi eas
in ipsis quidem monasteriis i-
ta volumus remanere quod in con-
ventu ultime reputentur et
nunquam ad officia vel dignita-

tes aliquas assumpserint. De illis
autem personis que in ecclesiis conuen-
tualibus aut monasteriis ante
hoc nostrum statutum inuenientur
promote auctoritate huius sacri
concilii hoc districtissime precipi-
mus obseruari. ut si parentes ipsorum
aliquod commiserint premissorum
predicte persone ab huius suorum
parentum delictum nunquam ad
personatus uel dignitates aliquas
assumantur sed in suis gradibus
persistentes ad ulteriores efficia-
tur ineligibiles ipso facto. Omnibus
aliis penis contra ordinantes
presentantes et recipientes perso-
nas huiusmodi in priori concilio con-
stitutis in suo robore duraturis

Nos igitur statuta ipsa non
solum approbamus. uerum
eciam duximus adiungendum
firmiter statuentes quod si teme-
rarii captiuatores clericorum ali-
quos de familia sua habuerint
clericos ut pote capellanos con-
siliarios et scriptores iidem se
statim retrahant a cohabitatione eorum
non solum in diuinis sed eciam
in mensa et in aliis quibus excogi-
tato quolibet conuictatur illicite.
Item nec consiliis eorum inter-
sint nisi forte tractatum habeant
cum eis de procuranda liberacione
eorum quam si infra duos men-
ses procurare non poterunt sub pena
excommunicationis iam late sen-
tencie precipimus quod ex tunc
non solum a consilio et scribendo
se abstrahant sed omnino ab eis

recedant quam si iidem clerici per
unum mensem sustinuerint ex
tunc periculum suorum beneficiorum in-
currant ita quod ipsorum beneficia a-
liis conferri valeant necnon inha-
biles ad alia capienda ex tali mo-
ra reddantur. Ad hec aduocatus
qui patrocinium uel defensionem
assumpserint quorumlibet clericorum
detentorum ac eos qui occultum eis
eciam dederint consilium uel lit-
teras excusationis dictauerint
uel scripserint aut litteras quas-
cumque a superiore impetrauerint
quibus a liberatione clerici uel
refusione dampnorum de satis-
factione ecclesie seu quomodolibet de facto ua-
leat retardare nisi prius cleri-
cum dimiserit. ablata restitu-
erit ac ecclesie satisfecerit de offe-
sa excommunicacionis sententia
innodamus.

Statuimus eciam ut nullus
manu fidelis amicus uel
aliquis habens potestatem rectum cap-
tiuari permittat uel det aliquid
pro liberatione ipsius uel dedendo in-
terponat se uel alias aliquam
cautionem quod si contra sta-
tutum sacri huius concilii quis-
quam in casu huius inuentus
fuerit aliquid dedisse uel promi-
sisse in tanto dyocesano pene
nomine teneatur ad dicietes
quod si de tentor clerici per unum
mensem clericum detinuerit
captiuatum aut eo dimisso in-
fra annum a tempore captiuita-
tis clerici computandum satisfacere

neglecta non obtinuerint se absolu
extunc ab omnibz feudis cadat·
ipso iure que a quibzcuqz ecclijs
noscitur obtinere· Hec omnia co
ntra captiuatores epor multo for
tius uolumus obseruari eo ad
iecto quod epo captiuato clerici z
familia captiuatoris statim re
cedere teneantur quodqz capti
uatores tales ipso fco non solum
amitte cadant pperuo feudorum
que captiuitatis tempe a qui
bzcumqz ecclijs obtinebant· ve
rum etiam ipso fco cum omni sua
posteritate fiat inhabilis iner
num· ad feuda quelibet a qui
buscumqz ecclijs assequenda ac
bona eorum quelibet que habe
bat captiuatis tempe pprietati
ecclie applicentur et hij qui feu
da eis duxerint concedenda ipso
fco sententiam excomunicacois
incurrant· Quod si proximi do
feudorum feuda illa in quibz
casibz pmissis epor ul' clericoru
captiuatores ceciderint infra me
sem unum ul' alijs concedere ul'
ad se neglexerint reuocare ex
tunc feudoru ipor collacio ad
supiorem proximum deuoluat
Quod de occisoribz z mutilato
ribz clericor multo fortius uo
lumus obseruari· Ex con asch

Item a nonnullis in dubium re
uocatur qualiter statuta coc
ecclia sticar psonar spoliatores
anuis predecessoribz edita intel
ligi debeant z seruari· P ser
tim cum spoliator non infra

octo dierum spatium quod super
restitucione spolij facienda con
cilium statuit magunc coram
iudice a quo emanauit moni
cionis edictum comparuit z se
uiit obtulerit pitum dum in
contra spolium s' impositum or
do iudiciarius obseruetur· Nos
huius ambiguitatem approba
tione huius sacri concilij talit'
duximus declarandam· Vt si
conquerens de spolio ipm esse
spolium notorium monicionis
litteras impetrauit actor in pe
nam rei octo dier spatium no
turantis uenire post lapsum
ipor octo dierum ad proban
dum huc notorium admitta
siue reus absens fuerit p con
tumaciam siue psens quo pro
bato reus ad restituendum ea
que actor se p ipius uiolencia
amisisse declarauit cum expe
sis ob inde fcis et satisfcone co
digna sententialiter copellat'
Si uo in probatione notorij de
fecit reo condempnabitur in ex
pensis z extunc lite quasi con
testata super spolio pbando ob
seruabitur debitus ordo iuris·
Quod si hijs cui spolium est i
positum infra terminu moni
cionis coparens seu iuri obtu
lerit pariturum libellumqz z in
ducias deliberatorias petierit
s' dari in hoc casu dicimus ta
liter distinguendu aut actor
tamquam sup notorio contra
reum aut in simplici citacois

forma litteras impetrauit in primo ca
su ad probandum notorium lite eti
am non contestata sine prorogatione qualibet admittatur et
hoc probato rem ablatam iuxta
legittimam declarationem ipsius cum
expensis legittimis et satisfactione
debita per condempnationem iudicis
consequetur. Alioquin reus ab
actoris instancia quantum ad
spolium sibi impositum totaliter
absoluetur cum refusione legit
tima expensarum et hunc modum
et processum similiter contra eum
qui infra terminum monitionis
iusto impedimento detentus ve
nire non poterit et hoc legittime
probauit per omnia uolumus ob
seruari. litteras autem super spolio
a solis dyocesanis locorum uel eorum
officialibus precipimus impetrari alias
ab aliis iudicibus impetratas ca
rere uiribus decernentes. Excon
In super statuimus ne persona arch
quantacumque nobilitate aut
preeminentie status prefulgeat ec
clesias aut ecclesiastica bona iura
iurisdictiones et vasallos eorum
violenter aut auctoritate propria
publice occupare aut occupando
inuadere uel scienter occupato
ribus ecclesias et bona predicta pre
stare presumat quodlibet per se uel
per alium aut alios consilium au
xilium uel fauorem et nisi requi
situs infra mensem ecclesie lese
aut prelato ipsius dampnum illatum
emendauerit ipso facto sit anathema
tis uinculo innodatus. Decede

cium etiam clericorum peculium oc
cupare uel occupatum detinere om
nibus laicis sub anathematis pe
na ex nunc prout extunc inpos
lata districtius inhibemus. Ex
Sacri huius con maguntine do p.
approbatione concilii statu
ta predecessorum nostrorum contra cap
tiuatores detentores. occisores.
mutilatores. vulneratores. et spo
liatores clericorum. necnon multo
fortius episcoporum edita specialiter
innouamus. approbamus et
per totam prouinciam maguntinensem pre
cipimus ut pupillam oculi cus
todiri ab omnibus et cum summa
diligentia obseruari etiam contra
incendiarios effractores et destruc
tores temerarios ecclesiarum dei con
tra quos similiter statuta huius
prorogamus. proinde statuentes
ut in omnibus casibus in quibus
absolutio uel dispensatio est
petenda in causa uel causis in
conciliorum statutis quodlibet com
prehensis et maxime in scriptis.
ut clerus et ecclesie conseruentur
in pace post satisfactionem debitam
et condignam metropolitanus
qui pro tempore fuerit maguntinensis ua
leat ratione prouincie dispensare
uel sicut per episcopum loci uel officialem suum
super satisfactione huiusmodi patenti
bus litteris et bonis nunciis des
tinatis fuerit facta fides. De usu
Contra ris Excon. sent.
usurarios iuxta statutum
lateranensis concilii procedatur
ut si notorius fuerit ipsorum ex

tessus sine distinctione qualibet ecclesiastica careant sepultura nichilominus ipsorum heredibus ad restituendum usuras per censuram ecclesiasticam compellendis. Si quis autem tales sepelire presumpserit suis beneficiis spolientur excommunicationis sententia singulis diebus sollempnibus proferetur in omnes quicumque usuras decreto presumpserint exercere hoc provinciali concilio adiungentes. Ut si notorii usurarii demum inegritudine constituti absolui desiderent nullatenus audiantur nisi primitus satisfaciant vel heredes suos tales habeant quod pro eis satisfaciant inquantum possibile fuerit de usuris. Ex con. maguntinensis domini petri.

Statuit hoc dominus petrus ut in usurarios omnes cunctis diebus dominicis et festiuis per locorum plebanos et eorum vicarios auctoritate nostra excommunicationis sententia proferatur ita ut qui publice exercent usuras aut qui coram ecclesia de usura conuicti fuerint vel confessi aut qui per curatos villarum pro usurariis publice sunt proclamati excommunicentur sollempniter nominatim. Qui uero de usure uicio sola sunt suspitione notabiles nisi datis eis super hoc a plebanis seu uicariis certis terminis se de huiusmodi uicio legittime coram ecclesia expurgauerint et debitores usurarum et fideiussores datos forsitan super eis absoluunt simpliciter et publice abusuris excommunicentur similiter nominatim cum eis qui soluunt usuras nec accusent eos post conuocationem factam eisdem infra mensem. Usurarius autem manifestis iuxta lateranense concilium nullus omnino oblationes recipiat nec ad communionem admittantur altaris nec si in hoc peccato decesserint recipientur ad ecclesiasticam sepulturam. Qui autem contra premissa fecerit ea que accepit restituere compellatur et donec secundum nostrum arbitrium satisfecerit ab officii sui maneat execucione suspensus. Tales autem si resipiscere non curauerint a predecessoribus post restitutionem que male extorserunt pro usurariam prauitatem si ad restitutionem omnium eorum suffecerint facultates uel si in totum soluendo non fuerint prius restituta eo ad quem sufficienti portione de residendo residuo fortuito tempore sufficientem cautionem adhibeant eis uel eorum heredibus si extant a quibus extorserunt usuras alioquin pauperibus uel piis locis iuxta ordinacionem iudicum sedis nostre aut archidiaconi satisfactione ydonea prestita caucione ab eisdem iudicibus aut archidiaconis absolucionis beneficium consequantur. Nos enim solum eis absolucionem talium duximus committendam ne

p quorundam sacerdotum simpli
citatem · et malitiam aliorum qui
contra restitucionem huius proprium
questum querunt non salutem
animarum vel commodum proximorum
quibus est merito restitucio faci
enda · contra usurarios aliquid
incongruum statuatur · Quod si
usurarii prescripto spe finalis pe
nitencie et absolucionis extreme
clauos ecclesie sancte contempserint
et temere sustinuerint anathe
ma sequens in extremis absolui pe
tierint iuxta prouisionem sacri la
teranensis concilii non statim sub
proprio iuramento est eis absolucio
impendenda nisi prius cunctam
male extorta restituant dum in
tantum in bonis mobilibus et im
mobilibus habeant quod restitu
ere valeant uniuersa vel saltem
refundant in quantum ipsorum fa
cultates se extendunt et de reliquo
refundendo et satisfaciendo ecclesie
sanitate recepta et copia rerum
nacta dederint fideiussores ydoneos
consanguineosque et affines quod
si fideiussores tales non extiterint
et in eis appareant vere peni
tencie signa recepta sub forma
prescripta proprio sacramento ad
mittantur ad penitencie et eucharisti
e sacramentum · Sed in penam
tam diuturni contemptus cla
uium ecclesie ad terrorem aliorum
negetur eis extrema unctio et
ecclesiastica sepultura nisi forte
suadente causa legitima hoc
nobis ex gratia contigerit indul

geri atque etiam duo ultima con
sequenda non sufficiat proprium iura
mentum et penitencie signa premissa
cum pater et mater male quesita res
tituere sint parati sed forsitan filii
contradicunt vel pro parentibus
nolunt premissas exponere cauci
ones vel cum uxor pro marito vel
econuerso maritus pro uxore similia
facere detractant · Addicientes
quod si usurarii manifesti per
mensem unum temere in excommuni
catione durauerint et tunc uxori
bus et filiis ac propriis ipsorum manci
piis diuina sacramenta et euch
aristia subtrahantur baptismate
paruulorum et penitencia morientium ex
ceptis sequentibus aliis et ancil
lis conducticiis et colonis eorum
excommunicationis gladio feri
endis

Preterea cum delictum priuilegium
emunitatis non habeat et
delinquentem pena non digni
tas merito comitetur statu
imus ut quilibet siue miles siue
ministerialis noster existat · seu
ex quocumque priuilegio fori pre
scriptione preualescat super usuris
cessente in hoc casu omni pri
uilegio sub nostris iudicibus ua
leat conueniri cum priuilegium
meretur amittere qui siue honoris
et fori tam viliter abutitur po
testate · Nichilominus et hoc con
tra captiuatores · spoliatores
ecclesiarum et clericorum si immunita
tes sint vel alias gaudeant pri
uilegio et contra fideiussores

Crimen pro duellionis cum quis contra imperatorem vel
rem publicam aliquid molitur ... 70 An. ...

datos sub usurariis nolumus obser
vari videlicet predictos iudices uale
ant de talibus insolentiis coartari

De crimine falsi ex con. fuit.

Et quia plerique falsarii litteris
apostolicis et aliorum prelatorum tes
timoniis asserunt se munitos
hoc sancto decreuit concilium ne tales
qualia cumque scripta deferant
a clericis vel a quolibet aliis
personis ecclesiasticis recipiantur
in ecclesiis uel in domo nisi prius
ipsorum littere per episcopum dyocesis si eius
copia possit haberi alioquin per
capitulum ecclesie cathedralis exami
nate fuerint diligenter et nisi
ipsius episcopi uel capellani litteris tes
timonialibus sint muniti et hoc
ideo quia per sacerdotes simplices
non potest de facili litterarum ueritas
uel falsitas indagari. Sane quecum
cumque persona ecclesiastica contra hanc
formam tales receperit ipso iure
ab officio et beneficio per triennium
sit suspensa. alia pena nichilo
minus ad superioris arbitrium punien
da. Illud quoque presentis auctori
tate concilii huic capitulo duximus
annectendum ut si tales sine
dictis litteris testimonialibus peti
tiones suas presumpsint predicare
plebani ciuitatum et villarum ac alii
ad quos uenerint eos cum rebus
eorum per se detinere iudicium si alias
detineri non possint non dubi
tent occupare dyocesano seu ar
chidyacono presentandos. De senten

Excommunicationis legis ex con. fuit

Excommunicamus et anathematizamus
omnes sortilegos firmiter prohiben
tes ne ab alio quam a suo episcopo nisi
forsan in mortis articulo absol
uantur. et hanc excommunicationis
sententiam singulis diebus dominicis
et festiuis per sacerdotes in eorum ecclesiis
et capitulis precipimus publicari.

De clerico excommunicato ministrante

Cum scriptum sit in lege excommunicatio fuit
Comminum quod quicumque non
obtemperasset sacerdotibus ut extra
castra positus dilapidabatur a
populo aut gladio ceruice subiecta
expiabat contemptum et in pri
mitiua ecclesia inobedientes electi
de ecclesia rapido ore demonum tra
hebantur. Multi nomine sacer
dotes censuram ecclesie contempnen
tes excommunicati uel suspensi a
prelatis suis exigentibus culpis eo
rum et immemores quod episcopis
et prelatis clauium celorum sit colla
ta potestas attemptare diuina interdicta
ministeria non uerentur contra quos
uolumus rigorem ecclesiasticum
exercere. Statuimus igitur ut ta
les sine spe restitutionis ab offi
ciis deponantur et infames ac
detestabiles facti decetero ad benefi
cia ecclesiastica nullatenus admitta
tur nisi per penitentiam approbatam
et conuersationem laudabilem se
dis apostolice gratiam meruerint obti
nere. De priuilegiis ex con. fuit.

Preterea statuimus ne religio
si cuiuscumque ordinis uel
religionis existant priuilegiati
fines suorum excedant priuilegiorum
cum priuilegium mereatur amit

te· qui concessa sibi abutitur potestate. Si qui eciam religiosorum presentacionem seu alium legitimum tytulum iure patronatus aliquorum beneficiorum ecclesiasticorum adquisierint talia beneficia temeritate suis usibus non usurpent sed ipsis vacantibus ad ea sacerdotes ydoneos presentent. Alioquin elapso tempore a iure statuto ordinarii loci prout ecclesie expediat provisorum instituat in curatum. Si quas eciam ecclesias parochiales infra quarum limites grangias et monasteria habuerint terras agros prata vel vineas aut alia bona de quibus iure decima solvere tenentur in decimacione defraudaverint omnes ipsis ad hoc opem vel operam dantes et ipsorum serviciis intendentes decernimus ipso facto excommunicacionis sententiam incidisse. Quicumque vero ausu temerario contra predictam constitucionem venerit cuiuscumque status fuerit vel condicionis ipso facto sit anathematis vinculo innodatus. Et si clericus fuerit qui talia commiserit aut opem vel operam consilium vel auxilium prestiterit vel ad aliquod predictorum adhibuerit perpetrandi omnibus sit beneficiis ecclesiasticis et dignitatibus privatus et ad ulteriora percipienda omnino inhabilis et indignus. Laycorum eciam contra presentem nostram constitucionem in aliquo venientium filii et nepotes usque in quartam generacionem

nisi sufficienter iniuriam passis satisfactum fuerit ad omnes honores et dignitatem ecclesiasticam inhabiles esse decernimus et eciam inhibemus sub anathematis pena quam ex nunc monicione premissa ferimus eos sive in ecclesia dei ultius promoveri.

Et quia de iniuriis exto arch decanis et ceteris clericis conviciatoribus et percussoribus per predecessorum nostrorum concilia seu statuta nulla certa forma vel pena preter eam que iure communi comprehenditur invenitur expressa. Nos attendentes quod plus timeri solet quod specialiter iniungitur quam quod generaliter imperatur approbacione totius concilii necessario duximus statuendum ut canonicus qui sue vel alterius ecclesie canonicum verbis probrosis affecerit maneat per quartam. Si vero convicia manifesta dixerit in prelatum per mediam partem anni a tractatu et consortio sui capituli nec non ab percepcione fructuum sue prebende penitus sit exclusus. Si quis autem canonicorum in predictas personas eciam citra sanguinis effusionem manus iniecerit temere violentas penas predictas dupliciter paciatur. Pro vulnere vero huius persone ab aliquo canonicorum illato si eciam nulla membri mutilacio ex tali vulnere fuerit subsecuta sine omni remissione per premissas penas quadru

pl̄icat puniatur ⁊ insup in utroq3
casu suo diocesani arbitrio leso
satisfaciat competenter anteq̄m
restitucionis beneficium assequa
tur. Sz pro temeraria membri
mutilatione omni beneficio ec
clesiastico sit ipo iure p̄uatus q̄
omnia ⁊ singula circa alios cle
ricos beneficiatos siue psonas eccle
siasticas p̄dictis modis ledant
seu ledantur ab ipsis iuxta pre
missam formam ⁊ ordinem sb̄
penis eisdem p̄cipimus obser
uari. Saluis tamen aliis penis
in sacris canonibus contra teme
rarios uiolentarum manuū in
clericos in rectores expressis sal
uis etiam aliis iuribus que uim
repellere ui pmittunt. de penis

Hoc sacro excō. magūtie dn̄i p.
approbante concilio statui
mus ut siquis in hoc sacrilegii
genus irrepsit quod archiepm̄
uel epm̄ fuerit hostiliter insecu
tus vel pcusserit aut cepit aut
fieri mandauit. uł factum ra
tum habuerit aut consilium
dedit uel fauorem aut postea
receptauit uł defensauerit eū
dem sicut reus criminis lese ma
iestatis ppetuo sit infamis dif
fidatus nichilominus ⁊ bannitus
sit intestabilis dentur cuncta
eis edificia in ruinam et ut ppe
tue notam infamie ppetua rui
na testetur nullo tempe repa
rentur nullus ei debita reddere
nullus in iudicio respondere te
neatur quicq̄d etiam in bonis

inuenitur ipi ipi ecclie cuius est
eps applicetur. Ut exilius nil tāl
mittat ad posteros sed postea cum
ipo quodammodo dampnentur ⁊ sua
siqua uero feuda offitium uł be
neficium spūale seu tempale ab
aliquibus ecclīis obtinet sit eis
ipo iure priuatus que sic libere
ad ecclias conuitantur quod ec
clesiarū rectores de ipis pro sua
uoluntate disponat. Quod si
quis p̄dictorum filios habeat uł
nepotes p rectam lineam desce
dentes. beneficiatos quouis be
neficio sint eis eo ipo p̄uato. Nul
li p̄stea talium filiorum atq3 nepo
tum puirilem sexum descenden
cium ab eisdem aliciu apiatur
ianua dignitatis aut honoris
ecclesiastici uel mundanis et ut
magis famosa sit eius infamia
ab omnibz actibus legittimis
repellatur. Uolumus etiam et
statuto p̄nti addicimus. Ut ex
in secutione p̄dicta sicut ex in
iectione manuū uiolenta ipo
fco excōmunicacionis sententi
am quis incurrat et tam in se
cutor quam alii supradcī tanti
mali pticipes quam diu in sua
contumacia pdurarint singu
lis diebus dominicis ⁊ festiuis
pulsatis campanis et candel
accensis p omnes illius loci
ecclias in quo tantum fuerit
facinus ppetratum necnō ciuit
⁊ dyoc. uicinarum excōmuni
cati publice nunciēntur nec
ab alio quam a p̄uinciali 9cilio.

vel a summo pontifice possint ab
solutionem preter quam in mortis
articulo obtinere. Cum autem fue
rint absoluendi primo sufficientem
et ydonee caueant quod in fende
pene parebunt et auxiliante domino
penitentiam peragent iniungendam
deinde per omnes illius loci ecclesias
principales vicinorumque locorum diebus
dominicis et sollempnibus incedant
nudi coram populo femoralia tan
tum habentes. et uirgas seu ferulas
ferentes in manibus cum quibus
per eastem ecclesias publice fustige
tur. Iturum postmodum ad sedem
apostolicam et ibidem acturum penitentiam
per annum integrum nec inde post
modum reuersuri absque domini archi
episcopi uel episcopi lesi seu sit offensi et
ecclesie sue licencia speciali. Cete
rum cum tales gratiam reconcilia
tionis meruerint beneficio abso
lutionis obtento indulgeatur
ei licentia. ut suam et suorum iniu
riam prosequatur et debitorum
illorum que contracta fuerint de post
modum acquisitis repetitio non
negetur. Preterea non negligimus precipi
mus ut presides prouinciarum domini
seu rectores sculteti et alii domini tempora
les. ciuitatum. oppidorum. castrorum
villarum et aliorum locorum cont
presumptores predictos presentis sta
tuti tenorem districte obseruent
et faciant obseruari quod si non
fecerint tam ipsi quam officiales ipsorum
infra mensem postquam res ad
noticiam ipsorum peruenit eo facto sen
tentiam excommunicationis incurrant. Ciui

tates uero et uniuersitates alie que ta
lia presumentes receptauerint uel il
lis consilium uel auxilium de
derint uel infra mensem saltem
taliter delinquentes prout tanti
facinoris enormitas exegerit
et facultas eis affuerit non dure
rit puniendos ecclesiastico subia
ceant interdicto. De penitentiis et
remissionibus
[O]mni confessionibus audiendis maximam adhibeant di
ligentiam sacerdotes ita ut a pe
nitente usitata peccata et comia sigil
latim inusitata uero tantum per
quasdam circumlocutiones caute per
quirant ne in expertis detur ma
teria quod ante nescierant per
pettandi. Caueat autem omnino
sacerdos ne uerbo aut signo aut
aliquo modo prodat aliquatenus
peccatorem sed si prudentiori consi
lio indiguerit illud absque omni
expressione persone caute perquirat
questionem qui peccatum in penitien
tiali iudicio sibi detectum pre
sumpserit reuelare non solum
a sacerdotali officio deponendum
decernimus. Verum etiam ad
agendum penitentiam in artum mo
nasterium detrudendum. Verum
quia quidam confessores et si per
sonam confitentis non exprimant
circumlocutionibus confitenti
um et peccati circumstantiis sub
quodam generalitatis inuolucro
indirecte publicant confitentem
Concilium prenie celebratum
clarius elucidando statuimus
ut nullus sacerdos expressa reli

gione condicione seu statu aliqui
peccatum recitet confitentis immo
nec peccati qualitas locus seu uici
nia commissi facinoris specificetur
ullomodo cum ex huiusmodi circumlocucionis
inditiis auditoris industria persona
nam interdum elicitat peccatoris
et ex specificacione peccati huma
na fragilitas ad perpetrandum
similia forsitan prouocetur.
Et quia plerique in fratres suos sua
confiteri peccata propter multorum
periciam erubescunt id a sacerdotibus
precipimus districtissime obseruari
ut prius familiariter et secrete
audiant confessionem ipsorum si
mortis periculum non obsistat et
postea ad eum deferant cum de
uocione habitu et reuerencia condecentibus
eucharistiam salutarem.
Quia reconciliacionis ministe
rium uilipenditur a pleris
que eo quod ad reconciliacionem pas
sim quilibet admittatur districte
precipimus ne quisquam ad reconci
liacionis beneficium de cetero admit
tatur nisi litteras plebani sui uel
sacerdotis exhibeat continentes
utrum penitenciam sibi iniunctam uel
saltem partem eius peregerit et
utrum uere penitens uideatur
nec ad reconciliacionem recipiantur
aliqui nisi uestem et tonsuram
habeant sollempniter peniten
tis ut ex hiis utrum uere uel perfecte
peniteat cognoscatur.
Prohibemus etiam ne quis
sacerdos ab uno sibi confitente
de aliorum peccatis nominibus ex pressis

inquirat et ne missas quas peni
tentibus procurandas iniunxerit
ipsemet celebrare presumat et ne
pannus fiat ad trecenarium uel annu
ale. Ex con maguntinensi.

Quamuis ecclesia toleret quod
de conniuencia presbiterorum sacerdo
tes subditi plebanorum pena
turiorum consilio adipiscendo reli
giosis quibusdam confiteantur
interdum nolumus tamen im
mo sacri concilii auctoritate sub
pena excommunicacionis iam la
te sentencie uetamus omnibus
religiosis ne subditos plebanorum
maxime aut beginas et bygardos
aut inclusas aut alias personas
huiusmodi communicent corpore domini
aut alia porrigant ecclesiastica
sacramenta paruulis uel adultis
hoc etiam sub eadem pena reli
giosis omnibus firmiter inhiben
tes et cum processiones et staciones
sollempnes quas obseruat ecclesia
generalis ex institucione ecclesie et
magne auctoritatis et multe
congratulacionis existant ut pote in
quibus dominus honoratur uotis com
munibus et placatus ne populum
abstrahant ab eisdem predicatio
nes tunc ipsis instaurando immo
in predicationibus suis sedulo propo
nant eisdem quod talibus tenentur
interesse et quod peccant se ab
huiusmodi abstrahendo eidem eciam
populo frequentius exponant quod
ad matricem ecclesiam in precipuis
festiuitatibus tenetur accedere
aut illam sub penitencia honorare

aqua sacramentorum gratia meos qui
ex fontali gurgite influit et des
cendit. Ipsique tunc abstineant ab
omnibus allectiuis quibus abstra
hi posset propter quos minus ad sol
lempnitatem ueniat sue missae.
Preterea cum Ex eodem con.
indulgentiarum nimietas
claues ecclesie contemptibiles red
dat penitentialem satisfactionem eneruet
et pontificalem auctoritatem
annichilet generali concilio in
herendo statuimus. quod nullus
in dedicatione cuiuslibet basilice
det indulgentiam ultra annum
seu ab uno episcopo seu a pluribus
dedicetur et in anniuersario xl.
dies. In dedicationibus autem tali
bus ordinum temporibus relaxari
carrenas et penitentes inciudi
ci omnino uetamus sed hec fiat
tantum in festo cene domini ad
hoc ordinato Ex con. frit.
Sacerdotes frequenter moneant
plebem suam ut initio qua
dragesime ad confessionem ue
niant et saltem in resurrectione
domini corpus christi recipiant
si uelint inter katholicos repu
tari Ex con. frit.
Quia frequenter in peniten
tiis iniungendis quidam
casus emergunt qui propter sac
dotis ignorantiam expediri non
possunt et qui etiam dispensa
tionem episcopalem requirunt. Ideo sa
lubriter duximus statuendum
quod quilibet episcopus eo quod propter
occupationes multiplices eius
copia haberi quandoque non potest
unum penitentiarium penes se habeat
honestum prudum et discretum
et nichilominus alium instituat in ecclesia
sua cathedrali. ut saltem ad ipsorum
alterum recursus in huius casibus
habeatur. qui etiam in illis casi
bus in quibus episcopi dispensandi
obtinent facultatem ipsorum auc
toritate dispensent. Archidyaco
ni quoque archipresbyteri et plebani
suis subditis presbyteris in peniten
li iudicio districte iniungant
ut in casibus memoratis siue oc
culti siue manifesti existant re
cursum habeant ad penitentiarios
supradictos oportunum ab eis con
silium requirentes:
In furto. usura. rapina et fraude
ante omnia iniungant penite
tibus ut si possint ablata resti
tuant. aliās nulla eis ualebit
satisfactio ad salutem. tamen non
dimittatur peccatum nisi restituatur ablatum.
Sunt autem tria per Clatum
certa que in satisfactionibus
iniungendis. sunt domino apo
stolico reseruanda scilicet in cle
ricos uel quoscumque religiosos
iniectio manuum uiolenta ec
clesiarum uel religiosorum locorum
incendia et symonia in ordine
perpetrata. In aliis uero peccatis mino
ribus secundum quantitatem culpe
et pluralitatem confitentis pos
sibilitatem satisfactionem temperent
sacerdotes
Statuimus quod sacerdotes
in satisfactionibus iniungendis

in religione sedeant et maiora
maioribus reseruent. Ut pote ho
micidia sacrilegia incendia. p'
catta contra naturam. co'cubitu'
p'sonarum conuentualium in
sacris ordinibus constitutorum. vel cest'
videlicet cum sanguinea vel affini
vel cum ea que uotum castitatis
emisit. iniectiones manuu' in
parentes oppressiones puulorum
negligentia parentum in igne vel
aqua natos amittentium. Ve
neficia. pu'ria sollempnia. fidei
fractiones. votorum transgres
siones. Symonia adulteria.
hereses apostasias. maleficia e
orum qui maleficiunt coniuges
ne possint coire. vel qui procurat
sterilitatem mulierum. uel ab
orsum falsarios qui sigillum
litte' uel monetam falsificant
In huius peccatis et similibus deten
tos mittant sacerdotes ad ep'os
absoluendos. nec absoluant p'
ter quam in mortis articulo ab
sque loci ep'i licentia speciali. de
clarantes quod illi quibus hoc
duxerimus committendum. pota
tem illud aliis p'sonis no' habe
ant committendi. In dubio aut'
consulant ep'm uel eius uices
gerentem vel alios sapientes quo
rum consilio penitente' absol
uant vel tu' s' mittant ad alium
absoluendum. De s'nia excois

Quia clerici quida' excōi fiūt
ac layci. uinculo excōmu
nicationis astricti. fiducia fina
lis p'uie et absolutionis extre
me. claues ecclesie contempnunt
tempore sanitatis huius sancti
concilii auctoritate statuimus
ut tales in extremis ad recōcili
ac'o'is beneficium nullatenus
admittantur. dumtaxat sub
proprio iuramento nisi ydoneam
cautionem p'stent quod siue
moriantur siue conualescant
p'se vel p' suos in quantum ipsis
est possibile satisfaciant de co'
misso. Ex eodem con.

Plerique clerici ac etiam alii cu'
p excōmunicatis publice co'
municasse contra constitutam ar
guuntur eo se p'textu maliciose
excusant quod excōmunicatio
talium eis specialiter no' fuerit
nunciata. Unde nec cio s'ci appro
batione concilii statuimus de
cernendo. Ut postquam excōis
uel interdicti sentencie publice
p'ferantur et in cathedrali ecclesia
synodo uel capitulo uel aliis i'
locis debitis sollempniter p'mul
gantur non sit necessarium eas
diu' sorum auribus inculcari immo
post publicac'om huius singuli
ad uitandum taliter excōmu
nicatos. etiam si specialiter eis de
nunciati non fuerint. dum m'
qualitercumque eis excōmunicac'o
innotuerit teneantur. cum tal'
ignorancia crassa sit penitus
et supina. Ex eodem con.

Quante p'sumpc'onis et teme
ritatis existant quod qui
seruare debent canonicas sanc'
nes in quibus aptius continetur

quod nullus aliquem sine rationabili causa excommunicare presumat eas frangere non formidant pluresque non animo iusticie sed livore odii uel fauore adversariorum excommunicationis vinculo innodantes nisi peritus ignorat. Quare firmiter prohibemus ne quis excommunicationis sententiam in aliquem nisi competenti monitione premissa et presentibus personis ydoneis per quas si necesse fuerit possit probari ammonitio promulgare presumat et si prelatus contra hoc fecerit et ammonitus errorem suum non revocaverit per mensem ab ingressu ecclesie sit exclusus. Item

Ex eodem con(cilio)

Si episcopus aliquem excommunicat certa de causa denunciet vicinis episcopis per suas patentes litteras. ut excommunicatum faciant denunciari et vitari. et tunc sine difficultate aliqua vicini episcopi excommunicatum faciant publice nunciari et in dyocesi sua arcius evitari. Si vero episcopi in hoc fuerint negligentes vel excommunicatis communicaverint tam diu cathedralium ecclesiarum canonici eis non communicent quam diu huic salubri statuto presumpserint obviare.

Ex concilio ...

Item in quibusdam locis ut accepimus in tantum excrevit temeritas et presumptio laycorum quod si quando auctoritate ordinaria seu delegata in terram villam aut castrum interdictum generale ponatur. iidem layci officium sacerdotum immo quod tunc ipsis sacerdotibus est prohibitum usurpare conantes. Ut ecclesiasticam per hoc magis censuram elidant aput loca taliter interdicta sepelire presumunt in cymiterio corpora defunctorum. licet autem iam pridem contra presumptores huius modi aliter sic provisum. ut non prius resumantur divina quam tumulata sic corpora fuerint exhumata. quia tamen per illos contra quos interdictum ponitur antequam satisfaciant frequenter in pactum deducitur. ut exhumationis pena ab ordinario seu delegato ante omnia simpliciter remittatur. Ne forte huius delinquentium temeritas hac occasione impunita remaneat et per hoc ceteris detur audacia similia presumendi sacri approbatione concilii statuimus et mandamus. ut quicumque amodo intra cymiterium loci interdicti aliquod corpus seu corpora defunctorum sepelire presumpserint. aut qui talia presumentibus opem vel operam quocumque modo adhibuerint. excommunicationis incurrant sententiam ipso facto a qua non nisi per metropolitanum vel dyocesanum aut cui super hoc vices suas specialiter commiserint absolvantur. Metropolitanus vero aut dyocesanus aut eorum in hac parte vicarius nequaquam ad impendendum talibus beneficium absolutionis procedat

188.

nisi prius sepultis talit corporibus
exhumatis ecclie et psonis qui
bus ex hoc dinoscitur iniuria
irrogata satisfactum fuerit compe
tenter et nisi super facta exhuma
tione et satisfactione prestita ordina
rii. aut si copia ipsius haberi non
valeat officialium suorum litteras
absoluendi ipsi pro testimonio
exhibeant et ostendant Excom
unicata maguntie domini Petri.

Jsanctorum patrum statuta excom
municatis nec viuis nec defunc
tis communicari licet et statim
cum in suis ecclesiis parochi vel in
aliis per iura premittunt denun
ciari fuerint nominatim. mox
ab omnibus tam exemptis quam
non exemptis debent vitari nec
ex tunc aliquis qui hoc scire te
netur credat se pignorantiam
excusari. tamen talis denunci
atio publica neque possit. neque de
beat singulorum auribus incul
cari verba intentioni De verborum

Intelligentia significationibus.
verborum ex causis dicendi assumen
da est deseruiunt ea enim que
in voce earum que in anima pas
sionum note sunt in communi ser
mone ad communem ubi intelli
gentiam recurrendum est De re

Sanctorum patrum gulis iuris
regulis et statutis quilibet
christianus regatur inuita verbis
et factis. ut sciat et faciat quod
acceptum est omnipotenti deo
qui viuit et regnat per omnia secula
seculorum amen.

Expliciunt statuta prouincialis
concilii maguntini per nos P. dei gratia
sancte maguntine sedis archiepiscopum pre
sentibus nostris confratribus et suffraganeis
is celebrati. anno domini. M. ccc.
decimo. feria secunda post dominicam
qua cantabatur Jubilate quibus
nostrum sigillum duximus ap
ponendum.

Dixit petrus aldefunsus servus
christi ihesu compositor huius libri.
Gratias ago deo qui primus est
sine principio. a quo bonorum omnium
est principium finis sine fine. totius
boni complementum. Sapiens qui
sapiam et rationem prebet homini qui
nos sua aspirauit sapiencia et sue
rationis admirabili illustrauit
claritate. et multiformi sancti spiritus sui
ditauit gratia. Quia igitur me licet
peccatorem. deus multimoda vestire
dignatus est sapientia. ne lucerna
michi credita sub modio tecta lateat
eodem spiritu instigante ad multorum
utilitatem hunc librum componere
ammonitus sum. Ipsum obsecrans ut
huic mei libelli principio bonum ad
finem adiungat. meque custodiat
nequid meo dicatur quod sue dis
pliceat voluntati. amen. Deus igitur
in hoc opusculo michi sit auxilium
qui me librum hunc componere et
in latinum transferre compulit. Cum
enim apud me sepius retractando
humane causas creationis omnimodo
scire laborarem humanum quidem
ingenium inueni ex precepto condi
toris ad hoc esse deputatum ut qua

diu est in seculo in sancte studeat exer
citatione phye qua de creatore suo
meliorem et maiorem habeat noticiam
et moderata uiue studeat continentia
et imminentibus sciat se prouide adu
sitatibus eoque tramite gradiatur in
seculo qui eum ducat ad regna celo
rum. Quod si impfata sancte discipline
non uixit hoc quidem per quo creatus
est compleuit debetque perfectius appellari.
fragilem et hominis esse consideraui com
plexionem que in tedium curtat
queque prouehendo paucis et paucis
instruenda est. Duritie quoque eius
recordatus ut facilius retineat qu
dam modo necio mollienda et dulcifi
canda est. Quia et obliuiosa est mul
tis indiget que oblitorum faciant re
cordari. Propterea ergo libellum compegi
partim ex prouerbiis philosophorum et suis castiga
tionibus arabicis fabulis et uersibus
partim ex animalium et uolucrum si
militudinibus modum consideraui ne
si plura necessariis scripserim scripta honeri
potius sint lectori quam subsidia
ut legentibus et audientibus sint de
siderium et occasio ediscendi. Scien
tes uero predicta que hic continentur ob
litorum reminiscantur. Huic libello
iniungens. Et est nomen ex re. id est
clericalis disciplina. reddit enim
clericum disciplinatum. Vitandi
tamen decreui pro possibilitate
sensus mei ne quid in nostro tractatu
inueniatur quod nec credulitati
sit contrarium uel a nostra fide diuersum.
ad quod adiuuet me omnipotens deus cui sup
nitor amen. Siquis tamen hoc opus
tulum humanus et exterior oculo perlustrare

rit et quid in eo quod humana prius cauit
non uiderit subtiliori oculo iterum et iterum
relegere moneo et demum ipsi et omnibus
catholice fidei perfectis corrigendum ap
pono. Nichil autem in humanis inuen
tionibus perfectum putat philosophus.

Enoch philosophus qui lingua
arabica cognominatur edric dixit
filio suo. Timor domini sit negociacio — De timore dei
tua et ueniet tibi lucrum sine labo
re. Dixit alius philosophus. Qui timet deum
omnia timet eum. qui uero non timet
deum timet omnia. Dixit alius philosophus
Qui timet deum diligit eum. Qui
diligit deum obedit deo. Dixit arabs
in uersu suo. Inobediens es deo. Si
mulas tamen te eum amare et in
credibile est. Si enim uere amares
obedires ei. Nam qui amat obedit.
Dixit socrates discipulis suis. Videte
ne sitis deo obedientes et inobedien
tes in eodem. Dixerunt ei. Enuclea
nobis quid dicis. Qui ait. Dimitti
te hypocrisim. Est enim ypocrisim
coram hominibus simulare se obedire
deo. in occulto uero inobedientem esse.
Dixit ei unus ex discipulis. Est ne
aliud genus ypocrisis. unde homini
cauendum sit. Dixit socrates est homo
qui in aperto et in occulto obedire se
deo ostendit ut sic ab hominibus habeatur
et ab eis plus ideo honoretur. Est alius
isti subtilior qui hanc relinquit y
pocrisim ut maiori deseruiat. Cum enim
ieiunat uel elemosinam facit et ab eo queritur
si fecit. Respondet. deus scit uel non. Vt in
maiori reuerentia habeatur et dicatur
quia ypocrita non est qui omnibus factum suum
noluit propalare. Credo etiam paucos

esse qui in aliquo huius ypocrisis genere non participent. Videte ergo ne hac seducti laboris vestri premio privemini. Quod ne contingat, omnia facite munda in rectione ne inde gloriam queratis. Dixit alius philosophus: Si deo firmiter innitis omnia erunt prospera quecumque feceris.

Balaam qui lingua arabica vocatur Luccaman dixit filio suo: Fili ne sit formica sapientior te que congregat in estate unde vivat in hyeme. Fili ne sit gallus vigilancior te qui in matutinis vigilat et tu dormis. Fili ne sit gallus te forcior qui iustificat x uxores suas, tu solam castigare non potes. Fili ne sit canis corde nobilior te qui beneficiorum tuorum obliviscetis. Fili ne videatur tibi parvum unum habere inimicum, vel nimium mille habere amicos.

De probacione Amicorum

Arabs moriturus vocato filio suo dixit: Dic fili quot tibi dum vixi acquisieris amicos. Respondens filius dixit: Centum ut arbitror acquisivi michi amicos. Dixit pater: philosophus dicit: ne collaudes amicum tuum donec probaveris eum. Ego quidem prior natus sum et unius dimidietatem vix acquisivi. Cum ergo centum tibi quomodo acquisisti? Vade igitur probare omnes ut cognoscas si quis omnium perfectus erit amicus. Dixit filius: Quomodo probare consilis? Dixit pater: Vitulum interfectum et frustratim comminutum in sacco repone ita ut saccus forinsecus sanguine infectus sit, et cum ad amicum veneris dic ei: Hominem care mi forte interfeci; rogo te ut eum secreto sepelias: nemo non suspectum te habebit sicque me salvare poteris. Fecit filius sicut pater imperavit. Primus autem amicus ad quem venit dixit ei: Fer tecum mortuum super collum tuum; sicut fecisti malum patere satisfaccionem. In domum meam non introibis. Cum autem per singulos sic fecisset, eodem responso ei omnes responderunt. Ad patrem rediens nunciavit quod fecerat. Dixit pater: Contigit tibi quod dixit philosophus: Multi sunt dum numerantur amici, sed in necessitate pauci. Vade ad unum amicum meum quem habeo et in quo dicat tibi. Venit et sicut aliis dixerat huic ait. Qui dixit: Intra domum; non est hoc secretum quod vicinis debeat propalari. Emissa ergo uxore cum omni familia sua sepulturam fodit. Cum autem ille omnia parata videret, prout erat disseruit grates agens. Deinde pater retulit que fecerat. Pater vero dixit: Pro tali amico philosophus ait: Hic est vere amicus qui te adiuvat cum seculum deficit. Dixit filius ad patrem: Vidisti hominem qui integrum sibi amicum lucratus fuerit? Dixit pater: Non vidi quidem sed audivi. Tunc filius: Revela michi de eo si forte talem michi acquisiero. Ait pater: Relatum est michi de duobus negociatoribus quorum unus erat in Egypto alter Baldach, seque solo auditu cognoverant et pro sibi necessariis mittebant. Contigit autem ut qui erat Baldach in negociacionem veniret in Egyptum. Egyptius audito eius adventu occurrit ei et suscepit eum gaudens in

domum suam et omnibus ei servivit sicut
mos est amicorum per viii dies condixit ei
omnes manerias cantus quas habebat
in domo sua. Finitis viii diebus infir-
matus est. Quod valde graviter dominus
de amico suo ferens ascivit omnes me-
dicos egyptiacos ut amicum hospi-
tem viderent. Medici vero palpato pul-
su iterum et iterum urina inspecta nullam
in eo agnoverunt infirmitatem. A-
morem sciunt esse passionem. Hoc ag-
nito dominus venit ad eum et quesivit si aliqua
esset mulier in domo sua quam diligeret.
Ad hec eger: Ostende mihi omnes domus tue
mulieres et si forte hanc inter eas
video tibi ostendam. Quo audito ostendit
ei cantatrices et pedissequas quarum
nulla ei complacuit. Post hec ostendit
ei omnes filias quas quoque sicut et
priores omnino repulit atque neglexit.
Habebat autem dominus quandam no-
bilem puellam in domo sua quam
iam diu educaverat ut eam acciperet
uxorem quam et ostendit ei. Eger vero
aspectabat hanc et ait: Ex hac est
michi mors et in hac est mea vita.
Quo audito dedit puellam nobilem
ei in uxorem cum omnibus que erat tunc
ea accepturus et postea dedit ei ea que
erat daturus puelle si eam accepe-
ret in uxorem. Hiis completis accepta
uxore et hiis que cum uxore accepe-
rat et negociatione sua rediit in patri-
am. Contigit autem post hec ut egyp-
tiacus omnia sua multis modis a-
mitteret et pauper effectus cogitavit a-
pud se quod iret baldach ad amicum
quem ibi habebat ut sui misereretur.
Iter ergo nudus et famelicus arripu-
it atque baldach in tempeste noctis
silentio pervenit. Pudor autem ei obsta-
bat ne domum amici adiret ne for-
te incognitus tali tempore domo ex-
pelleretur. Templum ergo quoddam in-
travit ut ibidem pernoctaret. Sed cum
ibi anxius multa secum diu vol-
veret occurrunt sibi duo viri prope tem-
plum in civitate quorum unus alium
interfecit clamque aufugit. Multi
ergo cives pro strepitu occurrentes in-
terfectum reperiunt et querentes quis-
nam homicidium perpetrasset in-
traverunt templum putantes homi-
cidam reperire. Egyptium vero illic
reperiunt et sciscitantes ab eo quisnam
virum interfecisset audierunt ab eo
quia ego virum interfeci. Paupertatem
enim suam morte saltem finire ve-
hementer cupiebat. Captus itaque et
in carcere trusus est. Mane autem facto pro-
ducitur ante iudices et morte condemp-
natus ducitur ad crucem. Multi vero de
more occurrerunt quorum fuit unus
amicus eius cuius causa baldach
adierat. Qui acutius eum intuens
deprehendit esse amicum quem in e-
gypto reliquerat. Reminiscens itaque
bonorum que sibi in egypto fecerat cogi-
tans etiam quia post mortem retri-
buere illi non poterat mortem pro ipso
subire se decrevit. Voce ergo magna
exclamavit: Quid innocentem con-
dempnatis? Quove eum inducitis?
Non mortem meruit; ego enim
virum interfeci. At illi iniecerunt
manus in eum atque ligatum se-
cum ad crucem traxerunt. Alium
que a pena mortis absolvunt. Homi-

cida uo in eodem agmine hec intuens
gradiebatur atque secum. hunc inter
fecit et iste dampnatur. hic innocens
supplicio deputatur. ego uo nocens
libertate fruor. Que nam causa est
huius iniusticie nescio n sit sola dei
paciencia. vm deus iudex iustus in
punitum scelus nullum dimittit.
Ne igitur postius in me durius vin
dicet. huius me prodam criminis reatum.
um. sicque eos a morte soluendo quod
commisi luam pccm. Obicit se periculo
dicens. me me qui feci istum dimit
tite innoxium. Judices aut uo pa
rum admirantes hunc alio abso
luto a morte ligauerunt itaque de
iudicio dubitantes hunc cum re
liquis prius liberatis ante regem
adduxerunt eique omnia ex ordine
referentes ipsum et hesitare compulerunt.
Communi itaque consilio rex eis omne
crimen eis impositum condonauit
eo tamen pacto ut criminis s' impo
siti reas patefacerent. at illi rei veri
tatem ei exposuerunt. Communi
aut consensu omnibus absolutis indi
gena qui pro amico mori decreuerat
ipsum in domum suam introduxit et ei
que omni honore peracto secundo inquit
Si mecum manere acquiescis
omnia nobis prout decet erunt com
munia si uo repatriare volueris
que mea sunt equali lance pciam
at ille natalis soli dulcedine irre
titus partem totius sibe quia ei ob
tulerat recepit sicque repatriauit
Hijs itaque sic relatis inquit filius
ad patrem. vix poterit talis reperi
ri amicus.

Dixit alius phs. ppt amicos uo pro
batos puide tibi semel de ini
micis et milies de amicis quia forsi
quique amicus fiet inimicus et sic le
uius poterit pquirere dampnum tuum
Item alius phs.
Consule amico tuo in bonum quan
tum potes et si tibi credere noluerit
Justum est enim ut s' bm consulas
licet rectum ut in sta sui sus tuum
non sequatur consilium.
Alius. Noli consilium tuum homi
reuelare omni. Qui enim consilium
suum in corde suo retinet sui iuris
est melius eligere.
Alius. Consilium absconditum quasi
si in carcere tuo est retrusum reue
latum vero in carcere suo tenet li
gatum.
Alius. Ne te associeris inimicis tuis
cum alios possis reperire socios. Que
enim male egis notabunt q' uo
bona fuerint diuulgabunt.
Dixit quidam versificator. Est v:
Una de huius seculi ad necessitatibus
grauioribus libo homini qn necces
sitate cogitur ut s' subueniat ini
micum requirere. Querit quidam
a quodam arabe. Que maior aduer
sitas contigit tibi in hoc seculo. Arabs
Necessitas compulit me conuenire
inimicum ut que volebam in recce
deret.
Alius. Ne te associes lecatori tuus
societas est et dedecus.
Alius. Ne glorieris in laude leca
toris cuius laus est uituperium
et uituperium laus. Quidam phs
transiens per uiam aliquem reperit

phm cum quodā lecatore iocantē ad q'
ait. Similem s' attrahe silem adama
tis est. At ille inquit. Numqm me s'
aduixi ad h transiens. Cur g° ei ap
plaudebas. At ille. Non. Sz magna ne
cessitate cogitur etiam honestus hō
latrinam adire.
Alius phs. Fili graue est arduas ma
siones ascendere et ab eisdem descen
dere facile est.
Alius ph°. Melior est inimicicia sa
pientis quam amicitia insipien
tis. Alius ph°. nō habeas
pro magno stulti quia nō ēē pmanēs.
Alius. Melior est societas simplicis
inter sapientes nutriti quam pruden
tis cum lecatoribz educati.
Alius. Dulcior est sapienti aspa uita
inter sapientes quam dulcis uita
inter insipientes.
Alius. Sapientie due sunt species
una natural' alia artificialis qua
rum una non pt manē sn̄ alia.
Alius. Ne comittas stultis sa
pientiam quia eis ēēt iniuriosum
neqz sapientibz eam deneges quia
quod suum est eis auferres.
Alius. Huius mundi dona diuisa
sunt quibzdam enim datur rex
possessio quibzdam sapientia.
Quidam loquens filio
inquit. Quid malles tibi dari an
censum an sapiēm. Cui filius ho
rum q'bz a° indiget.
Fuit quidam sapiens u'sificator e
gregius sed mendicus z egenus se
per de paupertate sua amicis conq
rens de quā etiam u's' composuit ta
lem sensum exprimentes. Tu que

ptūs ptes monstrinea tur in desit.
Culpandus nō es sed dic m̄ quē cul
pabo. nam si constellatio mea est in
diuia. arte quoqz id fcm̄ ēē indubita
bile est. Sz inter me z ipam tu orator
z iudex es. Tu dedisti michi sapienti
am sine sba. Dic g° m̄ quid faciet sa
pientia sine substantia. accipe par
tem sapientie z da michi ptem pe
cunie. ne patiaris uiro illo me indi
gere cuius donum erit m̄ pudor.
Dixit quidam ph°. Tribus modis
indiget unus in alio. Cuicuqz bene
feceris meo maior eo eris. Quo non indi
gueris par ipi eris. Quo nō indigu
eris minor.
Alius. claritas anime est sapientia
census uero claritas corporis est.
Alius. Sapientia corpa mortua cla
ritate sua uiuificat uelud tra arida
humiditate pluuie uirescit.
Discipls magro. Quomō me
hēndo inter sapientes coputa
bor. Magr. serua silentium donec sit
tibi loqui necessarium. ait enī ph°.
Silentium enim signū sapientie
z loquacitas signum stulticie. Nec
festines respondē donec fuit finis i
terrogacionis nec questionem in
conuentu statim solue tempus cū
sapientiorem te ibi ēē pspexeris.
nec question i alij cuiquam fcē res
pondeas nec laudem appetas de re
tibi incognita. ph° enim dicit. Qui
de re s' ignota laudem appetit illū
mendatem pbatio reddit.
Alius acquiesce ueritati siue a te p
lata siue tibi abiecte. ne glorieris
in sapientibz uibis tuis qr prout

De Silencio

phs testatur. Qui in suis ubis sapien
tibus gratatur stultus esse comprobatur. Et
omnia faciens cum mulieris habeas in ter
disciplos sapie atque prudentie. phs
dicit. Qui prudenter inquirere vo
luerit solutionem prudenter intelliget.
Alius. Quicumque
erubuerit sapiam ab alijs investiga
re magis erubescet eandem a se ipso
inquiri. Alius. Qui
brevi tempore pro pudore disciplinam
non patitur omni tempore in pudore
insipientie permanebit.
Alius. Non omnis qui sapiens dicitur
sapiens est sed qui discit et retinet
sapiam. Alius. Qui in
doctrina defecit priusquam ingnobilitas sua
ei prodit cognitionem indiget nobili
tas sapientia uel experientia.
Alius in quo sua desinit nobilitas a
uorum aut congrue reseruat.
Alius. Nobilitas a me procedens est
michi cordi plus quam que parentum
procedit nobilitate.
Arabs quidam uersificator prudens
et facetus sed ignobilis regi cui
dam suos uersus obtulit cui nota
ta prudentia rex eum honorifice
suscepit. Huic inuidebant quod alij u
ersificatores sua superbi generositate
regemque conuenientes inquiunt
Domine rex cur hunc tam uili ortum
pro sapientia adeo magnificas ad hec
rex. Quem uituperare putastis magis
laudastis. Spe uero qui uituperabatur
ad hec adiunxit. Rosa ex spinis or
ta nequaquam blasphematur. Rex
autem maximis honoratum muneribus
eum dimisit.

Contigit ut quidam uersificator
nobili ortus pro sapientie patris discipli
natus regi cuidam uersus suos offer
ret. Quos acceptos rex male quippe
compositos spreuit nichilque ei dedit
Inquit ergo uersificator regi. Si non pro
uersibus saltem pro generositate aliquid
michi tribuas. Rex ergo. Quis pater
tuus? At ille indicauit. Ait rex. Se
men in te degenerauit. Cui uersifica
tor. Sepe rex frumento oritur siligo.
Ad hec rex. De minorem quam parentum
tuum probasti illumque inmune
sic dimisit.
Alius uersificator. Item uenit ad
regem patre ignobili sed matre
generosa. In compositos quidem et
compositos obtulit uersus. Cuius matrem
habebat litteratum et facetia
splendidum rex nequaquam eum ho
norifice suscepit. Quesiuit tamen
ab eo cuius filius erat. At ille prete
dit ei auunculum suum. Unde rex in
nimium risum se conuertit. Aiunt
sui familiares. Unde iste tantus risus
procedit. Ait rex. Fabulam quandam
in libro quondam legeram quam hic
oculis conspicio. At illi. Que est illa?
Ait rex. Mulum nouit natum uul
pes in pascuis inuenit. Ad quem
admirans ait. Quis tu es? Mulus
dicit se dei creaturam. Cui uulpes
habes ne patrem aut matrem. Mulus
ait. Auunculus meus est equus gene
rosus. Sicut ergo mulus non cognouit
asinum patrem suum eo quod pigrum
et deforme animal est. Sic iste patrem
suum confiteri erubescebat pro in
hercia incognitum. Rex tamen quantes

se ad usificatore ait. Volo ut indices
m patrem tuum. at ille s indicauit. Cog
nito g rex quia pater eius uilis & disci
plinatus erat & ait seruis suis. demus
huic de bonis nris quia nō degenerat
Arabs ait patri. Miror
me legisse in temporibz pteritis no
biles facetos honorant. & lecatores
alecatoribz uenantur. Fili uidi et
aliud quod clerici p sapia sua non
sunt honorati. uni sti sunt lecatores
& ad magnum deuenere honorem.
Tunc pater ait ille. hoc qdem ex inertia
temporis contigit. ad quem filius. Edisse
m patri kme uram nobilitatis diffini
cōm. & pater. ut inquid ar. in epla sua
quā alexandro regi composuit. memi
nit. quid cum ab eo quereret que s ex
hominibz consiliariū faceret talit per
eplam rendit. accipe ait talem q
septem liberalibz artibz sit instructus.
Industriis vii eruditus. vii & pbi
tatibz edoctus & ego hanc estimo p
fectam nobilitatem & filius. h nobilitas
in tempore meo nō contigit immo au
ri & argenti tota e quam uideo no
bilitas ut ait usificator. Edificatas
gaze puatos nobilitate. paupertasq
domus pmit alta nobilitate. usifica
tor quidam de adusitatibz scli q ue
niunt sup nobles us fecit istos sub
scripta nobilium. Dic inquid ille qui p
adusitatibz que nobis accidunt nos
contempnit quod scilm nulli fecit dis
rium n noblibz tm. Nonne uides q
mare deuehit stercora & paleas & p
ciosi lapides in fundum uadunt. &
nonne uides quod in celo sunt stelle e
quibz nesciunt num. at insup illas
quidem pati enclesim pt solem & luna
ac pater. Ex temporis inertia accidit qa
homines indiuitijs solum uidicant
gloriandum.
Unus ex discipulis interogauit
magistrum suum & dixit. Cum vii
sunt artes & vii pbitates & vii indus
trie uellem ut hec m sicut se hnt
enumares. mgr. enumabo. he sunt
artes. Dyaletica. arismetica. geo
metria. phia. musica. astronomia.
de vii uo diuerse sunt phorum sne q
nam sit. phi qui pphias nō sectant
aiunt nigromantiam ee septimam.
Aliqui ex illis uidelicet qui pphijs
& phie credunt nolunt ee sciam q
res nāles ul elementa mundana
pcellit. Quidam qui phie nō stu
dent gramaticā ee affirmant.
Probitates uo hee sunt.
Equitare natare. sagittare ce
stibus certare. aucupare scacis
ludere usificare.
Industrie sunt. ne sit uorax. pota
tor luxuriosus. uiolentus medax.
auarus & de mala conuersatione discipu
lus h tempe ueminē puto huius
modi ee. Precepit qui
dam phs filium suum. Caue mendacium p
dultius est carne uoluctū
Alius. Cum leue sit mendicum p
re contrariū uidetur graue ueritate
dice. Alius. si aliquid c
cedas uni postea peniteat metuas p
mo sane negare debueras
Alius. Vecundia negandi caue
ne inferat tibi necitatem menticu
di quia honestius est te negare
quam longos terminos dare tinin

De mendacio

crimino addere negandi.
Alius philosophus. Si emendacio quodlibet
saluatur, multo magis ueritate sal
uatur. Accusatus quidam ductus
est ante regem iudicem negansque cri
men impositum tandem conuictus.
Cui rex dupliciter puniens: semel pro
crimine commisso, secundo pro commisso
negato. Alter quidam
consimiliter accusatus quod commiserat
non negauit. Dixeruntque qui regi
assistebant de crimine confesso iudi
cium sumet. Non ita rex inquit
quia philosophus dicit: Confitenti peccatum ra
ne relaxari iudicium. Sicque liber a re
ge recessit. Socrates. Sicut homo
mendax in principis comitatu non
conuenit, sic a regno celorum exclude
dus erit. Quidam philosophus dixit filio suo:
dic esse mentitum qui malum di
malo uincendum est. Quia sicut
ignem ignis non punit, sic malum
malo non cedit. Ut igitur ignem aqua
extinguit, sic bono malum quilibet des
truit. Ne reddas malum, ne simul sis
malus, sed redde bonum ut melior
sis malo. Alius. Ne
confidas in malo si periculum euaseris
ne aliud incas quia illud non
facies ut simile perueneas.
Dixit arabicus filius. Si quelibet
uideris malis operibus prestauari ne
in iniquitas quia qui pendulum
soluit super illum ruina erit.
Transiens quidam per siluam in
uenit serpentem a pastoribus
extentum et stipitibus alligatum,
quem mox soluit calefecit curauit.
Calefactus serpens circa fouentem
serpere cepit et tandem ligatum grauiter
strinxit. Tunc homo: Quid inquit
facis? Cur malum pro bono reddis? Na
turam meam dixit serpens facio. Bo
num ille ait tibi feci et illud malo mi
solus. Illis sic contendentibus uocatus
est inter eos ad iudicium uulpis. Cui
totum ut eueniat ex ordine est mons
tratum. Tunc uulpis de hac causa
iudicare per auditum ignoro, nisi qua
liter inter uos primum fuit ad oculum
uideo religatur iterum serpens. Modo in
quid uulpis o serpens si potes euadere
discede, et o homo de soluendo ser
pente noli laborare. Nonne legisti
quod qui pendulum soluit super
illum ruina erit.
Dixit arabs quidam filio suo: si
grauatus fueris aliquo modo et fa
cile possis liberari non expectes, quia
dum expectas liberari facilius gra
uabis amplius, et ne tibi contingat
quod contigit gibboso de uersificatore.
Et quomodo fili inquit. Quidam uersi
ficator uersum faciens regi presenta
uit, et laudauit rex ingenium, iussit
que ut donum pro facto exposceret. Quid
nium tale expostulat ut se ianito
rem sue ciuitatis per mensem faceret
et ab omni gibboso denarium et de mo
noculo et de scabioso denarium et
de putiginoso denarium et de herinioso
habere denarium. Quod rex concessit
et sigillo roborauit. Qui ministerio
suscepto et porte assedit et misterium
suum egit. Quadam die gibbosus
quidam bene cappatus cum baculo
portam intrauit. Cui uersificator
obuius denarium postulat qui de

negat dare. unum infente usificatore
dum caputium de capite leuat gib
bosum deprehendit monoculum esse du
os q° denar postulat a quo prius v
num expectasset. noluit dare retentus
est. Non habens auxilium fugere voluit
sed per caputium retractus capite
nudato apparuit scabiosus. Interrogat
ille protinus tres denarios. Videns
scabiosus neque auxilio neque fuga se
posse defendi. cepit resistere defen
densque se nudatis brachiis apparuit
habens inpetiginem. Quartum q° dena
rium postulat. Cui defendenti ca
pam abstulit et cadente illo inter a
hernio sum comperit. Quintum q° dena
rium ab eo extorsit. Sic contigit ut
qui unum [hole] ultro dare noluit
quinque in[hole]uitus dedit.

Dixit philosophus
quidam [hole] filio suo. Fili vide ne
transeas per sedem gentis inique. Transi
tus namque causa fit status et status
occasio sessionis. sessio causa operis.
Dictum est enim duos clericos de
ciuitate quodam vespere ut spatiare
tur exisse. Venerunt que ad locum
ubi cum peccatores conuenerant. Dixit
alter socio suo. Vitamus aliam viam
quia philosophus dicit non transeundum per sede
gentis inique. Respondit socius. transitus
non nocebit si aliud non adfuerit. Et
transeuntes audierunt in domum
cantilenam. substitit alter retentus
dulcedine cantus. monuit socius ire
noluit. recedente socio remansit so
lus. Illectusque cantu domum intrauit
undique vocatus sedit. sedensque cum a
liis potauit et ecce preco exploratore

ciuitatis sequens domum intrauit.
Inuento exploratore in illa domo
ipse et omnes capti sunt. Hic magister hospi
cium huius exploratoris fuit. hic
exijt huc rediit omnes consocii et soci
huius fuistis. Ducti sunt omnes ad pa
tibulum et clericus inter illos mag
nate predicabat omnibus. Quisque in
ique gentis consortio fruitur procul
dubio mortis inmerite penas lu
ctatur.

Fertur de duobus disciplis quod ex
euntes de quadam ciuitate ue
nerunt ad locum ubi vox cuiusdam
femine valde sonora audiebatur
ubique cantus bene composita erant
et cantus ipse musice constructus
valde delectabilis et amatoris in so
nuit. Substitit alter cantilena rete
tus. Cui socius vitamus et diuite
runt hinc quia intum volutis ca
ti decipere quod ad mortem perducit
et item unus. Ista vox dulcior est
illa quam ego et magister meus nuper
dem audieramus. et qualis erat illa
inquid alter et quomodo illam audis
tis. euenit dixit socius quod ciui
tate exieramus et sic vox una asp
rima audiebatur et cantus incom
positus ubique inordinate sonabat
quodque cantauerat sepius pridem repe
tebat et suo licet asperrimo cantu quasi
delectabili detinebatur. Cum magister
si uim est quod homines dicunt vocem
bubonis hominis morte portendere cum
ista sine dubio hominis morte annunci
at. Cui ego. Miror cum tantus sit
tam horridus cur iste tamen in illo de
lectatur. et ille enim non recordaris illius

phi qui dicit. In cantibus delectatur homo et
si bona non sint in sua voce suo carmine
et suo filio. ut istud de se et de magistro nar
raverat digressi sunt inde ambo.
Dixit quidam philosophus filio
suo. sequere scorpionem. leonem et dra
conem sed malam feminam non sequeris.
Alius. Ora deum ut te liberet
ab ingenio nequam feminarum tu ipse
ne decipiaris tibi provide. Dictum
namque est de philosopho quod transiens
iuxta latum quo auceps rete te
tendit avibus decipiendis vidit mu
lierculam cum eo lascivantem. Cui
dixit. Qui aves decipere conaris vi
de ne avicula factus fisco huius muli
ercule tenearis.

De muliere

Dixit quidam discipulus magistro suo.
Legi in libris philosophorum quibus precipi
unt ut ab ingenio femine precavere cus
todiat se homo. Et salomon in pro
verbiis hoc idem ammonet. Sed tu si
super ingenio illius sive de fabulis
sive de proverbiis aliquid memo
riter tenes vellem narrando me
instrueres. Faciam inquid tibi certe
libenter. Sed vereor ne siquid narra
simplici animo legentes carmina
que mulierum artibus ad earum correp
tionem et tuam et aliorum instructio
nem scripsimus viderint videlicet
quoniam earum nescientibus viris su
os advocent amasios et complecten
tes deosculentur advocatos et que
illarum expetat lascivia nuptiis ex
pleat earum nequitiam in nos
redundare credant. Discipulus. Ne
timeas hoc magister. quia salomon in libro pro
verbiorum et multi sapientes pravas
earum corrigendo mores talia scripserunt
nec culpam sed laudem inde prome
ruerunt. Tu similiter de illis scribens
ad nostram utilitatem non vituperium
sed coronam promerebis et ob hoc nega
ta sine cunctatione demonstra.
Tunc magister.

Perrexit quidam ut vindemia
ret vineam. quod uxor illius
videns intellexit illum circa vine
am moraturum diutius. et misso nun
cio convocat amicum. conviviumque parat.
Accidit autem ut dominus ramo vinee in
oculo percussus domum cito rediret ni
chil cum oculo percusso videns. Veni
ensque ad portam sue domus hostium
pulsavit. Quod uxor intelligens
nimium turbata convocat ami
cum amicum abscondit
rettorsum et domino hostium a
perire postea currit. Qui intrans
et graviter pro oculo tristis et dolens
iussit cameram parari et lectum ster
ni ut posset quiescere. Timuit uxor
ne intrans cameram amicum la
titantem videret dixit ei. Quid tam pro
peras ad lectum dic mihi quid tibi sit pri
us. Narravitque ei totum ut accide
rat. Permitte inquid illa karissime domine
ut oculum sanum medicinali ar
te confirmem et carmine. ne ita eveni
at de sano ut tibi evenit de iam per
cusso quia dampnum tuum commune est
nobis. apponensque os suum ad ocu
lum tam fovit quousque amicus a
loco ubi erat absconditus viro nes
ciente discessit. Tandemque se erigens
inquid karissime domine iam sum secu
ra ne simile de hoc oculo eveniat.

quale de alto evenit. Iam potes si placet ad lectum descendere. Tunc discipulus ait magistro: Bene me instruxisse et quod de illarum artibus retulisti siticuloso et desideranti animo commendavi, nec quod inde scio pro divitiis Arabum commutare volo. Sed si placet progredere et quod tu referre in actum publice administrationis futuri valeamus edissere. Faciam, inquit. Dictum est de quodam peregre proficiscens commisit uxorem suam socrui sue. Uxor autem sua alium quendam adamavit et matri indicavit. Que commota pro filia favit amori et convocans procum eundem cepit cum illo et filia epulari. Epulantibus illis supervenit maritus et hostium pulsavit et consurgens mulier procum abscondit et hostium postea domino aperuit. Qui postquam intravit ut lectus sibi pareretur petivit, nam quiescere volebat quia lassus erat. Turbata mulier dubitavit quid faceret. Quod videns mater: Ne festines, inquit, filia lectum parare donec monstremus marito tuo lintheum quod fecimus. Et extrahens lintheum vetula quantum potuit unum cornu illius sustulit et alterum filie sublevandum dedit. Sicque lintheo extenso delusus est maritus quousque qui latuerat egrederetur abiret. Tunc ait mater filie sue: Extende lintheum super lectum mariti tui quod manibus tuis et meis est contextum. Cui maritus: Et tu domina scis tale lintheum parare? Et illa: O fili multa huiusmodi paravi. Ad hec discipulus: Mirabile quid audivi, sed vellem ut amplius me instrueres, quia quanto plus ingenium illarum attendo tanto magis ad mei custodiam excitatior. Respondit magister: Ad huc tertium tibi dicam et sit tibi ad instructionem et nostra sufficient. Discipulus: Ut placet.

Relatum est item quod quidam proficiscens commisit coniugem suam socrui sue servandam. Uxor autem clam iuvenem amavit quod sue matri protinus indicavit. Illa vero amari consensit paratoque convivio accivit iuvenem. Quibus epulantibus dominus veniens ianuam pulsavit. Surrexit itaque uxor et dominum maritum intrare [fecit]. Sed mater cum amasio filie remanens quo loco ubi absconderetur non erat quid faceret penitus dubitavit. Sed dum filia sua aperiret hostium marito arripuit vetula nudum gladium et commisit amasio iussitque ut ante hostium in introitu mariti filie sue stricto gladio staret et si aliquid maritus ei loqueretur nichil responderet. Fecit ut iusserat. Hostioque aperto ut illum maritus sic stare vidit substitit. Et quis, inquit, tu es? Quo non respondente cum primum obstupuisset tunc magis extimuit. Respondit interea vetula: Care gener tace ne aliquis te audiat. Ad hec ille magis mirans: Quid est hoc, inquit, cara domina? Tunc mulier: Bone fili, venerunt huc tres persequentes istum et nos aperto hostio hunc cum suo gladio intrare permisimus donec descenderent qui illum interficere volebant. Qui nunc te

mens te aliquem ex illis eo stupefactus nichil tibi respondit. Et ait: Benedicas domina que hoc in hunc libasti amorte; et introiens advocavit amasium uxoris sue et secretum secrete fecit sicque dulcibus alloquiis delinitum circa noctem exire dimisit. Discipulus: Miranda dixisti sed nimis magis illarum presumptuosam admiror audaciam. Volo tamen ut adhuc in decorem ingenii, si non fuerit grave, dicas. Quanto enim magis dixeris tanto maiora promerebis. Ad quod magister: Nonne sufficiunt ista? Tria tibi narravi et tu non dum desinis instigare. Discipulus: Tria dicendo numerum auges recitando numerum sed pauca sonuerunt verba. Dic ergo unum quod longa verbositate meas repleat aures et sic michi sufficiat. Magister: Cave ne contingat inter nos quod inter regem et suum accidit fabulatorem. Discipulus: Quid, care magister, quid tandem accidit? Magister:

Rex quidam suum habuit fabulatorem qui singulis noctibus quinque ei narrare fabulas consueverat. Contigit tandem quod rex curis quibusdam sollicitus minime posset dormire pluresque solito quesivit audire fabulas. Ille autem tres super hoc narravit sed parvas. Quesivit rex plures. Ille vero nullatenus voluit; dixerat enim sic iam visum fuerat quam multas. Ad hec rex respondit: Plurimas iam narrasti sed brevissimas; vellem vero aliquam te narrare que multis produceretur verbis et sic te dormire permittam. Concessit fabulator et sic incepit:

Erat quidam rusticus qui mille solidos habuit. Hic autem in negotiatione proficiscens comparavit bis mille oves singulas sex denariis. Accidit eo redeunte quod magna inundatio aquarum succresceret. Qui cum neque per pontem neque per vadum transire posset, abiit sollicitus querens quo cum ovibus suis transvehi posset. Invenit tandem exiguam naviculam que nisi duas oves una cum rustico ferre valebat. Sed tandem necessitate coactus duas oves imponens aquam transiit. Hiis dictis fabulator obdormivit. Rex siquidem illum excitans ut fabulam quam inceperat finiret precepit. Fabulator ad hec: Fluctus ille magnus est, navicula autem minima et grex ouium in nuabilis. Permitte ergo supradictum rusticum suas transferre oves et quam incepi fabulam ad finem perducam. Fabulator etenim regem hoc modo longas audiendi fabulas gestientem pacificavit. Quod si amplius me pdictis etiam subtexere alia, completis iam decem, presidio exempli me liberare conabor. Discipulus: Dictum est in antiquis proverbiis quod non eadem compunctione dolet qui pro muneribus lacrimatur et qui suo dolore corporis gravatur. Neque regem adeo dilexit fabulator sicut et tu me diligis. Voluit enim fabulis suis eum aliquando seducere. Tu vero me discipulum minime. Unde precor ne iam promotam narrationem in verbis reduce

sed p̄libata mulierum ingenia di
ligenter paude· ingr̄·

Dictum est quidam nobilis p̄ ge
nie habēt uxorem castam ni
mium & formosam· Contigit forte
quod orōis studio romā uellet adi
re sed alium custodem uxori sue ṅ
semetipsam noluit deputare illi⁹
castis moribꝫ satis consilius & pbi
tatis honore· hic aūt parato cōme
atu abiit· Uxor uō caste uiuendo
& omnibꝫ prudenter agens re
mansit· Accidit tandem quod neci
tate compulsa a domo ppria suam co
uentura uicinā egredet̄ur· Quo p
acto negocio ad ppriam remeauit·
Quam iuuenis aspectam ardenti
amore dilige cepit & plurimos ad
eam direxit nūcios cupiens ab
illa quē tm̄ ardebat amari· Qui
bꝫ contemptis eum penitus spre
uit· Iuuenis cum sic se cōtemptū
sentiret· dolens adeo efficitur ut ni
mio infirmitatis onē grauaretur
Sepius tn̄ illuc ibat quo dn̄am egres
sam uidēt desiderans eam cōuer
te sꝫ nequaqm̄ p̄ualuit efficere
Cui p dolore lacrimanti fit obui
ans religionis habitu decorata q
rens que nam eēt cā que eum sic
dolere cōpelleret sꝫ iuuenis que
in sua uersabantur consciencia
minime detegere uolebat ad que
anus· Quanto quis infirmitatem
suam medico reuelare distulerit
tanto grauiori morbo affectus fu
erit· Quo audito narrauit ei or
dine que sibi acciderant· & suū p
palauit secretum· Cui anus· De

hiis que iam dixisti dei auxilio re
medium inueniam· Et eo relicto ad
ppria remeauit· et caniculam quā
apud se hēbat duobꝫ diebus ieiu
nare coegit· & die tercio pane syna
pi confectum ieiunanti largita ē
Que dum gustaret oculi eius pre
amaritudine lacrimari ceperunt
Postea uō anus illa ad pudice do
mine domū perrexit quam iuuenis
predictus amauit· Que honorifice
p magne religionis spē suscepta ē
hanc aūt sua sequebatur canicu
la· Cumqꝫ uidisset mulier illa ca
niculam lacrimantē q̄siuit quid
habēt quare lacrimaret· an' ad h
Cara amica ne q̄ras quid sit q̄a
adeo magnus dolor ē quod neq̄o
dicere· Mulier uō mag' instigabat
ut diceret· Cui anus hec quā cōspicis
canicula mea erat filia casta ni
mis ac decora quā iuuenis ada
mauit quidam sed adeo casta e
rat ut eum omnino spneret et eius
amorem respueret· Unde dolens adō
efficitur ut magna egritudine strin
geretur p qua culpa miserabiliter
hec supdicta nata mea in canicu
lam mutata est· Hiis dictis p̄ ni
mio dolore erupit in lacrimas an
illa· Ad hec femina· Quid ergo cara dn̄a
similis pcti conscia quid nunquam
factura sum· me et eum dilexit iu
uenis sed castitatis amore eum
contempsi et simili mō ei contigit
Cui anus· laudo ut cara amica
mea ut quā citius potis huic misea
ris & quod querit facias ne et tu
simili mō in canem muteris· Si

enim scirem mihi iuuenem prodituram
et filiam meam amorem nunquam
meam mutaretur filia. Quia ait mulier
casta. Obsecro ut consilium huius rei
utile dicas ne propter sororis peruersa effi
ciar canicula. Anus. Libenter propter
amore et animo remedio meo et quesi
uisset mecum. Hunc superdictum iuue
nem queram et si quo inuenire potero
ad te reducam. Cum gratias egit mulier
et sicut anus artificiosa dictis fide
prebuit et quem promisit reduxit iuue
nem et sic eos associauit. Discipulus
ait magistro: Nunquam audiui tam mi
rabile quid et hoc puto fieri arte diaca
onis. Ne dubites. Discipulus. Spero quod
si aliquis homo tam sapiens esset
ut semper timeat se posse decipi ar
te mulieris forsitan se ab illius in
genio custodire ualebit. Magister.
Audiui de quodam homine qui mul
tum laborauit ut suam custodiret
sed nichil profuerit. Discipulus. Dic
magister michi quid fecit ut melius
sciam si quam duxero illam cus
todire. Magister.

Quidam iuuenis fuit qui totam
intentionem suam et totum sen
sum suum et adhuc totum tempus
suum ad hoc misit ut sciret omnimo
dam artem mulieris et hoc facto uolu
it ducere uxorem sed primitus pre
cepit querere consilium et sapien
tiore illius regionis ad hominem
et qualiter custodire posset quam
ducere uolebat quam uult uxorem.
Sapiens uero hec audiens dedit ei
consilium quod construeret do
mum altis parietibus lapideis po

neretque intus mulierem. Dareturque ei satis
ad manducandum et non superflua in
dumenta. Faceretque ita domum quod non
esset in ea nisi solum hostium solaque
fenestra per quam uideret et tali alti
tudine et tali compositione per quam ne
mo intrare posset uel exire. Iuue
nis uero audito consilio sapientis
sicut eum iusserat egit. Mane uero
quando iuuenis de domo exibat hostium
domus firmabat et similiter quando in
trabat. Quando autem dormiebat sub
capite suo claues domus abscon
debat. Hec autem longo tempore egit. Quo
dam uero die dum iuuenis iret ad
forum mulier sua ut erat solita fa
cere ascendit fenestram et euntes et
regredientes intente respexit. Hec
una die cum ad fenestram staret
uidit quendam iuuenem formosum
corpore atque facie. Quo uiso statim a
more illius succensa fuit. Mulier
hec amore iuuenis succensa et ut
superdictum est custodita cepit cogi
tare quomodo et qua arte posset loqui
cum adamato iuuene. At ipsa ple
na ingenio ac dolositatis arte co
gitauit quod claues domini sui fura
retur dum dormiret et ita egit. Hec
uero assueta erat dominum suum una
quaque nocte uino inebriare ut eo
securius ad amicum suum posset ex
ire et uoluntatem suam explere.
Dominus uero illius philosophicis iam edoctus
monitis sine dolo illos esse mulie
bres actus cepit cogitare quid sua
coniux strueret frequenti et cotti
diana potatione quod ut sibi deb
poneretur finxit se esse ebrium. Cui

rei mulier inscia de lecto nocte consur-
gens perrexit ad hostium domus et aperto
exivit ad amicum. Vir autem suus in
silentio noctis suaviter consurgens
venit ad hostium domus et apertum cla-
usit, firmavitque, et fenestram ascen-
dit, stetitque ibi donec in camisia sua
nudam mulierem suam revertentem
vidit. Que domum rediens hostium clau-
sum invenit. Unde animo multum condo-
luit et tamen hostium pulsavit. Vir
mulierem suam audiens et videns
ac si nesciret interrogavit quis esset.
At ipsa culpe veniam petens et num-
quam amplius se hoc facturam promit-
tens nichil profecit. Sed iratus ait
quod eam non intrare permitteret, sed
esse suum suis parentibus ostenderet. At
ipsa magis ac magis clamans dixit
quod nisi hostium domus recluderet
in puteum qui iuxta domum erat sali-
ret et ita vitam finiret sicque de mor-
te sua amicis et propinquis redderet
rationem. Spretis minis dominus sue
mulieris intrare eam non permisit. Mu-
lier vero plena arte et calliditate sus-
tulit lapidem quem proiecit in puteum
hac intentione ut vir suus audi-
to sonitu lapidis in puteum ruen-
tis putaret sese in puteum ceci-
disse. Et hoc pacto mulier iuxta puteum
se abscondit. Vir simplex atque in-
sipiens auditu lapidis in puteum
ruentis mox et absque mora de domo
egrediens celeri cursu ad puteum
venit putans verum esse quod mulierem
audisset cecidisse. Mulier vero videns
hostium domus apertum et non oblita
sue artis intravit domum, firmato

que hostio ascendit fenestram. Ille autem
videns se esse deceptum inquit: O mulier
fallax et plena arte diabolica, permitte me
intrare et quicquid michi foris fecisti
me condonaturum tibi crede. At illa
eum increpans introitumque domus
omnimodis facto atque sacramento dene-
gans ait: O seductor, tuum esse atque tu-
um facinus parentibus tuis ostendam,
quia unaquaque nocte es solitus ita
furtim a me exire et meretrices adire,
et ita egit. Parentes vero hec audientes
atque verum esse existimantes increpave-
runt eum, et ita mulier illa liberata
arte sua flagitium quod meruerat
in virum retorsit. Cui nichil profuit
immo obfuit mulierem custodisse. Nam
isti et accidit cumulus miserie quod
existimatione fedatus ob mulieris
malloquium incessanter tulit suppli-
cium. Discipulus: Nemo est qui se ab
ingenio mulieris possit custodire nisi
quem deus custodierit. Et hec talis
narratio ne ducam uxorem magna
est dehortatio. Magister: Non debes omnes
mulieres credere esse tales, quia magna casti-
tas atque magna bonitas in multis
reperitur mulieribus. Et scias in bona
muliere bonam societatem reperiri posse,
bonaque mulier fidelis custos est et bone
domus. Salomon in fine libri sui pro-
verbiorum composuit viginti et duos versus
de laude atque bonitate mulieris
bone. Discipulus ad hec: Bene confortasti,
sed audisti tamen aliquam mulierem que
suum sensum ingenium inverterit
in bonum? Magister: audivi. Discipulus:
Refer mihi de illa, quia videtur michi
res nova. Magister.

Dictum fuit michi quod quidam hyspanus perrexit in mech(am) & dum ibat peruenit in egyptum. Qui deserta terre intrare nolens & transire cogitauit quod pecuniam suam in egypto dimitteret. & antequam dimittere uoluisset interrogauit. si aliquis homo fidelis esset in illa regione cui posset pecuniam suam committere. & ostenderunt ei antiquum hominem nominatum probitate fidelitatis cui de suo mille talenta commisit. deinde perrexit. Secundoque itinere ad illum rediit cui pecuniam commisit & quod commiserat ab eo requisiuit. at ille plenus nequicia illum numquam antea se uidisse dicebat. Ille uero sic deceptus perrexit ad bonos homines regionis illius & quomodo tractauisset eum homo ille cui pecuniam commiserat eis retulit. Vicini uero illius de eo talia audientes credere noluerunt sed nichil hoc esse dixerunt. sed qui pecuniam perdiderat unaquaque die ad domum illius qui retinebat iniuste pecuniam ibat. blandisque precibus eum deprecabatur ut pecuniam redderet. Quod deceptor audiens increpauit eum dicens ne amplius tale quid de eo diceret uel ad eum ueniret. quod si faceret penas ex merito subiret. Auditis minis ille quem deceperat tristis cepit redire et in redeundo obuiauit cuidam uetule pannis heremitalibus indute. hec autem baculo suo fragiles artus sustentabat & per uiam lapides laudando deum ne transeuntium pedes lederentur locabat. Que

uidens hominem flentem cognouit eum eum esse extraneum. commota pietate magis ploratum uocauit & quod ei accidisset interrogauit. at ille ordinate narrauit. femina uero auditis uerbis illius hominis inquit. Amice si uera sunt que retulisti, faciam te inde auxilium & ille quomodo hec potes facere. ancilla dei & illa adduc michi hominem de terra tua cuius fidelitatis & dictis fidem habere possis. at ille adduxit. Deinde decepto precepit x cofinos exterius preciosis depictos coloribus atque ferro deargentato ligatos cum bonis seraturis emere & ad domum sui hospitis afferre. lapidibusque comminutis implere atque ipse ita egit. Mulier uero ut uidit omnia illa que preceperat esse parata ait Nunc x homines perquire qui euntes ad domum illius hominis qui te decepit mecum & cum socio tuo deferant cofinos unus post alium uenientes ordine longo et quam cito primus uenit ad domum illius hominis qui te decepit & requiescet ibi ueni & interroga pecuniam et ego tamen confido in deum quod reddita tibi tua pecunia fuerit. at ipse sicuti iusserat uetula fecit Que uero oblita sui incepti quod predixerat iter incepit et uenit cum socio decepti ad domum deceptoris et inquit. Quidam homo de hyspania hospitatus mecum fuit & uult mech adire quatuorque pecuniam suam que antea est in decem cofinis seruandam alicui bono donec reuertatur commendare

Precor itaque ut mei causa in ede tua
custodias. et quia audiui et scio te
bonum hominem et fidelem esse nolo
aliquem alium preter te solum huius
pecunie commendacioni adesse. et dum
ita loquerentur uenit primus deferens
costrum aliis a longe iam apparenti
bus. Interim deceptus preceptorum ue
tule non oblitus post primum costrum
sicut ei preceptum fuerat uenit. Ille
uero qui pecuniam celauerat ple
nus nequicia ac mala arte. ut vi
dit hominem uenientem cui pecu
niam celauerat timens ne si pe
cuniam requireret alius qui addu
cebat suam pecuniam non commit
teret contra eum ita dicendo perrexit.
O amice ubi fuisti? et ubi tantum
diutinasti ueni et accipe pecuniam
mee fidei iam diu commendatam quam
inueni et amodo tedet custodire. At
ille letus atque gaudens recepit
pecuniam suam gracias agens. Ve
tula autem ut uidit hominem pecu
niam habentem surrexit et inquid
Iuimus ego et socius meus contra co
stros nostros et festinare precipiemus
Tu non expecta donec redeamus
et bene serua quod adduximus.
Ille autem letus animo quod acceperat
seruauit. aduentumque eorum quod
ad huc potest expectauit. et ita bono
ingenio uetule reddita fuit uiro
summa pecunie. Discipulus. Istud mi
rum fuit ingenium atque utile.
nec puto quod aliquis philosophus subtilius
cogitaret per quod leuius uir suam
pecuniam recuperaret. Magister. Bene
posset philosophus suo fatere naturali in

genio secreta etiam rimando quod
mulier solo fecit naturali ingenio
Discipulus. hoc bene credo. Sed si aliquid
philosophorum huiusmodi reposuisti in cor
dis armario largire michi discipulo
et ego fideli memorie commendabo
ut quandoque condiscipulis lacte philosophico e
ducatis delicatissimum elargiri
possim alimentum. Magister.

Contigit quod quidam
homo habuit filium cui post
mortem suam nichil preter domum
dimisit. Iste cum magno labore
corpori suo uix etiam que natura
exigit suppeditabat. Et tamen
domum licet magis coactus me
dia uendere nolebat. habebat autem
puer iste quendam uicinum ualde
diuitem qui domum pueri emere
cupiebat ut suam largiorem face
ret. puer autem nec prece nec precio uen
dere uolebat. Quod postquam diues
ille comperit quibus ingeniis et quibus
artibus puero subtrahere domum
cogitauit. at inueniens secundum posse
suum familiaritatem eius deuitauit
denique contristatus diues ille tam do
mus et quod non posset puerum decipere
quadam die uenit ad puerum et inquit
ei. O puer accomoda in pueritia tue
curie partem precio quam in ea sub terra
.x. tonellos cum oleo custodire vo
lo et nichil tibi nocebunt et habebis
inde aliquod sustamentum uite.
Puer autem coactus necessitate con
cessit et dedit illi claues domus
Iuuenis autem interim more solito
libris liberaliter seruiens uictum
perquisiuit. Ad diues homo accepti[s]

clauiꝫ curiam iuuenis sub custodies
quinqꝫ tonellos plenos oleo ibi re
condidit ⁊ v. dimidios ⁊ hoc facto iu
uenem aduocauit clauesqꝫ dom⁹
illi tribuens inquit o iuuenis ole
um meum tibi committo atqꝫ i tua
custodia trado. Juuenis simplex
putans om̄s tonellos eē plenos
in custodia recepit. at post longū
tempus contigit quod in ciuitate illa
oleum carum fuit. Diues hec ui
dens primo inquit. o amice ueni et
iuua me oleum effodē quod tue ia
dudum mandaui custodie et labo
ris premium accipies ⁊ tutele. Ju
uenis audita pce cum precio diuiti
concessit ut secundum suū posse eum
iuuaret. Diues uero nō oblitus su
e fraudis nequissime, adduxit
homīes ut oleum ement. Quibꝫ
ad cuctis etiam apuerunt et v.
plenos tonellos ⁊ v. dimidios i
uenerunt. precepto talibꝫ uocau
pium ita dicendo. amice causa
tue custodie amisi oleum. Jn
sup quod tibi commisi fraudulent
abstulisti. Quapropter uolo ut mea
michi restituas. hijs dictis eū ac
cepit ⁊ uellet nollet ad iusticiā
eum deduxit. Justicia eum uidēs
accusauit. Sꝫ iuuenis quid con
dicet nesciuit sed tn̄ inducias v
nius diei quesiuit quod iusticia
quia iustum erat concessit. Jn ci
uitate aūt illa morabatur qui
dam ph̄s qui cognominabatur
consilium egencium bon⁹ homo
atqꝫ religiosus. Juuenis autē
audito bonitatis illi⁹ prompto
precepit ad eum quantitatē ab eo consi
lium dicens. Sunt q multis
referentibꝫ de te michi dicta sunt mo
te domestico fer in auxilium. Et
enim iniuste accusor. ph̄s audita
pce iuuenis interrogauit si iuste
uel iniuste accusarent illum.
Juuenis uero quod iniuste accu
saretur firmauit sacramento.
Audita rei sinceritate ph̄s pietate
commotus ait auxiliante deo feram
tibi auxilium. Sꝫ sicut a iusticia
responsum usqꝫ in crastina die acce
pisti quin eas ad placita dimitte
noli et ero pactis succurrē tue iu
uentuti atqꝫ eorū noce felicitati. Ju
uenis aūt quod ph̄s eum iussit
egit. Mane aūt facto uenit ph̄s ad
iusticiam Que postquam uidit iu
sticia ut sapientē ⁊ ph̄m uocauit
uocatumqꝫ iuxta se sedē fecit. Jnde
iusticia uocauit accusantē ⁊ ac
cusatum et precepit quod suorum
recordarentur placitorum et ita fe
cerunt Jllis uero coram stantibus
iusticia ait ph̄o quod causas eorum
audiret ⁊ in iudicium faceret. Jn
ph̄s. Precipe nunc iusticia clarū
oleum de v. tonellis plenis men
surari ⁊ scias quantum sit ibi clari
olei et simil̄r de v. dimidijs ⁊ scias
quantum clari olei ibi fuerit. deīn
spississimum oleum de plenis quinqꝫ
tonellis sit mensuratum ⁊ scias
quantum spissi olei fuit ibi et
similiter de v. dimidijs facias
mensurari ⁊ scias quantū spissi
olei inueis sit et si tantum spissi
olei inuenis in dimidijs to

nellis quintum et implens sextas ole
um fuisse furatum. Et si in dimidijs
tonellis inueneris talem partem spissi
tudinis qualem oleum clarum
ibi existens exigit quod quidem
et implens tonellis inuenire po
tis sextas oleum non fuisse mensura
tum. Iusticia hec audiens confir
mauit iudicium. Itaque est ita et
hoc modo iuuenis euasit sensu phi
losophi placitis iuuenis philosopho grates
reddidit. Tunc philosophus ait illi. Nunquam
ne illud philosophi audisti. Non emas do
mum antequam cognoscas vicinum.
Ad hec iuuenis primum huiusmodi dom
um antequam iuxta nos hospitaretur.
Cui philosophus. Primum uendas domum quam
maneas iuxta malum uicinum. Dis
cipulus. Tale iudicium apparet esse philosophi
et habes gratia dei et merito uocatus es
hoc nomine auxilium miserorum.
Iste discipulus? Et si iam audita mente se
deant ad audiendum plura animum in
citant. Magister inquit. libenter est dicta
et sic incepit.

Dictum fuit de quodam diuite
in ciuitate euntem quod saccu
lum mille talentis plenum deferret
sectum et in super aureum serpentem
oculos habentem iacinctinos in sacculo
eodem quod totum simul amisit.
Quidam uero pauper faciens iter il
lum inuenit dedit que uxori et quomodo
inuenisset retulit. Mulier hec au
diens ait. Quod deus dedit custodia
mus. Alia die preco per uiam ita cla
mando preexit. Qui talem inuenit
censum reddat et absque aliquo fore
facto centum talenta inde habeat

Hec audiens inuentor census dixit
uxori. Reddamus censum et absque
peccato aliquo centum talenta inde
habeamus. Ad hec mulier fidelis uoluisset
eum habere non amisisset. Quod deus
donauit custodiamus. Inuentor
tamen quod redderetur laborauit
ac ipsa omnino denegauit et tamen
uellet nollet mulier dominus reddidit et
quod preco promisit expetijt. Diues
autem plenus nequicia ait. Ad huc
alium serpentem inde esse sciatis.
Hec praua intencione dicebat ut
pauperi homini talenta non redderet
promissa. Pauper non se nichil amplius
inuenisse dicebat. At homines ciui
tatis illius diuiti fauentes pau
peri derogantes et inexorabile contra
fortunam pauperis odium gerentes
illum ad iusticiam traxerunt. Pa
uper autem clamando ut super deum est
se nichil amplius inuenisse iura
uit. Sed dum sermo huiusmodi pa
uperum diuitum porta discurreret
ministris referentibus tandem per
tulit aures regis. Quod simul
audiuit pauperem et diuitem et pecu
niam sibi presentari precepit. Adductis
omnibus rex philosophum qui uocabatur
auxilium miserorum cum alijs sa
pientibus ad se uocauit. Eique ac
cusatoris uocem et accusati audi
re et enodare precepit. Philosophus hec au
diens commotus pietate pauperem
ad se uocauit et ait. Dic michi frater
si huius hominis pecuniam habeas
quam si non habueris auxiliante deo te
liberare conabor. Ad hec pauper
Scit deus quod reddidi quantum

inueni. Inquit philosophus ad regem. Si rectum
inde iudicium audire placuerit di
cam. Rex hec audiens ut iudicaret
rogauit. Tunc philosophus regi. Iste homo
diues bonus est multum et credibilis
et ueritatis magnum habet testimonium
et non est credibile eum aliquid in
rogare quod non amisisset. et ex a
lia parte credibile quod michi uidetur quod
iste pauper homo nichil amplius
inuenit quam reddidit quia malus
homo si esset non quod reddidit red
deret immo totum celaret. Inquit rex
Quid autem inde iudicas philosophe. philosophus
O rex sume censum et da ex eo pa
uperi centum talenta et quod re
manserit serua donec ueniat qui
censum interroget quia non est huius
cuius iste census sit. et iste diues
homo eat ad preconem et faciat in
terrogare sacellum cum duobus
serpentibus regi autem placuit hoc
iudicium atque omnibus ibi circumstan
tibus. diues uero qui sacellum per
diderat hec audiens inquit. Bone
rex tibi dico in ueritate istum censum
fuisse meum. sed uolebam pauperi
homini quod pro precio promiserat auferre
dixi ad hunc alium michi serpentem
deesse. Sed michi rex miserere mei et quod
pro precio promisit reddam pauperi. Rex
inde suum reddidit censum diuiti.
diues autem pauperi et sic philosophus sensu at
que ingenio pauperem liberauit. dis
cipulus. apparet hoc esse ingenium philosophie
et hoc exemplo non est minus quod de
duabus mulieribus salomon iudicauit.

Ne aggrediaris

Nuiam cum aliquo nisi eum prius cog

nouis. si igitur tibi ignotus semitam
associauit itinere tuum inuestigauit
dic te uelle longius ire quam dispo
sueris. et si detulerit lanceam uade
ad dexteram. si ensem ad sinistram.
Arabs castigauit filium suum dicens
sequere calles quamuis sint semitis
longiores. Item accipe uirginem in
uxorem quamuis sit uetula. et item
fer merces tuas ad magnas ciui
tates quamuis uilius ibi uendere pu
tes. ad hec filius. Vim est quod dixisti de
magnis uiis. Nam quadam die cum
ego et socii mei perrexissemus ad urbem
sole ad occasum appropinquante
et adhuc longe essemus a ciuitate
uidimus semitam que satis uisa
ad ciuitatem ituris promittebat com
pendium inuenimus quoque senem a quo
requisiuimus consilium certitudinis illius
semite. At senex ait. Prius semita
ducit ad ciuitatem quam magna
uia et tamen citius per magnam uiam
ad ciuitatem uenietis quam per se
mitam. hec audientes illum pro
stulto habuimus et magnam uiam pre
termittentes semite declinauimus.
Quam insistentem ad dexteram et sinis
tram querentes fuit nox de erraui
mus nec ad ciuitatem peruenimus.
At si per callem progressi fuissemus procul
dubio menia ciuitatis subintrasse
mus. Pater ad hec. hoc nobis alia
uice euenit cum pergeremus per
magnam uiam ad ciuitatem peregre
nobis fluuius quem quousque
transiremus eam ancquam intraremus.
Sicque nobis iter agentibus in duas
partes secta est uia. quarum una ad

civitatem per vadum alia per pontem
ducebat. Deinde quendam invenimus senem
quem de duabus viis interrogavimus
que prius duceret ad
civitatem. Et senex ait: Quod brevior
erat via per vadum ad civitatem
duobus miliaribus quam via per pontem,
sed tamen citius inquid poteritis
per pontem venire ad civitatem.
Et quidam ex illis senem
illum sicut nos antea irridentes deriserunt
et per vadum aggressi iter fuerunt.
Sed eorum alii socios submersos dimiserunt,
alii equos et sarcinas perdiderunt.
Quidam vero pannos
madefactos, alii omnino amissos defleverunt.
Sed nos et senex noster qui
per pontem transivimus sine impedimento
et absque omni incommodo processimus
et eos super ripam fluminis
ad hanc iacturam deflentes reperimus.
Quibus flentibus et yma fluminis
cum rastris et sagena perscrutantibus
senex ait: Si nobiscum
per pontem preterissetis hoc impedimentum
non haberetis. At illi dixerunt:
Hoc fecimus quia tardare
nolebamus. Ad hec senex: Nunc
magis tardati estis. Et illis relictis
leti subintravimus portas
urbis. Tale est proverbium quod audivi:
magis valet longa via ad
paradysum quam brevis ad infernum.

Arabs castigavit
filium suum: Fili, si fueris in via cum
aliquo socio dilige eum sicut te
ipsum et non mediteris aliquem deceptionem
ne et tu decipiaris veluti duobus
contigit burgensibus et rustico.
Filius: Pater refer michi ut aliquid utilitatis
inde capiant posteri. Pater:

Dictum fuit
de duobus burgensibus et rustico
causa orationis Mech adeuntibus
quod essent socii victus donec venirent
prope Mech et tunc defecit illis
cibus ita quod non remansit eis
quicquam nisi farine quantum solum panem
et parvum facerent. Burgenses
vero hoc videntes dixerunt ad invicem:
Parvum panem habemus et noster multum
comedit socius. Quapropter
oportet nos habere consilium quomodo
ei partem panis auferre possimus
et quod nobiscum debet soli comedamus.
Deinde acceperunt consilium
huiusmodi quod facerent panem et
coquerent et dum coqueretur dormirent
et quisquis eorum mirabilior
somniando videret solus panem
comederet. Hoc artificiose dicebant
quia eum rusticum ab huiusmodi
facetiis privatum esse putabant.
Et fecerunt panem miseruntque
in ignem, deinde iacuerunt ut dormirent.
At rusticus percepta eorum
astutia dormientibus sociis de igne
traxit panem semicoctum et comedit
et item iacuit. Sed unus de
burgensibus sicut sompno perterritus
esset evigilavit sociumque vocavit.
Cui alter de burgensibus ait: Quid
habes? At ille inquit: Mirabile
sompnium vidi, nam michi visum
erat quod duo angeli aperiebant
portas celi et me sumentes ante
deum ducebant. Cui socius: Mirabile
est hoc sompnium quod vidisti

At ego sompniaui quod ego duob3
angelis ducentib3 & etiam scindentib3
ducerer in infernum. Rusticus uero tot
hec audiebat et tamen se dormire fin
gebat. Set burgenses decepti & deci
pe uolentes ut uigilaret rusticum
uocauit. Rusticus uero callide et
sicut territus esset respondit. Qui sunt qui
me uocant. At illi. socij tui sumus
At rusticus. Redijstis iam. At ipsi
contra. Quo perreximus unde redire
debeamus. Ad hec rusticus. Nam
uisum erat michi quod duo angeli vnum
ex nobis accipiebant & aperiebant
portas celi ducebantque ante deum
Deinde alium accipiebant duo
angeli alij et aperta terra ducebant
in infernum. et hijs uisis putaui
neminem rediturum et surrexi et pa
nem comedi. Tunc pater. Fili sic eue
nit illis qui socium decipere nolue
runt qui suo ingenio decepti fue
runt. Tunc filius ita euenit eis
sicut in prouerbio dictum est. Qui totum
uoluit totum perdidit.

Hec autem est natura canis cum fa
uerint illi quorum vnus alij cibum
auferre cupiuit. Set si naturam ca
meli sequerentur nuciorem naturam
imitarentur. Nam talis est natura
cameli quod cum insimul datur prebenda
multis quod nullus eorum come
dit donec omnes insimul comedant
et si unus ita infirmatur quod neque
at comedere donec remoueatur alij
ieiunabunt. & isti burgenses post
quam uolebant animalis naturam
sequi assumere mitissimi animalis naturam
sequi debuissent venditare & multo

cibum amiserunt. Quem & hoc euenisse
noluissem quod magistro meo narran
te iam dudum audiui euenisse in
cisori regis pro discipulo suo nedio
videlicet quod fustibus cederetur. pater
ad hec. Dic michi fili quid audisti quo
modo contigit discipulo. quoniam talis nar
ratio animi erit recreatio. Filius.

Narrauit michi magister.

Nimis quendam regem habuisse vnum
incisorem qui diuersos diuersis tem
poribus aptos incidebat ei pannos.
At ille discipulos sutores habebat quorum
quisque artificiose suebat. quod magister
incisor regis artificiose scindebat
Inter quos unus discipulus nomine Nedin
erat qui socios suos arte sutoria
superabat. Set die festo ueniente rex
ad se incisorem pannorum uocauit
et preciosas uestes sibi & suis familia
ribus parari precepit. Quod ut citius
et sine impedimento fieret vnum de
camerarijs suis eunuchum. cuius
illud erat officium sutoris custodem
addidit et ut eorum curiosos ungues
obseruaret et eis ad sufficientiam
necessaria ministraret rogauit. Sed
in una dierum minister calidum pa
nem & mel cum alijs ferculis in
cisori et suis consocijs comedendum
et qui aderant comedere ceperunt. Qui
bus epulantibus ait eunuchus. Ma
gister quare Nedin absente come
ditis nec illum expectatis. Ma
gister inquit. Quia mel non come
deret & si adesset. At ille tacuit & quo
modo magistro suo recompensaret cogita
uit. et hoc facto Nedin magistro absen
te secreto dixit eunucho. domine

magister meus quamvis sit nimium paciens sensum perdit et indiscrete crines stantes uberat aut incrinit. Cui eunuchus. Si scirem horam quando ei hoc contingit nequit inconsulte ageret ligarem eum et loris corrigerem. At nedum ait. Cum videris eum huc et illuc aspicientem crinesque manibus uberantem atque sua sede surgentem et scampnum super quod sedit in manu capientem tunc eum scias esse insanum et nisi sit cautus providens caput fuste dolabit. Ad hec eunuchus. Tu benedictus sis quoniam amodo me et meos providebo. Talibus dictis nedum sequenti die magistri sui secreto forfices abscondit. At incisor querens forfices et non inveniens cepit crines manibus percutere et huc atque illuc aspicere suaque sede surgere et scampnum super quod sedebat manibus movere. Hoc videns eunuchus statim vocavit suos clientes precepitque incisorem ligari et ne aliquos uberaret graviter uberare. Sed incisor clamabat ita dicendo. Quid forisfeci ut quid me talibus afficitis uberibus. At illi acrius uberando tacebant. Cum autem lassi fuerunt uberando et ipse vapulando exsensum vite solverunt. Qui respirans post longo temporis intervallo quesivit ab eunucho quid forisfecisset. Eunuchus ad hec. Dixit michi nedum discipulus tuus quod quamquam in sanies necnon vinculis et verberibus correptus cessares et ideo te ligavi et uberavi. Hoc audito incisor nedum discipulum suum vocavit et ait. Amice quando me novisti esse insanum. Ad hec discipulus. Quando me mel non comedere scivisti. Eunuchus et alii hec audientes riserunt et eum merito penas suscepisse iudicaverunt. Ad hec pater. Merito hoc illi accidit. Quia si custodiret quod moyses precepit ut diligeret fratrem suum sicut seipsum hoc non evenisset.

Castigavit

Casapiens filium suum vide ne imponas aliquod crimen socio tuo serio sive ludo ne ita tibi contingat sicut duobus ioculatoribus contigit cum regem. Ad hec filius. Narra mi prob secto pater flat. Venit quidam ioculator cum regem quem vocavit rex cum alio ioculatore fecit sedere atque comedere. Sed qui prius ad erat ioculator cepit invidere super venienti quem rex sed ideo preferebat et os auliti quod nedum dilataret proditorem illi facere ut sic saltem aufugeret cogitavit. Itaque nescientibus aliis ossa latentes primus ioculator coadunavit et cum socium posuit finito prandio in obprobrium socii collectam seriem ossium regi ostendit et mordaciter inquit. Domine socius meus omnium istorum ossium vestituram comedit. Rex vero eum torvis oculis respexit. Actu satis autem regi ait. Domine fecit quod natura mea id est humana requirebat quod carnes comedi et ossa dimisi. Et socius meus fecit quod natura sua videlicet canina requirebat quia comedit carnes et ossa. Dixit philosophus.

Honorem te et dat s

de tuo sicut vis quod maior te honoret

Largus et prodigus

etiam de suo tibi tribuat
Alius. turpe quid est multum diuitem
hominem esse auarum. mediocrem hominem
pulchrum esse largum. Discipulus ait. dis
finitionem largi auari prodigi sub scri
be mi pater. Qui dat quibus dandum
est et retinet quibus retinendum est.
largus est et qui prohibet quibus est
dandum. et quibus non est dandum
dat prodigus.
Alius plus ait. noli associari rei de
ficienti et ne postponas te associ
ari rei crescenti. Alius
magis ualet pura beatitudo quam plena
domus auro et argento.
Alius. utilia perquire magno sen
su non magna uelocitate.
Alius ne respicias ditiorem te ne
in deum pecces sed respice paupe
riorem te et inde grates deo redde.
Alius. ne deneges deum pro paupe
rtate et pro diuitiis noli superbire
Alius. Qui multa cupit
semper malorum fame tabescit
Alius. si uis in hoc seculo tantum la
borare quantum sufficit potest natura
non multa decebit te congregare.
et si cupido satisfacere uolueris animo
licet congregatis quecumque in toto
mundi ambitu continentur diui
tiis sitis tamen ardebit habendi.
Alius. qui pecunia sua dispendit diu
titias eius possessa.
Alius. radix peccatis est aliena non
eripere et fructus eius est requiem
habere. alius. Qui uult relinquere
te sciem iudicat ne aliquid reti
neat quod sit illi pretium. quam tamen
ualet ac si paleis ignem exting[uere].

neret. Alius Qui
pecuniam congregat multum labo
rat et uigiliis tabescit ne perdat. ad
ultimum dolet quando perdit quod obti
nuerat. Discipulus nigro. laudas con
gregare pecuniam. Magister. Ita ac
quirere iuste et in bono expendere non
in thesauro recondere.
Alius. ne desideres res altius et
ne doleas de amissis rebus quo
niam dolere nichil erit recuperabi
le. unde dicitur quidam habuit uirgultum
in quo riuulus fluentibus herba ui
dis erat et pro habilitate loci con
ueniebant ibi uolucres modula
mine uocum cantus diuersos exercen
tes. Quadam die dum in suo fati
gatus quiesceret pomerio quedam
auicula super arborem cantando de
lectabiliter sedit. Quam ut uidit et
eius cantum audiuit deceptam
laqueo supposuit. ad quem auis. Cur
tantum laborasti me capere uel quod pro
ficuum in mei captione sperauisti
habere. ad hec homo. Solos cantus tuos
audire cupio. Cui auis. pro nichilo
quia retenta nec prece nec pretio can
tabo. at ille. nisi cantaueris te co
medam et auis. quomodo comedes.
Si comedis coctam aqua quid ua
lebit auis tam parua. Etiam caro
erit hyspida. et si assata ero multo
minor fuero. Sed si me abire dimi
seris magnam utilitatem ex me
consequeris. at ille contra. Quale
proficuum. auis ondam est tres sapi
entie maniras quas maiores facies
es quam trium uitulorum carnes. at il
le securus promissi auem dimisit.

abire. Cui avis ait. Est unum de pro
missis ne credas omnibus dictis. Secundum
quod tuum est semper habebis. Tertium ne dole
as de amissis. Hoc dicto avicula ar
borem conscendit. et dulci canore di
cere cepit. Benedictus deus qui tuorum
aciem oculorum clausit. et sapientiam tibi
abstulit. quoniam si intestina o[illegible]
rum plicas meorum perquisisses. unius
ponderis uncie iacinctum invenisses.
Hec audiens ille cepit flere et dolere
atque palmis pectus contundere quoniam
fidem prebuerat dictis avicule. et avis
ait illi. Cito oblitus es sensus quem tibi
dixi. Nonne tibi dixi non credas quic
quid tibi diceretur. et quomodo credis quod
in me sit iacinctus qui sit uncie
ponderis cum ego tota non sim tanti
ponderis. et nonne dixi tibi quod tuum
est semper habebis. et quomodo potes la
pidem habere de me volante. Et non
dixi ne tibi non doleas de rebus amissis
Et quare pro iacincto qui in me
est doles. Talibus dictis deriso rusti
co avis in nemoris avia devolavit.

Ne dole de amissis

Phylosophus castigavit
discipulum suum dicens. Quicquid
inveneris legas sed non credas quic
quid legeris. Ad hec discipulus. Credo
hoc esse non est verum quicquid est in libris
Nam simile huic legi iam in libris
et pluribus philosophorum. Multe sunt arbo
res sed non omnes faciunt fructum.
multi fructus sed non omnes comes
tibiles

Castigavit arabs filium dicens.
Fili ne dimittas pro futuris presentia
nam forsitan perdes utrumque. sicut
lupo evenit de bobus promissis
a rustico. Dictum namque fuit de uno
aratore quod boves illius recto tra
mite nollent incedere. Quibus dixit
lupi vos comedant. Quod lupus
audiens acquievit. Cum autem
dies declinaret et iam rusticus ab
aratro solvisset. venit ad eum lu
pus ita dicens. Da mihi boves quos
promisisti. Ad hec arator. Si ver
bum dixi non tamen sacramento iura
vi. Et lupus contra. Habere debeo quos
concessisti. Firmaverunt tandem quod
tamen venit ad iudicem. Quod dum
facerent vulpi obviaverunt. Quibus
euntibus ait callida vulpis. Quo
tenditis. Illi quod factum fuit nar
raverunt vulpi. quibus dixit. Pro nichilo
alium iudicem queritis. quoniam recte
inde vobis faciam iudicium. Sed
prius me permittite loqui consilio
uni ex vobis. et deinde alii et si po
tero vos concordare sine sua iudicio
celabitur. Sin autem in commune dicetur.
At ipsi concesserunt. Et vulpis primum
locuta seorsum cum aratore ait. Da
michi unam gallinam et mee uxori
alteram et habebis boves. Arator conces
sit. Et hoc facto locuta est cum lupo
dicens. Audi amice et meritis tuis
precedentibus pro te debet mea si qua
est facundia laborare. Tamen locuta
sum cum rustico quod si boves illius
dimiseris omnino quietos dabit
tibi caseum ad magnitudinem
clipei factum. Hoc lupus concessit.
Cui vulpis inde inquid. Concede
aratori boves suos abducere et ego
ducam te ad locum ubi parantur
illius casei ut quem volueris de multis

eligere possis. Sic lupus astutie vulpis
deceptus vobis quietum dimisit abi
re rusticum. vulpis non vagando hac
et illuc quantum potuit lupum detinuit
quem veniente obscura nocte ad altum
deduxit puteum. Cui super puteum
stanti formam lune semiplene in ima
putei radiantis ostendit et inquit hic
est caseus quem tibi promisi descende
si placet et comede. Ad hec lupus
descende primitus. si sola deferre non
potes ut te iuvem faciam que ortaris.
et hoc dicto viderunt cordam penden
tem in puteum in cuius capite erat
urceola ligata et in alio capite cor
de altera urceola. Et pendebat tali
ingenio quod una surgente alia
descendebat. Quod vulpis simul
ut vidit et quasi lupi obsequens pre
ceptibus urceolam intravit et ad fun
dum venit. lupus autem inde gavi
sus ait. cur non affers mihi caseum.
vulpis ait. pre magnitudine nequeo
sed intra aliam urceolam et veni
sicut spopondisti. lupo intrante.
urceola pre magnitudine ponderis duc
ta cito fundum petiit alia surgen
te cum vulpe que levius erat quo
vulpecula ore putei tacto foras ex
ilijt et in puteo lupum dimisit et
ita pro futuro quod presens erat lupus
dimisit boves et caseum perdidit

Castigavit arabs
filium suum dicens accipe con
silium ab eodem a quo requiris ex
perto quod sic levius habere potes quam
si tu ipse periculose probaveris.

Alius castigavit filium suum di
cens. ne credas omni quod audis con
silio donec prius an sit utile probatum
in aliquo fuit ne contingat tibi
sicut latroni contigit qui consilio
cuiusdam domini domus credidit. At
filius. quomodo ei evenit. Pater.

Dictum fuit
quod quidam latro perexit ad
domum cuiusdam divitis intentione
furandi et ascendens tectum per
venit ad fenestram per quam fu
mus exibat. et si aliquis ibi vi
gilaret auscultavit. quod dominus do
mus comperit et suaviter uxori sue
dixit. Interroga me alta voce unde
venit mihi tam magnus iste census
quem habeo quod ut tandem scias multum
laboras. Tunc uxor alta voce ait
Domine tam magnum habuisti censu
cum nunquam mercator fuis. At ille
Quod deus donavit serva et fac meam
voluntatem et non inquiras
unde tanta pecunia venit. At ipsa
sicut iniunctum magis ac mag
flagitat ut tandem secretum investiga
bat. Demum quasi precibus uxoris sue
coactus inquit dicens. Vide ne se
creta nostra cuiquam detegas. latro fui.
At ipsa. mirum michi videtur quo
modo latrocinio tam magnum
censum acquirere potuisti quod nunquam
audivimus inde clamorem
aut calumpniam aliquam. At
ipse ait. Quidam magister meus carmen
me docuit quod dicebam quando
ascendebam super tectum et veni
ens ad fenestram accipiebam
radium lune manu et carmen me
um septies dicebam. scilicet saulem.
et sic descendebam et quicquid pre

tiosum in domo inueniebam contra
dens deferebam et hoc facto iterum ueni
ad lune radium et eodem carmine
septies dicto cum omnibus de domo su
mptis ascendebam et ad domum quod
acceperam deferebam. Tali quidem
ingenio hunc quem possideo heo
tensum. at uxor ait. bene fecisti quod
michi talia dixisti. Nam si quando ha
bebo filium ne pauper degat hoc
carmen docebo. at dominus inquit
permitte me aliquantulum dormire quia sompno
grauatus aliquantulum dormire cupio et
ut magis deciperet quasi dormiens
stertere cepit. Fur denique talibus uer
bis perceptis nimis gauisus est et ideo
septies carmine luneque radio ma
nu sumpto manibus laxatis et
pedibus per fenestram in domum ce
cidit. Sonum faciens magnum
et crure fracto ac brachio congemu
it. At dominus domus quasi nesciens
inquit. Tu quis es qui sic cecidisti
ad hec latro. Ego sum fur ille infe
lix qui tuis fallaciis credidi uerbis.
ad hec filius patri. Tu benedictus qui
dolosa me uitare docuisti consilia.
Caue consilium azimum donec sit fer
mentatum. Alius. ne
credas consilium monentis quod de
neges alteri beneficium denegat coram
oculis omnia cernentis se accusat
Alius si fueris in aliquo
bono nec potes serua quia pessime
maximum comminuitur uel amittitur
bonum. Interrogauit discipulus magistrum
suum. prohibuit philosophus beneficium negare
sed non diuisit beneficium creatoris
et creature. ad hec magister. dico tibi

quod qui denegat beneficium factum dene
gat deum et ille qui non obedit regi
nec rectori est inobediens deo. disci
pulus. Unde in quomodo quoniam possit
hoc esse. magister. ullomodo beneficium procedit
de creatura ad creaturam nisi a deo proce
dat. illi qui denegant beneficium suos
denegant benefactores et ita denegant
deum. Item rex qui rector est uicarius
uirga dei est in terra et ille qui obe
dit uirge obedit rectori. et ille qui
non obedit uirge non obedit deo.
Alius philosophus dixit. Custodi te
a rege illo qui ferus est ut leo et cu
leuius est ita ut puero.
Alius. qui malum dicit de rege
ante tempus morietur suum.
Alius. Diutius patitur deus reg
num regis durare in sua persona
peccantis si bonus sit gentibus et
mitis quam facet regi in sua persona
iusto si malus esset gentibus et crude
lis. Aristotilis in epistola sua casti
gauit alexandrum regem ita dicens
Ochesius est cum paucis pace tuos
rege quam magna militiam te
nere. Item tene magnam iusticiam
inter homines et diligent te non presumes
ulli tuum boni uel mali reddere quia
diutius expectabit te amicus et
diutius timebit te inimicus
Plato retulit in libro de publiis quod
quidam rex erat in grecia senex
et gentibus crudelis. huic militis
partibus maximum creuit bellum
Cuius ut sciret euentum totius sue
regionis et ulterius mandauit
philosophis. Quibus congregatis ait. uide
te quam magnum in nobis ingrat

bellum quod ꝑpt meum nob credo
euenire pctm. Sz si aliquid ē in
me quod sit rephensibile dicite.
vroqz iudicio me corrige festinabo
Phi dixerunt in talibz in corpe tuo nul
lum scimus nec quid nobis z nob
uenien sit cognoscimus. Sz hic ꝑpe
trium dieꝝ uiam moratur quidā
sapiens homo noīe marian⁹ ꝑ spm
sanctum loquitur. ad eum igr de
phis uris aliqs mittite ꝑ quos nob
quid in tota uita urā sit uenien de
clarabit. hys itaqz ꝑactis vij. phos
ad eum misit qui postqm̄ qui ꝑus
hitauat urbem intrauerunt maxi
mam illius pte desertam inuene
runt quibz hospitiū mariani q
rentibz dictū fuit quod ips z mul
ti de ciuibz petissent hemum
istis auditis ꝑrexerunt ad eum
phi. quos ut sapiens uidit ait.
Venite legati regis inobedientis
deus enim ei in custodia diuisas
nationes subdidit quarū nō rec
tus gubernator sed iniustus exti
tit deus tamen qui illum z illius
subditos de eadem z nō de diuersa
matia creauit eius multimodā
diu passus nequitiā multis cor
rectionibz ut conuerteret admonuit
Sz tantū omino ad malum eius ꝑ
tinaci aīo in illi⁹ nece gentes imi
sericordes z barbaras suscitauit.
z h⁹ dco sapiens hō tacuit. qd audi
entes phi mirabantur z qui ad
erant vniusi. die uo tertia phis li
citum repatriandi querentibz reue
rendus ꝑhico spiū dixit. Reuertimi
quia mortuus ē dns ur et deus

iam nouū regem apposuit ibi qui sit
rector. gubnator z mitis gentibus
subditis. auditis talibz subditis vij.
qui uenerant phi. tres ꝑ eoꝝ cum ꝑdicto
sapiente in hemo remanserunt. iiij.
uero repatrauerunt quoniam sic̄ eis
ꝑdicta sunt inuenerunt uia z costitu
ta. Arabs dixit filio suo. ne moreris
in ciuitate regis cuius dispensa
mē fuit quā reditus.
Dictum nāqz est quod uir quidā
suoꝝ procerū comuni assensu
cuidam suo familiari quē antea
cognouat in sciaribz et ꝑdente toci
regni comisit habeas qui totius ꝑ
uincie reditus susciperet placita trac
taret domū z domi⁹ ministros z dispen
sas ordinaret. Cui frat alti regni
diues mercator remota in colebat
ciuitate. Qui ꝑcepto rumore de fris
sublimacōe ꝑ acto comitatu ꝑuit
deruit ut frem uiseret iter incepit ꝑ
misso tandem nūcio ne subito aut
impulsus ueniret. Qui de ad uētu
suo frī referret ciuitati que sup
adderat appropinquabat. Ille audi
to fris aduentu cucurrit et hylari
uultu eum suscepit. Transactis. v.
diebus aliqd ꝑuiso loco z tpe inter
ceta qm̄ regi placē sciebat z suū
frem ei aduenisse retulit. Cui rex.
Si frat tuus tecū in regno meo re
manē acquieuit omnia tecum illi
z meaꝝ rerū custodiā comunia cō
concedo. Quod si renuerit laborem i hac
ciuitate largas possessiones ei do
nabo z omīs cōsuetudies que m̄ de
bent face eidem condonabo. Si uo
demū amore tactus nalis soli re

patria voluerit plura vestimentorum
mutatoria largire cum habundan-
cia. Regis auditis sermonibus frat-
rem convenit et quanta dominus ei pro-
miserit ordine relaxavit. Cui fra-
ter. Sinis ut tecum morer. Unde in quan-
ti sunt reditus tui regis. Ille autem
ondit omnes. Deinde interrogavit quan-
tas dispensas rex faceret quod ipse
indicavit. Tunc ipse computavit
quod tantus erat reditus quanta
erat expensa. Tunc dixit frater
amice video quia tanta est dispen-
sa regis quantus est reditus. sed
si consurrexerit bellum regi vero vel
aliquod tale unde perturabit milites
suos. ipse vel unde conveniet eos nu-
mos. et frater. aliquo consilio atque
remus. Cui frater. Timeo ne censu-
meus sit pro huius consilii et ideo va-
le quia nolo hic amplius morari.

Dixit philosophus. Rex est
similis igni cui nimis si ad-
motus fueris cremaberis. Si rex
toto remotus frigebis. Arabicus
interrogavit patrem. Si credidero
verbis philosophi nunquam ero famili-
aris regi. Cui pater. Fili. Regi placere
magna prudentia est. Filius. pater
erudi me quomodo si oportuerit me
regi servire ut prudens et bene doctus
valeam placere. Pater ad huius mi-
ni instructionem multa essent necessaria
que in ad memoriam non revocam
et fortasse si perscriberentur nobis pu-
sillo in tedium verterentur. Sed de mul-
tis pauca et que si observaveris
erunt utilia referimus ad que fili
et si arrectis auribus multa cupio

promissa tamen audiendi avide vehe-
menter efflagito. Pater. Qui regi vult
esse familiaris unde debet omnium
sui mentis quod cum venit ad regem
diu stare possit nec umquam sedeat
donec rex precipiat nec loquatur
nisi cum opus fuerit nec moretur cum
rege donec ipse precepit morari et
fideliter consilium taceat et semper
sit intentus audire quod rex di-
ceret ne oporteat regem bis pre-
ceptum repetere. quodcumque precepit
rex faciet. Caveat ne mentiatur
regi et videat quod regem diligat
et sit ei obediens nec umquam asso-
ciet se homini quem rex odio ha-
beat et cum hec omnia et alia multa
fecit. forsitan non habebit de rege pro-
fectum. Filius. nichil peius contin-
git homini quam regi diu servire
nichilque boni acquirere. Pater. Hoc
multis iam evenit et ideo precepit
nequispiam nimis moretur in
servicio regis.

Et alius philosophus dixit. Qui servit
regi ut ita dicam sine fortu-
to hoc scelum perdit. Filius. Quare ob-
litus es dicere pater quomodo debet homo
comedere coram rege. Pater. non oblitus
fui dicere quia nulla est differentia inter
comedere coram rege et alibi. Filius.
Dic quomodo vir debeam comedere. Cum
ablueris manus ut comedas ni-
chil tangas nisi prandium. Non co-
medas nec comedas panem prius
quam veniat aliquod ferculum in
mensa ne dicaris impaciens nec
tantum ponas bellum in ore tuo ut de-
fluant micae hinc et inde ne dicaris

gluto· nec glutias bolum donec fuit
tibi commasticatus ne strangularis·
nec potula sumas donec sit os uacu
um ne dicaris uinosus· nec loquaris
dum aliquid in ore retinueris ne
aliquid intret te gutture in intimam
arteriam et sic sit tibi causa mortis· Et
si uideris bolum in parapside qui pla
ceat tibi coram sodali tuo non su
mas· ne dicatur praua rusticitas·
post prandium manus ablue quia
phisicum est et curiale· Ob hoc enim
multorum oculi deteriorantur quoniam post
prandium manibus non ablutis terguntur.
Filius· Si quis me ad prandium
inuitauit· quomodo respondebo· con
cedo statim uel non· Pater· Fac sic
auctoritas uideorum precipit· dicentium
Si quis inuitauerit te uideas personam
inuitantis· Si enim magna persona
erit· statim concede· si uero non secundum
quod erit uel secunda uel tertia uice· hoc
etiam refertur de abraham· quadam
enim die cum coram sua staret ia
nua uidit tres angelos sub una specie
transeuntes quos ipse domum suam in
trare· pedes lauare· ciborum refectionem
sumere lapsos artus sompno recre
are rogauit· ipsi uero quia magna persona
erat concesserunt eius petitioni·
Cum autem ad loth uenissent et iterum
et iterum rogarentur quod tectum eius
subintrarent quia persona non erat au
tentica ueluti coacti annuerunt·
Iuuenis senem interrogauit· Cum
fuero inuitatus ad prandium quid
faciam parum uel nimis comedam.
Cui senex· nimis· quia si amicus
tuus fuerit qui te inuitauit mul

tum gaudebit· Si autem inimicus do
lebit· hoc audito puer risit· Cui senex
Quid rides puer· Recordatus ubi
quod audiui de maymundo nigro
Quidam enim senex quesiuit ab
eo quantum posset comedere· Cui ipse de
cuius prandio: de meo uel de alieno· at
ille de tuo· Maymundus· quanto minus
possum· Senex de alieno quantum·
May· quanto magis possum· Senex·
Tu in recordaris cuiusdam gulosi·
pigri· stulti· garruli et nugigeruli
et quicquid tale de illo dicitur uel eo am
plius in eo inuenitur· Iuuenis mul
tum placet michi audire de eo quia
quicquid de eo est derisorium est· Si quid
de dictis eius aut factis mente retines
de eo quero et hec pronuntie· Senex dominus
suus precepit ei quadam nocte ut
ianuam clauderet· ipse uero desidia pressus
surgere non potuit et ideo dixit· quod ia
nua clausa esset· Mane autem facto dixit
seruo dominus· May· aperi ianuam· Cui
seruus· domine sciebam quod hodie uole
bas esse apertam ideo nolui sero eam
claudere· Tunc primo comperit dominus eius
quod propter pigritiem dimiserat· et
dixit ei· Surge fac opus tuum quia
dies est et sol iam altus est· Cui seruus·
domine si sol altus iam est da michi come
dere· Cui dominus· serue pessime uis
nocte comedere· Seruus· si nox est per
mitte me dormire· alia uice dixit
dominus seruo nocte· May· surge
uide utrum pluat nec ne· ipse uo
cauit canem qui iacebat extra ia
nuam· et cum uenisset canis pal
pauit pedes eius· qui inueniens
siccos inquit domino· non pluit domine.

alia uice dns interrogauit suum noctu
an ignis eet. ipse uocato muriliego
temptauit an calidus eet an no.
et cum inuenisset eum frigidum
ait. no dne. Juuenis pigriciam ei
audiuit. garrulitatem audite cu
pio. Senex. dictum fuit quod dns
suus ueniebat a foro letus p lucro
qr multu lucratus fuerat z seru⁹
seruus mayo⁹ cont dnm suum. que
cum uideret dns timuit ne rumo
res aliquos ut suus mos erat diceret
et dixit. vide ne michi dicas malos
rumores. seruus. no dicam t ma
los rumores dne. Sz canis nra par
uula dispellata mortua e. Cui dns
Quomo mortua e. seruus. Mulus
nr exterritus fuit z rupit chamu
suum z dum fugeret canem suffo
cauit sub pedibz suis. dns. Qd
actum fuit de mulo. seruus. in
puteum cecidit z mortuus est.
dns. Quo fuit exterritus mulus.
seruus. Filius nr de solio cecidit
ita quod mortuus est. z ita mul⁹
fuit exterritus. Dns. Quid egit
genitrix eius. seruus. p nimio
dolore nati mortua e. Dns. Qs
custodit domu. seruus nullus.
Qm in cinere uertitur z quicqd i
ea erat. Dns. Quomo conbusta
fuit. seruus. eadem nocte qua
dna obiit. pedissequa que uigi
labat p dna oblita fuit candela
in thalamo z ita cobusta e dom⁹
tua. dns. pedissequa ubi est. Ser
uus. ipa uolebat extinguere ig
nem z cecidit sup eius caput et
mortua e. Dns. Tu quo euasisti

cum tam piger sis. suus cum uidem
pedissequam defunctam effugi. Tunc
dns ualde contristatus ad uicinos
suos uenit orans eos ut reciperet
in cuiu⁹ domo et hospitaretur.
Intea obuiauit cuidam suo amico
qui cum uideret eum tristem interro
gauit quare ita tristaretur. ipse
uo retulit ei singula que dixerat
ei seruus. Amicus aut desolato
retulit uersus amico ut consola
retur eum dicens. amice noli de
solari quia multociens contingit
homini tam graues aduersitates
inundacones quod desiderat eas
honesta morte finire. z statim e
ueniunt ei tanta comoda qd pro
tinus dulce sit preteritarum reminisci
ad uersitatum. Sz hec humanarum
rerum tam inmensa fluctuacio
uariante uitorum ordine summi
rectoris distinguitur arbitrio. hec
z ppheta iob corroborant exemplo
cuius enim no pessima dedit amis
sio rerum. Numquid tu audisti quod
dixit phus. Quis pt in hoc seclo cum
sit mutabile aliquid stabile uel
quis potest in hac uita aliquid
durabile cum sint omia transito
ria habere.

Arabicus dixit filio suo. Fili cu
forte contigit tibi aliquid ad
uersi noli desolari nec nimis inde
tristari qm hoc est genus deum ne
gandi. sed deum debes semp lau
dare tam de aduersitate qm de psperi
tate. multa enim mala contingunt
hominibz que eueniunt ut maiora
mala effugiant. z multa mala

contingunt que in bono finiunt
et ideo laudare debemus dim in oibz
et in eo confide sicut dixit ususicator
Cum fuis in tristicia nichil in sol
licitus eris sed horam indispoe co
mitte et renunctia semp bonum
futum et ita eris oblitus malorum
quia multa mala eueniunt que
in bono finiunt. phs ait huius seculi
bona sunt commixta. non enim co
medes mel sine veneno.
Alius. Quecumque in sclo sunt co
mutabilia sunt et que expectis bona
uentura sunt tibi licet sis debilis
tamen habebis et mala uiribus cu
stare non poteris.
Alius. quod pigro assequi desi
derata donat id est consequi concu
pita uel loci negat.
Alius. seuerus stantem sclm decol
lat et portantem terram deglutit
et uorat. Alius. Quasi
ictu oculi gloria mundi finitur
et cum sit fragilis maneat non ex
optanda uidetur. Dubia enim di
cunt socratem sclares tumultus
deuitantem et agrestem uitam cu
pientem nemus incoluisse loco
quo tugurium dimidium inhitasse
dolium cuius fundum uento et im
bri opposuit. et quod erat aptum locum
do soli. quem uenatores regis in
uentum dum intuerentur et illu
derentur quoniam pediculos suffoca
bat ceperunt auertere amenita
tem radiorum solis. Quibus ille pla
cido uultu ait. quod mihi non datis
auferre non presumatis. Talibus
uatis deletare quo deferebat eum ex
pellere uoluerunt et in deuia dedu
cere ne preeuntis dominum oculos tam
uilis persona offenderet quod non va
lentes minati sunt ei dicentes.
Vade nequid mali ex proteruita
tis studio tibi contingat quia rex
noster et dominus cum familiaribus su
is et primatibus est hac parte transiturus
Illos autem in se lacantes phs intu
ens. Non est inquit uester dominus
meus dominus. sed potius est mei ser
ui seruus. quod audientes et no
uercati uultu eum respicientes
quidam detruncare eum proposue
runt minus impbi donec regis
audirent sniam pcedere tenuerunt.
Dum uero in hunc modum decerta
rent rex adueniens et que causa
litigii foret perquirens que gesta
uel dicta fuerant famulis referenti
bus cognouit. Volens igitur rex que
sibi relata erant turpia uera ne an
ficta fuissent cognoscere ad phm pro
perauit et inquirens quid de se
phs dixit sicut prius famulis ita
eum seruum serui esse asseruit. quare
uborum suam rex benigno affatu
diligenter enodari sibi postulauit.
Ad quem phs seruata uultus dig
nitate leniter inquit. uoluntas
quidem subiecta est et seruit mihi non
ego sibi. Tu mihi subiectus es uolun
tati et sibi seruis non ipsa tibi. Itaque ser
uus es eius que mihi seruit. Tunc
rex defixo paululum uultu sic ce
pit ut per ambis nichil glorie po
tentiam uereris. Cui phs. in an
gustia sue mentis sedem recepit
ait. Scis ipse nimium tibi mor

talium rex arabicorum ditatam fuis
se et in agendis rebus te optauisse
quoniam iuuentus tua ut ipse fateris
consenescere et tanta. Sed obtupidi
nem glorie sicut rei sinceritas est fe
cisti adipiscende que quidem exlibris,
et totius naturae pondis sic considera
tue prestita gloria potentie ut potest quia
iam nulla est metuenda non est, sed
neque futurus tui euentus dubitatus
et incertus de presenti constat quoniam ita
est parua quod momentanea et quod in
ictu oculi sit ad nullanda. ob hoc
enim in nulla parte est formidanda
preceptis itaque philosophi ubis rex ait com
plicibus suis. seruus dei est. videte
ne quid molestum aut inhonestum
ei faciatis. Item discipulus magistro. Cum
secularia sint ita exilia cur pro perant
tanta quasi durabilia. magister. Vide
terminus est incertus. philosophus ait ope
rare pro seculo futuro quasi numquam sis moriturus
et pro presenti quasi sis moriturus. me
lius est quod post mortem tuam acquisita
habeant inimici quam in
uita tua egeas quod tibi subueni
ant amici. Alius. Se
culum est quasi transitus. ob hoc itaque
tum honestate tibi omnia prouide
quia breuis cursus uite. alius. seculum
est pons instabilis cuius introitus
est uterus matris et eiusdem mors est
exitus. Dicit uisitator. Mors est
porta patens terrenis presencia cunctis
Sed quero post hanc que sit hinda
domus. Est domus deliciarum deo fa
mulantium. est et diuersa penas pro
merentium. Arabs interroga
uit patrem quomodo domum deliciarum

et eius gloriam lucrari posset. Pater
quicquid melius et preciosius habes
repone mea custodiendum et inue
nies cum illuc ueneris tibi paratum.
Filius. quomodo possum in ea domo pecu
niam premittere cuius hostium non no
ui adire. Pater. Audi quod fecit filius
consiliarii regis post obitum patris
filius. Pater uere ne sub refugia
monitis obedite.

Pater ait. Rex quidam sapien
tem consiliarium et familia
rem habuit qui tandem legibus fa
uens proprium reliquit heredem bene
disciplinatum et curialem cui to
tam possessionem que magna erat
et diuiciarum aceruos subscripsit et
morti cessit. Quo facto rex puerum ad
se uocauit et de patris occasu ne plus
iusto doleret amonuit. et quecumque
pater illi gerenda dederat testamen
to firmauit et insuper eius exigen
te etate in patris locum eum susci
pere promisit. Inde ualedicto uniuersis
letus ad propria remeauit quem tem
rex obliuioni tradidit nec ipse ad
regem redire festinauit. longo tem
poris interuallo in eadem regione,
qua puer morabatur cepit adeo egere
ciborum media quod fame periclita
rentur. Quod uidens puer bone
indolis animo condolens deple
uit orrea pauperibusque distribuit
et depenu uinum traxit et carnes
quas egentibus ministrauit. et
crescente penuria decrescens pe
cunia indigentibus non sufficit.
postea dato pro annona thesauro
uitam fame sitique laborantium

sustine nō distulit nec suffecit hoc
idem de uestibꝫ ꝫ ꝑciosis lapidibus
egit ꝫ sic transiit circulus anni
in quo nō paucos iam mortis nexi
bꝫ irretitos liberauit. Erat aūt in
eadem regione quidam ꝑscriptus re
gis notarius qui lucem machīat'
pio inuidebat graues iniurias
contra eum latent' exercens qui
talibꝫ uerbis regi locutus ē. Dn̄e
leuitas urē moralitatis in uri co
siliarij filium cui pr̄ multā reli
quit pecuniam ne dicam stulte
nimium mollis extitit. in tantū
neo uos nec ipē pecuniam hētis
quam ipē in usus supflue dila
pidauit. Rex u° ꝑ talibꝫ uerbis iram
cōmotus pro puero legauit. Cui
talia dixit. Insipiens fili sapien
tis meus artificiosi prodige lar
gi ut quid diuicias sapienter
congregatas ꝫ tibi seruandum
cōmendatas dedisti ꝑnicie. ad
hec puer uisu in terrā defixo pri
cipis ē ut uositatem ut pote
terius inflamatam luminibꝫ
ubatur. Dn̄e si pace urā licet di
cere. nō ut quibusdam uidetur
stultus a pre sapiente uobis sui
relictus. pr̄ enim ms thesauro
congregauit. ꝫ congregatum unde
fures rape possent. ꝫ michi tu
possetis auferre uel ignis cōbu
rere uel aliquis casus auferre
reliquit. ego u° eundem ibi collo
caui ubi fideliter s' seruabitur
ꝫ m. Rex aūt quid inde fecisset
interrogauit. puer u° quid ꝫ qli
ter egerat recitauit. Compta

deniqꝫ rex pricia iuuenis remunatū
ꝑus circumstantibꝫ laudauit. la
udato pris seruicio recompensauit
Qui exinde lucrando nouas ꝫ ma
iores ꝑ ōibꝫ diuicias acquisiuit
hoc in quod ꝑciosius habuit filꝰ
consiliarij regis in domo deliciarꝫ
thesaurizauit. auditis pris ser
monibꝫ filius inquit. iuuenis is
te sapienter egit ꝫ magne spei
inde bonitatis in se future indi
cauit. ꝫ fecit sicut plꝰ filio ꝑcepit
dicens. fili. vende hoc seculū pro
futuro ꝫ utrumqꝫ lucraberis quod
ita contigit. Alius. fi
lium corrigens dixit. fili opare
pro futuro seclō antequam mors
te segreget a corpe ꝫ ab ope
Alius. vide ne decipiant te sola
cies delicie ꝫ irretitus secularibꝫ
fallacijs uenture mortis obliuis
caris ne tibi contingat sicut la
troni domū diuitis ineunti.
Cui filius. Dic pr̄ quid accidit.
pater ait.
Domū diuitis fur intrauit ꝫ
diuisis eam gazis plenā in
uenit. hic stupefactus de diuisis
diuersa. de ꝑciosis ꝑciosa eligere
studendo curauit ꝫ queqꝫ uilia
relinquens in eligendo tempꝰ cō
sumpsit donec dies ueniens qd
facere uellet decepit expgefacti
ex impuiso uigiles in eligendo
furem repiunt ꝫ captum ī loris
ꝫ fustibus cesum in ima carceris
detrudunt. ad ultimū sicut de
iam confesso data snīa satis a
maras hystorias audiens capi

talem suam subijt. Qui si tam p
pe diem venturum pcogitasset ne
loris & fustibus cederetur vel quod Ser
uiuus exercitus ne capite puaretur
precauisset.

Hiuius phus dixit huius seculi diuicie
sunt transitorie sicut hominis
sompnia dormientis. Qui euigi
lans quecumque habuerat in a
periendo oculos irrecuperabiliter p
dit. Sicut vulgo dicitur. Opilio quidam
in sompnis mille oues habuerat
quas magna cupiens emere precio
ut carius venderet. sicut sompni
anti visum fuerat pro una quaque
duos solidos dare volebat. Sed qui
vendebat cum duobus solidis de
nariorum pro una quaque poscebat illis
de precio contendentibus hoc in sop
nis euanuit. sed venditor dum
sompnium esse comperit non dum
apertis oculis clamare cepit pro
una quaque .xx. in denarios tribue
& quot quod sunt rerum addictas.
hunc vero in modum transeuncia
mundi gaudia sectantes & diuer
sis ut retineant hyantes dei pro
uiso veniens dies id est finis vite
intercipit et quecumque cupita ve
lit nolit adimit. Item filius mor
tis nexus aliquomodo fugere possu
mus. pre minime quoniam eius inuita
bilis est morsus nec medicis ar
tibus eius amaritas fugientibus ma
nus. filius ne nimis ledat susti
nebimus. pr. fac sicut dixit versi
ficator. Qui vitare nequis constan
ti sustine mente. Sicque dura fuit
mors tibi mitis erit.

Dictum est de quodam philosopho quod
per antiquum transiens cimi
terium lamina vidit marmoream
tumulo quodam mortui cineribus supposita
& in ea versus inscripti verba sepul
ti pretereuntibus loquentes exprimebat
hoc modo. Tu qui transis nec dic
tis aucto resiste. auribus & corde
nunc mea dicta tene. Sum quod
eris quod es ipse fui derisor ama
re. fortis dum licuit pace iuuan
te fui. Sed veniente nece pertqua
sum raptus amicis. atque meis fa
mulis orba parente domus. Me
contexit humo deplorauitque iacen
tem. Inque meos cineres ultima do
na dedit. Inde mei vultus corrosit
terra nitorem. Queque fuit forme
gloria magna iacet. Meque fuisse vi
rum nequeas agnoscere suam.
Ad visum fuero forte tectus hu
mo. Ergo deum pro me cum pu
ra mente precare. Ut michi perpetua
pace fui tribuat. Et quicumque
rogat pro me comportet munus. Ut
mecum maneat in regione poli

Relictis quod philosophus iter
et iam visibus istis postposi
tis secularibus factus est heremita.
Item dictum est de alexandro quod
sepultura eius foret aurea in pri
omnibus atrio posita ad quam plu
rimi conuenerunt de quibus vn
eius. Alexander ex auro fecit the
saurum nunc econuerso de eo aurum fac
thesaurum. Alius. heri totus
mundus non sufficiebat ei. hodie
vix vlne sufficiunt ei. Alius heri
populo imperauit. hodie populus imperat

ei Alius · heri multos a morte po
tuit liberare · hodie nec eius iacula
potuit euitare. Alius · heri du
cebat exercitum · hodie ab illo du
citur ad sepulchrum. Alius heri
premebat ceteros · hodie ipse premitur
ab eadem. Alius heri gentes eum
timebant hodie eum uile depu
tant. Alius · heri amicos habuit et
inimicos hodie omnes habet equales
Sed de xxxv · philosophis circumstantibus
quod quilibet de potentissimo rege
dixerit longum est memorie redu
cere. Item heremita
philosophus hoc modo suam in sibus correxit
animam · anima mea scias et cognos
cas dum potentia est in manu tu
a quid operis antequam mouearis
de loco tuo ad domum in qua manet
iustitia et ad portam loci iudicii v
bi leges in titulo quicquid manus
tua egit in hoc seculo · et angeli de celo
aderunt et alii ministri discooperient
et reuelabunt consilium tuum
et quicquid a te fuerit excogitatum
et ante deum ueniet tuum iudici
um et una lance quicquid boni et
quicquid mali egis sub uno et eodem
declarabitur examine et omnes tui
fratres et amici tuam non inuenient
redemptionem et ob hoc te deserent et
omnino dimittent · hodie itaque re
demptionem accipe id est fac bonum
assidue et antequam ueniant dies
submotionis ad deum reuertere et
non ditans etas reuertar et non mora
beris quia si cras tinuatem te impediet
concupiscentia uel forsan retinebit
dies extrema itaque dierum seculi rerum
misce et quod totum annorum antiquorum
omnes transierunt et inde accipe sensus
ubi sunt diuites qui thesauros congre
gauerunt et inde superbi fuerunt
modo sunt sicut qui non fuerunt · modo sunt
sicut sicut qui non uixerunt · modo sunt
sicut flos qui de arbore cecidit quo
ulterius non redit. Non timeas anima
mea non timeas nimis de seculi aduer
sitatibus non oriatur timor tuus ·
Time tamen diem iudicii paueas
tuorum multitudinem peccatorum memento
creatoris tui qui tuus erit iudex
et testis.

Heremita quidam quesiuit a
magistro · Quid faciam in hoc seculo
quod me precedat in alio · magister · fac
quod bonum est in genere tuo · Alius he
remita plurimos clamabat · non trada
tis obliuioni durabilia pro finem
habituris · Alius notificabat · diligi
te animas uestras quantum et corpora et
proficietis · Alius · nolite obliuisci
qui non obliuiscuntur uestri et ser
uite gubernatori · Item alius · Ti
mete deum quia timor domini est cla
uis ad omne bonum et ad percipien
dam gloriam conductus de quo Salo
mon · in ecclesiaste · finem loquendi
omnes pariter audiamus · Deum time
et mandata eius obserua hoc est
omnis homo et cuncta que fiunt
adducet dominus in iudicium pro omni
errato siue bonum siue malum sit ·
Ob hoc igitur in mensam operis dei cle
mencia exoramus quod nostris bo
nis operibus precedentibus post districti
diem iudicii adeptis filii sui collo
cari eternam requiem cum suis fi

delibus in aula celesti mereamur
prestante dno nro ihu xpo. Cui
est honor et gloria cum patre et spu
sancto per infinita secla seculorum amen
Explicit petrus aldefunsus do
mini nycolai.

Incipit summa matrimonii

Quatuor modis fiunt spon
salia. Nude ut ego accipiam
te. Iuramento per aliquas
res aliquando per anulum. vii v.
De sponso nude iurans res dando
per arras. ¶ Quod si aliqs ducit ali
quam per verba de presenti et postea superducit
aliam et cognoscit illam prima debet
tenere. vii v. Per prius ducta nec cog
nita ducta secunda. Cognita pellatur
que prima fuit repetatur. ¶ Item quod
ante septimum annum non debent con
trahi sponsalia et si pater ante contraxerit
filius vel filia potest cessare. vii v.
Anni septem sponsalibus attribu
untur. Si qua pater contraxit ante
filia cesset vel filius. ¶ Item quod
si post vii annorum placent sponsalia
Si sponsus non ducit eam nullam
consanguineam eius habebit. nec
ipsa aliquem de consanguineis spo
si. vii v. Sz si septem placeant nec du
xit illam. Sponsus nec consangui
neis sociabitur eius. ¶ Quod si pueri
ante legitimam etatem que est
in masculo xiiii annorum in femina
xii contraxerint per verba de presenti con
hunt tamen sponsalia vii v. Per prius
fieri matrimonii non sinit etas.
Inlegittima sz sponsalia tantum.
¶ Item quod stabit matrimonium si quod
minor contraxit cum maiore si

postea ratum habuerit. vii v. Nube
maiori sit fas puelle minori. ¶ Item
quot modis fiunt sponsalia scilicet
pure et sub conditione. vii v. Pure
desponsa verum sub conditione.
¶ Item quod pecunia non est exige
da in matrimonio vel pena que im
posita fuit in sponsalibus sub condi
tione. vii v. Conditionalem non quer
it copula penam. ¶ Item si aliqs
iurat alicui sponsalia et ducit aliam
per verba de presenti tenebit illam cum
qua contraxit et emendabit iura
mentum. vii v. Per prius ductam te
neat sponsalia iurans. De iura
mento castigandus violato. ¶ Item
quod minor vii annis potest absolui a
sponsalibus vii v. Desponsata
minor si vult solvatur ad ulta.
Sz resilire nequit maior non coniuge
ducta. ¶ Item hi solvunt sponsalia
si alter intrat religionem si intrat
aliam provinciam et nescitur ubi
sit si efficitur leprosus si cognoscit
consanguineam sponse si per prius
v. accipio contrahit cum alia si se
mutuo absolvunt si alter fornicatur
si non habet vii annos si contrahit spo
salia cum alia cognoscit eam sec
cundum quod tenebit primam si
iuravit alicui postea sponsalia.
vii v. Religio regio morbus nepte
stupra pestis. Cessio luxuria mi
nor etas. hisque futurum addas cum
coitu iuratam linquito sponsam.
¶ Item ante carnalem copulam potest ali
quis intrare religionem sine licen
tia uxoris et econverso. vii v. Uxore
ductam nec nuptam regula solvit

¶ Item quod matrimonium non fit propter
coitum. sed propter uitam socialem et
multa de hoc dicuntur in hec summa.
unde versus. Coniugium uitamque fouet
pater et socialem. ¶ Quod presens uer
bum scilicet accipio et mutuus consensus
faciunt matrimonium. unde versus. Ver
bum presentis facit hic parilisque uo
luntas. ¶ Si coitus et consensus cunc
ta nichil sunt quod non est ratum mat
monium quod permutatur per coi
tu sed tamen mulieri debetur pre
dere sponsus. unde versus. Non est promissa
pro stupro copula cogens. Sed uo
lo decepte quod sponsus prouideatur.
¶ Item quod mistis uerbis fuit insti
tutum matrimonium. hoc nunc os ex
ossibus meis. unde versus. Hoc nunc os
ex instituit uitam socialem ¶ Item
quod effectus matrimonii est uitatio
stupri principaliter et causa prolis
unde versus. Efficit hoc stupri fuga seu
susceptio prolis. Forma sed a tre
minimusque potest sociari. Bis se
nos mulier bis septem uir generat
annos. ¶ Item quod castrati et fri
giosi non debent contrahere et si ante
contraxerint prius quam paterentur
unde versus. Nube non debent castratus
nec furiosus. Copula iuncta tamen
prius arcet tale ligamen ¶ Item quod
si aliquis procurauit aliquam mu
lierem et illa consentit et ipse postea
reuocauit non stabit matrimonium
si non possit probare quod reuocaue
rit uel oblitus fuit reuocare unde versus.
Uxorem si procuras reuocasque deinde
hanc inconsulta si nouit hinc pa
ranimphus. Liberetis uel si reuocas mu
liere sciente. Sed si forte nequis hic
te reuocasse probare. Aut reuocare
uolens oblitus non reuocasti. Hu
ic iungit te cogent ecclesiastica iura
¶ Item quod nichil facit uxorem
separari a uiro nisi adulterium ita si
uerum fuit matrimonium quia uera
matrimonia non possunt dirimi. unde
versus. Nec lepra nec morbus tollunt nisi
stupra maritum ¶ Item quod ali
am non potest ducere qui separatus est
ab uxore per adulterium. unde versus. Non
ducas aliam stupri ratione solutus
Sed si uis cum dimissa fedus rehe
bis ¶ Item quod uir non dimittit uxorem
et si habet cognatam eius post matri
monium contractum uir suus ad he
ret ipsi ¶ Item quod temporibus festi
uis continere debent coniuges nisi
alter importune petat debitum.
unde versus. Nube festa uetant ardenter
impetat illa uel ille ¶ Item quod
maritus non debet uxori reddere
debitum quando conuicta est de
adulterio. unde versus. Debita non soluas
quando notaria mecha. Sit iux
ta suscepte non derogat illi. Ce
sari potest tamen hanc per suspicio
nem scilicet si est uisa sola cum solo in cu
biculo ¶ Item quod coniugens sta
tum perdidit ius exigendi debitum
cum adulterantur. unde versus. Ius adi
mit o mecha recens rea facta peten
di et reddi uso ¶ Item fides in debiti
redditione plures propagacionis in in
tencione sacramentum in sacre rei
significatione quod in matrimonio
tria consideranda sunt. fides. proles.
et sacramentum. unde versus. Copula sa

ctamenta fidem prolemqz requirit
¶ Item quod matrimoniu͂ clam c͂o
tractum debet in facie ecclie co͂firi
vn͂ v͂. Copula clam fca͂ uolo qd mea
publicet acta ¶ Ite de impedimeto
matrimonij · vn͂ v͂ · Error condicio uo
tum cognacio crimen · Cultus dis
paritas uis ordo ligamen honestas ·
Si sis affinis si forte coire nequi
bis · hec sociando uetant conubia
fca͂ retractant · Ecclie uetitum ue
tum tempus feriarum · Impediunt
fieri pmittunt fca͂ teneri ¶ Ite si
aliquis contrahit cum aliqua et
decipitur in ea quia non est illa
cum qua intendit · Ahere pt dimi
matrimoniu͂ τ eē · nisi postea con
sensit · vn͂ v͂ · Non uotum si ꝑ noto
ducas erit error ¶ Quod si aliquis
pmittit pecuniam pro matrimonio
τ recipit ul' statim de sanguine si
illa consentit non de eo pro psone
vn͂ v͂ · Fortune res quis apud te do
teqz beauit · Gaudeam non pateris
site coniungeris illi ¶ Item qd in
ferior condicio seruus se putat ess'
libo contrahere qui est seruus di
mittit matrimonium · sz par τ supior
condicio non · vn͂ v͂ · Condicio par
ul' supior diuorcia uitant ¶ Ite
qd dominus no͂ sepat seruum a matri
monio qd ignorante eo ꝯtraxit
dum in seruiat ei · vn͂ v͂ · Non sol
uat dns que uinxit feda seruus
Dum in ꝯsuetum psoluat ei fa
mulatum ¶ Item quod potius
seruus debet redde uxori debitu͂
qm̄ dno famulatum · vn͂ v͂ · Uxori
potius seruus parere tenetur ·

Quam dno quo ꝯsulto ē uinxerat
illam ¶ Ite quod turpis condicio
non tenet uidelicet si uir ducat mu
lierem ut non patiat ul' sit forni
catrix · vn͂ v͂ · Condicio turpis cas
satur · honesta tenetur · Ille uetat
prolem ul' uult sponsam fore me
cham · Sz summam rerum sponsalibz
adicit illa · Duplex est uotum · sī
plex sollempneqz · qd dem · hic sta
tuit rerum uestis psumpta · iddem
Necno͂ decreta data firmant ꝑimu͂
tollatur · i · simplex · Si contraxe
rit iuratam linquito sponsam ·
· ui si in uoto simplici iurasti alium
serua uotum τ emenda iuramen
tum · vn͂ v͂ · Uotum sollempne no͂
pat copula quod stet ¶ Item ob
missis omnibz quando ius cōsi
derare gradus consanguinitatis
incipe primum a fratribz τ sororibus
τ tu si uersali illi faciunt primu͂ gra
dum · et esse potes te expedire in ma
trimonio · Postea in uia primo cosag
uinitatem · In quartoqz gradu co͂
nubia iuncta retracta · In quinto sta
bunt licet uni sit gradus alter
Usqz ad quintum gradum exclusiue
non pt fieri matrimonium ¶ Item
no͂ quod cōpaternitas est directa vn͂
v͂ · Directus puo ante de fonte leuato
Compater existis sed si leuat hunc tua
coniunx · Non es directus neutri
potes sociari · Nec puerum ducas
quem tu tua seu leuat uxor ¶ Ite
quod uir potest hr̄e ꝯmatrem uxo
ris sue quam hūit añ matrimoniu͂
vn͂ v͂ · Illi iungaris que ꝯiugis an
te extitit comater qm̄ iunctus eras ·

g sic agat illa. Compatrem puos ut
gnas in fonte leuatum. Pui duorum
compatrem unum nubunt g inuicem
excepto filio et filia spuali. Ppriam
sacerdotem baptizatam nubi uge
noli. unde v. Baptismus seu confir
matio spuales .i. qui leuas. Efficiunt
pres addunt quidam cathecismum.
Item qui est in ptate pris adopta
tur qui non arrogatur. unde v. Arro
gat exemptum quis sub pre dues
adoptat. Non expers prolis non xex
minor annis. Debet adoptare se
xuum quis adoptet utrumqz co
masculum ul feiam. Item tres sunt spes
legal cognacois prima pr adoptans
scda filij. tercia uxor. Cum illo co
trahas adoptatus non cum filijs quando
pr mortuus. unde v. Prima pr relinqu
atur sed tercia coniunx. Efficitur spes
nubia deutra retractat .i. filij ad
optantis. Hoc ius mors soluit sed
tercia primaqz stabunt. In quibus
et penitus et hec copula cesset. Item
adultor et raptor sponse alicuius
et qui suscipit puum prium de bapt
et interfector ppriae uxoris phibentur
contrahere sed stabit matrimonium
contractum. unde v. Stuprans et
raptor prolis pre uxoricida. Postbite
rum necans tercium non publice por
tans. Tales non nubant sed stabit co
pula iuncta. Excepta mecha uel
mecho ppinquo sibi .i. si adultera machi
natur in mortem uxoris adulteri ul
adulter uiro adultere non possunt co
trahere. Item ul si mecha fidem re
cepit .i. si dat ei fidem coniunctarie
et sic contrahit. Excipe in reliqu

caveand

putet unus lege solutum. Item si co
trahit aliquam cum aliquo et putat e
um solutum pt secum stare post
mortem uxoris et eqo. unde v. His tibi
exceptis pollutam ducito sponsam
.i. si machinatur morte si dat fide
si contrahit. Item solutus non impe
ditus pusta tamen pt ducere adulteram et
credes quam non lex ligat solutam
v. Copula sunt sit cassat prima sequen
tes. Item coniugatus pt ducere adul
teram quam post datam fidem ul ante
si cognouit. unde v. Pacta fides tibi
copulat hanc moriente marito. Quam
non ante fidem ul post est subposuisti.
Item cum infideli contrahe sponsalia
ut conmisatur licet. unde v. Nube scil
matrimonio noli prima fidelis. Sz fidei cum
sponsalia contrahe secum. Item si
unus in fidelium conuititur possunt
simul stare nisi infidelis sit grauis
fideli. unde v. Cedat si grauis est. ul
assensus ul malus alter. Et post
baptismum coniuge nupte pagan
Si plures habeat uxores prima sit uxor
.s. post baptismum. Item v. Nec male
dimissam repetat nisi credula spo
sum. vel uelit baptizari. Si credat
repetat diuisus nube fidel .i. si diuor
cium factum fuerat inter eos ante baptismum.
Item fidelis non pt contrahere si rece
dit ab infideli si est malus katholi
cus. si puisus sit. si nube coniux non
potit aliquam in moro emeret illum.
Item metus qui dimittit matrimonium
tales. Si uir timet morte. uerba adul
terium et amissione libertatis in se et
in puis. unde v. Excusare metus hos
posse puta quinestis. Stupri siue sta

tum .i. libertas uobis atque metus. Non
metus hanc soluit quam tum sponso steterit
eam. Item ordo uetat maiore te sponsam
ducere posse .i. subdiaconatus dyacon
natus presbiteratus unde versus. Copula si uera
fit cassat prima sequentes. Item primum
matrimonium debet teneri quod contraxerit
cum alio si putauit uirum mortuum
unde versus. Duc alium si defunctum tibi
forte maritum. Quis dicit rediuiuit
Jungeris primo si uenerit usque secundum. De
facili eam narranti credere noli. Item
illam consanguineam sponse tue potes
habere si non duxisti eam licet desponsa
te te iungere noli. Stuprum non debes et
si frigidus es aut monachus sis. Item
si est desponsata fuit minor vii annis
si non ducis eam potes habere consangui
neam eius et ipsa consanguineum tuum
unde versus. Excipe septennem si sponsam non
habuisti. Item in quo gradu est con
sanguineus uxoris mee est affinis
meus et econverso unde versus. Quos dat nupta gra
dus huius uir seruat eosdem. Item qui
habet neptem meam est affinis meus in pri
mo genere. Si duxerit aliam mortua nep
te mea illa est affinis mea in secundo
genere. Si illa habet alium uirum ille est
affinis meus in tercio gradu. Secundum primum
genus tamen nunc tenet. Tot sunt gradus
affinitatis quot consanguinitatis unde
versus. Ut consanguinee sunt affines ua
riantur. Inter nubentes debes tamen
mutare. Affines dicta serie consanguinearum
Inter coniuges tamen tot sunt gradus
affinitatis quot consanguinitatis unde
versus. Affinis generis tertii nunc nubes. Et
illius plus de parentela eius non uxori.
unde versus. Quilibet affinem postquam ducere

debes. Affinis prime facit affinem in
plenum quia filius illius cui sororem
habeo est affinis meus. Affines procrea
tos auget michi stirpem. Qui mea
habet neptem generat in consanguineum. Versus
De coitu nequam simul affines michi fiunt
Cognati concubine tue sunt affines
tui unde versus. Perpetuo si frigidus es tua
copula cesset. Si durat tamen matrimonium
et ipsa nubet alteri unde versus. Stabilis efficacia
thalamo nimis archa secundo. Si aliqua
est nimis arta et non potest eam uir cog
noscere detur alii et si nubilis efficitur
reddatur primo. Versus. Non turbat secundus
sed copula pristina durat. Item uero
matrimonium non soluitur per adulteri
um. Excipe mechinam connubia
nulla retractant. Causa superuenti
ens sed stabunt glutine firmo. Item
de coniugatis. Si quis qui coniugatus est
per triennium non potest cognoscere suam
dimittatur matrimonium. Si iacet in lecto
tribus annis exime sponsam. Versus. Fri
gidus et siccus more cedant et nimis
arta. Nec nubant aliis infectus
nubere quibus. Frigidus et arta
prestant noua iura solutis. Quia post
diuortium uxores aliis nubere non
possunt postquam per tres annos so
luti sunt et a prima ut dictum est. Item
si dicat mulier quod uir non possit eam
cognoscere et uir negat credere plus
marito unde versus. Tota septenis ma
nibus sunt complenda. Sed si discor
det mulier plus credere marito. Excepto
si declaret quod uirgo. Consentit sine
sponsalia contrahere festo. Sed non
traducas non septem per ueritatem.
Si uetat ecclesia pro pena nubere cessa.

Sed si tu ingrediens luis et coniux retina-
nebit. Item ab aduentu usque ad
octavam epiphanie. Et a septuagesima
usque ad octavam pasche non debent
matrimonia celebrari. sed sponsalia
possunt contrahi et consentire in
matrimonium sed si contrahitur ma-
trimonium non dimittitur. Item si sacer-
dos tibi inhibeat matrimonium in quar-
to gradu consanguinitatis uel affi-
nitatis pro pena debes seruare sed
si contrahis stabit matrimonium. Item
similiter contrahit cum aliquo et ille
secum uult cohabitare agat petitori-
um i. petat se ut adiudicetur et non
primo audiatur in tali iudicio. Si
uir cum qua manserat recedat
ab ea. agat possessorium i. petat
se restitui in eum prius secum habitan-
tem et restituendus est ei. nisi tria impe-
diant. Primum est fornicatio. secundum
consanguinitas et illa restituetur ei
sed non quo ad carnis copulam. Tertium
si pacta est sine appellatione incipit eum
repetere cum in alio iudicio fuerit
ab ea separatus. similiter illa duo iudi-
cia potest maritus contra uxorem sed
in possessorio iudicio unum addit(ur).

Incipit ymago beate virginis

Dicit beatus Ber-
nardus. Ille so-
lus laudes tuas
sileat virgo beata
qui te fideliter
inuocatam sen-
sit in suis neces-
sitatibus defuisse.
Cum igitur totiens per inuocationem dilec-
tissimi nominis Marie impleuerisque ne-
cessitatibus adiutus et in tribulacionibus
consolatus tot et tanta beneficia recepis-
sem et adhuc plura non meis meritis
deposcentibus. sed ex solius ipsius virginis
beate mere voluntate me non dubito recep-
turum nota ingratitudinis dementa-
ter si ei laudibus quantiscumque ad gloriam
non assurgerem accedens. Sed heu nimis
insufficientem me sentio tum propter inge-
nii paupertatem tum propter scientie tenuitatem
tum et propter facundie defectum cum ille
tam disertissime lingue doctor beatus
augustinus dicat. Si in me omnia membra in
linguas verterentur beatam et benedictam
mariam laudare nullus sufficeret. Quid ergo
fecisse reputabor si tanto monti totam
faciem terre implenti exiguum lapil-
lum addam? aut tanto celo tot et tan-
tis virtutum et gratiarum sideribus pictato unum no-
tabile sydus apponam? Sed tamen melius
est de modico parum dare quam de multo
totum negare. Unde et uidua que duo mi-
nuta erea domino gratissima obtulit. non
ideo nichil offerre debuit quia multum dare
non ualuit. Cum nimirum et me fateor esse
ydoneum laudes tante regine oblaturum
tum propter uite mee maximam indignitatem
tum propter persone laudande excellentissi-
mam dignitatem quibus conuenienter
ad inuicem proportio nulla datur et proinde
Pertimesco quod ne laus ab ore sordeat
peccatoris. Exhortacione autem beati Ieroni-
mi animatus qui dicit. Et si ad hoc ne-
mo inueniatur ydoneus uotis tamen
omnibus cessare non debet. Et quilibet peccator
presens opusculum ad laudem et gloriam be-
atissime virginis marie compilare dignum
duxi. Et si qua de proprio ingenio uide-
bor apposuisse. non mee proprie sed diuine

prudencie ascribebam. Hoc quoque opusculum
potest vocari ymago sancte marie duplici de
causa. Primo quia hoc opusculum pro maxi
ma parte tractatum est respectu sancte marie
in speculo autem non ipsa res sed ymago
rei apparet. Secundo quia sicut ymago dicitur quasi
imitago. Imitatur enim formam et similitudi
nem eius cuius est ymago. Sic beata virgo
imitatur formam et similitudinem totius uni
versi quoniam generaliter tam specialiter sicut pa
tebit in ex(?)secucione. Quod et parte exempli nomine
aliqualiter demonstrari. Hoc nomen ma
ria constat ex quinque elementis litteralibus
sicut totum universum constat ex principa
libus et maioribus corporibus scilicet ex quatuor elementis et
quinta essencia. De hiis secundum primo premisso
generali tractatu de natura et disposicione hominis
secundum ordinem ad laudem beate virginis
specialiter exsequitur quomodo et in quibus ipsi
beate virgini conveniant. Ubicumque autem
erravero michi tamen propter materie difficul
tatem tum propter ingenii mei paupertatem
et sciencie tenuitatem. Et precipue propter beatam
virginem ob cuius amorem hoc opusculum
presumpsi suscipere pagendum a piis
lectoribus et auditoribus ignoscatur. Si
tibi non debite processero ex hoc sit vir
go mater una cum fructu ventris sui
benedictissimo benedicta. Quoniam homo
generaliter habet similitudinem totius
En beate virgini universi
forma datur talis que
humano corpori fore genera
lis constat atque similis
prorsus universo toti magnitudine
grandi tam immenso. Quo microcosmi
quod homo nuncupatur minor mundus
liquide quod sonare fatetur et cunctis
communicat rebus in natura. Ideoque dicitur est

omnis creatura. ¶ Considerandum est nobis
quod beatissima virgo maria speculum et ex
emplar omnium virtutum generalem formam huius
corporis humani similem toti universo. In qua
videlicet beata virgine que in singulorum huma
ni corporis membrorum disposicione insinuata
sunt ad exercendas morales virtutes perfecte
tis in mundo genitis laudabiliter claru
erunt. Ita ut ab ea quilibet nullius aliunde se ex
indigeat omnis virtuose vivendi exempla
sufficientissima capiamus. Libet igitur
aliqualiter licet pauca de forma hominis et disposicione
eius breviter recitare. ¶ Partes humani
corporis habent similitudinem totius mundi quanta
enim est distancia inter extremitates lon
gissimorum digitorum utriusque manus tan
ta est a vertice capitis usque ad plantas
pedum. Sic quanta est distancia ab orien
te ad occidentem tanta est a zenith ca
pitis nostri ad oppositum tropicum in
celo. ¶ Videtur etiam homo distinguere in se
per compages exteriorum membrorum vii or
bes ad instar orbium .vii. planetarum. Primo
enim umbilicum qui est loco centri ambit al
veus inter humeros et renes continetur ad mo
dum orbis lune qui proximus est terre. Item
lacerti ab humeris usque ad cubitos et
crura a renibus usque ad genua continent
orbem mercurii. Deinde brachia a cu
bitis usque ad compages palmarum et ti
bie a genibus usque ad iuncturas pediorum
describunt orbem veneris. Postea palme
et pedia usque ad primos articulos digitorum
manuum et pedum figurant orbem solis
Sed primi articuli manuum et pedum orbem
martis. Secundi articuli orbem iovis. Demum
extremi articuli orbem saturni constituunt
Extrema autem regio unguium que clarius
toto corpore est et polita denotat octavam

speram stellarum fixarum que ipsis stellarum
corporibus est amplius ceteris orbibus decorata
¶ Item homo secundum digniorem sui partem
scilicet secundum caput videtur similis esse celo quia
in quantum caput speciem formam habet ad
modum celi in quo duo oculi sunt ad
instar duorum maiorum luminarium scilicet
solis et lune constituti. ¶ Est et homo
similis celo ratione duplicis motus scilicet ratione
motus rationalis et ratione motus irratio
nalis sive sensualis. Est autem motus rationalis
in homine quo fit consideratio a creatore per crea
turas in creatorem insistendo. Qui mo
tus assimilatur motui primi mobilis qui est
ab oriente per occidentem et iterum redi
ens in oriente. Secundus motus in homine
dicitur irrationalis sive sensualis scilicet a corrupti
bilibus ad creatorem iterum rediens ad cor
ruptibilia. Qui similis motui est firma
menti et planetarum ab occidente per oriente
et iterum rediens ad occidente. ¶ Habet
quoque homo duo hemisperia scilicet rationis et con
cupiscentie quorum superius hemisperium
est rationis inferius concupiscentie. In superiori
lucet dies virtuose actionis in inferiori
tenebrescunt noctes viciose delectationis et tanto
dies longiores vel breviores efficit quan
to mens in superiori hemisperio plus vel
minus sub rationis regimine demoratur.
Tantoque noctes longiores vel breviores
fiunt quanto mens plus vel minus terrenis
desideriis implicatur. Et sic patet quomodo homo habet
similitudinem totius universi. Et ideo dicitur
est microcosmus id est minor mundus. Ipse autem
mundus sensibilis dicitur macrocosmus id est ma
ior mundus. Sicut enim dispositio in mundo
ita et in homine. Sicut enim aura fuit caligino
sa nascuntur pluvie et tempestates et
fit tempus triste. Tunc in homine commoventur

humores sanguis turbidatur et excitantur
morbi et dolores. Cum autem in mundo
aura serenatur in homine humores conquiescunt.
sanguis purificatur morbi et dolores sopiun
tur et homo hylarescit. ¶ Convenit et homo
cum omni creatura. Habet enim esse cum lapidibus
vivere cum plantis et arboribus. sentire
cum brutis animalibus intelligere cum angelis
et ideo dicitur omnis creatura. Cum enim dominus
discipulos mitteret ad predicandum dixit
eis. Euntes in mundum universum predi
cate evangelium omni creature. Non enim misit
eos predicare bestiis vel lapidibus aut
arboribus sed homini qui sic dictus est omnis crea
tura. et non solum convenit cum creatura sed
et cum ipso creatore. ¶ Convenit enim cum
deo in similitudine quia ad ymaginem et
similitudinem dei factus est homo. Videte ergo quante
dignitatis sit homo qui solus ad ymagi
nem et similitudinem dei factus est et propter quem omnia
facta sunt et ipse quoque deus propter hominem factus est
homo. ipse autem solus homo factus est propter deum.
¶ Homo grece antropos dicitur quasi arbor inversa.
Cuius radix sicut capilli. truncus caput
cum collo stipes pectus cum alvo rami
brachia cum cruribus. frondes vero digi
ti sunt. Cum autem cetere arbores terre
radicibus infixe sunt quare homo cum simili
tudinem arboris habeat capite quod loco
radicis habet sursum erigitur. Ratio est quia
arbores de terra vivunt et radices habent
ad modum oris disposita quibus de terra
alimentum attrahunt. Homo autem ae
re in spirando vivit et ideo materia ele
vatur et hec ratio est naturalis. alia moralis est ut scilicet
erecto vultus mentem informet ad celes
tia elevari. ¶ Solus et homo est erecti cor
poris et huius ratio est duplex scilicet naturalis et moralis
Naturalis quia in aliis animalibus habundat ma

Omni creature
Gloza

Ex... pul
de Aua...

tia terrena in capite deprimens et deficit
calor erigens qui in homine est ergo. Sed mo
raliter ut scilicet rectitudo status corporis attende
tur rectitudinem mentis sursum ad celes
tia tendentis. ¶ Corpus humanum con
positum est ex iiii elementis. Est enim terra in car
ne et ossibus. Aqua in humoribus scilicet sangui
ne flegmate colera et melancolia. Aer
vero continetur in pulmone cuius signum est
quod semper est in motu et ideo ventilabrum cor
dis dicitur ne cor nimio calore dissolvatur.
Ignis autem in corde est propter quod inferius est
latum et superius acutum quam formam ignis
retinet. Cum autem ignis cono sursum
tendat basi deorsum dimittendo non
sine ratione est quod cor cum sit piramidalis
figure ut ignis. ergo cono in terra dependens
basi sursum elevata. Hoc ideo est moraliter
Sicut enim cor acutie coni ad terram indi
cat omnes se non nisi in puncto ipsam posse
tangere sicut patet in volucre tectum super
terram. In quo docemur ut non nisi paucissima
terrena appetamus totam intentionem ad ce
lestia elevando. Appetenda autem sunt nobis
tantum quibus omnino carere non possumus ut pote
necessaria victualia que sola sunt tenenda etc.
et alia quibus bene carere non possumus sicut
operimenta necessaria que sunt debent esse.
Sed heu quam plures eius corde terrenis
cupiditatibus illos immergunt quod vix aut
numquam evelli possit. Contra avari the
zaurizantes deponunt in pectoribus suis
fodiendum. Legitur de quodam divite qui
cum plurimas gazas habens congestas defun
geretur. Et cum exenteraretur speciebus condi
endus sicut mos erat divitum cor eius
non est inventum de quo admirantibus
universis quomodo sine corde ipsum possibile
erat vivere supervenit quidam sapiens

Exemplum de avaris

quicumque sunt si aliquid depositum habet et ideo cum
est quod plurimum. Qui dixit: Numquam audistis
quod dominus dixit Mathei v. Ubi est thesaurus tuus
ibi est et cor tuum. Ite ergo et querite cor eius circa thesaurum
et sicut dixerat invenerunt. ¶ Membra
corporis humani sunt artificialiter ordinata
ut se mutuo deserviant ut sic et membra
ecclesie in simul et ordinanda. Sicut enim in
homine sunt triplicia membra scilicet superiora
inferiora et media. Superiora ut caput et
oculi. inferiora ut pedes. media ut ma
nus. Sic in ecclesia sunt tres partes hominum que
nichilominus sunt membra ecclesie scilicet dominus
papa ut caput. Clerus ut oculi et hec
membra sunt ecclesie superiora. Inferiora autem
sunt agricole ut pedes. media reges
et principes et milites ut manus. Superio
ra membra in homine inferioribus ministrant guber
nationem ut patet in oculis. Sic clerus in
ecclesia qui videt sacram scripturam toti
ecclesie ductum prebet ad celestem patriam.
Inferiora prebent superioribus supportationem
ut patet in pedibus et cruribus que totum pondus
aliorum membrorum sustinent. Sic agricole
suis laboribus totam ecclesiam supportant.
Media impertiuntur utrisque defensionem ut
patet in manibus et brachiis. Sic militia
totam ecclesiam ab adversariorum insultibus
protegit et defendit. Ulterius sicut in homine membra
ordinata sunt ut mutuo sibi condoleant.
Si enim unum membrum dolet omnia membra
dolent et hoc propter connexionem et colligantiam
ad invicem. In quo docemur ut ad proximos
veram karitatem habeamus et afflictis illis com
patiamur. Item sic ordinata sunt ut unum
membrum in periculo alterius se exponat ut
patet in capite pro cuius defensione alia mem
bra periculis se exponunt. In quo nobis
innuitur ut pro Christo qui est caput nostrum omnia

Membra hominis sunt triplicia

membra nostra perituri exponamus ut ipsum caput nostrum quod est vita nostra conservemus. Est sumentes a serpente qui contortus caput sub se occultat membra cetera sinens offendenda. Inquo summa prudentia est quam et dominus docuit in evangelio dicens. Estote prudentes sicut serpentes. Item qui unum membrorum deficit aliud defectum eius supplet. Unde vidimus quod qui carent oculis perfectum solent certum cognoscere et qui eloquentia lingue carent solent nutibus manuum voluntatis sue indicia demonstrare. Quod scilicet quod si clericus qui significant per oculos et predicatores qui significantur per linguam deficiant licet etiam principibus predicare. Unde legimus regem Karolum gothorum gentem convertisse. Vidimus et aliquos carentes manibus pedibus comedere et aliquos carentes pedibus manibus ambulare. Inquo innuitur quod si milicia deficiat licet et agricolis ecclesiam defendere. Et econtra si agricole deficiant clericis licet militibus ne simul cum illis pereant in agricultura perpetualibus laborare. ¶ Hec de forma et dispositione hominis gratia ut dicta sunt inducere ad quod specialia pro nunc beate virginis consequendum. Quomodo beata virgo comparatur. Quattuor elementis etc.

Virgo mater primo terre singularis tu congrue comparatis. Terre manes humilis possidendis cunctis plena. Fecunda dives et amena. universis utilis. Sola manes stabilis. auctorum portabilis. ornata et culta. Et qui ex te nascitur fructus eo pascitur omne quicquid vivit vita. ¶ Considerandum nobis est quod terra est humillima inter elementa utilis omnibus quia plena fructibus et possessionibus. Immobilis et pedibus calcata. Sic hec beata virgo Maria convenientissime terra dicitur. Primo causa humilitatis. Quid enim Maria humilius que cum ab archangelo tam reverentissime salutaretur in matrem dei assumeretur et domina mundi efficeretur in superbiam non extollitur sed devota humilitate respondit dicens. Ecce ancilla domini. Non dixit. Ecce mater dei nec ecce domina mundi sed ecce ancilla domini. Ad quod unde Beda dixit. Maria nequaquam sermonis celestibus quasi alse hec erant extulit sed ut magis magisque donis apta esset divinis in custodia humilitatis gressum mentis fixit archangelo respondens. Ecce ancilla domini. ¶ Secundo considerandum quod Maria dicitur terra ratione utilitatis. Quando enim terra utilis quoniam omnes sub pedibus habemus et per eam sustinemur. De terra omnis vita fovemus que plena est fructibus. Unde non victum et vestimentum. panem. vinum. et oleum. lanam linum et hec necessaria habemus in terra et eius plenitudine. Hec terra vero est Maria de qua dicitur in psalmo. Terra dedit fructum suum. Et in ysaia. Aperiatur terra et germinet salvatorem. Germinet inquam salvatorem Ihesum Christum fructum speciosissimum candidum et rubicundum. Fructum cunctis pascibilem per quem nec ales esuriet. Hec terra que plenitudine sua omnibus est utilissima de qua vite spiritualis hominis necessaria. Unde beatus Bernardus ait. Alta intuemini quanto devotionis affectu a nobis voluit honorari Mariam ut perinde si quid spei in nobis est si quid gratie si quid salutis ab ea noverimus redundare. Sed cuius hec terra sit et tanta plenitudo audi psalmistam dicentem. Domini est terra et plenitudo eius. Item. Meus est orbis terre et plenitudo eius. Plenitudo terre consistit in fructibus et possessionibus diversis iuxta illud. Impleta est terra possessione eius. Fructus autem et possessiones terre Marie sunt opera. mores esse et vita.

diuisa scissime ante eius Talibus enim deus
possessionibus eam respexit talibus eam
bonis impleuit secundum illud Ecc xvi. Deus mariam
respexit et impleuit eam bonis suis.
Consideranda karissime quod maria dicitur stabilis
siue inmobilis cum cetera ecclesia id est apostoli mo
uerentur quia sicut testantur sacri euangelij
eloquia cum omnes discipuli relicto domino
fugissent et beatus petrus eciam ipsum negas
set. Maria stabat iuxta crucem non mo
ta discessit a filio pro nobis mortem affixum usque
ad consumacionem. Ecce uide karissime quod be
atus petrus super quem nunc firmum funda
mentum ecclesie constitutum est dominum nega
dor et ceteri apostoli qui nunc robuste columpne
ecclesie sunt a domino fugiendo tunc instabi
les et preter mobiles fuerunt. Et non solum in
huius moti fuerunt. Sed et per infidelitatem fuerunt
a fide repulsi totaliter et euersi. Quorum
fidem tercia Maria super stabilitatem suam
instaurauit. Que licet filium suum pro nobis mortem
affixum uel solutum ceterorum opiarum mortem
planxerit ipsum tamen resurrecturum et humani
generis redemptorem non incredula fuit. Non
mirum cum angelo annuncianti fidem ad
hibuit sicut ipsi nobis credidit ueritatis.
Consideranda karissime quod maria dicitur terra attrita
Sicut enim terra que dicitur arida eo quod pedibus
teritur sed pulsa et attrita non repugnat.
Sic terra maria passione filij sui crudeliter
attrita fuit cum secundum prophetiam symeo
nis gladius animam eius pertransiuit qui
gladius est acutissima passio christi. Sicut
enim gladius corporalis animam nec occidere potest
nec uulnerare. Sic acutissima passio christi licet
animam marie pertransiuit ipsam tamen nec per
odium occidit. neque per inpacientiam uulnerauit
Ipsa enim inuectores filij sui numquam odiuit
et numquam contra eos inpaciens fuit. Nec

mirum sicut martyres pacientissimi fuerunt
in martirio suo corporali quanto magis mater christi in
martirio suo spirituali. De cuius nobili martirio beatus
Ieronimus ait. Que spiritualiter et atrociter passa
sa est gladio passionis christi plus quam martir
fuit. Uide ergo karissime quanta paciencia matris
fuit cuius dum animam gladius per
transiuit quod nec minimum in pacientie ul
cionis uulnus sensit. Immo et signum uol
untatis signum passionis inpatientie nec legi
mus nec credimus in maria quod appa
ruisse. Unde ambrosius ait. Reuolue diligenter
euangelice hystorie seriem uniuersam
et si quid increpatorium si quid durum si quod
denique signum tenuis indignacionis oc
currerit in maria de cetero suspectam habeas
et accedere uerearis. Quod beata uirgo comparatur mari
Cum maria dicitur mari
sic amarum mare hec in
terpretatio ipsam comparat per
mari omnium pleno graciarum quod
tamen demonibus non est non amarum.
Ipsa quoque domina cunctis digne ca
ra. pulcherrima facie nites mente
clara. passione filij fuit tam
amara. quod noemi noluit uo
cari sed amara. Cum maria in
terpretatur amarum mare. Considerandum est quo be
ata maria dicatur separatum mare quod
amara. et quod conuincit amarum mare.
Dicitur namque maria gracia affluendo amara
filio compaciendo in passione amarum
mare dyabolum subniugendo. Perfecto ma
ria est mare quia affluentia spiritus sancti re
pleuit. amara quia passio filij amari
cauit amarum mare quia demones subm
gendo suffocauit. Primo considera karissime
quod maria dicitur mare propter affluentiam
et copiam graciarum. Sicut enim scriptum est

eccl. i. Omnia flumina intrant mare. Flu-
mina .i. karismata spiritus sancti. vnde Jo.
vii. Qui credit in me sicut dicit scriptura
flumina de uentre eius fluent aque viue
hoc autem dixit de spiritu sancto quem accepturi e-
rant credentes in eum. Sic in mariam intrant omnium
sanctorum karismata. Flumen enim gratie an-
gelorum. flumen gratie patriarcharum et
prophetarum. flumina gratie apostolorum martirum et con-
fessorum. flumina denique gratie virginum et omnium
sanctorum intrant in mariam. sic omnia
flumina intrant mare. omnes gratie intrant
in mariam. vnde ipsa optime potest dicere illud
eccl. xxiiii. In me omnis gratia vie et ve-
ritatis in me omnis spes vite et virtutis.
Sed quid mirum si sic in mariam omnis
gratia confluxit. cum per ipsam tanta gratia
ad omnes defluxit. Sicut dicit beatus au-
gustinus. Gratia es vere plena o maria que
apud dominum inuenisti et hanc per totum
mundum diffundere meruisti. ¶ Secundo con-
sidera karissime quod maria valde amara fu-
it cuius animam in passione filii gladius per-
transiens ingenti dolore amaricauit.
Tunc enim bene potuit dicere illud Ruth. i.
Non vocetis me noemi .i. pulchra sed
vocate me mara. hoc est valde amara
quia amaritudine repleuit me omnipotens.
Noemi pulchra ideo fuit amara quia
duo filii eius mortui sunt que tamquam
noemi sic et maria pulchra quidem
per spiritum sanctum sanctificationem. amara vero
per filii sui passionem. Duo autem filii
marie in passione mortui sunt scilicet deus
homo. et homo purus. quorum vnus mor-
tuus est corporaliter confixus in cruce alter
mentaliter extinctus in fide. Horum al-
terum mater est maria. vnius quidem corporaliter
alterius spiritualiter. vnde beatus Ber. Tu mater

regis. tu mater exulis. tu mater rei tu mater
iudicis. tu mater dei et hominis. cum sis vtri-
usque mater discordiam inter filios sustine-
re nequis. O quis de tanta matre non gau-
deat per quam deum fratrem habet: quia si offen-
derit ad matrem pro reconciliatione fiduci-
aliter refugit. non enim patietur imbecillio-
rem puniri a fortiore donec inter eos con-
cordiam ordinet quia mater est utriusque. vnde
beatus anselmus exclamans ait. O beata
fiducia. o tutum refugium mater dei est
mater nostra. ¶ Tertio considera karissime quod maria
est mare amarum demonibus per ipsam
oppressis et suffocatis sicut egyptiis
mare rubrum amarum fuit in ipso sub-
mersis. De quibus legitur in exodo xv.
Reduxit super eos aquas maris. Cer-
tum amarum et timendum mare rubrum
fuit egyptiis magis amara et ti-
menda est maria demoniis. vnde beatus
Ber. ait. Non sic timent hostes visibi-
les quamlibet castrorum multitudinem co-
piosam sicut aeree potestates marie
vocabulum. ¶ Insuper considera karissime quod
maria dicitur plenum mare quod est plenitudo
per predictam sicut dictum est eccl. i. Omnia
flumina intrant mare .i. omnium gratiarum do-
na intrauerunt in mariam. Iuxta illud eccl.
xxiiii. In me gratia omnis vie et verita-
tis. in me omnis spes vite et virtutis. Si-
cut enim in mari aquarum sic in ma-
ria sunt congregationes gratiarum. vnde scrip-
tum est congregationes aquarum appella-
uit maria. Quam plenum autem sit hoc
mare. quam plena maria sit gratia beatus
Ieronimus innuit dicens. In plena quidem ceteris
per partes prestatur. marie vero simul
se tota infudit plenitudo gratie. De
hoc mari dicitur psal. xcvi. Tonet mare et

plenitudo eius. Tonet plenum mare tonet plena Marie virtutibus contra vicia. Tonet quoque contra luxuriam opponendo castitatem et dicat: Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco? Tonet contra superbiam humilitatem sentiendo et dicat: Ecce ancilla domini etc. Tonet contra ingratitudinem gratias agendo et dicat: Magnificat anima mea dominum. De plenitudine huius maris similiter dicitur in psalmo: Moveatur mare et plenitudo eius. Moveatur mare, moveatur Maria, moveatur certe suspiriis et castigationibus, moveatur Maria plena ut nobis de sua effundat plenitudine. Dicit enim beatus Bernardus: Vas liquore plenum si quomodo moveatur de facili ebullit et effundit liquorem; sic beata virgo si moveatur precibus effundit gratiam in nobis. Virgo comparatur aeri purissimo.

Virgo comparatur aeri.

Aeri virgo comparatis dum a deo clarius cunctis illustraris omni plena gratia fore protestaris aqua nichil vacuum fare probaris. Supplanta gentibus cunctis virtute sola virgo vivere sciens impolluta vitam profers omnium vitam pro salute ut sic pure vivere quisque possit tute. Considerandum est quod beata Maria comparatur aeri purissimo racione aptitudinis ad receptionem luminis, racione repletionis, racione supplacionis et racione vitalitatis.

Primo considerandum est quod Maria dicitur aer purissimus et vere purissimus de cuius puritate Anselmus exclamans ait: O beata semper inter mulieres que angelos vincis puritate, sanctos superas pietate. Cuius gratia puritatis aptissima fuit ad receptionem veri luminis dei filii per quem non solum illuminata verum et illuminatrix dici potest et vere illuminatrix est totius seculi per exempla sue lucidissime vite. Ipsa enim est cuius vita gloriosa lucem dedit seculo. Ipsa est cuius vita inclita cunctas illustrat ecclesias. Ipsa quoque ordo est lucerna ecclesie ad hoc adeo illuminata ut per ipsam ecclesia contra mundi tenebras illuminaretur. Oret ergo ecclesia, oret et fidelis anima et dicat: Quoniam tu illuminas lucernam meam domine, illumina tenebras meas. Per hanc autem lucernam deus gratia sua plenissime illuminatam animarum nostrarum tenebras illuminando fugat. Quod bene sentiens beatus Bernardus ait: O Maria titulus virtutum et adeo indicatrix magnificas exemplis ad imitationem tui nos provocas sicque noctem nostram illuminas. Qui enim vias tuas insectatus fuerit non ambulat in tenebris sed habebit lumen vite.

Secundo considerandum est quod Maria dicitur aer racione repletionis. Sicut enim testatur philosophia eloquia quod in natura nichil vacuum est quin saltim aere sit plenum; sic beata virgo Maria in se est plenus aer quia plena oleo misericordie. Oleo dico quod comparale est aeri cuius signum est quod in aqua non mergitur sed semper aquis supereminet; quia natura est aeris quod non patitur se aquis includi sicut patet in vase vacuo si eius deorsum orificio immergitur aque, et tentum in aqua sursum orificio sursum elevetur, aer qui ibi eo inclusus fuit egrediens aquam commovendo murmura generabit. Hoc cum quidam oleo misericordie Maria plena pro designata per illam mulierem cuius clauso hostio domus sue omnia vasa vicinis congregata facta sunt miraculose oleo plena secundum quod.

elyzeus ei pdixerat R̄ iiii dicēs. Cū ple
na fuint tolles. Mulier h̄ uē est maria
que a filio suo appellata est mulier.
Jo. xix. Mulier ecce filius tuus. Hui
mulieris vasa plena oleo mīe sunt
affectus 7 effc̄s desidia 7 bn̄ficia. De
hoc oleo btūs bñ ait. Nec mirū o do
mina si copioso oleo mīe cordis pec
fusum ē sanctuariū tum illud inestima
bile opus mīe qd̄ predestinauit dn̄s
añ scl̄a in redēpcōm nr̄am. pimū sic
in te a mundi artifice fabricatum.
Nos ḡ qui ab omni grā 7 v̄tute
vasa sumus petam⁹ ab ea oleum
mīe dum sumus in mūdo ne frust
petamus in iudicio. Dicam⁹ ḡ vni
uersi dicamus singli misericordissime
marie. V̄go prudentissima. v̄go ple
nissima oleo mīe. da nobis de oleo
tuo q̄r uasa nr̄a uacua sunt 7 lam
pades nr̄o℞ affectuū ad bn̄ operandū
extinguuntur. Quāuīs autem ī quā
uasa replebant̄ clausa fuit optie
gruenit marie tectū clausā ezechi
el ait. h̄ porta clausa erit et nō apie
tur et uir nō transiet p eam quoniā
dn̄s d̄s isrl̄ ingressus est p eam. por
ta marie clausa fuit scīa uirginalis
p qm̄ uir nō transiuit amplexu
maritali q̄r d̄s d̄s isrl̄ tn̄ sunt pecā
uirtitate singulari. No autē quod ad
multiplicacōm olei 7 uasa uicinor℞
nō pauca collecta sunt p q̄ signi pos
sunt qui plenitudis mīe marie pti
cipes sunt. Qui autē illi sunt btūs
bñ declarat dicēs. Maria omibȝ
mīe sinū apuit ut de plenitudie eī
accipiant vniuersi. captus redēpcōēz.
eger curacōm. tristis cōsolacōm. pec

ueniam. iustus grām. angl̄s leticiā.
deniqȝ tota trinitas gl̄am. filii psona
humane carnis sb̄am. C Tr̄cio 9sideta
kme qd̄ maria dr̄ aer suplacōis. Si
cut enim aer nō solum terre s̄ȝ 7 aque
supfert̄ situ locali sic maria nō solū
scōs qui p terā signt̄ s̄ȝ 7 anglos qui
p aqm̄ limpiditatis racōe intellige
tie signtur in situ 7 in mito tn̄scend̄
Quod autē in situ locali anglis supe
lata sit canit ecc̄a dicēs. Ecce exalta
ta es sup choros anglo℞. Quod autē
sup oīs scōs 7 etiam sup oīs ange
los in gl̄a excellentissima sit in mito
btūs idonim testat̄ dicēs. Vbiqȝ cōfide
ter sancta canit ecc̄a dei quod de nullo
alio scō℞ fas ē dr̄e ut ultra anglo℞
mita tn̄scendit. C Q̄rto 9sid̄a kme
qd̄ maria dr̄ aer cōne vitalitatis. A
er n. confert aīalibȝ uitalem inspira
cōm 7 qm̄ diu ipm̄ inspirare ualet
tam diu uiuunt 7 dum ab inspira
cōne eius desistunt. mox 7 uiue desi
nunt. Sicut p̄z in hys quibȝ ora opi
lantur ul̄ gutta constringūt̄. Vn̄
sic recitat aug⁹ in libro de cīa de opiō
nibȝ quod qdā exratiques phis nōie
dyogenes opinatus ē aerem aetem
eē. Qs itaqȝ dubitat mariā aerē
eē vitalem q̄ 7 vitā oīm in se tulit 7
eam toti mundo uiuificando ptu fu
dit dn̄m uidelȝ nr̄m ih̄m xp̄m q̄ de se
ipo dixit. Ego sū resurrectio 7 vita
qui credit in me 7c̄. Hunc ḡ uitalis
simū aerem dn̄am nr̄am inspiram⁹
dum nomen eius scīssimū inuocam⁹
Qd̄ frequēt̄ facere studere debem⁹ sim co
lumnes uiue aspiramus. Marie aut
hunc aerem vitalissimū inspirare

videmꝰ cū anglica salutacōm siequē
ꝛ deuote nos assumimꝰ ꝓfenda di
centes Aue maria. Cum n. dicim. A
ue salute ꝛ uitam sꝛ ue ꝑnūciamꝰ
dicentes Aue maria nobis huiꝰ aere
vitalissimū inspiramus. Quod bta
gnī ue ꝯpatis virgo ꝯpat igni.
lucens sup omia. alma uirgo stel
la maris. uires et demonia. Illu
minās sclm luce tue claritatis.
uirginale speculum formam fe
rens castitatis sola inputibilis
decerno pccī creatura nobilis so
la nata nati fides ardēs te ꝑtinge
it ꝛ ad summa celi tendis. Et in
fide quos extinxit scisma dese re
accendis. Mollis corda ferrea. v
rens dei gfa. Et confirmās terrea
uasa pellens uicia. Lutum sicca
pccōꝝ ꝛ sic quemqꝫ feᵉs decorum
ad celi palacia. Calefac nos fri
gefcōs. quos algore sūg tactos
gelificant uicia. Et tunc tuo filio
conuallium lilio nos dignare
ꝑntare. Et in celi pria in tra regi
atria collocare nos dignare.
Nondum quod ignis lucet ꝛ illuiat.
ardet accendit et urit ꝛ solus inter ū
nīa nō putrescit. et ꝑ natam suā summe
petit ferrū mollificat testam ꝯsolidat.
lutum siccat ꝛ frigidum calefacit.
Considā kme quod hiu has nās ig̃is
maria ꝯueniens ꝑt diti ignis Qs. n.
nō dubitat ipsam luce ꝛ illuiare que
illuīatio est mundi ꝑ bn̄ficia lucidis
sime inire sue. Que sig̃ta est ꝑ colūp
nam ignis. ꝑ qm̄ filij isrl̄ illuīati fu
erunt. De qua ps. Deduxit eos ī nu
be diei ꝛ tota nocte ī illuiacōe ignis

Ave maria ꝛ nobis columpna nubis que
ut nubes nos ab estu diuine indigna
cōnis ꝛ ab estu dyablice teptacōnis
ꝓtegit. Vn̄ in ps. Expandit nubē
in protectōm eorū. Columpna quoqꝫ
ignis ꝛ maria illuīans nos immo
totū mūdū multis mire sue bn̄ficijs
Qd eni nos misi ꝛ obtenebrati in huiꝰ
sclī nocte facem̄ꝰ sitarp lucida lucer
nam ꝛ luminosam lucnā ac colump
nam mariam nō hrēm. Sicut quid
totus mūdus ualet si solem nō hret.
Vn̄ Bn̄ Tolle corpus hꝰ solꝰ qd illuiat
mūdum vbi dies. Tolle maria hac
maris stellam quid n. caligo inuolues
ꝛ umbra mortis ac densissime tenebre
relinquitur. Post h considā kme
qd maria ardet ꝯstantissiā fide ꝛ de
se incredulos accendit ꝛ quos scisma
in fide extinxit iterato reaccendit cūc
tas incredulitates ꝛ hereses ꝑimedo
Vn̄ canit ecca. Gaude maria uirgo
cunctas hereses sola interemisti ꝛc. V
rit ꝛ demones tn̄ ꝑ inuidiam cū s
deuotos ad celestem pr̄iam quā ipi
ꝑ̄ apostasiam ꝑdiderūt ꝑ moꝝ tur
ꝑcessimi nois sui deuota inuocati
onem a quo uelud a facie ignis fu
giunt. Valde n. timedū ꝛ demonijs
nom marie ubiqꝫ deuote inuoca
tum fuit. Vn̄ bts Bn̄ ait. Non sic timet
hostes uisibiles qntū ꝛ castroꝝ multitu
dinem copiosam sicut aeree ꝑtates
marie uocabulū pertimūt ꝛ ex tplo
fluunt et pereunt sicut cera a facie ig̃is
vbicūqꝫ inueniunt crebram huiꝰ re
cordacōm deuotam inuocacōm solli
citā imitacōm. Item considā ka
rissime qd solus ignis inter ūnā non.

putrescit sicut dic phs in libro meteoro
rum. Cui apte bta virgo pt cpari cui
corpus post morte non putruit in vita qr
munita no putruit in pcco. vn bs aug.
Qui voluit mentem servare integram
virginitatis pudore voluit et incorru
ptam servare a putredis fetore. Et
cum dectis pccorib; ditatur. mathee
Computruerunt iumenta in stercore suo
i. peccatores in pcco ipa bta virgo omnino ex
cludit. vn dic bts aug. in lib de virgi
tate. Cum de pcco agitur nullam de
ipa volo fieri mentionem. Item csida
re qd sicut ignis nali summa pe
tit sic maria no solum mentalit sz
et corporalit omns celos penetravit. vn ps.
Elevata est magnificentia tua sup celos
Nulli et dubium sit qn ipa molliat
duritiam cordium nrorum que igne sci
spc fuit plus omnibus inflammata. vnde
hugo. Quia inqt in corde eius amor spc
sci singlarit ardebat ido in carne ei
virtus spc sci mirabilia faciebat. Ipa
csolidat nos qui ut vasa testea sum
ut gram nobis ado infusam firmi
retineamus et tunc si ad huc lutum vi
ciorum deforis nobis inhet siccat p col
latom virtutum. Si itaq; corda nra frigida
fuerunt cogitando p usa calefacit ea
in meditacoe boni pposit igne sci spc
accedendo. vn ps. Concaluit cor meum
intra me et in meditacoe mea exardes
cet ignis. Quo bta virgo cpat celo.

Celo mater dni ve cpatur. dum
mea luminum lumen occul
tatur. ut non a demonibus
illud cognoscatur. dum pris v
genitum vbum incarnatur. Ipa
quoq; dr domus fore solis q fuit

prolis

cubiculum alme dei qui capi
no potat ab astrorum polis ambi
tur visceribus virgineis solis. Ipa
nobis influit suam bonitatem
ad pcca reprimes nram pravita
tem. sic antiqum removens nram
vilitatem csert nobis optiam vi
te novitate. Ipa quoq; celicam
form imitatur qd tn intelligi no
in forma datur sz in actu potius
illud declaratur cum acta taliter
tota sublevatur. Visum est su
prius quomo btissima virgo maria cpata
est et clitis in videndum. Et quod ipa beata
virgo cparatur celo est de causis. pmo rone
duplicis ethymologie. Scdo rone capaci
tatis. 3o rone influentie. 4o rone figure
celi spice qm ipa bta virgo imitari vi
detur. Non quidem forali sed actuali si
militudine. pmo igr csidare qr celum
sm vnam etymologiam dr qi celans
lumen. q etymologia ipi celo cvenit
pranti statim bte vo virgini aliter. Que
inqm celum exeus vm lumen filium dei
in ceptu et partu demonibus occulta
vit et n hoc ccet nequaq ipm dyas temp
tare et contra eum furorem malitie in
deorum excitate psupsisset. vn et no solu
an demones fuit occultatum hoc lume
sz etiam quosdam anglos minores qui in
ascensione dni misterium incarnacois.
nativitatis et roms eius ignorates sic
legitur in ysai. dicebant. Quis est iste q venit
de edom et c. Scdm altam etymologi
am dr celum qi casa elyos. i. domus solis.
h etymologia optie cpetit bte virgi
cum illa solis filii dei meruit domus ee et
eum intra se cphende qui maior est toto
celo et q celi celorum cape no possunt

Deus salomon ait ij paralipomenon viij Si celum et celi ce-
lorum te capere non possunt quanto magis do-
mus quam edificaui. Vtique non hanc domum
psalomon edificatam sed domus puella signata e-
um capere potuit. Ecce quam gloriosissima
virgo maria capacior es celo quia quem celi ca-
pere non poterant tuo gremio contulisti. Ca-
pacior es mundo quia quem totus mundus non capit
in tua se clausit viscera factus homo. Et si-
tam capacissima fuisti ventre quanto magis
mente. De hac amplissima capacita-
te tua dixi in opusculo ad laudem nominis
tui edito quod quinque flores sancte marie inti-
tulaui. Capacior celis uterum in uia et con-
tanus ethis felix creatura capis quod non
potest celum continere qui omnia pondera
et me[nsuras] ue et sic pariter tanto capacita-
tis quem in ordine facta es patet. ¶ Secundo considera-
re mente quod beata virgo dicitur celum ratione influ-
entie. Sicut enim in celo omnis beneficij fit in-
fluxio in inferiora sicut dicit philosophus in principio me-
theororum. Mundus iste sensibilis contiguus est
superioribus lationibus ut omnis virtus eius gu-
bernetur inde. Sic maria de mente sue ple-
nitudinis vniuersis copiosa beneficia influit
vnde bernardus ait. Maria omnibus sinum miseri-
cordie aperuit ut de plenitudine eius accipiant
vniuersi. ut supra. ¶ Tercio considerare mente quod
beata virgo dicitur celum ratione figure celi quam
ipsa beata virgo non formaliter sed actualiter simili-
tudine imitari videtur. Celum enim est spherice
figure et omnino corpus tale non nisi in solo puncto
to possibile est terram tangere sicut patet in globo
posito super terram qui tantum in puncto terram
tangit sursum totus eleuatus. Sic beata
virgo non nisi paucissima terrena
ut pote victualia et alia necessaria non super-
flue sed tenuiter appetijt tota mente et corde
ad celestia sublata ut de ipsa conuenientis-
sime dici[tur]. Hoctis ac manibus medul-
ce totis viribus suspensa terrena cuncta
respuit. ¶ Nondum autem quod in hoc
celo sensibilissimo sunt vij planete singuli
in singulis orbibus ordinati sic in maria
vij virtutes contra vij vicia capitalium
tenebris radiantes. ¶ Primo in orbe lu-
ne qui orbis omnium est inferior ordinatur
in maria profundissima humilitas
contra superbiam. Quia cum per angelicam annun-
ciationem maria in matrem dei assume-
tur et per consequens domina mundi efficeretur
in superbiam se non extulit sed mira hu-
militate se depressit dicens Ecce ancil-
la domini. Et non dixit ecce mater dei vel
ecce domina mundi virtute in se humilitatem
profundissimam ostendit. ¶ Secundo in orbe mer-
curij ordinatur in maria affectuosissima
caritas contra inuidiam. Sed non quod kari-
tas bifurcatur ad deum et ad proximum
karitas proximi debet foueri corde ore et
opere. Maria autem karitatem proximi ha-
bebat in corde propter quod dicitur Luce primo. Exurgens
autem maria abijt in montana cum
festinacione et cetera. Quid enim eam ad officium ka-
ritatis festinare compellabat nisi kari-
tas que in corde eius feruebat. Item ma-
ria karitatem proximi more fouebat vnde
dicitur ibidem. Factum est ut audiuit saluta-
cionem marie elyzabeth et cetera. Karitas enim
more proximi salutationibus et alijs karita-
tis locutionibus fouenda est. Vnde et angelus
salutauit mariam. Maria saluta-
uit elyzabet. Filius marie salutauit
marias euntes de sepulchro dicens
illis. Auete. Item maria karitatem fo-
uebat in opere. Vnde dicitur ibidem. Mansit
autem maria cum illa quasi mensibus tribus
Mansit utique pro ministerio et consolacione

Karitas in quo debet esse

elyzabet. vii anni. Que ergo officium ve
natoris officio inhebat. Item maria sic in
omnibus karitate ad proximum habuit ita
super omnia habuit ad deum. De qua dicitur
ibidem. Et ait maria. Magnificat
anima mea dominum. et exultavit spiritus meus in deo salutari meo.
Quia non quod amat hoc magnificat et in hoc
exultat. Ideo anima marie dominum decen
tissime magnificavit et in deo ferventis
sime exultavit quia deum excellentissime
amavit. Decius amore bonum verbum
dicit hugo. Quia in qua in corde eius amor
spiritus sancti singulariter ardebat ideo in car
ne eius virtus spiritus sancti mirabilia fa
ciebat. ¶ Secundo in orbe veneris ordinatur
in maria levissima mansuetudo contra
iram. Maria enim mansuetissima et pati
entissima contra omnem adversitatem fuit.
Maria quod et cruci fixores filii sui non
odivit. nec unquam contra eos impatiens
fuit. Licet enim animam suam gladius passi
onis filii sui pertransisset ipsam tamen in per
odium cecidit nec per impatientiam violavit.
¶ Tertio in orbe solis ordinatur in maria
indefessa sedulitas contra accidiam. Ipsa
enim habuit more perseveratem et indefes
sam orationem. in corde indefessam et sedu
lam scilicet meditationem. In manibus in
defessam et sedulam bonam operationem. Quia
more habuit indefessam et perseverantem
orationem. dicitur actuum i. Hii omnes erant una
nimiter perseverantes in oratione cum mulieribus
et matre ihesu et sicut sedule oravit in terris
quomodo non sedule orabit pro nobis in
celis. Ideo bene hortatur nos beatus au
gustinus dicens. Omnis marie patro
cinia omni nisi implorem ut dicit nos
supplici obsequio frequentamus etiam in ter
ris ipsa nos prece sedula commendare dig

netur in celis. Quod autem indefessam et sedu
lam meditationem scilicet habuit in corde dicitur
luce ii. Maria autem conservabat omnia
verba hec conferens in corde suo. Sed quod in mani
bus habuit sedulam et indefessissimam bo
nam operationem ondicitur sicut deum et super. quod
mansit cum elyzabeth tribus mensibus. Ad
quam reddet beda. Ut mulier puelle etatis
virgo iuvenicula ministerium sedula im
pendet. Ecce vide karissime quod maria non
fuit accidiosa ideo non fuit otiosa. ¶ In
orbe martis ordinatur in maria at
tenuentissima paupertas contra avariciam
unde legitur luce ii. Invenerunt mariam
et ioseph et infantem positum in presepio
Ecce pauperes pastores invenerunt
pauperem matrem et pauperem infantem
in paupere loco. non in pomposa cuna
sed in paupere presepio que profecto mater si
paupercula non fuisset utique bonum
hospitium habuisset. Ecce si ista perpendis
de paupertate marie non dubitabis. De
dicit Io. crisostomus. Vide paupertatis marie
magnitudinem et quicumque pauper est
accipiat consolationem. ¶ Sexto in orbe io
vis ordinatur in maria sobriissima tem
perantia contra gulam. Unde dicitur luce i. Ne ti
meas maria invenisti gratiam aput
deum. Nisi enim temperantissima fuisset
nunquam gratiam aput deum invenisset
Non enim compaciuntur se gratia et gula quia
impossibile est quod homo simul sit per
gratiam deo gratus et per gulam ingratus
Bonum est quiete gratiam et fugere gulam
Sicut dicitur hebr. xiii. Optimum est gratia
stabilire cor non escis que non profuerunt
ambulantibus in eis. Item deum est maria
rie. Ecce concipies in utero et cetera. Nunquam
maria deum in utero concepisset si inter

ille contra deum crapulosus aut mero es
tuans fuit. sed cum venter modo estuans
defatiscit spumat in libidine. Sed quod
incarnato compendiatus est nunquam cibo
et potu intemperatus est. Unde Crisostomus. Co
messationibus aut vinolentia maria nunquam
fuit. ¶ Secundo in orbe saturni ordinatur
in maria virginalis castitas contra luxu
riam. Cuius castitatis eximie habemus
testem ewangelistam. testem ipsam
mariam. testem angelicam personam.
Casta enim fuit virginea carne. sicut
testatur ewangelista dicens. Nomen
virginis maria. Castior autem fuit ma
ria in virginea mente. Sicut ipsamet
testatur. De qua dicitur luce i. Dixit autem
maria ad angelum. Quomodo fiet istud
quoniam virum non cognosco. id est cognoscere non propo
no. Castissima vero fuit maria in vir
ginea prole sicut angelus testatur qui
dixit. Mathei i. Joseph fili dauid noli ti
mere accipere mariam coniugem tuam. quod enim in
ea natum est de spiritu sancto est. Quomodo beata
virgo comparatur zodiaco
Tertio est zodiacus virgo comparatur
sub quo sol iusticie signa
peragrauit et pulchram sy
nodochen nobis demonstrauit
dum per totum taliter se uendi
cauit. Tunc xpc arietis signum
peragrauit cum humane debili car
ni copulauit diuinam fortitudinem
et sic demonstrauit quanto zelo
hominis formam adamauit. ¶ Post
hec sol iusticie thaurum tunc intra
uit cum tantam nobilem etiam fe
cundauit et celo flammis roce de
briauit. tunc apta dum nobis gemi
nauit. Vel cum sol ingreditur

thaurum tunc aratur terra uenit a
rabile tempus instauratur. xpc ag
foditur clauis et sulcatur flagellis
mordacibus in quo seminatur. Non in
mlacimis qui recordatur passio
diuina. fructus tunc spatur metendo
in gaudio pro quo laboratur in deo per
hemniter messor perstruatur. ¶ Intrat
sol in geminos quando xpo natus inter
animalia duo collocatus fuit in prese
pio vel cum deputatus cum nequam
latronibus fuit et dampnatus. Vel cum
ab initio aput patrem mansit et cum
sancto pneumate cuncta se clausit
hinc se sublimior cum ascendens in
sit ad centrum terrestre tandem desce
surus transit. ¶ Olim sol iusticie
fluxit in leonem quando gentium in flix
erat diram ultionem et mie negans
unctionem. donec librum caperet in
carnacionem. ¶ Post hec sol in virgi
nem cursitando tendit cum xpc in
utero virginis descendit mundo pacis
federa pater impendit qui prius tot
homines flagitiis tot offendit. ¶ Inde li
bra iusticie sol se tunc ostendit cum li
bram examinis ad celum appen
dit sed tunc lanx iusticie ad lim
bum descendit lanx misericordie ad celum
ascendit. ¶ Tunc enim iusticia
ad infernum iuit quia peccantem homi
nem deiure puniuit sed misericordia ad celum
transiuit que multis temporibus inde non
exiuit. Adhuc sol iusticie libram in
traturus cuique pro meritis cuncta e
daturus dona vel supplicia uere ser
mo dictus fiet que tunc fletu inde x
lotitis. Et tunc libram denuo ad
celum appendet moxque lanx iusti

ciet ad infimum tendens / lancx in me olim
primum ascendens quam tunc in perpetuum
ultra non descendet. Descendens iusticia
reos punitura / sed misericordia dona colla-
tura / iustis ad celestia erit transitura /
in celo per secula cuncta permansura.
¶ Postea cum sol peragrat cursu scorpio-
nem peccantibus dissensus digna
ulcionem quos per temporalium leniit detractiones
aquos tandem exigens reddi totum. ¶ Qui
in tuis omnibus seruat firmam pacem. Scut
iudicium arcum comminatum apprehendens
sagittam simul et mordacem ut perdat
iniuctis gentem pertinacem. Et tunc
sagittarius signum peragrabit cum
reprobos talibus flagellis vulnerabit
quos et in perpetuum perdens non saluabit.
dum penis tartareis eos commendabit.
¶ Capricornum sol ingreditur et ad alta
tendit / quando christus iubilans ad celum
ascendit / patri passa vulnera pro nobis
ostendit / et in patrem sedulam offert et
pretendit. ¶ Post sol aquarium cursi-
tans intrauit dum in se credentium cor-
da irrigauit aquis sancti spiritus sicut pro-
misit tunc christum intrepidus quisque pre-
dicauit. ¶ Demum sol ad piscium
signum inde tendit. dum christus ad dexte-
ram patrem conscendit electorum premia
inita comprehendit / singulis denarios
singulos dum impendit. ¶ Zodia-
cus qui et signifer est quidam in celo hns
xii. signa sub quibus sol et ceteri planete discur-
runt. Qui significat beatam virginem mariam per fi-
guram synodochen ponendo totum pro parte
et econtra partem pro toto. Sicut enim in suo toto est pars
totius. Sic beata virgo quod dicta est celum quod est to-
tum dicitur secunde et zodiacus qui est pars celi. Sic
pars ponitur pro toto cum virgo que est pars zodiaci

significat beatam virginem mariam que pars pro toto
zodiaco. Sed hic secundum circulos sol iusticie xii.
signa perambulauit. ¶ Primo secundum arietem quod est
primum signum obambulauit cum fortitudi-
nem diuinitatis sue humanitatis nostre infir-
mitati coniunxit. Sicut enim aries in parte an-
teriori fortior et in posteriori debilior sic christus
diuinitate fortissimus in humanitate debilis.
Omnes enim defectus nostros preter peccatum in carne as-
sumpsit scilicet famem et sitim passiones estus et
frigoris languorem et laborem et demum
mortem et nisi hec fuissent nequaquam ipsum dyabolus
temptare presumpsisset. Cum enim ieiunasset xl
diebus et xl noctibus postea esuriit. Sciens
dyabolus nullum defectum deo accidere secundum diuinitatem
dubitans eum filium dei esse dixit. Si filius
dei es dic ut lapides isti panes fiant. Quasi diceret.
video te esurientem. si filius dei es omnia facere
potes dic ergo ut lapides isti panes fiant et tunc
comedas ne fame pereas. ¶ Deinde cum
sol in thaurum discurrit terra fecundata a
pluuie et germinare incipit. Tunc et christus sol
iusticie thaurum perambulauit cum incul-
tam terram beatam virginem fecundauit que
apta omnibus protulit saluatorem. Unde ysai.
Aperiatur terra et germinet saluatorem. Vel
cum sol in thauro discurrit terram arabi-
lem reddit et sol iusticie sub illo cursita-
uit dum seipsum campum fidelem flagel-
lis sulcandum protulit et ubi sulcari non
potuit fodi permisit scilicet in manibus et
pedibus unde ps. Foderunt manus meas et
pedes meos etc. In quo campo sic sulcato
seminare debemus bonorum operum semina
et ipsum frequenter irrigare debemus ymbre
lacrimarum per frequentem memoriam pas-
sionis christi et tunc perfecto in celesti patria qui hic
in lacrimis seminauimus in gaudio me-
temus de hoc campo fruges eterne

saluacois. Sicut testa ps dices. Qui se
minat in lacrimis in exul. metet. In
genuus xps sol iusticie stetit cum innaticia
te sua int bouem et asinum in presepio posit9
iacuit et in passione int duos latrones
sicut crucifixus. vnde abacuc pphā. Immedio
om qt duum aialium cognosceris. Vl' uacat
tunc ingenuus stetit cum apud prem et
spm scm ab eterno pmansit. et cum alci9
sup diuinitate ascendere no potait. tactum
initiauit et descendere cepit a sublimitate
diuinitatis ad infimitate humanitatis. et
sicut tauc9 est aial retrogradum sic xps re
trogradum uidebatur esse cum sic celestis re
gis fili9 formam serui assumendo. Leo aut
est facile aduram puocabile et difficile
placabile sz ad ulciscedum pnissimum.
Inquo sol iusticie pambulauit cum olim
mundum tot afflictoibz pcussit. Vbi n
umquam tam iratus. tam terribilis tam offe
sus et tam timend9 leo in hunc mundum ve
nit qui tempe noe totum mundum excep
tis. viij. psonis pdiluuium deleuit et tpe
dauid tot milia hoim pp vni9 homis
peccm repentina morte occidit et tpe
helye tanta fame mundum pcussit qd
mulr puerum suum comedet et qui filios
isrl' hoc annis flere pmisit no mitten
do eis ut eos liberaret. Inde sol iusticie
in virgine intrauit tum in utum britsie
virginis matre descendit et tamqm in domum
pacis intrauit qui prius tamqm leo rugi
ens pora pphetarum comiabat seuitatis
sue infligere ulcoin. vnde Jonas ppha
ad huc xl dies et nynive sub uertet.
Pro eo terribis hic rugitus fuit. Tunc
aut tamqm agnus mansuetissim9 est
egssus pace oibz datus. vnde luc. Nato
dno facta est cum anglo multitudo celestis
exercitus laudantium et dicentium glia in ex
celsis deo et in terra pax hoibz bo uo. Hic est
agnus ille quem iohes uidens exclamauit
dicens. Ecce agnus dei. De cuius mansuetu
dine dicit ys. Sicut ouis ad occisione
ducet9 et sicut agnus coram tondente se
obmutescet et c. Hic uenit pace mitte
in terra que prius no fuit teste Jeremia q'
ait. Non est pax in vniusa terra. Et n'
abeo pax et dande mundo no vtiqz
ctio cantando agnus dei dicentes mis'
ne dona nobis pacem. Nota aut qd in
vbi est maxime discordia laborat pro
pace sunt. iij. p mitti9 nuncius q' pace
nunciet. Scdo datur pax. iij. ad confirmacoz
pacis dantur obsides. iiij. ad huc ad fir
mi9 robur pacis contrahit9 matrimonium
int ptes aduersas. Primo g' mittitur nunci9
qui pacem nunciet. vnde luc. i. missus est
anglus. Anglus i. nunci9 qui pace nunciet
vnde et ingressus anglus ad mariam ait. A
ue gra plena dns te. Que pacem nunciauit
tum aue pmittit. vnde. Fert gabriel aue
quo mundus soluit9 aue. Et subiungit
Dns tecum. Ille in qm dns qui est vera pax
qui de se dixit. Pax uobis ego sum noli
timere. Scdo dat9 pax. vnde luc. Nato dno
facta est cum anglo mr. ce. ex. lau. et di. glia
in ex. deo et in terra pax hoibz bo. uolun.
Et eadem die cantam9. Hodie nob' de celo
pax uera descendit. iij. dant9 obsides. vnde
apo filio suo no pepcit ds sz pnob' oibz
tradidit illum. Sz quia ad huc aliquo
casu interueniente pax uiolari poss3.
iiij. g' matrimonium contrahit9 inter partes
aduersas cum xpc in passione sua se eccie
copulauit. Nota qd uirgo est vi. signum ab
ariete in q' sol iusticie xpc intrauit
cum in vtum bte virginis ut dcm est descend'.

qd sigt qr xpc sexta etate nat9 est. quod
pulchre sigtu est in leuitico xxv. ubi
dr. Dabo uob bndctoz mea anno. vi.
z faciet fructus triu annor. Annus. vi.
etatem sextam septis septi am octa
uus octam sigt. Iste annus sextus est
annus plenitudis Sm illd apli. Gal.
.4. At ubi uenit plenitudo temporis
misit ds filiu suu. zc. Hic itaqz annus
ptulit fructu dei filiu. fructu vtiqz
tam copiosum qd p ipm anno. vi.
uiuencium anno septio quiescenciu
anno octauo resurgenciu hmo oes
fructu aiar imax. Ipe g fructus est
sufficies vniusitati animar qui e
dns sufficiens vniusitati creatar.
Hic aut e fructus uentis gliosissime vgi
nis marie augustino teste qui ait.
Illa g singulari gra puenta e atqz
repleta ut ipm hret uentis sui fruct9
que ex initio hret vniusitatis dnm.
Tunc sol iusticie libram obambu
lauit cu ds libra iusticie z mie siue
ad celum appendit z posuit hoiem i
medio supra stateram in statu innoce
cie dans ei liberu arbitriu bonu et
malum faciendi. Qr postqm peccauit
sup brachium iusticie calcitrauit q
de ipso in lancem iusticie cecidit. q
cu eo puniendo usqz ad infernu des
cendit. lanx uo mie sublata usqz ad
celum ascendit. z sic lanx iusticie ex
trahi non potat. n aliquis in lance
mie de celo descensurus intularet et
eam onatam depmeret. Ps g mias
huano gnu misertus filiu suu vnige
nitum in lance mie posuit qui usqz
ad infnu descendes huanu genus ab
inferis cum lance iusticie extrahens
usqz ad celos eleuauit. Vl libra sol iust
icie intratus est cu in die iudicij libra
iusticie et mie sine denuo ad celum ap
pendet. z tuc de lance iusticie reddet
vnicuiqz scdm opa sua qd meruit.
Pacto aut iudicio lanx iusticie ad
infernu cum reprobis puniendis des
cendz. Lanx vo mie cum iustis remu
nerandis in celum ascendz z ibi tenta
in ppetuu non descendet qr iam tep9
miserendi transibit. Scorpio e anal
leniter lingua lambes sed cauda a
criter pungens in q sol iusticie pambu
lat cum peccatorib; p hijs siqua bona
opa egerunt tpalib; bnficijs leniedo
refundit in fine vo eos pro pctis eter
nis supplicijs deputabit. Dicit ei btus
Bn. Nllm bonu irremunatu et nllm
malum inpunitum. vel in scorpione
pambulat cu cottidie omnib; gnaliter
vniusis bnficijs suis blandit in pnti
sz in extremo die iudicij redd; vni
cuiqz scdm merita sua qd meruit siue
bonu gessit siue malu. Sagittariu
xpc sol iusticie intratus est in die iu
dicij qui in pace omnib; pmittit per
arcum celi. Vn ponam arcu meu in
nubib; celi zc. tuc arcu suu intedes
licz iustos peoru meritis remunabit
reprobos tn de arcu potentie sue etnu
supplicij aculeis vulnabit. Signu
n. est quod qui arcum tenens a se
cornib; auertit pacem spondz z diffi
positum lesionis S; arcu ad se co
uerso qnto cornua eius ad se fortius
attraxit tanto acriorem minat in fli
gelesionem. Ita ds arcu suu in nu
bib; posuit q ad nos cornib; couertit
ut nob pacem usqz ad tepa nouissia

nunciaret. Sed ut ferunt prudentes. ipse
arcus celi .xl. annis ante diem iudicii oc
cultabitur. Quod signum erit. quod deus ipsum ad
se pulset. et tormenta ei tam fortiter ad se at
trahet. quod et a nobis omnino uideri non poterit.
et tunc christo formidanda est cunctis pec
catoribus acerbissima diuine lesio ulcionis.
Tunc enim deus tuus solus est proprium miseri
cordie et parcere. obliuiscetur misereri et memor erit ac
cuum potentie sue. peccatores sub ira punien
tur eternaliter. Unde Jeremias. Tetendit arcum
suum quasi inimicus. ¶ Caper est animal al
ta petens et palta moncium abrupta scan
dens. Sic quando sol iusticie christus fecit. cum descende(re)t.
sub humanitate sua inferius descendere non
poterat. ad patrem reuerti incepit. ad celi ca
cumina ascendendo. ubi passionis sue uul
nera pro nobis impetrare patri ostendit. Ad Rom. Qui
et interpellat pro nobis. Glosa. Non uoce sed mi
seratione et humilitatis sue representatione
illud genus mortis quod pro nobis sustinuit
uultui paterno ostendit. ¶ Inde aquarium intrat.
Unde aquas spiritus sancti in se credentibus habunde fu
dit. Unde Jo. vij. Qui credit in me sicut dicit
scriptura flumina de uentre eius fluent aque uiue.
Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum.
¶ Demum ad pisces uenit. cum ad dexte
ram patris consendit. ubi infinita iustorum
premia cumulauit. Pisces enim in scriptura
usi sub auctore scripture signant premia.
Unde signat communio mare mundum. pre
mia pisces. Et congrue pisces signant pre
mia. quia habent innumeras squamas ad
instar denariorum positas. que signant de
narios quos dominus secundum eius singulis singulos
munera sua operantibus distribuit. incipi
ens a nouissimis usque ad primos. ¶ Sci
endum quod in duobus predictorum signorum sol iu
stitie fecit duo solsticia et in aliis duobus

[illegible]

duo equinoctia. Primo in cancro. cum age
nus .i. agnus et spiritu sancto altius super diuini
tatem ascendere non poterat. stare uidebatur
donec ad assumendam humanam carnem
descenderet. Secundum solsticium fecit in capricor
no. quia cum de humanitate sub se inferius
descendere non poterat. stare uidebatur donec
ad patris dexteram ascenderet. In primo sol
sticio dies minuitur. quia tunc beatus Johannes bap
tista natus est. non crescens dies sed minuitur in com
paratione cum christo. Ipse enim beatus Johannes de se
ipso dixit. Me oportet minui illum autem
crescere. Non erat enim ipse lux. sed ut testimo
nium perhiberet de lumine. In secundo solsticio di
es crescit et nox minuitur. quia tunc natus est
christus qui auxit diem gratie et minuit noctem
culpe. ¶ Preterea primum equinoctium fecit
in ariete. cum humanitatem adequauit diui
nitati. Ideo namque deus homo factus est. ut
homo fieret deus. uel ideo filius dei factus est fi
lius hominis. ut filius hominis fieret filius
dei. Secundum equinoctium facit in libra. cum misericordiam
suam et iusticiam equali lance pensat. Quantum
enim est misericors tantum est iustus. Cuius signum
exprimitur cum deus in iudicio pingitur. duo gla
dii utrumque parte faciei sue pinguntur. Quod
signat eum tantum esse iustum quantum misericordem. quia
nec ad hanc partem ductus amore nimis
punit ad miserandum. nec ad illam ductus odio ad
puniendum. Neutramque enim partem declinaret.
ab hoc uel ab illo gladio lederetur. et ideo rectum
aspectum iudicium habet. Unde psalmista. Iustus dominus et
iusticias dilexit. c. in .uij. ei. Sciendum quod
quia sicut phisica testantur eloquia. appropin
quatio solis ad nostram habitabilem est tem
poris animalium et uegetabilium. absencia habitabili
est corruptionis. Et quia hic sol iusticie christus nobis
propinquior esse poterit quam cum in matris uterus et
cum hominibus conuersaretur. Teste ysaia qui ait. P

hec in terris uisus est et cum hominibus conuersatus.
Per quem regenerati sumus ex aqua et spiritu sancto de cul
pa ad gratiam de dampnatione ad redemptionem.
Iohannes Vnde Iohannes. Nisi renatus fuerit quis ex aqua et spiritu sancto. Sed propter
recessum eius ad patrem. hii qui maxime eius amico
familiaritate conuersabantur. scilicet discipuli eius ad mor
tem disponebantur. Quibus ait. Pacem meam do
uobis pacem relinquo uobis. Pacem hic intellige quam
a mundo habuit. Sed nichil a mundo habuit nisi
persecutionem et mortificationem. et hoc eis et
dedit et reliquit. Iste hoc eis liquido dixit.
Nolite mirari hoc si odit uos mundus. quia
me priorem uobis odio habuit. Preterea sciendum
quod duplex est solis motus. uiolentus et naturalis.
Motus uiolentus est ab oriente in occidentem
quo motu sol raptu firmamenti circuitur circa
terram. semel per diem et noctem. Motus naturalis est
econtrario. ab occidente in orientem. quo motu perficit
speram suam semel in anno. Nota autem quod
sol motu uiolento a media nocte ascendit usque
ad meridiem. A meridie usque ad mediam noctem de
scendit. et tamen motu uiolento ascendit. motu
naturali descendit. et econtrario tamen motu uiolento des
cendit. motu naturali ascendit. Sic Christus sol iustitie
in media nocte ad humanitatis ortum et ad
illuminandos qui habitant in regione umbre
mortis ascendit. Vnde Ysaias. habitantibus in re
gione umbre mortis lux orta est eis. Sed
a patre a superna arce descendit. Vnde ipso
die cantatur. Descendit de celis. missus ab arce
patris et cetera. A meridie autem quia in passione sua in meri
die mortuus est. ad occasum mortis et ad y
ma inferni usque ad mediam noctem. id est ad terram
suam descendit. Sed in cruce e contrario ascendit.
ut fructum nostre redemptionis carperet. Vnde
Canticum. Dixi ascendam in palmam et apprehen
dam fructus eius. In palma id est in cruce. Crux
enim de quadruplici ligno constructa erat. Vnde
zma Crux domini palma cedrus cypressus oliua.
Nota quod sancta crux conuenientissime comparatur
palme. Palma enim est arbor cuius radix est
amarissima sed fructus dulcissimus. Sic et
sancta crux cuius radix id est passio Christi ualde ama
ra fuit. tum ex intolerabilitate doloris. Vnde
Iere. O uos omnes qui transitis per uiam attendite et uidete si
est dolor sicut dolor meus. tum ex passione matris quae
bene potuit dicere illud. Ruth. i. Nolite uocare me
Noemi id est pulchram. sed uocate me Mara id est
amaram quia amaritudine repleuit me omnipotens.
De hac amaritudine matris Christi dictum est. plene
in precedentibus ubi ipsa mater Christi comparata est mari.
Fructus autem sancte crucis id est redemptio nostra dulcis
simus est. quo omnis acerbitas nostre miserie dul
coratur. Vnde Io. A amaritudine radicis perpendat
dulcedo fructus. Iste est descensus et ascensus significatus
est in crucifixione Christi. quia e contrario a Iudeis crucifixus est.
ut ad interitum mortis descendisset. sed in cruce leuatus
ut uniuersa redemptionis omnia ad se traheret. Vnde
Io. Ego si a terra exaltatus fuero omnia traham ad
meipsum. Nota supra id est quod supradictum est. quod Christus in meridie
mortuus est. et in media nocte resurrexit a mor
tuis. quia ipse dominus noster maxime medium dilexit. In me
dia namque nocte natus est. Vnde Dum medium silen
tium tenerent omnia et nox et cetera. In medio bouis et asini positus
in presepio. Vnde Abacuc. In medio duorum ani
malium cognosceris. In puericia in medio doctorum inuentus est.
In uita in medio discipulorum sedit. Vnde Luc.
Ego autem in medio uestrum sum. In passione in me
dio duorum latronum. et in medio terre crucifixus
est ut in medio terre operaretur salutem. In meridie
mortuus est. In media nocte resurrexit a mortuis.
Post resurrectionem stans in medio discipulorum dixit.
Pax uobis. In meridie ascendit ad celos. Tandem
in media nocte uenturus est ad iudicium. Medi
ator inter deum et hominem existit. et in trinitate
media persona ordinatur. Primo enim ponitur
persona patris. Secundo filii. Tercio spiritus sancti. et ut sacri
euangelii testatur eloquium. Vbi duo uel tres

Xps in oibus tenuit mediu

congregati fuerint in nomine meo in medio eo-
rum. Nota autem causa est quare dominus non tantum medium
dilexit. Cristus enim medium dicatur quia media duorum
scilicet extremorum, non ipse mediator fuisset inter deum et
hominem qui maxime se dissidebant, neque
tante concordie coherentia inter eos potuisset
ordinari. Et nisi ipse esset inter hominem et actum
hominis, nequaquam aliquis actus posset perduci ad effectum.
Sine me nil potestis facere dupliciter exponitur — Joh. Sine me nichil potestis facere. hoc
posset aliquis obicere sic. Christus dixit sine me nichil po-
testis facere. Sed peccatum sine ipso non potest fieri quod
falsum est. Ad hoc dicendum quod ad litteram sine me ni-
chil potestis facere dupliciter potest exponi. Pri-
mo sic. Sine me nichil potestis facere id est nullum
bonum actum. Et sic hoc dictum intelligitur tantum ad bo-
nos. Secundo sic. Sine me nichil potestis facere
nichil id est peccatum. Peccatum enim in mera natura nichil
est quia non importat esse rei sed defectum et sic sumitur secundum Jo-
deutque. Omnia per ipsum facta sunt quoad primum
et sine ipso factum est nichil quantum ad secundum et hec secunda ex-
positio tantum pertinet ad peccatores. Et sicut sol
motu naturali circuiens xii signa zodiaci
perficit annum ita et sol iusticie. Nota quod anni equa-
nimitatis, anni severitatis, anni benignitatis. Pri-
mus annus est exultantium in mundo. Secundus eiu-
lantium in inferno. Tercius exultantium in celo.
Primus annus habet dies et noctes. Secundus habet noc-
tes et non dies. Tercius habet dies et non noctes. Di-
co quod primus annus habet dies et noctes id est bonos et
malos qui simul in mundo sunt. Tot autem dies et noc-
tes in hoc anno sunt quot sunt boni et mali in mundo.
Secundus annus habet solas noctes id est solos peccatores
noctibus tenebrosiores. Tot autem sunt noctes in hoc
anno quot sunt peccatores in inferno. Tercius annus habet
solos dies id est solos bonos diebus clariores. Tot
autem sunt dies in hoc mundo quot sunt in celo.
Item nota quod quedam signa zodiaci sunt amica
et blanda quedam autem inimica et fraudulenta.
In signis igitur amicis et blandis christus sol iusticie

peregit annum equanimitatis in quo bonos et
malos tolerat equanimiter. In hiis etiam perficit an-
num benignitatis in quo bonos benignissime
coronat. Cuius anni benignitatis est co-
rona beata virgo Maria. Ipsa enim est corona
omnium dierum huius anni quia ipsa corona omnium sanctorum
celi. Corona enim super caput locatur. Sola sic
beata virgo quia super capita omnium sanctorum locata est.
dum super capita omnium sanctorum exaltata est. Sicut
testatur ecclesia dicens. Exaltata meruit super cho-
ros angelorum et puerum ultra quam nunc humi-
litatis natura. Filius tuus Marie est summa
sanctorum corona. Maria vero sub corona est corona
huius anni benignitatis. Deque ait psalmista. Bene-
dices corone anni benignitatis tue. In signis autem inimicis
et fraudulentis peregit annum severitatis in quo
peccatores severissime cruciat. Notandum ergo quod a sig-
no arietis usque ad signum capricorni explevit
annum equanimitatis et annum severitatis.
A capricorno usque ad pisces perficit annum benig-
nitatis. vel aliter. in quatuor signis peregit an-
num equanimitatis. in quatuor annum severitatis.
et in quatuor annum benignitatis. In ariete
ergo thauro cancro et virgine fecit annum
equanimitatis. In leone libra scorpione et
scorpione sagittario egit annum severitatis.
In capricorno aquario piscibus et geminis
secundum quod Albertino apud patrem et spiritum per-
mansit perficit annum benignitatis. No-
tandum quod triplex est permanentie duratio. scilicet
sempiternitas perpetuitas et eternitas. Est Sempiternum
autem sempiternum quod habet principium et finem ut mun-
dus. et depingitur semicirculari figura ad
modum C sic C. Perpetuum autem est quod habet prin- Perpetuum
cipium et fine caret ut anima et depingitur
circulari figura cum additione tractus supra
per principium signatur ad similitudinem d sic D. Eter- Eternum
num est quod caret principio et fine ut deus
et depingitur circulari figura ad similitudine

o. sit. O. v. Mundus temporis eternitatis imago presentis
deus est. Primus igitur annus sempiternitatis
est sempiternum. sed deus et talis est perennis. Et
autem qui huius super addi potest est uniuersitatis
et est deus. Sicut enim annus usualis apud anti
quos depingebatur serpens tenens caudam
propriam more propter reuolutionem suam. eo
quod a se incipit et in se terminat. sicut deus vere
sue eternitatis per signum prelibatum presente quod est
omnium rerum principium et finis. sine principio et
fine. Unde commentum. Sola monos est alpha et
o. sine alpha et o. Quod est dicere. Sola uni
tas id est deus et principium et finis. sine principio
et fine. Cuius eternitatem et uniuersitatem idem
commentum volens ostendere dixit. Deus est spera intel
ligibilis cuius centrum ubique et circumferentia nus
quam. Deus dicitur spera vere eternitatis. quia proprium spe
rice forme est carere principio et fine. sicut apud
Marcianum dyadema dicitur eternitas habere quia
caret principio et fine. et dicitur dyadema. quasi duo
demens scilicet principium et finem. Intelligibilis cuius
centrum ubique circumferentia nusquam. dicitur ad differen
tiam spere corporalis. quia magna differentia est inter
corporalem et intelligibilem speram. In corporali enim spera
centrum pro sui paruitate uix alicubi deprehenditur.
circumferentia non in pluribus locis comprehenditur. In in
telligibili uero centrum ubique circumferentia nus
quam. Centrum dicitur creatura quia sicut tempus colla
tum eternitati reputatur momentum. sic creatura
uniuersitati dei punctum uel centrum. Immensitas igitur di
circumferentia dicitur. quia omnia disponendo quodammodo
omnibus circumfertur et omnia intra suam immensi
tatem complectitur. Alia differentia est. quia spere corporalis
circumferentia mobilis est centrum immobile. In in
telligibili e contrario quia deus secundum Boetium stabilis
manens dat cuncta moueri. In isto igitur anno uni
uersali et eterno. sol iusticie id est christus in perpetuum omnes dies
tam eterni sempiternitatis quam eterni benignitatis
illuminat lumine suo a noctibus tam eterni eq

nimitatis quam eterni seueritatis ad se retra
hendo. Quoniam beata uirgo comparatur soli

Cum soles iusticie sunt putati
uiri. plures esse non tamen
hii fuerunt uiri. solus christus
dominus uirginalis natus. a quo
licet quilibet sanctus illustratus.
plus uel minus meritum quantum
se extendit tamen capax luminis eius
se ostendit. De quorum collegio gem
ma puellarum mater sancta domini
corpus ferens clarum intra casta
uiscera totum solem cepit seculorum
omnium regem dum concepit. Igi
tur similior cunctis erat soli atque
familiarior sola deo soli. soli non
inmerito sola comparatur. quin
immo ueraciter ipsa sol uocatur.

Similitudo est sicut legitur in hystoriis
quod uno tempore plures soles uel lune uisi
sunt. Cuius causam reddit magister Wil
helmus de conchis in philosophia sua ad interroga
tionem ducis normannorum dicens. Quotiens lacus
sunt oppositi iuxta te soli uel lune. tot soles uel lu
nas in eis uidebis. qui tamen non sunt soles uel lune
sed similitudine solis uel lune habentes. Sed quia nu
bes nichil aliud sunt quam aqua. ergo quando nubes tales aque
se soli obiciunt. tot in eis soles apparebunt.
et quanto alique nubes soli magis disposita sunt
ad receptionem luminis. tanto similiorem empha
sim recipiet. Similiter plures putati sunt esse
sol iusticie id est christus. Unde secundum Mattheum. Dominus interrogauit
discipulos suos dicens. Quem dicunt homines esse filium hominis.
Qui dixerunt ei. Alii Iohannem baptistam. Alii heliam.
Alii Ieremiam. aut unum ex prophetis. Hii autem
licet uidebantur lucere in uirtutibus et sanctitate uite
non tamen fuerunt sol iusticie id est christus. Debito enim Iohe
baptista dicitur. Non erat ille lux. sed ut testimonium
perhiberet de lumine. Et sic hic non fuit qui plus

quam prophetia erat. Alii enim prophete christum de lon
ge predixerunt. iste autem presentem digito demon
stravit dicens. Ecce agnus dei. Profecto non alii
fuit illa lux. Erat enim lux vera que illu-
minat omnem hominem venientem in hunc mundum quod est christus. qui de se
ipso dixit. Ego sum lux mundi. qui sequitur me non
ambulat in tenebris. Hic solus est sol iustitie qui luce sua
illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.
secundum magis et minus quantum unusquisque mi
nus capax fuit. Inter ceteros autem qui in hunc
mundum nascendo venerunt beata virgo maria mun
dicia vite sue magis apta fuit ad receptionem
huius luminis. que non solum ipsius solis iustitie em
phasim in se recepit. verum etiam totum se abscondit in gre
mio suo uno continuo. Et ideo non solum emphasis
illuminata ab ipso sole. sed etiam sol illuminans
tenebris nostre miserie digne dici potest. Quid
nos miseri tot tribulationum tot angustiarum et
tot periculorum tenebris involuti valeremus. si tam
luminosissimo sole tot consolationibus nos illu
minante non haberemus. Sicut quid totus mundus
valeret si sole careret. Unde dicit Bernardus. Tolle corpus hoc
solis quod illuminat mundum ubi dies. Tolle ma
riam hanc maris stellam. quid nisi caligo in
volvens et umbra mortis ac densissime tenebre
relinquuntur. Tu ergo vera lucina pulchra ut luna
electa ut sol esto nobis illuminatrix cuius pre
sentia et totus mundus illuminatur et celestis
patria clarius lucet. Unde Bernardus. Maria presentia totus
illustratur orbis et ipsa iam celestis patria clarius
rutilat virginee lampadis irradiata ful
gore. Quomodo autem beata virgo comparatur soli dixi plu
ries in comparatione sancte marie sic. Sol diffundit
radios in orbem terrarum et illustrat lumen omnium
stellarum. sic maria protulit lumen animarum
et virtutum omnium decus supernorum. Sicut lucet
omnibus sol bonis et malis et gratus solatium
unicuique cunctis animalis. cunctis se querentibus
est maria talis. non denegans gratiam peccatori

animalis. Quomodo autem comparatur lune dictum est
ibidem sic. Luna sola noctibus lucet lumi
nosa et nunquam furibus exstat odiosa. nam dum
lucet nequeunt inferre damnosa. au
ferentes tamquam que preciosa. Nos maria talibus
ab hoste custodit. qui eius custodiam vehe
menter odit. nam eius insidias manifeste
prodit. et nisi assit vere nos corrodit.
Luna more solito mutatur solem. sic ma
ria sequitur suam sanctam prolem. et ut luna
recipit a sole splendorem. sic maria possidet
a prole decorem. Item aliis corporibus celestibus
luminosis potest comparari beata virgo sicut
maris stelle. et stelle matutine. de quo dixi
aliqualiter ibidem in comparationibus sancte marie quod
hic omitto. ne idem bis tradere videar.

Eclipsim christus in passione sua
sol patitur. comparatur eclipsis solis et
totus obscuratus. beata eclipsi lune.
dum in cruce moritur virginalis
natus virgis cesus lancea clavis
vulneratus et ut unigenita pro
les lamentatus. Deficiens cyn
thya luce radiali affectu compa
titur soli maternali. cum sic inter
ponitur tota sinu tali. ut sit obex
sensui cunctis visuali. Ipsa
quoque cynthya nimis eclipsatur
dum terrene rabies gentis ma
lignatur. solis veneficio et sic la
mentatur luna quod caradius
eius obumbratur. Eclipsis
solis fit quando luna fuerit in capite vel in cau
da draconis. vel prope metas determina
tas eclipsi in coniunctione cum sole. Et tunc
corpus lunare interpositum inter solem et aspectum
nostrum eius totum vel ad aspectum nostrum obscuratum sit.
obumbrabit nobis solem et sic sol eclip
sim patietur. Vere sol iustitie christus eclipsim passus

sius est. cu mixte mortuus est. eu q conuicta
olim luminosa luna maria. tunc au deficiebat
inter ipm et aspctu hoim interposita. ipm solem
xpm mortis caligine obumbratum cernens a que ut
luna a sole antea multiplici consolacione illumi
nabatur se obscuratam et deficientem mu
lieribus lamento dolore ostendebat. Vn bernardus aug.
Illa inquit pia mater immenso dolore eiu
lans pectora delicata contundens. ita ipius
uiscera totaque sanguinaverat fibra. ut incessu
deficiens uix pervenire potuisset ad xpm suum. De
coniunctione huius lune marie et interpositione eius
inter solem xpm dicitur. Stabat iuxta crucem ihu
mater eius maria. Ideo alius au licet nouis
sius dicit. Stabat non est de longe et cetera. Ecce
uides quod ipsa interposita fuit inter xpm et homines.

Eclipsis enim lune fit cum in plenilunio
luna in capite uel in cauda draconis fuit sub
nadyr solis. Et sic terra interponitur inter solem et
lunam et conum umbre terre cadet super corpus lune.
Cum au luna lumen non habeat a se set a sole per
umbram terre a solis luce obumbrata deficiet
in lumine et sic eclipsim patietur. Luna plena
est maria de qua dicitur prov. vi. Non est uir in domo
sua. abiit uia longissima. saculum pecunie se
cum tulit. in die plene lune reuersurus. Hic est
uir de quo dicitur Ier. xxxi. Creauit dns super terram
nouum. mulier circumdedit uirum. Maria uere mulier
sexu non corrupcione. uirum uirtutis diuine in utero
circumdedit huic uirgo. Hunc uirum cum uitam Josephus
uirum eum appellari fas est. Tres domos habet.

Domus imperatoria
habet tres mansiones

Imperatorie enim maiestatis est in palacio habere
tres mansiones. videlicet consistorium. cenaculum
ciborum. cubiculum quietis. Consistorium est
domus causarum. cenaculum ciborum. cubiculum
quietis. Sic imperator iste. qui imperat uentis
et mari. habet domum causarum mundum. habet domum
ciborum in ecclesiam. olim synagogam. habet domum
quietis uirginalem animam. Sed heu uir iste
dns uirtutum a domo mundi. a domo synagoge
a domo anime ualde sunt elongatus. quia longe a peccatoribus
salus. Vir iste in domo sua non fuit quando
passionem compaciendo dixit. Reliqui domum meam.
dimisi hereditatem meam. Saculum enim pecunie
secum tulit. quia thesaurum nature et gratie sue animo
abscondit. Sed ecce uir iste in die plene lune
iam reuersus est. Illius inquam lune de qua dicitur Cant.
vi. Pulchra ut luna. Que tunc eclipsim patiebatur
cum crudeles gentes iudeorum omnino a cruce erecta inter
ipsam et solem xpm filium eius interposita eam radio
consolacionis quo prius lucebat prohibuit illustrari. Quomodo beata uirgo comparatur galaxie.

Cum uide karissime quod uir
ginum pia uirgo mater do
mini nostri nostra spes ma
ria nimis apte poterit dici galaxia.
nostra lingua lactea quod dicitur
uia. Iste lactis circulus terrenis et
maris exalacionibus causatur a
maris. tu uirgo uirginum apte
comparatis. dum sit de parentibus
tuis generatis. Qui sunt sicut ceteri
de terra plasmati. in amaritudine
culpe generati. quem ad modum sin
guli patris ade nati. pomi ligni ue
titi gustu condempnati. Sed tu tamen
reus crimine tam originali quam in
nimis nullo simul actuali. dulcedi
nis in ethere comparata tali. albo
lactis circulo modo spirituali. Galaxia
est quidam circulus. qui et uia lactea
dicitur intersecans zodiacum in sagittario et in ge
minis. Et creatur sicut dicit philosophus in libro metheororum
de exalacione humida que dicitur uapor et sicca que
dicitur fumus. Hec au dicit exalacio eleuatur de terra
et mari et tollitur in locum ubi apparet hic
circulus lactis. Ille enim locus maxime decli
nat uersus polos mundi ubi est semper una

frigiditas. Ibi namque stelle sive sunt in
virtute frigide que talem consistentiam exa
lationis ibi congregatam prohibet igniri et
consumi. Et ideo hic circulus est sempiterne ap
paritionis. Ille etiam locus in quo talis consistentia con
gregatur plenus est astris maximis et
fulgidissimis. Et adhuc spora dicitur vocatus
vel spisse seminatis, que astra lumen suum dif
fundentes dictam consistentiam exalationis illus
trant. Igitur beatissima virgo Maria convenien
tissime potest dici galaxia sive via lactea
tum de parentibus de terra plasmatis tum origi
nali quam actuali peccato emaculatis sit pro
genita, licet ipsa egressa sit per nativitatem suam
sine peccato. Ipsa namque potest esse vas illud de
quo dicitur Prov. xxv. Aufer rubiginem de argento
et egredietur vas purissimum. Rubigo ab
lata fuit de argento quando ab originali peccato
Maria sanctificata fuit in utero et sic egressa est
tamquam vas purissimum. Distinguendum autem
est vas purum, purius, purissimum. Vas purum
ingressum fuit quicumque ex utero sic sanctificatus pro
cessit in quo tamen fomes tam ad mortale quam ad
veniale peccatum remansit. Sicut quidam dicunt
fuisse in Jeremia. Vas autem purius ingressum fuit
quicumque ex utero sic sanctificatus processit quod in ipso
fomes secundum quod inclinativus est ad actum morta
lis peccati extinctus fuit sed ad veniale reman
sit. Sicut in beato Johanne baptista de quo canit ecclesia:
Ne levi saltem maculare vitam famine pos
ses. Vas vero ingressum purissimum beata virgo fuit
que ex utero sic sanctificata processit quod in ea ut cre
ditur fomes ad actum tam mortalis quam venialis
peccati non remansit. Propter quod beatus Bernardus ait:
Ego puto quod copiosior benedictio sanctificationis in
eam descendit que non solum ortum eius verum et
vitam ipsius deinceps ab omni peccato custodivit.
Ablata ergo rubigine originalis peccati egressum
est ex utero vas purum in Jeremia, vas purius
in Johanne baptista, vas purissimum in Maria.
Ipsa etiam elevata ad eum locum in quo tot astra
fulgidissima congregata sunt, videlicet omnes
sanctos per ipsam radiorum suorum luminibus vel gra
tiis illustrantes. Que in quantum gratie in quibus
alii sancti singulis singule choruscant in Ma
ria omnes simul rutilant. Unde beatus Ieronimus ait:
Ceteris per partes prestatur, Marie vero simul
se tota infudit plenitudo gratie. Ipsa quoque con
grue potest dici via lactea propter duas proprieta
tes lactis, quia videlicet lac candidum et dulce est,
ipsa beata virgo candidissima est per castitatem,
dulcissima per sue beneficia. Via etiam est du
cens de exilio ad patriam. Unde canit ecclesia: Vitam
presta puram, videlicet per castitatem, iter
para tutum, scilicet de exilio ad patriam ut supple
mus tue beneficio post amaritudinem nostre
miserie dulcorati et de exilio traducti in
patriam videntes Jhesum semper colletemur.
Compillatum et completum est hoc opus
culum ad laudem et gloriam beatissime
virginis Marie. Anno domini incarnationis M°
CCC° viii° xii kl. Maii. Auxiliante do
mino nostro Jhesu Christo cui est honor et
gloria in secula seculorum. Amen. Explicit.

Ymagine Sequitur de ornatu beate virginis.
gloriosissime virginis matris domini
nostri taliter descripta libet ali
quid breviter de eiusdem ornatu tractare quo
decenter redimita devotos suos ad amorem
sui ardentius provocaret. Qui inquam
ornatus consistit in veste, monili, anulo
et corona. Que singula generaliter tan
gentur tum de veste tractabitur. De quibus
postmodum suo ordine restabit specialiter
exequendum. Primo ergo de veste expedi
am, in subscripto carmine quod nunquam
tamen talem sibi nullum sortietur.

Virginis h vestis qd sic fert tra testis
matris xpi que cofert gaudia tristi
Q-nā pria susceptam gratam dignet hre
Conveit h illi qui bn ne tibi vere

Vestis tua ppria uirgo singu
laris est uite munditia cunc
tis exemplaris. post et ante
nesciens ortum tue paris: que cunctis
sequacibus in exemplu daris Camisia candida uirgo do grata liquet tua
castitas do cosecrata. sacri uoti fibula
firma consignata. ut sic in perpetuum
fiat integrata Fibula no soluitur tactu
maritali nec laterna scinditur ptu uirgi
nali quis simile didicit miraculo tali.
qd dum sic remanet legi naturali Sed
qa de facili usui penetrabitur: camisa tenuis
eget ut tegatur cu tunica desup ut sic pro
tegatur ne quis membra petulans uim
phe conatur Habes ergo tunicam
uirgo que no pdit membra tua uisui las
ciuo quē odit hec est pudicicia tua que
no rodit castitatis bliu tue sed custodit,
Dum ad mente castitas fertur pertinē
carnem pudicicia committi uere debet
ambo sim matrem induere. que carnem
spm fecit sic parere Ut sic pudicicia
custos castitatis. uelo sensus in sup tegat
honestatis. ab abiectis phibens omnis
uanitatis. ne notam imprimerent sue
prauitatis Visus pudicicie subest et
auditus. olfactus modestia gaudet
communitis. gustus temperancia dulcescit
conditus. tactus scimonia fulget custo
ditus Talis decet habitus, uirgo te bta
ornamentis uariis decent ornata
monili cu balcheo simul trabeata in

sup et anulo deo subiugata arrata
Adhuc tuu pallium decor fortitudo
a celi cacumine cui logitudo. ymi
terre pecije atq latitudo. orizontā
tangit omnis multitudo Miseratrium
gencium fugies ardorem. curre cursu
prepeti umbram subitarum. cu sup
hanc estuat xpc sydus clarum. uel aqui
lo zabulus sint flans no parum Cum
istis insigniis fulges sic ornata. uere
decet in sup ugo te bta. tota nitens
aurea gemmis decorata. corona non
alij unquam fabricata Habita est
supius mencio de pallio bte vginis. qd vocatum
est fortitudo et decor De quo dr Sap fortitudo et
decor indumentum ei Quid aut illud pallium sic realiter
duobz modis potest ostendi. penes accidencia
scdm q ipi bte ugini conueniunt et penes ipius
pallij substanciam Presens accidencia scdm quod
conueniunt bte vgini. dictum pallium est una ipius
bte uirginis que i uniuersum diffusa totum orbem
celi usq ad centrum terre replevit Cuius extensione
i omnem positionem nemo i vestigare potest preter
eum qui eam sic fieri voluit spaciosam De qua
Ecclesiasticus ait Quis mensus est obuidus longitudinem
et latitudinem sublimitatem et pfunditatem quis ait
investigare Ita logitudo eius usq ad novissimum
diem invocantibz eam subvenit vniuersis Latitudo
eius replet orbem terrarum. ut sua quoque una plena
sit omnis terra gre et sublimitas eius superne ciuitatis
invenit restauracionem Et pfundum eius sedentibus
in tenebris et i umbra mortis obtinuit redempcionem
Decor hius pallij consistit tribz generibz formarum
qbz maxime consuetum est vestes decorare. sclz
stellis. rosis. et lilijs. de qbz qdam generaliter uirtutes
marie significant qdam spāliter Stelle generaliter
signant uirtutes marie. qa qd stellis pallium decoratur
tot Maria uirtutibz uariarum moribz honestatum
Rose aut signant spāliter marie geminarum

nobilitate quia sicut rosa de spina nascitur sine spina
sic maria de parentibus peccato spinosis processit sine
omni nota peccati. Mecum ortu nobili canite ecclesia sicut
spina rosam genuit videa mariam. Item lilium
tam castitatis enim quam benignitatis marie signat
castitatem ratione candoris. benignitatem ratione odo
ris. Cum enim lilium crescit inter spinas et flatu ventorum
agitatum asperius punctum sunt circumquaque spinas non
repungit. sed contra punctiones eas odore obviat am
pliori. Sic maria cum a perfidis iudeis infamaretur quod
de concubitu fabri filium genuisset. nemine increpavit
nemini durius atque indignatione respondit. Sed omnibus
proditoris verba blanda et lenia proferebat. Unde Bernardus. Re
volve diligentius evangelice historie seriem universam
et si quid forte increpatorium. si quid durum. si quod denique signum
tenuis indignationis occurrerit in maria. de cetero sus
pectam eam habeas et accedere verearis. Penes
substantiam propria pallium marie est totus ambitus
celi. Cuius decor est picturatio stellarum. Due quoque
fibule fulgidissime quibus hoc pallium circa collum
conclusio concluditur sunt sol et luna que quoque coniunguntur
quandoque disiunguntur. sicut per accessum lune vel recessum
eius a sole potest liquide declarari. Fortitudo
utrobique est potentia marie quia quidem celi ambitus
continet. Sol in die irradiat et luna in nocte illuminat
totum. Maria quod auxilium sui sanctissimi nominis invocat ab
ira dei et a persecutione dyaboli fortiter protegit et defendit
Tanta virtus huius sanctissimi nominis est utique ubicumque fuit
invocatum hoc sanctissimum nomen sic cera fluit a facie
ignis sic fugiunt demones concussi formidine et pa
vore. Unde beatus Bernardus ait. Non sic timent hostes visibi
les quamlibet castrorum multitudinem copiosam. sicut
aeree potestates marie vocabulum patronum et exemplum
fluunt et pereunt sicut cera a facie ignis ubicumque
invenerunt crebram huius recordationem devotam
invocationem. sollicitam imitationem. Habet quoque
domina alas huius pallii dextram videlicet et sinistram. Sub
dextra maria ad se confugientes refrigerat ab
estu ire dei. Sub sinistra autem calefacit persecutione et
sollicitare progredo

temptatione dyabolica frigescentes. et nemini unice due de
negat beneficium impertiri unde beatus Bernardus dicit Maria
omnibus sinum misericordie aperit ut de plenitudine eius
accipiant universi. captivus redemptionem. eger curationem
tristis consolationem. peccator veniam. iustus gratiam
angelus leticiam. denique tota trinitas gloriam. filii persona
carnis humane substantiam. Quilibet ergo peccator sub
protectione alarum marie fugiens congrue potest dicere
O maria mater nostra sub umbra alarum tuarum spe
rabo donec transeat iniquitas

Torques sit gratia et condita virgo beata
Non fabricata nec fusa nec igne probata
Sed nec limata nec consolidata borace
Gemmarum bache non sunt quibus sit decussata
Carmine depicta dumtaxat gemmate picta
Convenies nulli cuiquam bene quia tibi soli
Hanc ideoque poli rectrix pia spernere noli
Hec virgo fausta signet tua pectora casta
Pendula non actu fraudis nec turgida fastu
Numine que plena stringis virtutis habena

Reparatrix nostre m	lau
Refulgens spes omnis m	uel
dapnus glorio	lus mundi
la iuvenum ro	lucem dans
et regin	ta dei atque
in ru	tus cuius est et
ina	renorum iustus
pa	ribilis atque
in	tra tua nos pro
um	tra tene dextra
te	mitias caste
re	nite tu nos
ve	peccatum sanctum
tue	et fulgeat super nos
sla	
a	

Notandum quod hoc
carmen vocatur pri
dici monile quia sicut monile continua circumferentia
sine interruptione in se clauditur sic id carmen habet
scilicet sillabas principiorum et finium versuum convenientes quibus

qui circumferenciam monilis sine interrupcione
aliqua inse continuat et concludit. Silbas namque
inquam sillabas precedentes versus desinunt et ab eisdem
inchoantur subsequentes. Ita quod demum a qua sil
laba primus versus incipit in eandem novissimus terminatur.
Sicut clausula monilis solummodo in cardine
monili adheret. sine libro manente. qui quidem
inquam finis quandoque levatur quandoque deprimitur sicut
patet in apercione et clausione monilis. sic ultimus
versus huius carminis tendens per dyametrum circumfe
rencie monilis. incipit ab hac silla Re. que est prin
cipium primi et finis ultimi versuum circumferencialium et
terminatur in hac sillaba men sibi ipsi spaciale. Sicut hic
finis liber esse videtur quia cum nulla circumferenciali com
silla colligatur. Sic in libro iecta figura patet liquide de

Sequentes figura et modus. Monstrari
carmina dicitur monile sancte Marie. Istud quoque
monile tam secundum etymologiam generalem quam
secundum formam suam spacialem significat beatam virginem que
omnes exemplis castissime. Cum enim monile dicatur
a moneo mones. eo quod mulierum pectora consignans
ne cuiquam ad petulantem tactum aditus pateat.
ad castitatem monet. significat beatam virginem que omnes
exemplis castissime vite sue ad caste vivendum
monet pariter et invitat. Forma autem huius moni
lis est eptagona circulus. scilicet angulis significatur scilicet dona
sancti spiritus que beatam virginem in se possedit. Est et hic
monile principium circumferencie carmine contextum. scilicet
versiculis continuus quibus quasi. scilicet gemmis redi
mitur. Quorum in quolibet versiculi significantur. scilicet virtutes quarum
3. sunt theologice. scilicet fides. spes. karitas. quattuor cardi
nales. scilicet prudencia. temperancia. fortitudo. iusticia
quibus beata virgo fuit predita. Pessulum autem
clausulare per dyametrum ipsius monilis at
tingens a fine usque ad finem significat Christum. qui
est sapiencia ab ore altissimi pro

diens. attingens a fine usque ad finem fortiter suaviter
disponensque omnia. Nam in quantum Christus de sinu patris
prodiens in uterum virginis attingit a fine divinitatis.
sic loquendo. quia divinitas infinita est usque ad finem
humanitatis scilicet homo. Est autem ipsum pessulum
clausulare et clavis david. que aperit. et nemo clau
dit. claudit et nemo aperit. David interpretatur manu
fortis et significat deum qui quia manu fortis est. que per
filium aperit nemo claudit et que claudit nemo aperit

Cingulus iste pia tibi convenit ecce maria
Convenit hic soli tibi. quem pia sponte vocavit
Cingulus hic cingat te. me tua gracia stringat
Semper ut ardoreque tuo flagrans | ab amore
Non solvar | dulcis virgo | quia cor michi fulcis
Donans spem vite dulcis | pia quam geris ite

sterius hin tytu Que tanctis hora
lus. Sic agnue uocata tur
Scte marie cangu Digne ue et landa
De regali procreata stirpe parens atque
nata xpi cunctis prerogata Fulgens namque
in utute dulce fructu p salute una fudit in
polluta Sicut ante ptu fuit sic post ptu est
intacta florem castitatis nacta Dulci lacte
xpm pauit vera uidit hoste strauit et ruina
repauit Via parens xpm deu innocente
et nocentum morientem uidet eu Audeis
crucifixu crudelit et co fixum quem caste
nouit enixu Mat xpi glosa mundi iubar
celi rosa quanto es dolore rosa Cum que
castis uisabz egris fundis hominibz de
fice in uribz Certus et amore sterni qui
hanc cu portas aium fregit secli rex eciu
Potenti manu prostrauit hostem seuum
superauit et inferni debellauit Resurrexit
a mortuis apparuit caris suis gaude cum
amicis tuis Gaude quia tu nati quem
uidebas mortem pati innocent uiuificati
Comitatu cu scorum caro scandit ad polorum
summa ciuus angelorum Cetus stupent po
tentatu que corpu dei nacti admirantur
creaturum Post que mat ascendere te
lucem in ctis sciam mente ducis uitute uitente
Et exemplu cunctis dares quam femine
atque mares uicti cu pribz pares Et cu
statu uginali puerque uiduali paup status
cu regali Simul debent imitari honorare
ueniari pre possunt nam saluari Gaude
ugo mat xpi de desto mundi tristi ssima
celi conscendisti Qui uoltu tam decorum stupet
cetus angelorum hec questio sunt quorum Que e
ista que sic tendit p desertum et ascendit
quam sic dilecti accendit Amor quibus
nosse datur tunc a cunctis honoratur iherar
chijs et laudatur Ipam et nos omnes rei
glosam matre di quod tenemur digne ei
Actione honorem et uocibus collaudemus
nam mito hoc debemus Virgo moysi fiscel
la regis uinaria cella in tam dampnosa pro
cella Et in mundi huius mari non sinas nos
naufragari fac nos uite conseruari Rubus
ardens nec crematus tu es uere fons signatus
cum unda xpe natus Thronus ueri salomo
nis tu et uellus gedeonis sol lucens malis
et bonis Tu porta ezechielis arbor uirens
danielis nubes rorem dans de celis Virgo
prudens uirgo mitis speciosa sunamitis
cypri fructifera uitis Sponsa regis tam
decora glosa mandragora tu pro nobis xpm
ora Sponsa salomonis ueri hester sponsa
tu asueri a te possam tueri Iudith caput
holofernis ense secans nece sternis a firijs
nos auernis Ense tu defende crucis ortus
tu et uirga nucis da gaudia uere lucis Mise
rorum consolatrix et lapsorum subleuatrix larga ueme
donatrix Maris stella tu serena gratia ce
lesti plena non sis michi aliena ue ne
rnytem omnes pro multu cer tud
nnuem reu sper
socia me tuis uern tum
and parum nunusculis uem
lum Domazla
suscipe cangu us
contexuit ut tibi sit lau

Anulus ecce pia quē suscipe ūgo o
O regina poli tibi cōueīt hic q̄a soli
Hūc aptet dignitas q̄z tuus pia dignacō tis
Assit gracia tis michi graciaq̄z munia sunt tuis

Hic anulus sigr̄ b[ea]tam virginem· cui lapis
est xp̄c. Nā sicut ī medio anuli positus
duos fines anularis circūferencie cōiungit· et se vnit
sic xp̄c ī vtō b[ea]te ūginis diuinitatē cū hūanitatē
cōiunxit· et in se vniuit· ut sit idem d's et hō et vnus
xp̄c. Vel aliter. Hic anulus sigr̄ ecclesiam cuius
angularis lapis est xp̄c. Nā lapis angularis anulari
supereminēs duos fines anularis circūferencie ligat
et vnit. Sic xp̄c ecclie angularis lapis de quo dicitur
e. Lapidē quē reprobauerūt edificantes h[ic] f[ac]t[u]s ē in
caput anguli· duo testamenta s[cilicet] vetus et nouū ligat
et vnit et facit vtrūq̄ vnū. Hic anulus d[icitu]r ecce
Marie· et ipa b[ea]ta ūgo d[icitu]r dūa anuli· et sicut
dūa anuli· ita dūa ecclie dicitur.

Gracia te plena sola decz h dyadema
Alma pens x· fiei pia dum meruisti

Suscipe q[uia] g[ra]tū mūdās michi q̄ q̄z reatū
Sic q̄q̄z mūdatū· simꝰ omnī pte beatū
Carcere de tetri· soluēs associa xp̄i
Menbris ī celis· dans gaudia ūgo fidel'
Mente pa pociēs ad uirtutes prona
Maria p̄ceris graciarū dona
Nacta cepit plenꝰ atqz cūcta bona
Est igr̄ tali laudū būi digna corona
Nature p̄ncipiū dū primordiatur
Contra naturalia quippe naturatur
In vēo virginis· que nō maculatur
Q's nisi credo d's· sunu p[at]r h opatur
Turbida vises hom peuētre uescit
Dei pris q̄mō uerbum requiescit
In aluo ūgineo vl' quomō crescit
Accipiēs hōis formā· sic ipe d's scit
Scit saluator oīm fore sic p̄missum
Pris būficio· genus ut elisum
Valeat resurgē suum p̄ amissum
Deflectēs sup h ad infima visum
Sumpsit carnē hōis noua genitura
Nascit' de ūgine· contra carnis iura
Sine viri semīe· claudicat natura
Nata dī mr̄· fit ūgo puerpa pura
Racio sic deficit· nec nō lex nature
Creator induit' forma creature
Subici se paciēs· seruuli p̄ssure
Sui sic dn̄s patit' se plecti vire
Resurgūt humilia summis coequata
Descendūt sublimia ymis sociata
Dū sic humanitas deo copulata
Efficit h caritas· dūi pietas q̄z b[ea]ta
Thalamū īgreditur vbū ī carnatū
Pabele nuncio nimphe nūciatum
Vt sponsus egeditur carni copulatū
Q[uo]z fructū vētris tuis fore credo btū
Cum dei tum hōis festū nupciale
Predixit uaciter dominum natale
Inequali iungit prorsus inequale

Dum non cum tali vult quod concurrere tale
Legem suam deferens phisis copulatur
Cum metaphisico, tuncque generatur
Verus sol de cynthia que plus illustratur
Stellis quas celumque decoratum decoratur
Turba tota celica laudem trinitati
Canit in sollempnio salvatoris nati
Per cuius commercium sumus reparati
Ex deitate sua simul omni parte beati
Tibi laus sit trinitas deitatis tamen
Individua unitas nobis dans tutamen
In nomine triplici personarum tamen
Quia tres persone deus unus creditur amen

Sciendum quod hoc carmen et secundum continuacionem et secundum aptitudinem convenienter dicitur corona beate Marie. Secundum continuacionem quia sicut corona expers omni interrupcione caret principio et fine a se incipiens et in se finiens continuo gyro clauditur. Sic illud carmen habet .n.xij. sillabas in quibus precedentes versus finiunt et a quibus sequentes incipiunt, ita quod denuo a qua silla primus versus incipit in eandem ultimus terminatur. Quod si in aliquo carmen in uno continuo gyro scribi posset non de facili quiret eius principium inveniri, si dictacio non foret parcius conclusa, sicut in subiecta figura pro aliqualiter saltem perfunctorie principia demonstravi. Secundum aptitudinem autem quia multi aptas laudes quibus ipsi beate virgini depromit corona beate Marie aptissime nuncupatur. Sciendum quod hoc carmen quod corona beate Marie tantummodo de nativitate domini agit quod inscriptio non vacat quia primo tunc beata virgo regina vocari incepit cum regem celorum creditur peperisse.

Preterea notandum quod singulis que in sequenti figura dyadematis consignata sunt debet misterium non deesse. Primo igitur flores huius dyadematis quinque in numero sunt quatuor principaciores tum speciei sunt unus flos qui significat Christum florem virge Jesse. Quia nimirum flos Christus in nativitate floruit. De quo Ysaias dicit: Egredietur virga de radice Jesse et cetera. In passione aruit unde David: Dies mei sicut umbra declinaverunt et ego sicut fenum arui. In resurrectione refloruit, unde: refloruit caro mea. Denique in ascensione sic in altum crevit quod omnes celos penetravit. Unde quod illud: Elevata est magnificencia tua super celos. Quaternarius

autem minus precedencium florum significat quatuor evangelia que ipsius floris Christi nativitatem, passionem, resurrectionem et ascensionem predicant. Item per tales quatuor flores principaciores speciei significat Christum penes unitatem persone. Diversitate autem nominum significat eundem penes diversitatem temporis. Item nam Christus in alio tempore natus et in alio passus. Et alio tempore resurrexit a mortuis et alio ascendit ad celos. Et isti flores per se generaliter nativitatem passionem resurrectionem et ascensionem Christi significant. Specialiter autem passionem. Quorum generalis

significat exprimit in eminentia. Nam si nascatur eminet
ibi ubi prius non fuit, quod ad humanitatem Christi pertinet.
Eminet idem Christus resurgit eminens post casum.
Christus ascendit eminens super celos. ¶ Spiritualis signat
passionis ordinem in figura, quia isti flores sunt crucis
figuram, que est signum passionis. ¶ Sunt et in quolibet
flore quinque lapides rubei coloris, qui signant quinque
vulnera Christi. Nam si quatuor quinarii ordine locentur
supra algorismum figura quinarii sic 5.555
significant quinque milia quingentos quinquaginta
quinque, qui numerus creditur esse omnium vulnerum Christi de
quibus sanguis nostre redemptionis precium emanavit.
Tot enim vulnera preter livores percussionum in corpore suo
habuit de quibus cruorem fudit. Sicut revelatum est
cuidam sancte Marie devoto. Nam cum omnem devotionem
impenderet rogando beatam virginem ut ei ipsum filium
suum ostenderet sic sicut fuit de cruce depositus. Tunc
apparuit ei Christus totus exhaustus totusque vulneribus
plenus ita ut non sit in eo sanitas a planta pedis
usque ad verticem capitis. At ille gemens ac tremens
fletibus perfusus interrogabat quot vulnera haberet et
responsum est ei ab angelo assistente 5.5.55.
Estimo non incongrue nondum quod devotio fidelium
affirmat quod quicumque tot dominicas orationes ob reverentiam
vulnerum Christi mundo ac devoto corde decantaverit
gratiam penitentie et peccatorum indulgentiam
consequetur. ¶ Dicunt tamen quidam quod Christus habuit vulnera
sanguinem producentia quinque milia quadringenta
sexaginta. Dicentes quicumque singulis diebus
per annum decantaverit xv dominicas orationes numerum
vulnerum complerent. Annus enim continet dies 364
et si hic numerus dierum anni multiplicetur per 15 exibunt
5460 qui numerus est vulnerum Christi. Priori tamen
numero estimo consentiendum ratione maioritatis eo
quod in maiori minor numerus includatur. ¶ Et memorandum
quatuor flores quatuor positiones scilicet ante et retro
sinistrorsum dextrorsum significant nativitatem passionem
resurrectionem et ascensionem. Flos positus
ante scilicet a plaga orientali significat nativitatem quia tunc
Christus verus sol ortus est. Unde dicitur Ortus est
sol scilicet Christus et cognitus sit scilicet deus et homo et angelis
et oriens sic sol salvat mundum. Et flos positus
retro scilicet a plaga occidentali significat passionem
Christi quia tunc Christus verus sol occidit. Unde dicitur Sol
cognovit occasum suum. Et flos positus a sinistris scilicet
a plaga septentrionali sive a media nocte significat
resurrectionem quia Christus media nocte creditur
resurrexisse a mortuis ut legitur. Hec nox
in qua Christus ab inferis resurrexit. Et flos positus a dextris
scilicet ad plagam australem sive ad meridiem
significat ascensionem quia Christus in meridie ad celos creditur
ascendisse. ¶ Vel aliter flos positus ad mediam
noctem significat nativitatem ut ibi dicitur Dum medium
silentium tenerent omnia etc. Flos positus ad meridiem
significat passionem Christi quia in meridie legitur exspirasse.
Unde Amos Occidit sol in meridie. Flos positus
ad mediam noctem significat resurrectionem Christi sicut
visum est. Et uterque flos et ad orientem et ad occidentem
positus significat ascensionem Christi. De primo dicitur Psal.
Psallite domino qui ascendit etc. usque ad orientem. De secundo
Qui ascendit super occasum dominus nomen illi. ¶ Nam in
hiis est mentio de ortu et occasu veri solis Christi ideo
propter eos qui cum isto vero sole oriuntur nascendo et occidunt
moriendo secundum quod quidam ad poetas pertinet est
ortus et occasus signorum scilicet cosmicus sive mundanus
chronicus et heliacus. Cosmicus ortus est quando signum
vel stella aliqua oritur de mane cum sole. Occasus
vero cosmicus est ratione oppositionis quando sol oritur cum
aliquo signo cum signum oppositum occidit cosmice.
Chronicus autem ortus sive temporalis est quando signum vel
stella post occasum solis ex parte orientis super
orizontem emergit. Chronicus vero occasus est
ratione oppositionis. Heliacus sive solaris ortus est
quando signum vel stella propter mundi per elongationem solis
ab illa quam prius videri non poterat solis propinquitate.
Occasus vero heliacus est quando sol ad signum accedit
et illud propter presentiam suam videri non permittit. ¶ Porro
notandum quod quatuor sunt genera morientium. Alii enim mo-
riuntur cum domino. Alii in domino. Alii pro domino. Alii
sine domino. Cum domino moriuntur omnes mundi

Nota

M[illegible] bis lecta est [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] narratio [illegible]

Si bona suscepimus de manu domini mala autem quare non [illegible]

tentur. ante omnes. colles. generavit me dominus. Ego altissimus habito.

[illegible]

thronus meus. in columpna nubis. Ante.

Et animadverte parabolam et interpretationem verba sapientium et enigmata eorum. Timor domini principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui et ne dimittas legem matris tue ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo. Fili mi si te lactaverint peccatores ne acquiescas eis. Si dixerint veni nobiscum insidiemur sanguini abscondamus tendiculas contra insontem frustra deglutiamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum omnem preciosam substantiam reperiemus et implebimus domus vestras spoliis. sortem mitte nobiscum marsupium omnium sit unum nostrum. Tu autem do-

[illegible]

Mitte domine sapientiam de sede [illegible]

[illegible]

magnitudinis tu e. ut mecum sit

et mecum la bo ret. ut sciam quid

Exceptiones peremptorie [illegible]

acceptum sit coram te omni tem

por e. Da michi domine sedium

Suscepimus deus misericordiam tuam in medio [illegible]

tuarum assistricem. sa pi en ci am.

Fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. pedes enim illorum ad mala currunt et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque insidiantur sanguini suo et moliuntur fraudes animas suas. Sic semite omnis avari animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat in plateis dat vocem suam in capite turbarum clamitat in foribus portarum urbis profert verba sua dicens. Usquequo parvuli diligitis infantiam et stulti ea que sibi sunt noxia cupient et imprudentes odibunt scientiam. Tu a-

[illegible]

Da michi domine sedium tu-

[illegible]

arum assistricem. sa pien ciam. Et

noli me reproba re a pueris tuis

Quoniam servus tuus sum ego.

et filius an cille tu e. Domi-

ne pater et deus vite mee ne dere-

linquas me in cogita tu ma lign

